

JĪVARĀJA JAINA GRANTHAMĀLĀ No 4
General Editors
Prof Dr A N UPADHYE & Prof Dr HIRALAL JAIN

PRAKRIT GRAMMAR OF TRIVIKRAMA

WITH HIS OWN COMMENTARY

OR

PRĀKRTA-SABDĀNUSĀSANAM
SAVRTTIKAM

*Critically Edited with Various Readings, an Introduction
and Appendices etc*

BY

DR P L VAIDYA, M A (Cal), D Litt (Paris)
Retired Professor of Sanskrit and Allied Languages
Nowrosjee Wadia College Poona
Sometime Mayurbhanj Professor and Head of the Department
of Sanskrit and Pali Banaras Hindu University

Published by

JAINA SAMSKRTI SAMRAKSAKA SAMGHA,
SHOLAPUR

1954

Price Rs Ten only

JĪVARĀJA JAINA GRANTHAMĀLĀ

- 1 *Tiloyapannatti* of Yativrsabha, an Ancient Prākṛit Text dealing with Jaina Cosmography, Dogmatics etc Prākṛit Text and Hindi Translation, Part I, edited by Drs A N Upadhye and H L Jain Double Crown, pp 38-532, Sholapur 1943 Rs 12
- 2 *Yasastilaka and Indian Culture*, or Somadeva's Yasastilaka and Aspects of Jainism and Indian Thought and Culture in the 10th Century, by Prof K K Handique, Vice-Chancellor, Gauhati University, Double Crown, pp 8-540, Sholapur 1949 Rs 16
- 3 *Tiloyapannatti*, as above No 1, Part II, with Indices etc, Double Crown, pp 116-540, Sholapur 1951, Rs 16
- 5 *Pāṇḍavapurāṇam* of Śubhacandra, A Sanskrit Text dealing with the Pāṇḍava Tale with Hindi Translation etc

श्री

जीवराज-जैन-ग्रन्थमालाया चतुर्थो ग्रन्थ

ग्रन्थमालासपादकौ

प्रा आदिनाथ उपाध्यायः * प्रा हीरालालो जैनः

श्री-त्रिविक्रमदेव-विरचितं

प्राकृतशब्दानुशासनम्

स्वोपज्ञवृत्तियुतम्

तच्च

पाठान्तर-परिशिष्टादिभि समलकृत्य

पुण्यपत्तनस्थ-वाडियाकॉलेजान्वितेन

तथा काशीविश्वविद्यालयस्थमयूरभञ्जप्राध्यापकपदान्वितेन

संस्कृत-प्राकृतादि-भाषाप्रधानाध्यापकेन

वैद्योपाह्वश्रीपरशुरामशर्मणा

संपादितम्

प्रकाशक

शोलापुरीय-जैन-संस्कृति-संरक्षक-संघः

विक्रमसंवत् २०११] वीरनिर्वाणसन्तत् २४८१ [ऐशवीयसंवत् १९५४

[सर्वेऽधिकारा स्वायत्ता]

मूल्यं दश रूपिकाः

जीवराज जैन ग्रन्थमालाका परिचय

सोलापूर निवासी ब्रह्मचारी जीवराज गोतमचन्द्रका मोशा न्ह वर्षोंसे ससारसे उदासीन होकर धर्मकायम अपनी वृत्ता लगा रहे हैं। सन् १९२० में उनकी यह प्रबल इच्छा हो उठी कि अपनी न्यायोपार्जित संपत्तिका उपयोग विशेष रूपसे धर्म और समाजका उन्नति के कार्योंमें करें। तदनुसार उन्होंने सनस्त भारतका परिभ्रमण कर जैन विद्वानोंसे साक्षात् और लिखित सम्मतिर्यों इस बातकी संग्रही की कि कौन से काय में संपत्तिका उपयोग किया जाय। स्फुट मतसंघ करलेनेके पश्चात् सन् १९२१ के ग्रीष्म कालमें प्रभुचाराचान तीर्थक्षेत्र गजपथा (नाशिक) के शांतल वातावरणमें विद्वानोंकी समाज एकत्रित की, और उहापोहपूर्वक निणयके लिए उक्त विषय प्रस्तुत किया। विद्वत् समेलनके फलस्वरूप प्रह्लाचारीजीने जैन संस्कृति तथा साहित्य के समस्त अंगों का संरक्षण, उद्धार और प्रचार के हेतु ' जैन संस्कृति संरक्षक संघ ' की स्थापना की, और उसके लिए ३००००) तीस हजारके धनकी घोषणा कर दी। उनकी परिग्रहनिवृत्ति बढ़ती गई, और सन् १९२४ में उन्हों में लगभग २०००००) दो लाख की अपनी संपूर्ण संपत्ति संघको ट्रस्ट रूपसे अर्पण की। इसी संघक अंतर्गत ' जीवराज जैन ग्रन्थमाला ' का संचालन हो रहा है। प्रस्तुत ग्रन्थ इसी मालाके चतुर्थ पुष्प है।

प्रह्मचारी जीवराज गौतमचन्द्रजा

अनुक्रमणिका

प्रधानसंपादकीय वक्तव्यम्—GENERAL EDITORS' NOTE	VII-VIII
संपादक प्राक् कथनम्—PREFACE	IX-X
प्रस्तावना—INTRODUCTION	XI-XXV
संदर्भ ग्रन्थ लेखसूची—BIBLIOGRAPHY	XXIX-XI
त्रिविक्रमदेव विरचित प्राकृतशब्दानुशासनम्	१ ३४०
प्रथम परिशिष्टम्—	
त्रिविक्रमसूत्रपाठ हेमचन्द्रायसूत्रपाठेन सह सतुलित	३४१-३७७
द्वितीय परिशिष्टम्—	
सूत्राणामकारादिक्रमेण सूची	३७८-३९९
तृतीय परिशिष्टम्—	
छन्दःशास्त्रापादनेनाभिमत त्रैविक्रमाय सूत्रपाठ	४००-४१५
चतुर्थ परिशिष्टम्—	
अपभ्रंशपद्यसूची	४१६-४२१
पञ्चम परिशिष्टम्—	
त्रिविक्रमशब्दानुशासनस्था देश्यशब्दसूची	४२२-४५६
षष्ठ परिशिष्टम्—	
धातुवादशसूची	४५७-४७१
(अ) मस्कृत प्राकृत	४५७-४६१
(आ) प्राकृत मस्कृत	४६२-४७१
सप्तम परिशिष्टम्—	
भरतनाट्यशास्त्रनिबद्ध प्राकृतभाषाणां स्वरूपम्	४७२-४७५
गुटिशोधनम्	४७७-४७८

GENERAL EDITORS' NOTE

MOST of the Prakrit Grammars perhaps with the exception of Vararuci's *Prākṛta-prakāśa*, have enjoyed greater popularity only in a particular region of India. This is true of Trivikrama's Prakrit Grammar (*Prākṛta Śabdānusāsanam savṛttikam*) as well. It marks a new epoch of the study of Prakrit grammars in Southern India. Thorough as Trivikrama's Grammar is, it immediately attracted eminent authors like Simharāja, Lakṣmīdhara and Appaya Dīkṣita, who commented on his Sūtras mostly drawing on his commentary and thus quite a rich material has grown round about his grammar.

Trivikrama's Grammar had already attracted the attention of earliest Prakritists like Pischel, Laddu and others, but a critical edition of it was an urgent desideratum. Br. Jivārāja Gautamachandraji earnestly desired that a critical edition of it with a Hindi digest should be published in the Jivārāja Jaina Granthamālā which is started under his enlightened patronage. Dr. P. L. Vaidya was unquestionably the most worthy choice for editing this grammar. He has led the front of Prakrit studies for over a quarter of a century in India, and he is the veritable *pathi kṛt* in editing Prakrit and Apabhraṃsa works. In him he admirably combines an old Pandita and a modern orientalist, and by these qualities he has enriched the Prakrit studies. Dr. Vaidya has given to us a model edition, rich with useful Appendices. In his learned Introduction he confirms the view that Trivikrama himself is the author of Sūtras, and in addition, he has set forth his mature observations on the principles of text-constitution of Prakrit works.

The authorities of the Jivarāja Jāna Granthamālā offer their sincere thanks to Dr P L Vaidya who despite his other heavy work and physical fatigue, completed this critical edition and kindly placed it at their disposal for publication in this Series

The General Editors record their sense of gratitude to Br Jivarāja Gautamachandraji for his enlightened generosity to the members of the Trust Committee and Prabandha-samiti for their active interest in the Series and to Dr P L Vaidya for his willing and accommodative cooperation. They trust that this critical edition of Trivikrama's Grammar will give fresh impetus to the study of various problems connected with Middle Indo-Aryan grammar and vocabulary. A Hindi Digest of Trivikrama's Grammar is being planned as a companion volume to this edition

Vira Nirvāna Day }
26-10-1954 }

H L JAIN & A N UPADHYAY
General Editors

PREFACE

IN the month of July 1941, my friend Dr A N Upadhye, Professor of Ardhamāgadhī at the Rajaram College, Kolhapur, wrote to me to say that I should undertake a critical edition of Trivikrama's Prakrit Grammar or Prākṛta-Śabdānuśāsana with his own commentary for the Jīvarāja Jaina Granthamālā which he, along with Professor Dr Hiralāl Jain of Nagpur as Joint General Editor, was about to start at the request and under the patronage of Brahmachari Jīvarāja Gautamchandra of Sholapur. He wrote to me in that letter that though there were two earlier editions of this work in print, the one in the Grantha Pradarsanī Series was incomplete and no longer in the market, and the other in the Chaukhamba Sanskrit Series of Banaras, though available in the market, was not a satisfactory edition, because the text was not critically edited, because there was no information about the manuscripts used, and further because the edition was not formally issued to the public even to this day.

It was with some reluctance that I agreed to undertake the edition of this work, chiefly on account of my long acquaintance with the General Editors. I never then thought that the work would entail so much time and trouble for me. I must however state that the delay in its publication was entirely my fault. Of course, the collection of material took some years, but there are three main reasons for this delay. First, I had just then finished my work on Puspādanta's Mahāpurāṇa in Apabhramśa, and my experiences in editing the three big volumes of that work, almost single-handed, brought on me some fatigue. Secondly, I was called upon in 1943 to undertake the critical edition of the Karpavṛkṣa of the Mahābhārata in the huge international undertaking of the Bhandarkar Oriental Research Institute, Poona, which has been published only in September 1954, and thirdly, in 1947, after my retirement from the Nowrosjee Wadia College, Poona, I had to go to the Banaras Hindu University as Mayurbhanj Professor and Head of the Department of

Sanskrit and Palī This Office and the Banaras climate brought on me further fatigue and to some extent ill-health It was only in 1952 that I could devote my time for this work, and had it not been for the constant pressure and encouragement from the General Editors, I might not have completed my task at all

I must express here my deep sense of gratitude to the two General Editors, and Brahmachari Jivarajee, and more particularly to Dr Upadhye, who supplied to me the transcripts from Madras and Tanjore, a manuscript in Devanāgarī script from Sholapur, collations from the Kolhapur manuscript in old Kannada script, which latter was a laborious task indeed, he further lightened my work of going through the proofs as he throughout read one proof of every page, and made several useful suggestions for the improvement of the work, so much so that the credit of goodness and thoroughness of this edition must go to him I also am glad to express my thanks to the Librarians of the Government Mss Library at Madras, the Saraswatī Mahal Library of Tanjore, and to Professor H R R Aiyengar of the Oriental Institute, Mysore, for supplying to me transcripts from their libraries

Before concluding, I must not fail to express my gratitude to the Manager and Staff of the Samarth Bharat Press, Poona, for excellent printing

Poona }
1st November 1954 }

P L VAIDYA

INTRODUCTION

THIS edition of Trivikrama's Prakrit Grammar called Prākṛtaśābdānusāsana with the Vṛtti is based upon the following material

1 PRINTED EDITIONS

G—This is a printed edition of the text in the Grantha Pradarśanī Series, Vizagapatam, 1896. It contains only the first chapter of Trivikrama's Grammar. This edition is based upon two Mss, one is called ॠ which is a composite Ms prepared partly from a palm-leaf manuscript in the possession of the teacher or father of the Editor, Venkata Ranganatha Śarma, and partly from the Saraswathī Mahal Library at Tanjore, the other is called ॡ, a palm-leaf manuscript belonging to one Kṛṣṇamūrti Śāstri. The Editor V R Śarma thought that the Sūtras were in a versified form, and therefore indicated in his Sūtrapāṭha where the stanza should end. He also used Hemacandra's Prakrit Grammar and Deśināmā-māla to check his text. In my opinion, he did not hesitate to go beyond his Mss and emended his text so as to make it agree with the contents of Hemacandra's Grammar. This fact makes this edition as having no independent critical value.

B—This also is a printed edition issued by the Chaukhamba Series of Banaras. It is also based on two manuscripts, the provenance of which is not known to me. One of these is called ॠ and is incomplete, and the other is called ॡ, of which the last few folios seem to be missing. This edition gives the entire text of Trivikrama's Grammar and has several appendices and a word-index. I learn that this edition is based on material collected by the late Dr T K. Laddu of the Government Sanskrit College, Banaras, which, after his death, was edited by the late Professor Batuk Nath Sharma with the collaboration of Professor Baldeva Upadhyaya of Banaras Hindu University. This edition is not yet formally issued and so lacks some material information about manuscripts used etc.

2 MANUSCRIPTS

We have used for this edition two transcripts, one from the Saraswathī Mahal, Tanjore and the other from the Government Mss Library at Madras, and two original manuscripts, one from Kolhapur written in old Kannada script and the other from Sholapur in Devanāgarī script. There are two more manuscripts of the work in the Oriental Institute, Mysore, from which some portions in transcript were obtained rather late in the progress of this edition, but the portion used does not indicate that my text as based on the above material is much different from the Mysore Mss. In this connection I must state that for some classes of works, transcripts, which are no better than new manuscripts, do not offer real help. Photographic copies are the best, as the Editor sees with his own eyes what the manuscript records. Further, the scribes do not always decipher the original manuscript correctly, nor do they give any help at places, where it is most needed. The transcripts which I used for this edition are

M—This is a transcript obtained from the Government Oriental Library, Madras, from its Ms No 15318 (वाटसीकि-सूत्रम् सवृत्ति) described in their Catalogue as follows

Substance, paper, size 11 × 8½ inches pages 272 Lines 20 on a page Character Devanāgarī condition good Appearance new The commentator is Trivikrama breaks off in the fourth pāda of the third adhyāya

There is another manuscript of this work in the Library bearing No 1549 from which the missing portion in the fourth pāda is made good. Even this manuscript is in a damaged condition

T—This is a transcript obtained from the Saraswathī Mahal Library at Tanjore. There are three manuscripts of this work in the Library bearing Nos 10005 (T₁), 10006 (T₂) and 10007 (T₃). Of these T₁ has 155 folios, and T₂ 203 folios, and both are complete. T₃ is only fragmentary and has 25 folios. The first two Mss are in Telugu script and T₃ in Grantha script. Further T₁ has several missing portions due to the

fact that the palm-leaves are broken and hence portions are lost. T_2 is slightly better preserved, and luckily for us, portions on broken leaves in T_1 could be filled up with the help of T_2 . T_3 breaks off at page 69 (गहरो गृध्र) All the three Mss. show peculiarities of these two scripts. They make hardly any discrimination between म and ह and थ and घ. Anu-svāra and repha often take the place of a double consonant. These peculiarities do not present much difficulty to the editor of a work in Sanskrit, but to the editor of a Prakrit work on the subject of Grammar, they create untold difficulties and confusion in his work.

One very interesting point about T_1 and T_2 should be specially noted here. After folio 138 in T_1 and 180 in T_2 a portion beginning with °अहरो वार्धि (our Text on page ३२९, (६२५) मणिणाअहरो वार्धि) upto सराहो निद्रा° (our text on page ३३०, (६७४) दर्पोदुर । सराहो (६७५) निद्रालु) which constituted the contents of a folio, seems to be added, though it was out of place there. It seems to have come there because both T_1 and T_2 were copies of an older Ms. with a misplaced folio, and the copyist blindly copied the portion at a wrong place in T_1 and T_2 , and naturally missing in its proper place. As this very portion is missing in the Banaras edition, it appears that editors or the late Dr. T. K. Laddu had based his text on these manuscripts!

The original Manuscripts used for this edition are

K—This is a palm-leaf manuscript, measuring 14.5 × 1.7 inches. It belongs to the collection of Śrī Laksmīsenā Bhattāraka Matha, Kolhapur. The label on the board is Prākṛta Vyākaraṇa in the first line in black ink and Trivikrama Kavī in the second line in red and black ink in Devanāgarī script, and bears No. 202. On the other board at the end we have Prākṛta Vyākaraṇa in Kannada script. It is a well-preserved manuscript, but its appearance is not very old. It may be about 200 years old. It has 123 folios, 123b being blank. On one of the blank leaves of this manuscript, we find the following stanzas on the use of Prakrit dialects, taken apparently from the Śadbhāśācandrikā (Cf. BSS edition, page 4, lines 4-8).

अथेदानी भाषाणा स्वरूप विनियोगश्च कथ्यते—

भाषा द्विधा सस्कृता च प्राकृता चेति भेदत ।

कौमारपाणिनीयादिसस्कृता सस्कृता भवेत् ॥

इय तु देवतादीना मुनीना नायकस्य च ।

विप्रक्षत्रियविट्शूद्रमन्त्रिकञ्चुकिनामपि ॥ etc

The entire manuscript is written in old Kannada characters. The hand writing is uniform, and the manuscript carefully written throughout. Here and there some corrections are made in a different hand in-between the lines and also on the margin. The writing is of that usual mode—scratching with stylus and then rubbing with black soot. The written portion on a page shows three divisions, with marginal blank space on both the sides and blank space surrounding the two string-holes in-between. Each page contains six to seven lines, and each line about sixty letters. In this script, it may be noted 1 and 1, accompanying consonants, are not distinguished for instances, *Vira* and *Vīra* are similarly represented. For the nasal conjuncts, anusvāra is used and not parasavarna. The fat zero indicates that the following consonant is to be doubled. There is no special sign for anu-nāsika, anusvāra serving the purpose of both. The manuscript opens thus

श्रीमत्पद्मचक्रुर्भ्यो नम ॥ सरस्वत्यै नम ॥ निर्विघ्नमस्तु ॥ श्रीवीरप्राच्यात्त्वल्^०
etc

The colophon of the first pāda of the first adhyāya reads thus

इति श्रीमदहर्ह(र्हं)नदित्रैविद्यश्रुतधर[मुनिचद्र]श्रीपादप्रसादात्मादितसमस्त-
विद्याप्रभावश्रीविक्रमदेवविरचितप्राकृतव्याकरणवृत्तौ प्रथ(स्थ)मस्याध्यायस्य प्रथम
पाद ॥

श्रीविक्रम in the above colophon is obviously a slip for Trivikrama. The letters put in round brackets are first written and then struck off, and the word Muncandra in square brackets is added above the line in a different hand. The concluding portion runs thus

इति श्रीमदहर्नदित्रैविद्यदेवश्रुतधरश्रीपादप्रसादासादितसमस्तविद्याप्रभावश्री-
भक्तिविक्रमदेवविरचितप्राकृतव्याकरणवृत्तौ तृतीयस्याध्यायस्य चतुर्थं पाद ॥ समा-
प्तश्च तृतीयोऽध्यायः । सपूर्णं चेद् प्राकृतव्याकरण ॥ सप्रत्ययं^० etc , विशद्वन्त^० etc ,
वक्तार सन्तु etc प्राकृतव्याकरण सपूर्णं ॥ श्रीजिनाय नमः । शुभमस्तु । भद्र-
मस्तु लेखकपाठकयोः ॥

Then in a different hand—

अपकर्त्तर्यपि सतः शुभानि कर्माणि कर्तुमीहते ।

धित्त सदोषकतरि ना यो (नरि ?) योजयत्यशुभ ॥

This verse on the palm-leaf is not covered with black soot

S—This manuscript was procured for me by Dr A N Upadhye from Sholapur. It is a modern paper manuscript, and probably prepared from K described above, as the missing portions, mistakes etc are identical in both, though this manuscript has added a number of its own. It has got 112 folios, $12\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$ inches with 11 lines to a page and about 38 letters to a line. After the last stanza, 1 e वक्तार सन्तु etc, the manuscript ends thus

प्राकृतव्याकरण सपूर्णं । शुभमस्तु । भद्रमस्तु लेखकपाठकयोः । स्वस्ति श्रीम-
सुरासुरवृद्धदत्तपादपाथोजश्रीमन्नेमीश्वरसमुत्पत्तिपवित्रीकृतगौतमगोत्राहतद्विजश्री-
मद्ब्रह्मसूरिशशिखितनूजश्रीमद्दार्बलिजिनदासशास्त्रिणामतेवासिना विजयचद्राभिदे(धे)न
जैनक्षत्रियेणालेखीति ॥ ॐ शान्ति ॥ प्रभवनामसवत्सरे फाल्गुणमासे प्रथमदिवसे
सौम्यवासरे सपूर्णमाहुः ॥ ग्रथसख्या ३५००

I understand that दौबलिजिनदासशास्त्रिन् mentioned in the colophon above died some 25 years back, and his pupil विजयचद्र is still living at Śravana Belgol. The manuscript thus is not more than 50-60 years old.

CONSTITUTION OF PRAKRIT TEXTS

The work of editing a text in Prakrit requires adoption of certain methods which are considerably different from those applicable to texts in the Sanskrit language. Many individual attempts have been made by conscientious editors to enunciate the principles of textual criticism as applicable to Prakrit texts, but they are only partially successful. I am making one

more such attempt, having considerable experience of editing Prakrit works, and remembering the difficulties I have experienced. These difficulties can be classified as under (i) Want of reliable Manuscripts (ii) Variety of Prakrit Dialects characteristics of which are not easy to determine, (iii) Conflicting directions and statements of Prakrit Grammarians divided into different schools. Under the circumstances, it is not easy to evolve a set of principles which could be universally applicable. Individual editors are thus left to their own whims and vagaries, and to the principle of eclectics. It may be said that time has not yet come to fix up the principles of textual criticism as applicable to Prakrit works. My attempt here is to clarify the situation and suggest methods with a view that they may be of some use to future editors.

(1) *Dearth of Reliable Manuscripts* — It is not now possible to catch hold of author's autograph copies of works in Prakrit. Copies of Prakrit works, found in libraries and private collections, are far removed from their original. The scripts in which manuscripts of Prakrit works are found are usually limited to one or two only. I know the existence of a Śraddā manuscript of Śākuntalā where Prakrit passages are found, I also know of manuscripts of Ānandavardhana's Dhvanyāloka in that script containing stanzas in Prakrit, I know also manuscripts in Bengali script of some Sanskrit dramas containing Prakrit passages, there are similar manuscripts in Telugu or old Kannada, in Tamil and Maṇyālam but it is rarely that a large number of manuscripts in different scripts is ever used for the editing of a Prakrit work.

Copies of manuscripts of every successive degree are usually considerably spoiled by copyists. If they happen to be illiterate, they make an attempt to reproduce letters of the original manuscript without understanding the meaning of the text which is beyond their comprehension. If they happen to be literate and versed in Sanskrit, they are likely to be faithful in making the copy, but their prejudices are responsible for considerable Sanskritisation of the Prakrit text, and also for bringing the Prakrit text in line with Sanskrit. Take the case of Śūdraka's Mṛcchakatika, a drama which abounds in Prakrit

passages in a variety of dialects. We now hardly have three or four genuine manuscripts of this play in the libraries of the world. There are many Prakrit works available only in a single manuscript. The question which troubles a conscientious editor, therefore, is, whether we should faithfully reproduce the manuscript, and pass it on as the correct form as understood by or as current in the age of, the author, or, we should use our knowledge of comparative grammar and textual criticism to modify it and bring it into line with modern trends. The question, in my opinion, should be solved on the principle of eclectics, as I shall show presently.

(2) *The variety of Prakrit Dialects and want of uniformity in their names* —The oldest grammarian of Prakrit dialects is Vararuci. No doubt we have some information on the subject available in Bharata's Nāṭyasāstra (XVII 7-23, 59-63) which we are giving in the seventh appendix to the present volume, but it is extremely scanty. The names which Bharata uses for Prakrit dialects seem to be discarded by Hemacandra and Trivikrama. Vararuci, thus, is the oldest grammarian of the Prakrit dialects and has obviously influenced the subsequent grammarians of both the schools noted below. He according to the existing text-tradition, treats of four dialects, Māhārāṣṭrī, Māgadhī, Paisācī and Śaurasenī. Some of his commentators have commented on the first eight or nine adhyāyas of his work dealing with principal Prakrit, and ignored the remaining adhyāyas. Mārkaṇḍeya mentions a still larger number of Prakrit dialects and seems to follow Bharata to some extent. Sir George Grierson says that, like Vararuci, Mārkaṇḍeya belongs to the Eastern school of Prakrit Grammarians. Puruṣottama and Rāmasarman Tarkavāḡiṣa belong to this school.

Candī, Hemacandra, Trivikrama and Śrutsāgara belong to a school which is different from the above school, and according to Grierson, constitutes the Western school of Prakrit Grammarians. They classify the Prakrit dialects as Prākṛta, (corresponding to Māhārāṣṭrī), Śaurasenī, Māgadhī, Paisācī, Cūlikāpusīcī and Apabhraṃsa. Hemacandra mentions Ārsa Prākṛta, meaning thereby Ardhamāgadhī or language of the

Jaina canon Although all these grammarians have modelled their grammars on Pāṇini, they were unable to ignore the variety of forms available in the Prakrit language, and hence unable to fix the form of the language or dialect as Pāṇini has done. There is no work of the type of *Prātisākhya*s for the Prakrit languages, with the result that phonetic values of sounds in Prakrit remained fluid, one using प, ड, ज, and another using फ, ढ, झ for the same sound. Besides, almost all grammarians state that the rules framed by them are applicable *generally*, and characteristics of one dialect may be noticeable in another dialect. This principle has added to the chaos, initiated by scribes of manuscripts.

(3) *Conflicting Directions and Statements of Prakrit Grammarians about the Characteristics of Dialects* associated with the two types mentioned above, are equally responsible for the chaos noticeable in manuscripts and modern editions. I give below a list of such rules picked up from Hemacandra and Trivikrama for the present. If I bring in the rules of Vararuci, Mārkaṇḍeya, Puruṣottama and Ramaśarmaṇ Tarkavāṅgīśa *vis-à-vis* with their rules, one will easily see that the characteristics of Prakrit dialects had either undergone changes as time advanced, or the grammarians were not themselves quite sure about rules they have framed, or the strata of literature analysed by them was not necessarily identical. I give below a list of principal rules from Trivikrama and Hemacandra to illustrate my point of view.

(1) The word प्राय, generally, occurring in a number of sūtras, e.g., 1 3 1, 1 1 14, 1 3 8, 3 2 63 in Trivikrama and in several sūtras of Hemacandra. This word allows a lack of rigidity in their application.

(2) The sūtra बहुलम् occurring in both Trivikrama and Hemacandra, which means क्वचित्प्रवृत्ति क्वचिदप्रवृत्ति क्वचिद्विभाषा क्वचिदन्यदेव, and Hemacandra's statement अपे तु सर्व विधयो विकल्प्यन्ते.

(3) The word क्वचित् and वा, explicitly and implicitly, occurring in a large number of sūtras, in both Trivikrama and Hemacandra.

(4) In compound words the initial letter of the second member is allowed certain changes under the principle वाक्य-विभक्त्यपेक्षया अन्त्यत्वमनन्त्यत्व च

(5) The principle of श्रुतिसुख as against अर्थसुख

(6) The sūtras नो ण and आदेस्तु or वादौ, occurring in Hemacandra and Trivikrama which allow retension of initial न against the compulsory change of न to ण recommended by grammarians of the Eastern School

(7) Application of the rule regarding यञ्चुति as in 1 3 10 in Trivikrama and in 1 180 in Hemacandra

(8) Optional doubling of consonants after ए and ओ

(9) Shortening of ए and ओ when followed by a conjunct to इ and उ, giving us एक, एक्, इक्

(10) Substitution of one vowel for another under the sūtra अचोऽचाम् in 2 4 71 in Trivikrama's Grammar

In the case of Apabhramsa, in addition to options mentioned above, the following rules create chaos —

- (1) प्रायोऽपभ्रशोऽच् 3 3 1
- (2) हो स्तोस्त्वारलाघवम् 3 4 64
- (3) हलस्थैड 3 4 66
- (4) बिन्दोरन्ते 3 4 65
- (5) तद्व्यत्ययश्च 3 4 69

It is no wonder therefore that a variety of forms, which in no way change the meaning of the term are found in manuscripts

In addition, want of a special sign for the अनुनासिक and for short forms of ए and ओ, have created confusion in manuscripts

Further, scribes and the methods they adopt in preparing manuscripts are responsible for a lot of confusion. These peculiarities of scribes are classified as under

(1) Something like the mark of अनुस्वार used to indicate the doubling of the following consonant

(2) Non-doubling of consonants erratically

(3) Confusion in the following pairs of letters

ए and इ, ओ and उ, ओ and वो, ड and ढ, ज and झ व and वः
थ and ध भ and ह, र and ल प and व प and य, ल and ल च and चउ,
त्य and चउ

(4) Incorrect application of the rule पूर्वमुपरि वर्गस्य युज ,
1494

(5) Aspiration of certain letters which gives ड for ढ,
प for फ, ज for झ promiscuously

(6) Copies prepared from dictation

The case of the treatment of न in Prakrit and its dialects is a point on which further discussion is necessary. The following note would be found useful by the reader

न and ण in Prakrit — According to Bharata न initial, medial and conjunct in Sanskrit words is changed to ण except in some local dialects (e.g. Puraṇi). This rule seems to be observed by all non-Jaina writers and also by some Jaina writers. But Hemacandra and Trivikrama, both of whom are Jains, and their followers like Śrutasāgara, have laid down that initial न in Sanskrit words may be optionally changed to ण, while medial न, single and double, should be invariably changed to ण. Further, Hemacandra holds that there cannot be न, either initial or medial in Deśi words. In his Deśināmamālā, page 208, BSS edition, he states

नकारादयस्तु [शब्दा] देश्यात्म्यमभिन ण्वेति न निबद्धा । यच्च “वादौ”
(1 229) इति सूत्रितमस्माभि, तत्संस्कृतमवप्राकृतशब्दापेक्षया न देश्य-
पेक्षयेति सर्वमवदातम् ।

Hemacandra's view stated in the above passage, is that a Deśi word with initial न is impossible or does not exist, that his sūtra वादौ (1 229) refers only to such Prakrit words as are derived from Sanskrit, and hence it does not refer to Deśi words at all.

Trivikrama, on the other hand, does not seem to accept the above view of Hemacandra. Under 24 127 Trivikrama gives निरप्यङ्ग as a धात्वादेश or Deśi root, but adds ण्वे निरप्यङ्ग, which latter form indicates that he believed that initial न might

occur even in Desī words. Words like आरनाल, अनिल, अनल etc., having medial न, are known to exist in early Prakrit works, say, in the Ardhamāgadhī or Ārsa dialect, and accepted as such by Hemacandra. They may be regarded as borrowed either from Sanskrit or from local dialects having the influence of Paisāci.

It will be seen from the above discussion that Prakrit grammarians of the so called Western School are not unanimous with regard to the change of न to ण. This has resulted in a state of chaos and confusion in MSS, and also in modern editions. I would suggest the following course in this respect. If the Prakrit work to be edited is a Jaina work, keep initial न if the word can be traced to Sanskrit, and change medial न to ण. Monosyllabic words like ण for ननु should be regarded as Deśī words but नून for नूनम् may have initial न. In the case of non-Jaina Prakrit works, have ण for न everywhere. Jacobi seems to have framed a rule of his own with reference to न occurring medially, that it should be न if the Sanskrit word does not contain ण, but should be ण if the original Sanskrit has ण. For instance दिन्न from दत्त should retain the dental न, कन्या should be कन्या but कण should give us कण. Grammarians do not give their support to Jacobi's view. Manuscripts also do not support the above view, and hence I have now come to the conclusion stated above. When this rule is followed, the vagaries of MSS may be ignored.

These are in brief the difficulties which the editor of a work written in Prakrits is required to face. The causes noted above, and the list of vagaries in manuscripts and scribes look formidable but he has to evolve a system out of this chaos. The following principles may guide him to some extent in this respect.

(1) Make an effort first to determine whether the work in Prakrit or its dialects belongs to the Jaina or non-Jaina school of thought. It is quite possible that non-Jaina works preserved in Jaina Bhondāras may present certain difficulties.

(2) Make an effort to determine the dialect or dialects used in the work. When the dialect in which the work or

passage is written is determined, proceed to see that the text you adopt conforms to the standard rules of the dialect found in a system of grammar

(3) If the work in Prakrits comes from a Jaina source, the text should conform to the rules of Hemacandra and Trivikrama

(4) If the Prakrit work comes from a non-Jaina source, the text should conform to the rules given by Vararuci, Purusottama, Mārkaṇḍeya or Rāmasarman Tarkavāṅśī

(5) The following categories of manuscript vagaries should be ignored while recording variants न and ण अनुस्वार and अनुनासिक, short ए and इ and ओ and उ incorrect application of पूर्वमुपरि वगस्य युञ्ज अनुस्वार used to indicate doubling of the following consonant, and letters obtained merely by aspiration

These are my ideas for the guidance of future editors of Prakrit works It does not mean that I have followed them in editing the present text, because I want to know the reaction of scholars engaged in editing such texts to the above set of principles

There are still some ticklish points which deserve elucidation here The rule बहुलम् in both Hemacandra and Trivikrama has to be used with caution The old school of grammarians did not regard this rule as creating chaos, they rather held that it should be interpreted as to yield the doctrine of व्यवस्थितविभाषा The modern editor should follow this principle of व्यवस्थितविभाषा, and evolve certain principles based on eclectics I give here a few specific illustrations of the application of the above doctrine

The grammarians allow for Sanskrit खलु two forms in Prakrit, viz , खु and हु Manuscripts are found to use them promiscuously, but the modern editor should see that हु should not be used, though found in his manuscripts, after an anu-svāra For, Trivikrama says, under 3 1 54, बहुलाधिकारादनुस्वारात्परो हु न प्रयोक्तव्य Thus, एवं खलु in Sanskrit should be एवं खु and not एवं हु

Similarly, we have for Sanskrit अपि several forms in Prakrit, such as पि, वि, मि अवि We should have in Prakrit कि पि, किमवि and even कि मि and तह वि, but should not allow कि वि Note in this connection अपेर्वि पदान्ते and अनुस्वारात् पि as found in Purusottama's Prakrtānusāsa, IV 3-4 The same principle should govern our choice for substitutes of इव such इव, पिव, विव, मिव, व, व्व Of these पिव and मिव can be used after an anusvāra, but विव and व should not be, व्व can be used only after a short vowel

The general tendency of the Prakrit languages is not to allow a conjunct consonant at the beginning of a word ख्येव or ख्येव्व seems to be not quite good, but if the ending vowel of the preceding word happens to be ए or ओ, we may allow the double consonant Thus, we have सो ख्येव or सो ख्येव्व, सो च्छिअ, ते च्छेअ The variants of such words in manuscripts may be ignored as they do not change the sense of the expression in any way Or, if an editor wants to swell his critical apparatus, he may note all manuscript variants fixing his text according to principles stated above

SUTRAS ON PRAKRIT GRAMMAR

EARLIER THAN HEMACANDRA AND TRIVIKRAMA

The following passages are found in Hemacandra's Grammar अत्र केचिद् ऋत्वादिषु (तस्य) द इत्याख्यवन्त, स तु शौरसेनी-मागधीविषय एव दृश्यते इति नोच्यते, under रुदिते दिना ण्ण 1 209, and केचित्तु केवलानन्तर्याम्योणवरणवरि इत्येकमेव सूत्रं कुर्वते तन्मते उभावप्युभयाथौ under आनन्तर्ये णवरि 2 188 The first of these is reproduced by Trivikrama under णर्दिना रुदिते 1 3 49 in identical terms, and the second under आनन्तर्ये णवरिअ 2 1 46 with a slight change, आहु for कुर्वते These quotations raise an important issue as to what works in the sūtra style Hemacandra had before him On examination I find ऋत्वादिषु तो द in Vararuci, 2 7 I was not able to trace the second either in Vararuci or in Purusottama, both of whom give separate sūtras for णवर and णवरि In my opinion the references do not indicate the existence of Vālmikisūtras, because Hemacandra and Trivikrama cannot refer to a sage of high antiquity by the slightful term केचित्. Neither the sūtras in Hemacandra can be ascribed to Vālmiki

because Hemacandra calls them his own, nor does Trivikrama state anywhere that the sūtras belong to Vālmīki and Vṛtti alone is composed by him. On the contrary, Trivikrama, in the introductory stanza 9 says that the sūtras are his own composition (निजसूत्र) and that he writes a commentary to help those who want to understand the correct meaning of the sūtras. I feel further that the sūtras in Hemacandra are his own as also in Trivikrama. None of them, at any rate Hemacandra, can be accused of plagiarism of the so called Vālmīki-sūtras.

Chronologically, the first reference to Vālmīkisūtra is found in the following passage from a work *Śambhuraḥasya* (the genuineness of which is yet to be proved)

को विनिन्देदिमा भाषा भारतीमुग्धभाषिताम् ।
 यस्या प्रचेतस पुत्रा व्यामर्ता भगवानृषि ॥ २६७ ॥ १३
 गान्धर्वालवशाकल्पपाणिन्याद्या यथपथ ।
 शन्दराशे सस्कृतस्य व्याकृतारो महत्तमा ॥ १४ ॥
 तथैव प्राकृतादीना षड्भाषाणा महामुनि ।
 आदिकाव्यकृदाचार्यो व्याकृता लोकविश्रुत ॥ १५ ॥
 यथैव रामचरित सस्कृत तेन निर्मितम् ।
 तथैव प्राकृतेनापि निर्मित हि सता मुदे ॥ १६ ॥
 पाणिन्यादै शिक्षितत्वात्सस्कृती स्याद्यथोत्तमा ।
 प्राचेतसव्याकृतत्वात्प्राकृत्यपि तथोत्तमा ॥ १७ ॥
 प्राकृत चापमेवेद यद्धि वाल्मीकिशिक्षितम् ।
 तदन्तर्ग भवे(वदे ?)द्यो वै प्राकृत स्यात्स प्व हि ॥ १८ ॥

The above passage, first cited by K. P. Trivedi in his Introduction (page 13) to *Sadbhāśacandrikā* has been repeated in *Mallikāmārutam* as from *Śambhuraḥasya* from the Vanī Vilās Press, Srirangam. The work *Śambhuraḥasya*, from its contents and language, cannot claim a very high antiquity, and may have grown from time to time like the Purāṇas. In my opinion, it may belong to 14th century or later. Based on this passage, perhaps, Lakṣmīdhara wrote in his *Sadbhāśacandrikā*

वाग्देवी जननी येषा वाल्मीकिमूलसूत्रकृत् ।
 भाषाप्रयोगास्ते ज्ञेया षड्भाषाचन्द्रिकाध्वना ॥ १५ ॥

There is a manuscript, No 1548, in the Government Mss Library in Madras, called *Vālmikisūtram*. The scribe Desikācārya seems to have added the following stanzas at the beginning of this Ms —

येन श्रीरामचरितमधिगम्य सुरर्षित ।
 श्रीमद्रामायण प्रोक्त तस्मै वाल्मीकये नम ॥ १ ॥
 येन निमलिता ना(गा)व षड्भाषाकृतयो नृणाम् ।
 विमल सूक्तकृतकस्तस्मै वाल्मीकये नम ॥ २ ॥
 स्वान्तस्य काव्येन गिरा च षण्णा
 सूत्रैर्नराणा कलुष प्रपस्या ।
 पराकरोद्य प्रथम कवीना
 वाल्मीकिमेन मुनिमानतोऽस्मि ॥ ३ ॥

These stanzas seems to be the composition of the scribe Desikācārya who prepared the manuscript on 20th October 1883 (see Dr Upadhye's article *Vālmikisūtra A myth*, in *Bhāratiya Vidyā*, Vol II 11 pp 160–176) Of the three verses the first two are an imitation of the first two stanzas of *Pāṇinīya Śikṣā*, and the third an imitation of

योगेन चित्तस्य पदेन वाचा मल शरीरस्य च वैद्यकेन ।
 योऽप्यकरोत्त प्रवर मुनीना पतञ्जलि प्राञ्जलिरानतोऽस्मि ॥

and as such we should not attach any value to them

Coming to Laksamīdhara's successor, Appaya Dikṣita, we find the following stanzas in his *Prākṛta-Mani-Dīpa* (Mysore, Oriental Research Institute, Publication No 92)

ये त्रिविक्रमदेवेन हेमचन्द्रेण चेरिता ।
 लक्ष्मीधरेण च ग्रन्था भोजेन च महीक्षिता ॥ ४ ॥
 ये पुष्पवननाथेन ये वा वाररुचा अपि ।
 वार्तिकार्णवभाष्याद्या अप्ययज्वकृताश्च ये ॥ ५ ॥
 ते विस्तृतवाप्रायेण सक्षेपरुचिभिजन ।
 अगृहीता विलम्बन्ते सध्यार्ककिरणा इव ॥ ६ ॥
 अत प्राकृतशब्दानामन्धे तमसि मज्जताम् ।
 प्रकाशनाय क्रियते सक्षिप्ता मणिदीपिका ॥ ७ ॥

It should be noted that Appaya Dikṣita has mentioned by name Trivikrama, Hemacandra, Bhoja and Vararuci along with

Lakṣmīdhara and Puṣpavanānātha (who to me appears to be no other than Vasantarāja, the author of a commentary on Vararuci), but did not think worth his while to mention Vālmīki, perhaps he did not believe that the sūtras on which Trivikrama wrote a commentary, were composed by Vālmīki.

The passage from *Śambhuraḥasya* quoted above is the first indication or source of the myth that Vālmīki, the author of the Rāmāyana composed the sūtras on Prakṛit Grammar. As the sūtras of Trivikrama are based on those of Hemacandra, many of them identical and almost all of them giving the same substance, we have to suppose that even Hemacandra must have used the sūtras of Vālmīki, but Hemacandra calls his work of sūtras as स्वोपज्ञवृत्तिसहितम्. Trivikrama also says निजसूत्रमागमनुजिगमिषताम्. The myth therefore of ascribing the sūtras of Trivikrama to Vālmīki must have come into vogue later than the age of Trivikrama, and the passage from *Śambhuraḥasya* quoted above must also belong to that period. If *Śambhuraḥasya* passage belongs to 14th century A D, Lakṣmīdhara (1541-1565 A D) can well say बाल्मीकिमूलसूत्रवृत्तम्. I am prepared to confess that Lakṣmīdhara may not have started the canard but, it must be said, the popularity of his work gave currency to the myth. The relative chronology of Hemacandra (1172 A D), Trivikrama (1236-1300 A D), Sinharāja (1300-1400 A D), Lakṣmīdhara (1541-1565 A D) and Appayā Dīkṣita (1554-1626 A D) should be noted in this connection. The champions of the theory that Vālmīki is the author of the sūtras on which Trivikrama wrote the commentary among modern scholars are Hultzsch, K. P. Trivedi, Nitti-Dolci and editor of the Prakṛta-Mani-Dīpa, Pischel gave up the theory during his life-time as the late Dr. T. K. Laddu states in his paper on Trivikrama. Bhaṭṭanāthaswamin and Laddu held that Trivikrama was the author of both sūtras and vṛtti. Dr. A. N. Upadhye has discussed the point fully and has shown how worthless the theory is.

THE SŪTRAPĀTHA OF TRIVIKRAMA

Trivikrama's Prākṛta-Śabdānuśāsana, as presented in this edition contains 1036 sūtras. The sūtrapāṭha as given in the appendix to *Sadbhāśācandrīkā* by K. P. Trivedi, contains the

same number of sūtras with निम्माण निम्मिअ between 1 2 46 and 1 2 48 which I have omitted, and dropping सत्तम्याश्च 3 4 53 which I have added. The text of the sūtras given in *Prakṛta-Mani Dīpa* has the same number of sūtras. It also omits निम्माण निम्मिअ of Trivedī, and adds सत्तम्याश्च as I have done. The छन्दश्छायापत्र सूत्रपाठ published by Bhattanāthaswamin omits सत्तम्याश्च

Of these 1036 sūtras of Trivikrama, Simbarāja in his *Prākṛtā-Rūpāvatāra* has commented on 575 sūtras and Lakṣmīdhara in his *Sadbhāsācandrikā* on 994 sūtras, the latter thus ignoring some 42 sūtras. These 1036 sūtras of Trivikrama are divided into three adhyāyas, each adhyāya being again divided into four pādas. Trivikrama at one place proudly refers to his work on Prakṛit Grammar as द्वादशपदी (on page 306 under 3 4 71) on the analogy of द्वादशाध्यायी system of Pūrvamīmāṃsā. The Prakṛit portion of *Siddha Hema-Śabdānuśāsana* has only one adhyāya divided into four pādas and contains 1119 sūtras.

COMPARISON OF THE SUTRAPĀTHA OF TRIVIKRAMA AND HEMACANDRA

Trivikrama's Sūtrapātha contains 1036 sūtras divided into twelve pādas and three adhyāyas, as against 1119 in four pādas of the eighth adhyāya of Hemacandra's *Siddha Hema-Śabdānuśāsana* (i-271, ii-218, iii-182 and iv-448). The subject-matter covered by both is almost the same. Trivikrama has newly added the following sūtras: 1 1 1-16, 1 1 38, 1 1 45, 1 2 109 (पुआय्याद्या), 1 3 14, 1 3 77, 1 3 100, 1 3 105 (गोणाद्या), 1 4 83, 1 4 85, 1 4 107, 1 4 120, 1 4 121 (गहिआद्या), 2 1 30 (वरइत्तगा), 2 2 9, 3 1 129, 3 4 65-67 and 3 4 72 (झाडगा), in all 32. Of these, 17 sūtras relate to new technical terms used by Trivikrama, four sūtras relate to the groups of Deśī words for which Hemacandra has only one sūtra in his Grammar and an entire work, the *Deśināmamālā*, and the remaining sūtras add a few new words not treated by Hemacandra. Thus the subject-matter of 1119 sūtras of Hemacandra has been compressed by Trivikrama in about 1000 sūtras. This he was able to do by compressing two or more

sūtras in one There are about 100 sūtras which have identical wording in both Hemacandra and Trivikrama, while there are a few in which Trivikrama has only changed the order of words or Ādeśas given by Hemacandra

Hemacandra wrote his Prakrit Grammar as a continuation of his Sanskrit Grammar The treatment of Sanskrit grammar covered seven adhyāyas, the eighth, the last, being devoted to Prakrits He therefore had to continue the same scheme of adhyāya, pāda, sūtra, anuvṛtti and technical terms used in the first seven adhyāyas for the eighth adhyāya also His division of the subject of Prakrit Grammar into four pādas is somewhat better or more systematic than the division adopted by Trivikrama Hemacandra's first pāda (271 sūtras) deals with some preliminaries and treatment of vowels and single consonants, second pāda (218 sūtras) deals with the treatment of conjunct consonants (1-124), Prakrit substitutes for some Sanskrit words (125-144), some suffixes (145-173) the nipātas or Deśi words (174) and indeclinables (175-218) the third pāda deals with rules of declension (2-129), rules of syntax (130-137), conjugation and participles (138-182) and the fourth pāda gives the Dhātvādeśas (1-259), and dialects—Saurasenī (260-286), Māgadhī (287-302), Paisācī (303-324), Cūlikāpaisācī (325-328) and Apabhramśa (329-448) Barring the huddling up the Dhātvādeśas and dialects into one pāda, we do not find anything faulty in Hemacandra's method of treatment The case with Trivikrama, on the other hand, is different He wrote his grammar of principal Prakrit and its dialects only He had to frame his own terminology (1.1.1-16) He has divided his work into three adhyāyas, each adhyāya having four pādas It was expected of him to arrange the subject-matter more systematically It must be said, however, that the expectation is not fulfilled The invention of technical terms like ह, दि, स ग etc, is not very happy At any rate the introduction of these terms has made his sūtras less clear than those of Hemacandra The rest of his work covers the same field as Hemacandra's work Hemacandra refers to Deśi words under one sūtra only, viz, गोणादय while Trivikrama has six sūtras for the same topic It must go to the

credit of Trivikrama to have classified the Deśi words into six groups. His treatment of syntax is scanty, and he unnecessarily splits up the Dhātvādesas into two pādas in two different adhyāyas, without much reason. Again Hemacandra arranges the Ādesas according to the initial letter of the Sanskrit root, e.g., कथ्, गम्, etc. Trivikrama does not seem to have followed any system in arranging his roots. Among the list of Deśi words, we find a few which are not traceable to Deśināmamālā. Such words may be regarded as Trivikrama's contribution. In the section on Apabhramsa he has copied *all* the illustrations from Hemacandra, and has added nothing new excepting perhaps the Sanskrit Chāyā, but omitted several illustrations given by Hemacandra.

Trivikrama wanted to score a point over Hemacandra first by reducing the number of sūtras, reducing the volume of the text by introducing shorter terms like ह् for ह्रस्व, दि for दीघ, स for समास and ग for गण, and bringing all the Deśi words into the fold of grammar for which Hemacandra had to write a special book, the Deśināmamālā. All this seems to have been done under the influence of the doctrine अधमान्नालाघवेन पुत्रोऽसौ मन्यन्ते वैयाकरणा but he seems to be unaware of the fact that a samjñā or technical term has the same value of a *matrā* or half a *mātrā*, irrespective of the number of syllables it contains. So दि and दीघ, स and समास have the same metrical value, as सर्वनामस्थान, आर्धधातुक etc. For all practical purposes, thus, the volume of Trivikrama's grammar is the same as that of Hemacandra. The clarity which Hemacandra's work has, is considerably impaired in Trivikrama's work.

COMPARISON OF TRIVIKRAMA AND LAKSMĪDHARA

The interval between the age of Trivikrama and Laksmīdhara seems to be about two hundred years or so. This period created some new myths. One of them was that the sūtras on which Trivikrama wrote his commentary, were not his sūtras, but those of Vālmiki, the author of the Rāmāyana, and the second was that Trivikrama's commentary was very difficult and required some elucidation. I do not subscribe to the views of Laksmīdhara on both the points. I know the

expression निजसूत्रभागमनुजिगमिषताम् is capable of being construed in two ways (i) निजानां स्वीयानां सूत्राणां भागं अथ, and (ii) निजं स्वाभाविकं सूत्रार्थं, the first construing निज with सूत्र and the second with सूत्रार्थं. Hultzscher suggested the latter sense saying that it was natural with South Indians. Bhattanātha-swāmin has shown that Hultzscher was wrong, and yet the editor of Appaya Dīkṣita's Prākṛta-Mani-Dīpa supports it. It is this latter sense that gave rise to the myth that Vālmīki was the author of the sūtras. I have already discussed the question above and need not repeat my views here. Next, Lakṣmīdhara held the view that the text of Trivikrama's Vṛtti was difficult and pregnant with sense —

वृत्तिं त्रैविक्रमी गूढा व्याचिख्यासन्ति ये बुधा ।

षड्भाषाचन्द्रिका तैस्तद्व्याख्यारूपा विलोक्यताम् ॥ १६ ॥

The above statement of Lakṣmīdhara may be all right if its purpose is to justify his work. I however do not find Trivikrama's work difficult. Lakṣmīdhara's so called sub-commentary, on the other hand, is more difficult. For instance, compare Lakṣmīdhara on pages 16-17 under 1 1 39, page 91 under 2 3 31, and page 259 under 3 2 47, where his text is more difficult, and rendered so intentionally to show off his knowledge of Pūrvamīmāṃsā. In another case, while giving the senses of Deśī words, pages 163-184, he did not correctly understand Trivikrama and his methodology, and has assigned wrong senses, which are not supported by Deśīnāmamālā, which for this purpose is more authentic than even Trivikrama. It may be that by the time Lakṣmīdhara wrote his *Sadbhasā-candrikā*, the text of Trivikrama had already become corrupt, but it appears quite clear that he wrongly read Trivikrama's Vṛtti, and did not use Hemacandra's great work on Deśī words, which would have given him correct lead in cases of doubt. Lakṣmīdhara's Vārtikas on अणुष्णगा केन, 3 1 132, are a good illustration how he lacked the critical faculty. My view is that Lakṣmīdhara had no genuine acquaintance with Prakṛit works, particularly, with literary works, and he wrote his work just to show his acquaintance with the Prakṛit Grammar. Lakṣmīdhara, thus, cannot be considered to be a reliable guide to Trivikrama.

PERSONAL HISTORY AND DATE OF TRIVIKRAMA

Like several writers of fame in Indian Literature, Trivikrama leaves but a scanty record about himself and about his date. He gives in the introductory and concluding stanzas of the present work some information, and it runs as follows. Trivikrama comes of a good family of Bāna. His grand father was Ādityavarman. His parents are Mallinātha and Laksmī. He had a brother named Bhāma (variants सोम, राम, वाम चाम) known for his excellent behaviour and learning. Trivikrama seems to have studied under Arhanardī, a master of the sacred literature (of the Jainas), and a monk possessing three lores. Trivikrama calls himself to be a good poet (sukaviḥ), although no literary work of his has come down to us. The concluding verses of his grammar which however are not found in all the manuscripts (two Tanjore manuscripts do not give them, nor one of the two used for the Banaras edition), but can be surely considered to be his composition (मम in the second verse), state that people should mutter as a sacred mantra his Śabdānuśāsana, dealing with basic forms of words, suffixes, rules of syntax, verbal forms and desya words, couched in short sūtras, and with an ample stock of illustrations, for the attainment of their objective. Those who appreciate works of art and the logicians will be pleased to read his poem (kāvyā, not necessarily the grammar), because the sweetness of words, entering inside, will fatten the ears, the newness of sense in every word, will please a man of good words, and the sentiment or aesthetic feeling will pervade the whole world as if on account of the greatness of the work. All persons are capable to express their own ideas. Trivikrama, however, is unique in (nicely) expressing his own ideas which faithfully represent his own views, and also in faithfully representing the ideas of others. It is a pity that no poetic work of Trivikrama has come down to us to verify the above statement.

As regards Trivikrama's religion, we can say definitely that he was a follower of Jainism, as is clear from his salutation to Vira, i.e., Mahāvira, in the opening verse. The references to Virasena and Jinasena in stanza 4 indicate, equally clearly,

his reverence to these ācāryas, and go to prove that Trivikrama was a follower of the Dīgambara sect of the Jainas, and his reference to Hemacandra in stanza 11 goes to suggest, that though a follower of Dīgambara sect, he could easily rise above the sectarian prejudices, which in those days were not as strong as they are to-day

Hemacandra makes some distinction between Ārsa (i e , Ardha-Māgadhī of the Canon of the Śvetāmbara Jainas) and Prakrit (i e , Māhārāṣṭrī or Principal Prakrit) Trivikrama also makes reference to Ārsa in stanza 7, but he says that Ārsa and Deśya are *rūdha* forms of the language, they are quite independent, and hence, do not stand in need of grammar tradition alone can give information on these forms On the contrary, the Prakrit languages, the stock of words in which can be traced to siddha and sādhyamāna Sanskrit, can be subjected to rules of grammar and it is this stock of words which is treated in Trivikrama's grammar Trivikrama, quite modestly, says that he has picked up only a few words from the flood of ocean of the writings of Virasena and Jinasena In stanza 9, he says he writes a commentary on his own sūtras in order that men should obtain mastery over the subject, and that his commentary follows the traditional methods (of Hemacandra?) Although, Trivikrama says, he has selected only a few words, they will work like a mirror, as such is the greatness of his commentary The method followed in treating the Prakrit forms, is the traditional method adopted by ancient masters down to Ācārya Hemacandra

As to Trivikrama's date, we have equally scanty information He mentions Virasena and Jinasena of Dhavalā and Jayadhavalā fame who belonged to the middle of the 9th century of the Christian era He mentions Hemacandra who died in A D 1172 Trivikrama, thus is later than the last quarter of the 12th century, but not much later than Hemacandra Dr Upadhye holds that he wrote his grammar soon after A D 1236

Luckily for us, we have three works, Sīmharāja's *Prakṛta-Rūpāvatāra*, Lakṣmidhara's *Sadbhasūcandrika*, and Appaya

Dīkṣita's *Prākṛta-Manu-Dīpa*, which are later than Trivikrama. Of these, Appaya Dīkṣita is the youngest, who died in A D 1626, and was a prolific writer. His work mentioned above cannot be his last work, but rather a work of his younger days. He died at the mature age of 72. Lakṣmīdhara is specifically mentioned in his work, who thus seems to have lived in the last quarter of the 15th century or the first quarter of the 16th century, say, between A D 1475 and 1525. Śimharāja is not mentioned either by Lakṣmīdhara or Appaya Dīkṣita, but seems to be older or almost a senior contemporary, and may be assigned to the first half of the 15th century. All these indications prove that we can safely assign Trivikrama to the latter half of the 13th century.

We have no definite data to determine the province of the residence of Trivikrama. But his being a follower of Digambara Jainism, the names of his father, brother and teacher, and above all, the popularity of his work and provenance of manuscripts of his work, go to indicate that he must have been a Southerner, probably an Āndhra with close contacts with Karnāṭaka. The inclusion of some Deśya words like दौडि सायभोजनम् which cannot be traced to Hemacandra's *Deśināmā-mālā*, and may be traced in the Dravidian languages, goes to confirm the above view.

* * * *

THE APPENDICES

There are in this Volume seven appendices. The first of these gives the Sūtrapāṭha of Trivikramaśabdānuśāsana in which Sūtras are given in their natural order, divided into adhyāyas and pādas. Below on the same page I have given corresponding sūtras from Hemacandra's Grammar with their pāda and sūtra numbers. It is easy for the reader to compare and judge how far Trivikrama has based his sūtras on those of Hemacandra, and what new additions he has made. The second appendix gives the sūtras of Trivikrama in the alphabetical order with page references as also the adhyāya, pāda and sūtra number. In the third appendix I have given

the so called metrical form of the sūtras of Trivikrama from Bhattanātha Swamin's pamphlet with suitable changes to agree with our sūtra text. A special note on this appendix is given below. The fourth appendix gives in alphabetical order the first line of the Apabhramsa verses which Trivikrama has taken from Hemacandra's Grammar along with their references to the latter. The fifth appendix gives, in alphabetical order, the Deśya or Deśī words found in Trivikrama's work together with suitable references to HD or Hemacandra's *Deśināmamalā*, whenever possible. A special note on this appendix is given below. The sixth appendix gives the so-called Dhātuvādesas. See also a special note below. The seventh appendix gives the text of Metrical Grammar of Prakrits found in Bharata's *Nāṭyaśāstra*, XVII 7-25 59-63. The text given is from the GOS edition, Vol II, with some emendations (marked with *) and a summary of his teachings in English for the benefit of the reader who may not be able to follow the text of Bharata.

It was possible for me to give a general index of all Prakrit words with their equivalents in Sanskrit but I dropped the idea because we have now several dictionaries of Prakrit available, and the reader can use them with ease.

The third appendix gives the sūtras of Trivikrama in a metrical form. Although I do not consider that Trivikrama wrote his Prakrit Grammar in verse, I thought it fit to discuss this question, because in the Sanskrit introduction to Trivikrama's Grammar in the Grantha Pradarśanī Series, the learned editor, Pandita Venkata Ranganātha Sharma, and Bhattanātha Swamin in his article on Trivikrama in IA, have stated that the sūtras of Trivikrama are metrical in form. See for instance, Pandit Sharma's statement

एवमध्यायत्रयात्मकस्याप्यस्य व्याकरणस्य सर्वाणि सूत्राणि छन्दोऽष्टाया-
पञ्चानीत्ययमशोऽस्मत्पितृव्यपादानां श्री श्रीनिवासभट्टनाथाचार्यवरगुरुणासुपज्ञा ।
अत एव एतस्मिन्मुद्रणे सूत्रपाठस्त शोधितमातृकानुसारेणैव मुद्रित ॥

It appears that there was some tradition which indicated that Trivikrama's Grammar was written in a metrical form. This tradition seems to have been translated into action by

this editor Bhattanātha Swamin also published, at the request of the late Dr T K Laddu, the sūtras in the metrical form in a pamphlet I have reproduced this metrical form of the sūtras with some necessary modification so that the sūtras should agree in wording with those in this edition

I must admit that there have been instances of grammatical sūtras being written in a metrical form Bharata, for instance, wrote his description of the characteristics of the Prakrit Language and its dialects in a metrical form (See Appendix VII to this volume) Mārkaṇḍeya wrote his *Prākṛta-Sarvasva* in Kārikās Rāmaśarmatarkavāgiśa also wrote his *Prākṛta-Kalpataru* in a metrical form In all these instances, the versification, though the subject-matter is terse and dry, seem to possess some qualities of verse The topics are treated in a suitable metrical form, and their versification has some characteristics and qualities of musical tunes Trivikrama's sūtras, as given in this appendix, do not possess even a shade of these qualities I must, however, admit that there are some sūtras of Trivikrama, for instance, प्राचो लिति च विकल्प 1 1 14, which lend support to the view that such sūtras have metrical tunes, but the vast majority of the sūtras do not possess any such characteristics There are no introductory nor concluding stanzas Most of the sūtras are put, mechanically, into the form of Āryā or Anuṣṭubh metre The sūtras are cut up anywhere, e g, see the stanzas 19, 20, 23, 33, 48, 92, 96, 97, 100, 104, 126, 135 136, 143, 148, 153, 159, 161, 165, 167, 173, 174, 183, 184, 185, 187, 188, 189, 191, 194, 196, 197, 198 The adhyāya ends and pāda ends have no indication, and the stanza is not completed at such places, e g, see 1 1, 1 3, 1 4, 2 1, 2 2 2 4, 3 1, 3 2, 3 3, and 3 4 Even the last stanza of the work is left incomplete I would, therefore, request the reader to compare the versification of Trivikrama's sūtras with that of Bharata, Mārkaṇḍeya and Rāmaśarma Tarkavāgiśa, and decide for himself whether he agrees with the views of Bhattanāthaswamin

Trivikrama claims for his verification the qualities of a sweet and pleasing sound

विशन्नन्त श्रोत्र पदमधुरिमा मेदुरयति

Let the reader judge for himself whether the metrical form of the sūtras as printed in this appendix would justify this claim ! Even the Kārikās giving the list of anit roots, शक्लृपच्, etc , are more sonorous than the Kārikās of Trivikrama I therefore do not think that Trivikrama ever wrote his sūtras in that form

The fifth Appendix contains some 1600 Deśya or Deśī words which are recorded in Trivikrama's Grammar About the implications of the term Desya or Deśī, the reader is referred to my article *Observations on Hemacandra's Deśī-nāmamālā*, ABORI, VIII pp 63-71, and more particularly to Hemacandra's definition of Deśī

जे लक्खणे ण सिद्धा ण पसिद्धा सक्क्याहिहाणेषु ।

ण य गउणलक्खणासत्तिमभवा ते इह णिवद्वा ॥

देसविसेयपसिद्धीइ भण्णमाणा अणन्तया हुन्ति ।

तम्हा अणाइपाइअपयट्टभासाविसेसओ देसी ॥ HD I 3-4

Modern philology has made considerable advance in recent years to find fault with the above definition of the term Deśī, but, we owe to Hemacandra a deep debt of gratitude to have preserved for us a tremendously exhaustive list of such words and their senses It is possible to discover a few more Deśī words, some of which we find incorporated in Trivikrama's Grammar It is easy to prove that Trivikrama has drawn largely upon Hemacandra's vocabulary of such Deśī words, and I have tried to trace as many of such words as was possible for me to do, but I was not able to trace some, because my manuscripts could not give me any clue as to their correct form, or because Trivikrama has added them anew from contemporary sources or sources later than Hemacandra

Trivikrama gives the Deśī words in a classified form as under

(1) वा पुआय्याद्या 1 2 109, saying that it is possible to explain the forms as derived from Sanskrit due to change in the vowel structure स्वराद्यादेशविशेषिता ,

(2) गोणाद्या 1 3 105, saying that he does not attempt to trace the original basic word or its prefixes and suffixes or changes in the form due to dropping or change of letters
अनुक्तप्रकृतिप्रत्ययलोपागमवर्णविकारा ,

(3) गहिआद्या 1 4 121, saying that some sort of Etymological explanation can be found for words in the list.
निर्वचनगोचरा ,

(4) वरहत्तगास्तृनाद्यै 2 1 30, saying that the words listed have some Taddhita pratyayas or suffixes, coupled with some changes in vowels etc स्वराद्यादेशविशेषिता ,

(5) अपुण्णगा तेन 3 1 132, saying that the list contains past passive participles in क्त, either from roots traceable to Sanskrit or Deśi stock क्तप्रत्ययेन सह निपात्यन्ते, and

(6) झाडगास्तु देश्या सिद्धा 3 4 72, saying that the words listed are pure deśi words known to exist in popular literature and no attempt is made to trace them to Sanskrit देशविशेष-व्यवहारानुपलभ्यमाना सिद्धा निष्पन्ना प्रसिद्धा वा It is words listed here which have come down to us in the most corrupt form, and my attempt to trace them to HD have failed in some cases

The Sixth Appendix contains the Dhātuvādesas arranged alphabetically It is divided into two parts, Part I giving Sanskrit roots with their Prakrit Substitutes, and Part II giving Prakrit substitutes for Sanskrit roots Hemacandra has given the list of these substitutes in his Grammar in the fourth pāda, and has arranged the roots according to the initial letter in their Sanskrit form such as कथ् गम् etc Trivikrama does not seem to follow any definite principle in giving these substitutes, he has cut them up into 2 4 and 3 1, and also in 3 4 I have collected all the so called substitutes from Trivikrama and given them in the two parts It would not be very difficult for the reader to compare the Prakrit substitutes in Part II with a similar list from Hemacandra's Grammar given at the end on pages 117*-128* of the revised edition of the work published as Appendix to Kumārapālacarita in Bombay Sanskrit and Prakrit Series, No LX, or on pages 407-416 in its reprint to be soon published

In this connection it should be noted that Hemacandra held that the so-called Dhātvādeśas were in reality roots drawn from the stock of Deśī vocables, and that they were shown technically as substitutes for Sanskrit roots with the simple object that they could, that way, be used to form verbal derivatives with the help of suffixes. Note particularly the following passage from Hemacandra

एते चान्यैदेशीषु पठिता अपि अस्माभिधात्वादेशीकृता विविधेषु प्रत्ययेषु प्रतिष्ठन्तामिति । तथा च—वज्जरिओ कथित । वज्जरिऊण कथयित्वा । वज्जरण कथनम् । वज्जरन्तो कथयन् । वज्जरिअव्व कथयितव्यम् । इति रूपसहस्राणि च सिध्यन्ति । सस्कृतधातुवच्च प्रत्ययलोपागमादिविधि ॥ हेव्या—4 2

BIBLIOGRAPHY

A—TEXTS ON PRAKRIT GRAMMAR

- Audāryacintāmaṇi* of Śrutasāgara (Sūtrapāṭha only) by Bhaṭṭanāthaswamin (pp 29-44) No date
- Prākṛta-Kalpataru* of Rāmaśarman Tarkavāgiṣa, edited by L. Nitti-Dolci, Śākhā I, Paris 1939
- Prākṛta-Lakṣanam* of Canda, ed by Hœrnle, A S B , Calcutta, 1880
- Prākṛtaprakasa* of Vararuci with the Manoramā Comm of Bhāmaha, ed by E B Cowell, Hertford, England, 1st Edition 1854, 2nd edition 1868, Revised edition in Poona Oriental Series by Dr P L Vaidya, Poona, 1931, with Commentaries Prākṛtasamjivani by Vasantarāja, and Subodhinī by Sadānanda, Sarasvatī Bhavan Series, Benaras, 1927
- Prākṛta Maṇi-Dīpa* of Appaya Dikṣita, Part I, Oriental Research Institute, Mysore, Publication No 92, ed by T T Srinivasagopalacarya with his subcommentary, 1953
- Prākṛtamañjarī*, attributed to Kātyāyana, N S Press, Bombay, 1913
- Prākṛta-Rūpāvatāra* of Simharāja, ed by E Hultzsch, Royal Asiatic Society, Prize Publication Fund, No 1 London, 1909
- Prākṛta Sarvasva* of Mārkaṇḍeya, ed by S P Bhaṭṭanāthaswamin, Grantha Pradarsanī, Vizagapatam, 1927
- Prākṛtānuśāsana* of Purusottama, ed by L Nitti-Dolci, Paris, 1938
- Prākṛta-Vyākaraṇa* of Trivikrama, Adhyāya I, ed in Grantha Pradarsanī, Vizagapatam, 1896
- Siddha-Hema Śabdānuśāsana* or Hemaçandra's *Prākṛit Grammar* (HG, हेमचन्द्र), ed by R Pischel, Halle, 1877-1880, BSPS No, LX (Appendix to Kumārapālacarita), ed by S P Pandit, Revised edition, 1936, by Dr P L Vaidya.

Sadbhāṣācandrīkā (C) of Laskmidhara, ed by K P Trivedi, BPS, No LXXI, Poona, 1916

Trivikrama Sūtrapāṭha (metrical) Published by Bhattanāthaswamin, pages 1-28 No date

B—GENERAL WORKS ON PRAKRIT GRAMMAR

LASSEN C *Institutiones Linguae Pracriticae*, Bonn, 1837

MEHENDALE M A, *Historical Grammar of Inscriptional Prakrits*, Poona 1948

NITTI-DOLCI L *Les Grammariens Prakrits*, Paris, 1938

PISCHEL R *Grammatik der Prakrit Sprachen (Grundriss)*, Strassburg, 1900

SIRCAR D C *A Grammar of the Prakrit Language*, University of Calcutta, 1943

SUKUMAR SEN, *Comparative Grammar of Middle Indo Aryan* Linguistic Society of India, Calcutta 1951

TAGARE G V *Historical Grammar of Apabhramsa*, Poona 1948

C—SELECT ARTICLES AND PAPERS ON PRAKRITS

ALSDORF L *A Specimen of Archaic Jaina-Mahārāṣṭrī*, Indian and Iranian Studies presented to G A Grierson, School of Oriental Studies, London, VIII, 1936

ALSDORF L *Apabhramsa Studien*, Leipzig 1937

A BANERJI ŚASTRI *The Evolution of Māgadhi*, Oxford 1922

BHATTANĀTHASWAMIN, *Trivikrama and his followers*, IA, XL, pp 219-223

BLOCH TH *Vararuci und Hemacandra*, Gutersloh 1893

CHATTERJI S K *Calcutta Hindusthani A study of Jargon dialect*, Lahore, 1931

CLERK W E *Māgadhi and Ardhamāgadhi*, JAOS, XLIV

GHATAGE A M *Māhārāṣṭrī Language and Literature*, Journal of the Uni of Bombay, IV, 6, May 1936

GHATAGE A M *Introduction to Ardhamāgadhi*, Kolhapur, 1942

- GHOSH M M Prakrit Verses of Bharata-Nāṭyasāstra, IHQ VIII, 1932
- GHOSH M M Māhārāṣṭrī, a later phase of Śaurasenī, Journal of the Dept of Letters, Calcutta University, XXIII, 1933
- GRIERSON G A The Prakrit Vibhāsās, JRAS 1918, pp 489-517
- GRIERSON G A The Śaurasenī and Māgadhī Stabakas of Prākṛita-Kalpataru, IA LVI-LVII (Supplement)
- GRIERSON G A The Eastern School of Prakrit Grammarians, Sir Asutosh Mukerjī Silver Jubilee Vol III II, pp. 119-141
- GRIERSON G A The Prakrit Dhātvādeśas, Mem Asiatic Society of Bengal, VIII, No 2, 1924
- GRIERSON G A Paisācī and Cūlikāpaisācī, IA LII, pp 16-17.
- GRIERSON G A The Apabhramśa Stabakas of Prākṛita-Kalpataru, IA, LI, pp 13-28 LII, 197 ff
- GRIERSON G A Paisācī in Prākṛita Kalpataru, IA , pp 114 ff.
- GRIERSON G A Apabhramśa according to Mārkaṇḍeya and Dhakṛī Prakrit, JRAS 1913, pp 875-883
- GRIERSON G A The Pronunciation of Prakrit Palatals, JRAS 1913, pp 391-396
- GRIERSON G A The Brhatkathā in Mārkaṇḍeya, JRAS 1913, p 319
- HULTZSCH E Neue Beiträge Zur Kenntnis der Śaurasenī, ZDMG, 66 (1912) pp 709-726
- KATRE S M Prakrit Languages and their Contribution to Indian Culture, Bhāratīya Vidyā Bhavan, Bombay, 1945
- LADDU T K Prolegomena Zu Trivikramas Prakrit Grammatik, Halle, 1912, English translation by P V Ramanujaswamin, ABORI, X, pp 177-218
- PISCHEL R Materialien Zur Kenntnis des Apabhramśa, Berlin, 1902
- RAMANUJASWAMIN P V Hemacandra and Paisācī Prakrit, IA 1922, pp 51-54

- RANGANATHASWAMIN Paisācī Dialect, IA 1920, p 114
- SCHMIDT R Elementarbuch der Śaurasenī, Hannover, 1924
- UPADHYE A N Kanarese Words in Deśī Lexicons, ABORI, XII, 3, pp 274-284
- UPADHYE A N A Note on Trivikrama's Date, ABORI, XIII, pp 171-172
- UPADHYE A N Paisācī Language and Literature, ABORI, XXI pp 1-37
- UPADHYE A N Vālmikīsūtra A Myth, Bhāratiya Vidyā, Vol II II, pp 160-176
- UPADHYE A N Śubhacandra and his Prakṛit Grammar, ABORI, XIII, pp 37-58
- VAIDYA P L Observations on Hemacandra's Deśināmamālā, ABORI, VIII, pp 63-71
- VAIDYA P L On the use of Prakṛit Dialects in Sanskrit Dramas, ABORI, XXXIII, pp 15-25
- WOOLNER A C Introduction to Prakṛit, Lahore, 1917

D—MISCELLANEOUS

- Deśināmamālā* (HD) of Hemacandra, ed by R Pischel and G. Buhler, BSS No XVII, Revised edition by P V Ramanuswami, Poona, 1938
- Pāṇalacchī Nāmamālā* of Dhanapāla, ed G Buhler, Göttingen, 1879
-

श्रीत्रिविक्रमदेव-विरचित

प्राकृतशब्दानुशासनम्

स्वोपज्ञवृत्तियुतम्

॥ श्री ॥

श्रीत्रिविक्रमदेवविरचितं

स्वोपज्ञवृत्तियुतं

प्राकृतशब्दानुशासनम् ।

श्रीगीरप्राच्याचलसमुदितमखिलप्रकाशक वन्दे ।

दिव्यध्वनिपटुदीधितिमहमक्षरपद्धतिप्राप्त्यै ॥ १ ॥

श्रुतमर्तुर्हर्नन्दित्रैविद्यमुने पदाम्बुजभ्रमर ।

श्रीबाणसुकुलकमलद्युमणेरादित्यवर्मण पौत्र ॥ २ ॥

श्रीमल्लिनाथपुत्रो लक्ष्मीगर्भामृताम्बुधिसुधाशु ।

भामस्य वृत्तविद्याधाम्नो भ्राता त्रिविक्रम सुकवि ॥ ३ ॥

श्रीवीरसेनजिनसेनार्यादिभ्यश्च पयोधिपूरात्कतिचित् ।

प्राकृतपदरत्नानि प्रकृतिकृती सुकृतिभूषणाय चिनोति ॥ ४ ॥

Of the six Mss consulted for this edition, K begins -

श्रीमत्पद्मचक्रभ्यो नम ॥ सरस्वत्यै नम ॥ निर्विघ्नमस्तु M begins श्री ।
प्राकृतव्याकरण त्रैविक्रमीयम् S begins श्रीवीतरागाय नम । शुभमस्तु ।
निर्विघ्नमस्तु । त्रिविक्रमविरचित प्राकृतव्याकरणम् I श्री । प्राकृतव्याकरणम् । हरि
ॐ । शुभमस्तु । ॐ । INTRODUCTORY STANZAS 1 (cd) S 'प्राप्तै
for प्राप्त्य, T₁ दिव्यध्वनिपट प्राप्त्यै, T₃ दिव्यध्वन्यपरदीधितिमहमक्षर°
2 (a) K श्रुतमक्तिर्, M श्रीमर्तुर्, S श्रुतमक्तिर् for श्रुतमर्तुर् T₁ damaged:
(c) GM श्रीबाणसुकुल for श्रीबाणसुकुल (d) K °द्युमणिर् corr to °द्युम-
णेर्, S °द्युमणिर् for °द्युमणेर् K °शर्मण for °वर्मण 3 (b) M °गर्भाम्बुधि°
for °गर्भामृताम्बुधि° (c) G सोमस्य, KS रामस्य, T₁ चास्य, T₂ वामस्य,
T₃ वामस्य for भामस्य M वृत्ति° for रत्त° (d) M स कवि for सुकविः
4 (a) M °जिनार्यादि° for °जिनसेनार्यादि° (b) T₃ वाच्य for
°वच° K °पयोधे पारात्, M °पयोविहारात्, S पयोनिधे पारात्, T₃
°पयोनिधे पूरात् for °पयोधिपूरात् K S om कतिचित् (c) G प्राकृतकृतिः
K प्राकृतिकृति, S प्रकृतिकृति T₁ प्रकृतीकृती for प्रकृतिकृती (d) T₁ सुकृती
for सुकृति° M चिनोमि, T₃ विचिनोति for चिनोति

अनल्पार्थं सुखोच्चारं शब्दं साहित्यजीवितम् ।

स च प्राकृतमेवेति मतं सूत्रानुवर्तिनाम् ॥ ५ ॥

प्राकृतं तत्समं देश्यं तद्भव चेत्यदाल्मिना ।

तत्समं संस्कृतसमं नेयं संस्कृतलक्षणा ॥ ६ ॥

देश्यमार्थं च रूढत्वात्स्वतन्त्रत्वाच्च भूयसा ।

लक्ष्मं नापेक्षते, तस्य संप्रदायो हि बोधकः ॥ ७ ॥

प्रकृते संस्कृतात्साध्यमानास्तिद्धाच्च यद्भवेत् ।

प्राकृतस्यास्य लक्ष्यानुरोधि लक्ष्मं प्रचक्ष्महे ॥ ८ ॥

प्राकृतपदार्थसार्थप्राप्त्यै निजसूत्रमार्गमनुजिगमिष्याम् ।

वृत्तिर्यथार्थसिद्ध्यै त्रिविक्रमेणागमक्रमाक्रियते ॥ ९ ॥

तद्भवतत्समदेश्यप्राकृतरूपाणि पश्यतां विदुषाम् ।

दर्पयति येयमवनौ वृत्तिर्लैविक्रमी जयति ॥ १० ॥

प्राकृतरूपाणि यथा प्राच्यैरा हेमचन्द्रार्यात् ।

विब्रुतानि तथा तानि प्रतिबिम्बन्तीह सर्वाणि ॥ ११ ॥

-
- 5 (a)G अनल्पार्थसुखोच्चारं (b) B शब्दसाहित्य° for शब्द साहित्य°
 (d) KS सूत्रानु° for सूत्रानु° 6 (d) GS °लक्षणात् for °लक्ष्मणा 7.
 (a) Gp देश्यमार्थसङ्गत्वात् (sic) (c) BT नापेक्षते for नापेक्षते 9 (a)
 K °पदार्थसार्थप्राप्त्यै for पदार्थसार्थप्राप्त्यै (d) GM °णागमक्रमेण क्रियते, K
 °णागम क्रियते for °णागमक्रमात्क्रियते 10 (a) G तत्समतद्भव°, T₁ तद्भवतत्स-
 देश्य° for तद्भवतत्सम° (c) BM दर्पयत्येयमवनौ, K दर्पयति येयमवनौ,
 T₁ दर्पयतमवनौ, T_{2 3} दर्पयत्येयमवनौ (d) B जयति for जयति 11 (b)B
 T₁ प्राच्यैरा हेमचन्द्रास्यात्, G प्राच्यैरा हेमचन्द्रमाचार्यै, Gp प्राचेतसहेमचन्द्राद्यात्,
 S प्राच्यैरा हेमचन्द्रार्यात् (d) After सर्वाणि Gp adds छाया गीर्वाणवाण्या
 षट् सवलोकसमर्चिता । प्रतिभान्ति सदा श्रदा गायत्र्या इव दुक्षय ॥१॥ मनुष्याणां
 हि सर्वथा वागर्थमनुवर्तते । कवीनां तु समर्थानां वाचमर्थानुवर्तते ॥ २ ॥

सिद्धिलोकाच्च ॥ १ ॥

सिद्धिरिह प्रस्तुता प्राकृतशब्दसबन्धिनी परिगृह्यते । सा च लोका-
द्भवति । यस्मात् ऋलृवर्णाभ्यामैकारौकाराभ्यामसयुक्तटक्काराभ्या शषाभ्या
द्वित्रचनादिना च रहित शब्दोच्चारो लोकव्यवहारादेवोपलभ्यते, देइयाश्च
शब्दा, तस्मात्सिद्धिलोकादिति वेदितव्यम् । चकाराद्वक्ष्यमाणाच्च लक्षणादनै-
कान्ताच्च ॥ १ ॥

अनुक्तमन्यशब्दानुशासनवत् ॥ २ ॥

यदिह स्वरादिसंज्ञात्वेन सधिप्रभृतिकार्यत्वेन चानुक्त तदयशब्दानु-
शासनवत् । कौमारजैनेन्द्रपाणिनीयप्रभृतिषु व्याकरणेषु यथोक्त तथैव
वेदितव्यम् ॥ २ ॥

सज्ञा प्रत्याहारमयी वा ॥ ३ ॥

इह प्राकृतव्याकरणे सज्ञा प्रत्याहारस्वरूपा व्यवहियते । वाग्रहणा-
द्वक्ष्यमाणाच्च । पुन प्रत्याहारग्रहण भूयोव्यवहारप्रदर्शनार्थम् । यथा—स्वर
अच्, ए ओ एङ्, ऐ औ ऐच्, व्यञ्जन हल्, स्वादि सुप्, त्यादि तिङ्,
इत्यादि ॥ ३ ॥

Sūtra 1 K om सिद्धिरिह B om प्रस्तुता BT₁ प्राकृतसबन्धिनी,
KST_{2 3} प्राकृतशब्दार्थसबन्धिनी, M प्राकृतपदसबन्धिनी for प्राकृतशब्दसबन्धिनी.
B गृह्यते, K परिगृह्यते for परिगृह्यते KS चैकारौकाराभ्यां, M ऐऔभ्या for
ऐकारौकाराभ्या B असपृक्त° for असयुक्त, M om असयुक्त° M om.
शषाभ्या B om च K विरहित for रहित M वक्ष्यमाणाङ्क्षणात् for
वक्ष्यमाणलक्षणात् GT₃ अनेका ताङ्क्षणाच्च for अनेकान्ताच्च 2 B om सधि-
प्रभृतिकार्यत्वेन च T_{1 2} *नानुक्त° for चानुक्त BMT_{1 2} तत्सर्वमन्य° for तदन्य°
KS *पाणिनीयादिभ्यां*, T₃ *जैनेन्द्रप्राज्ञचन्द्रपाणिनाय° for *पाणिनीयप्रभृतिषु
व्याक° BT_{1 2} तत्तथैवेति for तथैव 3 T₃ प्रत्याहाररूपा for प्रत्याहार-
स्वरूपा M वक्ष्यमाणाङ्क्षणाच्च for वक्ष्यमाणाच्च M पुनर्ग्रहण for पुन प्रत्याहार-
ग्रहण G व्यवहारस्य दर्शनार्थम्, T व्यवहारदर्शनार्थम् for व्यवहारप्रदर्शनार्थम्.
K स्वादिषु सुप् for स्वादि सुप्

सुप्स्वादिरन्त्यहला ॥ ४ ॥

सुप्सु स्वादिषु विभक्तिषु आदिर्वर्णो ऋचन या अन्यहला अन्य-
व्यञ्जनेन सह इत्सङ्गो भवति । यथा—सु औ नस्, सुस्, अम् औट् गस्, अस्,
एव टास्, डेस्, डसिस्, उम्, डिम् । पञ्चम्या उस् इति ऋचन्ये डसिस्
इति डस षष्ठ्यैकवचनस्यासदेहार्थम् ॥ ४ ॥

हो ह्रस्वः ॥ ५ ॥

एकमात्रो यो वर्णो ह्रस्व इति प्रसिद्धस्तस्य ह इति सज्ञा ॥ ५ ॥

दिर्दीर्घः ॥ ६ ॥

द्विमात्रो यो वर्णो दीर्घ इति रूढस्तस्य दि ऋति सज्ञा ॥ ६ ॥

शषमाः शुः ॥ ७ ॥

श प स इत्येते वर्णा शुसङ्गका भवन्ति ॥ ७ ॥

सः समास ॥ ८ ॥

समास ससङ्गको भवति ॥ ८ ॥

4 S सुप्स्वादिषु for सुप्सु स्वादिषु K आदिर्वर्णा for आदिर्वर्णा T
सहसङ्गो भवन्ति for सहसङ्गो भवति KS om यथा B om एवं B reads
टा भ्या भिस् टास्, डे, भ्या भ्यस् डेस्, डसि भ्या भ्यस् डसिस्, इस् ओस्
आम् डाम्, डि ओस् सुप् डिप् for टास् डिप् B om वक्तव्ये M S इति तु
for इति 5 For Sūtras 5 and 6, M reads दि दीर्घ हो ह्रस्व, but
the order of the Com is as in our text M एकमात्रवर्णो for
एकमात्रो यो वर्णो G वर्णा यो, S om वर्णा S हा इति for ह इति T,
adds भवति after सज्ञा 6 K M S दि दीर्घ for the Sūtra B
GT, यो द्विमात्रो, M यो द्विमात्रको for द्विमात्रो यो G प्रसिद्ध for रूढ K
M दि, ST दी for दि 7 M शुम्, T, ३ शु for शु in the Sūtra
G इत्येते त्रयो वर्णा for इत्येते वर्णा K M शुसङ्गा, S सुसङ्गा for शुसङ्गा
8 K M S ससङ्गो for ससङ्गको

आदिः खुः ॥ ९ ॥

आदिर्वर्ण खुसज्ञको भवति ॥ ९ ॥

गो गणपरः ॥ १० ॥

आदिरिति वर्तते । गणप्रधानो य आदिशब्द स गसज्ञको भवति ।
यथा गुणादिरित्यादौ गुणग इत्यादि ॥ १० ॥

द्वितीयः फुः ॥ ११ ॥

शब्दस्य द्वितीयो वर्ण फुसज्ञको भवति ॥ ११ ॥

सयुक्त स्तु ॥ १२ ॥

व्यञ्जनेन युक्त सयुक्तम्, तस्य स्तु इति सज्ञा ॥ १२ ॥

तु विकल्पे ॥ १३ ॥

विकल्पे विभाषाया तु शब्द प्रयुज्यते वाशब्दवत् ॥ १३ ॥

प्रायो लिति न विकल्पः ॥ १४ ॥

य कार्यार्थं सूत्रेऽनुब्रूयते न तु प्रयोगे दृश्यते स इत् । अनुबन्ध
इति व्याकरणान्तरे लक्षणम् । ल्कार इत् यस्यासौ लिट् । लितिकार्ये विकल्प
प्रायो न भवति ॥ १४ ॥

शिति दीर्घः ॥ १५ ॥

शानुबन्धे कार्ये सति पूर्वस्य स्वरस्य दीर्घो भवति । यथा 'शि श्लुङ्'
न पुनरिति तु [१-१-२८] । अत्र नपुन शब्दे अन्यव्यञ्जनस्य शानुबन्धे-
कारलोपयो पूर्वस्याचो दीर्घः । णउणाइ, णउणा ॥ १५ ॥

9 T₁ आदिओ for the Sūtra G आदिर्वर्ण, MS om वर्ण S खुसज्ञो,
T₁ असज्ञको for खुसज्ञको 10 G आदिरित्यनुवर्तते Gp तस्य गसज्ञा भवति, K
M S स गसज्ञो भवति 11 M फु for फु in the Sūtra M फुसज्ञो, S
फुसज्ञो for फुसज्ञको 12 B Gp T सयुक्त स्तु, M सयुक्तस्तु for the Sūtra.
G व्यञ्जनेन सयुक्तो वर्ण स्तुसज्ञको भवति, M व्यञ्जनेन युक्तस्य स्तु इति सज्ञा 14.
T₁ प्रत्ययो for प्रायो in the Sūtra B om प्रयोगे BT₁ 2 सोऽनुबन्ध इति
व्याकरणान्तरे लक्षणम् G यस्य स for यस्यासौ 15 S शिति for शिति in the
Sūtra G पूर्वस्याचो for पूर्वस्य स्वरस्य K M S शानुबन्धयोरीकारलोपयो
for शानुबन्धेकारलोपयो M om णउणाइ णउणा, B T add पक्षे णउणा
after णउणा

सानुनासिकोच्चार डित् ॥ १६ ॥

डकारानुबन्ध कार्यं सानुनासिकोच्चारं भवति । यथा—‘कामुक-
यमुनाचामुण्डातिमुक्तके मो ड्लुङ्’ [१ ३ ११] काँओ । जँण । अत्र
मकारस्य डानुबन्धे लोपे शेषस्य स्वरस्य सानुनासिक उच्चार ॥ १६ ॥

बहुलम् ॥ १७ ॥

अधिकारोऽयमा शास्त्रपरिसमाप्ते । यत्प्राकृते लक्षणमुच्यते तद्बहुलं
भवतीति वेदितव्यम् । ततश्च ‘क्वचिदप्रवृत्ति क्वचिदप्रवृत्ति क्वचिद्विभाषा
क्वचिदन्यदेव’ भवति । तच्च यथास्थानं दर्शयिष्याम ॥ १७ ॥

दिहौ मिथः से ॥ १८ ॥

से समासे दिहौ दीर्घह्रस्वौ मिथः अन्योन्यस्य बहुलं भवति । तव ह्रस्वस्य
दीर्घः —अन्तर्वेदि अन्तावेई । सत्तवीसा सत्तावीसा ॥ क्वचिद्विकल्पः —
वारिमती वारीमई वारिमई । पतिगृह पइहर पइहर । युवतिजन जुवईजणो
जुवइजणो । वेणुगण वेणुगण वेणुगण ॥ दीर्घस्य ह्रस्वः —णिअम्बसि-
खलिअवीइमालस्स, नितम्बशिलासखलितरीचिमालस्य । यमुनातट जँणअड

16 B यत्कार्यं तत् for कार्यं K S अनुनासिकोच्चारं for सानुनासिकोच्चार S
मोत् (?) for मो ड्लुङ् K S काँओ for काँओ, in fact Mss do not show
the अनुनासिक sign even where it is needed After जँण G adds
अणिँउत्तओ चाँण्डा K S डानुबन्धो लोप for अनुबन्धे लोपे S अनुनासिक उच्चार
G सानुनासिकोच्चार for सानुनासिक उच्चार 17 B प्राकृतलक्षण for प्राकृते
लक्षण S om क्वचिदप्रवृत्ति After क्वचिदन्यदेव, G adds विधेर्विधानं बहुधा
समाक्ष्यं चतुर्विधं बाहुल्यं वदन्ति G M om भवति 18 M om से,
After मिथः M adds परस्पर B अन्योन्य for अन्योन्यस्य After अन्तर्वेई
B adds अन्तर्वेई After सत्तावीसा B adds सत्तवीसा B M S om क्वचिद्वि-
कल्पः G K वारिमया for वारिमई S om वारिमइ K M पईघरं पइघर for वहर
S om पइहर After जुवइजणो G M add ताम्यति युवतिसार्धक, तम्मइ
जुवईसत्थओ (रत्ना १ १६), Gp भम्मइ जुवईसत्थओ इति प्रचुर पाठ After
वेणुगण G adds सितासितं सिआसिअ सीआसीअ । भुजयन्त्रं भुजयन्तं भुआयन्तं

K अउणअड for जउणअड K om गईसोत्त K गउरिघर for गोरिघर After
चहुसुह G adds सखांजन सहीअणो सहिअणो (कर्णपूर कण्णऊर कण्णउर-
पीतापीत पीआपीअ पिआपिअ लक्ष्मीपति लच्छीवई लच्छिवई) 19 B M om
अपदे S om साउउअअ After इति किम्, G adds (पाओ पाद । पई
पति) B S T वच्छाइ वत्ता , K वत्ताइ वत्ताओ वत्ता B om महति B एक-
पदे च for एकपदेऽपि G वाओ बिइओ (बिइज्जो) द्वितीय for द्वितीय बिइओ.
20 B om सधिरित्यनुवर्तते G M यणादेशरूप for यणादेश B T om
संधिरुक्त K om च B भवति for भवतीत्यर्थ G ऋलवर्णाभावात् for
ऋलवर्णयो प्रयोगाभावात् S om °वत् ° After निषेध , G adds (न वेरि-
वगगे वि अवआसो, न वैरिवगेऽप्यवकाश) वन्देमि अज्जवइर, वन्दे आर्यवैरम्
(वज्जम् ?) B S T om गूढोदरतामरसानुसारिणी K adds गूढोअर
in marg

एङः ॥ २१ ॥

नेत्यनुवर्तते । एङित्येदोतौ । एदोतो सस्कृतोक्त सधि प्राकृते न भवति । देवीए आसण । पचालादो आगओ । देवो अहिणदणो ॥ अहो अच्छरिअ इत्यादय सस्कृतप्रदेन ॥ २१ ॥

शेषेऽच्यचः ॥ २२ ॥

युक्तस्य हलो लोपे योऽवशिष्यतेऽच् स शेषः, तस्मिन्नचि परे अच् सधिर्न भवति । गगन एव गन्धकुटी कुर्यन्ति, गगणे च्चिअ गन्धउडि कुणन्ति । फणामणिप्रदीपा, फणामणिप्पईया । ज्योत्स्नापूरितकोशः, जोण्हाऊरिअकोसो ॥ बहुलाधिकारात्कचिद्विकल्पः । कुम्भकार कुम्भआरो कुम्भारो । सुपुरुष सुउरिसो सूरिसो ॥ कचि सविरेय । शातवाहन सालाहणो । चक्रवाक चक्राओ ॥ सालाहणो चक्राओ इत्येतौ प्रायोग्रहणादस्य लोपाभावे भवतः । बलोपे तु सविरेय ॥ २२ ॥

तिङः ॥ २३ ॥

अच् इत्यनुवर्तते, अचीति च । तिङिति तिबादिभिर्भक्तिः । तिङ्-सबन्धिनोऽच अचि परे सधिर्न भवति । भयतीह, होइ इह । पिबतत्क, पिबउ उदअ ॥ २३ ॥

लोपः ॥ २४ ॥

अच् अचि परे बहुल लोपो भवति । त्रिदशेण तिअसीसो । निश्चासोच्छासौ णीसासूसासा ॥ २४ ॥

21 S T om एङित्येदोतौ B om पचालादो आगओ After भागओ, G adds लच्चो (?) and K adds उक्कोओ S देहो for देवो KS T अच्छरिअ for अच्छरिअ 22 M om युक्तस्य B योऽच् शिष्यते for योऽवशिष्यते M तस्मिन्नचि परे for तस्मिन्नचि परे B गगणे for गगणे B °ऊरिद° for °ऊरिअ K °ओसो for °कोसो Gp विभाषा for विकल्पः B °ग्रहणाच्च वस्य for °ग्रहणाद्वस्य B K M T लोपे for बलोपे M om तु, K च for तु 23 B अच् इत्येतदनुवर्तते S T₁ ३ अचीति वा for अचीति च तिङ्भिर्भक्तिः for तिबादिभिर्भक्तिः GM पिबज्जउ for पिबउ 24 B णीसासूसासौ, K S T₂ ३ णासासूसासो for °सासा.

अन्त्यहलोऽश्रदुदी ॥ २५ ॥

लोप इत्यनुवर्तते । शब्देऽन्त्यहल अन्त्यव्यञ्जनस्य लोपो भवति ।
अश्रदुदी श्रदित्यव्ययमुदित्युपसर्गं वर्जयित्वा । यावत् जाव । यशस् जसो ।
तमस् तमो । जन्मन् जम्मो ॥ अश्रदुदीति किम् । श्रद्धा सद्धा । श्रद्धाति
सद्धह । श्रद्धान सद्धहण । उन्नत उग्गअ । उन्नत उण्णअ ॥ समासे तु
वाक्यविभक्त्यपेक्षया अन्त्यत्वमनन्त्यत्व च । तेनोभयमपि भवति । सद्धिधु
सम्भिवखू सभिवखू । सज्जन सज्जणो सजणो । एतद्गुणा एअग्गुणा
एअगुणा । तद्गुणा तग्गुणा तगुणा ॥ २५ ॥

निर्दुरि वा ॥ २६ ॥

निर् दुस् इत्येतयोरुपसर्गयोरन्त्यहलो वा लोपो भवति । नि सह
णिस्सह णिस्सह । निर्घोप णिघोसो णिघोसो । दु सह दुस्सहो दूस्सहो ।
दु खित दुक्खिओ दुहिओ । दुर्भग दुब्भओ दूहवो ॥ २६ ॥

अन्तरि च नाचि ॥ २७ ॥

अन्तर्शब्दे चकाराच्चिर्दुरोश्च अन्त्यहलोऽचि परे लोपो न भवति ।
अन्तरङ्गो । गिरवसेस । दुरुत्तर । दुरग्गाह ॥ क्वचित् अन्ताउवरि इति च दृश्यते ॥

शि श्लुङ्ग नपुनरि तु ॥ २८ ॥

नपुनर्शब्दे अन्त्यव्यञ्जनस्य शानुबन्ध इकार श्लुक् च वा भवति ।
शित्वात्पूर्वस्य दीर्घ । णउणाइ णउणा ॥ पक्षे णउण । पुनर्शब्देऽपि
पुणाइ इति दृश्यते ॥ २८ ॥

25 M अश्रदुति, P अश्रदुदि for अश्रदुदी in the Sūtra K आव for जाव
K असो for जसो G सद्धहण for सद्धहण M वाक्यविभक्त्यपेक्षया for *पेक्षया
G चेति for च M om भवति T एअगुणा for एअग्गुणा B M om तद्गुणा
तग्गुणा तगुणा 26 G निर् दुस् for निस् दुस् K लोपो वा for वा लोपो B om
Sk equivalents नि सह, दु सह, दुखित and दुर्भग G नि सह णिस्सहो
णिस्सहो for नि सह etc B दुब्भवो for दुब्भओ 27 T नाचि for नाचि in the
Sūtra After भवति G reads अन्तरात्मा अन्तरप्पा । निरन्तर गिरन्तर G
om अन्तरङ्गो M अन्तउपरि, K S अ ताउपार for अन्ताउवरि G वर्तते for
दृश्यते 28 B G M T लुक् for श्लुक् B om पक्षे, M om पक्षे णउण.
After णउण G K add णउणो M पुणा for पुणाइ

अविद्युति स्त्रियामाल् ॥ २९ ॥

स्त्रीलिङ्गे वर्तमानस्यान्त्यहल आत्य भवति । लानुबन्धान्नित्यम् । अवि-
द्युति विद्युच्छब्द वर्जयित्वा । लोपापवाद । सरित् सरिआ । प्रतिपद् पडि-
वआ । सपद् सपआ ॥ बहुलाधिकारादीन्त्स्पृष्ट्यश्रुतिरपि । सरिया ।
पडिवया । सपया ॥ अविद्युतीति किम् । विज्जू । विज्जुला ॥ २९ ॥

रो रा ॥ ३० ॥

स्त्रिया वर्तमानस्यान्त्यरेफस्य रा इत्ययमादेशो भवति । गिर्, गिरा ।
पुर, पुरा । धुर्, धुरा ॥ ३० ॥

हः क्षुत्ककुभि ॥ ३१ ॥

क्षुध् ककुम् इत्येतयोर्न्यहलो हकारो भवति । छुहा । ऊहा ॥ ३१ ॥

घनुषि वा ॥ ३२ ॥

ह इत्यनुवर्तते । नु शब्देऽन्त्यहलो हो वा भवति । वणुह ण् ॥ ३२ ॥

सशाशिषि ॥ ३३ ॥

वेत्यनुवर्तते । आशिष्शब्देऽन्त्यहल सगादेशो वा भवति । शित्वा-
त्पूर्वस्य दीर्घ । आसीसा आसी ॥ ३३ ॥

स आयुरप्सरसोः ॥ ३४ ॥

वेत्यनुवर्तते । आयुष् अप्सरस् अनयोरन्त्यव्यञ्जनस्य सकारो वा
भवति । दीहाउसो दीहाऊ । अच्छरमा अच्छरा ॥ ३४ ॥

29 T सरिआ for सरिआ G om सरिया । पडिवया । सपया G अविद्युति
किम् for अविद्युतीति किम् 30 S अन्त्यस्य रेफस्य for अन्त्यरेफस्य T om
अन्त्य° K M om गिर्, पुर, पुर S पू for पुर S om धुर 31 K M
क्षुत् for क्षुर् K ककुप for ककुम् M हकारादेशो for हकारो 32 M
ह इति वर्तते for ह इत्यनु° 33 G सादेशो, M सकारो for सशादेशो M
आसीसा for आसीसा K om आसी After आसी G adds पक्षे आत्वम् ।
आसीआ 34 G M om वेत्यनुवर्तते G om आयुष् अप्सरस् G आउसो आऊ
for दीहाउसो दीहाऊ T अच्छरा अच्छरसा अप्सरा for अच्छरसा

दिक्प्रावृषि ॥ ३५ ॥

स इति वर्तते । दिक् प्रावृष इत्येतयोरन्त्यहल सो भवति । योग-
विभागान्नित्यम् । दिसा । पाउसो ॥ ३५ ॥

शरदामत् ॥ ३६ ॥

शरत्प्रकाराणामन्त्यहलोऽत्व भवति । शरद, सरओ । भिषक्,
भिसओ ॥ ३६ ॥

तु सक्खिणभवन्तजम्मणमहन्ता ॥ ३७ ॥

साक्ष्यादय शब्दा विहितान्त्यव्यञ्जनादेशा वा निपात्यन्ते । सक्खिणो
सक्खी । भवन्तो भव । जम्मण जम्मो । महन्तो मह ॥ ३७ ॥

यत्तत्सम्यग्विष्वक्पृथको मल् ॥ ३८ ॥

यदादीनामव्ययानामन्त्यस्य हलो मकारो भवति । लित्वान्नित्यम् ।
यत्, ज । तत्, त । सम्यक्, सम्म । विष्वक्, वीसु । पृथक्, पिह ॥ ३८ ॥

मोऽचि वा ॥ ३९ ॥

म इति वर्तते । अन्त्यमकारस्याचि परे मकारो वा भवति । लोपाप-
वाद । उसहमजिअ च वन्दे । वन्दे उसह अजिअ ॥ ३९ ॥

विन्दुल् ॥ ४० ॥

शब्दानामन्त्यमकारस्य विन्दुर्भवति । लित्वान्नित्यम् । फल । वच्छ ।
सव्व । गिरिं । वहु ॥ ४० ॥

35 M दिक्प्रावृषो for दिक् प्रावृष् इत्येतयो 36 Gp reads
अल् for अत् in the sūtra K om शरद् 37 M T सक्खि-
णादय for साक्ष्यादय G M om वा After निपात्यन्ते G M
add तुशब्दो विकल्पार्थ G gives साक्षी, भवान्, जन्मन् and महान्
before their Pr equivalents 38 B om हलो G M T
लित्वान्न विकल्प for लित्वान्नित्यम् B K S om Sk words Gp विस्स
for वीसु Gp पुह for पिह 39 G S T अजअ for अजिअ 40 P reads
विन्दुर्ल् for the sūtra G लित्वान्न विकल्प for लित्वान्नित्यम् G फल
भव गिरिं हरिं for फल वहु K वत्स for वच्छ T om वच्छ विच्छं
for सव्वं

हलि डञ्जनाम् ॥ ४१ ॥

म इति निवृत्तम् । ड ज ण न इत्येतेषा हलि व्यञ्जने परे बिन्दु-
र्भवति । डस्य—पङ्क्ति , पती । पराङ्मुख परमुहो ॥ जस्य—जञ्चुः , कचुओ ।
लाञ्छनम् , लङ्गण ॥ णस्य—पण्मुस , उमुहो । उक्कठा , उक्कठा ॥ नस्य-
सन्ध्या , सज्ञा । विन्ध्य , पिङ्गो ॥ ४१ ॥

स्वरेभ्यो वक्रादौ ॥ ४२ ॥

वक्रादिषु प्रथमादिभ्य स्वरेभ्यो यथादर्शनं बिन्दुर्भवति । णक णकम् ।
कुमल कुङ्मलम् । बुधण बुधम् । पुछ पुच्छम् । मुढा मूर्धा । गुछ गुच्छम् ।
ककोडो ककोट । गिंठी गृष्टि । दसण दर्शनम् । फसो स्पर्श । अम् अश्रु ।
मसू स्मश्रु । तस त्र्यश्रम् । मनारो मार्जार । विंछिओ वृश्चिक । एषु
प्रथमात् ॥ मणसिणी मनस्विनी । मणसिला मन शिला । णसो त्र्यस्य ।
पसत्य पार्श्वस्थम् । पडिसुआ प्रतिश्रुत् । एषु द्वितीयात् ॥ उअरि उपरि ।
अणिउतअ अतिमुक्तम् । अनयोस्तृतीयात् ॥ कचिच्छन्द पूरणेऽपि । देव-
णाअसुयत देवनागसुयकम् ॥ कचित् गिड्डी , मजारो , मणसिला मणोसिला
इति च दृश्यते ॥ ४२ ॥

41 G डञ्जनानाम् for डञ्जनाम् in the Sūtra G अन्यहल इति for
म इति B K S T ड for डस्य, ज् for जस्य, ण for णस्य and न for नस्य
B छमुहो for छमुओ K om विन्ध्य 42 K om Sk equivalents
of Pr words G कुपलं, K गुप्पल for कुमल K बुधं for बुधण B
पुछं, G पुछो for पुंछं B गुजं, G गुछो for गुंछं BT काकाट for ककाट
B om गिंठा गृष्टि , K गुंठि गृष्टि for गिठा गृष्टि B om फसो मूर्धा K
om वअसो G K om पसत्य पार्श्वस्थम् B पडिसिआ, Gp पडिसुआ, M
पडिसुआ for पडिसुआ B उपरि, K उअरि for उअरि Gp K अइमुंत अं
for अणिउतअ B gives the list of words in वक्रादिगण in a versi-
fied form as पुच्छाश्रुबुधनदर्शनकुङ्मलपार्श्वस्थगुच्छकाकाट । पशु (१) श्मश्रु-
वयस्यप्रतिश्रुदतिमुक्तगृष्टिमार्जारा ॥ स्पर्शनमन शिलोपरिमनस्विगृष्टिकमनस्विनीव्यथा ।
मूर्धति च पूतौ तु देवनागोऽपि, G K M give these words in
prose K om कचित्

क्त्वासुपोस्तु सुणात् ॥ ४३ ॥

क्त्वाप्रत्ययस्य सुपश्च सबन्धिन सुकाराण्णकाराच्च परोबिन्दुर्भवति
तु । सुकारात्—वच्छेसु वच्छेसु । अम्हेसु अम्हेसु । तुम्हेसु तुम्हेसु ॥ क्त्वाप्रत्ययस्य
णकारात्—काऊण काऊण । काउआण काउआण ॥ सुप सबन्धिनो णकारात्—
वच्छेण वच्छेण । वच्छाण वच्छाण । ममाण ममाण । तुम्हाण तुम्हाण ॥
अम्हाण अम्हाण ॥ सुणादिति किम् । करिअ । अग्गिणो ॥ ४३ ॥

लुङ् मासादौ ॥ ४४ ॥

वेति वर्तते । बिन्दुरित्यधिकृत । तस्य बि दोरिति षष्ठ्यन्तपरिणाम ।
बिन्दोर्मासादिषु लुङ्मा भवति । मास मस । मासल मसल । पासू पसू ।
कास कस । कह कह । इआणि इआणि । दाणि दाणि । कि करोमि कि
करोमि । समुह समुह । नूण नूण । एअ एअ ॥ ४४ ॥

सस्कृतसस्कारे ॥ ४५ ॥

लुगिति वर्तते । सस्कृतसस्कारयोवि दोर्लुङ् भवति । योगविभागा-
न्नित्यम् । सक्कअ । सक्कारो ॥ ४५ ॥

डे तु किंशुके ॥ ४६ ॥

किंशुके बिन्दो टानुबन्ध एकारो भवति तु । केसुओ किंसुओ ॥ ४६ ॥

43 B वा बिन्दुर्भवति for बिन्दुर्भवति तु K om तु । सुकारात्
S om अम्हेसु अम्हेसु । तुम्हेसु तुम्हेसु G क्त्वासबन्धिन for क्त्वाप्रत्ययस्य
K om णकारात् B om काऊण B om सुप संबन्धिनो णकारात्
K om ममाण ममाण । तुम्हाण तुम्हाण After अग्गिणो K adds अग्गे
44 G M त्विति for वेति K S बिन्दुरित्यधिकृतस्य बिन्दोरिति M
बिन्दुरित्यधिकृत्य बिन्दोरिति M भवति तु for वा भवति G om, करोमि in
both places K नूण नूण for नूण नूण G एअ एअ K gives Sk
equivalents of Pr words at the end while B reads मासा-
दिस्तु तदानौ कथमेवं कि करोमि नूनमिदानीम् । कास्यमांसलसंसुखपांसुलपांसव (?)
इति आस्तो हि गण 45 G लुगित्यनुवर्तते for लुगिति वर्तते B M S om
योगविभागान्नित्यम् 46 B डेत्, M दे for डे in the sūtra B G M om तु-
T किंसुओ for किंसुओ

वर्गेऽन्त्यः ॥ ४७ ॥

त्वित्यनुवर्तते । बिन्दोर्वर्गे परे प्रत्यासन्नस्तस्यैव वर्गस्यान्त्यो भवति
तु । पङ्को पको । अङ्गण । अगण । लञ्जण लण । सञ्ज्ञा सज्ञा । कण्ठओ
कठओ । मण्डण मडण । अन्तर अन्तर । पन्थो पथो । छन्दो छदो । बन्धू
बधू । कम्पद कपइ । आरम्भो आरभो ॥ वर्ग इति किम् । ससओ ॥ निय-
मिच्छन्त्यन्ये ॥ ४७ ॥

विंशतिषु त्या श्लोपल् ॥ ४८ ॥

विंशतिप्रकारेषु ति इत्यवयवेन सह बिन्दोर्लोपो भवति । शित्वा-
त्पूर्वस्य दीर्घ । लिट्यान्तित्यम् । वीसा विंशति । तीसा त्रिशत् । तेवीसा
त्रयोविंशति । तेत्तीसा त्रयस्त्रिंशत् । दाढा दप्प्रा । सीहो सिंह । सिहो सिघो
इति च दृश्यते ॥ नाम्नि-सिंहदन्तो । सिंहराओ ॥ ४८ ॥

स्वमदामशिरोनभो नरि ॥ ४९ ॥

स्व सान्त नान्त च शब्दरूप नरि पुलिङ्गे प्रयोक्तव्यम् । अदामशिरोनभ ।
दामन्, शिरस्, नभस् इत्येतान्वर्जयित्वा ॥ सान्त यथा—जसो यज । तमो तम ।
उरो उर । तेओ तेज । पओ पय ॥ नान्त यथा—जम्मो जन्म । कम्मो
कर्म । वम्मो वर्म ॥ अदामशिरोनभ इति किम् । दाम । सिर । णह ॥ यच्च

47 G M त्विति वर्तते for त्वित्यनुवर्तते B S परे सति तस्य for
परे प्रत्यासन्नस्तस्यैव B T om तु, after तु G adds वङ्को वको After
अगण S adds अङ्गण अकण G om पन्थो पथो S T चदो चन्दो for छन्दो
छदो G K S om बन्धू बधू After कपइ K adds कपइ चम्पइ 48 S om
श्लोपल् in the Sūtra T श्लोपल् for श्लोपल् in the Sūtra B इत्यनेन,
G इत्यवयवेन for इत्यवयवेन K S स्यात् for भवति K does not
give Sk equivalents of Pr words Gom तेवासा तेत्तासा
K बावीसा for तेत्तीसा B सिग्घो for सिघो After दृश्यते B reads an
additional sūtra नाम्नि सिंहदन्त । सिंहदन्तो ॥ नाम्नाति किम् ।
सीहरवो सिग्घरवो G सिंहदन्तो for सिंहदन्तो सिघरओ K T, संघराओ
for सिंहराओ 49 B सन T सिन, for ल in the Sūtra B सन for

सदस् सअ । वयस् वअ, सुमनस् सुमण, शर्म सम्म इति च दृश्यते तद्वह-
लाधिकारात् ॥ ४९ ॥

शरत्प्रावृट् ॥ ५० ॥

नरीत्यनुवर्तते । शरत्प्रावृषौ पुंसि प्रयोक्तव्यौ । सरओ । पाउसो
॥ ५० ॥

अक्षयर्थकुलाद्या वा ॥ ५१ ॥

नरीति वर्तते । अक्षिपर्याया कुलादयश्च शब्दा पुलिङ्गे वा
प्रयोक्तव्या । अक्षयर्था—एस अच्छी । णच्चाविअई तेणम्ह अच्छीइ, नर्तिते
तेनास्माकमक्षिणी ॥ अञ्जल्यादिपाठात्खील्लिङ्गेऽपि । एसा अच्छी ॥ चक्खू
चक्खूइ । नअणा नअणाइ । लोअणा लोअणाइ ॥ कुलादि—कुलो कुल ।
वअणो वअण । माहण्पो माहण्प । दुक्खो दुक्ख । भाअणो भाअण । विज्जुला
विज्जुलाइ । छन्दो छन्द ॥ कुलादि—कुल, उचन, माहात्म्य, दु ख, भाजन,
विद्युत्, छन्दस् इत्यादि ॥ नेत्ता नेत्ताइ, कमला कमलाइ इत्यादि संस्कृत-
वदेव ॥ ५१ ॥

सं B सान्त for सान्त B K om यथा After तम B adds सदो मणो.
B नान्त for नान्त B K om यथा G सम्मो for कम्मो, S om कम्मो.
S चम्मो for वम्मो B अन्यच्च for यच्च B K om वयस् वअ B om तद्
50 S reads शरत्प्रावृट् for the Sūtra B M om नरीत्यनुवर्तते, K
नरि इति वर्तते B T प्रयोज्यौ for प्रयोक्तव्यौ 51 M कुलाद्या for कुलादय.
B T प्रयोज्या for प्रयोक्तव्या G M S अक्षयर्थ for अक्षयर्था B णच्चाविअ
तेणम्हाणमच्छी G K कुलादि for कुलादि B हाअणा हाअणाइ for भाअणो
भाअण, K भाअणाइ for भाअणो G विज्जुणा विज्जुण, M विज्जुणा विज्जुण for
विज्जुला विज्जुलाइ B T read कुलादि । कुलगो विद्युच्छन्दोभाजनमाहात्म्यदु ख-
वचनानि in place of the list in prose B K M om कमला कमलाइ

क्रीवे गुणगाः ॥ ५२ ॥

वेत्यनुवर्तते । गुणादय शब्दा नपुसके वा प्रयोक्तव्या । गुणइ गुणा । देवाइ देवा । मण्डलग्ग मण्डलग्गो । खग्ग खग्गो । बिन्दूइ विट्ठणो । करस्ह करस्हो । स्क्खाइ स्क्खा । गुणादय —गुण, देव, मण्डलाग्र, खड्ग, विट्ठु, कररु, हवृक्ष इत्यादि ॥ ५२ ॥

स्त्रियामिमाञ्जलिगाः ॥ ५३ ॥

इमान्ता अञ्जल्यादयश्च शब्दा स्त्रीलिङ्गे वा प्रयोक्तव्या । एसा गरिमा एस गरिमो । एसा महिमा एस महिमो । एसा णिल्लज्जिमा एस णिल्लज्जिमो । एसा धुत्तिमा एस धुत्तिमो ॥ अञ्जल्यादि —एसा अञ्जली एम अट्ठी । बलीए बलिगा । णिहीए णिहिगा । रस्सीए रस्सिगा । पण्हा पण्हो । जच्छीए अच्छिगा । गण्ठीए गण्ठिगा । कुच्छीए कुच्छिगा । चोरिआ चोरिअ । विहीए विहिगा । पिट्ठी पिट्ठ । पृष्ठमित्रे कृते स्त्रियामेवेत्येके ॥ अञ्जल्यादि —अञ्जलि बलि निधि रस्मि प्रश्न अक्षि ग्रन्थि कुक्षि चौर्य विप्रि पृष्ठ इत्यादि ॥ इमेति तन्त्रेण त्वादेशस्य डिमा इत्यस्य पृथ्व्यादेरिमनिचश्च सप्रह । त्वादशस्य स्त्रीत्वमेवेच्छन्त्येके ॥ ५३ ॥

इति श्रीमदर्हणन्दित्रैविद्यदेवश्रुतपरश्रीपादप्रसादासादितसमस्तत्रिद्याप्रभाव-

श्रीमत्रिविक्रमदेवविरचितप्राकृतज्याकरणवृत्तौ

प्रथमाध्यायस्य प्रथम पाद ॥ १ ॥

52 M om वेत्यनुवर्तते, S त्वनुवर्तते BT प्रयोज्या for प्रयोक्तव्या B T read गुणदेवमण्डलाग्रा, खड्गो बिन्दुश्च करस्हो वृक्ष for the list 53 M om शब्दा BT प्रयोज्या for प्रयोक्तव्या S om एसा महिमा एम महिमो B T णिल्लज्जिमा for णिल्लज्जिमा B युगिमा युगिमो for धुत्तिमा धुत्तिमो Bp गन्धीए गन्धिणो, K गण्ठीए गण्ठिणो, M दिक्षीए दिक्षिणा for गण्ठीए गण्ठिणा B T read for the list कुक्षिबलनिप्ररश्मिप्रश्नानिग्रन्थिचौर्यविधिशृण Colophon K om देव° T मुनिचन्द्र° for श्रुतधर° in s M B Γ इति श्रीत्रिविक्रमदेव°, B श्रीविक्रमदेव°, M त्रैविक्रम° for त्रिविक्रम° M प्रथम-स्याध्यायस्य for प्रथमाध्यायस्य

द्वितीयः पादः ॥

निष्प्रती ओत्परी माल्यस्थोर्वा ॥ १ ॥

निर् प्रति इत्येतावुपसर्गौ माल्यशब्दे स्थाधातौ च परे ओत् परि
इत्येपरूपौ यथासख्य वा भवत । ओमल्ल णिमल्ल निर्माल्यम् । ओमाल्य
वहइ । परिडा पइडा प्रतिष्ठा । परिड्डिअ पइड्डिअ प्रतिष्ठितम् ॥१॥

आदेः ॥ २ ॥

आदेरित्यधिकारोऽयम् ' अस्तोरखोरच ' [१ ३ ७] इति सूत्रा-
त्प्राग्विशेषेण वेदितव्य ॥ २ ॥

लुगव्ययत्यदाद्यात्तदचः ॥ ३ ॥

अव्ययात्त्यदादेश्च परस्य तदच तयोरेवाव्ययत्यदाद्योरादेरचो बहुल
लुभयति । अम्हे एत्थ अम्हेत्थ, वयमत्र । जइ इमा जइमा, यदीमा । जइ
अह जइह, यद्यहम् ॥ ३ ॥

चालाब्बरण्ये ॥ ४ ॥

लुगित्यनुवर्तते । अलाबू अरण्य इत्येतयोरादेर्लुग्वा भवति । लाऊ
अलाऊ । रण्ण अरण्ण ॥ ४ ॥

अपेः पदात् ॥ ५ ॥

वेति वर्तते । पदात्परस्यापीत्युपसर्गस्यादेर्लुग्वा भवति । किं पि
किमपि । त पि तमवि । केण वि केणावि । कह पि कहमवि ॥ पदादिति
किम् । अवि णाम ॥ ५ ॥

1 T₁ निर्प्रती for निष्प्रती in the Sūtra B ओपरी for ओत्परी
in the Sūtra G K S परयो for परे B ओ for ओत् B om °रूपौ.
Gp प्राप्तुत for भवत B om ओमाल्यं वहइ S वइड्डिअ for पइड्डिअ K
om निर्माल्यम्, प्रतिष्ठा, प्रतिष्ठितम् 2 Gp om सूत्रात् B T₁ 2 पृथग्वि-
शेषेण वेदितव्यम् for प्राग्विशेषेण वेदितव्य 3 G °त्यदाद्यात्तदच for
त्यदाद्यात्तदच in the Sūtra G त्यदाद्यात् for त्यदादे B T om तदच
4 B om आदे B om बहुल Gp adds वा after बहुल 5 G अनुवर्तते
for वर्तते G अव्ययस्य for उपसर्गस्य

त्रि प्रा २-

इतेः ॥ ६ ॥

पदादिति वर्तते । पदात्परस्य इतिशब्दस्यादेर्लुग्भवति । योगविभागा-
नित्यम् । किमिति किं ति । यदिति ज ति । तदिति त ति । युक्तमिति जुत्त
ति ॥ पदादित्येव ॥ इअ विङ्गुगुहानिलआए, इति विन्ध्यगुहानिलयाया ॥ ६ ॥

तोऽचः ॥ ७ ॥

अच स्वरात्परस्य इतिशब्दस्यादेरिकारस्य तकारो भवति । तह ति
तथेति । झ ति झटिति । पिओ ति प्रिय इति ॥ अच इति किम् ।
किं ति ॥ ७ ॥

शोर्लुप्तयवरशोर्दिः ॥ ८ ॥

शो शषसाना लुप्तयवरशो लुप्तयवरशषसानामादे स्वरस्य दिदीर्घो
भवति । सयोगे उपर्यधो वा वर्तमानाना यवरशषसाना लोपे सति येऽवशिष्टा
शषसा तेषामादेरचो दीर्घो भवतीत्यर्थः । शस्य यलोपे—कश्यप कासवो ।
आवश्यकम् आवासय । पश्यति पासइ ॥ वलोपे—अश्व आसो । विश्वास-
वीसासो । विश्वसिति वीससइ ॥ रलोपे—विश्राम वीसामो । विश्राम्यति वीसामइ ।
मिश्रम् मीस । सस्पर्श सफासो ॥ शलोपे—दुश्शासन दूसासणो । मनश्शिला
मणासिला ॥ वस्य यलोपे—शिष्य सीसो । पुष्य पूसो । मनुष्य मणुसो ॥
वलोपे—विष्वाण वीसाणो । विष्वक् वीसु ॥ रलोपे—ऋषः कासओ । वर्षा
वासा । र्ष वीसो ॥ पलोपे—निष्पिक्त णीसित्तो ॥ सस्य यलोपे—मस्यम् सास ।
कस्यचित् कासइ ॥ वलोपे—विकस्वर विआसरो । निस्स्व णीसो ॥ रलोपे—

6 T₁ इत विन्ध्य° for इति विन्ध्य° 7 B om स्वरात् K S
तकारादेशो for तकारो K झडिति for झटिति B S पिअ ति for
पिओ ति 8 Before शो G adds अच इत्यस्य षष्ठ्यन्तविपरिणाम
B om लुप्तयवरशो B परस्य for स्वरस्य B T उपर्यधोभावेन वर्तमानाना
for उपर्यधो वा वर्त° B T₁ om यवरशषसानां K लोपो भवति for
लोपे सति T₂ ये अवशिष्टा for येऽवशिष्टा G कासओ, T कासपो B T
वस्य लोपे for वलोपे B वीससइ for वीससइ B सप्पासो for सफासो After
दूसासणो S adds सुदर्शन सुदासणो G विष्वासं वीसाणं for विष्वाण वीसाणो.

उस्र ऊस्रो । विसम्भ वीमम्भो ॥ सलोपे—निस्सह णीसहो ॥ बहुलाधिकारा-
द्वलोपे क्वचिदन्यस्याच आदेर्दीर्घ । जिह्वा जीहा ॥ ‘ दीर्घानि ’ [१ ४ ८७]
इति प्रतिषेधात् ‘ शेषादेशस्याहोऽचोऽखो ’ [१ ४ ८६] इति सूत्रोक्त
द्वित्व न भवति ॥ ८ ॥

हे दक्षिणेऽस्य ॥ ९ ॥

दिरित्यनुवर्तते । दक्षिणशब्दे अस्य अवर्णस्य दीर्घो भवति हे क्षस्य
हकारे सति । दाहिणो ॥ हे इति किम् । दक्षिणो ॥ ९ ॥

तु समृद्ध्यादौ ॥ १० ॥

अस्येत्यनुवर्तते । समृद्ध्यादिषु शब्देषु आदेरवर्णस्य दीर्घो भवति तु ।
सामिद्धी समिद्धी समृद्धि । पाडिसिद्धी पडिसिद्धी प्रतिसिद्धि । सारिच्छो
सरिच्छो सदृक्ष । माणसी मणसी मनस्वी । पासुत्तो पसुत्तो प्रसुप्त । पाडिप्फद्धी
पडिप्फद्धी प्रतिस्पर्धी । पाडिवआ पडिवआ प्रतिपत् । पावासू पवासू प्रवासी ।
आहिआई अहिआई अभिजाति । पाअड पअड प्रकटम् । पाअअ पअअ
प्रकृतम् । पासिद्धी पसिद्धी प्रसिद्धि । पारकेर परकेर पारक्क परक्क परकी-
यम् । चाउरन्त चउरन्त चतुरन्तम् । आफसो अफसो अस्पर्श । पावअण
पवअण प्रवचनम् । पारोहो परोहो प्ररोह । इत्यादि ॥ १० ॥

K adds भोजन after वीसाणो B T₂ वीस, T₁ वीसी for वीसु G om.
चलोपे S पिकस्वर पिकासरो for विकस्वर विआसरो T अन्यस्य च for
अन्यस्याच 9 G हि for हे in the Sūtra and Com T दक्षिणे अस्य
for दक्षिणेऽस्य in the Sūtra K हे क्षस्य for the Sūtra 10 B om
शब्देषु BT माणसिणी मणसिणी मनस्विनी for माणसी मनस्वी BT पाडिप्फद्धी
पडिप्फद्धी, G प्रतिस्पर्द्धि, T₂ पाडिप्फत्थी पडिप्फत्थी for पाडिप्फद्धी पडिप्फद्धी.
B T आभिआई अभिआई for आहिआई अहिआई K S om पाअड पअड
प्रकटम् G om पाअअ पअअ प्रकृतम् B om पारक्क परक्क K reads परकरे
twice for परक्क B T आपसो अपसो for आफसो अफसो B T add
प्रसिद्धिसदृक्षमनस्विनीप्रसुप्तप्रवासिचतुरन्ता । अभिजात्यस्पर्शप्रवचनप्ररोहपरकीया ।
प्रतिपत्प्रकटप्रकृता सह प्रतिस्पर्धिना समृद्ध्यादि

स्वप्नादाविल् ॥ ११ ॥

स्वप्नादिषु शब्देष्वदेरवर्णस्य इत्वं भवति । लिट्त्वान्नित्यम् । सिविणो
सिमिणो स्वप्न । मिअण व्यजनम् । विलिअ व्यलीकम् । किविणो कृपण ।
मिइज्जो मृदङ्ग । ईसि ईषत् । वेडिसो वेतस । दिण्ण दत्तम् । उत्तिमो उत्तमः ।
मिरिअ मरिचम् ॥ बहुलाधिकाराण्यभावे दत्ते तु इत्वं न भवति । दत्त ॥ ११ ॥

पकाङ्गारललाटे तु ॥ १२ ॥

पक अङ्गार ललाट इत्येतेषु आदेरस्य इत्वं भवति तु । पिक पक्क ।
इङ्गारो अङ्गारो । णिडाल णडाल ॥ १२ ॥

सप्तपर्णे फोः ॥ १३ ॥

सप्तपर्णे फो द्वितीयस्य इत्वं भवति तु । उत्तिवण्णो छत्तवण्णो ॥ १३ ॥

मध्यमकतमे च ॥ १४ ॥

चकार फोरित्यस्यानुवृत्त्यर्थम् । मध्यमकतमयोर्द्वितीयस्याच इत्वं भवति ।
पृथग्योगान्नित्यम् । मडिज्जमो । कडमो ॥ १४ ॥

हरे त्वी ॥ १५ ॥

हरशब्दस्यादेरच ईत्वं भवति तु । हीरो । हरो ॥ १५ ॥

उल् ध्वनिगण्यविष्वचो वः ॥ १६ ॥

ध्वनिगण्यविष्वक्शब्देषु वकारसबन्धिन अवर्णस्य उल् लिङ्गवति ।
झुणी । गउओ । वीसु ॥ १६ ॥

11 B T विलिअ for विलिअ G मुइगो, T मीइगो for मिइज्जो
After मरिचम् G adds इत्यादि B S T om दत्ते तु S om
दत्ते After दत्तं B T add वेतसकृपणमृदङ्गोत्तमदत्तेष्वव्यलीकमरिचाश्च ।
व्यजन (व्यजन) मिति स्वप्नादिर्भाषाविद्धि समाख्यात 12 G
अवर्णस्य, K S अकारस्य for अस्य T₂ पंक् पिकं for पिकं पक्कं G K
इङ्गालो अङ्गालो for इङ्गारो अङ्गारो T णिडालं for णिडालं 13 T₁ सप्तपर्णे
in the Sūtra and Com for सप्तपर्ण S छत्तिपण्णो छत्तपण्णो for
छत्तिवण्णो छत्तवण्णो 14 G *नुवृत्त्यर्थं, K S *नुकर्वणार्थम् for *नुवृत्त्यर्थम्
T द्वितीयस्यास्य for द्वितीयस्याच G इङ्गवति for इत्वं भवति K S पृथ-
ग्योगो नित्यार्थं, T पृथक्प्रयोगान्नित्यम् 15 T₁ त्वि, T₂ त्वं for त्वी in
the Sūtra G अवर्णस्य, T अस्य for अच 16 B T *विष्वचि for
*विष्वचो in the Sūtra. B T अस्य for अवर्णस्य B T धुणी, S माणि
for झुणी B T गउओ, K गउओ for गउओ

ज्ञो णोऽभिज्ञादौ ॥ १७ ॥

उत्त्वमनुवर्तते । अभिज्ञादिषु ज्ञकारादेशस्य णस्य सबन्धिन अवर्णस्य
उत्त्व भवति । अहिण्णू अभिज्ञ । सब्वण्णू सर्वज्ञ । आगमण्णू आगमज्ञ ।
कअण्णू कृतज्ञ ॥ ण इति किम् । अहिज्जो अभिज्ञ ॥ अभिज्ञादाविति किम् ।
पण्णो प्राज्ञ । अहिण्णा अभिज्ञा ॥ येषां ज्ञादेशणकारसबन्धिन अस्य उत्त्व
दृश्यते तेऽभिज्ञादय ॥ १७ ॥

स्तावकसास्ने ॥ १८ ॥

स्तावकसास्नाशब्दयोरादेरस्य उत्त्व भवति । थुवओ । सुण्हा ॥ १८ ॥

चण्डखण्डिते णा वा ॥ १९ ॥

चण्डखण्डितशब्दयोर्णकारेण सहितरयादेरवर्णस्य उद्भवति तु । चुड
चण्ड । खुडिओ खण्डिओ ॥ १९ ॥

प्रथमे प्योः ॥ २० ॥

प्रथमशब्दे पकारथकारसबन्धिनोऽवर्णस्य युगपत्क्रमेण च उत्त्व भवति
तु । पुढुम पढुम पुढम पढम ॥ २० ॥

आर्याया र्यः श्वश्र्वामूल ॥ २१ ॥

श्वश्र्वाचिन्यार्याशब्दे र्यकारसबन्धिनोऽवर्णस्य ऊत्त्व लिङ्भवति । अज्जू ॥
श्वश्र्वामिति किम् । अजा माता ॥ २१ ॥

17 S अस्य for अवर्णस्य G लिङ्भवति for भवति B K T
अभिण्णू for अहिण्णू B T आअमण्णू for आगमण्णू S अभिजो
for अहिज्जो G om अभिज्ञादाविति किम् । पण्णो प्राज्ञ । अहिण्णा
अभिज्ञा B T अहिण्णो अभिज्ञ for अहिण्णा अभिज्ञा T एषा for
येषां 18 G लिङ्भवति for भवति T₃ युवयो for थुवओ 19 G अस्य
for अवर्णस्य G K उत्त्व वा भवति for उद्भवति B S om तु After
चण्ड K S add खुड खण्ड T₂ खुडिअ खण्डिअ for खुडिओ खण्डिओ 20 B
प्यो for प्यो in the Sūtra K पकारथकारयो S प्यो for °थकारसबन्धिनो .
B S om तु B T पुढुम पढुम पुढमं पढम, S पुढुमं पढुमं पुढम पढम, K पुढुमं
for पुढुम etc 21 B S यकार° for र्यकार° T₁ अम्मू, T₂ अज्जू for अज्जू,
B om माता

आमारे तु ॥ २२ ॥

आसारे आदेरवर्णस्य ऊत्व भवति तु । ऊसारो आसारो ॥ २२ ॥
तोऽन्तर्येण् ॥ २३ ॥

अन्तरशब्दे तकारसबन्धिनोऽवर्णस्य एत्व लिङ्भवति । अन्त पुरम्
अन्तेउर । अन्तश्चारी अन्तेआरी ॥ कचिन्न भवति । अन्तर्गतम् अन्तर्गम्य ।
अन्तोवीसम्भणिवेसिआण अन्तर्विश्रम्भनिवेशितानाम् ॥ २३ ॥

पारावते तु फोः ॥ २४ ॥

पारावतशब्दे फोर्द्वितीयस्यास्य एत्व भवति तु । पारेवओ पारावओ ॥ २४ ॥
उत्करवल्लीद्वारमात्रचः ॥ २५ ॥

उत्करवल्लीद्वारशब्देषु मात्रच्प्रत्यये आदेरवर्णस्य ण्व या भवति ।
उक्केरो उक्करो । वेल्ली वल्ली । देर दार । पक्षे दुआर ॥ मात्रच्—एत्तिअमेत्त
एत्तिअमत्त एतायन्मात्रम् ॥ बहुलाधिकारान्मात्राद्देऽपि । भोअणमेत्त भोजन-
मात्रम् ॥ २५ ॥

शय्यादौ ॥ २६ ॥

शय्यादिष्वादेरवर्णस्य एत्व भवति । पृथग्योगानित्यम् । सेजा शय्या ।
एत्थ अज । गेज्ज ग्राह्यम् । गेन्दुअ कन्दुकम् ॥ २६ ॥

त्वाद्रे उदोत् ॥ २७ ॥

आर्द्रशब्दे आदेरवर्णस्य उत्त्वमोत्व च वा भवत । उल्ल ओल्ल । पक्षे
अल्ल अद्द । बाहसलिलप्पवहेण ओल्लेइ, बाष्पसलिलप्रवाहेणाद्रयति ॥ २७ ॥

22 Before माता G adds संस्कृते 23 S एत् for एल् in
the Sūtra S om लिट् K अतेचारि for अन्तेआरी After अन्तेआरी
B adds अन्तसहम् अन्तेसह B अन्तवीसम्भ", Gp अन्तावीसम्भ" for अन्तो-
वीसम्भ" 24 K पारावते for पारावतशब्दे 25 B "द्वारमात्रचि for "मात्रच
in the Sūtra T "द्वारशब्दे for "द्वारशब्देषु G "प्रत्ययेऽपि आदे" for
"प्रत्यये चादे" T: om उक्करं G दुआरं, S वैर, पक्षे वैर, चारं दुआरं for वेल्ली .
दुआरं G om मात्रच् B S om एत्तिअमत्त G om बहुलाधिकारात्, 26
After एत्वं T: adds नित्य T गेन्दुअ for गेन्दुअ 27 B S T वाद्रि for
त्वाद्रे in the Sūtra. S इदोत् for उदोत् in the Sūtra S इत्वं for उत्वं
G भवति for भवत G "पवाहेण for "पवहेण

स्वपि ॥ २८ ॥

उदोदित्यनुवर्तते । खपिधातोरादेरवर्णस्य उदोतौ भवत । पृथग्योगा-
नित्यम् । सुपइ सोवइ ॥ २८ ॥

ओदाल्या पङ्क्तौ ॥ २९ ॥

पङ्क्तौ पङ्क्तिवाचिन्यालीशब्दे आदेरवर्णस्य ओत्व भवति । ओली ॥
पङ्क्ताविति किम् । आली सखी ॥ २९ ॥

फोः परस्परनमस्कारे ॥ ३० ॥

ओदित्यनुवर्तते । परस्परनमस्कारशब्दयो फोर्द्वितीयस्यास्य ओत्व
भवति । परोप्पर । णमोक्कारो ॥ ३० ॥

यन्ने मि ॥ ३१ ॥

पद्मशब्दे आदेरवर्णस्य मकारे परे ओत्व भवति । पोम्म ॥ मीति किम् ।
पदुम ॥ ३१ ॥

त्वपौ ॥ ३२ ॥

अपौ अर्पयतौ धातावादेरस्य ओद्भवति तु । ओप्पेइ अप्पेइ । ओप्पिअ
अप्पिअ ॥ ३२ ॥

ईल् खल्वाटस्त्यानयोरातः ॥ ३३ ॥

खल्वाटस्त्यानयोरादेराकारस्य ईत्वं लिङ्भवति । खल्लीडो । ठीण॥ सखाअ-
मिति तु 'स्य सम खा' [२४१२४] इति खादेशे क्तप्रत्ययान्ते
सिद्धम् ॥ ३३ ॥

28 G उदोदित वर्तते 29 T, दोल्या for ओदाल्या in the
Sūtra B om पङ्क्तौ in Com 31 T, मी for मि in the
Sūtra G ओद्भवति for ओत्वं भवति G पडम for पदुम 32
B T om अपौ G अर्पिधातौ for अर्पयतौ धातौ Gp ओत्वं for
ओद् 33 T, ईल् for ईल् in the Sūtra G °स्त्यान आत for °स्त्यानयो-
रात in the Sūtra. B T, अवर्णस्य, G आत for आकारस्य G om
लित् After भवति G adds लिट्वाञ्छित्यम् K ठीण थीण, B थीण for ठीण
B om त after सखाअमिति After खादेशे K S add कृते S adds रूप
after क्तप्रत्ययान्ते

इत्तु सदादौ ॥ ३४ ॥

आत इत्यनुवर्तते । सदा इत्यादिष्वादेराकारस्य इत्वं भवति तु । सइ
सआ सदा । कुप्पिसो कुप्पासो कूर्पास । णिसिअरो णिसाअरो निशाकर ।
इत्यादि ॥ ३४ ॥

आचार्ये चो हश्च ॥ ३५ ॥

आचार्यशब्दे चकारसबन्धिन आतो हो हस्वो भवति । चकारादित्व
च । आअरिओ आइरिओ ॥ ३५ ॥

श्यामाके मः ॥ ३६ ॥

ह इत्यनुवर्तते । श्यामाके मकारस्यातो हो हस्वो भवति । मामओ ॥ ३६ ॥

न वाव्ययोत्खातादौ ॥ ३७ ॥

अव्ययेषु उत्खातादिषु च आदेरातो हस्वो न वा भवति । अव्यये-जह
जहा यथा । तह तहा तथा । अहव अहवा अथवा । व वा । ह हा इत्यादि ॥
उत्खातादि — उक्खअ उक्खाअ उत्खातम् । कुमरो कुमारो कुमार । खइर
खाइर खादिरम् । बलआ बलाआ बलाका । पअअ पाअअ प्राकृतम् । चमरो
चामरो चामर । कलओ कालाओ कलाद स्वर्णकार । हल्लिओ हल्लिओ
हाल्लिक कृषीयल । णराओ णाराओ नाराच । तलविण्ट तालविण्ट तालवृन्तम् ।
ठविओ ठाविओ स्थापित । पट्ठविओ पट्ठाविओ प्रस्थापित । सठविओ
सठाविओ सस्थापित । इत्यादि ॥ केचिद् ब्राह्मणपूर्वाह्योरपीच्छन्ति । बम्हणो
बाम्हणो । पुव्वण्हो पुव्वाण्हो ॥ ३७ ॥

34 B T आदित्यनुवर्तते for आत इत्यनुवर्तते S किप्पिसो for
कुप्पिसो 35 B K T आचार्ये for आचार्यशब्दे B G om हो B
T₁ 3 om चकारादित्व च T₁ आअरिओ for आअरिओ 36 B G T
om हो 37 B T अव्यये for अव्ययेषु B T उत्खातादौ for उत्खातादिषु.
B om Sk equivalents promiscuously After तथा G adds
सिअ सिआ ' स्याद्भव्यचैत्य ' [१४ १००] इत्यादिना इत्वं After तालविंटे
G T add तलवेंटे तालवेंटे । तलवोंटे तालवोंटे T₂ तलहंटे तालहंटे for तलविंटे
तालविंटे After पुव्वण्हो B T add उत्खाता-न्ययमथवा ह हा यथातथेत्यपि च ।
प्राकृतकुमारचामरसस्थापिततालवृन्तनाराचा । प्रस्थापितसस्थापितकलादखादिर-
हाल्लिकबलाका । सयोगे हो न स्याद् ब्राह्मणपूर्वाह्योर्दीर्घ

घञि वा ॥ ३८ ॥

घञ्निमित्तो यो वृद्धिरूप आकारस्तस्यादिभूतस्य ह्रस्वो वा भवति ।
पुनर्वाग्रहणादुत्तरत्र न विकल्प । पवहो पवाहो प्रवाह । पहरो पहारो प्रहार ।
पअरो पआरो प्रकार प्रचारो वा । पथओ पथाओ प्रस्ताव ॥ क्वचिन्न भवति ।
राग राओ । भाग भाओ ॥ ३८ ॥

स्वरस्य बिन्द्वमि ॥ ३९ ॥

बि दौ अमि द्वितीयैकवचने च परे स्वरस्य ह्रस्वो भवति । बिन्दौ—
मासम् मस । मासलम् मसल । पासु पसू । कास्यम् कस । वाशिक वसिओ ।
काञ्चनम् कचण । लाञ्छनम् लछण ॥ अमि—गङ्ग । माल । नइ । बहु ।
वच्छ ॥ ३९ ॥

सयोगे ॥ ४० ॥

सयोगे परे पूर्वस्य स्वरस्य ह्रस्वो भवति । आ—आम्रम् अम्ब । ताम्रम्
तम्ब । विरहाग्नि विरहग्नी । अमात्य अमच्चो । काव्यम् कव्व ॥ ई—मुनीन्द्र
मुणिन्दो । तीर्थम् तिथ । शीघ्रम् सिग्घ ॥ ऊ—चूर्णम् चुण्ण । सूत्रम् सुत्त ।
पूर्वम् पुव्व ॥ ए—नरन्द्र णरि दो । ग्लेच्छ मिलिच्छो ॥ ऐ—दृष्टैकस्तनपट्टम्
दिष्टेकत्थणवट्ट ॥ ओ—अधरोष्ठ अहरुट्टो । नीलोत्पलम् णीलुप्पल ॥ एदोतो
क्वचित्स्वरूपेणैव ह्रस्व । एक ऐको । नेत्रम् णैत्त । ग्राह्यम् गैञ्ज । स्तोकम्
थोक्क । तुण्डम् तौण्ड । इत्यादि ॥ ४० ॥

38 S घञ्निमित्ते for 'निमित्तो B T पथावो for पथाओ 39 B
यथा for बिन्दौ T₁ पसू for पसू T₁ om नइ बहु वच्छ, T₂ reads
नल बहु पेच्छ for नइ वच्छ 40 B T अमच्छो for अमच्चो B T चूर्णः
चुण्णो for चूर्ण चुण्ण B T 'थणपट्ट for थणवट्ट B T स्वरूपेण ह्रस्व for
स्वरूपेणैव ह्रस्व No MS gives any mark for short ए and ओ.
B थोक्क for थोक्क

त्वेदितः ॥ ४१ ॥

सयोग इति वर्तते । आदेरिकारस्य सयोगे परे एत्व तु भगति ।
पेण्ड पिण्डम् । वम्मेण्ड धम्मिण्डम् । सेन्दूर सिन्दूर सिन्दूरम् । बेण्ड बिण्ड बिल्वम् ।
वेण्डू विण्डू विण्डू ॥ कचिन्न भगति । चिन्ता ॥ ४१ ॥

मिराया लित् ॥ ४२ ॥

इत इत्यनुवर्तते एदिति च । मिराशब्दे इत एत्व लिङ्गवनि । मेरा
सीमा ॥ ४२ ॥

मूषिकविभीतकहरिद्रापथिपृथिवीप्रतिश्रुत्यत् ॥ ४३ ॥

मूषिकादिष्वादेरिकारस्य अकारादेशो भगति । मूषिक मूसओ ।
विभीतक वहेडओ । हरिद्रा हलदी । पथि पडो । अकारान्ते सत्यपि पयशब्दे
पथिशब्दस्य रूपान्तरनिवृत्त्यर्थोऽयं योग । पृथिवी पुहवी पुडवी । प्रतिश्रुत
पडसुआ प्रतिध्वनि ॥ ४३ ॥

रस्तित्तिरौ ॥ ४४ ॥

अदित्यनुवर्तते । तित्तिरिशब्दे रसबन्धिन इकारस्य अत्व भवति ।
तित्तिरौ ॥ ४४ ॥

इतौ तो वाक्यादौ ॥ ४५ ॥

वाक्यादिभूते इतिशब्दे तकारसबन्धिन इन् अङ्गवति । इअ विअसिअ-
कुसुमसरो, इति विकसितकुसुमशर ॥ वाक्यादाविति किम् । पिओ ति ॥
॥ ४५ ॥

41 BT वेण्डू विण्डू for वेण्डू विण्डू 42 B T सीमेति यावत्
for सीमा 43 B T अकार for अकारादेशो S पथिशब्दनिवृत्त्यर्थो
for पथिशब्दस्य रूपान्तरनिवृत्त्यर्थो B °निवृत्त्यर्थम् for °निवृत्त्यर्थं G
पडसुआ for पडसुआ After प्रतिध्वनि K adds इत्यर्थ 44 T
रेफसबन्धिन for रसबन्धिन G स्यात् for भवति 45 G S इतो तौ for
इतौ तो in the Sūtra. B T विअसिअकुसुमसरो for °कुसुमसरो B T
विकसितकुसुमशर for °कुसुमशर

तु निर्झरद्विधाकृजोरोन्ना ॥ ४९ ॥

निर्झरशब्दे द्विधाकृजशब्दे च आदेरितो नकारेण सह ओत्व तु भवति । ओज्झरो णिज्झरो निर्झर । दोहाकिज्जइ दुहाकिज्जइ द्विधाक्रियते । दोहाइअ दुहाइअ द्विधाकृतम् ॥ कृजिति किम् । दिहागअ द्विधागतम् ॥ ४९ ॥

ईतः काश्मीरहरीतवयोर्लालौ ॥ ५० ॥

काश्मीरहरीतकीशब्दयोरीकारस्य आ अ इत्येतौ लितौ यथासंख्येन भवत । कम्हारो । हरडई ॥ ५० ॥

गभीरग इत् ॥ ५१ ॥

ईत इत्यनुवर्तते । गभीरादिष्वादेरीकारस्य इत् भवति । गहिरो गभीर । सिरिसो शिरीष । आणिअ आनीतम् ॥ स्त्रियामीकारोऽपि दृश्यते । आणीदा मुअणब्भुएक्कजणणी [कर्पू० १ २५], आनीता मुयनादुभुतैकजननी ॥ गहिअ गृहीतम् । विलिअ व्रीडितम् । विटओ द्वितीय । पईविअ प्रदोषितम् । तइओ तृतीय । जिअओ जीवन् । ओसिअन्तो अवसीदन् । पसिअ ऽसीत् । वम्मिओ वल्मीक इत्यादि ॥ तआणि इति तु तदानीं शब्दस्य 'स्वरस्य बिन्दुमि' [१ २ ३९] इति ह्रस्वे सिद्धम् ॥ ५१ ॥

वा पानीयगे ॥ ५२ ॥

पानीयादिष्वादेरीकारस्य इत् वा भवति । पाणिअ पाणीअ पानीयम् । अलिअ अलीअ अलीकम् । करिस करीस करीपम् । उवणिअ उवणीअ उपनीतम् । जिअइ जीअइ जीवतीत्यादि ॥ ५२ ॥

49 Gp त्वो निर्झर°, T त्वो निर्झर° in the Sūtra S °द्विधा-
कृजो in the Sūtra B दोहाकिअ दुहाकिअ द्विधाकृतम् for दोहाइअ
दुहाइअ K om दुहाइअ S कृजिति for कृजिति G om द्विधागतम् 50
B T यथासंख्यं for यथासंख्येन B कम्हारो, T₂ कोम्हारो for कम्हारो 51
G इत for ईत in the Sūtra T₁, 2 आणीअ for आणिअ After व्रीडि-
तम् G adds किलिअ व्रीडितम् B T₁ पडिवअं, T₃ पडिविअं for पईविअं.
G जिअउ जीवतु, K जीअतो for जिअओ जीवन् T₁ पसीअ for पसिअ 52
B T स्यात् for भवति B पाणिअ पाणीअ for पाणिअ पाणीअ T₁ करीस for
करीस T₁ om उवणिअ

उल् जीर्णे ॥ ५३ ॥

जीर्णशब्दे ईत ऊत्त्व भवति । लित्त्वान्न विकल्प । जुण्ण ॥ कचिन्न ।
जिण्णे भोजनमत्ते, जीर्णे भोजनमात्रे ॥ ५३ ॥

तीर्थे ह्यल् ॥ ५४ ॥

तीर्थे ईत ऊत्त्व भवति हि हकारे सति । त्त्ह ॥ हीति किम् ।
तित्थ ॥ ५४ ॥

विहीनहीने वा ॥ ५५ ॥

विहीनहीनयोरीत ऊत्त्व वा भवति । विहूण विहीण । हूण हीण ॥
अनयोरिति किम् । पहीणजरमरणा ॥ ५५ ॥

एल् पीठनीडकीटशपीयूषविभीतकेटशपीडे ॥ ५६ ॥

पीठादिष्वादेरीत एत्त्व भवति । लित्त्वान्न विकल्प । पेढ । नेड ।
केरिसो । पेऊस । पहेडओ । एरिसो । आमेळो ॥ बहुलाधिकाराच्च पीठनीड-
योर्विकल्प । पीढ । नीड ॥ ५६ ॥

त्वदुत उपरिगुरुके ॥ ५७ ॥

उपरिगुरुकयोरादेरुकारस्य अत्त्व तु भवति । अवरि उवरि । गरुओ
गुरुओ ॥ कप्रत्ययपरिग्रहाद्गुरौ न भवति । गुरू ॥ ५७ ॥

53 B T लित्त्वान्नित्यम् for लित्त्वान्न विकल्प After कचिन्न
G adds भवति, T adds स्यात् T₁ om जिण्णे मात्रे 54 G
ह्यल् for ह्यल् Gp तीर्थशब्दे for तीर्थे T उत्त्वं for ऊत्त्व G om
भवति T तुह for तूह 55 BT तु for वा T₁ om विहीन and हीनम्
S वह्णि° for पहीण° S °मरणो for मरणा 56 T adds लित् after
एत्त्व B लित्त्वान्नित्यम्, T om लित्त्वान्न विकल्प T₁ पेढ, T₂ पेड for पेढ
G नेड for नेड S आपेळो for आमेळो 57 B अद्भवति तु, T₂ अत्वं भवति
तु T₁ om तु G om गुरू

मुकुलादौ ॥ ५८ ॥

उत इत्यनुवर्तते, अदिति च । मुकुलादिष्वादेरुकारस्य अद्भवति । पृथ-
म्योगात् विकल्प ॥ मउल मुकुलम् । मउड मुकुटम् ॥ मकुट यद्यपि सस्कृते
तथाप्यय योगो मुकुटशब्दस्य रूपान्तरनिवृत्त्यर्थ ॥ मउर मुकुरम् । अगर्ह
अगुरु । गलोई गुड्डी । गरुई गुर्वी । जहुड्डिलो युधिष्ठिर । सोअमल्ल सौकुमा-
र्यम् । इत्यादि ॥ बहुलाधिकारात्कचिदात्वमपि भवति । विद्रुत विदाओ ॥ ५८ ॥

रो भुकुटिपुरुषयोरित् ॥ ५९ ॥

अनयो रेपसबन्धिन उकारस्य इत्व भवति । भिउडी । पुरिसो । पउ-
रिस पौरुषम् ॥ ५९ ॥

क्षुत ईत् ॥ ६० ॥

क्षुत उत ईत् भवति । छिअ ॥ ६० ॥

दोदोऽनुत्साहोत्सन्न ऊच्छसि ॥ ६१ ॥

उदित्युपसर्गस्य उत शकारसकारयो परयोर्दा दकारेण सह ऊत्त्व
भवति उत्साहोत्सन्नशब्दौ वर्जयित्वा । उच्छ्वास ऊसासो । उच्छ्वसिति ऊस-
सइ । उद्रता शुका यस्मिन्स उच्छुक ऊसुओ । उत्सुक ऊसुओ । उत्सव
ऊसुओ । उत्सरति ऊसरइ । उत्सिक्त ऊसित्तो ॥ अनुत्साहोत्सन्न इति किम् ।
उच्छाहो । उच्छण्णो ॥ ६१ ॥

58 B om मकुटम् B मुकुर for मुकुरम् B गुलूची T
गुर्ह for गुर्वी B T₁ om अपि B विदाओ for विदाओ 59 T₁
रुत् भुकुटिपुरुषयो, T₂ ३ र इत् भुकुटिपुरुषयो for the Sūtra B
भुकुटी* in the Sūtra B T भुकुटीपुरुषयो for अनयो T₁ पुरिसो for
पुरिसो 60 S क्षुत for क्षुत in the Sūtra B इत् for ईत् in the Sūtra
After छिअ B T add पक्षे छुअ 61 K तो तो in the Sūtra before
correction T दो तो in the Sūtra T उत उदित्युप* B om उत K
परयोस्तकारेण before correction B T om दा G om उत्सुक ऊसुओ,
K ऊसुओ for ऊसुओ After उच्छण्णो Gp adds शसात किम् । उगओ
उगओ

दुरो रलुकि तु ॥ ६२ ॥

ऊदित्यनुवर्तते । दूर् इत्युपसर्गस्य रलुकि रेफलोपे सति आदेरुत ऊद्रा भवति । दूसहो दुसहो दु सह । दूहओ दुहओ दुर्भग ॥ रलुकीति किम् । दुस्सहो विरहो ॥ ६२ ॥

सुभगमुसलयोः ॥ ६३ ॥

ऊदित्यनुवर्तते । सुभगमुसलयोरुत ऊद्रा भवति । सूहओ सुहओ सुभग । मूसल मुसल मुसलम् ॥ ६३ ॥

हश्चौत्कुतूहले ॥ ६४ ॥

कुतूहले आदेरुत ओत्व भवति हश्च तत्सनियोगेन ऊतो हस्वश्च । कोउहल कुऊहल कोउहल कुतूहलम् ॥ ६४ ॥

स्तौ ॥ ६५ ॥

ओदिति वर्तते । स्तौ सयुक्ते परे आदेरुत ओत्व भवति । तुण्डम् तोण्ड । पुष्करम् पोक्खर । कुट्टिमम् कोट्टिम । पुस्तकम् पोत्थअ । मुस्ता मोत्था । मुद्गर-मोगारो । पुद्गल पोगालो । कुन्दम् कोन्द । व्युत्क्रान्तम् वोक्कन्त ॥ ६५ ॥

सूक्ष्मेऽद्रोतः ॥ ६६ ॥

सूक्ष्मशब्दे ऊत अत्व वा भवति । सण्ह सुण्ह ॥ ६६ ॥

अल् दुकूले ॥ ६७ ॥

ऊत इत्यनुवर्तते । दुकूले ऊत अल् इत्यादेशो भवति । लकारो नानु-बन्ध । दुअल्ल दुऊल ॥ ६७ ॥

62 T om ऊदित्यनुवर्तते B T om दु सह B T om दूहओ दुहओ दुर्भग B T om विरहो 63 B K S T मुसले for *मुसलयो in the Sūtra K त्वित्यनुवर्तते for ऊदित्यनु° G उद्भवति तु for ऊद्रा भवति T₂ सूहवो for सूहओ B T om सुभग B T om मुसलम् 64 T₁ हश्चौत् for हश्चौत् in the Sūtra K कुतूहलशब्दे for कुतूहले K कोदूहल कुदूहल, S कोदूहल B om कोउहल, K कुऊहल, S कोदुहल for कोउहल 65 B T ओदित्यनुवर्तते for ओदिति वर्तते After तोण्ड G K add मुण्डं मोण्ड S पोत्थओ for पोत्थअ B T मुक्कगर मोत्तअरो for मुद्गर मोगारो B T पुद्गर- for पुद्गल K S कुन्त कोन्त for कुन्द कोन्द 67 G वीत for ऊत

ईदुद्र्यूढे ॥ ६८ ॥

उद्र्यूढे ऊत ईत्व वा भवति । उव्वीढ उव्वूढ ॥ ६८ ॥

उल् कण्डूयहनूमद्रातूले ॥ ६९ ॥

कण्डूयनौ धातौ हनूमद्रातूलयोश्च आदेरूत उत्व लिङ्गयति । कण्डु-
अइ । हणुमन्तो । वाउलो ॥ ६९ ॥

वा मधूके ॥ ७० ॥

मधूके ऊत उत्व वा भवति । महुअ महुअ ॥ ७० ॥

इदेन्नूपुरे ॥ ७१ ॥

वेत्यनुवर्तते । नूपुरे ऊत इदेतौ वा भवत । णिउर णेउर णउर ॥ ७१ ॥

ओल् स्थूणातूणमूल्यतूणीरकूर्परगुड्डीकूष्माण्डीताम्बूलीषु ॥ ७२ ॥

एषु ऊत ओत्व लिङ्गयति । थोणा । तोण । मोल्ल । तोणीर । कोप्पर ।
गलोई । कोहण्डी । तम्बोली ॥ बहुलाधिकारास्थूणातणयोर्विकल्प । थूणा ।
तूण ॥ ७२ ॥

ऋतोऽत् ॥ ७३ ॥

आदे ऋकारस्य अत्व भवति । घृत घअ । तृण तण । कृत कअ ।
वृषभ वसहो । मृग मओ ॥ ७३ ॥

आद्वा मृदुन्वमृदुककृशासु ॥ ७४ ॥

ऋत इत्यनुवर्तते । एषु आदे ऋकारस्य आत्व वा भवति । माउत्त
मउत्त । माउअ मउअ । कासा कसा ॥ ७४ ॥

68 T₁ ईदुद्र्यूढे for the Sūtra 69 B कण्डूयति° for कण्डूय° in the Sūtra
72 Gp splits this Sūtra into two and so reads as follows –
ओत् स्थूणातूणे । अनयोरूत ओत्वं वा भवति । थोणा थूणा । तोणं तूणं ॥ कूर्परमूल्य-
कूष्माण्डताम्बूलगुड्डीतूणारे ॥ एषु ऊत ओद्भवति । पृथग्योगाच्च विकल्प । कोप्पर ।
मोल्ल । कोहण्डी । तम्बोलं । गलोई । तोणारं K कोहण्डी कोहली, T₁ कोम्हण्डी,
T₂ कण्डी for कोहण्डी 74 K मृदुतादिषु, T₁ मृद्रादिषु, T₂ मृदुत्वादिषु
for एषु G T₂ माउत्तयं मउत्तण for माउत्तं मउत्तं K माउत्तं मउत्तं मृदुकम्,
S माउत्तं मउत्तं S काशा कशा for कासा कसा

इल कृपगे ॥ ७५ ॥

कृप इत्यादिषु शब्देषु आदे ऋत इत्व भवति । लिट्त्वात् विकल्प ।
 किवो कृप । णिवो नृप । किना कृपा । किरणो कृपण । किवाणो कृपाण ।
 किसो कृरा । किराणू कृशानु । किई कृति । विसो वृप । मूसिओ
 मूषिक । किसरो कृसर विलेपविशेष । किच्छ कृच्छम् । किसओ कृषक ।
 तिसिओ तृषित । इसी ऋषि । धिई धृति । पिच्छिओ पिच्छुओ वृश्चिक ।
 वित्त वृत्तम् । वित्ती वृत्ति । पिच्छी पृथ्वी । किच्चा कृत्या । घुसिण घुसृणम् ।
 घिणा घृणा । इद्धी ऋद्धि । समिद्धी समृद्धि । गिद्धी गृद्धि । विद्धकई
 वृद्धकपि । छिहा स्पृहा । बिसी वृसी । हिअ हृदयम् । उकिट्ट उक्क-
 छम् । मिट्ट मृष्ट रस एन, अन्यत्र मट्ट । दिट्ट दृष्टम् । विइण्हो वितृष्ण ।
 सइ सकृत् । दिट्ठी दृष्टि । गिट्ठी गृष्टि । सिट्ठी सृष्टि । सिआलो
 शृगाल । गहित्त व्याहृतम् । बिहिअ बृहितम् । तिप्प तृप्पम् । सिट्ट सृष्टम् ।
 सिङ्गारो शृङ्गार । मिङ्गो मृङ्ग । मिओ मृग । मिऊ मृगु । मिङ्गारो
 मृङ्गार इत्यादि ॥ ७५ ॥

शृङ्गमृगाङ्गमृत्युमृष्टमसृणेषु वा ॥ ७६ ॥

शृङ्गादिषु ऋत इत्व वा भवति । सिङ्ग सङ्ग । मिअङ्गो मअङ्गो ।
 मिच्चू मच्चू । धिट्ठो धट्ठो । मसिण मसण ॥ ७६ ॥

पृष्ठेऽनुत्तरपदे ॥ ७७ ॥

पृष्ठशब्दे अनुत्तरपदे ऋत इत्व वा भवति । पिट्ट पट्ट ॥ अनुत्तरपद
 इति किम् । महिपट्ट महीपृष्ठम् ॥ ७७ ॥

75 B T om आदे B T लिट्त्वान्नित्यम् for लिट्त्वान्न विकल्प B
 T om विसो वृष T gives Sk equivalents at the end Gp
 किसरा कृशरा B T om विलेपविशेष G किसिओ कृषिक for
 किसओ कृषक G om तिसिओ तृषित B विच्छिओ for विच्छिओ.
 B पिही for पिच्छा B किच्छा for किच्चा G adds दुर्गा after
 कृत्या B मिग्रा for गिद्धो, G गिट्ठी गृष्टि for गिद्धा B K T वृद्धकवि
 for *कपि B पिहा for छिहा After दृष्टम् G adds हिअ हृतम् B तृप्पम्
 for तृप्पम् After तृप्पम् G adds दु ख मोघअधर्म पाप काष्ठ आज्य वा G om
 मिओ मृग 76 B T स्यात् for भवति 77 G पिट्ठी पिट्ठिपरिट्ठिविअ, S पिट्ट
 पट्टि, T पिट्ठी पट्ट B T महिपट्ट for महिवट्ट
 त्रि प्रा ३

उद् वृषभे वुः ॥ ७८ ॥

वृषभे वृ इत्येतस्य उव वा भवति । उसहो वमहा ॥ ७८ ॥

वृन्दारकनिवृत्तयोः ॥ ७९ ॥

उदित्यनुवर्तते । अनयो ऋत उद्वा भवति । वृन्दारओ वृन्दारओ ।
णिउत्त णिअत्त ॥ ७९ ॥

ऋतुगे ॥ ८० ॥

ऋत्वादिपु शब्देषु आदे ऋत उव भवति । पृथग्योगान्नित्यम् ।
उज्ज ऋतु । उसहो ऋपभ । पाहुट प्राभृतम् । पट्टि प्रभृति । मुट
भृति । णिहुअ निभृतम् । परहुअ परभृतम् । पिउअ विवृतम् । सनुअ
सवृतम् । णिउअ निर्वृतम् । णिवुड निर्वृति । णिउत्ती निवृत्ति । पउत्ती
प्रवृत्ति । पाउसो प्रावृट् । उतन्तो वृत्तान्त । उ-द वृत्तम् । वृन्दा-
वनम् । पुहई प्रियिनी । बुद्धो वृद्ध । उज्ज ऋतु । मणाल मणालम् । पुट्टो
पृष्ट । पउट्टो प्रवृष्ट । बुट्टी वृष्टि । परामट्टा परामष्ट । मउओ भ्रातृक ।
पिउओ पितृक । जामाउओ जामातृक । माउआ मातृका । इत्यादि ॥ ८० ॥

गौणान्त्यस्य ॥ ८१ ॥

गौणपदस्य योऽन्त्य ऋत तस्य उद्भवति । माउमण्डल मातृमण्डलम् ।
माउहर मातृगृहम् । पिउहर पितृगृहम् । माउसिआ माउच्छा मातृगमा ।
पिउसिआ पिउच्छा पितृगमा । पिउवण पितृवनम् । पिउपण पितृपति ॥ ८१ ॥

78 S इत्यस्यावयवस्य for इत्येतस्य B T स्यात् for भवति
79 B S T om वा K निवृत्त निवर्त्त for णिउत्त णिअत्त
80 K उद् ऋत for ऋतुगे for the Sūtra S हुई इति for मुट्
भृति T परीहुअ for परहुअ B om विउअ विवृतम् T निउअ निवृतम्
for विउअ विवृतम् B om णिउअ निर्वृतम् णिवुड निर्वृति G पुहवी for
पुहई G om बुद्धो वृद्ध T उज्ज for उज्ज After ऋतु B adds तैलादि-
त्वाद् द्वित्वम् B T स्पृष्ट for पृष्ट B T बुट्टी वृष्टि for बुउट्टी बुट्टि T
भ्रातृक for भ्रातृक After मातृका B adds पाउड प्राकृतम् । प्रत्यादिवात्तस्य
इ 81 B T गौणस्य उपसर्जनस्य, K गौणशब्दस्य उपसर्जनपदस्य अमुख्यस्य, S
गौणशब्दस्य for गौणपदस्य B T ऋकार for ऋत B om Sk equi-
valent^s T₁ माउमण्डण for मण्डलं T₁ om from पिउहर down to
पितृपति BT₁ माउघर, T₂ माइघर for माउहर BT om पिउहर

इदुन्मातुः ॥ ८२ ॥

गौणस्य मातृशब्दस्य ऋत इदुतौ भवत । माइहर माउहर मातृ-
गृहम् ॥ कचिदगोणस्यापि । माईण माऊण मातृणाम् ॥ ८२ ॥

वृष्टिपृथङ्मृदङ्गनप्तृकगृष्टे ॥ ८३ ॥

इदुदित्यनुवर्तते । वृष्ट्यादिषु ऋत इदुतौ भवत । विट्टी वुट्टी वृष्टि ।
पिह पुह पृथक् । मिअङ्गो मुअङ्गो मृदङ्ग । णत्तिओ णत्तुओ नप्तृक । विट्टी
वुट्टी वृष्टि ॥ ८३ ॥

तु बृहस्पतौ ॥ ८४ ॥

बृहस्पतौ ऋत इदुतौ तु भवत । बिहप्फई बुहप्फई बहप्फई ॥ ८४ ॥

उदूदोल् मृषि ॥ ८५ ॥

मृषाशब्दे ऋत उत्त्व औत्व ईत्व च भवति । लित्वान्न विकल्प ।
मुसा मूसा मोसा । मुसायाओ मूसायाओ मोसावाओ मृषावाद ॥ ८५ ॥

वृन्त इदेङ् ॥ ८६ ॥

वृन्ते ऋत इदेङ् वा भवति । ए ओ एङ्, इच्च एङ् च इदेङ् । इत्व-
मेचमोत्वमित्यर्थ । विण्ट वेण्ट वोण्ट ॥ ८६ ॥

ढिराहते ॥ ८७ ॥

आहते ऋतो ढिरादेशो भवति । आढिओ ॥ ८७ ॥

82 T, इदुन्मातु for इदुन्मातु in the Sūtra T, मातृकाशब्दस्य
for मातृशब्दस्य B माइहर माउहर for माइहर माउहर BT om मातृगृहम्
BT,om माऊण After मातृणाम् Gp adds माइआ माउआ मातृका 83 B
वुड्ढी, S उट्ठी for वुट्टी T, पीह for पिह G T, मिअङ्गो मुअङ्गो S उट्टो for
वुट्टो 84 B T om बृहस्पतौ in Com T, बिहप्फई उहप्फई for बिहप्फई
बुहप्फई 85 G भवन्ति for भवति B T om मूसावाओ मोसावाओ 86
G इदेङ् वा भवत for इदेङ् वा भवति S om एओ एङ्, इच्च एङ् इदेङ् G
इदेङ् for इदेङ् T, विद वेंद वोंद for विण्ट etc 87 T, ढीराहते, T₂ 3
ढिराहते for the Sūtra T ढीरादेशो for ढिरादेशो T, आढीओ, T₂
आढिओ, for आढिओ

दृप्तेऽरि सा ॥ ८८ ॥

दृप्ते ऋत पक्रान्तागम्या सह अरि त्याग्यो भवति । ररिओ ।
दरिअसीहेण ॥ ८८ ॥

केरलस्य रिः ॥ ८९ ॥

ऋत केरलस्य व्यञ्जननासपृक्तस्य रि त्याग्यो भवति । रिद्वी ऋद्धि ।
रिच्छो ऋद्ध ॥ ८९ ॥

दृश्यक्सकिपि ॥ ९० ॥

अक् कस किप् इथेनदन्ते टशिमाना ऋवो रित्र भवति । अक्-मरिसो
सदृश ॥ कम्-मरिच्छो मटन । किन्-मरी मट्क् । मरिगणो मरिन्ना ॥
एत्र एआरिसो । भवारिसो । नारिसो । नाग्मा । केरिमो । एग्मा । तुम्हा-
रिसा ॥ अक्मयो माहचर्यात् यत्प्रतिष्ठित किप् इह परिगृह्यत ॥ ९० ॥

ऋनुऋनुऋणऋषिरूपमे वा ॥ ९१ ॥

एषु ऋनो रित्र वा भवति । रिऊ उऊ । रिन् उन् । रिण अण ।
रिसो इसी । रिसहो उमहो ॥ ९१ ॥

क्लृप्त इलिः ॥ ९२ ॥

क्लृप्त इत्यत्र आदेरच इलि इयादेशो भवति । क्लिप्ति । क्लित्तकुसु-
मोवआरेसु, क्लृप्तकुसुमोपचारेषु ॥ ९२ ॥

88 T₁ दृप्तेरि पता for the Sūtra T_{1,2} दरीओ for दरिओ
T₂ अवसतेण, T₃ दरिअवसतेण for दरिअसीहेण 89 I₁ री for
रि in the Sūtra T री for रि B T₁ om रिद्वी रिद्धि
T₁ रिच्छो for रिच्छो 90 Bp दृशि टक् सक किपि for the Sūtra
B *किपि T *सक्पि in the Sūtra T₁ टक् for अक् T₁ सक
for कस B T₂ किन् for किप् G om सरी सदक् B T सकिनो साहचर्यात्
त्यदादात्यादिसूत्रविहित कन् (T₁ कन्, T₂ किन्) इह परिगृह्यते 91 B Γ
स्यात् for भवति B Γ रिजू उजू for रिज्जू उज्जू B T उगं for अग B Γ
उसो for इसी 92 B T om क्लित्तकुसुमोवआरेसु down to *पचारेषु K
*वहारेसु *पहारेषु for क्लित्त वहारेसु पचारेषु

च पेटाकेसरदेवरसैन्यवेदनास्वेचस्त्वित् ॥ ९३ ॥

एषु एच सध्यक्षराणामित्व भवति तु । चविटा चवेटा चपेटा ।
किसर केसर केसरम् । दिअरो देअरो देवर । सिन्न सेन्न ॥ दैत्यादित्वात्
[१ २ १०३] सद्ग्न सैन्यम् । विअणा वेअणा वेदना ॥ महिला महेला
इत्येतौ तत्समावेय ॥ ९३ ॥

सैन्धवशनैश्चरे ॥ ९४ ॥

एच इत्यनुवर्तते । सैन्धवशनैश्चरयोरादेरेच इत्व भवति । पृथग्योगा-
न्नित्यम् । सिन्धव । सणिच्छरो ॥ ९४ ॥

त्वत्सरोरुहमनोहरप्रकोष्ठातोद्यान्योन्ये वश्च क्तोः ॥ ९५ ॥

एषु एच अत्व तु भवति, तत्सन्नियोगे ययासभव कर्कारतकारयोश्च
वकारादेश । सररुह सरोरुह । मणहर मणोहर । पवट्टो पओट्टो । आउज्ज
आओज्ज । अण्णण्ण अण्णोण्ण ॥ सिरवेअणा सिरोवेअणा इत्येतौ शिरोवेदनाया
साध्यमानसिद्धान्स्थयोरेय भवत ॥ ९५ ॥

कौक्षेयक उत् ॥ ९६ ॥

कौक्षेयक आदेरेच उत्व भवति तु । कुच्छेअअ कोच्छेअअ ॥ ९६ ॥

शौण्डगेषु ॥ ९७ ॥

शौण्डादिष्वादेरेच उत्व भवति । योगविभागान्न विकल्प । सुण्डो
शौण्ड । सुद्धोअणी शौद्धोदनि । मुद्धाअणो मौद्धायन । सुन्देर सुन्दरिअ
सौन्दर्यम् । सुगन्धत्तण सौगन्ध्यम् । दुवारिओ दौवारिक । सुण्णिओ सौव-
र्णिक । पुलोमी पौलोमी ॥ इत्यादि ॥ ९७ ॥

93 S °क्शर° in the Sūtra 94 K S इद्धवति for इत्व भवति
B T सणिच्छरो for सणिच्छरो 95 B T भवति तु for तु भवति B
तत्सन्नियोगेन for °सन्नियोगे B T क्तकारयोश्च for कर्कारतकारयोश्च After
वकारादेश B T add भवति K gives Sk equivalents of all Pr.
words in Com 96 K कौक्षेयकस्य for कौक्षेयक 97 B T, ३ सुद्धोअणी
शौण्डोदनि for सुद्धोअणी शौद्धोदनि B T om सुन्दरिअ

गव्यउदाईत् ॥ ९८ ॥

गोशब्दे एच अउ आर्द इत्येतो भवत । गउओ हरस्स । एमा
गाइ ॥ ९८ ॥

ऊ स्तेने वा ॥ ९९ ॥

स्तेने सव्यक्षरस्य ऊत्व ना भवति । थूणो येणो ॥ ९९ ॥

सोच्छ्रासे ॥ १०० ॥

सोच्छ्रासशब्दे एच ऊ भवति । पृथग्योगान्न विकल्प । नृसासो ॥

॥ १०० ॥

ऐच एइ ॥ १०१ ॥

ऐच ऐकारोकारया एट एकारोकारौ यथामग्य भवत । ऐ-शैल
मेला । त्रेलोक्य तेलाह । एरायण एरायणो । कैरास केरासो । वेद्य वेज्जो ।
कैटभ केडवो । वैधव्य वेहव्व ॥ ओ-कौमुदी कोमुई । यौवन जोव्वण ।
कौस्तुभ कोत्थुहो । कौशाम्बी कोसम्बी । कौश्व कोञ्चो । कोशिक
कोसिओ ॥ १०१ ॥

अइ तु वैरादौ ॥ १०२ ॥

ऐच इत्यनुवर्तते । वैरादिप्पादेरैच अइ इत्यादेशो भवति तु । वेग्ग् उइर
वेर । वैशपायन वइसपाअणो वेमपाअणो । वैशिकम् उइसिअ वेसिअ ।
वैश्रयण उइसवणो वेसवणो । चैत्र चइत्तो चेत्तो । कैलास कइलासो केलासो ।
चैतालिक वइआलिओ वेआलिओ । कैरवम् कइरव केरव । दैवम् दइव देव ।
इत्यादि ॥ १०२ ॥

100 G K उद्भवति for ऊ भवति B T पृथग्योगाश्रित्यम् for
योगान्न विकल्प 101 S एच in the Sūtra and Com for
एइ B कइलासो for केलासो K केडवो for केडवो G कौशाम्ब्यो कौसम्ब्यो
for कौशाम्बी कौसम्बी 102 K S om वैशपायन वइसपाअणो वेसपाअणो
G वैदेशिक वइदेसिअ वेदेसिअ for वैशिक वेसिअ After कलासो B T add
वच्च वइज्जो वेज्जो । कैटभ कइडहो केडहो । वैधव्य वइहव्व वेहव्व After दइव
G adds दइव्व After देव G adds देव

दैत्यादौ ॥ १०३ ॥

दैत्यादिष्वादेरैच अइ इत्यादेशो भवति ॥ पृथग्योगान्न विकल्प ।
दइच्चो दैत्य । दइण्ण दैन्यम् । दइवअ दैवतम् । कइअ कैतवम् । वइअब्भो
वैदर्भ । उइसाहो वैशाख । अइसरिअ ऐश्वर्यम् । वइअणणो वैजजनन । भइ-
रओ भैरव । वइएसो वैदेश । वइसाणरो वैश्वानर । वइदेहो वैदेह ।
वइसालो वैशाल । मइर स्वैरम् । चइत्त चैत्यम् ॥ चैत्ये विश्लेषे न भवति ।
चेइअ ॥ १०३ ॥

नाव्यावः ॥ १०४ ॥

नौशब्दे ऐच आउ इत्यादेशो भवति । णाउ ॥ १०४ ॥

गौरव आत् ॥ १०५ ॥

गौरवे ऐच आत् भवति । गारउ ॥ १०५ ॥

पौरगे चाउत् ॥ १०६ ॥

पौरादिषु चकाराद्वौरवे च ऐच अउ इत्यादेशो भवति । पउरो पौर ।
सउरो सौर । मउली मौलि । कउरवो कौरव । गउडो गौड । कउलो
कौल । कउमल कौशलम् । पउरिस पोरुम् । कउच्छेअअ कौक्षेयकम् ।
सउह सौधम् । मउण मौनम् । गउरव गौरवम् ॥ १०६ ॥

उच्चैर्नीचैसोरअः ॥ १०७ ॥

उच्चैर्नीचे शब्दयोरैच अअ इत्यादेशो भवति । उच्चअ णीचअ ॥
उच्चनीचाभ्या कप्रत्यये सिद्ध तथापि उच्चैर्नीचसो रूपान्तरनिवृत्त्यर्थ
वचनम् ॥ १०७ ॥

103 T Bp दैत्येणु for the Sūtra. B T इत्ययमादेशो for
इत्यादेशो B T पृथग्योगाक्षित्यम् for योगान्न विकल्प B T read
Sk equivalents first and Pr word thereafter under this
Sūtra B S T वइअवणो for वइअणणो After वैशाल G adds
विशालाया भव B S T चैत्यविशेषे for चैत्ये विश्लेषे 107 B सिद्धेऽपि for
सिद्ध तथापि, G om तथापि B S T उच्चैर्नीचसोस्तु for उच्चैर्नीचसो

ई धैर्ये ॥ १०८ ॥

वैर्ये ऐच ईत्व भवति । धीर । धीर हृद् विसाओ, धैर्य हरति
विषाद ॥ १०८ ॥

वा पुआय्याद्याः ॥ १०९ ॥

पुआई इत्यादय शब्दा स्वराद्यादेशविशेषिता वा निपात्यन्ते । (१)
पु आ ई पिशाच उन्मत्तश्च । (२) ऊण दि अ आनन्दितम् । (३) टो बरो
तुम्बुरु । (४) मा हि वाओ माघवात । (५) सइ को टी शतकोटि । (६)
मा इन्दो माकन्द । (७) ओ न्दुरो उन्दुरु । (८) अ लि आ आली । (९)
तण सो ल तृणशूलम् मल्लिकेत्यर्थ । (१०) रिट्टो अरिष्टो दैत्य काको वा ।
(११) हु लि अ लघु ग्रीष्मियर्थ । (१२) किरो किरि । ग्राह इत्यर्थ ।
(१३) वामरोरो वामलूर वल्मीकम् । (१४) वन्द वृन्दम् । (१५) हे रिम्बो
हेरम्ब । (१६) चिक्क स्तोकम् । (१७) च लणा ओहो चरणायुध ।

108 BT om वैर्य हरति विषाद 109 (1) HD 6 80 B
पुआयी for पुआई (2) HD 1 141 (3) HD 4 3 B तोबरो G टिबद्,
T₂ डोंबरो, T₃ दोबरो for टोबरो (4) HD 6 131 (5) Sk शतकोटि
(6) HD 6 128 (7) Sk उन्दुरु G उदुरो (8) HD 1 16 Gp
आलिआ (9) HD 5 6 G तणसोली T तळसोळ तृणशून्यम् for तणसोळ
GT मल्लिका for मल्लिकेत्यर्थ (10) HD 7 6 BST अरिट्टो for रिट्टो S
om काको वा (11) Sk लघुक्कम् BT दरिअ for हुलिअ (12) HD 2 30
(13) Sk BST वामलूरो, Gp हमलूरो for वामरोरो After वल्माकम्
BT add वसो वृक्ष, मूसिओ मूषिक, Gp विसो वृष मूषिक (14) HG 2 79
B T वत वृत्तम्, Gp विव वृन्दम् for वन्द वृन्दम् (15) HD 8 72 (16)
HD 3 21 G चिका for चिक्क After स्तोकम् BT add स्पृष्ट च (17)
HD 3 7 (चलणाओहो) G चलणाऊहो for ओहो

(१८) पु आ इ णि आ पिशाचिनी । (१९) मूसल मासलम् । (२०)
महालवक्खो महालयपक्ष । (२१) च च रि ओ चच्चरीक ॥ १०९ ॥

इति श्रीमदर्हानन्दित्रैविद्यदेवश्रीपादप्रसादासादितसमस्तविद्याप्रभाव-
श्रीमत्त्रिविक्रमदेवप्रिचितप्राकृतव्याकरणवृत्तौ
प्रथमाध्यायस्य द्वितीय पाद ॥

(18) HD 6 54 B उआणिआ, G पुआइणी, S पुआइणिसा,
T₁ पुआइणआ, T_{2,3} पुआइणीआ for पुआइणिआ After पिशाचिनी
BT add उन्मत्ता दु शाला च Gp उन्मत्ताडु शालयोर्वयाणिया (19)
HD 6 1 17 After मासलम् BT add मुसल (20) HD 6 127
BT महलपक्खो, S महलपक्खो for महालवक्खो (21) HD 3 6
BT चंचराओ for चंचरिओ Colophon BKS om from 'मदर्हानन्द
down to श्रीमत्, T has only प्रथमाध्यायस्य द्वितीय पाद

तृतीयः पादः ॥

एत् साज्जला त्रयोदशगेऽचः ॥ १ ॥

आदेरित्यनुवर्तते । त्रयोदशादिष्पादेरच साज्जला सस्वरव्यञ्जनेन परेण सह एव भवति । तेरह त्रयोदश । थेरो स्थविर , वृद्धो ब्रह्मा वा । एकारो अयस्कार । वेइल्ल विचकिळम् ॥ मुद्धविअइल्लपमूणपुञ्जा [कर्पूर० १ १९] इति च दृश्यते ॥ तेवीमा त्रयोविंशति , तेत्तीसा त्रयविंशत् । इत्यादि ॥ १ ॥
कदले तु ॥ २ ॥

एत्साज्जलेत्यनुवर्तते । कदले आदेरच परेण मस्वरव्यञ्जनेन सह एद्भवति तु । केळ कअळ । केली कअली ॥ २ ॥

कर्णिकारे फोः ॥ ३ ॥

कर्णिकारे फोर्द्वितीयस्याच परेण साज्जला सह एव भवति तु । कण्णेरो कण्णिआरो ॥ ३ ॥

नममालिकावदरनवफलिकापूगफलपूतर ओल् ॥ ४ ॥

एष्वादेरच परेण साज्जला सह ओत्व भवति । लिट्वाच्च विकल्प । गोमालिआ नममालिका । बोर बदरम् । गोहलिआ नवफलिका । पोफल पूगफळम् । पोरो पूतर , अयमो जलजन्तुर्वा ॥ ४ ॥

N B—From this pada onwards, variants form M are included in the Notes 1 Mआदित्यनुवर्तते K तेरहा त्रयोदश for तेरह त्रयोदश B T₁ 2 om उद्ध B वेइल्ल, M पेइल्ल पड्डिलम् T₁ 2 वेइल्ल, T₃ वेइल्ल for वेइल्ल B T मुद्धविअइल्ल, T₂, विचिकिल for मुद्धविअइल्ल G °पुञ्जाइ, T₃ °विज्जा for °पुञ्जा After °पुञ्जा G adds मुग्धविचिकिलपसूनपुञ्जानि K नेवास for तेवीसा B T₁ तेतीसा, T₃ तेतिसा for तेत्तीसा 2 T कदले for कदले in the Sūtra T₁ एत्साज्जल चेत्यनुवर्तते B M T om स in सस्वर° BS एव भवति तु for एद्भवति तु M om तु T केळ केली कअळ कअळो for केळ कअळी 3 T₁ 2 कर्णिकारे तु फो for the Sūtra Gp द्वितीयाच परेण सस्वरव्यञ्जनेन for द्वितीयस्याच परेण साज्जला B T om सह B M T तु भवति for भवति तु S T₁ कण्णीआरो for कण्णिआरो 4 K om परेण B om सह T₁ 2 तु भवति for भवति B T लिट्वाच्चियम् for लिट्वाच्च विकल्प G गोहलिआ T₃ गोहलिआ for गोहलिआ I पोफल for पोफळ M om अयमो जलजन्तुर्वा

तु मयूरचतुर्थचतुर्वारचतुर्दशचतुर्गुणमयूखोलूखलसुकुमारोदूखललग-
कुतूहले ॥ ५ ॥

मयूरादिष्वादे स्वरस्य परेण सस्वरव्यञ्जनेन सह ओत्व तु भवति ।
मोरो मऊरो मयूर । चोत्थो चउत्थो चतुर्थ । चोव्वारो चउव्वारो चतुर्वार ।
चोद्वह चउद्वह चतुर्दश । चोद्वही चउद्वही चतुर्दशी । चोगुणा चउगुणा
चतुर्गुण । मोहो मऊहो मयूख । ओहल उळहल उलूखलम् । सोमालो
सुउमालो सुकुमार । ओहलो उऊहलो उदूखल । लेण लअण लवणम् ।
कोहल कुऊहल कुतूहलम् ॥ मोर सस्कृतेऽपीति केचित्, तदप्रसिद्धम्
॥ ५ ॥

निषण्ण उमः ॥ ६ ॥

निषण्णे आदेरच परेण साप्पला सह उम इत्यादेशो भवति तु ।
णुमण्णो णिसण्णो ॥ ६ ॥

अस्तोरखोरचः ॥ ७ ॥

अधिकारोऽय 'शो सल्' [१ ३ ८७] इति यावत् । यदित
ऊर्ध्वमनुक्रमिष्याम तदस्त्वरसमुक्तस्य अखोरनादेरच परस्य भवतीति
वेदितव्यम् ॥ ७ ॥

5 B T एष्वादे for मयूरादिष्वादे B T_{1,2} om स in सस्वर*
T₃ मयूर for मयूर B₅ चोद्वहो चउद्वहो for चोद्वह चउद्वह G K
चोद्वसा चउद्वसा for चोद्वही चउद्वही K M सामारो सुउमारो for सोमालो
T ओहल for ओहल T₁ उळहल for उलूहल T om ओहलो उऊहलो
उदूखल T_{1,2} कउहल T₃ केउहल for कुऊहल GK कश्चित् for केचित्
6 T om निषण्णे B om सह After सह T adds निषण्णे B T om
तु T₁ णोसण्णो for णिसण्णो 7 K S T₂ *क्रमिष्येने for *क्रमिष्याम
G अनादा वर्तमानस्याव for अनादेरच G_p अव स्वरस्वरस्य for अव
परस्य

प्रायो लुक् कगचजतदपयवाम् ॥ ८ ॥

अस्युक्तानामनादौ वर्तमानानामच परेपा क ग च ज त द प य व
इत्येतेपा प्रायो लुग्भप्रति । क-लोक लोओ । शकट सअडो । तीर्थकर
तित्यअरो ॥ ग-नगरम् णअर । नग णओ । मृगाङ्क मिअङ्को ॥ च-शची
सई । कचग्रह कअगहो ॥ ज-गज गओ । रजतम् रअअ । प्रजापति
पआवई ॥ त-स्तुत सुओ । यति जई । रति रई । रसातलम् रसाअल ॥
द-नदी णई । मदन मअणो । गदा गआ ॥ प-रिपु रिऊ । विपुलम्
विउल । सुपुरुष सुउरिसो ॥ य-जय जयो । वियोग विओओ । नयनम्
णअण ॥ व-लावण्यम् लाअण्ण । वटवानल् णटआणलो ॥ ग्रहणाद्वकारस्यापि ।
विबुध विउहो ॥ प्रायोग्रहणात्क्वचिन्न भ्रति । सुकुसुम । पआगजल ।
सुगओ । अगरू । सचाव । विजण । सुतार । विटुरो । सपाव । समवाआ ।
देवो । दाणवो ॥ अस्तोरित्येव । अक्को । सग्गो । चच्चा । अज्जुणो । धुत्तो ।
उद्दामो । विप्पो । सव्व ॥ अखोरित्येव । कुल । गङ्गा । चरो । जडो । तमा ।
दआ । परो । वरो ॥ अच इत्येव । सकरो । सग्गो । कचण । वचणा ।
धणजओ । अतर । चइण । कपो । सअर्रो ॥ समासे तु वाक्यविभक्त्यपेक्षया

8 KS शकट सअड for शकट सअडो M om नगरम् णअर After कअ-
गहो B adds रचना रअणा After पआवई B adds भजन भअण After
गआ B adds कदन वअण After जओ B adds प्रिय पिओ G दवानल
दआणलो for वडवानल वडआणलो After वडआणलो BT विविध add विइ
(T₁ड) हो, GST om वग्रहणाद्वकारस्यापि After वकारस्यापि K adds
ग्रहण After सुकुसुम T adds कुसुमल T om पआगजल B अगवई for
अगरू S सचाव for सचाव After सचाव G S add सचापम् K reads
देवो दाणवो समवाओ for समवाओ देवो दाणवो BT अक्को for अक्को After
अक्को B T add ससङ्को BT सग्गो for सग्गो After सग्गो B adds सङ्का
BT युत्तो for धुत्तो After विप्पो BT add सव्व K सव्वो for सव्व After
सव्व B adds अक्को सग्गो After परो T adds पर Tom वरो After वरो T₂
adds जसो । वअण K reads वचल वचण G वचण for वचणा T अतरिअ for
अतर B T °पदत्वमपाध्यते for °मपि विवक्ष्यते, M °मपि स्यात् After भवति

भिन्नपदत्वमपि पित्रक्ष्यते, तेन तत्र यथादर्शनमुभयमपि भवति । सुहकरो
सुहअरो सुखकर । आअभिओ आगमिओ आगमिक । जलअरो जलचरो
जलचर । सुअणो सुजणो सुजन । बहुअरो बहुतरो बहुतर । सुअहो
सुहदो शुभद सुखदो वा । इत्यादि ॥ बहुलाधिकारात् कचिदादेरपि भवति ।
चिह्ण इण्ह । स पुन सो उणो । न पुन ण उणो । म च सो अ ॥
कचिच्चस्य ज । पिशाची पिसाजी ॥ ८ ॥

नात्पः ॥ ९ ॥

आदयर्णात्परस्य अनादे प पकारस्य लुङ् न भवति । सप्तहो
शपथ । सावो शाप ॥ आदिति किम् । विउलो विगुल । अनादेरिति
किम् । परउट्ठो परपुष्ट ॥ ९ ॥

यश्रुतिरः ॥ १० ॥

आदित्यनुवर्तते । 'प्रायो लुक्प्रगचज' [१ ३ ८] इत्यादिना लुकि
सति योऽवशिष्यते अयण , स अयर्णात्पर लघुप्रयत्नतरयकारश्रुतिर्भवति ।
शकटम् सयढ । आकर आयरो । प्रकार पयारो । आकाश आयासो ।
नगरम् णयर । सागर सायरो । वचनम् ययण । आचार आयारो ।
रजतम् रयय । भाजनम् भायण । प्रजापति पयायई । कृतम् कय । पातालम्

B adds सहचरो सहअरो सहचर T₁ सहचरो सहअरो सहचर सुहकरो सुखकर
BT आअओ आगओ आगत for आअमिओ आगमिक After बहुतर B adds
वित्तअरो वित्तपरो वित्तपर , धीरअमो धीरयमो वीरतम , गणवारो गणआरो गणवार
G इव T₁ 2, इत्थ, T₃ इद्ध G सो उण for सो उणो G ण उण for णउणो.
9 GMom आद् BT om अनादे BMSTom विउलो विगुल । अनादे-
रिति किम् B T परिउट्ठो परिपुष्ट for परउट्ठो परपुष्ट 10 S आदिति वर्तते
for आदित्यनुवर्तते BMT प्रायो लुगित्यादिना for प्रायो लुक्प्रगचज इत्यादिना
B T प्रकाश पयासो for प्रकार पयारो The Mss have no special
sign to indicate the यश्रुति, they promiscuously use य or the
vowel, we follow the majority of Mss in giving the illu-
strations G om सागर सायरो G om पाताल पायालं T reads पाताळं

पायाल । पदम् पय । गदा गया । नाटयती गायवई । नयनम् गयण ।
जाया जाया । लायण्यम् लायण्ण ॥ अयण इति किम् । सउणो शकुन ।
पउणो प्रगुण । पउर प्रचुरम् । राईव राजीयम् । रई रति । साऊ स्वादु ।
वाऊ वायु । कई कपि कविर्वा ॥ आदित्येय । त्रिअड विकटम् । देअरो
देवर ॥ कचिद्धवति । पियइ पिबति ॥ १० ॥

कामुकयमुनाचामुण्डातिमुक्तके मो डलुक ॥ ११ ॥

कामुकादिषु मकारस्य लुभयति । डानुबन्धत्वाच्छेषस्य स्वरस्य सानु-
नासिक उच्चार । कामुक काउँओ । यमुना जउँणा । चामुण्डा चाउँण्डा ।
अतिमुक्तकम् अइउँतअ ॥ कचिद् अइमुत्तअ अइमुत्तअ इति च दृश्यते
॥ ११ ॥

खोऽपुण्णकुब्जकर्परकीले कोः ॥ १२ ॥

‘उकारेणानुबन्धेन स्ववर्ग्या परिगृह्यन्ते’ इति व्याकरणान्तरे
सिद्धम् । यथा कु कवर्ग । चु चवर्ग । एव द्रुतुपव ॥ अपुण्णवाचिनि
कुब्जशब्दे कर्परकील्योश्च को कवर्गस्य खो भवति । खुज्जो ॥ पुण्णे तु-
बन्धेऽव कुज्जपसूण ॥ खप्पर । खीलओ ॥ १२ ॥

पायाल G om पद पय T₁ पाद for पद G om नाटयती गाअवई K S
om लावण्यम् लायण G पउओ प्रचुर for पउर प्रचुरम् G T om कविर्वा
G दिअरो for देअरो T पीअइ for पियइ 11 G °नासिकोच्चार The
Mss have no sign for अनुनासिक, they use अनुस्वार for it B
अतिमुक्तक for अतिमुक्तम् B अइउँतओ, G अणित्तअ, S अतिउत्तक,
T अइउत्तक for अइउँतअ B अइमुत्तअ for अइमुत्तअ B T om अइमुत्तअ,
B अइमुत्तअ for अइमुत्तअ B T om अइमुत्तअ, S अइउत्तअ for
अइमुत्तअ 12 M को कवर्गस्य कुचुटुतुपु इति व्याकरणान्तरसिद्धत्वात्
for उकारेण सिद्धम् B °कर्पर°, T₁ कर्पर° for °कर्पर° in the Sūtra
and Com BT प्रसिद्धम् for सिद्ध BT द्रुतुपु, S द्रुतुपु for द्रुतुपव B
बन्धुअ, K बन्धूअ for बन्धेऽव BT खप्परो for खप्पर B खीलओ, S खिलओ, T₁
खौदो, T₂ खलओ for खीलओ

छागशृङ्खलकिराते लकचाः ॥ १३ ॥

कोरित्यनुपतते । शृङ्खलकिरातेषु कवर्गस्य ल क च इत्येते यथा-
सख्य भवन्ति । छाग छालो । छागी छाली । शङ्खलम् सकल । किरात
चिलाओ । पुलिन्दपर्याय एष । कामरूपिणि तु नेष्यते । नमिमो
हरकिराअ ॥ १३ ॥

वैकादौ गः ॥ १४ ॥

एकादिषु कोर्गकारो वा भवति । एगो । पक्षे एको एओ । आगारिसो
आअरिसो आकर्ष । लोगो लोओ लोक । असुगो असुओ असुक ।
तित्यगरो तित्यअरो तीर्थकर । उज्जोअगरो उज्जोअअरो उद्योतकर । सावगो
सावओ श्रावकः । अमुगो अमुओ अमुक । आगारो आआरो आकार ।
इत्यादि ॥ १४ ॥

खो' कन्दुकमरकतमदकले ॥ १५ ॥

एषु खोरादे कवर्गस्य गो भवति । पृथग्योगान्न विकल्प । गन्दुओ
कन्दुक । मरगअ मरकतम् । मदगलो मदकल ॥ १५ ॥

पुन्नागभागिनीचन्द्रिकासु म' ॥ १६ ॥

एषु कोर्मो भवति । पुण्णामो । भामिणी । चन्दिमा ॥ १६ ॥

शीकरे तु भहौ ॥ १७ ॥

शीकरे कवर्गस्य भकारहकारो तु भवत । सीहरो सीभरो
सीअरो ॥ १७ ॥

13 G लकच for लकचा in the Sūtra G इत्येतत् for
इत्येते G T भवति for भवन्ति G T₂₃ om छागी B* रूपिणस्तु
for *रूपिणि तु 14 S उद्योगकर for उद्योतकर M cm इत्यादि
15 M कुमुदक, T₁ कन्दुक° for कन्दुक° in the Sūtra M T *योगा-
क्षित्यम् for *योगान्न विकल्प G गेन्दुअ, S गदअ, T गदुअ for गन्दुओ G
मयगलो for मदगलो 16 B *भगिनी° for भागिना° in the Sūtra G T
पुण्णामाह वसन्ते for पुण्णामो 17 M शीकरे तु हभौ, S शिखरे तु हभौ
for the Sūtra B T को for कवर्गस्य K S हभौ for भकारहकारौ.
S सिहरो सिखरो for सीहरो सीअरो

ऊत्त दुर्भगसुभगे वः ॥ १८ ॥

अनयोस्त ऊवे सति कोर्वकारो भवति । दूहयो । सुहवो ॥ ऊत्त इति किम् । दुहओ सुहओ ॥ १८ ॥

निकषस्फटिकचिकुरे हः ॥ १९ ॥

एषु कवर्गस्य हत्त भवति । णिहसो । फलिहो । चिहुरो ॥ चिहुर सस्कृतेऽपीति मृङ्गाचार्य ॥ १९ ॥

खघथधभाम् ॥ २० ॥

ह इति वर्तते । अस्युक्तानामनादौ वर्तमानानामच परेण ख घ थ ध भ इत्येतेषां प्रायो हकारो भवति । ख—खाखा साहा । मुखम् मुह । लिखति लिहइ ॥ घ—मेघ मेहो । जघनम् जहण । श्लाघते मलाहइ ॥ थ—नाथ गाहा । रथ रहो । मिथुनम् मिहुण । ऋययति कहेइ ॥ व—साधु साह । सुधा सुहा । बावते बाहइ ॥ भ—शुभम् सुह । स्वभाष सहावो । स्तनभर यणहरो । शोभते सोहइ ॥ अस्तोरित्येव । सोख्यम् सोक्ख । आख्याति अक्खइ । अर्घ अग्घो । कथ्यइ कथ्यते । गृद्ध गिद्धो । उद्धरति उद्धरइ । दर्भ दब्भो ॥ लभ्यते लब्भइ ॥ अखोरित्येव । खगो । घटा । थणो । वण । भरो ॥ अच इत्येव । सखो । सघो । कया । बयो । रभा ॥ प्राय इत्येव । मरिसयखलो सर्षपखल । पलअघणो प्रलयघन । अत्थिरो अस्थिर । जिणधम्मो जिनधर्म । पणट्टभयो प्रनष्टभव ॥ २० ॥

18 BKST सुभगदुर्भगे in the Sūtra T₁ वा for व in the Sūtra
19 KS को for कवर्गस्य After णिहसो BT add णीहसो After चिहुरो
K adds चिकुर G दुर्गाचार्य for मृङ्गाचार्य against Mss on the auth-
ority of हेमचन्द्र, T आहुराचार्य 20 K लाहइ for सलाहइ BT कहअइ,
G कहइ for कहेइ B K T सुहावो, G सहाओ for सहावो T सुख for
सोक्ख After उद्धरइ T adds उद्धइ उद्धाइ GK खमो, S खखो for खगो
G K S घंटा for घटा G वेणू, T₁ घणो for थणो T om अत्थिरो
अस्थिर G S °भओ for °भवो T₁ ३ पणट्टपहवो प्रनष्टप्रभव for पणट्टभव

घः पृथकि तु ॥ २१ ॥

पृथक्शब्दे यस्य धकारो भवति तु । पुध पिध पुह पिह ॥ २१ ॥

चोः खचितपिशाचयोः सल्लो ॥ २२ ॥

क्वित्यनुवर्तते । खचितपिशाचयो चोश्चवर्गस्य सकार—द्विरुक्तलकारौ यथासख्य तु भवत । खसिओ खइओ । पिसल्लो पिसाओ ॥ स्त्रिया क्वचिज्जत्वमपि । पिसाजी ॥ २२ ॥

झो जटिले ॥ २३ ॥

चोरिति वर्तते । जटिले चवर्गस्य झत्व तु भवति । झडिलो जडिलो ॥ २३ ॥

टोर्बडिशदौ लः ॥ २४ ॥

बडिशदौ टवर्गस्य लत्व तु भवति । बलिस बडिस । गुलो गुडो । गल गड । चजिलो चविडो । आमेलो आमडो । णाली णाडी । वेल्ह वेणु । दालिम दाडिम । फालेइ फाडेइ ॥ बडिशगुडनडचपेटापीडनाडीवेणुदाडिमपाटीति । पाटीति पाटयति इति णिजन्त पटिगातुरिह गृह्यते ॥ २४ ॥

स्फटिके ॥ २५ ॥

टोरित्यनुवर्तते । स्फटिके टवर्गस्य लो भवति । पृथग्योगान्नित्यम् । फलिहो ॥ २५ ॥

लरङ्कोठे ॥ २६ ॥

अङ्कोठे ठोर्लत्व भवति । रिक्त्वाद् द्वित्वम् । अङ्कोल्ल ॥ २६ ॥

21.-S_६, T_२ थ for घ, T_१ ३ damaged G notes that all Mss. used read ढ for घ 22 T_१ खसीओ, T_२ खसिओ for खसिओ S विसालो for पिसाओ 23 GT चोरित्यनुवर्तते After वर्तते B adds क्विति च T झडिलो जटिलो for झडिलो 24 M om बडिशदौ Before बडिशदौ B T read क्वित्यनुवर्तते B दाडिव for दाडिम BT फालेइ पाडेइ for फालेइ फाडेइ B °दाडिमा, T दाडिम for °दाडिम B T om पाटीति G पटघातु for पटिघातु 26 B अङ्कोठे in the Sūtra and Com T_१ २ अङ्कोठे, for अङ्कोठे G अङ्कोल्लेतेनुप्प, Gp S अङ्कोल्लेतेल्ल for अङ्कोल्ल त्रि प्रा ४

ढः कैटभशकटसटे ॥ २७ ॥

कैटभशकटसटाशब्दे टोढकारो भवति । केढवो । मअढो । सढा ॥ २७ ॥

ठः ॥ २८ ॥

असयुक्तस्यानादौ स्थितस्याच परस्य ठकारस्य ढो भवति । मठ मढो । कमठ कमढो । गठ सढो । कुठार कुढारो ॥ अस्तोरित्येव । चिढ्ढ ॥ अखोरित्येव । ठाइ ॥ अच इत्येव । कठो ॥ २८ ॥

पिठरे हस्तु रश्च ढः ॥ २९ ॥

ठ इति वर्तते । पिठरे ठस्य हत्व भवति तु, तत्सन्नियोगे रस्य च ढत्वम् । पिढ्ढो पिढरो पिठर ॥ २९ ॥

लल् ङोऽनुङुगे ॥ ३० ॥

अस्तोरखोरच परस्य उकारस्य लकारो भवति, अनुङुगे उङ्वादीन् वर्जयित्वा । लिट्प्रान्न विकल्प । वडवामुखम् वलआमुह । गरुड गरुलो । तडाकम् तलाअ । क्रीडति कीलड् ॥ अस्तोरित्येव । कुड्ड कुड्यम् ॥ अखोरित्येव । डमस्ओ डमरुक् ॥ अच इत्येव । तौड तुण्डम् ॥ अनुङुग इति किम् । उङु । निबिड । गउडो । नाडी । पीडिअ । नीड इत्यादि ॥ ३० ॥

टो ङः ॥ ३१ ॥

अस्तोरखोरच परस्य टकारस्य ङत्व भवति । भट भङो । नट णङो । घट घङो । घटते घड् ॥ अस्तोरित्येव । खट्ग खट्वाङ्गम् ॥ अखोरित्येव । टक्को देश ॥ अच इत्येव । घटा ॥ क्वचिन्न भवति । अटति अटङ् ॥ ३१ ॥

27 G°शब्देषु for °शब्दे B ढत्व, T ङत्व for ढकारो B कइढवो for केढवो B सअढ for सअढो 28 B T वर्तमानस्य for स्थितस्य S om मठ मढो 29 G इत्यनुवर्तते for इति वर्तते S रस्य ढ, T ङत्वम् for ढत्वम् 30 BMT लिट्प्रान्नित्यम् for लिट्प्रान्न विकल्प B om डमरुक्, T डमरुअ for डमरुओ G तडी for नाडी 31 S असयुक्तस्यानादौ वर्तमानस्याच परस्य for अस्तोरखोरच परस्य B T टस्य for टकारस्य After णङो B adds पट पङो B टङ्को देशे, T टङ्को टक् for टङ्को देश

वेतस इति तोः ॥ ३२ ॥

ड इत्यनुवर्तते । वेतसे अत इत्वे सति तोस्तवर्गस्य डो भवति ।
वेडिसो ॥ इतीति किम् । वेअसो ॥ अत एव विधानात् स्वप्नादौ वेतसस्य
अत इत्वं वा भवतीति वेदितव्यम् ॥ ३२ ॥

प्रतिगोऽप्रतीपगो ॥ ३३ ॥

तोऽरित्यनुवर्तते । प्रत्यादिषु तोस्तवर्गस्य डो भवति, अप्रतीपगो
प्रतीपादीन्वर्जयित्वा । प्रतिपन्नम् पडिगण्ण । प्रतिभास पडिहासो । प्रतिहार
पडिहारो । प्रतिस्पद्धी पाडिप्फद्धी । प्रतिनिवृत्तम् पडिणिअत्त । प्रतिकरोति
पडिकरेइ । प्रतिपत् पडिवा । प्रतिश्रुत् पडसुआ । प्रतिमा पडिमा । ग्रभृति
पडुडि । मृतकम् मडअ । भिन्दिपाल भिण्डिवालो । पताका पडाआ । ग्रामृतम्
पाहुड । विभीतक बहेडओ । व्यापृत वावडो । कन्दरिका कण्डरिआ
औषधविशेष । हरीतकी हरडई । इत्यादि ॥ अप्रतिपग इति किम् । प्रतीपम्
पईव । प्रतिज्ञा पइण्णा । सप्रति सपइ । प्रतिसमयम् पइसमअ । प्रतिश्रा
पइहा । प्रतिष्ठानम् पइट्ठाण । इत्यादि ॥ ३३ ॥

दशदहोः ॥ ३४ ॥

दशतिदहत्योर्धात्वोस्तवर्गस्य डत्व भवति । डसइ । डहइ ॥ ३४ ॥

32 B अत इत्यनु, T₁ स इत्यनु° for ड इत्यनु G इति सति for
इत्वे सति 33 B T om तो T₁ पडिहासो for पडिहारो B M T
पडिप्फद्धी for पाडिप्फद्धी B पडिणिउत्त, T पडिणिवुत्त for पडिणिअत्त.
B K पडिसुआ, T पडिस्सुआ for पडसुआ After वावडो B adds
व्याहृत वाडिडो T₁ वावडो for वावडो G कन्दलिका कंदलिआ for कन्दरिका
कण्डरिआ T हरीडई for हरडई After पइसमअ B adds प्रतिसमज
पइसमज B K T प्रतिस्थान for प्रतिष्ठानम्

दम्भदरदर्भगर्दभदष्टदशनदग्धदाहदोहददोलादण्डकदने तु ॥ ३५ ॥

दम्भादिषु तर्गस्य डो भवति तु । उम्भो दम्भो । उरो दरो । उब्भो दब्भो । गड्डहो गद्धो । उट्टो दट्टो । डसण दसण । उड्डो दट्टो । डाहो दाहो । डोहल दोहल । डोला दोला । उण्डो दण्डो । कटण कदन । दरशब्दे भयार्थवृत्तावेय । अन्यत्र दरदलिअ ॥ दोहदे दम्भादिसाहचर्यादावस्यैव ॥ ३५ ॥

तुच्छे चच्छौ ॥ ३६ ॥

तुच्छे तवर्गस्य चकारुकारौ तु भवत । चुच्छ छुच्छ ॥ ३६ ॥

टल् त्रसरवृन्ततूवरतगरे ॥ ३७ ॥

एषु तवर्गस्य टकारो भवति । लिट्त्वान्न विकल्प । टसरो । वेण्ट । तालवेण्ट । तूवरो तवर शङ्करहितोऽनङ्मान्, स्मश्रुगहित पुरुषो वा । टगरो तगर ओषधित्रिशेषो वृक्षविशेषो वा ॥ ३७ ॥

हः कातरककुदवितस्तिमातुलिङ्गे ॥ ३८ ॥

एषु तवर्गस्य हत्व भवति । काहलो । कउह । विहन्थी । माहुलिङ्ग ॥ मातुलिङ्गस्य तु माउलुङ्ग ॥ ३८ ॥

तु वमतिभरते ॥ ३९ ॥

अनयोस्तर्गस्य हत्व ना भवति । वसही वसइ । भरहो भग्ओ ॥ ३९ ॥

35 S °धर for °दर° in the Sūtra After °दर्भ° in the Sūtra MT add °गर्भ° S कदनेषु for कदने T, दर्भादिषु for दम्भादिषु B डसणो दसणो for डसणं दसण After दसणं K adds डट्ट दट्ट After दरदलिअ BT add अर्धदलितम् After आद्यस्यैव G adds बहुलाधिकारात् सड्डो (शब्द) इति तु सिद्धम् 36 G तकारस्य for तवर्गस्य After छुच्छं G adds तुच्छम् 37. M om the Sūtra and Com T डसरो for टसरो S om तालवेण्ट After पुरुषो वा B T add जनको वा S om तगर औषधित्रिशेषो वृक्षविशेषो वा G औषध° for औषधि° 38 M om the Sūtra and Com G °मातुलिङ्गेषु for मातुलिङ्गे in the Sūtra, S °मातुलुङ्गे in the Sūtra BT काहरो for काहलो B T om मातुलुङ्गस्य तु माउलुङ्गं 39 M om the Sūtra and Com GT वमतिभरते तु for the Sūtra KS तु for वा

लः पलितनिम्बकदम्बे ॥ ४० ॥

एषु तवर्गस्य लो भवति वा । पलिल पलिअ । लिम्बो णिम्बो ।
कलम्बो कअम्बो ॥ ४० ॥

दोहदप्रदीपशातवाहनातस्याम् ॥ ४१ ॥

दोहदे प्रपूर्वकदीप्यतिधातौ शातवाहने अतस्या च तवर्गस्य लत्व
भवति । पृथग्योगान्नित्यम् । दोहलो । पलीवेइ । पलित । सालवाहणो साला-
हणो । अल्सी ॥ ४१ ॥

रल् सप्तत्यादौ ॥ ४२ ॥

सप्तत्यादौ तवर्गस्य रत्व भवति । लिट्त्वान्नित्यम् । सप्तति सत्तरी ।
सप्तदश सत्तरह । एकादश एआरह । द्वादश बारह । त्रयोदश तेरह । पञ्चदश
पण्णारह । अष्टादश अट्टारह । गगार गग्नदम् इत्यादि ॥ ४२ ॥

अद्रुमे कदल्याम् ॥ ४३ ॥

अद्रुमवाचिनि कटलीशब्दे तो रत्व भवति । करली ॥ अद्रुम इति
किम् । कअली केली ॥ ४३ ॥

कदर्थिते खोर्वः ॥ ४४ ॥

कदर्थिते खोरादेस्तवर्गस्य णत्व भवति । कवट्टिओ ॥ ४४ ॥

पीते ले वा ॥ ४५ ॥

व इति वर्तते । पीते स्वार्थिकलकारे सति तोर्वकारो भवति । पीयल
पीअल ॥ ल इति किम् । पीओ ॥ ४५ ॥

40 G लो निम्बपलितयो ,S ल पलितविम्बकदम्बे for the Sūtra B° नितम्ब°
for निम्ब° in the Sūtra G अनयो for एषु B T om वा B णिलम्बो
णिअम्बो for लिम्बो णिम्बो After कअम्बो G adds इत्येतौ कडम्बकदम्बयोर्व-
त्वलोपयोभवत् 41 G °सात° in the Sūtra and Com G T प्रपूर्व
दीप्यतौ धातौ, S प्रपूर्वदाप्यतौ धातौ for प्रपूर्वकदाप्यतिधातौ B K T दोहलो
for दोहलो S om सालाहणो 42 KS सप्तत्यादिषु for सप्तत्यादौ K S
लिट्त्वान्न विकल्प for लिट्त्वान्नित्यम् 43 After भवति K adds कदली 44
T कवत्थिओ for कवट्टिओ 45 T पीतले वा for the Sūtra G तोरिति
वर्तते, B T व इत्यनुवर्तते for व इति वर्तते B पविलो पीअलो for पीवल पीअल

ढो दीपि ॥ ४६ ॥

दीप्यतौ वातौ तवर्गस्य डकारो वा भवति । डिप्इ दिप्इ ॥ ४६ ॥

ढः पृथिव्यौषधनिशीथे ॥ ४७ ॥

एषु तवर्गस्य ढो वा भवति । पुढवी पुहवी । ओसढ ओसह ।
णिसीढो णिसीहो ॥ ४७ ॥

प्रथमशिशिलमेथिशिशिरनिषधेषु ॥ ४८ ॥

ढ इति र्गते । प्रथमादिषु तोर्ढत्व भवति । पृथग्योगान्नित्यम् । पढम्
पुढम् । सिढिल सढिल । मेढी । सिढिरो । णिसढो ॥ ४८ ॥

णर्दिना रुदिते ॥ ४९ ॥

रुदिते तवर्गस्य दि इत्ययमेव सह णत्व भवति । रित्वाद् द्वित्वम् ।
रुण्ण ॥ अत्र केचिद् ऋत्यादिषु तो ढ इत्याख्यन्त , तच्छौरसेनीमागधी-
विषय एव दृश्यत इति नोच्यते । प्राकृते तु ऋतु उऊ । रजतम् रअअ ।
एतत् एअ । गत गओ । आगत आगओ । साप्रतम् सपअ । यत जओ ।
तत तओ । कृतम् कअ । हतम् हअ । हताग हआसो । श्रुत सुओ ।
सुकृती सुकिई । निर्वृति णिवुई । तात ताओ । कातर काअरो । द्वितीय
दुईओ इत्यादय प्रयोगा भवन्ति । कचित्समवेऽपि 'तद्वयत्ययश्च' [३ ४ ६९]
इति सिद्धम् ॥ ४९ ॥

46 T₁ ढो दीपि, T₃ षो दीपि for the Sūtra T तवर्गस्य षो भवति
for तवर्गस्य डकारो वा भवति T धिप्इ for डिप्इ 47 BT 'ओषधि' in
the Sūtra. T om वा BT ओमढी ओसही for ओसढ ओसह After
णिमीहो T adds निशीथ 48 T 'मैथिल' for 'मेथि' in the Sūtra.
T₂ 'शिशिर' for 'शिशिर' in the Sūtra T₁ 'निषधेषु' for 'निषधेषु' in
the Sūtra T₃ थ इति for ढ इति G om पृथग्योगान्नित्यम् G T om
पुढम् B T om सढिल T मेढिलो for मेढी G T सिढिलो for सिढिरो T
णिसढो for णिसढो 49 M ना रुदिते, T₁ णो रुदिना रुदिते, T₂ णो रुदिना
रुदिते, T₃ णौ दिना रुदिते for the Sūtra G om तो T om द B T
सुकृति for सुकृती After सुकिई S adds आकृति आकिई B T निर्वृतः
णिवुभो for निर्वृति णिवुई After णिवुई G adds निर्वीत निव्वाओ G om
कातर काअरो T om कतर कअरो B T बाओ for दुईओ B T प्रयोगा बहव
सन्ति or प्रयोगा भवन्ति

णो वातिमुक्तके ॥ ५० ॥

अतिमुक्तके तवर्गस्य णत्व वा भवति । अणिउत्तअ अइउत्तअ
अइमुत्तअ ॥ ५० ॥

गर्भिते ॥ ५१ ॥

ण इत्यनुवर्तते । गर्भिते तवर्गस्य णत्व भवति । पृथग्योगान्नित्यम् ।
गब्भिणो ॥ ५१ ॥

नः ॥ ५२ ॥

अस्तोरखोरच परस्य नकारस्य णकारो भवति । कनक कणअ ।
धन वण । माणइ मानयति ॥ ५२ ॥

आदेस्तु ॥ ५३ ॥

न इत्यनुवर्तते । शब्दानामादेर्नकारस्य णत्व भवति तु । नदी नई
नइ । नयति णेइ नेइ ॥ अस्तोरित्येव । न्याय नाओ ॥ ५३ ॥

नापिते णः ॥ ५४ ॥

नापिते नकारस्य ण इत्यादेशस्तु भवति । ण्हाविओ णाविओ
नाविओ ॥ ५४ ॥

पो वः ॥ ५५ ॥

असयुक्तस्यानादो वर्तमानस्याच परस्य पकारस्य वकार स्यात् प्राय ।
शपथ सवहो । शाप सावो । उपसर्ग उवसर्गो । प्रदीप पर्ईवो । पापम्
पाव । उपमा उयमा । कपिल कविलो । कुणपम् कुणव । कलाप कलावो ।

50 After अणिउत्तअ B adds अणिउत्तअ अइउत्तअ 51
G णमित्यनुवर्तते T om पृथग्योगान्नित्यम् G T गब्भिणो for गब्भिणो
52 K S णो for णकारो T₂ कणक for कणअ T धणजओ for धण B
माणेइ for माणइ T माणअति मानयन्ति for माणइ मानयति 53 S T णो
for णत्वं 54 G वा for तु S om तु G K T om णाविओ 55
Before असयुक्तस्य G reads प्राय , but om it at the end of the
sentence G भवति for स्यात् K S T प्रायो भवति for स्यात्प्राय T
कुणप कुणवो for कुणप कुणव After महीवालो B T add नरपति नरवई.

कपालम् कवाल । महीपाल महीवालो । गोपायति गोवाअइ । तपति तवइ ॥
 अस्तोरित्येव । विप्र विप्पो ॥ अखोरित्येव । पडइ पतति । पडइ पठति ॥
 अच इत्येव । कपइ कम्पते ॥ प्राय इत्येव । कपि कई । रिपु रिऊ ॥
 एतेन पकारस्य प्राप्तयोर्लोपवकारयोर्यस्मिन्कृते श्रुतिसुखमुत्पद्यते स तत्र
 विधेय ॥ ५५ ॥

फः पाटिपरिघपरिखापरुषपनसपारिभद्रेषु ॥ ५६ ॥

प इत्यनुवर्तते । णिजन्ते पटिगतौ परिघादिषु च पस्य फत्व भवति ।
 पाटयति फालेइ फाडेइ । परिघ फलिहो । परिग्ग फलिहा । परुष फरुसो ।
 पनस फणसो ॥ फनस सस्कृतेऽपीति केचित् ॥ पारिभद्र फालिहदो ॥ ५६ ॥

नीपापीडे मो वा ॥ ५७ ॥

नीपे आपीडे च पस्य मो वा भवति । नीमो नीवो । आमेलो
 आवेलो ॥ ५७ ॥

रल् पापद्धौ ॥ ५८ ॥

पापद्धौ पस्य रो भवति । लिट्वाञ्च विकल्प । पारद्धी । पापद्धि-
 मृगया ॥ ५८ ॥

ग्रभूते वः ॥ ५९ ॥

ग्रभूते पस्य वो भवति । बहुत् ॥ ५९ ॥

T गोपायति गोवइ for गोपायति गोवाअइ G om पडइ पतति B पटइ for
 पडइ T om पडइ पठति B कवि for कपि After एतेन B T add प्रका-
 रेण M पस्य for पकारस्य 56 G om पारि in पारिभद्रेषु in the
 Sūtra. M *पुष्प* for पृष्प in the Sūtra Tom च Tom फाडेइ
 T₂ फरिखा फलिहा for फलिहा K फल्लसो for फरुसो S om फनस.
 केचित् G om इति केचित् T₃ पारिभद्र for पारिभद्र K पालिभद्, T₃
 फारिभद् for फालिहदो 57 G आमेलो, T आमेलो आवेलो for आमेलो 58
 BT लिट्वाञ्चित्यम् for लिट्वाञ्च विकल्प G K om पापद्धिमृगया

फस्य भहौ वा ॥ ६० ॥

अस्तोरखोरच परस्य फकारस्य भकारहकारौ यथादर्शनं व्यवस्थित-
विभाषया भवत । क्वचिद् भ । रेफ रेभो । शिफा सिमा ॥ क्वचित्तु ह ।
मोत्ताहल मुक्ताफलम् ॥ क्वचिदुभावपि । सफलम् सहल सभल । शेफालिका
सेहालिआ सेभालिआ । शफरी सहरी सभरी । गुभइ गुहइ गुम्फति ॥
अस्तोरित्येय । पुप्फ पुष्पम् ॥ अखोरित्येय । फणी ॥ अच इत्येव । गुफइ ॥
प्राय इत्येव । कसणफणी कृष्णफणी ॥ ६० ॥

बो वः ॥ ६१ ॥

अस्तोरखोरच परस्य वकारस्य वो भवति । शबल सवलौ । अलाबु-
अलावू ॥ ६१ ॥

इवयौ कबन्धे ॥ ६२ ॥

कबन्धे वस्य वकारयकारौ भवत । डित्त्वात्सानुनासिक उच्चारो
वकारस्य । कबन्ध कर्वधो कयधो ॥ ६२ ॥

भिसिन्या भः ॥ ६३ ॥

भिसिनीशब्दे वस्य भो भवति । भिसिणी ॥ ६३ ॥

वो भस्य कैटभे ॥ ६४ ॥

कैटभे भस्य वो भवति । कइढवो ॥ ६४ ॥

त्वभिमन्यौ मः ॥ ६५ ॥

व इत्यनुवर्तते । अभिमन्यौ मस्य वो भवति तु । अहिवण्णू
अहिमण्णू ॥ ६५ ॥

60 M T₃ हभौ in the Sūtra M om वा in the Sūtra.
T₃ हकारभकारौ for भकारहकारौ BT °विभाषया for °विभाषया G मुत्ताहलं
for मोत्ताहल G सोहलिआ for सेहालिआ B गुहइ गुभइ for गुभइ गुहइ K
गुफति for गुम्फति BT गुप्फ गुत्फम् for पुप्फ पुष्पम् 61 G K असंयुक्त-
स्यानादौ स्थितस्य for अस्तोरखो 62 T वयौ for इवयौ in the Sūtra
K वकारस्य for वस्य G डित्त्वाद्वकारस्यानुनासिक, S डित्त्वाद्वकार सानु-
नासिक for डित्त्वा. वकारस्य 63 G M भकारो for भो 64 GK वत्व
for वो G केढवो, T केडवो for कइढवो 65 T om तु Som अहिमण्णू-

मन्मथे ॥ ६६ ॥

म इत्यनुवर्तते । मन्मथे आदेर्मस्य यो भवति । पृथग्योगान्नित्यम् ।
वम्महो ॥ ६६ ॥

तु ढो विषमे ॥ ६७ ॥

विषमशब्दे मस्य ढो भवति । विसढो विममो ॥ ६७ ॥

यो जर्तीयानीयोत्तरीयकृत्येषु ॥ ६८ ॥

वित्यनुवर्तते । तीये अनीये च प्रत्यये उत्तरीयशब्दे कृद्विहितप्रत्यये
च यकारस्य जकारो भवति । रिच्चाद् द्वित्यम् । तीये—द्वितीय विइज्जो विइओ ।
तृतीय तइज्जो तइओ ॥ अनीये—करणीयम् करणिज्ज करणीअ । विस्मयनीयम्
विम्हअणिज्ज विम्हअणीअ । यापनीयम् जाणणिज्ज जावणीअ । उत्तरीयम्
उत्तरिज्ज उत्तरीअ ॥ कृये—पेया पेज्जा पेआ । मेयम् मेज्ज मेअ ॥ ६८ ॥

इन्मयटि ॥ ६९ ॥

य इत्यनुवर्तते । मयट्प्रत्यये यस्य इकारो भवति तु । विमय
विसमइओ विसमओ ॥ ६९ ॥

छायाया होऽकान्तौ ॥ ७० ॥

अकान्तौ वर्तमाने छायाशब्दे यस्य हत्व तु भवति । ँच्छस्स छाहा
वच्छस्स छाआ । पुद्गलपर्याय ॥ सच्छाह सच्छाअ ॥ अकान्ताविति किम् ।
मुहच्छाआ । मुखकान्तिरित्यर्थ ॥ ७० ॥

यष्टयां लल् ॥ ७१ ॥

यष्टया यस्य लत्व भवति । लिक्कान्न विकल्प । लट्ठीयष्टि । वेणुलट्ठी
वेणुयष्टि । चूललट्ठी चूतयष्टि । महुलट्ठी मधुयष्टि ॥ ७१ ॥

66 M म इत्यनुवर्तते for म इत्यनुवर्तते 67 B ढो in the Sūtra and
Com B विसढो, T, विसवो for विसढो M ढस्तु स्यात् for ढो भवति
68 T नीये for अनीये B M कृद्विहितप्रत्यये, T, क्विद्विहितप्रत्यये for
कृद्विहितप्रत्यये G om द्वितीय विइज्जो विइओ G कृये for कृत्ये 69 T
इन्मयटि for the Sutra S मयटि प्रत्यये for मयट्प्रत्यये 70 M अकान्ति-
वाचिनि for अकान्तौ वर्तमाने B om तु 71 BT om लिक्कान्न विकल्प
BT वेणुलट्ठी for वेणुलट्ठी T om महुलट्ठी मधुयष्टि

कतिपये बहशौ ॥ ७२ ॥

कतिपये यस्य बवहत्वे भवत । हत्वे शित्वात्पूर्वस्य दीर्घ । कइअव
कइवाह ॥ ७२ ॥

अर्थपरे तो युष्मदि ॥ ७३ ॥

अर्थपरे युष्मच्छब्दे यस्य तकारो भवति । तुम्हच्चिअ यौष्माकम् ।
तुम्हकेरो युष्मदीय ॥ अर्थपर इति किम् । जुम्हदम्हप्पअरण, युष्मदस्म-
त्प्रकरणम् ॥ ७३ ॥

आदेर्जः ॥ ७४ ॥

पदादेर्यस्य जो भवति । यश जसो । यम जमो । युवाति जुवई ।
याति जाइ ॥ आदेरिति किम् । अवअवो । पिणओ ॥ बहुलाधिकारात्सोपसर्ग-
स्यानादेरपि । सजोओ सयोग । सजमो सयम । अपजसो अपयश ॥
क्वचिन्न भवति । प्रयोग पओओ ॥ ७४ ॥

भ्यौ बृहस्पतौ तु बहो ॥ ७५ ॥

बृहस्पतौ उकारहकारयोर्यथासख्य भकारयकारौ तु भवत । भयप्पई
बहप्पई ॥ ७५ ॥

रो डा पर्याणे ॥ ७६ ॥

पर्याणे रेफस्य डा इत्ययमादेशो भवति । पडाआण पल्लाण ॥ ७६ ॥

लो जठरवठरनिष्ठुरे ॥ ७७ ॥

र इति वर्तते । जठरादौ रस्य लृत् वा भवति । जठर जढल जढर ।
वठर जढलो वढरो । निष्ठुर णिट्ठुलो णिट्ठुरो ॥ भसलशब्दो भ्रमरपर्याय
संस्कृतवदेव ॥ ७७ ॥

72 B कइवह for कइवाह 73 Before अर्थपरे
BT read य इत्यनुवर्तते After भवति B adds तुम्हे च्चिअ
यूयमेव for तुम्हच्चिअ K om तुम्हकेरो After तुम्हकेरो T adds
तुम्हेविअ 74 After किम् B adds आमओ G अवजसो for अपजसो
75 MT ह्यौ for भ्या in the Sutra T बहे for बहो in the Sūtra
K M T हकारयकारौ for भकारयकारौ K T om तु M T₁ हअप्पई,
T₃ अहप्पई for भयप्पई T₁ 3 बिहप्पई for बहप्पई 76 G T पडाआण,
T₃ पडाण for पडाआण 77 T र इत्यनुवर्तते B T om वा T₂ हसल-
शब्दो for भसलशब्दो B संस्कृत इव, S संस्कृत एव

हरिद्रादौ ॥ ७८ ॥

हरिद्रादिषु रस्य लत्व भवति । पृथग्योगान्नित्यम् । हलद्दी हरिद्रा । इङ्गालो अङ्गार । चलणो चरण । जहुट्टिलो युधिष्ठिर । सउमालो सुकुमार । सिढिलो शिथिर । सक्कालो सत्कार । मुहलो मुखर । वलुणो वरुण । चिलाओ किरात । लुगो रुग्ण । अवद्दाल अपद्दारम् । कलुणो करुण । दलिद्दो दरिद्र । फलिहो परिघ । फलिहा परिखा । दलिद्दाइ दरिद्राति । मन्ळलो मत्सर । सज्जळलो सजत्सर । फालिहद्द पारिभद्रम् । दालिद्द दारिद्र्यम् । काहलो कातर । इत्यादि ॥ बहुलाधिकारादङ्गारस्य कृतेत्वस्यैव । अन्यत्र अङ्गारो ॥ चरणस्य पादार्थवृत्तेरेव । अन्यत्र चरणकरण ॥ किराते चकारसनियोग एव । अन्यत्र नमिमो हरकिराअ ॥ ७८ ॥

किरिबेरे ड ॥ ७९ ॥

अनयो रेफस्य डो भवति । किडी किरि , वगहो गतौ मूषिको गन्धर्वा वा । वेडो वेर , भीरु शरभ करभो मण्डूको दुन्दुभिर्वा ॥ ७९ ॥

खो करवीरे ण ॥ ८० ॥

करवीरे खोरादे रेफस्य णत्व भवति । कणवीरो ॥ ८० ॥

लो ललाटे च ॥ ८१ ॥

ण इत्यनुवर्तते । ललाटे आदेर्लकारस्य णो भवति । चकार खोरित्यनुवृत्त्यर्थ । णिडाल णडाल ॥ ८१ ॥

78 T हलद्दी for हलद्दी BT जुहुट्टिलो for जुहुट्टिलो G सुउमालो for सउमालो After सउमालो S T add सोमालो After रुग्ण B adds सपद्दाल सपद्द्वारम् G adds रोगो भुग्गो वा T सपद्दाल सपद्द्वार for अवद्दाल अपद्द्वारम् B फालिहद्दो T फालिहद्दो for फालिहद्द T om अन्यत्र B श्लोकपादार्थ , GMT पदार्थ* for पादार्थ* B चरणप्पहरण, T चरण दारुण for चरणकरण B किरातस्य for किराते. T चकारसनियोगे for चकारसनियोगे 79 G किरिभेरे, M S किरिहेरे, T_{1,2} किरिबोरे for किरिबेरे in the Sūtra T ड for ड in the Sūtra T om किरि S om वराहो गन्धर्वा वा B गवो for गता G मेडोभेर* T बोडो भीरुभेद for वेडो वेर G om शरभ G करभस्सरो for करभो 80 G रकारस्य, S रस्य for रेफस्य 81 B इति वर्तते, M इत्यनुवृत्ति for इत्यनुवर्तते T om णडाल

लोहललाङ्गललाङ्गले वा ॥ ८२ ॥

एष्वादेर्लकास्य णो वा भवति । णोहलो लोहलो । लोहल शबर-
विशेष । णगल लङ्गल । णगूल लगूल ॥ ८२ ॥

स्थूले रत्नतश्चौत् ॥ ८३ ॥

स्थूले लस्य रत्न लिङ्गवति, तत्सन्निभेऽङ्गे ऊत आत्वं च भवति । थोरो ॥
थूलहृदो इति तु स्थूरस्य हरिद्रादिलत्वे भविष्यति ॥ ८३ ॥

बो म शबरे ॥ ८४ ॥

शबरे बस्य मो भवति । समरो ॥ ८४ ॥

नीवीस्वप्ने वा ॥ ८५ ॥

अनयोर्वस्य मो वा भवति । नीमी नीवी । सिमिणो सिमिणो ॥ ८५ ॥

हस्य घो बिन्दोः ॥ ८६ ॥

बिन्दो परस्य हस्य घत्व वा भवति । सघारो सहारो सहार ।
सिंघो सिंहो सिंह ॥ कचिदबिन्दोरपि । दाघो ढाह ॥ ८६ ॥

शोः सल् ॥ ८७ ॥

अस्तोरखोरच [१ ३ ७] इति निवृत्तम् । शो शषसाना सकारो
भवति । लिट्वात्रित्यम् । श-शब्द सद्घो । कुश कुसो । नृशस णिससो ।
वश वसो । अश्व आसो । श्मश्रू मसू । श्यामा सामा । दश दस । शोभते
सोहइ ॥ ष-षण्ड सण्डो । निकष णिहसो । कषाय कसाओ । पिष्वक्
वीसु । वर्ष वासो । तुष्यति त्सइ । शेय सेसो ॥ ८७ ॥

82 BMST लाहल° for लोहल° in the Sūtra M om
लाङ्गल° in the Sūtra BT शफरविशेष, Bp G शब्दविशेष for
शबरविशेष 83 G रो for रत्न B तत्सन्निभेऽङ्गे for सन्निभे G T om
च B थूलहृदो for थूलहृदो B स्थूलशब्दस्य, T स्थूलस्य for स्थूरस्य 86 T
हकारस्य for हस्य 87 M om from लिट्वात् to त्सइ T साल् for सल्
BT श्वश्रू for श्मश्रू B ससू, T₁ २ सुस्, T₃ ससू for मसू B दश दसा
for दश दस T णीसहो for णिहसो BT₁ वर्षा वासा, T₂ वर्षा वरिसा

प्रत्युषदिवसदशपाषाणे तु ह ॥ ८८ ॥

शोरित्यनुवर्तते । प्रत्युषादिषु गपसाना हत्व भवति तु । पञ्चूहो पञ्चूसो । दिअहो दिअसो । दह दस । दहमुहो दसमुहो । दहबलो दसबलो । दहरहो दसरहो । एआरह एआरस । बारह बारस । तेरह तेरस । पाहाणो पासाणो ॥ ८८ ॥

स्तुषाया ण्ह फो ॥ ८९ ॥

स्तुषाशब्दे फोद्वितीयस्य शो ण्ह इत्यादेशस्तु भवति । सुण्हा सुसा स्तुषा ॥ ८९ ॥

छल् षट्शमीसुधाशावसप्तपर्णे ॥ ९० ॥

एषु गपसाना ऊत्व लिङ्भवति । उट्टी पष्टी । उप्पओ पट्पद । उम्मुहो पप्पुस । उमी गमी । छुहा सुधा । छावो शाप । उत्तिगण्णो सप्तपर्ण ॥ ९० ॥

सिराया वा ॥ ९१ ॥

सिराशब्दे शा छो वा भवति । छिरा सिरा ॥ ९१ ॥

लुक्पादपीठपादपतनदुर्गादेव्युदुम्बरेऽचान्तर्द ॥ ९२ ॥

पादपीठादिषु अन्तर्वर्तमानस्य ढकारस्य अचा सहितस्य लुग्ना भवति । पावीढ पाअवीढ पादपीठम् । पावडण पाअवडण पादपतनम् । दुग्गावी दुग्गा-
एवी दुर्गादेवी । उम्बरो उउम्बरो उदुम्बर ॥ अन्तरिति किम् । दुर्गादेव्या
आदौ मा भूत् ॥ ९२ ॥

88 G हकारो for हत्व M T पञ्चूसो for पञ्चूसो BT, om एआरस बारस तेरस 89 G om शो 90 Bp T* शाप*, G* शाब* in the Sūtra K छल् षट्पट्पदषण्मुखशमी*, M छल् षट्पट्पद* for छल्षट्* in the Sūtra After भवति K adds छट्टो षट्ट M छाओ, T छावो शाप for छावो शाब . 91 S सिरायां for सिरायां in the Sūtra and Com 92 T पावीढ for पावीढ T om दुग्गावी B दुग्गाई दुग्गादेई for दुग्गावी दुग्गादेवी K उदुम्बरो for उउम्बरो G T *देव्यां for *देव्या

व्याकरणप्राकारागते कणोः ॥ ९३ ॥

लुगित्यनुवर्तते । वेति वर्तते अचेति च । व्याकरणादिषु ककारगकार-
घोरचा सह लुग्या भवति । वारण वाअरण । । पारो पाआरो । आओ
आअओ ॥ ९३ ॥

एवमेवदेवकुलप्रावारकयावज्जीवितावटावर्तमानताप्रति व ॥ ९४ ॥

एवमेयादिष्वन्तर्वर्तमानस्य वकारस्य अचा सहितस्य लुग्या भवति ।
एमेअ एअमेअ । देउल देअउल । पारओ पावारओ । जा जाव । जीअ जीविअ ।
अडो अवडो । अत्तमाण आवत्तमाण । ता ताप्र ॥ अन्तरित्येव । एवमेवे-
त्यन्यस्य न स्यात् ॥ ९४ ॥

ज्योर्दनुजवधराजकुलभाजनकालायसकिसलयहृदयेषु ॥ ९५ ॥

दनुजवधादिषु ज्योर्जकारयकारयोरचा सहितयोर्लुग्या भवति । दणुवहो
दणुअवहो दनुजवव । राउल राअउल राजकुलम् । माण भाअण भाजनम् ।
कालास कालाअस कालायसम् । किसल किसलअ किसलयम् । हिअ हिअअ
हृदयम् ॥ महणवसमा सहिआ जाला ते सहिअएहिं घेप्पन्ति, महार्णवसमा
सहृदया यदा ते सहृदयैर्गृह्यन्ते ॥ ९५ ॥

93 T om लुगित्यनुवर्तते K वेति अचेति च, T₃ लुगि-
त्यचेति च for वेति वर्तते अचेति च T सहितयो for सह 94-
T₁ °तावती वा, T₂ °तावतिर्वा, T₃ °तावताव for °तावति व
in the Sūtra BT एव्व एव्व, S एकमेव for एअमेअ G आत्तमाण for
अत्तमाण T आअत्तमाण for आवत्तमाण B T मा भूतू for न स्यात् 95 G
K T₃ om °वध° in the Sūtra B G भोजन° for °भाजन° in the
Sūtra T₁ °कालायसी° for °कालायस° in the Sūtra G K M T
दनुजादिषु for दनुजवधादिषु T₁ सहितस्य यो for सहितयो K राजकुलं
for राउल राअउल G भोण भोअण BT₃ महासुसमा, T₁ ममासुसमा
for महणवसमा T₁ जाद दे, T₂ जदा दे for जाला ते B om. जाला ते
सहिअएहिं घेप्पन्ति B ममासुसमा for महार्णवसमा B om यदा ते
सहृदयैर्गृह्यन्ते

अपतौ घरो गृहस्य ॥ ९६ ॥

गृहस्य घर इत्यादेशो वा भवति पतिशब्द परो न भवति चेत् ।
घरो गृहम् । घरसामी गृहस्वामी । राअघर राजगृहम् ॥ अपताविति किम् ।
गहवई गृहपति ॥ ९६ ॥

स्त्रीभगिनीदुहितृवनितानामित्थीबहिणीवूआविलआः ॥ ९७ ॥

स्त्रीप्रभृतीनामित्थीप्रभृतय आदेशा यथासख्य वा भवन्ति । इत्थी थी
स्त्री । बहिणी भइणी भगिनी । वूआ दुहिआ दुहिता । विलआ उणिआ
वनिता ॥ विलयाशब्द सस्कृतेऽपीति केचित् ॥ ९७ ॥

उभयाधसोरवहेट्टौ ॥ ९८ ॥

उभय अयम् इत्येतयोर्यथासख्य अयह हेट्ट इत्यादेशौ ना भवत ।
अवह ॥ उहअ इत्यपि केचित् । हेट्ट अह । हेट्टमगो अहमगो अधोभाग ॥ ९८ ॥

मलिनधृतिपूर्ववैदूर्याणा मइलदिहिपुरिमवेरुलिआः ॥ ९९ ॥

मलिनादीना मइलादय आदेशा यथासख्य वा भवन्ति । मइल
मलिण मलिनम् । दिही धिई धृति । पुरिम पुव्व पूर्वम् । वेरुलिअ वेडुज्ज
वैदूर्यम् ॥ ९९ ॥

स्मरकटुग्रीसरकारौ ॥ १०० ॥

स्मरकटुशब्दयोरीसरकारौ यथासख्य वा भवत । ईसरो मरो स्मर ।
कार कइ कटु ॥ १०० ॥

बाहिबाहिरौ बहिसः ॥ १०१ ॥

बहि शब्दस्य बाहिं बाहिर इत्यादेशौ ना भवत । बाहिं बाहिर ।
बाहिरब्मन्तरकिरिआरोहो, बाह्याभ्यन्तरक्रियारोध ॥ १०१ ॥

96 G गृहशब्दस्य for गृहस्य B Tom वा Bom भवति 97 M Om
the Sūtra and Com B °दूआ° for °वूआ in the Sūtra & Com
T om वा 98 G °हिट्टा° for हेट्टौ in the Sūtra G हिट्ट for हेट्ट
K उभय for उहअ K अधस् हेट्ट । अहमगो अधोभाग for हेट्ट अह अधोभागः
99 G वैदूर्याणां in the Sūtra B T °पुरिम° in the Sūtra and
Com G वैदूर्यम् for वैदूर्यम् 101 B बहिष for बहिस in the Sūtra

(१०) गो सो गोसर्ग प्रत्यूप । र्गस्य लुक् ॥ (११) गोसि र ण व्युत्सर्जनम् । व्युदो वो, सृजतीति जस्य र , सस्य ऋत इत्व च ॥ (१२) प्रि गत्यु धिगस्तु । गस्य र ॥ (१३) पथे वा अ पाथेयम् । थो द्विप उकारागमश्च ॥ (१४) वे ल बो (१५) उड बो विडम्बना । इन एत्, डाल , नकारस्य लुक् च ॥ (१६) बुल्लुबुलो बुल्लुबुद । ढकाग्योर्ल , सयुक्तयोर्म्ये उत्रम् ॥ (१७) करिल्ल करीरम् । रस्य ल ॥ (१८) ऊ आ यूका । यो लुक् ॥ (१९) दो ग्ग युग्मम् । योर्दो ॥ (२०) व णि आ ण्या प्रियतमा । यकारात्पूर्वमित्वम् ॥ (२१) णिव्व ह ण उद्वहन विवाह । उकारस्य णि ॥ (२२) मुव्व ह द उद्वहति । उकारस्य मु ॥ (२३) छि च्छि पिक पिक् । वस्य छ ॥ (२४) वाडी वृति । ऋत आत्व तकारस्य उत्रम् ॥ (२५) गहि ल्लो ग्रहिल । लो द्वित्वम् ॥ (२६) गोणि क्को गोनीक गयामनीक समूह । को द्वित्वम् ॥ (२७) अइर जुव ई अचिरयुगति । जपूर्वयर्थ ॥ (२८) अण र ह नमध् । नकारवकारयोगत्वणत्वे यस्य च र ॥ (२९) अम आ असुरा । सुकार- रेफयोर्म्यौ ॥ (३०) प ण्ण ण्णा (३१) प च्चा ण्णा पञ्चपञ्चाशत् । स्तो- रादेर्ण , पस्य व , चाशतोर्णा । द्वितीयस्यात आ, चाशतोर्णा ॥ (३२) गाम ह ण ग्रामस्थानम् । म्माकारस्य ह ॥ (३३) ते ण्णा त्रिपञ्चाशत् । इत एत्व, चाशतोर्णा ॥ (३४) घु सि म पुसृणम् । णो म , ऋकारस्य इत्वम् ॥

(10) HD 2 96 After गोसो B adds गोसर्ग (11) From Sk व्युत्सर्जनम् K ओसि र ण for वोसि र ण After व्युत्सर्जनम् S adds भाअ भाल लस्य य (12) From Sk धिगस्तु (13) Sk पाथेयम् (14) HD 7 95 (15) HD 7 95 (16) HD 6 95 (बुल्लुबुला) (17) Sk करीर BT किरिल्ल for करिल्ल (18) HD 1 139 (19) HD 5 49 (20) HD 5 58 K यात्पूर्वमित्वम् for यकारात्पूर्वमित्वम् (21) HD 4 39 (22) Sk उद्वहति (23) Sk धिक् धिक् (24) HD 7 43 (25) Sk ग्रहिल (26) HD 2 97 (गोणिको) (27) HD 1 48 (28) HD 1 48 (अणुवहुआ) (29) HD 1 15 (30) HD 6 27 (31) Sk पञ्चपञ्चाशत् (32) HD 2 90 (33) Sk त्रिपञ्चाशत् (34) Sk घुसृण

(३५) छट्टा छटा । टकारस्य ट् ॥ (३६) बइल्लो बलीवर्द । दोर्ल ,
लीवयोस्त्वम् ॥ (३७) पाउरण (३८) पगुरण प्रावरणम् । द्वितीयस्यात
उ , वस्यगुरादेश ॥ (३९) लक्कुडो ल्गुड । गकारस्य क् ॥ (४०)
आसघो आस्था । स्थाकारस्य सघ ॥ (४१) छेणो स्तेन । स्तोश्छ ॥
(४२) दोसिणी ज्योत्स्ना ज्योर्दो , नापूर्वमित्वम् ॥ (४३) हिज्जो ह्य ।
यकारस्य इज्ज ॥ (४४) कक्खडो कर्कश । कशो खडौ ॥ (४५) ते-
आलीसा त्रिचत्वारिंशत् । इत ए , चत्वयोरा , रो ल , विंशत्यादिपाठाद्विन्दो-
र्लक् ॥ (४६) कत्त कलत्रम् । लस्य साचो लुक् ॥ (४७) कलवू अलाबू ।
अकारस्य क आकारस्य अ ॥ (४८) नलिअ (४९) निहेलण निलय ।
इदतोर्व्यत्यय , यो ण , लापूर्वहे ॥ (५०) णिक्कडो निश्चय । श्रयो कडौ ॥
(५१) णिक्कडो निश्चल । चलो कडौ ॥ (५२) णिरासो नृशस ।
शकारस्य रा ॥ (५३) णिप्फसो निखिश । खिकारस्य फ ॥ (५४)
विहुडुओ विधुतुद । तो ड ॥ (५५) वहिओ मथित । मो व ॥ (५६)
खड्ड खेल्म । लो ड्ड ॥ (५७) कोलीर कुरुविन्दम् । पद्मरागविशम् ।
उकारयोरोदितौ , रो ल , विन्दोश्च र ॥ (५८) विसग्गा व्युत्सर्ग । व्युदो
वि ॥ (५९) सघयण सहननम् । हस्य घ , आदेर्नो य ॥ (६०)
घायणो गायन । गो घ ॥ (६१) ढेक्कुणो मत्कुण । मतो ढे ॥
(६२) ककुड ककुदम् । दो ड ॥ (६३) सेबाल जम्बालम् । जमो से ॥

(35) Sk छटा (36) HD 6 91 (37) HD 6 43 (पाउरणी)
BT, पागुरण, MT, पगुरण for पगुरण (38) HD 6 43 (39)
HD 7 19 (40) Sk आस्था (41) Sk स्तेन G चेणो K थोणी for
छेणो (42) HD 5 50 S om दोसिणी, K जोसिणी (43)? S om हिज्जा
इज्जा (44) HD 2 11 (45) Sk त्रिचत्वारिंशत् (46) Sk कलत्रम् (47)?
Sk अलाबू (48) HD 4 20 (49) HD 4 51 (50) HD 4 29 (51)
Sk निश्चल (52) HD (णिराहो) 4 37 (53) Sk निखिश or निस्पर्श
(54) HD (विहुडुओ) 7 65 (55) Sk मथित (56) Sk कीडा (57)
HD (कोलीर) 2 46 B कुरुविन्द for कुरुविन्दम् (58) Sk व्युत्सर्ग (59)
HD 8 14 (60) HD 2 108 (61) HD (ढेक्कुणो) 4 14 G ढेक्कुणो
(62) Sk ककुदम् (63) HD 8 43

६४) खुड्डओ क्षुल्लक । लो ट ॥ (६५) गड्डुओ अगे बृहत्तर । बृहदित्यस्य
 गट्ट ॥ (६६) अत्यक्क अकाण्टम् । काण्टयो त्यक्कौ ॥ (६७) आणुअ
 आननम् । आदेरत उ , द्वितीयस्य नो लुक् ॥ (६८) सगोल सघात ।
 घातयागोल ॥ (६९) सामरी (७०) सामली शाल्मलि । लो लुक् द्वित्वा-
 भापय ॥ (७१) हिमोर हिमोदरम् । दो लुक् ॥ (७२) अब्बा अम्बा ।
 बिन्दोर्लुक् बो द्विव च ॥ (७३) सिप्पी सूची । उत इ , चस्य द्विरुक्त
 प ॥ (७४) बम्ही ब्राणी । णो म्ह ॥ (७५) जच्छ दो स्वच्छन्द । स्वस्य
 च ॥ (७६) तलारो तल्वर पुराव्यञ्ज । यस्य लुक् ॥ (७७) कुट्ट
 कुतुकम् । तोर्लुक्, कस्य डो द्विरुक्त ॥ (७८) मीसक्क शिर पत्रम् । पत्रस्य
 क ॥ (७९) जम्बाल शैपालम् । जै इत्यस्य नम् ॥ (८०) अणुदिव
 णिसुखम् । अनु पश्चात् , दिवा दिनम् । नो य ॥ (८१) मत्यरो सन्तर ।
 बिन्दोर्लुक् । (८२) विडुर विस्तार । स्तकारस्य इ ॥ (८३) बीली बीची
 (८४) बाबी च । चोल , चोव ॥ (८५) डमिआ दाम्भिक । दो ट ॥
 (८६) कडप्पो कलाप समूह । लो ट पो द्विव च ॥ (८७) दृसला
 दुर्भग । भो सलो ॥ (८८) गल्ल गण्टम् । डोल्ल ॥ (८९) पडि सिद्धी
 प्रतिस्पर्गा । स्पस्य सि आत इ ॥ (९०) गडो गट । टो ढ ॥

(64) HD (खुड्ड) 274 B कुड्डओ (65) Sk बृहत्तर
 (66) HG 2174 (67) HD 162 (68) HD 84 G
 सगोली (69) HD (सामरा) 823 (70) HD 823 (71) Sk हिमोदरम्
 (72) Sk अम्बा (73) Sk सूची, S सिप्पी (74) Sk ब्राह्मी G बहि (75)
 HD 343 (76) HD (तलारो) 53 (77) HD 233 BT कुट्ट for
 कुट्ट (78) HD 834 S om सीसक्क क (79) HD 312 (80) HD
 119 Som from अणुदिव down to चैर्ध under 94 (81) HD
 84 (82) Sk विस्तार (83) (84) Sk बीची (85) HD 48 (86)
 HD 213 (87) HD 543 (88) Sk गण्ड (89) HD 677
 (90) Sk मूढ ?

(९१) डो अणो (९२) टो अलो (९३) डो लो लोचनम् । लो ड , लनोर्डलौ,
अत्रैव चस्य साचो लुक् ॥ (९४) कथं इ कचित् । चर्थे ॥ (९५) डे टूटुरो
दट्टुर । अत ए, दकारयोर्ड ॥ (९६) छिल्ल छिल्लम् । द्रो छ ॥ (९७)
मजरो (९८) वजरो मार्जार । मो वो वा, वक्रादिपाठादनुस्वार ,
आतो ह्रस्व ॥ (९९) गहरो गृध्र । रात्पूर्वमत ॥ (१००) उरओ (१०१)
अज्जमो ऋजु । जो र , ऋकारोकारयोरत् , स्वार्ये मश्च ॥ (१०२)
साइआ सारिआ शारिका । रेर्लुक्, अन्यस्य आत इआ ॥ (१०३)
अरणी सरणि । सो लुक् ॥ (१०४) तणेसी तृणराशि । राकारस्य
पूर्वेणाचा सह एत्वम् ॥ (१०५) दुग्ग दु खम् । स्तोर्ग ॥ (१०६) च उक्क
चतुष्पथम् । पयस्य क्क ॥ (१०७) कलेर रलयोर्व्यत्यय , आत एत्व च ॥
(१०८) कक्काल कक्कालश्च ॥ इत्यादि ॥ १०५ ॥

इति श्रीमदर्हणन्दित्रैविद्यदेवश्रुतवरश्रीपादप्रसादासादितसमस्तविद्याप्रभाव-

श्रीमत्त्रिविक्रमदेवप्रिचितप्राकृतव्याकरणवृत्तौ

प्रथमाध्यायस्य तृतीय पाद ॥

(91) HD 4 9 (92) HD 4 9 (93) HD 4 11 (94) Sk
क्कचित् (95) HD 4 9 (96) HD 3 35 S छल्ल for छिल्ल (97)
(98) Sk मार्जार (99) HD 2 84 T₃ ends here (100) (101)
Sk ऋजु (102) Sk सारिका (103) Sk सरणि (104) HD 5 3
(105) HD 5 53 (106) HD 3 2 (107) HD 2 53 (108) Sk
कक्काल BT कक्काल Colophon Bom from मदह down to श्रा°,
S श्रीत्रिविक्रमदेवविरचिते प्राकृतव्याकरणे वृत्तौ M T इति प्रथमाध्यायस्य
तृतीय पाद

चतुर्थः पादः ॥

स्तोः ॥ १ ॥

अविकारोऽयम् 'ईल् ज्यायाम्' [१ ४ ११०] इति यावत् । यदित ऊर्ध्वमनुक्रमिष्यते तत् स्तो सयुक्तस्य भवतीति वेदितव्यम् ॥ १ ॥

वा रक्ते गः ॥ २ ॥

रक्ते स्तो सयुक्तस्य ग इत्यादेशो ना भवति । रग्गो रत्तो ॥ २ ॥

शुल्के झः ॥ ३ ॥

शुल्के सयुक्तस्य झ इत्यादेशो ना भवति । सुझ सुक्क ॥ ३ ॥

कः शक्तमुक्तदष्टमृदुत्वरुग्णेषु ॥ ४ ॥

ण्यु स्तो ककारो ना भवति । सक्को सत्तो । मुक्को मुत्तो । टक्को टट्टो । माउक्क मउक्क माउत्तण । लुक्को लुग्गो ॥ ४ ॥

क्ष्वेडकगे खल् ॥ ५ ॥

क्ष्वेडकादिषु सयुक्तस्य खकारो भवति । लिट्त्वान्न विकल्प । क्ष्वेडक खेडओ ॥ क्ष्वेटको प्रिपयाय ॥ स्फोटक खोटओ । स्फोटिका खोडिआ ॥ ५ ॥

1 M अनुक्रमिष्याम् for क्रमिष्यत 2 M om स्तो GK गकारो वा भवति, M गकारो वा स्यात् for ग इत्यादेशो वा भवति 3 M शुल्के ग for the Sūtra Bp T₂ शुल्के for शुल्के in the Sūtra Before शुल्के GK read वेत्यनुवर्तते, M reads वेत्यनुवर्तते After सुझ G adds पक्षे M सुगं for सुझ 4 M स्यात् for भवति BKM om मउक्क G मउत्तण, K माउत्त for माउत्तण M माइक्क, T माउक्को for माउक्क Gp रग्गो रग्गो, K om लुग्गो 5 GM क्ष्वेडकगे in the Sūtra GM क्ष्वेडकादिषु for क्ष्वेडकादिषु BT लिट्त्वान्नित्यम् for लिट्त्वान्न विकल्प GM क्ष्वेटक, T क्ष्वेडक for क्ष्वेडक After पर्याय G adds स्फोटक खोटिओ । क्ष्वेटक खोटिओ । स्फोटक खेडओ M खोटिओ, T खोटिओ for खेडओ GMT om स्फोटिका खोटिआ

ष्कस्कोर्नाम्नि ॥ ६ ॥

ख इत्यनुवर्तते । ष्क स्क इत्येतयोर्नाम्नि सज्ञाया खो भवति । पुष्करम् पोकखर । पुष्करिणी पोकखरिणी । निष्कम् णिक्ख । स्कन्ध खन्धो । स्कन्धा-
वार खन्धावारो । अवस्कन्द अवक्खन्दो ॥ नाम्नीति किम् । दुक्कर दुष्क-
रम् । णिक्कम्प निष्कम्पम् । णमोक्कारो नमस्कार । सक्कअ सस्कृतम् । सक्कारो
सस्कार ॥ ६ ॥

वुश्च रुवृक्षे ॥ ७ ॥

वृक्षशब्दे सयुक्तस्य खो भवति, तत्सन्नियोगेन वृकारस्य च रुकार ।
रुक्खो ॥ स्पृहादित्वाच्छत्वे ण्छो ॥ ७ ॥

क्षः ॥ ८ ॥

क्षकारस्य खो भवति । लक्षणम् लक्खण । क्षय खओ । प्रिचक्षण
विअक्खणो ॥ बहुलाधिकारात्क्वचिच्छावपि । खीण छीण झीण क्षीणम् ।
छिज्जइ झिज्जइ क्षीयते ॥ ८ ॥

स्थाणावहरे ॥ ९ ॥

स्थाणुशब्दे स्तो खो भवति अहरे हरश्चेद्वाच्यो न भवति । साणू ॥
अहर इति किम् । याणू ॥ ९ ॥

स्कन्दतीक्ष्णशुष्के तु खोः ॥ १० ॥

एषु खोरादे सयुक्तस्य खो भवति तु । सन्दो कन्दो । तिक्ख तिण्ह ।
सुक्ख सुक्क ॥ १० ॥

6 Before ख M reads वेत्यनुवर्तते M ष्कस्को for ष्क स्क
इत्येतयो M स्यात् for भवति B णिक्क for णिक्ख B कथो for खन्धो K
अवक्खन्दो for अवक्खन्दो T णिक्कपो निष्कम्प for णिक्कम्प निष्कम्पम् M सक्कारो
for सक्कारो 7 M स्तो for सयुक्तस्य KS 'योगाद्, MT 'योगे for
'योगेन M om स्पृहादित्वाच्छत्वे ण्छो 8 BT क्षस्य for क्षकारस्य M
स्यात् for भवति G छडावपि, K क्वचिच्छकारोपि, M सछावपि for छडावपि
K छण खणं for क्षय खओ G डीण for झीणं G डिज्जइ for झिज्जइ M
क्षण हीण झण्ण खणं । क्षीयते झिज्जइ for खीण क्षीयते 9 M स्यात् for
भवति 10 Som from Sūtra 10 down to Sūtra 22 KM
एषवादे for एषु खोरादे M स्यात् for भवति

स्तम्भे ॥ ११ ॥

खोरित्यनुवर्तते त्विति च । स्तम्भे खो सयुक्तस्य खकारो भवति तु ।
खम्भो यम्भो । काष्ठादिमय ॥ योगविभाग उत्तरार्थ ॥ ११ ॥

थलस्पन्दे ॥ १२ ॥

स्पन्दाभाववृत्तौ स्तम्भे आदे सयुक्तस्य थो लिट् भवति । यम्भो ।
थम्भिज्जड ॥ १२ ॥

स्त्यानचतुर्थं च तु ठः ॥ १३ ॥

स्त्यानचतुर्थयोश्चकारादस्पन्दवृत्तौ स्तम्भे च ठत्व भवति तु । ठीण
थीण । चउट्टो चउत्थो । ठम्भो । ठम्भिज्जड ॥ १३ ॥

ष्टः ॥ १४ ॥

ठ इत्यनुवर्तते । ष्टस्य ठो भवति । योगविभागान्नित्यम् । दृष्टि दिष्टी ।
मुष्टि मुष्टी । यष्टि लष्टी । सौराष्ट्रम सोगृह ॥ १४ ॥

विमस्थुलास्थ्यधनार्थे ॥ १५ ॥

विसस्थुलास्थिशब्दयोरग्रनवाचिन्यर्थगब्द च सयुक्तस्य ठो भवति ।
विसठुल विसस्थुलम् । अष्टी अस्थि । अष्टो अर्थ प्रयोननम् ॥ अग्रार्थ इति
किम् । अत्यो ॥ १५ ॥

चः कृत्तिचत्वरं ॥ १६ ॥

कृत्तिचत्वरयो सयुक्तस्य चो भवति । किच्ची कृत्ति । चच्चर चत्वरम् ।
॥ १६ ॥

11 M इत्यनुवर्तते for इत्यनुवर्तते After स्तम्भे in
Com K M add आदे M om खो K खो for खकारो
M खस्तु स्यात् for खकारो भवति तु 12 GMT ल्योस्पन्दे for
the Sūtra M om स्पन्दाभाववृत्तौ स्तम्भ T₂ स्पन्दवृत्तौ for स्पन्दाभाववृत्तौ
GMT यकारो for थो K om लिट् 13 K अनयो for स्त्यानचतुर्थयो
M तु स्यात् for भवति तु K ठाण थाण for ठीण थाण 14 M अनुवर्तते for
अनुवर्तते M स्यात् for भवति K जट्टी for लट्टी 15 T₂ अग्रार्थ for अधनं
M स्यात् for भवति M om अधन इति किम् GT₂ अधनार्थ for अधने
16 T om कृत्तिचत्वरयो G कृत्तिचत्वरशब्दयो M अनयो for कृत्तिचत्वरयो .

त्योऽचैत्ये ॥ १७ ॥

चैत्यवर्जितस्य त्यस्य चो भवति । सत्यम् सच्च । प्रत्यय पञ्च आ ।
अमात्य अमच्चो ॥ अचैत्य इति किम् । चइत्त ॥ १७ ॥

श्वेर्वृश्चिके ञ्चुर्वा ॥ १८ ॥

वृश्चिके श्वि इत्यस्य ञ्चु इत्ययमादशो भवति । विञ्चुओ विच्छुओ ॥ १८ ॥

उत्सवक्रक्षोत्सुकसामर्थ्ये छो वा ॥ १९ ॥

एषु स्तो छो वा भवति ॥ पुनर्वाग्रहणादुत्तरत्र न विकल्प ॥ उच्छओ
ऊसओ । रि-छो रिक्खो । उच्छुओ उसुओ । सामच्छ सामत्थ ॥ १९ ॥

क्षमाया कौ ॥ २० ॥

छ इत्यनुवर्तते । कौ पृथिव्या र्तमाने क्षमाशब्दे स्तो छत्व भवति ।
छमा ॥ लाक्षणिकस्यापि । छमा । काविति किम् । खमा क्षमा क्षाति ॥ २० ॥

क्षण उत्सवे ॥ २१ ॥

उत्पन्नाचिनि क्षणशब्दे सयुक्तस्य छो भवति । टणो ॥ उत्सव इति
किम् । खणो ॥ २१ ॥

स्पृहादौ ॥ २२ ॥

स्पृहादिषु स्तो छो भवति । छिहा स्पृहा । क्षुर क्षुरो । क्षीरम् छीर ।
वृक्ष वच्छा । क्षेत्रम् छेत्त । वक्ष वच्छो । कुक्षि कुच्छी । क्षुतम् छुअ । क्षतम्
छअ । क्षुण्णम् छुण्ण । कक्ष कच्छा । कक्ष कच्छो । मक्षिका मच्छिआ । क्षारम्
छार । इक्षु उच्छू । सदृक्ष सारच्छा । अक्षि अच्छी । स्थाणित छइओ । दक्ष
दच्छो । कौक्षेयकम् कुच्छेअअ । उक्षा उच्छा । सादृश्यम् सारिच्छ । क्षुधा छुहा ।
लक्ष्मी लच्छी । लक्ष्म लच्छ । इत्यादि ॥ २२ ॥

17 KMT चत्यवजिते for वजितस्य M स्यान्नित्यम् for भवति K
om अमात्य अमच्चो 18 M om the Sūtra and Com G विच्छिओ,
T₂विच्छिओ for विच्छुओ K विच्छिओ विच्छुओ for विच्छुओ 19 M om
the Sūtra and Com GKT छत्व for छो 20 M अनुवर्तते for
अनुवर्तते M भूम्या for पृथिव्या K छो for छत्व M स्यात् for भवति
BGK om क्षमा K क्षान्तिरित्यर्थ for क्षान्ति 21 GM क्षणे for क्षण-
शब्दे 22 T क्षुर क्षुर for क्षुर क्षुरो BT om वक्ष वच्छो G छीअ for
छुअ G क्षुण्णो छुण्णो for क्षुण्ण छुण्ण B कक्षा for कक्षया BKT om क्षतं
छअ K om कक्ष वच्छो BT इच्छू for उच्छू GKM om लक्ष्म लच्छं.

थ्यश्चत्सप्सामनिश्चले ॥ २३ ॥

अनिश्चले निश्चलवर्जिते थ्यश्चत्सप्स इयेतेषां ङो भवति । थ्य—पथ्य पच्छो । मिथ्या मिच्छा ॥ थ्र—पश्चिम पच्छिमम् । आश्चर्यम् अच्छेर । पश्चात् पच्छा ॥ त्स—उत्साह उच्छाहो । मत्सर मच्छरो । सत्सर मवच्छलो । चिकित्सति चिच्छइ ॥ प्स—अप्सरस अच्छरा । लिप्सते लिच्छइ । जुगुप्सति जुउच्छइ ॥ अनिश्चल इति किम् । णिच्छलो ॥ २३ ॥

द्यग्यर्या जः ॥ २४ ॥

एषा जकारो भवति । द्य—मद्यम् मज्ज । अवद्यम् अवज्ज । आतोद्यम् आओज्ज । द्युति जुद । द्योत जोओ ॥ ग्य—गय्या सेजा । जग्य जज्जो । क्षय्य खज्जो ॥ र्य—कार्यम् कज्ज । पर्याय पजाओ । पर्याप्तम् पज्जत्त ॥ २४ ॥ त्वभिमन्यौ जर्जौ ॥ २५ ॥

अभिमन्यौ स्तोत्रं न इयेतेषां तु भवति । रित्रात् द्वित्वम् । जहिमज्ज अहिमज्ज । पक्षे जहिमण्ण अहिमण्ण ॥ २५ ॥

ध्यहोर्झल ॥ २६ ॥

ध्य ह्य इत्येतयोर्झल भवति । लिट्त्वान्नित्यम् । व्य—व्यान ज्ञाण । अव्ययनम् अज्झयण । सध्या सज्ञा । विध्य विज्झा । उपायाय उवज्झाओ ॥ ह्य—सह्य सज्झो । गुह्यम् गुज्झ । ग्राह्यम् गेज्झ । नह्यते णज्झइ ॥ २६ ॥

साध्वसे ॥ २७ ॥

साध्वसे स्तोत्रा भवति । सज्झम ॥ २७ ॥

23 Bom अनिश्चले in the Com Mom पथ्य पच्छा GT पथ्य पच्छ for पथ्य पच्छो After पच्छो GKM add पथ्या पच्छा KΓ मच्छलो for मच्छरो Gom सवत्सर सवच्छलो After सवच्छलो G adds चिकित्सा चिच्छइ KT जुगुप्सते for ०प्सति 24 K द्यग्यर्य इयेतेषां for ण्णां M ज for जकार GT om आतोद्यम् आओज्ज GKMT om क्षय्य खज्जो B कच्चं for कज्ज 25 K जज्जो, MT जजा for जर्जौ in the Sūtra K जज्जो, MT जजा for जर्ज इत्येतौ BKMT om रित्रात् द्वित्वम् G MT om अहिमण्ण, 26 M स्यात् for भवति M om लिट्त्वान्नित्यम् GK लिट्त्वान्न विकल्प GK om अययनम् अज्झयण 27 Before साध्वसे in the Com M reads ह्य इति वर्तते G साध्वसे for साध्वसे M स्यात् for भवति GMT सज्झसो for सज्झस

ध्वजे वा ॥ २८ ॥

ध्वजे स्तोत्रो जा भवति । झओ धओ ध्वज ॥ २८ ॥

इन्धौ ॥ २९ ॥

इन्धी दीप्ताग्नित्यस्मिन्धातौ स्तोत्रं इत्यादेशो भवति । समिध्यति समिज्झइ ॥ २९ ॥

तस्याधूर्तादौ टः ॥ ३० ॥

तस्य टो भवति अधूर्तादौ धूर्तादीन्वर्जयित्वा । कैवर्त केवटो । र्ति वट्टी । र्तुलम् पट्टुल । स र्तित स रट्टिओ । प्रवर्तते पअट्टइ । नर्तयति णट्टइ ॥ अधूर्ता-
दाविति किम् । धूर्तं वुत्तो । यार्ता यत्ता । आर्ति अत्ती । स र्तनम् स रत्तण ।
प्रि र्तनम् विवत्तण । प्रवर्तनम् प रत्तण । आ र्तनम् आ रत्तण । मुहूर्तं मुहुत्तो
मूर्तं मुत्तो । आ र्तक आ रत्तओ । स र्तक स रत्तओ । वार्तिक वत्तिओ ।
वर्तिका र्तिआ । प्र र्तक प रत्तओ । मूर्ति मुत्ती । उत्कीर्तित उक्किरिओ ।
नि र्तक णि रत्तओ । नि र्तक णि रत्तिओ । कीर्ति कीरिी । कार्तिक
कर्त्तिओ ॥ बहुलाधिकारात्—यार्ता वट्टा ॥ ३० ॥

प्रवृत्तसदष्टमृत्तिवृत्तेष्टापत्तनकदर्थितोष्ट्रे ॥ ३१ ॥

एषु स्तो टत्व भवति । प्रवृत्त पयट्टो । सदष्ट सदट्टो । मृत्ति मट्टी ।
वृत्त पट्ट । इष्टा इट्टा । पत्तन पट्टण । कदर्थित कयट्टिओ । उष्ट्र उट्टो ॥ सद-
ष्टोष्ट्रे तु ठत्वापयाद ॥ ३१ ॥

28 M स्यात् for वा भवति M om ध्वज 29 M
om अस्मिन् G एतस्मिन् for अस्मिन् After आदेशो G
adds वा M स्यात् for भवति GMT समिज्झाइ for समिज्झइ
G समिध्यते After समिध्यति BK add विज्झइ विध्यने, MT add
विज्झाइ 30 S तस्या for तस्या in the Sūtra M om ट in the
Sūtra M ढ स्यात् for टो भवति M धूर्तादिवर्ण for अधूर्तादा, धूर्तादीन्
वर्जयित्वा GK पयट्टइ for पअट्टइ KMS om आर्ति अत्ती KMS om
प्रवर्तनम् प रत्तण GKM मूर्तम् मुत्त for मूर्तं मुत्तो KMS om वत्तिओ
वार्तिक After कार्तिक GKM add इत्यादि 31 M स्यात् for भवति
KMT कयट्टिओ for कयट्टिओ

वा न्तन्धौ मन्युचिह्नयोः ॥ ३२ ॥

अनयो सयुक्तयोर्यथासख्य न्त न्ध इत्येतावादेशौ वा भवत । मन्तु
मण्ण । इन्ध चिह्न । ॥ ३२ ॥

डल्फोर्मदितविच्छर्दछर्दिक्पर्दवितर्दिगर्तसमर्दे ॥ ३३ ॥

एषु फोर्द्वितीयस्य स्तो सयुक्तस्य डल् लिङ्गवति । मर्दित मर्दिओ ।
विच्छर्द पिच्छड्डो छर्दि छट्टी । कपर्द कपट्टो । वितर्दि मिअड्डी ।
गर्त गड्डो । समर्द समड्डो ॥ ३३ ॥

डोऽर्धर्दिश्रद्धामूर्ध्नि तु ॥ ३४ ॥

फोरित्यनुवर्तते । एषु स्तोर्द्वितीयस्य वा भवति तु । अर्धम अट्ठ अद्ध ।
श्रद्धि इड्डी वद्धी । श्रद्धा मट्टा मद्धा । मूर्वा मट्टा मुद्धा ॥ ३४ ॥

दग्धविदग्धवृद्धिदष्टावृद्धे ॥ ३५ ॥

एषु सयुक्तस्य वा भवति । पृथग्योगान्नियम् । दग्ध दड्डो । विदग्ध
विअट्टो । वृद्धि वुट्टी । दष्टा दाढा । वृद्ध वुड्डो ॥ क्वचित् । विद्धक्कणिन्-
विअ, वृद्धक्कणिन्निरूपितम् ॥ ३५ ॥

पञ्चदशदत्तपञ्चाशति णः ॥ ३६ ॥

एषु स्तोर्णत्र भवति । पञ्चदश पण्णरह । दत्त दिण्ण । पञ्चाशत्
पण्णासा ॥ ३६ ॥

32 M इत्येतौ स्याताम for इत्येतावादेशा वा भवत .
After मण्णू G adds चिन्ध After इन्ध K adds इण् 33 S
दल्पो° for डल्फो° in the Sūtra S विदध° for 'विच्छर्द° in the Sūtra
M om °छर्दि° in the Sūtra S °म्पर्दि for 'क्पर्द° in the Sūtra
S पो for फो M om लिट S विदध विदलो for विच्छर्द विच्छड्डो
S कपट्टो for क्वड्डो 34 G वर्तते, M अनुवर्तते for अनुवर्तते S टो for
डो M स्यात् for भवति तु S अट्टो for अड्ड G रिद्धी for इड्डी 35 M
स्यान्नित्य for भवति M om पृथग्योगान्नित्यम्, GK °योगान्न विकल्प° K
om Sk equivalents under this Sūtra S क्वचित् for क्वचित् T
om क्वचित् विद्ध निरूपितम् 36 GS णकारो, M ण for णत्व M स्यात्
for भवति M पण्णाओ for पण्णासा

ज्ञानोः ॥ ३७ ॥

ज्ञान इत्येतयोर्णत्व भवति । ज्ञानम् णाण । सज्ञा सणा । विज्ञानम्
विष्णाण ॥ निम्नम् णिण्ण । प्रद्युम्न पज्जुण्णो ॥ ३७ ॥

स्तवे थो वा ॥ ३८ ॥

स्तवे सयुक्तस्य थो वा भवति । थवो तवो ॥ ३८ ॥

रो हश्चोत्साहे ॥ ३९ ॥

थ इति वर्तते वेति च । उत्साहे सयुक्तस्य थो वा भवति तत्सनि-
योगेन हस्य च रेफ । उत्सारा उच्छाहो ॥ ३९ ॥

स्तः ॥ ४० ॥

स्तस्य यकारो भवति । हस्त हत्थो । स्तुति थुट । स्तोक्म् थोअ ।
प्रस्तर पत्थरो । स्वास्ति सत्थि ॥ ४० ॥

पर्यस्ते टश्च ॥ ४१ ॥

पर्यस्ते स्तस्य टो भवति । चकारात् यश्च । पल्लट्ठो पल्लत्थो ॥ ४१ ॥

वात्मभस्मनि प. ॥ ४२ ॥

आत्मभस्मनो स्तो पो जा भवति । अप्पा अप्पाणो । अत्ता
अत्ताणो ॥ भाप्पो भस्सो ॥ ४२ ॥

ड्मवमोः ॥ ४३ ॥

ड्म कम इत्येतयो पो भवति । कुड्मल कुप्पल । रक्किमणी रुपिणी ॥
क्वचिद् मोऽपि । रक्की रक्की रुपी ॥ ४३ ॥

37 M स्यात् for भवति M om विज्ञानम् विष्णाण
M om प्रद्युम्न पज्जुण्णो 38 S यओ for थवो Gp S om
तवो 39 GKS अनुवर्तते M अनुवृत्ति for वर्तते M स्याद्वा for वा
भवति M तत्सन्नियोगे GM र for रेफ T उट्टारो for उत्सारे 40 S
स्तकारस्य for स्तस्य M य स्यात् for यकारो भवति KS पत्थारो प्रस्तर for
प्रस्तर पत्थरो 41 S तश्च for टश्च in the Sūtra M स्यात् for भवति
M om पल्लत्थो 42 S om बा in the Sūtra and Com G आत्म
भस्म इत्येतयो for आत्मभस्मनो G अप्पाणो M om अत्ताणो G अत्ताणो, M
om अत्ताणो 43 G ड्मवमो, T रक्मवमो for the Sūtra M अनयो for
ड्म कम इत्येतयो G कुड्मल कुप्पल for कुड्मलम् कुप्पलं T गोपि for मोऽपि
G ड्मव रूप रक्मव, M ड्मव रूप रुपी, T ड्मव रूप for रक्मो रूपी रक्मी

ष्पस्योः फः ॥ ४४ ॥

ष्प स्य इत्येतयो फो भवति । ष्प-पुष्प पुष्फ । शष्प सप्फ । निष्पात्र
णिष्पात्रो । निष्पेष णिष्फेसो ॥ स्प-स्पन्दनम् रुन्दण । प्रतिस्पर्धी पडि-
प्फद्धी ॥ ४४ ॥

भीष्मे ॥ ४५ ॥

फ इत्यनुवर्तते । भीष्मे स्तो फत्व भवति । भिष्फो ॥ ४५ ॥

श्लेष्मवृहस्पतौ तु फो. ॥ ४६ ॥

अनयो फोर्द्वितीयस्य सयुक्तस्य फो भवति तु । सेष्फो सेम्हो । बिह-
प्फई बहुप्फई ॥ ४६ ॥

ग्मो मः ॥ ४७ ॥

ग्मस्य मो भवति तु । युग्मम् जुग्म जुग्ग । तिग्मम् तिग्ग तिग्म ॥ ४७ ॥

न्मः ॥ ४८ ॥

न्मस्य मो भवति । पृथग्योगान्नित्यम् । जन्म जम्मो । मन्मथ वम्महो ।
मन्मन मम्मणो ॥ ४८ ॥

ताम्राग्रयोर्बः ॥ ४९ ॥

अनयो सयुक्तस्य मकाराक्रान्ता बकारा भवति । ताम्रम् तम्ब । आम्रम्
अम्ब ॥ तम्बिर अम्बिर इत्येतौ देस्यौ ॥ ४९ ॥

44 M फकारो for फो G णिष्फाओ for णिष्पात्रा M णिष्फासो fo1
णिष्फेसो GT पाडिप्फद्धी, M पाडिप्फद्धी for पाडिप्फद्धी 45 GT om फ
इत्यनुवर्तते, M फानुवर्तते M फ स्यात् fo1 फत्व भवति M भिष्फो fo1 भिष्फो
46 S श्लेष्म° for श्लेष्म° in the Sūtra M om सयुक्तस्य MS om
तु B सेम्महो, G सिद्धेम्हो, MT सिद्धेम्हो for सेम्हो GT बुहप्फई बुहम्सई,
M बुहप्फई बुहप्फई for बिहप्फई बहुप्फई 47 M म स्यात् for मो भवति तु.
48 K न्म इत्यस्य सयुक्तस्य म इत्यादेश स्यान्नित्यम् for न्मस्य न्नित्यम् BK
मम्महो for वम्महो S om मन्मन मम्मणो GM add मम्मण 49 M
स्तो for सयुक्तस्य S मकारादेशो वो for मकाराक्रान्तो बकारो GM वो for
बकारो B तंबीरं अबीर for तम्बिर अम्बिरं

ऊर्ध्वं भो वा ॥ ५० ॥

उर्ध्वं स्तोभो वा भवति । उब्भ उद्ध ॥ ५० ॥

ह्रः ॥ ५१ ॥

भो वेत्यनुवर्तते । ह्रस्य भो वा भवति । जिह्वा जिब्भा जीहा ॥ ५१ ॥

वश्च विह्वले ॥ ५२ ॥

विह्वले सयुक्तस्य वकारस्य भो वा भवति । विब्भलो विह्वलो ॥ ५२ ॥

काश्मीरे म्भः ॥ ५३ ॥

काश्मीरे सयुक्तस्य म्भ इत्यादेशो भवति । कम्भार कम्हार ॥ ५३ ॥

लो वाद्रें ॥ ५४ ॥

आद्रें स्तोर्लव वा भवति । पुनर्ग्राहणादुत्तरत्र न पिकत्प ॥ अल्ल उल्ल ओल्ल । अद् उद् ओद् ॥ ५४ ॥

र्यः सौकुमार्यपर्यस्तपर्याणे ॥ ५५ ॥

एषु र्यस्य लो भवति । सौकुमार्यम् सोअमल्ल । पर्यस्तम् पल्लट् । पर्याणम् पल्लाण ॥ पल्लट्को इति तु पत्यङ्कस्य ॥ ५५ ॥

अररीअरिज्जमाश्रयें ॥ ५६ ॥

र्य इत्यनुवर्तते । आश्रयें र्यस्य अर रीअ रिज्ज इति त्रय आदेशा भवन्ति । अच्चअर अच्चरीअ अच्चरिज्ज ॥ ५६ ॥

50 M ऊर्ध्वशब्दे सयुक्तस्य भकारो वा स्यात् for ऊर्ध्व भवति 51 G भ इत्यनुवर्तते, M भानुवृत्ति 52 BT मश्च for वश्च in the Sūtra M स्तो for सयुक्तस्य MT om वकारस्य, M वस्य After वकारस्य GM add च M स्यात् for भवति M विब्भलो for विब्भलो B विह्वलो for विह्वलो 53 MS म्ह for म्भ in the Sūtra M स्तो for सयुक्तस्य M म्ह S म for म्भ After आदेशो GM add वा M स्यात् for भवति KS कम्हारो कम्मारो, M कम्हारा कम्मारा for कम्भार कम्भार 54 G आर्द्रशब्दे for आर्द्रं M स्यात् for भवति T om. उद् 55 After सौकुमार्य KS add पर्यक in the Sūtra M स्यात् for भवति KS सोअमल्ल for सोअमल्ल K पल्लत्थ corrected to पल्लट् After पल्लट् KS add पल्लक After पल्लट् MT add पल्लत्थ 56 S अरिअरिज्ज-माश्रय for the Sūtra BM रिअ, Bp रीय for रीअ in the Sūtra and Com B om र्य इत्यनुवर्तते BT अच्चअर अच्चरिअ अच्चरिज्ज for अच्चअर अच्चरिज्ज

डेरो ब्रह्मचर्यमौन्दर्ये च ॥५७॥

ब्रह्मचर्यसौन्दर्ययो चकारादाश्चर्यं च र्यस्य डित् एङ् इत्यादशो भवति ।
बभ्रयेर । सु डेर । अच्छेर ॥ डित्वाङ्लोप ॥ चौर्यपत्रात् [१ ४ १००]
बभ्रचरिअ । मुन्दरिअ । अच्छरिअ ॥ ५७ ॥

वा पर्यन्ते ॥५८॥

पर्यन्ते र्यस्य डेरो वा भवति । पेन्नो पञ्जन्तो ॥ ५८ ॥

वैर्ये रः ॥ ५९ ॥

वेत्यनुवर्तते । वैर्ये र्यस्य रो वा भवति । वीर धिज्ज ॥ ५९ ॥

तूर्यदशार्हशोण्डीर्ये ॥ ६० ॥

एणु स्तो रो भवति । पृथग्योगान्नित्रम् ॥ तर । दमारो । मोण्डीर ॥
॥ ६० ॥

बापे होऽश्रुणि ॥ ६१ ॥

अश्रुवाचिनि बाष्पशब्दे स्तोहो भवति । बाहो नेत्रजलम् ॥ अश्रुणीति
किम् । बप्पो ऊष्मा ॥ ६१ ॥

कार्पापणे ॥ ६२ ॥

कार्पापणे संयुक्तस्य हो भवति । काहावणो । कहावणो इत्यत्र 'सयोगे'
[१ २ ४०] इति पूर्वमेव ह्रस्व , पश्चादादेश । अथवा कार्पापणशब्दसिद्धि
॥ ६२ ॥

57 S डेरो for डेरो M om चकारात् S बह्वेरेर for
बह्वेरेर BT अच्छेरेर for अच्छर S om डित्वाङ्लोप BT अच्छरिअ for
अच्छरिअ 59 KM om वेत्यनुवर्तते 60 K तूर्यादिषु for एणु S लो for
रो M om पृथग्योगात् After दमारो GM add देश T adds दाशह
61 K बापे for अश्रुवाचिनि बाष्पशब्दे T om नेत्रजलम् 62 B स्तो for
संयुक्तस्य KMS कहावणो for काहावणो After काहावणो B adds बहुला-
धिकारात्कासावणो S om अथवा M om अथवा सिद्धि After 'शब्दात्
KST add वा GT सिद्ध for सिद्धि

न वा तीर्थदुःखदक्षिणदीर्घे ॥ ६३ ॥

एषु सयुक्तस्य हत्व न वा भवति । तूह तिथ । दुह दुक्ख ।
दुहिओ दुक्खिओ । दाहिणो दक्खिणो । दीहो दीहरो दिग्घो ॥ ६३ ॥

कूष्माण्डया ण्डश्च तु लः ॥ ६४ ॥

कूष्माण्डीशब्दे प्रथमस्य सयुक्तस्य हकारो भवति । ण्ड इत्यस्य लत्व
तु भवति । कोहली कोहण्डी । कोहली इत्यत्र 'सयोगे' [१ २ ४०] इति
प्रागेव ह्रस्व पश्चाल्लत्वम् ॥ ६४ ॥

त्वथ्वद्वध्वा क्वचिच्चलजज्ञाः ॥ ६५ ॥

त्व थ्व द्व ध्व इत्येतेषा यथासख्य च ल ज झ इत्येते क्वचित्प्रयोगा-
नुसारेण भवन्ति । त्वस्य च —भुक्त्वा भोच्चा । ज्ञात्वा णच्चा । श्रुत्वा सोच्चा ॥
थ्वस्य छ —पृच्छी पिच्छी ॥ द्वस्य ज — विद्वान् विज्ज ॥ ध्वस्य झ —ध्वनि
झुणी । बुद्ध्वा बुज्जा ॥ सलपिच्छीविज्ज, सकलपृथ्वीविद्वान् ॥ ६५ ॥

हो ल्हः ॥ ६६ ॥

हकारस्य लकारान्तो हकारो भवति । कल्लारम् कल्लार । प्रल्लादः
पल्लादो ॥ ६६ ॥

श्मष्मस्मह्नामस्मररश्मौ म्हः ॥ ६७ ॥

श्म ष्म स्म ह्ना इत्येतेषा म्ह इत्यादेशो भवति स्मररश्मिशब्दौ वर्ज-
यित्वा । काश्मीर कम्हारो । ग्रीष्म गिम्हो । ऊष्मा उम्हा । विस्मय विम्हो ॥
अस्मादृश अम्हारिसो । ब्रह्मा बम्हा । ब्रह्माण बम्हाणो । ब्रह्मचर्यम् बम्हचेर ॥
अस्मररश्माविति किम् । स्मर सरो । रश्मि रस्सी ॥ ६७ ॥

63 S om न KS तीह, T₁ तुह, T₂ तिह for तूहं.
T om दिग्घ 64 M ल for लत्व K S वा for तु M om.
कोहली इत्यत्र संयोगे इति 65 S om थ्व in the Sūtra K S
त्वादीनां B एतेषां यथासख्य, M एतेषां चत्वार आदेशा for त्व थ्व द्व ध्व इत्ये-
तेषां, S om श्रुत्वा सोच्चा KS पुच्छी for पिच्छा KS विज्जो for विज्ज
K बोज्जा for बुज्जा 66 S कल्लार for कल्लार GKM पल्लाओ, S
पल्लाओ for पल्लादो 67 M स्मररश्मिशब्दवर्ज for शब्दो वर्जयित्वा KMS
काश्मीरा कम्हारा for काश्मीर, कम्हारो K बह्माणो for बह्माणो S बहचेर for
बम्हचेर S रसि for रस्सी

त्रि प्रा ६

पक्ष्मणि ॥ ६८ ॥

म्ह इत्यनुवर्तते । पक्ष्मगव्दे स्तो म्ह इत्यादेशो भवति । पक्ष्माणि
पम्हाइ ॥ पम्हल्लोअणो पक्ष्मल्लोचन ॥ ६८ ॥

श्रृण्णस्नह्लक्षणा ण्हः ॥ ६९ ॥

एणा ण्ह इत्यादेशो भवति । न-प्रन्न पण्हो । शिन्न सिण्हो ।
ण-णिण्णु णिण्हू । जिण्णु जिण्हू । कृण्ण किण्हो । उण्णीपम् उण्हीस ।
स्न-स्नात ण्हाओ । प्रस्नव पण्हओ । ज्योस्ना जोण्हा ॥ ह-जहु जण्हू ॥
ह्ल-पूर्वाह्ल पुवण्हो । अपराह्ल अवरण्हो ॥ क्षण-श्लक्षणम् सण्ह । तीक्ष्णम्
तिण्ह ॥ ६९ ॥

सूक्ष्मे ॥ ७० ॥

सूक्ष्मे सयुक्तस्य ण्हो भवति । सुण्ह । सण्ह ॥ ७० ॥

आश्लिष्टे लघौ ॥ ७१ ॥

आश्लिष्टे सयुक्तस्य र्ययासख्य लघा भवत । आलिद्धो ॥ ७१ ॥

ठढौ स्तब्धे ॥ ७२ ॥

स्तब्धे सयुक्तस्य र्ययासख्य टढौ भवत । ठड्डो ॥ ७२ ॥

तो ढो रश्चारब्धे तु ॥ ७३ ॥

आरब्धे स्तो तकारो भवति तु, तत्संनियोगेन रस्य च ढ । आढत्तो
आरद्धो ॥ ७३ ॥

सो वृत्तस्पतिवनस्पत्योः ॥ ७४ ॥

अनयो सयुक्तस्य सकारो भवति तु । बहस्सई बहप्फई । बिहस्सई
बिहप्फई । वणस्सई वणप्फई ॥ ७४ ॥

68 S om म्ह इत्यनुवर्तते S सयुक्तस्य for स्तो S म्हकारो
for म्ह इत्यादेशो 69 KS श्र इत्येतेषां for एषां G वेण्हू for णिण्हू M
om from कृण्ण down to अवरण्हो GK कण्हो, S किण्हू for किण्हो
T जण्हू for जण्हू S om ताक्ष्णम् तिण्हं 70 S om the Sūtra and
Com BK om सण्ह 71 M लघौ in the Sūtra and Com S
आलंधो for आलिद्धो 72 M om र्ययासख्यं 73 KS सयुक्तस्य for स्तो
GMT तत्संनियोगे for 'योगेन 74 S om the Sūtra and Com M
om तु T बुहस्सई for बहस्सई MST अहस्सई अहप्फई for बिहस्सई बिहप्फई,

शोर्लुबखोः स्तम्बसमस्तनिस्पृहपरस्परश्मशानश्मश्रौ ॥ ७५ ॥

स्तम्बादिषु शो शषसाना खोरादौ वर्तमानाना सयुक्तसर्वाधना
लुग्भवति । तग्बो । समत्तो । निष्पिहो । परोप्पर । मसाण । मसू ॥ ७५ ॥

श्वस्य हरिश्चन्द्रे ॥ ७६ ॥

हरिश्चन्द्रे श्वस्य लुग्भवति । हरिश्चन्दो ॥ ७६ ॥

कगटडतदप ः क ः पशोरुपर्यद्रे ॥ ७७ ॥

क ग ट ड त द पाना जिह्वामूलीये पध्म नीययो शो शषसाना च सयु-
क्तसर्वन्विनामुपरिस्थिताना लुग्भवति अद्रे द्रकार वर्जयित्वा । क-भुक्तम् भुक्तः
सिक्थम् सिक्थ ॥ ग-दुग्धम् दुद्ध । मुग्धम् मुद्ध ॥ ट-षट्पद छप्पओ ।
कट्फलम् कप्पल ॥ ड-खड्ग खग्गो । षड्ज सज्जो ॥ त-उत्पलम् उत्पल ।
उत्पात उप्पाओ । द-मद्गु मग्गू । मुद्गर मोग्गरो । उद्विग्न उव्विग्गो ॥
प-सुप्त सुत्तो । गुप्त गुत्तो ॥ ः क-दु खम् दुक्ख ॥ ः प-अत पात
अन्तप्पाओ ॥ श-निश्चल निश्चलो । श्लदण लण्ह । श्वयोतति चुअइ ॥ ष-
गोष्ठी गोष्ठी । षष्ठ छट्ठो ॥ स-स्खलित खल्लिओ । स्नेह णेहो ॥ अद्र
इति किम् । समुद्रो । चन्द्रो । भद्र ॥ अद्र इति निषेधोऽय ' धात्रीद्रे रस्तु '
[१ ४ ८०] इति विकल्पिते रेफलोपे प्राप्ते दकारलोपो मा भूदिति ॥ ७७ ॥

75 K परप्परो, S परप्पलो for परोप्पर B मसु, S मसू for मसू.
76 GK श्वकारस्य for श्वस्य 77 B om अद्रे S om द्रकार वर्जयित्वा, K
द्रकारमात्रवर्जिते सति, M द्र इत्यक्षरवर्ज T द्रे न भवति T om सिक्थ सिक्थ,
M सिक्थ सिक्थो GMT मुग्धा मुद्धा for मुग्धम् मुद्ध T उद्घात
for उत्पाद M मद्गु मद्गो for मद्गु मग्गू T मुद्गर मोग्गर for मुद्गर
मोग्गरो KMS om उद्विग्न उव्विग्गो KMS om गुप्त गुत्तो S सात पातः
सतप्पाओ for अत पात अन्तप्पाओ BK समुद्रो चदा भद्र for समुद्रो चन्द्रो
भद्र B रेफलोपेऽप्राप्ते, G रेफलोपे प्राप्ते, M रलोपे प्राप्ते, KT रलोपे प्राप्ते

लवराभवश्च ॥ ७८ ॥

लरा सयुक्तस्याधो वर्तमानाना चकारादुपरिस्थिताना च लुभयति ।
 अत्र । ल-लक्षणम् सण्ह । प्रिक्क्य विक्कओ ॥ य-पक्क पक्को । वि-पस्त
 विद्धत्थो ॥ र-चक्रम् चक्क । ग्रह गहो । रात्रि रत्ती ॥ उपरि । ल-उल्का
 उक्का । यल्कलम् वक्कल ॥ व-शब्द सद्धो । अब्द अद्धो । लुव्वक लुद्धओ ॥
 र-अर्क अक्को । तर्क तक्को ॥ ७८ ॥

मनयाम् ॥ ७९ ॥

सयुक्तस्याधा वर्तमानाना मनया लुभयति । म-युग्मम् जुग । रश्मि
 रस्सो । स्मर सरो ॥ न-नग्न नग्गो । लग्न लग्गो ॥ य-श्यामा सामा ।
 कुज्य कुड्ड ॥ अत्र द्वितीयकमपमाल्यादिष्पेतम्त्रयविधिप्राप्तौ यथादर्शन
 लोप । द्वितीय विऽओ । द्विगुण बिउणो । द्वादश बारह । द्वाविंशति
 बावीसा । द्वात्रिंशत् बत्तीसा । कल्मषम् कम्मस । शुल्बम् सुव्व ॥ कचित्तु अव ।
 द्विप दिवो । द्वीप दीवो । द्विजाति दुआई । कायम् कव्व । दिव्यम् दिव्व ।
 माल्यम् मल्ल । कुल्या कुल्ला ॥ कविपर्यायिण । उद्विग्न उद्विगो उव्विण्णो ॥
 रेफस्य तु सर्ववैय ॥ सव्व । यक्क । चक्क ॥ ‘ सर्वत्र लवराभचन्द्रे ’
 [हे २ ७९] इति कश्चित् । तदयुक्तम् । चन्दो चन्द्रो इति स्वयमेगेनाहृतत्वा-
 त्थाविप्रयोगदर्शनाच्च उत्तरसूत्रोक्तविकल्प एवाम्युपगन्तव्य ॥ ७९ ॥

78 KS सयुक्तमन्विना for सयुक्तस्य M स्यात् for भवति GKMS पक्कं
 पिक्क for पक्क पिक्को 79 M स्थितानां for वर्तमानाना After लग्गो B
 adds मग्न मग्गो B कोट् for कुड्ड G °त्रयस्यापि प्राप्ता, M °त्रयप्राप्ता, T
 °त्रयप्राप्ता for °त्रयविधिप्राप्ता S om द्विप दिवो B दिआई M दिजाई for
 दुआई MK उव्विग्नो for उद्विग्नो M उद्विण्णो for उव्विण्णो BGp MT
 केचित् for कश्चित् BT उत्तरत्र for उत्तर°

धात्रीद्रे रस्तु ॥ ८० ॥

धात्रीशब्दे द्रशब्दे च रेफस्य लुग्भवति तु । धात्री धत्ती धारी ॥ ह्रस्वात्प्रागेय रलोपे वाई ॥ द्र-चदो चद्रो । मन्दो मद्रो । रुदो रद्रो । भद्र भद्र । समुदो समुद्रो ॥ 'हृदे दहयो' [१ ४ ११५] इति ह्रदशब्दस्य दहयो स्थितिपरिवृत्तौ द्रह इति रूपम् । तत्र च दहो इति ॥ केचिन्नेच्छन्ति द्रे रलोपम् । द्रहशब्द सस्कृतेऽपीति केचित् । वोद्रहास्तस्मिन्पुष्पादिवाचका नित्य रेफसयुक्ता देस्या एव । सिक्खन्तु वोद्रहीओ । वोद्रहद्रहम्मि पडिआ । शिक्षन्तु तरुण्य । तरुणहृदे पतिता ॥ ८० ॥

हस्य मध्याह्ने ॥ ८१ ॥

मध्याह्ने हस्य लुग्वा भवति । मज्झणो मज्झणो ॥ ८१ ॥

ज्ञो ओऽविज्ञाने ॥ ८२ ॥

ज्ञकारसबन्धिनो जकारस्य लुग्भवति तु, अविज्ञाने विज्ञानशब्दे न भवति । ज्ञानम् जाण णाण । सर्वज्ञ सव्वज्जो सव्वण्णो । आत्मज्ञ अप्पज्जो अप्पण्णो । दैवज्ञ दइवज्जो दइवण्णो । इद्धितज्ञ इद्धिअज्जो इद्धिअण्णो । अभिज्ञ अहिज्जो अहिण्णो । मनोज्ञ मणेज्जो मणोण्णो । प्रज्ञा पज्जा पण्णा । आज्ञा अज्जा अण्णा । सज्ञा सज्जा सण्णा ॥ अविज्ञान इति किम् । विणाण ॥ ८२ ॥

द्रोर्द्वारे ॥ ८३ ॥

द्वारे दकारवकारयो पर्यायेण लुग्भवति तु । दार वार ॥ पक्षे । दुवार ॥ ८३ ॥

रात्रौ ॥ ८४ ॥

रात्रिशब्दे सयुक्तस्य लुग्भवति तु । राई रत्ती ॥ ८४ ॥

80 M स्यात् for भवति Som मदो मद्रो रुदो रद्रो, Tom मंदो मद्रो G M om हृदे दहयोरिति GT om द्रे T वोद्रहशब्द for द्रहशब्द S कश्चित् BT द्रहादय for वोद्रहादय, Gp वोद्रहादय 81 K हकारस्य for हस्य M स्यात् for भवति 82 G ज्ञस्य for जकारस्य M विना शब्दर्थशब्दो for अविज्ञाने भवति GST सव्वण्णू GST ण्णू for ण्णो under this Sūtra K अभिज्जो for अहिज्जो K आणा for अण्णा After अण्णा G adds आणा 83 After दुवार B adds देर वेर

रितो द्वित्वल ॥ ८५ ॥

रेमानुबन्धस्यादेशव्यञ्जनस्य द्वित्व लिङ्गति । अङ्कोलो अङ्कोल । रुण्ण
रुदिनम् । करणिज्ज करणीयम् ॥ ८५ ॥

शेषादेशस्याङोऽचोऽखोः ॥ ८६ ॥

द्वित्वमिति वर्तते । सयुक्तयोरेकनरस्य लोपे योऽवशिष्यते स शेष ।
तस्य सयुक्तादेशस्य च अह् हकाररेकगर्जिनस्य अच खरात्परस्य अखो
अनादौ परानानस्य द्वित्व लिङ्गति ॥ शेष—समस्त समतो । निस्पृह
णिष्पिष्टे । भुक्तम् भुत् । दुग्म् दुग् । पट्पठ् ठप्पओ । सङ्ग सग्गो ।
उत्पठ्म् उत्पल । मुद्गर मुग्गरो । प्राप्त पत्तो । दुर्गम् दुग्ग । दुग्ग्म् दुक्ख ।
अन्न पान अन्तप्पाओ । निश्चल णिच्चलो । दुष्करम् दुक्कर । पिप्पय पिप्प-
ओ । पक्कम् पक्क । धूर्त धुत्तो । रात्रि रत्ती । युक्तम् जुत्त । युग्मम् जुग्ग ।
रश्मि रस्सी । नग्न नग्गो । काव्यम् कव्व ॥ आदश—रक्त रग्गो । सक्त
सग्गो । अमात्य अमच्चो । आत्मा अप्पा । आर्या अज्जा । उपाध्याय उज्ज-
ज्जाओ । सह्य सज्जो । साध्यसम् सज्जस । बृहस्पति बह्मप्फई ॥ अह इति
किम् । विह्वल विह्वलो । दुग्ग्म् दुह । बाष्प बाहो । ग्रात्री गारी । तर्कम् तर ।
धैर्यम् वीर ॥ अच इति किम् । काश्यम् कस । वयस्य वअसो । स या सज्ञा ।
भिन्दिपाल भिण्डिपालो ॥ अखोरिति किम् । स्वलित सल्लिओ । स्थूल
थूरो । स्तम्भ खम्भो ॥ ८६ ॥

85 S om the SŪtra BKM अकोल for अकोलो K om करणीयम्
86 M अनुवर्तते for वर्तते M अवशिष्ट for अवशिष्यते M om अह् , M
om अच GMS om लिङ् GKS मोग्गरो for मुग्गरो GKMS S om
दुर्गम् दुग्गं GKM om युक्तम् जुत्तं GK शक्त for सक्त S अज्ज for
अज्जा S बुहप्फई for बह्मप्फई S अस्तोरिति for अखोरिति

दीर्घान्न ॥ ८७ ॥

शेषादेशस्येति वर्तते । लाक्षणिकादलाक्षणिकाच्च दीर्घात्परयो शेषा-
देशयो द्वित्व न भवति । लाक्षणिकात्—निश्चास जीसासो । स्पर्श फासो ।
दष्टा दाढा । अस्पर्श अप्फासो ॥ लाक्षणिकात्—पार्श्वम् पास । शीर्षम् सीस ।
ईश्वर ईसरो । द्वेष्य वेसो । लास्यम् लास । आस्यम् आस । प्रेष्य पेसो ।
निर्मात्यम् ओमाल । आज्ञा आणा । आज्ञप्ति आणती । आज्ञापनम् आणावण ॥
अमच्चो इत्यादिषु 'सयोग' [१ २ ४०] इति आदावेव ह्रस्व , पश्चाच्छोपे द्वित्वम् ।
अलाक्षणिकात्प्रायो द्वित्वाभाव प्रयोगतोऽनुसर्तव्य ॥ ८७ ॥

कर्णिकारे णो या ॥ ८८ ॥

कर्णिकारे शेषस्य णस्य द्वित्व वा न भवति । कण्ठिआरो कणिआरो ॥
णग्रहणमुत्तरार्थम् ॥ ८८ ॥

धृष्टद्युम्ने ॥ ८९ ॥

धृष्टद्युम्ने आदेशस्य णस्य द्वित्व न भवति । पृथग्योगान्न विकल्प ।
धट्ठज्जुणो ॥ ८९ ॥

चा से ॥ ९० ॥

से समासे शेषादेशयोर्द्वित्व वा भवति । णङ्गामो णङ्गामो । कुसुमपपारो
कुसुमपपारो । देयथुई देयथुई । हरक्खन्दा हरक्खन्दा हरस्कन्दौ ।
आणालक्खम्भो आणालक्खम्भो ॥ ९० ॥

87 KMST om लाक्षणिकात् K देसो for वेसो GKMT अवमाल्य
for निर्मात्यम् K ओमालो for °माल K आणावण for आणावण After
आणावण S adds इत्यादि GKST om लोपे 89 BMT om धृष्टद्युम्ने
in Com M स्यान्नित्य for भवति । पृथग्योगान्न विकल्प B धट्ठज्जुणो
90 M om से in Com BT हरक्खन्दा हरक्खन्दा for °खन्धा हरक्खन्दा
K आणालक्खम्भो for आणाल° T om आणालक्खम्भो

प्रमुक्तगे ॥ ९१ ॥

से इति वर्तते वेति च । प्रमुक्तादिषु समासे यथादर्शनं व्यञ्जनस्य द्वित्वं वा भवति । प्रमुक्तं पम्मुक्को पमुक्को । सपिपासं सप्पिवासो सपिपासो । बद्धफलं बद्धफलो बद्धफलो । मलयशिखरखण्डं मलयासिहरकण्डो मलयासिहरखण्डो । त्रेलोक्यम् त्रेलाक्क तेलोक्क । सपरितापो सप्परितापो सपरितापो । परवशं परवसो परवसो । प्रतिकूलम् पडिक्कूलं पडिक्कूलं । अदर्शनम् अदसणं अदसणं । इत्यादि ॥ आकृतिगणत्वात् प्रफुल्लम् पप्फुल्लं पफुल्लं । सपरिहासम् सप्परिहासं सपरिहासं । इत्यादि सिद्धम् ॥ ९१ ॥

दैवगेषु ॥ ९२ ॥

दैवादिषु यथादर्शनं व्यञ्जनस्य द्वित्वं वा भवति । दैवम् दडव्वं दड्वं । व्याकुलं वाउल्लो वाउलो । नखं णक्खो णहो । नीडं णेड्डं णीडं । निहितं णिहित्तं णिहिओ । मृदुलं माउक्कं माउअ । कुतहलं कोउहल्लं कोउहल्लं । स्थूलं थुल्लो थोरो । एकं एक्को एओ । व्याहृतं वाहित्तं वाहिअ । तप्णीकं तुण्हिक्को तुण्हिओ । मूकं मुक्का मूओ । सेया सेव्वा सेया । अस्मदीयम् अम्हक्केरं अम्हक्केरं । हूतम् हुत्तं हूअ । स्याणम् ठिण्णं ठीणं । स्थाणुं राण्णू राण्णू । स इव सो च्चिअ सो च्चिअ । स एव सो च्चेअ । इत्यादि ॥ ९२ ॥

तैलादौ ॥ ९३ ॥

तैलादिषु यथादर्शनमन्यस्य च व्यञ्जनस्य द्वित्वं भवति । पृथग्योगान्नित्यम् ॥ तेलम् तेल्लं । व्रीटा पिट्ठा । प्रेम पेम्म । स्रोतं सोत्ता । प्रभूतम् पडुत्तं । मण्डुकं मण्डुक्को । उद्वखलम् ओक्खलं । यौवनम् जोव्वणं । ऋजु उज्जू । विचकिलम् वेइल्लं । इत्यादि ॥ ९३ ॥

91 KS om वेति च After पफुल्लं BK add अप्परिहासो अपरिहासो 92 G दैवगेषां for the Sūtra After दैवादिषु GKM add अनादौ M om यथादर्शनं B अम्हक्केरं अम्हक्केरं for अम्हक्केरं अम्हक्केरं After अम्हक्केरं B adds भूअ भुत्तं भूतम् G यिण्णं यीणं for ठिण्णं ठीणं After सो च्चेअ B adds च्चिअस्सा च्चिअसा (?) 93 T अन्यान्यस्य for अन्यस्यानन्यस्य च M द्वित्वं स्यान्नित्यम् for द्वित्वं भवति M om. पृथग्योगान्नित्यम्, GK °योगान्न विकल्प KMS om उल्लूखलं ओक्खलं

पूर्वमुपरि वर्गस्य युजः ॥ ९४ ॥

वर्गसबन्धिनो युग्मस्य शेषस्यादेशस्य वा द्वित्वप्रसङ्गे उपरि पूर्वक्षर
भवति । वर्गाणां द्वितीयस्योपरि प्रथम चतुर्थस्योपरि तृतीयमित्यर्थः । व्याख्यानम्
वक्त्राण । वृक्ष रुक्खो । व्याघ्र वग्घा । अर्घति अग्घइ । मूर्छा मुच्छा ।
अक्षीणि अच्छीणि । निर्झर णिज्झरो । मयम् मच्च । निष्ठुर णिट्ठुरो ।
मुष्टि मुट्ठी । तीर्थम् तित्थ । हस्ती हत्थी । हस्त हत्थो । निर्धन णिध्नो ।
आश्लिष्ट अल्लिद्धो । गुत्फम् गुप्फ । पुष्पम् पुप्फ । निर्भर णिब्भरो ।
विभ्रम विभमो । पिप्पल पिप्फलो ॥ प्रमुक्तादौ [१ ४ ९१] द्विवे
मलयसिहरकरण्डो ॥ दैयादौ [१ ४ ९२] णक्खो ॥ तैलादौ [१ ४ ९३]
ओक्खल ॥ समासे [१ ४ ९०] कइद्धओ कपिउज ॥ द्वित्य इत्येव ।
ख्यात खाओ ॥ ९४ ॥

प्राक्श्लाघाप्लक्षशार्ङ्गे ड्लोऽत् ॥ ९५ ॥

श्लाघादिषु ट्ल डकारलकारयो प्राक् अत् अकारो भवति । श्लाघा
सलाहा । प्लक्ष पलक्खो । शार्ङ्गम् सारङ्ग ॥ ९५ ॥

क्षमारत्नेऽन्त्यहलः ॥ ९६ ॥

प्रागित्यनुवर्तते, अदिति च । क्षमाशब्दे रत्नशब्दे च सयुक्तस्यान्त्य-
हलः अन्त्यव्यञ्जनस्य प्रागत्व भवति । क्षमा छमा खमा । रत्नम् रअण ॥ ९६ ॥

स्नेहाग्न्योर्वा ॥ ९७ ॥

अन्त्यहल इत्यनुवर्तते । स्नेहाग्न्यो सयुक्तस्यान्त्यहलः प्रागत्व वा
भवति । सणेहो णेहो । अगणी अग्गी ॥ ९७ ॥

94 T om प्रथमचतुर्थस्योपरि S om तीर्थम् तित्थ । हस्ती हत्थी । हस्त
हत्थो M om विभ्रम विभ्रमो B पिप्पल विचूलो, I पिप्पलो विचूलो (?),
GK om पिप्पल GK विप्फलो विभ्रमो for पिप्फलो 95 T पल्लवो
for पलक्खो 96 KS क्षमारत्नशब्दयो for क्षमाशब्दे रत्नशब्दे च K om
छमा GT om खमा 97 S स्नेहाग्नौ वा for the Sūtra S om अन्त्यहल
इत्यनुवर्तते, B इति वर्तते, M इत्यनुवर्ति M सिणेहो for णेहो

शर्पतप्तवज्रेष्वित् ॥ ९८ ॥

शर्प इत्येतयोस्तप्ते वज्रे च सयुक्तस्यान्यहल प्रागित्त्व वा भवति ।
शर्-आदर्श आअरिसो आअसो । सुदर्शन सुअरिसणो सुदसणो । दर्शनम्
दरिमण दमण ॥ र्प-उर्षम् गरिस गस । रर्षा गरिसा गामा । वर्षणम्
गरिससअ गाममअ । तप्त तप्तिओ तत्तो । वज्र वड्ढर वज्ज ॥ ९८ ॥

हर्षामर्षश्रीह्रीक्रियापरामर्गकृत्स्नदिष्ट्याहं ॥ ९९ ॥

हर्षादिभु हं वन्यत्र च सयुक्तस्यान्यहल प्रागित्त्व भवति ॥ पृथग्योगा-
नित्यम् ॥ हर्ष हरिसो । अमर्ष अमरिसो । श्री सिरी । ह्री हिरी । अह्रीक
अहिरिओ । क्रिया किरिआ । परामर्ग परामरिमो । कृत्स्नम् कृत्तिण । दिष्ट्या
दिष्टिआ ॥ हं-अहं अरिहो । गती गरिहा । बर्ह वरिहो ॥ ९९ ॥

स्याद्भव्यचैत्यचौर्यसमे यात् ॥ १०० ॥

स्याद् भव्य चैत्य इत्येतेषु चौर्यसमेषु च यकारात्प्रागित्त्व भवति । स्यात्
सिआ । स्याद्वाद सिआवाओ । भव्य भविओ । चैत्यम् चेइअ । चौर्यसम-
चौर्यम् चोरिअ । गाम्भीर्यम् गम्भीरिअ । धैर्यम् धीरिअ । भार्या भारिआ ।
सौन्दर्यम् सुन्दरिअ । व्रजचर्यम् बम्हचरिअ । सूर्य सूरिओ । जौर्यम् सोरिअ ।
आचार्य आइरिओ । उर्य वरिओ । गौर्यम् गीरिअ । चर्या चरिआ । स्थैर्यम्
थेरिअ । इत्यादि ॥ आकृतिगणत्वात्पर्यङ्कादयः । पर्यङ्क पलिअङ्को ॥ १०० ॥

98 T शीर्ष° for शीर्ष° in the Sūtra, Bp °वज्रतप्तेषु in the Sūtra M om आअसो, BT आअस्सो, G आयसो, K आइमो M om वड्ढर 99 KS पृथग्योगान्न विकल्प, M पृथक्त्वान्नित्यम् M om गरिहा गर्हा । बर्ह वरिहो 100 K स्यादित्यादिषु for स्या इत्येतेषु T चायसमेषु for °समे M चोरिओ for चोरिअ After चोरिअ S adds चोरिआ M om from गाम्भीर्यम् down to the end of the Sūtra Som पर्यङ्कादय GK परिअको for पलिअको

लादङ्गीबेषु ॥ १०१ ॥

सयुक्तस्य लकाराग्रागित्वं भवति । अङ्गीबेषु ङीबप्रकारेषु न भवति ।
 क्लिन्नम् क्लिन्न । क्लिष्टम् क्लिष्ट । कटुसम् क्लित्त । प्लुष्टम् प्लुष्ट । क्लान्तम्
 क्लित्त । प्रोष पिलोसो । श्लेष्मा सिलिम्हो । श्लेप सिलेसो । शुक्लम् सुक्लि ।
 क्लेद किलेओ । क्लेश किलेसो । प्लु पिलेओ । अम्लम् अभिल । ग्लायति
 गिलाअइ । म्लायति मिलाअइ । म्लानम् मिश्रण । क्लाम्यति क्लिष्टम् ॥
 अङ्गीबेष्विति किम् । ङीब कीयो । पिक्ल्य विक्रओ । क्लम कमो । प्लव
 पवो । विप्लव विण्यओ । शुक्लपक्ष सुक्लपक्खो । उत्प्लायति उत्प्लावेइ
 ॥ १०१ ॥

नात्स्वप्ने ॥ १०२ ॥

स्वप्ने सयुक्तस्य नकाराग्रागित्वं भवति । सिप्रिणो सिमिणो ॥ १०२ ॥
 स्निग्धे त्वदितौ ॥ १०३ ॥

नादिति वर्तते । स्निग्धे सयुक्तस्य नकाराग्रागित्वमिव च तु भवति ।
 सिणिद्ध सणिद्ध । पक्षे णिद्ध ॥ १०३ ॥

कृष्णे वर्णे ॥ १०४ ॥

अदिताविति वर्तते । वर्णयाचिनि कृष्णशब्दे सयुक्तस्यान्यहल प्राग-
 दितौ भवति । कसणो कसिणो ॥ वर्ण इति किम् । कण्हो कृष्ण (विष्णु)
 ॥ १०४ ॥

101 GT लादङ्गबेषु, M लोङ्गबेषु for the Sūtra GMT अङ्गबेषु
 ङ्गबप्रकारेषु K प्लुष्ट for पिलिष्ट K क्लित for क्लिन्न K प्रोष for
 प्रोष K सुक्लि for सुक्लि T पिक्वा for पिलेवो B किलासइ for किलम्मइ
 GKMT अङ्गबेषु for अङ्गीबेषु GKMT क्लव कओ for ङीब काओ G
 om उत्प्लावयति उत्प्लावेइ S उत्सादयति for उत्सावयति 102 M न इत्स्वप्ने
 for the Sūtra 103 BpT स्निग्धे तु for the Sūtra MS स्निग्धे
 अदिता for the Sūtra Som नादिति वर्तते Som तु GSom पक्षे
 Som णिद्ध 104 K कृष्णवर्णे for the Sūtra After कृष्णशब्दे S adds
 सयुक्तस्य After अदितौ K adds तु M om कृष्ण

अर्हन्त्युच्च ॥ १०५ ॥

अर्हच्छब्देऽत्यहल प्रागुत्वमदितौ च भवन्ति । अरुहो अरहो अरिहो ।
अरहन्तो अरहन्तो अरिहन्तो ॥ १०५ ॥

तन्न्याभे ॥ १०६ ॥

उदित्यनुवर्तते । उकारान्ता इकारप्रत्ययान्तास्तन्न्याभा , तेषु संयुक्त-
स्यान्यहल प्रागुत्व भवति । तन्वी तणुवी । लघ्वी लहुवी । गुर्वी गुरुवी । पृथ्वी
पुहुई । मृद्वी मउई । उह्वी बहुई । पट्वी पटुई । इत्यादि ॥ १०६ ॥

स्नुञ्जे रात् ॥ १०७ ॥

स्नुञ्जे संयुक्तस्य रात्पूर्वमुत्व भवति । सुस्नुञ्ज नगरम् ॥ १०७ ॥

एकाचि श्वःस्वे ॥ १०८ ॥

एकस्वरयो श्व स्व इत्येतयो संयुक्तस्यान्यहल प्रागुत्व भवति ।
श्व कृत सुगो कअ । स्वे जना सुवे जणा ॥ एकाचीति किम् । स्वजन
सअणो ॥ १०८ ॥

वा छन्नपञ्चमूर्खद्वारे ॥ १०९ ॥

एषु स्तोरन्यहल प्रागुत्व य भवति । छउम छम्म । पउम पोम्म ।
मुख्वो मुख्वो । दुवार । पक्षे । तार वार देर वेर ॥ १०९ ॥

ईल् ज्यायाम् ॥ ११० ॥

ज्याशब्दे अन्त्यहल प्रागीत्व लिङ्गवति । जीआ ॥ ११० ॥

105 B अरुहितो आरुहितो अरुहो for अरहन्तो etc 106
Som this Sūtra and Com G M T उकारप्रत्ययान्ता
for ईकारप्रत्ययान्ता K लघुवी for लहुई K पिहुई for पुहुई
GKMT om पट्वी पटुई 107 Som the Sūtra and Com M
om संयुक्तस्य M प्रागुत्व स्यात् for पूर्वमुत्व भवति 108 Som the
Sūtra and Com M प्रागुक्त स्यात् for प्रागुत्वं भवति B सअणो for
सअणो 109 M स्यात् for भवति B पम्म, T पटु for पोम्म G om वार
वेर, M om देर वेर T om वार देर वेर 111 S विपरीतवृत्ति for स्थिति-
परिवृत्ति M om भवति

हश्च महाराष्ट्रे होर्व्यत्ययः ॥ १११ ॥

स्तोरिति निवृत्तम् । महाराष्ट्रगुब्दे हो हकाररेफयोर्व्यत्यय स्थिति-
परिवृत्तिर्भगति । एकस्य स्याने एको भगतीत्यर्थ । हश्च ह्रस्वश्च दीर्घस्य
भवति । मरहट्टो ॥१११॥

लनोरालाने ॥ ११२ ॥

व्यत्यय इत्यनुवर्तते । आलाने लकारनकारयोर्व्यत्ययो भगति । आणालो ॥
॥११२॥

वाराणसीकरेण्वा रणोः ॥ ११३ ॥

अनयो रेफणकारयोर्व्यत्ययो भगति । वाराणसी । कणेरू ॥ करेण्वा-
मिति किम् । स्त्रीलिङ्गनिर्देशादन्यत्र न भगति । एसो करेणू ॥११३॥

ललाटे डलोः ॥ ११४ ॥

ललाटे ढस्य ढत्वे डलयोर्व्यत्ययो भगति । णिडाल णडाल । ' लो
ललाटे च ' [१ ३ ८१] इति आद्यस्य णत्वमेव ॥११४॥

हृदे दहयोः ॥ ११५ ॥

हृदे दहयोर्व्यत्ययो भगति । द्रहो ढहो ॥११५॥

चलयोरचलपुरे ॥ ११६ ॥

अचलपुरे चलयोर्व्यत्ययो भगति । अलअउर ॥११६॥

ह्ये ह्योर्वा ॥ ११७ ॥

ह्य शब्दे हकारयकारयोर्व्यत्ययो वा भगति । गुह्यम् गुह्यह गुह्यज्ञ ।
सह्य सय्ह सज्ज ॥११७॥

112 GKS add आणालखमो After °खमो G adds
आलानस्तम्भ । स्तम्भ [१४११] इति खत्वम्, K adds आलाने
गजबन्धनस्तम्भ इत्यर्थ 114 K णो ललाटे for the Sūtra After ढत्वे G
adds सति G om णिडाल 115 M दहो for दहयो in the Sūtra
116 G अलअपुर, KS अलचपुर for अलअउर 117 M om the Sūtra
and Com After गुह्य BT read गुह्यअह After सज्ज BT read
सहिअह

लघुक्के लहोः ॥ ११८ ॥

लघुक्कदे घस्य हत्वे हलोर्व्यत्ययो ना भवति । हलुओ लहुओ ॥
घस्य व्यत्यये कृते पदादित्वाद् हत्वं न भवताति हत्वकरणम् ॥ ११८ ॥

रलोर्हरिताले ॥ ११९ ॥

हरिताले रलार्थ्यत्ययो भवति । हरिआलो हलिआरो ॥ ११९ ॥

दर्वीकरनिवहौ दर्वीरयणिहवौ ॥ १२० ॥

एतयोययासख्य दर्वीरअ णिहउ इति कृन्वत्यत्ययविवानौ निपात्येते ।
दर्वीरओ सर्प । पक्षे दर्वीअरो । णिहवौ ॥ १२० ॥

गहिआद्याः ॥ १२१ ॥

गहिआ इत्यादयः शब्दा नियचनगोचरा निपात्यन्ते । (१) ग हि आ
काम्यमाना ग्राह्या काम्यमानत्वात् । हस्व , चोर्ध्वममत्वात्प्रागित्वा च ॥ (२)
कि मि घ र व स ण कौशेये । कृमिगृहस्य कृमिविहितारणादेन तत्तन्तो-
रुपते ॥ (३) ण न्दि णी वेनु । नन्दिनीव नन्दिनी ॥ (४) प डि सा ओ
घर्घरकण्ठ । प्रतिशब्दवत्त्वात् ध्वने प्रतिपादनत्वाद्वा ॥ (५) व इ रो डो
जार । पतिं रोटयति वञ्चयतीति । पो व । टो ड ॥ (६) अ वि ण अव ई
अविनयपति ॥ (७) अ ण डो अन्तम् । प्रत्यादिपाठात् [१ ३ ३ ३]
तस्य ड ॥ (८) अ ज डो अजट ग्रीष्मकारित्वात् ॥

118 GS लहा, M लघो for हलो in the Sūtra G S लहो
for हलो S om वा T ह्करण for हत्वकरणम् 119 M om हरिताले
रलोर्व्यत्ययो भवति 120 M दर्वीकरनिवहे तु for the Sūtra B °दर्वीअर°
in the Sūtra After °णिहवौ in the Sūtra G adds तु S यथा-
संभव for यथासख्य M °विधानेन for °विधानो B दर्वीरओ for दर्वीरओ
M om पक्षे दर्वीअरो सर्प After णिहवा G adds णिहवौ, T adds
णीवाहो, S adds णिहओ 121 (1) HD 285 (2) HD 233 GT
किमिहरवसण for किमिघर° GT काशेयम् for काशेये T₂ देवतरोरुपते for
तत्तन्तोरुपते (3) HD 418 (4) HD 417 B वडिणाओ K वडिसाओ
for पडिसाओ (5) HD 742 T आइकट स्तेये । पति कुटति वञ्चयति for
इट °यताति (6) HD 118 T अविनयवती for °पति (7) HD 118
(अणाडो)

(९) छिण्णो छिन्न स्मरशरच्छिन्नत्वात् । (१०) छिण्णा लो सदाचारच्छिन्ना
 लात्यादत्ते इति ॥ (११) छिच्छ ओ अक्षिप्त नयनप्रीत्यनर्हत्वात् । अक्ष्णो-
 ऽकारस्य टुक् ॥ (१२) मदोली कामपरपराकारणत्वात् । आदेरातोऽत् ॥
 (१३) सचारी दूती । प्रीति सचारयतीति ॥ (१४) सहउत्थि आ
 सहोत्थिना दूती । कार्यानुकूलत्वात् ॥ (१५) मराली दूती । मृदुस्यभाष-
 त्वान्मधुरवचनत्वाद्वा ॥ (१६) पेसण आरी दूती प्रेषण करोतीति ॥ (१७)
 अत्तिहरी दूती । आर्तिहरी सतर्पणशीलत्वात् ॥ (१८) पडिसोत्तो
 प्रतिकूले । प्रतिमुख स्रोत प्रमाहो यस्यासौ ॥ (१९) पडिक्खरो प्रति-
 कूले । प्रतिमुख क्षरतीति ॥ (२०) जोओ (२१) दोसणिजन्तो
 (२२) दोसारअणो (२३) समुदणयणीअ चन्द्र । द्योत इति द्योत ।
 ज्योत्स्नायन्त्रम् । आन इ , जस्य द , नात्प्रागत्वम् । दोपारत्नम् । समुद्र-
 नवनीत मथनोत्थितत्वात् ॥ (२४) चिरिचिरि आ (२५) चिलिचि डि आ
 वारा । चिरिचिरीति चिलिचिलीति ध्वनिर्न्यस्या सा तथोक्ता ॥ (२६)
 समुदहर अम्बुगृह जलधारोपचारात् ॥ (२७) तम्बकुसुम कुरबक कुरण्टक
 च । ताम्रकुसुम तमपि कुसुमात् ॥ (२८) मुहरोमराई भू स्मश्रूर्वा
 मुखरोमराजि तथाविधस्वरूपत्वात् ॥ (२९) थेवो बिन्दु स्तोकात्वात् ॥

(9) HD 3 27 (11) HD 1 174 G नयनप्रीत्या
 हितत्वात्, Gp हृतत्वात्, T प्रत्याहृतत्वात् for नयनप्रीत्यनर्हत्वात् (12) HD
 6 142 K om मदोली upto सचारयतीति Before मदोली G read
 सहउत्थिआ सहोत्थिता दूती G मराली for मदोली T अमराली व ममराली
 (13) GKT om सचारी दूती । प्रीति सचारयतीति (14) HD 8 9 (15)
 6 142 (16) HD 6 59 T प्रेषण for प्रेषण (17) HD 1 35 अत्ति-
 हारी for अत्तिहरी (18) HD 6 18 G प्रतिकूल for प्रतिकूले (19)
 HD 6 18 पडिसूरो for पडिज्जरो (20) HD 3 40 (21) HD 5 51.
 (22) SK (23) HD 8 50 K मन्दरान्मथितत्वात् for मथनोत्थित-
 त्वात् (24) HD 3 13 (25) HD 3 13 (26) HD 8 21 K समुद्र-
 गृह for अम्बुगृह After अम्बुगृह G adds समुद्रगृहम् (27) HD 5 9
 (28) HD 6 136 Som स्मश्रूर्वा (29) HD 5 29 S थेवो for थेवो.

(३०) धूमद्भ्रमहि सी आ कृत्तिका धूमध्वनमहिष्य अग्निना
 सयुक्त्वात् ॥ (३१) प्रिसारो सैन्य प्रिसरणशीलत्वात् ॥ (३२) अवहो ओ
 विरह । अपभोग भोगामहत्वात् ॥ (३३) पाओ (३४) पअलाओ
 फणी । प्राणिघातुकत्वात्पाप । पदानि लायति निगूहतीति पदलाप ॥
 (३५) अहिअलो कोय । अहिरिय उलति नाशयतीति अहियल ॥
 (३६) सिहिण स्तन । शिखित्व चूचुकत्वात् । अस्यर्थे ण ॥ (३७)
 थिरण्णोसो यो न कचिदपि स्थितिं वध्नाति, स्थिर यथा स्यातथा न तिष्ठ-
 तीति थिरण्णोसो चपलहृदय ॥ (३८) सूरङ्गो दीप । सूरयङ्ग यस्यासौ ॥
 (३९) जोइक्खो ज्योतिष्क ॥ (४०) पासाओ गमाअ । पासो इति
 प्राकृते चक्षु, तदापद्यत इति पासाओ ॥ (४१) पासा पय्यतीति पासो
 अक्षि ॥ (४२) कोप्पो अपराय । आत्मन कोप एवापराय ॥ (४३)
 उम्मुहो उन्मुय ॥ (४४) उदणो उद्वदन । दस्य यस्य च लुक् ॥
 (४५) पहड्डो प्रवृष्ट । गर्वीत्यथ ॥ (४६) लम्बा केशा । लम्बन्त
 इति लम्बा ॥ (४७) वल्लीयत् वेल्ली उल्लीयत् ॥ (४८) वेल्लरिआ
 आदेरत् ए, स्वार्थे कश्च ॥ (४९) जण्णहरो यज्ञहरो राक्षस । तत्स्व-
 भावत्वात् ॥ (५०) नणउत्तो ग्रामप्रधाननर जनपुत्र । तद्वदाचरतीति ॥
 (५१) बम्हहर (५२) आरनाल

(30) HD 5 62 S सयुक्त्वात् for सयुक्त्वात् (31) HD 7 72
 (32) HD 1 35 अवहाओ for अवहोओ (33) HD 6 38 G पावो for
 पाओ (34) HD 6 72 (35) HD 1 36 GK अहिअलो for अहिवल
 (36) HD 7 31 B om शिखित्व (37) HD 5 27 G थिरणासो, Gp
 थिरणामो ST थिरण्णोसो (38) HD 8 41 (39) HD 3 49 (40)
 HD 6 43 (41) HD 6 75 (42) HD 2 45 (43) HD 1 99
 (44) HD 1 99 (45) HD 6 9 (46) HD 7 26 G लम्भो for
 लम्ब । After लम्बा G adds वल्लो (47) HD 7 32 (48) HD 7 32
 G विल्लरिआ for वेल्लरिआ (49) HD 3 43 जण्णोहणो S जण्णहलो दक्ष for
 यज्ञहरो राक्षस (50) HD 3 52 GT ग्रामप्रधान, for प्रधाननर (51)
 HD 6 91 (52) HD 1 66 G आरणाल K अम्बुजं for अम्बुजे

(५३) थेरो सण अम्बुजे । ब्रह्मगृहम् । आराद् दूरे समीपे च
जालमस्तीति आरनाल । द्वितीयस्यातोऽत् । स्थविरासन स्थविरो ब्रह्मा ।
आत ओत् ॥ (५४) कलिम कन्दोइ उत्पले । के लीयते इति
कलिम । डिम । कन्दादुड्डीकते उद्गच्छतीति कन्दोइ । 'स्तौ'
[१ २ ६५] इत्योत्वम् ॥ (५५) चन्दोज्ज (५६) रअणिद्धअ
कुमुदम् । चद्रेणोद्द्योतत इति चन्दोज्ज । रजनिध्वजम् ॥ (५७) घरअन्द
सुकुरम् । गृहे चन्द्रनदुद्द्योतत इति ॥ (५८) आआसतल हर्म्यपृष्ठम् ।
आकाशतलमिति ॥ (५९) आणन्दवडो नवग्रन्था रक्तारुण वल्लम्, प्रथम-
रजस्वलाया रक्ताक्त पट, आनन्दविषयत्वात् ॥ (६०) सूरद्धओ दिग्गस ।
सूर्यो ध्वजो यस्य स ॥ (६१) पल्लविअ लाक्षारक्तम् । सपल्लवमिव पल्ल-
वितम् ॥ (६२) अच्चिडवडण निमीलनम् । अक्षिपक्ष्मणा पतनम् ॥ (६३)
णीसङ्को वृष । निशङ्क ॥ (६४) एलविलो वनवाश्च । चकाराद् वृषश्च ॥
(६५) सुहरओ दारिकागृह चटकश्च । सुख रतमस्यास्तीति ॥ (६६)
हट्टमहट्टो स्वस्थ । हृष्टश्चासौ महार्थश्च ॥ (६७) णिम्मीसुओ युवा
निश्मश्रुक । आदेरत ई ॥ (६८) जहणारोहो ऊरु । जघनेनारुह्यत
इति ॥ (६९) पल्लइजीहो (७०) अउज्झहरो रहस्यभेदी । पर्यस्तजिह्व ।
गुह्यहर । आदानडागम ॥ (७१) णिहुअ निधुवन सुरत निभृतम् ॥

(53) HD 5 29 (54) HD 2 9 (55) HD 3 4 (56) HD 7 4
KS सुकुर for कुमुदम् K adds सितोत्पल (57) HD 2 107 G घरअदअ
(58) HD 1 72 B आआसतअ for °तल G आकाशतलवदामासत इति for
°तल (59) HD 1 72 KM रक्तासक्त वल्ल for रक्ताक्त पट (60) HD
8 42 (61) HD 6 19 G पल्लवितमिव for सपल्लव (62) HD 1 39 G
अक्षिपक्ष्मणा for °पक्ष्मणा (63) Sk (64) HD 1 148 GM add ऐल-
विलवत् (65) HD 8 56 सुहरओ for सुहरओ T सुमरओ for °सुहरओ
(66) HD 8 65 (67) HD 6 32 (68) HD 3 44 GMT जहण-
रोहो K जहणलारोहो for णारोहो (69) HD 6 35 (70) HD 1 42 G
अगुज्झहरो, M अउज्झहरो for अउज्झहरो (71) HD 4 50

(७२) अबुद्धसिरी मनोग्गाधिरुपलप्राप्ति । अबुद्धश्री ।
 प्रमुक्तादिपाठात् [१ ४ ९१] द्वित्वम् ॥ (७३) बहुजाणो चोरो धूर्तश्च ।
 बहुज्ञान ॥ (७४) परेओ परेत पिशाच ॥ (७५) उज्जल्लो बहुबल-
 वान् । उज्ज्वल । दैयादिपाठात् [१ ४ ९२] द्वित्वम् ॥ (७६) जोई
 विद्युत् ज्योतिर्वा ॥ (७७) भिङ्ग कृष्ण भृङ्गवनीलत्वात् । भिङ्ग संस्कृत
 इत्येके ॥ (७८) णिअधण परिधानम् । निबध्यत इति निबन्धनम् ॥
 (७९) जहणूसुअ चल्लणकम् । जघनाशुकम् । आतो बिन्दुना सह
 ऊत्वम् ॥ (८०) पाउरण कवच । प्रावरणकत्वात् । आदरत उ (८१)
 ओअल्लो अपसार कम्पश्च । अपचारे ओअल्लो । तैलादित्वात् [१ ४ ९३]
 द्वित्वम् ॥ (८२) चवेडी करसपुटाघात ॥ (८३) रडलक्ख रतिलक्ष्य
 जघनम् ॥ (८४) वावडो कुटुम्बी व्याघ्रत ॥ (८५) पुरिल्लदेका
 दैत्या पुराभवा ॥ (८६) गोसण्णो मूर्ख । गोसज्ञ पशुप्रायत्वात् ॥
 (८७) परभत्तो भीरु निष्पीडश्च । पर शत्रुस्तद्वक्तश्च ॥ (८८)
 चच्चिको स्यासक । चर्चिका । को द्वित्व पुस्त्व च ॥ (८९) काल
 तमिस्स नीलत्वात् ॥ (९०) भट्ठिओ विष्णु । भर्तृक जगत्पोषकत्वात् ।
 ऋत इत् ॥ (९१) इन्दगिधूम तुहिनम् । इन्द्रशिधूम ॥ (९२)
 पत्थर पादताडनम् । प्रस्तरवत्पत्थर दु सहत्वात् ॥

(72) HD1 42 (73) HD (बहुणो) 6 97 (74) HD 6 12 (75) HD
 1 154 ओज्जल्लो, M उज्जल्लो for उज्जल्लो (76) HD 3 49 K adds द्योतत
 इव, M द्योती वा (77) HD 4 104 MS om भिङ्ग संस्कृत इत्येके (78)
 HD 4 3 (79) HD 3 45 B जहणूसुअ for णूसुअ (80) HD 6 43.
 (81) HD 1 165 KS कशादित्वात् for तैलादित्वात् (82) HD
 3 3 GK करसपुटाघात for टाघात (83) HD 7 13 (84) HD 7 54.
 (85) HD 6 55 (86) HD 2 97 S गोसण्णो for गोसण्णो (87) HD
 (परिभत्तो) 6 72 M परहत्तो for परभत्तो KMS निषिद्धश्च for निष्पीडश्च
 (88) HG 2 174 M om चर्चिका (89) HD 2 26 (90) HD 6 10.
 (91) HD 1 80 (92) HD (पत्थरा), 6 8 Gp पद्धरा, M पत्थम for
 पत्थर

(९३) ओवा अओ अस्तकाल । अपातप ॥ (९४) पिउच्छा (९५) माउआ सखी । पितृष्वसेव मातृकेव हितकारित्वात् ॥ (९६) पोरथो मत्सरी । पौलस्त्यवत् ॥ (९७) दोसो कोप आत्मदोषत्वात् ॥ (९८) चच्चा चर्चा तलाहति ॥ (९९) पम्हलो केसर । पक्ष्मत्वत् ॥ (१००) खन्धलट्टी (१०१) खन्धमसो भुजस्कन्धस्य यष्टि । स्कध प्रमृशतीति ॥ (१०२) अग्नि आओ (१०३) तम्ब किमी इन्द्रगोप । अग्निवत्कायाऽस्येति अग्निकाय । ताम्रकृमि ॥ (१०४) विहाडणो अनर्थ । विघाटनम् ॥ (१०५) जोइओ ज्योतिरिङ्गण खद्योत ॥ (१०६) सिज्जिरो ध्वनि । शिज्जनमेव ॥ (१०७) जोइसो (१०८) जोअणा (१०९) जोडो (११०) खज्जोओ खद्योते । तारका । ज्योतिष जोइस । द्योतना जोअणा । द्योत जोडो । तस्य ड । खेद्योतत इति खद्योत खज्जोओ ॥ (१११) दरवल्लहो कान्त । दरो भय तत्र वल्लभ । (११२) काअरो कातर वियोग-भीरुत्वात् ॥ (११३) पण्डरङ्गो महेश्वर । धवलाङ्गत्वात् ॥ (११४) भोइओ ग्रामेश । भोग चरतीति भोगिक ॥

(93)KD 1 162 G ओआअवो for ओवाअओ G adds ओवाअलो अस्त-
काल अवपात अतोपकार (१) ओवायवो ओवायवा अस्तकाल अपातप अपौकार.
(१) (94) HD 6 49 B पिउच्छा for पिउच्छा (95) HD 6 148 (96)
HD 6 62 पोरच्छो for पोरथो (97) HD 5 56 (98) HD 3 19
M चच्चा for चच्चा (99) HD 6 13 (100) HD 2 71 G खधअट्टी
for लट्टी (101) HD 2 71 G मृशतीति for प्रमृशतीति (102) HD.
1 53 अग्निओ for अग्निआओ (103) HD 5 6 (104) HD 7 71.
B विहाडणो for विहाडणो (105) HD 3 50 (106) G सिज्जो for
सिजिरो (107) HD 3 50 B जोइओ, K जोइस for जोइसो (108) HD.
3 50 (109) HD 3 49 B जोअडो for जोडो (110) HD 2 69 B
खज्जोओ for खज्जोओ (111) HD 6 37 (112) HD 2 58 कायलो,
कायरो for काअरो (113) HD 6 23 (114) HD 6 108

(११५) स ग्ग हो मुक्त । सुष्टु अग्रह स्रग्रह ॥ (११६) स क रो रश्या ।
 स कीर्यते अत्रेति स कर ॥ (११७) प अ रो प्रर अर्थपर । अर्थे प्रकर्षेण र ॥
 (११८) म इ मो हि णी सुरा । मनिमोहिनी ॥ (११९) वा रा वा सो दर्दुर
 प्रावृपेण्यत्वात् ॥ (१२०) क म ल आस्य कउहश्च । कमलत्कमल । क मस्तक
 मलतीति ॥ (१२१) वे णु सा ओ (१२२) धु अ रा ओ भ्रतर । वेणुशब्द-
 वच्छन्दो यस्य स वेणुसाओ । सयुक्तस्य लुक् । ध्रुवराग सदा सुस्वरत्वात् ॥
 इत्यादि ॥ अस्मिन्गणे लिङ्गव्यत्यय प्रयोगाधीन ॥

इति श्रीमदर्हणन्दित्रैविद्यदेवश्चनरश्रीपादप्रसादासादितसमस्तविद्याप्रभाव-
 श्रीमन्त्रिविक्रमदेवविरचिनप्राकृतव्याकरणवृत्तौ
 प्रथमोऽध्यायस्य चतुर्थ पाठ ॥
 प्रथमोऽध्याय सनाप्त ॥

(115) HD 84 M अनुग्रह for अग्रह (116) HD 86 (117)
 M वअरो S पइरो B अर्थदर, M अर्थम् (118) HD 6 113 (119)
 HD 5 63 S दुर्दुर for दर्दुर (120) HD 2 54 (121) HD 7 78
 वेणुसाओ for वेणुसाओ (122) HD 5 7 S om सदा Colophon B
 KMS om from 'मदर्हणन्दि to प्रभाव KMS इति प्राकृतव्याकरणवृत्तौ
 प्रथमस्याध्यायस्य

द्वितीयोऽध्यायः ॥

प्रथमः पादः ॥

मन्तमणवन्तमाआलुआलइरइल्लउल्लइन्ता मतुपः ॥ १ ॥

मनुप्रत्ययस्य मन्त मण वन्त मा आलु आल इर इल्ल उल्ल इन्त इत्येते दशादेशा यथाप्रयोग भवन्ति । म त—सिरिमन्तो श्रीमान् । पुणम तो पुण्यवान् ॥ मण—वणमणो धनवान् ॥ वन्त—धणवन्तो धनवान् । भक्तिवतो भक्तिमान् ॥ मा—हणुमा हनुमान् । पडमा पटवान् ॥ आ लु—णेहाल्ल स्नेहाल्ल । दआल्ल दयाल्ल । ईसाल्ल ईर्ष्याल्ल ॥ आ ल—सदाल्लो शब्दवान् । जडाल्लो जटावान् । पडाल्लो पटवान् । रसाल्लो रसवान् । जोप्पुहाल्लो ज्योत्स्नावान् ॥ इ र—गहिरो ग्रहवान् ॥ इल्ल—सोहिल्लो शोभावान् । ठाइल्लो छायावान् । धामिल्लो धामवान् ॥ उल्ल—विआरुल्लो विकारवान् । मसुल्लो मासवान् । दप्पुल्लो दर्पवान् ॥ इन्त—कहइन्तो कथावान् । माणइन्तो मानवान् ॥ मतुप इति किम् । धणी । अत्थी ॥ १ ॥

वतुपो ङित्तिअमेतल्लुक् चैतत्तद्यदः ॥ २ ॥

एतद् यद् तद् इत्येतेभ्य परस्य परिमाणार्थस्य वतुप्रत्ययस्य ङित् इत्तिअ इत्यादेशो भवति एतदो लुक् च ॥ एतावत् एत्तिअ । यावत् जित्तिअ । तावत् तित्तिअ ॥ २ ॥

N B - G is not available from this chapter to the end
1 MS °उन्ता for °इन्ता in the Sūtra and Com KMST आदेशा for दशादेशा After धणमणो K adds दुग्गमणो M विहिमणो for धणमणो After धणवन्तो KS add सुहवन्तो हत्थिवन्तो M धणुमा for हणुमा KMS om पडमा पटवान् After आलु KT add मआलू M सिणेहाल्लू for नेहाल्लू M om पडाल्लो पटवान् KS ईसाल्लो, T रस्साल्लू for रसाल्लो After गहिरो KM add गव्विरो मोहिरो, S adds मोहिरो KS छाहिल्लो for छाइल्लो BT₁ जामिल्लो, KS आमइल्लो, M जाइल्लो, T₂ जमिल्लो for धामिल्लो M पिआउल्लो महुल्लो for विआउल्लो मसुल्लो M उन्त-पउत्तो माणउत्तो for कहइन्तो माणइन्तो S om माणइन्तो S हत्थी for अत्थी 2 M मतुपो for वतुपो Bp ङित्तिअमिदमेत° for ङित्तिअमेत° in the Sūtra BMST चैतद्यत्तद for चैतत्तद्यद in the Sūtra M एतेभ्य for इत्येतेभ्य M वा भवति for भवति S om from यावत् down to णस्य in Sūtra 4

किमिदमथ डेत्तिअडित्तिलएद्दहम् ॥ ३ ॥

किमिदमथा चादेतत्तद्यद्दथश्च परस्य वतुप्रत्ययस्य डानुबन्धा एत्तिअ इत्तिल एद्दह इत्येते आदेशा भवन्ति । एतावत् एत्तिअ इत्तिल एद्दह । यावत् जेत्तिअ जित्तिल जेद्दह । तावत् तेत्तिअ तित्तिल तेद्दह । कियत् केत्तिअ कित्तिल केद्दह । इयत् एत्तिअ इत्तिल एद्दह ॥ ३ ॥

इकः पथो णस्य ॥ ४ ॥

‘पथो ण नित्यम्’ इति य पथिन्शब्दात् णप्रत्ययो विहित, तस्य इक इत्यादेशो भवति । पान्थ पहिओ ॥ ४ ॥

खस्य सर्वाङ्गात् ॥ ५ ॥

सर्वाङ्गाद्यापिन्यर्थे विहितस्य खप्रत्ययस्य इको भवति । सर्वाङ्गीण सव्वङ्गिओ ॥ ५ ॥

छस्यात्मनो णअः ॥ ६ ॥

आत्मन परस्य छप्रत्ययस्य णअ इत्यादेशो भवति । आत्मीयम् अप्पणअ ॥ ६ ॥

हित्थहास्रल* ॥ ७ ॥

सप्तम्यन्तात्सर्वनाम्नो विहितस्य त्र्प्रत्ययस्य हि त्थ ह इति त्रय आदेशा भवन्ति । यत्र जहिं जत्थ जह । तत्र तहिं तत्थ तह । कुत्र कहिं कत्थ कह । अन्यत्र अण्णहिं अण्णत्थ अण्णह ॥ ७ ॥

3 K °डेद्दहम् for एद्दहम् in the Sūtra, M °एद्दहा in the Sūtra K इत्यादेशः for इत्येते आदेशा After आदेशा T adds डित्तो After भवन्ति K adds एतल्लुक् च । अनुबन्धादत्यस्वरादेर्लुक्, M adds लुक् च । डानुबन्धाद-
न्यस्य खादेर्लुक् B om form °कियत् down to एद्दह M om इयत् एत्तिअ
एद्दह K कियत् केत्तिअ कित्तिल केद्दह for कियत् केद्दह 4 K पथो ण पन्थश्चेति
च, MT पथश्चेति य for पथो ण नित्यम् इति य S पथिन्शब्दस्य, MT
पथो णप्रत्ययो for पथिन्शब्दात् णप्रत्ययो 5 M सर्वाङ्गापिन्यर्थे for सर्वाङ्गाद्
द्यापिन्यर्थे T अप्पणीअ for अप्पणअ 7 K सप्तम्यन्तान्नाम्नो for सप्तम्यन्तात्सर्व-
नाम्नो

केर इदमर्थे ॥ ८ ॥

इदमर्थे विहितस्य उग्रप्रत्ययस्य केर इत्यादेशो भवति । युष्मदीय तुम्हकेरो । अस्मदीय अम्हकेरो ॥ कचिन्न भवति । मदीयपक्ष मइज्जपक्खो । पाणिनीयम् पाणिणीअ ॥ ८ ॥

राजपराङ्मुक्कडकौ ॥ ९ ॥

राजन् पर इत्येताभ्या परस्य इदमर्थे विहितस्य प्रत्ययस्य डितौ इक् अक् इत्येतौ भवत । चकारात्केरश्च । राजकीय राइक् राअक् राअकेर । परकीय परिक् परक् परकेर ॥ ९ ॥

डेच्चओ युष्मदस्मदोऽणः ॥ १० ॥

युष्मदस्मद्भ्या परस्य इदमर्थस्याण्प्रत्ययस्य डित् एच्चअ इत्यादेशो भवति । यौष्माकम् तुम्हेच्चअ । आस्माकम् अम्हेच्चअ ॥ १० ॥

वर्तते ॥ ११ ॥

उपमानार्थे विहितस्य वतिप्रत्ययस्य ण् इत्यादेशो भवति । रिक्त्वाद् द्वित्वम् । महुर व्य पाडलिउत्ते पासाआ, मयुरात्पाटलिपुत्रे प्रासादा ॥ ११ ॥

तैलस्यानङ्गोलाडेल्लः ॥ १२ ॥

अङ्गोलार्जिताच्छब्दात्परस्य तैलस्य डित् एल्ल इत्यादेशो भवति । सुरहिजलेण कडेल्ल, सुरभिजलेन कटुतैलम् ॥ अनङ्गोलादिति किम् । अङ्गोलतेल्ल ॥ १२ ॥

त्वस्य तु डिमात्तणौ ॥ १३ ॥

भावार्थे विहितस्य त्वप्रत्ययस्य डित् इमा त्ण इत्यादेशौ तु भवत । पीनत्व पीणिमा पीणत्तण । पुष्पत्व पुष्फिमा पुष्फत्तण ॥ पक्षे पीणत्त पुष्फत्त ॥ त्वस्येति किम् । पीणआ पीणदा पीनता ॥ १३ ॥

8 Som कचिन्न भवति M मईअपक्खो for मइज्जपक्खो 9 MS °क च, °T ढिक्कडकौ च for °डकौ in the Sūtra KMS इत्यादेशौ क्रमेण भवत for इत्येतौ भवत KMS पारिक् पारक् पारकेर for पारिक् परकेर 10 Bp एच्चओ for डेच्चओ in the Sūtra 11 BpT वर्तव, MS वर्तते for the Sūtra B वरा, S व for व in Com 12 Som कडेल्ल, T सुरहेल्ल कडुएल्ल for कडेल्ल 13 M भावार्थस्य for भावार्थ विहितस्य K पुष्फमा for पुष्फिमा Som from पीनत्व down to सव्वदो under the next Sūtra M om पीणदा

दो चो तसः ॥ १४ ॥

वित्यनुवर्तते । पञ्चम्यन्तात्सर्वनाम्न परस्य तसिप्रत्ययस्य दो चो इत्येतौ तु भवत । सव्वदो सव्वत्तो । एअदो एअत्तो । अण्णदो अण्णत्तो । कदो कत्तो । तदो तत्तो । जदो जत्तो । इदो इत्तो ॥ पक्षे सव्वओ इत्यादि ॥ १४ ॥

एकादः मिसिआइआ ॥ १५ ॥

एकगब्दात्परस्य टाप्रत्ययस्य सि सिआ इआ इति त्रय आदेशा भवन्ति तु । एकदा एकसि एकसिआ एकइआ एअआ ॥ १५ ॥

लहुत्तः कृत्वसुचः ॥ १६ ॥

‘वारे कृत्वसुच्’ इति निहितस्य कृत्प्रत्ययस्य हुत्त इत्यादेशो भवति । लित्वानित्यम् । सअहुत्तो । सहासहुत्तो । चुम्बिज्जइ सअहुत्तो । उपगूहिज्जइ महामहुत्तो । रमिआ वि पुणो रमिज्जइ णत्तणे णत्थि पुणरुत्त । पिअहुन्त इति तु अभिमुखार्थेन हुन्तशब्देन भविष्यति ॥ १६ ॥

भवे डिल्लोह्लडौ ॥ १७ ॥

भवार्थे नाम्न परौ इह उह इत्येतौ डितौ भवत । इह—मातुलानी मामी तत्र भवा मामिल्लिआ । पुरो भव पुरिह । अधो भव हेट्टिह । उपरि भव उवरिह ॥ उह—आत्मभव अप्पुह । अहलणपीच्छन्त्यन्ये ॥ १७ ॥

14 K नाम्न for सर्वनाम्न M तसप्रत्ययस्य, K तसिप्रत्ययस्य for तसिप्रत्ययस्य K M इत्यादेशा for इत्येतौ M एअआ for सव्वओ. 15 M om तु 16 M लहुत्त कृत्वस्, S लुत्त कृत्वस्, T लहुत्तकृत्वस् ; for the Sūtra KMST वारे कृत्वस् for वारे कृत्वसुच् KMS प्रत्ययस्य कृत्वस् for कृत्वसुच्प्रत्ययस्य KS लित्वान्न विकल्प for लित्वानित्यम् B उपगूहिज्जइ for उव° K S सहस्सहुत्तो for सहास° T सअभुत्त सहस्सभुत्त B रमज्जइ for रमिज्जइ M S om from सहासहुत्तो down to णत्थि 17. M डिल्लोह्लड्, T डिल्लोह्लड for ‘लडौ’ in the Sūtra M इत्यादेशो for इत्येतौ

स्वार्थे तु कश्च ॥ १८ ॥

स्वार्थे नाम्न पर कप्रत्ययो भवति तु । चकारात् डिल्लोल्लडौ च । चन्द्र
चन्दओ । हृदय हिअअ । इह इहअ । आश्लिष्ट आलिद्धअ ॥ द्विरपि भवति ।
बहुअअ ॥ ककारोच्चारण पैशाचीभाषार्थम् । वदन वतनक । डिल्ल—णिज्जि-
आसोअपल्लविल्लेण, निर्जताशोकपल्लवेन । पुरिल्लो पुरा पुरो वा ॥ उल्लङ्-
पिउल्लो प्रिय । मुहुल्ल मुखम् । हत्थुल्लो हस्त ॥ पक्षे चन्दो इत्यादि ॥
कुत्सादिविशिष्टे तु सस्कृतवदेव क सिद्ध ॥ १८ ॥

उपरे. सव्याने ल्ल ॥ १९ ॥

स्वाथ इयनुपर्तत । सव्यानार्थे उपरिशब्दात् द्विरुक्तो ला भवति । लिट्वा-
न्नित्यम् । उवरिल्लो ॥ सव्यान इति किम् । उवरि ॥ १९ ॥

नवैकाद्वा ॥ २० ॥

नत्र एक इत्येताभ्या पर स्वार्थे द्विरुक्तो लो वा भवति । णवल्लो णवो ॥
एक्कल्लो एक्को ॥ २० ॥

मिश्राल्लिअश् ॥ २१ ॥

मिश्रशब्दात्स्वार्थे लिअ इत्यादेशो जा भवति । शित्वात्पूर्वस्य दीर्घ ।
मीसालिअ मिस्स ॥ २१ ॥

शनैसो लिडअ ॥ २२ ॥

शनै शब्दात्स्वार्थे लिट् डिच्च इअ इत्यादेशो भवति । सणिअ ॥ २२ ॥

मनाको डअ च वा ॥ २३ ॥

मनाकशब्दात्स्वार्थे डिट् अअ इअ च प्रत्ययौ वा भवत । मणअ
मणिअ । पक्षे मणा ॥ २३ ॥

18 M चार्थ for स्वाथ in the Sūtra and Com K om पर, MT
पर M om तु B द्वित्वेऽपि, T द्विरपि for द्विरपि भवति MST पैशाचिक-
भाषार्थम् for पैशाचीभाषार्थम् KST वदनक for वतनक K चन्द्रो for चन्दो.
19 Before द्विरुक्तो S reads स्वाथ S om लिट्वान्नित्यम्, M लिट्वाञ्च
विकल्प M अवरिल्लो for उवरिल्लो M अवरि for उवरि 20 M इत्याभ्या for
इत्येताभ्या 21 T लिअट् for लिअश् in the Sūtra M मीस for मिस्स.

रो दीर्घात् ॥२४॥

वेत्यनुवर्तते । दीर्घगब्दात्प्रार्थे रो वा भवति । दीहर दीह दिग्घ ॥

॥ २४ ॥

हुमअडमऔल् भ्रुवः ॥२५॥

भ्रूगब्दात्प्रार्थे उमअ अमअ इत्येनौ डितौ लितौ भवत । लित्वा-
नित्यम् । भुमआ भमआ ॥ २५ ॥

लो वा विद्युत्पत्रपीतान्धात् ॥ २६ ॥

एभ्य पर स्वार्थे लो वा भवति । विज्जुला विज्जू । पत्तल पत्त ।
पीअल पीअ । अन्यलो अन्धो ॥ २६ ॥

त्वादेः सः ॥ २७ ॥

‘तस्य भावस्त्वतलौ’ इत्यादिना त्रिहितत्वादे पर स्वार्थे स एव
न्यादिर्भा भवति । मृदुत्वेन मउत्तआइ । मृदुतया मउत्तआए । ज्येष्ठतर
जेष्ठअरो । कनिष्ठतर कणिष्ठअरो ॥ २७ ॥

इरः शीलाद्यर्थस्य ॥ २८ ॥

शीठर्मसाध्वर्थेषु विहितस्य प्रत्ययस्य स्थाने इर इत्यादेशो भवति ।
हमनशील हसिरो । रोदनशील रोइरो । लज्जाशील लज्जिरो । जल्पशील
जप्पिरो । वेदनशील वेइरो । उच्छ्वसनशील ऊत्तसिरो ॥ केचिदिर तृन
एवाहु । तेषा नमिक्कमिरादयो न सिध्यन्ति । तृनोत्तरादिना बाधितत्वात् ॥
॥ २८ ॥

24 KMS om दाह 25 KM om, लितौ KMS लित्वान्न
विकल्प for लित्वान्नित्यम् KS भूमआ, M भुमअं, T हुमआ for भुमआ
26 MT om पर KT विज्जुला for विज्जुला 27 MT भावे त्वतलादिना
for तस्य भावस्त्वतलौ इत्यादिना M पर for पर After मउत्तआए
M adds त्वादेरेति किम् 28 MS 'साध्वर्थ, T शील र्मस्वाथ for
'साध्वर्थेषु T भसिरो for हसिरो KS जप्पिरो for जप्पिरो BT
ऊसिरो, S उस्ससिरो for ऊत्तसिरो M केचिदिह आल एवाहु for
केचिदिर तृन एवाहु M तेषां मते for तेषां

तुमत्तुआणतूणाः क्त्वः ॥ २९ ॥

क्वाप्रत्ययस्य तु अत् आण तूण इति चत्वार आदेशा भवन्ति ।
तुं—दद्हु । मोत्तु । भोत्तु ॥ अत्—भमिअ । रमिअ ॥ तु आ ण—घेतुआण ।
साउआण ॥ ‘क्वासुपोस्तु सुणात्’ [१ १ ४३] इत्यनुस्वारे कृते ।
घेतुआण । सोउआण ॥ तूण—घेतूण । सोऊण । काऊण ॥ अनुस्वारे ।
घेतूण । सोऊण । काऊण ॥ वन्दिता इति तु सिद्धाप्रस्थाया वलोपे ॥ २९ ॥
वरइत्तगास्तृनाद्यैः ॥ ३० ॥

वरइत्त इत्यादय तृनादिप्रत्यये सहिता स्वराद्यादेशविशेषिता बहुल
निपात्यन्ते ॥ (१) वरइत्तो वरयितृक नूतनवर । ऋतोऽत्, तो द्वित्व च ॥
(२) कणइल्लो (३) वाअडो शुक् । कणइल्लो । कणईल्लतामाची देस्य ,
ततो भगार्थेऽस्त्यर्थे वा डिल्ल । वाअडो । वाचाटे द्वितीयस्यातोऽत् ॥
(४) मइल्लपुत्ती पुष्पवती । मलिनशब्दस्य मइलादेश, तस्मात् पुत्ती ॥
(५) दुग्घोहो दोग्घोहो (६) दूणो द्विप । पिबतेघोह् । द्वाभ्या पिब-
तीति । द्विपाने पकारेण सह इत् ऊत् । दूणो ॥ (७) विरिचरो धारा-
विरेचनशील ॥ (८) सूरली मध्याह्न । सूरदस्त्यर्थे लि ॥ (९) वेल्लहलो
कोमलो विलासी च । वल्लभात् ल, आदेरत् एच्च ॥ (१०) सद्दाल नूपुरम् ।
शब्दादालोऽस्त्यर्थे ॥ (११) अल्लिल्लो (१२) फुल्लधओ

29 M om तूण—घेतूण । सोऊण । काऊण ॥ अनुस्वारे
T णिहिता नन्दिता इति for वन्दिता इति 30 T om बहुल
Som from इत्यादय down to डिल्ल (1) HD 7 44 K नूतनवर
नवोवर for नूतनवर (2) HD 2 21 () Sk वाचाट (4) From
मलिन and पोत्त=वत्त K मलिनादेशात् मइलात् पुत्ती (5) HD 5 44 M
ST om दोग्घोहो (6) HD 5 44 (7) HD (विरिचिरो) 7 93 MT
विरिचिरो for चरो (8) HD 8 57 T₂ सूरली for सूरली (9) HD
7 96 (10) HD 8 10 (11) HD (अल्लिल्लो) 1 13 (12) HD (फुल्लधुओ)
6 85 S पुल्लदओ, T पुल्लदओ for फुल्लधओ

(१३) रसाओ भ्रमर । एपा क्रमात् अले स्वार्थे ङिङ्, लो द्वित्व च ।
 पुष्पय पस्य ल । रसनतीति रसाओ ॥ (१४) लअणी लअणा (१५)
 कणई लतायाम् । लनाया स्वार्थे ङणी ङणा च । कनतेर्वातो स्त्रिया ङई ।
 शोभावहत्वात् ॥ (१६) बहुजा कनीयसी श्वश्रू । णा उक्तेऽर्थे जा । (१७)
 भाउजा भ्रातृपथ् । भ्रातृजायार्थे जा ॥ (१८) मेहुणिआ मातुलात्मजा
 स्याली च । मैथुनिका । मिथुनादुक्तेऽर्थे इक् ङाच्च ॥ (१९) रिमिणो
 रोदनशील । रुदे शीले ङिमिण ॥ (२०) पुण्णाली (२१) छिच्छई
 (२२) अउअणा असती । पुश्चल्या श्वस्य णा । धिक् धिक् छिच्छि ।
 धिग्धिगिति गर्हणा यस्या सा । अस्त्यर्थे टई । अटे शीले अणा । अड-
 अणा अटनशीला । (२३) चप्पलओ मिश्याबहुभाषी । चपलात्क, पस्य
 च द्विस्त प ॥ (२४) पिच्च जलम् । पिवतेर्द्विर्ब ॥ (२५) मघोणो
 मघया । स्वार्थे ण, अत्रा व्त्यस्य ओकार ॥ (२६) सइलासिओ मयूर ।
 सदायासिक नृलशीलत्वात् । 'इत्तु सदादौ' [१-२-३४] इत्यनेन सइ ॥
 (२७) वाउल्लो प्रलपिता । वाचो ङुल्ल ॥ (२८) पलहिअओ मूर्ख ।
 उपलहृदय । उकारस्य लोप ॥ (२९) चण्डिको कोप । चण्डात् कोपे
 ङिक् ॥ (३०) चण्डिजो पिशुन कोपश्च । चण्डादुक्तेऽर्थे ङिज् ॥
 (३१) कुम्माणो म्लान । म्लायते कुम्मादेशे ण ॥ (३२) अच्छिहरुल्लो
 द्वेष्य । अदणोर्हर, अदर्शनीयत्वात् । अक्षिहरात्स्वार्थं ङुल्ल ॥

(13) HD (रसाओ) 72 (14) HD 727 K
 लक्षणं for लअणी (15) HD 25 (16) HD (बहुवा?) 740
 KMST बहुच्वा for ण्जा (17) HD 6103 M बाहुज्जा for
 भाउज्जा (18) HD 6148 (19) HD 77 (20) HD 653 (21)
 Sk धिक् धिक् (22) HD 118 K om अटनशीला (23) HD
 320 M चच्चइओ, T छप्पलओ for चप्पलओ M चचलात्क for चपलात्क
 (24) HD 646 (25) Sk मघवन् (26) HD 820 (27) HD 756
 (28) Sk उपलहृदय M पलहिओ अपहृतहृदय (29) HD 32 (30)
 HD 320 K चण्डिजो पिशुनश्च । चकारात्कोपश्च (31) HD 240 T
 कुम्हणो for कुम्माणो (32) HD 141

(३३) छा इ लो रूपवान् । छायाया ढिलोऽस्यर्थे । कान्तिमानित्यर्थ ॥
 (३४) कुडुगो कुगो कुडुको लनागृहम् । कुटादुक्तेऽर्थे डुङ्ग डङ्ग डुकश्च ॥
 (३५) जरण्डो वृद्ध । जरतेरण्ड ॥ (३६) अच्छिप्रिअच्छी परस्परा-
 कृष्टि । आकर्षति व्याकर्षतीत्यत्र कृषे स्थाने प्रिअच्छी ॥ (३७) धूमरी
 तुहिनम् । धूमयत् धूमरी । उपमानार्थे री ॥ (३८) सोत्ती
 तरङ्गिणी । स्रोतसोऽस्यर्थे डी । तस्य द्वित्वम् ॥ (३९) अहि सिओ ग्रह-
 शङ्कया रुदित । अभिसीदते उक्तेऽर्थे डिक ॥ (४०) गावी गौ । गो
 स्त्रिया डावी ॥ (४१) उत्पल्लपत्थल्ला पार्श्वयुगापवृत्ति । उत्पल्लप्रस्थला-
 त्पार्श्वद्वयापवृत्त्यर्थे डा, लो द्वित्व च ॥ (४२) गजिनि लो स्पृष्टेऽङ्गे हास
 पुलकश्च । अङ्गे स्पृष्टे यो हासो जायते तस्मिन् पुलकार्थे च गर्जतेरिलिअ ॥
 (४३) चित्तल रम्यम् । चित्त लतीति ॥ (४४) पाडहुओ प्रतिभू ।
 प्रतिभुय स्वार्थे डुकण्, इतोऽत्व च ॥ (४५) पासणिओ पासाणिओ
 साक्षी । साक्षात्पार्श्वे नीयतेऽनेनेति पार्श्वानीयतेर्डिक ॥ (४६) अव रिज्ज
 अद्वितीयम् । अवरात् भागार्थे डिज्ज ॥ (४७) लाहिल्ला लम्पट । लाभा-
 दुक्तेऽर्थे डिल्ल ॥ (४८) कडिल्ल गहन, दौगारिक, कटिगल्लम्, निर्विव-
 रम्, विपक्ष, आशोश्च । कटिशब्दाद् गहनादिष्वर्थेषु डिल्ल ॥

(33) HD 3 35 (34) HD 2 31 M S om
 कुडुगो down to डुकश्च (35) HD 3 40 (36) HD 1 41
 K कृषे स्थाने अच्छिप्रिअच्छी (37) HD 5 61 K उपमार्थे for
 उपमानार्थे (38) HD 8 44 (39) HD 1 30 (40) Sk गो (41)
 HD 1 122 M पार्श्वानीयते आनीयते चेत्यर्थे for पार्श्वद्वयापवृत्त्यर्थे (42) HD
 (गजोल्लिअ) 2 100 S गजिलिओ, T गज्जलीओ for गज्जिलिओ (43) HD
 3 4 (44) HD (पाडहुओ) 6 42 KS पाडहुओ, T पालमुओ for पाडहुओ
 T प्रतिभूमि for प्रतिभू (45) HD 6 41 T पाडणीओ for पासणिओ S
 साक्षात्कश्चिन्नीयते for साक्षात्पार्श्वे नीयते (46) HD 1 36 T₁ अव रज्ज, T₂
 अव रज्ज T अवरादभावायै सिज्ज for अवरात् भागार्थे डिज्ज (47) Sk लाभ.
 (48) HD 2 52 T₁ कडिल्ल, T₂ कडिल्ल S वाहन for गहन

(४९) रू व सि णी रूपवती । रूपदस्ययै स्त्रिया सिणी ॥ (५०) कु डु ग्वि अ सुरतम् । कुटुम्बादुक्तेऽर्थे डिक ॥ (५१) अन्त रि ज्ज रशना कटिसूत्रम् । अन्तरादुक्तेऽर्थे डिज्ज ॥ (५२) अ ण्ण डु कि अ निपतित कूपाद्यवटेपु । अ ण्ण टादुक्तेऽर्थे डुक्किअ ॥ (५३) बु ड्ढि रो महिप । मज्जतेरादेशात् बुड्ढात् इर शीलार्थे ॥ (५४) पि पि डि अ यत्किंचित्पठितम् । पिडिपिडीत्यनुकरणात्क , आदेर्दिकारस्य लुक्, पो द्वित्व च ॥ (५५) स रि सा हु लो सदश । सदशात्स्वार्थे हुलश् ॥ (५६) गु मि लो मूढ । मुहेरादेशाद्गुमेरिल ॥ (५७) क च कार्यम् । कृजो डच्च ॥ (५८) घ डि अ घ डा घ डी गोष्ठी । घटिता घटा घटना यस्या सा ॥ (५९) क म णी निश्रेणी ॥ (६०) कि रि कि रि आ कर्णोप-कर्णिका कुतुक च । कर्णोपकर्ण कर्णपरपराप्राप्त कटुजल्पन तस्मिन्नर्थे कौतुके च किरिकिरीत्यनुकरणात्का ॥ (६१) अ ण्ण इ ओ सर्वत्रार्थे त्त । अर्णना-दुपमानार्थे डिक ॥ (६२) सा हु ली शाखा । स्वार्थे हुलि ॥ (६३) ज पे-क्वि र म गि र ओ यद् दृष्ट याचते । यद् दृष्टमित्यर्थे जपेक्खिरमिति निपाति-तात्परो याचनशीले मगिरओ कप्रत्ययान्त ॥ (६४) ग अ सा उ लो विरक्त । गतस्वादनुरक्तेऽर्थे डुल्ल ॥

(49) HD 79 (50) HD (कुडुन्विअ) 241 (51) HD 135 B दशना for रशना (52) HD (अवडक्किओ) 147 T अवडुक्किअ for अवडु° (53) T पुसिरो for बुड्ढिरो From बुड्ढ=मज्ज KST शीले for शीलार्थे (54) HD 650 KT पिडिपिटी°, M पिडिपिटी° S पटिपटी° for पिडिपिडी° (55) HD 89 T सारीसामुलो for सरिसाहुलो (56) HD. 2102 T गुम्मिलो for गुमिलो T मुहादेशात् for मुहेरादेशात् (57) HD 22 (58) HD 2105 T घसिआ घसा for घडिअघडा (59) HD 28 (60) HD (किरिइरिआ) 261 KM S om कर्णोपकर्ण MT कर्णपरपरया प्रयुक्त प्रकटजल्पन for कर्ण कटुजल्पनम् (61) HD 119 Sk अन्नचित (62) HD 852 (63) HD 344 M यद्यद्दृष्ट तत्तद्याचते for यद्दृष्ट याचते, T यावद् द्रष्टव्य प्रेक्षितमित्यर्थ for यद्दृष्टमित्यथ (64) HD (गयसाउलो) 287. M S om from विरक्त down to सिंहडहिल्लो K गतेः स्वादादु-क्त्यर्थ, T हतस्वादुक्त्यर्थ for गतस्वादनुरक्तेऽर्थ

(६५) सिहण्ड हिल्लो बाल । शिखण्डादुक्तेऽर्थे हिल्ल ।
 शिखावानित्यर्थ ॥ (६६) अलवलउसहो धूर्तों दुष्ट पृष्ठवाही
 बलीपद । अलमत्यर्थ बलमस्य वृषभस्येति । बिन्दोर्लुक् ॥ (६७) खुरह-
 खुडी प्रणयकोप । क्षुरवद्भाति तोदयतीति तुदेरादेशात् खुडात् डी ॥
 (६८) सीउल्ली सीउग्ग हिमकाले दुर्दिनम् । शीतात् डुल्लिङ्गौ, तस्य
 लोप ॥ (६९) वरण्डो वरण प्राकार । वृजो रण्ड ॥ (७०) तत्ती
 तत्परता । तात्परस्य तात्पर्ये ङत्ती ॥ (७१) हीरणा त्रपा । त्रपार्थे णा
 हीरादेशश्च ॥ (७२) गामरेडो योऽन्तर्मुक्त्वा ग्राम मुङ्क्ते । ग्रामादुक्तेऽर्थे
 रेड ॥ (७३) लडहा (७४) वेल्हरी मिलासवती । लसतेर्डहा सलोपश्च ।
 वेष्टयन्ते विटा अनयेति वेष्टे परो री, षो लश्च ॥ (७५) दुम्मइणी कलह-
 परा । दुर्मते स्वार्थे स्त्रिया णी ॥ (७६) लज्जालुइणी लज्जावती । लज्जालो
 स्वार्थे णी ॥ (७७) तण्णाअ आर्द्रम् । तिम्यतेर्डण्णाअ ॥ (७८) चिक्ख-
 अणो असहन । नञ्पूर्वासहतेर्यण, चिक्खादेशश्च ॥ (७९) वेणिअ
 वचनीयम् । वचेरुक्तेऽर्थे डेणिअ ॥ (८०) सुण्हसिओ निद्रालु । स्वप्नात्
 शीले सिय, प्रस्य च ण्ह, आदेरत उ । यद्वा सास्त्रा संस्कृते निद्रा ।
 'स्तावकसास्त्रे' [१ २ १८] इत्युत्वे सति तत् शीलार्थे ङसिअ ॥

(65) HD (सिहण्डल्लो) 8 54 T सिहसहिल्लो (66)
 HD (अलमल) 1 25 M दुर्दान्त for धूर्त, T om धूर्त
 B पृष्ठवाची for 'वाही' T बन्ध for बल (67) HD (खुरहुक्खुडी)
 2 76 T₁ खररखुसी, T₂ खरखुडी for खुरहखुडी (68) Sk शीत T₁ सीअह,
 T₂ सीदट्ट for सीउग्ग (69) HD 7 86 T₁ वराडो, T₂ वरीसो for वराडो
 (70) HD 5 20 T₂ तत्त (71) HD 8 67 T सीरणा for हीरणा M
 द्विय स्वार्थे णा for त्रपार्थे णा (72) HD (गामरोडो) 2 90 BT ग्रामे for
 ग्रामं (73) HD 7 17 T₁ रिसभा, T₂ रउभा for लडहा (74) HD 7 76.
 (75) HD 5 47 M दुम्मलणी for दुम्मइणी (76) Sk B लज्जालुणी
 for लज्जालुइणी (77) HD (तण्णाय) 5 2 (78) : (79) HD 7 75.
 (80) HD 8 39 T₂ सुण्मडिओ M om from यद्वा सास्त्रा down to
 ङसिअ

(८१) वप्पिओ केदार । उप्यन्तेऽत्रति वपे पिअ ॥ (८२) बन्धोलो
 मेलरु । बन्धेडोल्ल ॥ (८३) वारिजो पियाह । वृज इज्जण् । 'अचो जिगति'
 इति वृद्धि ॥ (८४) साउल्लो (८५) हडहड अनुराग । खादेरुक्तेऽर्थे
 ल्ल । हटत् हडदिति हृदय स्फुरति यत्रेति । तस्य लुक् ॥ (८६)
 माणसी मायावी मनस्वी च ॥ (८७) कोडिल्लो कोडिओ पिशुन ।
 कुडेर्यातोरिल्लइकौ, उत ओच्च ॥ (८८) अट्टण्णो आर्तज्ञ । आर्तं जाना-
 तीति ॥ (८९) गज्जोल्लो । गज्जते परिभयार्थं देय्याद्धानोडोल्ल ॥ (९०)
 वन्दिणो बदी । स्वार्ये ण ॥ (९१) तत्तिल्लो तच्छील । तत्ती तत्परता,
 ततोऽस्त्यर्थे ल्, लो द्वित्वम् ॥ (९२) ऊसुम्भिअ रुद्धगल्पोत्तनम् ।
 उत्पूर्वस्य सुम्भतेऽस्तेऽर्थे डिक ॥ (९३) णिउक्को तण्णीक मक ।
 निर्मुक्त । मस्य लुक्, दैयादिपाठान् द्वित्व च ॥ (९४) बहलो अपस्मार ।
 ब्रज्जण उक्तेऽर्थे ल् ॥ (९५) ठाणिज्ज गोमयम् । स्थानादुक्तेऽर्थे डिज्ज ॥
 (९६) उवउज्जो उपकारी । उपकृज्जो डुज्ज ॥ (९७) एक्कलो प्रबल ।
 एरुदुक्तेऽर्थे ल् ॥ (९८) माउसिआ माउच्छा मातृश्रसा । मातु परस्य
 स्वसु सिआच्छौ ॥ (९९) महल्लो मुखर । महतो डल्ल ॥ (१००)
 कुच्छिमई गर्भयती । कुक्षेरस्त्यर्थे मद् ॥ (१०१) रिज्जोल्ली ऋक्षालि
 नक्षत्रमाला, तद्वत् रिज्जोल्ली । ऋतो बिन्दु ॥

(81) HD (वप्पिणो) 7 85 (82) HD 6 89 (83) HD 7 55
 BS इज्जाणा for इज्जण (84) HD 7 55 (85) HD 8 74 M भगत्,
 T भटत् for हडत् T, स्फुटति for स्फुरति (86) HD 6 147 T माणसिणो
 माणसी (87) HD 2 40 T कटेर्यातो for कुडेर्यातो (88) Sk आर्तज्ञ T
 आवण्णो आपन्न (89) HD (गजिल्लो) 2 83 T गजालो गुजालो for गज्जोल्लो
 (90) Sk T विदिण्णो विदी (91) HD 5 3 (92) HD 1 14' (93)
 HD 4 51 (94) S बहलो, T बहलो for बहला (95) HD 4 5 M
 ठाणेज्ज, T ठाणेज्जा for ठाणिज्ज (96) HD 1 108 KS उपपूर्वात्कृज्जो
 for उपकृज्जो (97) Sk (98) HD (माअलिआ) 6 131 T माउच्च for
 'च्छा T सिआच्चौ for सिआच्छौ (99) HD 6 143 M महल्लो for
 महल्लो (100) HD 2 41 (101) HD 7 7 T रिच्चोली for रिज्जोल्ली.

(१०२) धोरणी पक्ति । धारात् घोरणी । आत ओ, उपमार्थे
 ङणी च ॥ (१०३) पडमा दूष्यपटम् । पटादस्त्यर्थे मा ॥ (१०४)
 जुअणो युया । स्वार्थे ण ॥ (१०५) करमरी हठहता स्त्री बन्दी । करेण
 मृद्यमानादाकृष्यत इत्यर्थे करोपपदाद् मृद्वातेर्ङी ॥ (१०६) दड्ढाली दववर्त्म
 दवाग्निमार्ग । दग्धात् ङाली ॥ (१०७) कुडङ्गो कुडओ लतागृहम् ।
 कुटीशब्दादुक्तेऽर्थे डङ्गडकौ ॥ (१०८) कारिम कृत्रिमम् । कृजो डारिम ॥
 (१०९) जघालओ (११०) जघामओ दूत । जङ्घाया शीघ्रेऽर्थे लुअ-
 मओ ॥ (१११) बलामोडी बलात्कार । बलान्मुच्यते यत्नेति ॥ (११२)
 चक्कल परितुलम् । चक्राल ॥ (११३) बाउल्ली पुत्रिका कुमारीकीडो-
 चिता सालभञ्जिका । कुमारीव्यापारयतीति व्याघ्रेर्ङलि ॥ (११४) मत्तवालो
 मत्त । स्वार्थे वाल ॥ (११५) बहुणिआ ज्येष्ठभ्रातृवधू । वध्वा उक्तेऽर्थे
 णिआ ॥ (११६) जभणभणो स्वैरभाषण । यद्वा तद्वा भणत्यप्रिकमिति ।
 आदितृनीयाम्यामनुस्वार, तलोपश्च ॥ (११७) भाइरो भेज्जलो भेज्जो
 (११८) ओज्जरो भीरु । भिय शील इत्यर्थे डाइरडेज्जलडेज्जा, त्रसेरा-
 देशात् ओज्जाच्चर ॥ (११९) आहुड सीत्कार । आहरति आदत्ते प्रिय-
 हृदयमिति । आह्जो ड ॥ (१२०) काअपिउला कोकिला । काक
 पितृत्पोयको यस्या इत्यर्थे काकपितृगब्दात् ला ॥ (१२१) मुहल मुखम् ।
 स्वार्थे ल ॥ (१२२) गत्तडी गायिका । गात्रीगब्दात्स्वार्थे डडी ॥

(102) Sk (103) HD (पडवा) 6 6 M दूष्यपटकुटा, T दूष्या पटकुटी for
 दूष्यपटम् (104) Sk युवन् (105) HD 2 15 T किरिमरी for करमरा M
 मृद्यमाना कृष्यते, T मर्द्यमाना कृष्यते for मृद्यमानादाकृष्यते (106) Sk दड्ढाली
 (107) HD 2 31 T कुडङ्गो for कुडगो (108) HD 2 27 (109) HD
 3 42 (110) HD 3 42 (111) HD 6 92 (112) HD 3 20
 T₁ चक्कल, T₂ चम्बल for चक्कल (113) HD 6 92 T बाउल्ल (114)
 HD 6 122 (115) HD (बहुणी) 7 41 T बहुणाआ for बहुणिआ (116)
 HD (जभणवो) 3 44 (117) HD 6 107 T भाउरो for भाइरो Tom
 भेज्जो (118) HD (ओज्जलो) 1 154 S वज्जलो, T वोज्जो for ओज्जरो
 (119) HD (आहुड) 1 74 KMS शीकृत for सीत्कार (120) HD
 2 30 T पुत्रवत् for पितृवत् (121) HD 6 134 (122) HD 2 82.
 त्रि प्रा ८

(१२३) दु द्दोलणा दुग्धापि या दुह्यते गौरित्यत्रार्थे दुग्धात् दोलणा ॥ (१२४) मा माइ अभयम् । भियो भादेशान्मापूर्वात् इ ॥ (१२५) तो मरि ओ शस्त्र-
प्रमार्जक । तोमरादुक्तेऽर्थे डिक ॥ (१२६) व हु हा डिणी वध्या उपरि परिणीयते
इति वध्या उक्तेऽर्थे हाडिणी ॥ (१२७) रु अ रु इ आ उत्कलिका । रुहरुहिका-
शब्दे हकारयोर्लुक् ॥ (१२८) पि उ सि आ पि उ च्छा पितृष्वसा । पितु
परस्य स्वसु सिआञ्छौ ॥ (१२९) पुष्पी पितु परस्य स्वसु फी च ॥ (१३०)
अ णु सू आ आसन्नप्रसवा । अनुमूतेरासन्नप्रसवार्थे डा ॥ (१३१) म च्चो
भगिनीसुत । भगिन्या सुतेऽर्थे च्च , भादेशश्च ॥ (१३२) ओ हल्ली अप-
सृति । सुतेर्हल्ली ॥ (१३३) म म्म को गर्व । मर्मण उक्तेऽर्थे क्क ॥ (१३४)
म डप्प रो मधुपर । उतोऽन्, धो डश्च ॥ इत्यादि ॥ कृष्टानुपसर्गघृष्टान्य-
विद्वस्वाचस्पतिपिष्टरश्च प्रचेत प्रोक्तादीना किवादिप्रत्ययान्ताना च अग्निचि-
त्सोमसुदित्यादीना सुम्हौ सुम्हौ इत्यादीना च पूर्वविद्वद्भिर्प्रयुक्ताना प्रतीतिवैषम्य-
कर प्रयोगो न कर्तव्य । शब्दान्तरैरेव तदर्थोऽभिधेय । यथा—कृष्ट कुशल ।
वाचस्पति गुरु । विष्टरश्चवा हरि । इत्यादि ॥ घृष्टशब्दस्य सोपसर्गस्य
प्रयोग इष्यत एव । मन्दरअडपरिघट्ट, मन्दरतटपरिघट्टम् । त दिअसणिघट्टाण
इत्यादि ॥ ३० ॥

अव्ययम् ॥ ३१ ॥

अधिकारोऽयमा पादपरिसमाप्ते । इत पर य वक्ष्यन्ते ते अव्ययसज्ञका
ज्ञातव्या ॥ ३१ ॥

(123) HD (दुद्धोलणी) 5 46 (124) HD 6 129 T माहाई for
मामाइ (125) HD 5 18 B शस्त्री प्रमार्जक, T शास्त्रप्रमार्जक (126)
HD 7 50 T बहुभासिणी for बहुहाडिणी (127) HD 7 8 (128)
Sk पितृष्वसा (129) HD (पुष्पा) 6 52 (130) HD 1 23 T₁ अणे-
पिआ, T₂ अणेडिआ for अणुसूआ (131) Sk₂ (132) Sk अपसृति (133)
HD 6 143 (134) HD (मडप्परो) 6 120 S मडुपलो for मडप्परो
MT मदस्फुर for मधुपर KM आर्यै कविभि, T पूर्वविद्वि for पूर्ववि-
द्वद्भि KMT वैषम्यपर for वैषम्यकर KS तदिशश° for दिअस° M
°णिहट्टाण for °णिघट्टाण Before Sūtra 31 Bp K read अथाव्ययानि.
MS अत पर for इत पर

आम अभ्युपगमे ॥ ३२ ॥

आम इत्यव्ययमभ्युपगमे प्रयोज्यम् । आम बहुला वणाली ॥ आम
सस्कृतेऽपीति केचित् ॥ ३२ ॥

तं वाक्योपन्यासे ॥ ३३ ॥

त इत्यव्यय वाक्योपन्यासे प्रयोज्यम् । त तिअसबन्दिमोवख ॥ ३३ ॥

णइ चेअ चिअ च एवार्थे ॥ ३४ ॥

णइ चेअ चिअ च इत्येते अयधारणार्थे प्रयोज्या । गइओ णइ ।
गदित एव ॥ ज चेअ मुउलण लोअणाण अणुबन्ध त चिअ कामिणीण ।
यदेव मुकुलन लोचनानामनुबन्ध तदेव कामिनीनाम् ॥ दैवादिपाठाद् द्वित्वम् ।
ते चिअ धण्णा ते चिअ सुउरिसा । त एव ध यास्त एव सुपुरुषा ॥ सो च
वअरूवेण । स एव वयोरूपेण ॥ सो च सीले । स एव शीले ॥ ३४ ॥

हद्धि निर्वेदे ॥ ३५ ॥

हद्धि इति निर्वेदे प्रयोज्यम् । हाधिकशब्दवत् हद्धि । हद्धि हो
धावह । हा धिक् हो धावत ॥ ३५ ॥

दर अर्धेऽल्पे वा ॥ ३६ ॥

दर इत्यव्ययमर्थार्थे ईषदर्थे वा प्रयोज्यम् । दरविअसिअ अर्धमीषद्वा
विकसितम् ॥ ३६ ॥

किणो प्रश्ने ॥ ३७ ॥

किणो इत्यव्यय प्रश्ने वा प्रयोज्यम् । किणो धुवसि, किं धुवसि,
किं धूनोषि ॥ ३७ ॥

32 KMS अभ्युपगमे आम for the Sūtra K अभ्युप-
गमेऽपि for 'पगमे KMS प्रयोक्तव्यम् for प्रयोज्यम् here and
elsewhere 33 B दिअसबन्दिमोवख for तिअस° 35 KM निर्वेदे
हद्धि इति for हद्धि इति निर्वेदे B णो धामह for हो धावह 37 Before
किणो in Com MS read वेत्यनुवर्तते MS om अव्यय

मिव पित्र विव विअ व व्व इवार्थे ॥ ३८ ॥

मिव पित्र विव विअ व व्व इति पठेते इवार्थे या प्रयोज्या । कमल-
मिव । चन्द्रण पित्र । हसो पित्र । जीवो विअ । उअअस्स व ताविअसी-
अलस्स, उदकस्येय तापितशीतलस्य । साअरो व्व गहिरो, सागर इव
गभीर । साअरो व्व सारओ, सागर इय क्षार ॥ पक्षे णीलुप्पलमाला इव,
नीलोत्पलमालेय ॥ ३८ ॥

किर इर हिर किलार्थे ॥ ३९ ॥

किर इर हिर इति त्रय किलार्थे वा प्रयोज्या । कल्लं किर खल-
हिअओ । तस्स इर पिअवअस्सो । वाहिता हिर देवी ॥ पक्षे । एव्व किल
तेण सिमिण्ण भणिअ ॥ ३९ ॥

अम्हो आश्वर्ये ॥ ४० ॥

आश्वर्ये अम्हो इति प्रयोज्यम् । अम्हो तेयस्स गट्ठ । अम्हो कहं
परिणित्त ॥ ४० ॥

अब्भो पश्चात्तापमूचनादु'खसंभाषणापराधानन्दादरखेदविस्मय-
विषादभये ॥ ४१ ॥

अ-भो इति पश्चात्तापादिषु प्रयोज्यम् । पश्चात्तापे-अ-भो तह तेण
कअ । जहअ जह कस्म साहेमि ॥ स च नायाम्-अ-भो दुक्करआरअ ।
अ-भो जारद्धो ॥ दु से-अ-भो दलड हिअअ ॥ सभापणे-अ-भो
किमिण ॥ जपग पे-अ-भो हरन्ति हिअअ तह पित्र वेसा भयन्ति
जुवईण ॥ आनन्दे-अ-भो सुप्पहाअमिण ॥ आदरे-अ-भो मह मफल
जीविअ ॥ मेदे-अ-भो ण जाणामि चित्त ॥ निस्मये-अ-भो कि पि रहरस
मुणन्ति उता णणव्वहिआ, किमपि रहस्य जानन्ति भूर्ता जनाभ्यधिका ॥
विपादे-अ-भो णासेन्ति धिइ पुलअ उट्टेन्ति देन्ति रणरणअ, नाशयन्ति
धूर्ति पुलक उर्धयन्ति ददति रणरणकम् ॥ भये-अ-भो गइअम्हि तुमे
णवरज्जइ सा ण जूरिहट्ठ, अब्भो गदितास्मि त्वया नैव रज्येत सा न
खेद्यते ॥ ४१ ॥

38 KMST om साअरो व्व गहिरो 40 KMS अम्मा for अम्हो in
the Sūtra and Com 41 KMS अब्भो, T अबो for अब्भो in the
Sūtra and Com

हुं पृच्छादाननिवारणे ॥ ४२ ॥

हु इति पृच्छादिषु प्रयोज्यम् । पृच्छायाम्—हु साहसु सद्भाव ॥
दाने—हु गेण्ह अप्पणो विअ ॥ निवारणे—हु णिल्लज्ज समोत्तर ॥ ४२ ॥

वणे निश्चयानुकम्प्यविकल्पे ॥ ४३ ॥

वणे इति निश्चयादौ प्रयोज्यम् । निश्चये—वणे देमि, निश्चय ददामि ॥
विकल्पे—वणे होइ ण होइ, भवति वा न भवति ॥ अनुकम्प्ये—होइ दासो
वणे ण मुच्चइ, भवति दासोऽनुकम्प्यो न मुच्यते ॥ ४३ ॥

संभावने अइ च ॥ ४४ ॥

अइ इति, चकारात् वणे इति च, संभावने प्रयोज्यम् । अइ दिअर
किं ण पेच्छसि । णत्थि वणे ज ण देइ विहिपरिणामो ॥ ४४ ॥

आनन्तर्ये णवरिअ ॥ ४५ ॥

णवरिअ इत्यानन्तर्ये प्रयोज्यम् । णवरिअ से रहुवइणो, अनन्तरमस्य
रघुपते ॥ ४५ ॥

केवले णवर ॥ ४६ ॥

केवलेऽर्थे णवर इति प्रयोज्यम् । णवर पिआइ चिअ णिवडन्ति,
केवल प्रियाण्येय निष्पतन्ति पृथग्भवन्ति ॥ केचित्तु 'केवलानन्तर्ययोर्णवर-
णवरिअ' इत्येकमेव सूत्रमाहु । तन्मते उभावप्युभयार्थौ ॥ ४६ ॥

भन्द ग्रहणार्थे ॥ ४७ ॥

भन्द इति ग्रहणार्थे प्रयोज्यम् । भन्द ओलोएसु म । गृहाणेत्यर्थः ॥ ४७ ॥

भन्दि विकल्पविषादसत्यनिश्चयपश्चात्तापेषु च ॥ ४८ ॥

भन्दि इति विकल्पादिषु ग्रहणार्थे च प्रयोज्यम् । विकल्पे—भन्दि
भोज्ज एत्ताहे, भवेदिदानीम् ॥ विषादे—भन्दि चरणे तओ समाणिओ,
चरणौ तत समानितौ ॥ सत्ये—भन्दि तुह भणिमो ॥ निश्चये—सासिज्जइ
भन्दि तुह कज्जे ॥ पश्चात्तापे—भन्दि सहेहि धरणि ॥ ग्रहणार्थे—भन्दि
आलोएसु म ॥ ४८ ॥

42 T भु for हु 47 M हद for भद in the Sūtra and
Com 48 K भदि तुज्ज for भोज्ज

संभाषणरतिकलहे रे अरे ॥ ४९ ॥

सभाषणरतिकलहार्ययासख्य रे अरे इत्येतौ प्रयोज्यौ । सभापणे—
रे रे हिअअ मडअसरिसा ॥ रतिकलहे—अरे बहुवल्लह मए सम मा करेसु
उगहास ॥ ४९ ॥

हरे क्षेपे च ॥ ५० ॥

क्षेपे चकारात्सभाषणरतिकलहार्ययासख्य हरे इति प्रयोज्यम् ।
क्षेपे—हरे णिल्लञ्ज ॥ सभापणे—हरे पुरिसा ॥ रतिकलहे—हरे
बहुवल्लह ॥ ५० ॥

धू कुत्सायाम् ॥ ५१ ॥

कुत्साया धू इति प्रयोज्यम् । धू णिल्लञ्जो लोओ ॥ ५१ ॥
ऊ गर्हाविस्मयसूचनाक्षेपे ॥ ५२ ॥

गर्हादिषु ऊ इति प्रयोज्यम् । गर्हायाम्—ऊ णिल्लञ्ज । विस्मये—
ऊ कह मुणिआ अह ॥ सूचने—ऊ केण ण निण्णाअ ॥ प्रक्रान्तवाक्यस्य
विपर्यासशङ्कया विनिवर्तनलक्षण आक्षेप । तत्र—ऊ किं मए भणिअ ॥ ५२ ॥

पुणरुत्तं कृतकरणे ॥ ५३ ॥

पुणरुत्त इति कृतकरणे प्रयोज्यम् । अइ सुव्वइ पमुलि णीसहेहिं
अङ्गेहिं पुणरुत्त, अयि स्वपिषि पासुले नि सहेरङ्गे कृतकरणम् ॥ ५३ ॥

हु खु निश्चयविस्मयवितर्के ॥ ५४ ॥

हु खु इत्येतौ निश्चयादिषु प्रयोज्यौ । निश्चये—त पि हु अञ्छिण्णसिर,
त खु सिरीए रहस्स ॥ विस्मये—को खु एसो सहाससिरो ॥ वितर्के ऊह
सशयो वा । ऊहे—न हु नवरसगाहिआ एअ खु हसइ ॥ सशये—जलधरो
खु धूमो खु ॥ सभापनेचेव्यते—तरिउ णहु णवर इम । एअ खु तुम
हसइ ॥ बहुगधिकारादनुस्वरात्परा हु न प्रयोक्तव्य ॥ ५४ ॥

णवि वैपरीत्यै ॥ ५५ ॥

णवि इति वैपरीत्ये प्रयोज्यम् । णवि लोअणो ॥ ५५ ॥

वेव्वे विषादभयवारणे ॥ ५६ ॥

वेव्वे इति विषादादौ प्रयोज्यम् । विषादे—उल्लाविरीइ वेव्वेत्ति तीएँ भणिअ ण विम्हरिमो । किमुल्लापयन्त्या उत खिद्यमानया त्वया वेव्वे इति भणित न विस्मराम ॥ भये—वेव्वे पलाइद तेण ॥ वारणे—उल्लाविरीइ वि तुम वेव्वे त्ति मयच्छि किं णेअ ॥ उल्लाविरीइ इति खमायातम् ॥ ५६ ॥

आमन्त्रणे वेव्वे च ॥ ५७ ॥

वेव्वे इति चामन्त्रणे प्रयोज्यम् । वेव्वे गोले । वेव्वे मुरन्दले वहसि पाणिअ ॥ ५७ ॥

वा सख्या मामि हला हले ॥ ५८ ॥

आमन्त्रण इति वर्तते । सख्या आमन्त्रणेऽर्थे मामि हला हले इति प्रयोज्या । मामि सरिसक्खराण वि । पणअह माणस्स हला । हला सउन्दले । हले हआसे ॥ पक्षे । सहि एरिस च्चिअ गई ॥ ५८ ॥

दे समुखीकरणे च ॥ ५९ ॥

समुखीकरणे सख्या आमन्त्रणे च दे इति प्रयोज्यम् । दे पसिअ णिअत्तसु सुन्दरि, यावत्प्रसीद निवर्तस्व सुन्दरि । दे सहि ॥ ५९ ॥

ओ पश्चात्तापसूचने ॥ ६० ॥

पश्चात्तापे सूचनाया च ओ इति प्रयोज्यम् । पश्चात्तापे—ओ पच्चाअ-न्तिआए ॥ सूचनायाम्—ओ अविणयतत्तिहो ॥ परिकल्पार्थे उतादेशेन ओकारे-णैव सिद्धम् । ओ विरएमि णहअले ॥ ६० ॥

55 M भाअणो for लोअणो 56 B वेव्वे, M वेव्वे for वेव्वे in the Sūtra and Com M om उल्लाविरीइ इति खमायातम् 57 T आमन्त्रणेषु in the Sūtra B वेव्वे, T वेव्वे for वेव्वे BT वेव्वे मुकुर रेहसि पाणी क्कावा (?) 58 BT सरिसक्खराणि, M सहि सक्खराण वि for सरिसक्खराण वि BT माण सहला for माणस्स हला 59 M आमन्त्रणकरणे for *मन्त्रणे BT णिवत्तइ T om दे सहि 60 M विकल्पार्थे for परिकल्पार्थे.

अण णाडं नञर्थे ॥ ६१ ॥

नञर्थे अण णाड् इत्येतौ प्रयोज्यौ । अणचिन्तिअ मुणन्ति, अचि-
न्ति नानन्ति । णाड् करोमि रोस, न करोमि रोपम् ॥ ६१ ॥

निश्चयनिर्धारणे वले ॥ ६२ ॥

निश्चये निर्धारणे च वले इति प्रयोज्यम् । निश्चये—वले सीहो, सिंह
एषायम् ॥ निर्धारणे—वले पुरिसो वणनओ खत्तिआण, पुरुषो धनजय एव
क्षत्रियाणाम् ॥ ६२ ॥

मणे विमर्शे ॥ ६३ ॥

विमर्शे मणे इति प्रयोक्तव्यम् । मणे सूरौ, किस्सित्सूर्य अन्ये मन्ये
इत्यर्थमपीच्छन्ति ॥ ६३ ॥

माड् मार्थे ॥ ६४ ॥

माड् इति मार्थे प्रयोक्तव्यम् । माड् काहीअ रोस, मा कार्षीद् रोपम् ॥ ६४ ॥

अलाहि निवारणे ॥ ६५ ॥

अलाहीति निवारणे प्रयोज्यम् । अलाहि विसाएण, अल विषादेन ॥ ६५ ॥

लक्षणे जेण तेण ॥ ६६ ॥

लक्षणे जेण तेण इत्येतौ प्रयोज्यौ । भमररुअ जेण कमलवण ।
भमररुअ तेण कमलवण ॥ ६६ ॥

त्वोदवापोताः ॥ ६७ ॥

अव अप इत्येतावुपसर्गौ उत इति विकल्पार्थो निपातश्च ओ इति तु
प्रयोक्तव्या । ओआरो अवतार अपकारो वा । ओ विरएमि णहत्थले, उत
विरचयामि नभ स्थले । पक्षे अत्रआरो इत्यादि ॥ ६७ ॥

63 BT इत्थमपीच्छन्त्यन्ये for अन्ये मन्ये इत्यर्थमपीच्छन्ति 64 B
माड् T माड for माड् in the Sūtra and Com 65 KM अलाहि किं
वाइएण लोहेण अल किं वाचिकेन लोभेन for अलाहि विसाएण, अल विषादेन 67.
T अवकार for अवतार KMT णहअले for णहत्थले

उ ओ उपेः ॥ ६८ ॥

उप इत्युपसर्ग उ ओ इति द्विधा प्रयोक्तव्य । उआरो ओआरो
उपकार ॥ ६८ ॥

प्रत्येकमः पाडिक्कं पाडिक्कं ॥ ६९ ॥

प्रत्येकमित्यस्यार्थे पाडिक्क पाडिक्क इति तु प्रयोक्तव्यम् । पाडिक्क ।
पाडिक्क ॥ पक्षे पच्चेअ ॥ ६९ ॥

स्वयमोऽर्थे अप्पणा ॥ ७० ॥

स्वयमित्यस्यार्थे अप्पणा इति तु प्रयोक्तव्यम् । विसअ विसन्ति
अप्पणा कमलपणा ॥ पक्षे । सअ चिअ मुणसि करणिज्ज, स्वयमेव जानासि
करणीयम् ॥ ७० ॥

एकसरिअं झटिति संप्रति ॥ ७१ ॥

झटित्यर्थे संप्रत्यर्थे च एकसरिअ इति तु प्रयोज्यम् । एकसरिअ
झटिति संप्रति या ॥ पक्षे । झत्ति । सपइ ॥ ७१ ॥

इहरा इतरथा ॥ ७२ ॥

इहरा इति इतरथार्थे प्रयोज्यम् । इहरा नीसामन्नेहिं । पक्षे । इअरहा ॥
॥ ७२ ॥

मुधा मोरउल्ला ॥ ७३ ॥

मुधार्थे मोरउल्ला इति तु प्रयोज्यम् । मोरउल्ला ॥ पक्षे मुहा ॥ ७३ ॥

अयि ऐ ॥ ७४ ॥

अयि इत्यर्थे ऐ इति तु प्रयोज्यम् । ऐ बीहेइ । ऐ उम्मत्तिए ॥ अत
एव वचनादैकारस्यापि प्राकृते प्रयोग ॥ ७४ ॥

69 पाडिक्क for पाडिक्क in the Sūtra and Com 70 M स्वयमप्पणो,
T स्वयमप्पणा for the Sūtra 72 BT णिसामन्नेहिं for नीसामन्नेहिं.

74 K बीहेमि for बीहेइ

उअ पश्य ॥ ७५ ॥

पश्य इत्यर्थे उअ इति प्रयोज्यम् । उअ णिच्चलणिप्फन्दा । पक्षे
ओअच्छादय पश्यन् इत्यर्थः ॥ उअ इति च दृश्यते । उअ गोठ्ठनञ्जम्मि ॥ ७५ ॥

इजेराः पादपूरणे ॥ ७६ ॥

इ जे र इत्येते पादपूरणे प्रयोज्या । णअणा इ । अच्छी इ । अण्णेक्क
इ । रूप तु जे गम्मइ । कठमगोरी र ॥ अहो हहो हा नाम हे इत्यादय
सस्कृतसमवेन सिद्धा ॥ ७६ ॥

प्याद्याः ॥ ७७ ॥

प्यादयो नियतार्थवृत्तयः प्राकृते प्रयोज्या । पि अपीत्यर्थे ॥ ७७ ॥

इति श्रीमदहर्हणन्दित्रैविद्यदेवश्रुतवरश्रीपादप्रसादासादितसमस्तविद्याप्रभाव-

श्रीमत्रिविक्रमदेवविरचितप्राकृतव्याकरणवृत्तौ

द्वितीयाध्यायस्य प्रथम पाद ॥

77 MT व्याद्या for प्याद्या in the Sūtra M वि अपीत्यर्थ,
T वि अप्यर्थे for पि अपीत्यर्थ Colophon, BK M om from 'मदह
down to श्रीमत् MT द्वितीयस्याध्यायस्य for द्वितीयाध्यायस्य

द्वितीयः पादः ॥

वीप्सार्थात्तदचि सुपो मस्तु ॥ १ ॥

वीप्सार्थात्पदात्परस्य सुप स्थाने तदचि तस्य वीप्सार्थस्य सबन्धिन्यचि परे मो वा भवति । एकैकम् एकमेक । एकैकेन एकमेकेण । अङ्गे अङ्गे अङ्ग-
मङ्गमि ॥ पक्षे । एकैक इत्यादि ॥ १ ॥

अमः ॥ २ ॥

सुप इत्यनुवर्तते । नाम्न परस्य सुप सबन्धिनोऽम द्वितीयैकप्रचनस्य स्थाने मकारो भवति । वच्छ । माल । गिरि । गोरि । गामणि । तरु ।
चहु ॥ २ ॥

श्लुग्जश्शसोः ॥ ३ ॥

नाम्न परयोर्जस् शस् इत्येतयोर्लुग्भप्रति । शित्वापूर्वस्याचो दीर्घ ।
वच्छ । माल । गिरी । गोरी । गामणी । तरु । ऋ चिद्वन्ति पेच्छ वा ॥
॥ ३ ॥

णशामः ॥ ४ ॥

नाम्न परस्य षष्ठीबहुवचनस्य आम णश् इत्यादेशो भप्रति । शित्वा-
त्पूर्वस्य दीर्घ । वच्छाण । वणाण । मालाण । गङ्गाण । गिरीण । दहीण ।
बुद्धीण । गामणीण । सुधीण । गोरीण । तरूण । मरूण । वरूण ॥ 'क्त्वासु-
पोस्तु सुणात्' [१ १ ४३] इति वानुसारे वच्छाण गिरीण इत्यादि ॥४॥

1 M om वा KS भवति तु for वा भवति KM om एकैकेन B
अग्रे अग्रे अगमगममि for अङ्गे अङ्गे अङ्गमङ्गमि S पक्षे एकमेक इत्यादि for पक्षे
एकैक इत्यादि 2 K गामणि for गामणि After बहु K adds पेच्छ वा, S
adds पेच्छ 3 T om श्लुक् in the Sūtra 4 MS ण for णश्
in the Sūtra and Com S om आम M om वरूण KMS
om मालाण गङ्गाण, T om मालाण KM om सुधीण, S बुद्धीण for
सुधीण After वच्छाण KS add घणाण गङ्गाण

हिं हिं हि भिमः ॥ ५ ॥

नाम परस्य भिस सविन्दु सानुनासिक केवलश्च हिर्भवति । वच्छेहिं वच्छेहिं वच्छेहि । णेहिं णेहिं वणेहि । मालाहिं मालाहिं मालाहि । गिरीहिं गिरीहिं गिरीहि । बुद्धीहिं बुद्धीहिं बुद्धीहि । दहीहिं दहीहिं दहीहि । गामणीहिं गामणीहिं गामणीहि । गोरीहिं गोरीहिं गोरीहि । तरुहिं तरुहिं तरुहि । वेणुहिं वेणुहिं वेणुहि । वहूहिं वहूहिं वहूहि । महूहिं महूहिं महूहि । इत्यादि ॥ ५ ॥

हितोत्तोदोदु डसिम् ॥ ६ ॥

नाम परो डसिस् पञ्चमीप्रभक्ति हितो, द्विस्तस्तो, दो, दु इति चतुर आदेशानापद्यते । वच्छाहितो 'भिरभ्यस्सुपि' [२ २ २१] इत्येवे वच्छेहितो । ण्छत्तो । ण्छादो । ण्छादु । वृक्षात् वृक्षेभ्यो वा ॥ दहीहितो दहितो । दहीदो । दहीदु ॥ गोरीहितो । गोरित्तो । गोरीदो । गोरीदु ॥ तरुहितो । तरुत्तो । तरुदो । तरुदु ॥ महुहितो । महुत्तो । महुदो । महुदु ॥ वेणुहितो । वेणुत्तो । वेणुदो । वेणुदु ॥ दो दु इत्यत्र दकारो भाषांतरार्थ । तेन शौरसेनीभाष्यो —मलअकेदुदो मलअकेदुदु मलयकेतो । पेशाच्या 'तल्नदो' (३ २ ४६) इति तकारार्थम् । गिरीतो ॥ एव धनमालागिरि-बुद्धिग्रामणीतरुधूप्रभृतय ॥ ६ ॥

सुतो भ्यसः ॥ ७ ॥

पञ्चमीवद्गुणचनस्य सुतो इत्यादेशो भवति । वच्छासुतो वच्छेसुतो । घणासुतो घणेसुतो । मालासुतो । गिरीसुतो । दहीसुतो । बुद्धीसुता । गामणीसुतो । इत्यादि ॥ ७ ॥

5 KS सानुस्वार, M अनुस्वार for सविन्दु KM use the sign for anunāsika here only M om वेणूहिं down to इत्यादि 6 KMST भ्यस्येत्वे for भिसभ्यस्सुपि इत्येवे KMT वच्छाओ वच्छाउ and similraly for other words for वच्छादो वच्छादु T भाषान्तरार्थ for 'रार्थ' T om from पेशाच्या down to प्रभृतय 7 KMT om मालासुतो After गामणीसुतो KM add गोरीसुतो तरुसुतो महुसुतो वहुसुतो K वच्छादु for वच्छाउ K घणाउ K om गोरीओ गोरित्तो गोरीउ गोरीहितो गोरीहि

दिदोत्तोदु डसौ ॥ ८ ॥

पञ्चम्यादेशेषु दो त्तो दु इत्येषु डसि पञ्चम्येकवचने च परे पूर्वस्याचो दीर्घो भवति । वञ्छाओ वञ्छत्तो ॥ ‘सयोगे’ (१ २ ४०) इति दीर्घेऽपि ह्रस्व , तथापि तद्ग्रहण भ्यसि एत्यबाधनार्थम् ॥ डसिनैव सिद्धे दोदु-ग्रहणमप्येत्वापवादयैव ॥ वञ्छाउ वञ्छाहितो वञ्छाहि ॥ वणाओ वणत्तो वणाउ वणाहितो वणाहि ॥ गिरीओ गिरित्तो गिरीउ गिरीहितो गिरीहि ॥ गोरीओ गोरित्तो गोरीउ गोरीहि ॥ दहीओ दहित्तो दहीउ दहीहितो दहीहि ॥ बुद्धीओ बुद्धित्तो बुद्धीउ बुद्धीहितो बुद्धीहि ॥ गामणीओ गामणित्तो गामणीउ गामणीहितो गामणीहि ॥ तरुओ तरुत्तो तरुउ तरुहितो तरुहि ॥ महुओ महुत्तो महुउ महुहितो महुहि ॥ वेणुओ वेणुत्तो वेणउ वेणुहितो वेणूहि ॥ वहुओ वहुत्तो वहुउ वहुहितो वहुहि ॥ ८ ॥

सोर्लुक् ॥ ९ ॥

नाम्न परस्य सो प्रथमैकवचनस्य लुग्भवति । हे देव । हे गङ्गे । हे गोरि । हे लच्छि । हे गामणि । हे उहु ॥ ९ ॥

डसोऽस्त्रिया सर् ॥ १० ॥

डस पष्ठ्येकवचनस्य स इत्यादेशो भवति, अस्त्रिया स्त्रीलिङ्गे न भवति । रिचाद द्वित्वम् । वञ्छस्स । वणस्स । गिरिस्स । दहिस्स । गामणिस्स । तरुस्स । महुस्स ॥ अस्त्रियामिति किम् । गङ्गाए । गोरीए । वेणूए । वहुए ॥ १० ॥

डेर्मिर् ॥ ११ ॥

नाम्न परस्य सप्तम्येकवचनस्यास्त्रिया मिर् इत्यादेशो भवति । रिचाद् द्वित्वम् । वञ्छमि । वणमि । गिरिमि । दहिमि । तरुमि । महुमि ॥ अस्त्रियामित्येव । मालाए । बुद्धीए । वेणूए । वहुए ॥ ११ ॥

9 KS हे गङ्गा for हे गङ्गे S अहो लच्छि for हे लच्छि 10 M रसु, S सर् for सर् in the Sūtra Before डस in Com KM read नाम्न परस्य M om वणस्स गिरिस्स MS om गोरीए and वहुए T om from Sūtra 11 down to the and fo Com on Sūtra 22 11 S डेर्मिर् for the Sūtra. MS वणमि for वणमि MS om वहुए

अतो डो विमर्गः ॥ १२ ॥

अकारान्तात्परो विसर्गः डिदोकारो भवति । सर्वतः सव्वओ । पुरतः
पुग्ओ । अग्रतः अग्गओ ॥ एय सिद्धावस्थापेक्षया । भयतः भवओ । भवन्तः
भवन्तो । सन्तः सन्तो । कुतः कुओ ॥ १२ ॥

सोः ॥ १३ ॥

अतः इत्यनुवर्तते । अतः परस्य सोः स्थाने डो भवति । वच्छो ।
देवो ॥ १३ ॥

वैतत्तदः ॥ १४ ॥

अदन्ताभ्यामेतत्तद्व्यापारस्य सोः डो वा भवति । एसो एस ।
सो स ॥ १४ ॥

डसेः श्लुक् ॥ १५ ॥

वेत्यनुवर्तते । अतः परस्य डसेः श्लुक् भवति । शित्वात्पूर्वस्य दीर्घः ।
वच्छा । धणा ॥ पक्षे । वच्छाहितो वच्छत्तो वच्छाओ वच्छाउ वच्छाहि ॥ १५ ॥

डेहें ॥ १६ ॥

अतः परस्य सप्तम्येकवचनस्य डित्वे वा भवति । वच्छे । धणे ॥ पक्षे ।
वच्छमि । धणमि ॥ १६ ॥

डसिसो हि ॥ १७ ॥

अतः परस्य डसिसः पञ्चम्या हि इति वा भवति । वच्छाहि । धणाहि ॥
म्यासि एत्वे । वच्छेहि । धणेहि ॥ पक्षे हितोत्तोदोदु इत्येते च ॥ १७ ॥

टो डेणळ् ॥ १८ ॥

अतः परस्य टावचनस्य डित् एण इत्यादेशो भवति । लित्त्वानित्यम् ॥
वच्छेण । धणेण ॥ अनुस्वारे । वच्छेण । धणेण ॥ १८ ॥

12 M अकारान्तात्परो for अकारान्तात्परो After अग्गओ M adds मार्गत-
मग्गओ 15 Mom वच्छाहि 16 KMS डित्वचनस्य for सप्तम्येकवचनस्य-
M डित्वं for डित्वं 18 KS लित्त्वान्न विकल्प for लित्त्वान्नित्यम्

दिर्वा भ्यसि ॥ १९ ॥

अत इति पञ्चम्यन्तस्य षष्ठ्यन्तविभक्तिविपरिणाम । अतो भ्यसादेशे सति दि दीर्घो वा भवति । वच्छाहितो वच्छेहितो । वच्छासुतो वच्छेसुतो । वच्छाहि वच्छेहि ॥ तोदोदुषु दीर्घ एव ॥ १९ ॥

शस्येत् ॥ २० ॥

अत शसि परे एद्वा भगति । वच्छे वच्छा पेच्छ ॥ २० ॥

भिस्भ्यस्सुपि ॥ २१ ॥

भिस् भ्यस् सुप् इत्येतेषु परेष्वत एव भवति । पृथग्योगान्नित्यम् ॥ भिसि । वच्छेहि ॥ भ्यसि । वच्छेहितो वच्छेसुतो । वच्छेहि ॥ तोदोदुषु दीर्घ एव ॥ सुपि । वच्छेसु ॥ २१ ॥

इदुतोर्दिः ॥ २२ ॥

भिस्भ्यस्सुपि परे इदुतो दि दीर्घो भवति । भिसि । गिरीहि गिरीहि ॥ एव बुद्धीहि । तरुहि । घेणूहि । मरूहि ॥ भ्यसि । गिरीहितो । गिरीसुतो । गिरीओ । गिरीउ ॥ एव बुद्धीओ । गामणीओ । तरुओ । मरूओ आअ ॥ सुपि । गिरीसु । दहीसु । गामणीसु । तरुसु ठिअ ॥ क्वचिन्न भवति । दिअभूमिसु दाणजलद्धिआइ, द्विजभूमिषु दानजलार्द्रितानि ॥ इदुतोरिति किम् । वच्छेहि । वच्छेसुतो । वच्छेसु ॥ २२ ॥

चतुरो वा ॥ २३ ॥

चतु शब्दस्य उदन्तस्य भिस्भ्यस्सुपि परे दीर्घो वा भवति । चउहि चऊहि । चउहितो चऊहितो । चउसु चऊसु ॥ २३ ॥

19 KS भ्यसादेशे परे for भ्यसादेशे सति 20 MS om पेच्छ 21 योगविभागान्नित्य for पृथग्योगान्नित्यम् K पक्षे दीर्घापि, M पक्षे दीर्घ for तोदोदुषु दीर्घ एव 22 KS सुपि च परे for *सुपि परे M इत्येतेषु परेषु for परे After बुद्धीओ KS add दहीओ After गिरीसु KS add बुद्धीसु K दाणजलोद्धिआइ, S दोण° for दाणजलद्धिआइ

पुंसो जसो डउडओ ॥ २४ ॥

इदुत इत्यस्य पञ्चम्यन्तपरिणाम । पुलिङ्गादिदुत परस्य जस अउ
अओ इत्येतौ डितौ वा भवत । अगउ अगओ । याअउ याअओ ॥ पक्षे ।
अग्गी अग्गिणो । याऊ वाउणो ॥ पुसोति किम् । बुद्धीइ । दहीइ ॥ इदुत
इत्येय । वच्छा ॥ २४ ॥

डवो उतः ॥ २५ ॥

पुस इति वर्तते, जस इति च । पुलिङ्गादुत परस्य जस डित्
अओ इति या भवति । वाअयो ॥ पक्षे । याअओ याऊ वाउणो ॥ उत इति
किम् । वच्छा ॥ पुस इति किम् । पेणूउ । गहूउ ॥ २५ ॥

णो शसश्च ॥ २६ ॥

योगप्रभापादिदुतौ गृह्येते । इदुत परस्य नम शम णा इत्या-
देशा भवति । गिरिणा तरुणा च्चट्टन्ति पच्छ या ॥ पक्षे । गिरिणा । तरू ॥
पुस इत्येय । बुद्धी । धेगू । दहीइ । महुइ ॥ २६ ॥

नृनपि डमिडसो. ॥ २७ ॥

पुलिङ्गे नपुमकलिङ्गे च त्रयमाणादिदुत परयोऽसिडम गा ज्यादशो
वा भवति । गिरिणो तरुणो आगअ विआरो या ॥ पक्षे । डमि - गिरीओ ।
तरूओ । दहीओ । महुओ ॥ उत—गिरिस्म । तरस्स । दहिस्म । महुस्स ॥
नृनपीति किम् । बुद्धीए । णूए ॥ डमिडमोरिणि किम् । रिद्धि । ममिद्धी ।
दिद्ध ॥ इदुत इत्येय । कमले । कमळम् ॥ २७ ॥

दो णा ॥ २८ ॥

पुनपुसके वर्तमानादिदुत परस्य टात्रचनस्य णा भवति । गिरिगा ।
दहिणा । गामणिगा । तरुणा । महुगा । खठुगा ॥ नृपा येय । बुद्धीर ।
धेणूए ॥ इदुत इत्येय । कमलेण ॥ २८ ॥

24 K इत उत for इदुत K om वाअउ वाअओ KS
बुद्धीओ धेणूओ for बुद्धीइ धेणूइ M om इदुत इत्येय । वच्छा 25 M om
the Sūtra and Com T पुस इति किं । धेगू । महुइ for पेणूउ गहूउ
26 T इतौ for इदुता KMS परिगृह्येते for गृह्येते 27 KM उ बुद्धीअ
धेणूअ for बुद्धीए धेणूए 28 M om the Sūtra and Com T om
the Sūtra T पुलिङ्गे नपुमकलिङ्गे वा for पुनपुसके T उत for इदुत

शुगनपि सोः ॥ २९ ॥

इदुत परस्य सो शानुबन्धो लुग्भ्रति । अनपि नपुसकलिङ्गे न भवति । गिरी । बुद्धी । तरू । धेणू ॥ अनपीति किम् । दहिं । महु ॥ २९ ॥

मङ्गलुगसबुद्धेर्नपः ॥ ३० ॥

इदुत इति निवृत्तम् । नपो नपुसकलिङ्गात्परस्य सोर्मकारो ङानुबन्धो लुक् च भवति, असबुद्धे आमन्त्रणार्थस्य न भ्रति । वण । दहि । महु ॥ दहि महु इति तु सिद्धात्स्थापेक्षया ॥ बहुलाधिकारादकारान्तान् लुक् ॥ ३० ॥

शिशिशिङ् जश्शसोः ॥ ३१ ॥

नप इत्यनुवर्तते । नपुसकात्परौ जस् शस् इत्येतौ शि शि शिङ् इति त्रीनादेशानापद्यते शानुबन्धान् । शकारो दीर्घार्थः । ङकारः सानुनासिकोच्चारणार्थः । यणाणि यणाइ वणाई । गुणाणि गुणाइ गुणाई चिद्वन्ति पेच्छ वा ॥ एव दहि-महुबि द्वादि ॥ नप इत्येव । वच्छ ॥ ३१ ॥

शोशु स्त्रिया तु ॥ ३२ ॥

जश्शसाविति वर्तते । स्त्रिया वर्तमानानाम् परौ जश्शसौ ओत्पुत्व च शितायापद्यते तु । मालाओ मालाउ । बुद्धीओ बुद्धीउ ॥ एव सहीधेगुवहू-प्रभृतय ॥ पक्षे । माला । बुद्धी । सही । धेणू । गहू ॥ स्त्रियामिति किम् । वच्छ ॥ जश्शसाविति किम् । मालाए कअ ॥ ३२ ॥

आदीतः सोश्च ॥ ३३ ॥

स्त्रियामित्यनुवर्तते । स्त्रियामीकारान्तानाम् परस्य सोश्चकाराजश्श-सोश्च आत्व तु भ्रति । एसा हसतीआ ॥ जस् शन् । गोरीआ रोहन्ति पेच्छ वा ॥ पक्षे । हसतीओ । गोरीओ ॥ ३३ ॥

29 K नपुसके for नपुसकलिङ्गे 30 After वण K adds दहिं दहि महु महु S तण for वण 31 KMS त्रीनादेशानुबन्धानापद्यते for त्रीनादेशानापद्यते शानुबन्धान् 32 MS जस् शस् इति वर्तने for जश्शसाविति वर्तते M om तु in Com MS जश्शमीति किं for जश्शसाविति किम् 33 KM गोरीआ रेहति (चिद्वति) for गोरीआ रोहन्ति T रोमनि for रोहन्ति त्रि प्रा ९

डसे' अशाशिशे ॥ ३४ ॥

स्त्रिया वर्तमानानाम्न परस्य डसे अ आ इ ए इति चत्वार आदेशा
शित भ्रन्ति तु । मालाअ मालाड मालाए । गोरीअ गोरीआ गोरीइ गोरीए ।
एव ऋणु । ऋह ॥ पवे । मालादितो । माठत्तो । मालाओ । मालाउ ॥ एव
बुद्धीदितो इयादि ॥ ३४ ॥

टाडिडमाम् ॥ ३५ ॥

अगागिण इयनुवर्तते । स्त्रिया नाम्न परेया टा डि डस् इत्येतेषा
स्थाने ज आ इ ए इत्येते आदेशा शितो भ्रन्ति । योगविभागानित्यम् ।
जाआअ नाआइ नाआए कअ ठिअ मुह वा ॥ कप्रत्यये । जाइआअ जाइआइ
जाइआण । बुद्धिआअ बुद्धिआआ बुद्धिआइ बुद्धिआए ॥ कप्रत्ययाभावे । बुद्धीअ
बुद्धीआ बुद्धीइ बुद्धीण कअ ठिअ वअण वा ॥ स्त्रियामिति किम् । ऋच्छेण ।
वच्छम्भि । ऋच्छस् ॥ ३५ ॥

नात शा ॥ ३६ ॥

स्त्रिया वर्तमानाना नाम्न परेया टा डि डस् इत्येतेषा प्राप्त गा इति शित्
आकार आकारान्तान् भ्रन्ति । मालाअ मालाइ मालाण कअ ठिअ मुह वा ॥ ३६ ॥

पुमोऽजातेर्द्विवा ॥ ३७ ॥

अनातिराचिन पुल्लिङ्गात् स्त्रिया वर्तमानात् ङीप्रत्ययो वा भ्रन्ति ।
नीली नील्या । काली काल्या । हसमाणी हसमाणा । सुप्पणही सुप्पणहा ।
इमीण इमाए । इमीण इनाण । एट्ठेए एआए । एट्ठेण एआण ॥ अजातेरिति
किम् । अआअ अआइ अआए ॥ अप्राप्ते विभाषाविधिरयम् । तेन गौरी कुमारी
इत्यादौ सम्भृतप्रदेव नित्यम् ॥ ३७ ॥

34 'I सालाअ etc for मालाअ All Mss add मालाआ (T सालाआ)
after मालाअ against the Sūtra नात शा below 35 After जाआअ
all Mss add जाआआ, After जाइआअ all Mss add जाइआआ aga-
inst 22 36 below K वअण व for वअण वा After वअण वा M
adds एव वहुअ इत्यादि M स्त्रियामित्येव for स्त्रियामिति किम् 36 KMS सुह
वा for मुह वा 37 B सहमाणी सहमाणा, T भसम्यणा भसमाणा for हसमाणी
हसमाणा BKM अआआ for अआअ T अआ अजा । एलआ एलका for अआअ
अआए K अप्राप्ते विधिरय for अप्राप्ते विभाषाविधिरयम्

डीप्रत्यये ॥ ३८ ॥

वेत्यनुवर्तत । 'टिड्ढाणञ्' [पा० ४११५] इत्यादिसूत्रेण प्रत्ययनिमित्तो यो डीप्रत्ययो विहितः स स्त्रिया वर्तमानानाम्नो वा भवति । साहणी सायनी । कुरुअरी ॥ पक्षे विकल्पसामर्थ्यादेः टाप् । साहणा । कुरुअरा ॥ ३८ ॥

हरिद्राच्छाये ॥ ३९ ॥

अनयो डीप् या भवति । हलदी हलदा । छाही छाहा ॥ ३९ ॥

कियत्तदोऽस्वमामि सुपि ॥ ४० ॥

सु-अम्-आम् गर्जिते सुपि परे कियत्तद्वय स्त्रिया डीप् वा भवति । कीओ काओ । कीए काए । कीसु कासु ॥ जोओ जाओ । जीए जाए । जीसु जासु ॥ तीओ ताओ । तीए ताए । तीसु तासु ॥ अस्वमामीति किम् । का । जा । सा ॥ क । ज । त ॥ काण । जाण । ताण ॥ ४० ॥

स्वसृगात् ङाः ॥ ४१ ॥

स्वसृगादे स्त्रिया वर्तमानान् आप्रत्ययो ङिङ्गति । लिङ्गानित्यम् । ससा । गणन्दा । दुहिआ । दुहिआहि । दुहिआसु ॥ ४१ ॥

डोश्लुकौ तु सबुद्धेः ॥ ४२ ॥

'सो' [२२१३] इति यः प्राप्तो ङो, यश्च 'श्लुग्नपि सो' [२२२९] इति श्लुग् विहितः, तौ सबुद्धरामन्त्रणार्थस्य सो तु भवतः । हे देव, हे देवो ॥ हे अज्ज, हे अज्जो ॥ श्लक् । हे हरि, हे हरी । हे गुरु, हे गुरु । ह बुद्धि, हे बुद्धी । ह वहु, वहू ॥ जाइविशुद्धेण पहु, जातिविशुद्धेण प्रभो ॥ सबुद्धेरिति किम् । दे कामया । द गोअरा । रेरे पिप्लिआ । रेरे गिग्घणिआ ॥ ४२ ॥

38 Bp om डीप् in the Sūtra, T सी for डीप् in the Sūtra ST अणादिसूत्रेण for टिड्ढाणञ् इत्यादिसूत्रेण B सहमाणी for साहणी K कुलरी for कुचरी KMST कुचरा for कुअरा 39 KS हरिद्राच्छाया for the Sūtra KS डि for डीप् 42 KS हे कासवा, हे गोअमा, रे रे पिप्लिआ, T हे मे अम्मा, रे रे पव्वल-आ, रे रे गिग्घणिआ for दे गघणिआ

ऋदन्ताडुः ॥ ४३ ॥

सबुद्धेरित्यनुवर्तते । ऋदन्तान्नाम्न परस्य सबुद्धे डित् अत्व तु भवति ।
हे पित हे पिअ । हे दात हे दाअ ॥ ४३ ॥

नाम्नि डरम् ॥ ४४ ॥

नाम्नि सजाया ऋदन्तात्परस्य सबुद्धेडित् अर इति तु भवति ।
हे पिन हे पिअर । पक्षे हे पिअ ॥ नाम्नीति किम् । हे क्तार ॥ ४४ ॥

टापो डे ॥ ४५ ॥

टावन्तात्परस्य सबुद्धेडित् एत्व तु भवति । हे माले । हे अज्जे ॥
पक्षे । हे माला । हे अज्जू इत्यादि ॥ टाप इति किम् । हे पिउच्छा । हे
माउच्छा ॥ बहुवचिनाङ्गकचिदोत्वमपि । अम्मो भणामि भणिए ॥ ४५ ॥

ह्रस्वलीदृतः ॥ ४६ ॥

सबुद्धिनिमित्तयोरीदृतोर्ह्रस्वो लिङ्गवति । हे णइ । हे लच्छि । हे
वहु ॥ ४६ ॥

क्रियः ॥ ४७ ॥

सबुद्धेरिति निवृत्तम् । क्तिवन्तयोरीदृतोर्ह्रस्वो भवति । गामणिणा ।
खलपुणा । गामणिसुतो । खलपुहिं ॥ ४७ ॥

43. M om the Sūtra and Com KS हे
पिअ हे पिअरं हे मात हे माअ हे माअर for हे पिअ 44 M
om the Sūtra and Com K हे पिअर हे पिअ for हे पिअर T
पिअर for पिअर 45 M om the Sūtra and Com After हे अज्जे
K adds हे पुत्तिए K हे मालि for हे माला S om हे अज्जू T कचिदे-
त्वमपि । अत्ते भणामि भणिए for कचिदोत्वमपि अम्मो भणामि भणिए 46 M
om the Sūtra and Com 47, K क्तिव for the Sūtra K खल-
पुण KT गामणिसुतो for गामणिसुतो K खलपुसुह, T खलपुअहं for खल-
पुहिं

उदृता त्वस्वमामि ॥ ४८ ॥

ऋदन्तानामुत्वं भवति तु, अस्वमामि सु-अम्-आम्-वर्जिते, अर्थात्सुपि परे ॥ जसि । भत्तू भत्तुणो भत्तओ भत्तउ । पक्षे भत्तारा ॥ शसि । भत्तू भत्तुणो । पक्षे भत्तारा ॥ टा । भत्तुणा भत्तारेण ॥ भिस् । भत्तूहि । पक्षे भत्तारेहि ॥ ङसि । भत्तूहिंतो भत्तुतो भत्तओ भत्तूउ भत्तुणो । पक्षे भत्ताराहिंतो भत्तारतो भत्ताराउ भत्तारा भत्ताराहि ॥ ङस् । भत्तुणो भत्तुस्स ॥ पक्षे भत्तारस्स ॥ ङौ । भत्तुम्भि । पक्षे भत्तारे ॥ सुप् । भत्तूसु । पक्षे भत्तारेसु ॥ बहुवचन व्याप्यर्थम्, तेन यथादर्शनं नाम्नि उत्वं वा भवति ॥ जश्शस्-ङ्सिङ्सु । पिउणो । जामाउणो ॥ टा । भाउणा ॥ भिस् । पिऊहि ॥ सुप् । पिऊसु ॥ पक्षे पिआर इत्यादि ॥ अस्वमामीति किम् । सु । पिआ ॥ अम् । पिअर ॥ आम् । पिअराण ॥ ४८ ॥

आरः सुपि ॥ ४९ ॥

ऋदन्तस्य सुपि परे आर इत्यादेशो वा भवति । भत्तारो । भत्तारा । भत्तार । भत्तारे । भत्तारेण । भत्तारेहि ॥ एवमन्यत्राप्युदाहार्यम् ॥ लुप्तविभक्त्य-पेक्षया भत्तारविहिज ॥ ४९ ॥

मातुरा अरा ॥ ५० ॥

मातृशब्दस्य आ अरा इत्यादेशौ भवत । माआ माअरा । माआओ माअराओ । माआइ माअराइ । माअ माअर ॥ बहुलाधिकाराज्जनन्यर्थस्य आ, द्वेयार्थस्य अरा । माआए कुञ्चिआए । णमो माअराण ॥ 'इदुन्मातु' [१ २ ८२] इत्युत्वे माउणि । 'उदृता त्वस्वमामि' [२ २ ४८] इत्युत्वे तु माऊण माऊए ॥ समत्तिअ वन्दे ॥ सुपीत्येव । माइदेवो । माइगणो ॥ ५० ॥

48 KST om ङौ भत्तुम्भि । पक्षे भत्तारे 50 After मातृशब्दस्य KS add ऋत सुपि परे K om माआइ माअराइ K माईण for माऊण B समत्तिअ, T समत्तअ for समत्तिअ

सज्ञायामरः ॥ ५१ ॥

ऋदन्तस्य सज्ञाया सुपि परे अर इत्यादेशो भवति । पिअरा पिअरो ।
पिअर पिअरे । पिअरेण पिअरेहिं ॥ जामाअरो नामाअरा । नामाअर नामा-
अरे । नामाअरेण जामाअरेहिं ॥ ५१ ॥

आ मौ वा ॥ ५२ ॥

ऋदन्तस्य सौ परे जात्व या भवति । पिआ । भाआ । जामाआ ।
भाआ । भता । कता ॥ पक्षे । पिअरो । माअरो । जानाअरो । भाअरो ।
भत्तारो । कत्तारो ॥ ५२ ॥

राज्ञः ॥ ५३ ॥

वेल्यनुवर्तते । गान्गान्दस्य नलोपे मनि अन्त्यस्य सौ परे आत्व या
भवति । गआ । हे गआ ॥ पक्षे आणदेशे । राआणो । हे राआणा ॥ हे
राअ इति शोभसेन्याम् ॥ ५३ ॥

टो णा ॥ ५४ ॥

राज्ञ इत्यनुवर्तते । रान्गान्दात्परस्य टाचनस्य णा इत्यादेशो वा
भवति । राइणा रण्णा ॥ पक्षे राएण कअ ॥ ५४ ॥

जश्शम्डमिडमा णोश् ॥ ५५ ॥

राज्ञ परेग जस् जस् टमि टस् इत्येतेग णो इत्यादेश शिद्धयति
वा । जस्—राआणो चिट्ठन्ति । पक्षे राआ ॥ अस्—राआणो पेण्ठ । पक्षे
राआ ॥ ङसि—राइणो रण्णो आअओ । पक्षे राआहिंतो राअत्तो राआओ राउआ
राआ राआहिं ॥ ङस्—राइणो रण्णो धण । पक्षे राअस्स ॥ ५५ ॥

51 M सज्ञायां र for the Sūtra 52 M सौ वा for the
Sūtra KM om भत्तारो 53 K om वेल्यनुवर्तते S om सति
KMT om हे राआणो 54 °शब्दात्परस्य for शब्दस्य K राआणो
for राइणा M om पक्षे 55 T राइत्तो for राअत्तो BM राणो, S राआणो
for राइणो

णोणाडिष्विदना जः ॥ ५६ ॥

राजन्शब्दसबन्धिनो जकारस्य अना सहितस्य णो णा इत्यादेशयो
डिब्रचने च परे इकारो या भवति । राइणो चिट्ठन्ति पेच्छ आअओ धण वा ।
राइणा कअ । राइम्मि ठिअ ॥ पक्षे । राआणो । रण्णा । राएण । राअम्मि ॥
॥ ५६ ॥

इणममामा ॥ ५७ ॥

अना ज इत्यनुवर्तते । राजन्शब्दसबन्धिनो जकारस्य अना सहितस्य
अम् आम् इत्येताभ्या सह इण इत्यादेशो या भवति । राइण पेच्छ वण वा ।
पक्षे । राअ । राआण ॥ ५७ ॥

भिस्म्यसाम्सुप्स्वीत् ॥ ५८ ॥

राजन्शब्दस्य अना सहितस्य जस्य भिस् भ्यस् आम् सुप् इत्येतेषु
परेषु ईकारो या भवति । भिस्-राईहि ॥ भ्यस्-राईहितो । राईसुतो ।
राईहि ॥ आम्-राईण ॥ सुप्-राईसु ॥ पक्षे । राएहिं इत्यादि ॥ ५८ ॥

डस्डसिटा णोणोर्डण् ॥ ५९ ॥

राजन्शब्दस्य अना सहितस्य जस्य डस्डसिटाग्रचनाना यौ णो णा
इत्यादेशौ तयो परयो डित् अण् इत्यादेशो वा भवति । रण्णो राइणो वण
आअओ वा । रण्णा राइणा कअ ॥ डस्डसिटामिति किम् । राआणो चिट्ठन्ति
पेच्छ वा ॥ णोणोरिति किम् । राअस्स । राअओ । राएण ॥ ५९ ॥

56 T णो णा इत्यादिषु डिब्रचनपरे for णो णा इत्यादेशयो डिब्रचने
च परे T om धण 58 M जस्यना सहितस्य for अना सहितस्य जस्य
T राआहिं for राएहिं 59 T om जस्य KMT कअ for धण

पुंस्याणो राजवच्चानः ॥ ६० ॥

पुलिङ्गे वर्तमानस्य अन् इत्यस्य स्थाने आण इत्यादेशो ना भवति । पक्षे यथादर्शनं राजपत्कार्यं च भवति । आणादेशे च 'सो' [२ २ १३] इत्यान्यं प्रवर्तन्ते । पक्षे तु राजपत् 'टो णा' [२ २ ५४], 'जशसूडसि-ड्ढसा णोश्' [२ २ ५५], 'इणममामा' [२ २ ५७] इति प्रवर्तन्ते । अप्पाणो अप्पाणा । अप्पाण अप्पाणे । अप्पाणेण अप्पाणेहि । अप्पाणाओ अप्पाणासुतो । अप्पाणस्स अप्पाणाण । अप्पाणम्मि अप्पाणेषु ॥ पक्षे राजवत् । अप्पा अप्पो । दे अप्पा दे अप्पो । अप्पाणो चिट्ठन्ति पेच्छ वा । अप्पणा अप्पेहि । अप्पाहितो अप्पत्तो अप्पाओ अप्पाउ अप्पा अप्पाहि अप्पासुतो आअओ । अप्पाणो अप्पाण । अप्पम्मि अप्पेसु ॥ राआणो राआणा । राआण राआणे । राआणेण राआणाहि । राआणासुतो राआणाहितो । राआणस्स राआणाण । राआणम्मि राआणेषु ॥ पक्षे राआ इत्यादि ॥ एअ युवन्-जुआणो जुआणा जुवा ॥ ब्रह्मन्-बम्हाणो बम्हा ॥ अध्वन्-अद्धाणो अद्धा ॥ उक्षन्-उच्छाणो उच्छा ॥ ग्रात्रन्-गात्राणो गात्रा ॥ पूपन्-पूसाणो पूसा ॥ तक्षन्-तक्काणो तक्का ॥ मृर्षन्-मुद्धाणो मुद्धा ॥ श्वन्-साणो सा । सुकर्मन्-सुकम्माणो सुकम्मा । पेच्छइ स कट्ठ सुकम्माणो, पश्यति स कथं सुकर्मा ॥ पुसीति किम् । शर्मन्-सम्म ॥ ६० ॥

टो वात्मनो णिआ णइआ ॥ ६१ ॥

आत्मन परस्य टात्रचनस्य णिआ णइआ इत्यादेशौ वा भवत । पुनर्वाग्रहणादुत्तरत्र न त्रिकल्प ॥ अप्पणिआ अप्पणइआ ॥ पक्षे अप्पाणेण अप्पेण ॥ ६१ ॥

सर्वादेर्जसोऽतो डे ॥ ६२ ॥

सर्वादेरदन्तात्परस्य जस एत्वं ङिङ्भवति । सव्वे । अण्णे । जे । ते ।
के । इअरे । अवरे । एए ॥ अत इति किम् । सव्वाओ ॥ ६२ ॥

डेस्त्वस्सिमि ॥ ६३ ॥

सर्वादेरित्यनुवर्तते, अत इति च । सर्वादेरदन्तात्परस्य डे स्थाने त्य
स्सि मि इति त्रय आदेशा भवन्ति । सव्वत्थ सव्वस्सि सव्वमि । अण्णत्थ
अण्णस्सि अण्णमि ॥ एव सर्वत्र ॥ अत इत्येव । अमुमि ॥ ६३ ॥

अनिदमेतदस्तु कियत्तदः खिया च हिं ॥ ६४ ॥

इदमेतद्वर्जितात्सर्वादे परस्य डे हिं इत्यादेशो भवति तु । किं-
यत्तद्वच खियामपि । सव्वहिं । अण्णहिं । जहिं । तहि । कहि ॥ पक्षे सव्वत्थ
सव्वस्सि सव्वमि इत्यादि ॥ खिया किम् । कियत्तद — काहिं । जाहिं ।
ताहिं ॥ बाहुलकादेव ‘कियत्तदोऽस्वमाभि सुपि’ [२२४०] इति
ङीप् वा भवति । काए कीए इत्यादि ॥ अनिदमेतद इति किम् । इमस्सि ।
अस्सि ॥ ६४ ॥

आमा डेसिं ॥ ६५ ॥

खित्यनुवर्तते । सर्वादे परस्याम ङित् एसिं इत्यादेशो भवति तु ।
सव्वेसिं । अण्णेसि । एसि । इमेसिं । एएसि । जेसिं । तेसिं । केसि ॥ पक्षे ।
सव्वाण । अण्णाण । इत्यादि ॥ आमामिति बहुवचनात्स्त्रीविषयस्यापि ॥
सर्वासाम् सव्वेसिं ॥ एव अण्णेसिं । जेसिं । तेसिं ॥ ६५ ॥

कित्त्वा सश् ॥ ६६ ॥

कित्त्वा परस्याम शित् सकारो ना भवति । कास । तास ॥ पक्षे ।
केसिं । तेसिं ॥ ६६ ॥

62 T ले for डे T एत्वं लिङ्भवति for एत्वं ङिङ्भवति 63 T
वर्तते for अनुवर्तते 64 After काए M adds जाए जीए ताए ताए
65 KM सर्वादेरत्त परस्य, T सर्वादे परेषां for सर्वाद परस्य 66 MS
शस् for सश्

क्रियतद्वयो डप् ॥ ६७ ॥

मग् इयनुवर्तते । क्रियतद्वय परो यो डस् तस्य सश् इत्यादेशो वा भवति । काप । जाम । तास ॥ पक्षे । कस्म । जस्म । तस्स ॥ बहुल-
विकारात् क्रियतद्वय त्रियामपि । कस्या काम । यस्या जास । तस्या
तास ॥ पक्षे । काए । जाण । ताए ॥ ६७ ॥

ईतः सेसार् ॥ ६८ ॥

उस् इति वर्तते । इकारान्तेभ्य क्रियतद्वय परस्य डस् से सार् इति
वा भवत । मार् इयस्य रिताद् द्वितम् । कीसे । किरमा ॥ पक्षे । कीअ ।
कीआ । कीइ । कीण ॥ जीमे । जिग्मा । जीअ । जीआ । जीइ । जीए ॥
तीमे । तिरमा । तीअ । तीआ । तीइ । तीए ॥ ६८ ॥

डिगिआ डाहे डाग काले ॥ ६९ ॥

कृतेऽभिये क्रियाद्वय परा टि इआ इत्यादेश आहे आला
इत्येते च डिङापाद्यते वा । कङ्गा कहे काला ॥ जङ्गा नाहे जाला ॥
तङ्गा नाहे ताग ॥ ताग नाअग्नि गुणा नाग ते मङ्गिअएहि घेषन्ति
(भिमबाणलीग), नटा नायन्ते गुणा यटा ते महत्पगृह्यन्ते ॥ पक्षे ।
कहिं कय् कस्सि कम्मि इत्यदि ॥ ६९ ॥

म्हा डमेः ॥ ७० ॥

क्रियतद्वय परस्य उसे म्हा इयादेशो भवति तु । कम्हा । जम्हा ।
तम्हा ॥ पक्षे । कआ । नाओ । ताओ ॥ ७० ॥

किमो डीम डिणो ॥ ७१ ॥

किम परस्य डसे ईम इणो इत्यादेशौ डितौ भवत । कीस किणो ॥
पक्षे । कम्हा । काओ ॥ ७१ ॥

डो तदस् ॥ ७२ ॥

त परस्य उसे डितोत्वं तु भवति । तो । तम्हा ॥ ७२ ॥

67 After तास KM add धण 68 M ईक सेमार् S ईश से
सात्, T ईत से सा for the Sūtra KM परो for परस्य 72 MT डो
तद for the Sutra

इदमेतत्किञ्चिद्वचशो ङिणा ॥ ७३ ॥

एभ्य सर्गादिभ्योऽदन्तेभ्य परस्य टावचनस्य ङिणा इति ङित् भवति
तु । इमिगा इमेण । एदिगा एदेण । किगा केण । जिगा जेण । तिणा
तेण ॥ ७३ ॥

क्वचित्सुपि तदो णः ॥ ७४ ॥

सुपि परे तच्छ दे णो भवति तु, क्वचिल्लक्ष्यानुसारेण । ण पेच्छ, त
पश्य ॥ स्त्रियामपि । हत्थुग्गामिअनुही भगइ ण तिअडा, हस्तोन्नामिअमुखी
भणति ता त्रिनटा ॥ णेण भणिअ, तेन भणितम् ॥ णीए तया ॥ णेहिं
कअ, तै कृतम् । णाहि कअ, तामि कृतम् ॥ ७४ ॥

त्रतसि च किमो लकः ॥ ७५ ॥

सुपीत्यनुवर्तते । किञ्चिदस्य त्रतसो सुपि च परे लित् को भवति ।
को के । क के । केग केहि ॥ त्र-क य कस्सि ॥ तस्-कतो कदो ॥ ७५ ॥

इदम इमः ॥ ७६ ॥

इदम सुपि परे इम इत्यादेशो भवति । इमो इमे । इम इमे । इमेण
इमेहिं ॥ स्त्रियामपि । इमा ॥ ७६ ॥

पुंसि सुना त्वयं स्त्रियामिमिआ ॥ ७७ ॥

इदम सुना सहितस्य पुलिङ्गे अयमिति स्त्रिया इमिआ इति तु भवति ।
अय कअकज्जो । इमिआ सण्णिअमाआ ॥ पक्षे । इमो । इमा ॥ ७७ ॥

अत्सुस्सिहिस्मे ॥ ७८ ॥

इदम सुप् ङि भिस् ङस् इत्येतेषु सु स्सि हि स्स इत्यादेशेष्यापनेषु
अत्वं तु भवति । एसु । अस्सि । एहि । अस्स ॥ पक्षे । इमेसु । इमस्सि ।
इमेहिं । इमाहिं । इमस्स ॥ ७८ ॥

74 B हत्था णमिअमुही for हत्थुग्गामिअमुही After तेन भणितम्
T adds भणिअ च णाए 77 KM स्त्रीलिङ्गे for स्त्रिया

एत्तो एत्ताहे डसिनतदः ॥ ८५ ॥

वित्यनुवर्तते । एतदो डसिना सह एत्तो एत्ताहे इत्यादेशौ तु भवत ।
एत्तो एत्ताहे आगओ ॥ पक्षे । एआहिंतो एअत्तो एआओ एआहि एआउ
एआ ॥ ८५ ॥

र्थे डेल्ल ॥ ८६ ॥

एतद स्थाने रानुबन्धे थकारे परे डानुबन्धो लानुबन्धश्च एत् भवति ।
एत्थ ॥ ८६ ॥

एतदो म्मावदितौ वा ॥ ८७ ॥

सप्तम्येकवचनादेशे म्मौ परे एतद एकारस्य अ इ इत्यादेशौ वा भवत ।
अअम्मि इअम्मि ॥ पक्षे । एअम्मि ॥ ८७ ॥

सुनैस इणमो इण ॥ ८८ ॥

एतद सुना सह एस इणमो इण इत्यादेशा वा भवन्ति । एस सहाओ
च्चिअ ससहरस्स, एष स्वभाअ एअ शशधरस्य ॥ एस गई, एषा गति ।
सव्वस्स वि एस गई, सर्वस्याप्येषा गति ॥ एस सर, एतत्सर ॥ इणमो ।
इण ॥ पक्षे । एसा । एओ । एअ ॥ ८८ ॥

तस्सौ सोऽक्कीवे तदश्च ॥ ८९ ॥

तदश्चकारादेतदश्च तकारस्य सौ परे सकारो भवति, अक्कीवे अन-
पुसके । सो पुरिसो । सा महिला ॥ एसो पिओ । एसा पिआ । एसा मुद्धा ॥
सौ इत्येअ । ते, एए चिट्ठन्ति । ताओ, एआओ महिलाओ ॥ अक्कीव इति
किम् । त, एअ वण ॥ ८९ ॥

88 T सरमस्स for ससहरस्स KMTom एस गई एषा गति ,
T om एस सर एतत्सर , KMS एस सिर एअच्छिअ

सुप्यदसोऽमुः ॥ ९० ॥

अदस स्थाने सुपि परे अमु इत्यादेशो भवति । अम् पुरिसो । अमुणो पुरिसा । अमु वण । अमृइ ण्णाइ । अम् महिला । अम्ओ महि-
लाओ ॥ टा-अमुणा । अमृहिं ॥ टसि-अमृहितो अम्ओ अमृहि अमूउ
अमुत्तो ॥ भ्यम्-अमृहितो अमूसुतो ॥ टस्-अमुणो अमुस्स ॥ आम्-अमूण ॥
डि-अमुम्मि ॥ सुप्-अमूसु ॥ ९० ॥

अहद्वा सुना ॥ ९१ ॥

अदस सुना सह अहदित्यादेशो भवति तु । तस्मात्तात्पर्यमात्रदर्श-
नार्थं, तेन स्त्रियामात्रं न भवति । अह पुरिसो । अह महिला । अह वण ।
अह णे हसइ हिअएण मास्सतणओ, असायस्सान् हसति ह्मयेन मास्सतनय ॥
पक्षे । अम् पुरिसो । अम् महिला । अमु ण ॥ ९१ ॥

इआओ म्मौ ॥ ९२ ॥

अदसो डिअचनादेशो म्मौ परे इअ अअ इत्यादेशो तु भवति । इअम्मि
अअम्मि ॥ ९२ ॥

॥ इति श्रीमदर्हणन्दित्रैविद्यदेवश्रुतवरश्रीगदप्रसादामादिनसर्गप्रियाप्रभाव-

श्रीमत्रिविक्रमदेवविरचितप्राकृतव्याकरणवृत्ता

द्वितीयाध्यायस्य द्वितीय पाद ॥

90 KMT om अम्ओ महिलाओ Colophon KMS om
from 'मदर्ह' down to श्रीमत् T has इति द्वितीयाध्यायस्य द्वितीय
पाद । श्रीत्यागेशाय नम

तृतीयः पादः ॥

युष्मत्सुना तुवं तु तुम तुह ॥ १ ॥

युष्मच्छब्द सुना सहित तुव तु तुम तुह इत्यादेशाश्चतुर प्राप्नोति ।
तुव तु तुम तुह दिट्ठो सि ॥ १ ॥

अमा तुमे तुए च ॥ २ ॥

युष्मदित्यनुवर्तते । युष्मच्छब्दोऽमा सह तुमे तुए इत्येतौ, चकारात्
तुमादिचतुष्टय चापद्यते । तुमे । तुए ॥ पक्षे । तुवे तु तुम तुह वन्दामि ॥
त इति तु त्वामित्यस्य सिद्धावस्थाया वलोपे ह्रस्वे च ॥ २ ॥

जसा भे तुब्भे तुम्हे उम्हे तुब्भ ॥ ३ ॥

युष्मच्छब्दो जसा सह भे तुब्भे तुम्हे उम्हे तुब्भ इति पञ्चादेशाना-
पद्यते । भे तुब्भे तुम्हे उम्हे तुब्भ चिट्ठह । ' वा भ्मो म्हज्झौ ' [२ ३ १४]
इति वचनात् तुम्हे तुज्जे तुम्ह तुज्ज इति नव रूपाणि ॥ ३ ॥

शसा वो च ॥ ४ ॥

युष्मच्छब्द शसा सह वो इति, चकारात् भे इत्यादींश्चादेशानापद्यते ।
वो भे तुब्भे तुम्हे उम्हे तुब्भ तुम्हे तुज्जे तुम्ह तुज्ज इति दश रूपाणि ॥ ४ ॥

1 M om तु in the Sūtra and Com T तुहि for तुह in
the Sūtra and Com KS इति चतुर आदेशानाप्नोति for इत्यादेशाश्चतुर
प्राप्नोति After दिट्ठो सि KS add त इति तु सिद्धावस्थाया त्वमित्यस्य वलोपे
MT तु इति सिद्धावस्थाया वलोपे 2 M तुमादिचतुष्टय for तुवमादिचतुष्टय
K om सिद्धावस्थाया MT तु इति तु त्वामित्यस्य वलोपे ह्रस्वे च S ह्रस्वश्च
for ह्रस्वे च 3 KMST हे for भे in the Sūtra and Com here
and elsewhere almost regularly MT तुम्हे उम्हे for तुब्भे in the
Sūtra T षडादेशान् for पञ्चादेशान् S ओ व्हो मज्झौ च for वा भ्मो म्हज्झौ
4 T तुय्मे तुम्हे almost everywhere S ओ for वो in the Sūtra
and Com KMST युष्मत् for युष्मच्छब्द KMS हे for भे almost
everywhere T इत्यादेशान् for इत्यादींश्चादेशान् After कञ KS add
एव दश रूपाणि M एव for इति

टा भ ते दे दि तुमं तुमइ ॥ ५ ॥

युष्मच्छब्द टायचनेन सह भे ते दे दि तुम तुमइ इति षडादेशा-
नापद्यते । भे ते दे दि तुम तुमइ कअ ॥ ५ ॥

डिटाभ्या तुमए तुइ तुए तुमाइ तुमे ॥ ६ ॥

युष्मच्छब्द डिटाभ्या सह तुमए तुइ तुए तुमाइ तुमे इति पञ्च रूपा-
ण्याप्नोति । तुमए तुइ तुए तुमाइ तुमे ठिअ कअ ॥ ६ ॥

तुब्भ तुहिंतो तुम्ह डसिना ॥ ७ ॥

युष्मच्छब्द टसिना सह तुब्भ तुहिंतो तुम्ह इति त्रीणि रूपाण्यापद्यते ।
तुब्भ तुहिंतो तुम्ह वा आगओ । 'वा ब्भो म्हज्जो' [२ ३ १४] इति प्रचनात्
तुम्ह तुज्झ ॥ इति पञ्च रूपाणि ॥ ७ ॥

तु तुइ डिप्डसौ ॥ ८ ॥

डिप सप्तमीप्रिमक्ति, डसि पञ्चम्येकप्रचनम् तयो परयोर्युष्मच्छब्दो
यथासख्य तु तुइ ड पेज्जाणेणापद्यते । सप्तमीटस्योर्यथाप्राप्तमेव । सप्तम्या तु
तुम्मि तुसु ॥ टसौ-तुइ तुइत्तो तुहिंतो तुर्दओ तुदउ आगओ ॥ ८ ॥

तुव तुम तुह तुब्भ ॥ ९ ॥

डिप्डमात्रियनुवर्तते । टिपि डसौ च परे युष्मद तुय तुम तुह तुब्भ
इति चत्वारि रूपाण्यापद्यते । डिप्डस्योर्यथाप्राप्तमेव । डिपि-तुयम्मि तुमम्मि
तुहम्मि तुवम्मि । 'वा ब्भो म्हज्जो' [२ ३ १४] इति प्रचनात् तुम्हम्मि
तुज्झम्मि । सुपि-तुवेसु तुमेसु तुहेसु तुभेसु तुम्हेसु तुज्जेसु ठिअ । 'क्वासुपोस्तु

5 M om तुमइ in the SŪtra but has it in Com MT
पञ्च रूपाण्यापद्यते for षडादेशानाप° 6 KMST युष्मत् for युष्मच्छब्द
KS रूपाणि प्राप्नोति for रूपाण्याप्नोति 7 T तुम्ह for तुब्भ in the
SŪtra and Com T तुयम् for तुम्ह in the SŪtra and Com T
युष्मत् for युष्मच्छब्द 8 M डिम्हसौ for डिप्डसौ in the SŪtra
M डिप्डसौ for सप्तमीटस्यो T डिपि for सप्तम्या तु KS om सप्तम्या
तु. After तुवेसु KS add तुमेसु K दोदुल्लुहि एवपि for दोदुहितसुतेष्वपि.

सुणात्' [११४३] इत्यनुस्वारे तुवेसु इत्यादि । ङसौ—तुवाहितो तुमाहितो
तुहाहितो तुब्माहितो । 'वा ङो म्हज्झौ' [२३१४] इति वचनात्
तुम्हाहितो तुज्झाहितो ॥ एव तुयत्तो तुमत्तो तुहत्तो तुब्मत्तो तुम्हत्तो तुज्जत्तो ।
इति दोदुहितसतेष्वप्युदाहार्यम् ॥ तत्तो इति तु त्वत्त इत्यस्य वलोपे ॥ ९ ॥
भिसा मेतुब्मेद्युब्मेद्युहेहितुयेहि ॥ १० ॥

युष्मद् भिसा सह मे तुब्मेहि उब्मेहि उयेहि तुयेहि इति पञ्च
रूपाण्यापद्यते । मे तुब्मेहि उब्मेहि उयेहि तुयेहि कअ ॥ 'वा ङो म्हज्झौ'
[२३१४] इति वचनात् तुम्हेहि तुज्जेहि उम्हेहि उज्जेहि । एव नव
रूपाणि ॥ १० ॥

उम्होय्हतुय्हतुब्म भ्यसि ॥ ११ ॥

भ्यसि परे युष्मद् उम्ह उय्ह तुय्ह तुब्म इति चत्वारि रूपाण्यापद्यते ।
भ्यसस्तु यथाप्राप्तमेव । उम्हाहितो उय्हाहितो तुय्हाहितो तुब्माहितो आगओ ॥
'वा ङो म्हज्झौ' [२३१४] इति वचनात् तुम्हाहितो तुज्झाहितो । उम्हत्तो
उय्हत्तो तुय्हत्तो तुब्मत्तो तुम्हत्तो तुज्जत्तो इत्यादि ॥ एव दोदुहितसुतेष्वप्युदा-
हार्यम् ॥ ११ ॥

तुब्मोय्हतुय्हतुहत्तुम्हत्तुवत्तुमत्तुमेत्तुमाइत्तुमोदेतेदि तुइए डसा ॥ १२ ॥

युष्मद् ङसा सह तुब्म उब्म उय्ह तइ तुह तुह तुम्ह तुव तुम तुमे
तुमाइ तुमो दे ते दि ति तु इ ए इत्यष्टादशादेशानापद्यते । 'वा ङो म्हज्झौ'
[२३१४] इति वचनात् तुम्ह तुज्ज उम्ह उज्ज इति द्वाविंशतिरूपाणि ॥ १२ ॥

तुम्हाणतुब्मंतुब्माणतुमाणतुवाणतुहाणतुब्मवोमे त्वामा ॥ १३ ॥

युष्मदामा सह तुम्हाण तुब्म तुब्माण तुमाण तुवाण तुहाण तुब्म वो
मे त्वा इति दशादेशानापद्यते । तुम्हाण तुब्म । 'वा ङो म्हज्झौ' [२३१४]
इति वचनात् तुम्ह तुज्ज तुब्माण तुम्हाण तुज्जाण तुब्म तुम्ह तुज्ज वो मे त्वा ॥
'क्त्वासुपोस्तु सुणात्' [११४३] इत्यनुस्वारे तुम्हाण तुब्माण तुज्जाण
तुमाण तुमाण तुहाण ॥ एव त्रयोविंशतिरूपाणि ॥ १३ ॥

11 MS तुम्हो for उम्हो in the Sūtra and Com 12 KS
तुब्म तुम्ह उब्म उम्ह for तुब्म उम्ह उय्ह After ए KS add धण
त्रि प्रा १०

वा ँभो म्हज्झौ ॥ १४ ॥

युष्मदादेशसबन्धिनो द्विरुक्तस्य भकारस्य म्ह ञ्झ इत्यादेशौ नाभवत् ।
तच्च यथास्थानमुदाहृतमेव ॥ १४ ॥

अस्मत्सुना अम्हिहमहमहमहम्म्यम्मि ॥ १५ ॥

अस्मच्छब्द सुना प्रथमैकवचनेन सह अम्हि ह अहअ अह अहम्मि
अम्मि इति षडादेशानाम्प्रोति । अम्मि करोमि, अह करोमि । तेण ह दिट्ठो,
तेनाह दृष्ट । अहअ जप्पामि, अह जल्पामि । अह गमिस्स, अह गमि-
प्पामि । अज्ज अहम्मि हासिआ, अद्याह हासिना । न अम्मि कुविआ, नाह
कुपिता ॥ १५ ॥

मो मे वअ जसा ॥ १६ ॥

अस्मदित्यनुवर्तते । जसा महास्मच्छब्द मो मे यअ इति त्रीनादगा-
नापद्यते । मो भणामो इत्यादि ॥ १६ ॥

अम्हे अम्हो अम्ह ॥ १७ ॥

अस्मच्छब्द जसा सह अम्हे अम्हो अम्ह इति त्रीनादेशानापद्यते ।
योगविभाग उत्तरार्थ ॥ अम्हे इत्यादि ॥ १७ ॥

णे च शसा ॥ १८ ॥

शसा सहास्मच्छब्द णे इति, चकारात् अम्ह इत्यादि त्रीनादेशाश्चा-
पद्यते । णे अम्हे पेच्छ इत्यादि ॥ १८ ॥

म णे णं मि मिम मममम्मि अहं मम्हाम्ह अमा ॥ १९ ॥

अस्मच्छब्द अमा सह म णे ण मि मिम मम अम्मि अह मम्ह अम्ह
इति दशादेशानापद्यते ॥ म पेच्छ इत्यादि ॥ १९ ॥

14 After उदाहृतमेव S adds in margin अस्मच्छब्द

15 KS सहित for सह KS °देशानापद्यते for °देशानाम्प्रोति KS अज्जम्मि
हासिआ for अज्ज अहम्मि हासिआ 16 M मो हे वअ भणिमो for मो
भणामो इत्यादि 17 KM अस्मज्जसा सह for अस्मच्छब्द जसा सह KMS
अम्हे अम्हो अम्ह पेच्छामो for अम्हे पेच्छामो इत्यादि 18 KM इत्यादेशाश्चा-
पद्यते for इत्यादि त्रीनादेशानापद्यते After णे KM add अम्हो अम्ह 19
KS ण मे etc पेच्छ for म पेच्छ इत्यादि

मि मइ ममाइ मए मे डिटा ॥ २० ॥

डिग्रचनेन टावचनेन सहास्मच्छब्द मि मइ ममाइ मए मे इति पञ्चा-
देशानापद्यते । मि ठिअ कअ वा इत्यादि ॥ २० ॥

ममं णे मआइ ममए टा ॥ २१ ॥

टावचनेन सहास्मच्छब्द मम णे मआइ ममए इति चतुर आदेशा-
नापद्यते । मम कअ इत्यादि ॥ २१ ॥

णेऽम्हेह्यम्हाह्यम्हेऽम्ह भिसा ॥ २२ ॥

भिसा सहास्मच्छब्द णे अम्हेहि अम्हाहि अम्हे अम्ह इति पञ्चा-
देशानापद्यते । णे कअ इत्यादि ॥ २२ ॥

मइ मम मह मज्झ डसौ ॥ २३ ॥

डसौ पञ्चम्येकवचने परे अस्मच्छब्द मइ मम मह मज्झ इति चतुर
आदेशानापद्यते । डसेस्तु यथाप्राप्तमेव । मईहितो मइत्तो मईओ मईउ । एव
ममाहितो ममत्तो ममाउ ममाहि ममा ॥ एव महाहितो महत्तो मज्झाहितो
मज्झत्तो इत्यादि ॥ २३ ॥

अम्ह मम भ्यसि ॥ २४ ॥

भ्यसि पञ्चमीबहुवचने परे अस्मच्छब्द अम्ह मम इत्यादेशावापद्यते ।
अम्हाहितो अम्हेहितो अम्हत्तो अम्हाओ अम्हाउ अम्हासुतो अम्हेसुतो
अम्हाहिं अम्हेहिं । ममाहितो ममेहितो ममत्तो ममाओ ममाउ ममासुतो
ममाहिं ॥ २४ ॥

अम्हं मज्झ मज्झ मइ मह मह मे च डसा ॥ २५ ॥

डसा सह अस्मच्छब्द अम्ह मज्झ मज्झ मइ मह मह मे इति सप्ता-
देशान्, चकारादम्हममौ चापद्यते ॥ अम्ह इत्यादि ॥ २५ ॥

अम्हे अम्हो अम्हाण ममाण महाण मज्झाण मज्झाम्हाम्हं णे णो
आमा ॥ २६ ॥

आमा सह अस्मच्छद् अम्हे अम्हो अम्हाण ममाण महाण मज्झाण
मज्झ अम्ह अम्ह णे णो इत्येकादशादेशानाम्प्रोति । अम्हे वण इत्यादि ।
'क्वासुपोस्तु सुणात्' [१ १ ४३] इत्यनुस्वारे । अम्हाण ॥ एव पञ्चदश
रूपाणि ॥ २६ ॥

अम्ह मम मज्झ मह डिपि ॥ २७ ॥

सप्तमीविभक्तौ परत अस्मच्छद् अम्ह मम मज्झ मह इति चतुर आदे-
शानाम्प्रोति । डिपो यथाप्राप्तमेव । डि-अम्हमि मममि मज्झमि महमि ॥ सुप्-
अम्हेसु ममेसु मज्झेसु महेसु ॥ एत्वविकल्पमते अम्हसु ममसु मज्झसु महसु ॥
आत्वमपीच्छन्त्यन्ये । अम्हासु ममासु मज्झासु महासु ॥ 'क्वासुपोस्तु सुणात्'
[१ १ ४३] इत्यनुस्वारे । अम्हेसु ममेसु मज्झेसु महेसु । अम्हमु ममसु मज्झसु
महसु । अम्हासु ममासु मज्झासु महासु ॥ एवमष्टादश रूपाणि ॥ २७ ॥

चतुरो जशस्म्या चउरो चत्तारो चत्तारि ॥ २८ ॥

चतुश्शब्दस्य जशस्म्या सह चउरो चत्तारो चत्तारि इति त्रय आदेशा
भवन्ति । चउरो चत्तारो चत्तारि चिद्वन्ति पेच्छ या ॥ २८ ॥

तिणिण त्रेः ॥ २९ ॥

जशस्म्यामिति वर्तते । त्रिशब्दस्य जशस्म्या सह तिणिण इत्यादेशो
भवति । तिणिण पुरिसा महिला वणाणि या चिद्वन्ति पेच्छ या ॥ २९ ॥

दोणिण दुवे वेणिण द्वे ॥ ३० ॥

द्विशब्दस्य जशस्म्या सह दोणिण दुवे वेणिण इति त्रय आदेशा
भवन्ति । दोणिण दुवे वेणिण महिला चिद्वन्ति पेच्छ वा ॥ 'सयोगे'
[१ २ ४०] इति ह्रस्वे । दुणिण । विणिण ॥ ३० ॥

27. KS read डिपि before सप्तमीविभक्तौ K आत्वमिच्छन्त्यन्ये,
S आत्वमपीच्छन्त्यन्य for आत्वमपीच्छन्त्यन्ये 29 KMS अनुवर्तते for
वर्तते. 30 S om पेच्छ वा

दो बे टादौ च ॥ ३१ ॥

द्वेरिति वर्तते । द्विशब्दस्य टादौ तृतीयादौ विभक्तौ परत दो बे
इत्यादेशौ भवत । चकाराज्जशस्या सहितस्य च । दोहिं बेहि कअ ।
दोहितो बेहितो आगओ । दोण्ण बेण्ण धण । दोसु बेसु ठिअ ॥ जशस्याम् ।
दो बे ठिआ पेच्छ वा ॥ ३१ ॥

ति त्रेः ॥ ३२ ॥

टादावित्यनुवर्तते । त्रिशब्दस्य टादौ परे ति इत्यादेशो भवति । तिहिं
कअ, त्रिभि कृत तिसृभिर्मा । तिहितो आगओ, त्रिम्य तिसृभ्यो वा
आगत । तिण धण, त्रयाणा तिसृणा वा धनम् । तिसु ठिअ, त्रिषु तिसृषु
वा स्थितम् ॥ ३२ ॥

ण्ह ण्हं संख्याया आमोऽविंशतिगे ॥ ३३ ॥

संख्याशब्दात्परस्याम् ण्ह ण्ह इत्यादेशौ भवत , अविंशतिगे विंश-
त्यादीन्वर्जयित्वा । दोण्ह तिण्ह । दोण्ह तिण्ह । चउण्ह चउण्ह । पञ्चण्ह
पञ्चण्ह । छण्ह छण्ह । सत्तण्ह सत्तण्ह । अट्टण्ह अट्टण्ह । नवण्ह नवण्ह ।
दसण्ह दसण्ह । पण्णारहण्ह पण्णारहण्ह । अट्टारहण्ह अट्टारहण्ह । कइण्ह
कइण्ह । कतीनाम् ॥ अविंशतिगे इति किम् । वीसाण । तिसाण ॥ ३३ ॥

द्विवचनस्य बहुवचनम् ॥ ३४ ॥

सर्वासा विभक्तीना स्वादीना तिडादीना च द्विवचनस्य स्थाने बहु-
वचन भवति । दोण्णि कुणन्ति, द्वौ कुरुत । दोहिं । दोसुतो । दोण्ह दोसु ॥
दो पाआ, द्वौ पादौ । दोण्णि हत्था, द्वौ हस्तौ । दुवे णअणा, द्वे नयने ।
बेण्णि कण्णा, द्वौ कर्णौ ॥ ३४ ॥

डेसो डम् ॥ ३५ ॥

डेस् चतुर्थी विभक्ति , डम् षष्ठीविभक्ति । डेस् स्थाने डम् भवति ।
मुणिस्स, मुणीणं भोजण देहि ॥ णमो देवस्स, देवाण ॥ ३५ ॥

31 K दो दे टादौ च, S दो बे दावौ च for the Sūtra 33 KM
अट्टरसण्ह समसाहसाण कइण्ह for अट्टारहण्ह कइण्ह

तादर्थ्ये डेस्तु ॥ ३६ ॥

तादर्थ्ये पिहितस्य डे चतुर्थ्यऋचनस्य स्थाने डम् षष्ठी तु भवति ।
देयस्स देयाअ, देयार्थमित्यर्थ ॥ डेरिति किम् । देयाण ॥ ३६ ॥

वधाङ्गाइ च ॥ ३७ ॥

वित्यनुवर्तते । वधशब्दात्परस्य डे स्थाने डित् आइ इत्यादेश षष्ठी
चतुर्थी च भवति । गहाइ वहस्म वहाअ । वयार्थमित्यर्थ ॥ ३७ ॥

क्वचिदसादेः ॥ ३८ ॥

अस् द्वितीयाभिभक्ति । असादीना अभिक्तीना स्थाने षष्ठीभिभक्ति
क्वचिद्भवति । सीमधरस्म वन्दे, सीमधर वन्दे । तिस्सा मुहस्म भरिमो, तस्या
मुख स्मराम । अत्र द्वितीयाया ॥ गणस्स लद्ध, वनेन लन्धम् । तेसिमेस-
मणाइण्ण, तैरेतदनाचीर्णम् । अत्र तृतीयाया ॥ चोरस्स बीहड, चोरा-
द्विमेति । इमाण पाअन्तमहिआण इअराइ लहुअक्खराइ ति, एभ्य पादान्त-
सहितेभ्य इतराणि लब्धक्षराणि । अत्र पञ्चम्या ॥ गणसिरिपट्ठीएँ कवरि व्व,
वनश्रीपृष्ठे कबरीय । अत्र सप्तम्या ॥ ३८ ॥

अस्तासोर्डिप् ॥ ३९ ॥

अस् द्वितीया, टास् तृतीया, तयो स्थाने डिप् सप्तमी क्वचिद्भवति
तु । गामे वहामि, गअरे गआमि, ग्राम वहामि, नगर नयामि । अत्र
द्वितीयाया ॥ तेसु अलकिआ पुहवी, तैरलकृता पृथिवी । अत्र तृतीयाया
॥ ३९ ॥

37 S ङायि for ङाइ in the Sūtra 38 KS तिस्सा मुहस्स सरिमो,
M तिस्सा मुह सरिमो for तिस्सा मुहस्स भरिमो KS घणस्स लद्धो for
घणस्स लद्ध After लद्ध KMS add विरस्स मुक्का विरेण मुक्का KMS इअ-
राण जाण लहुअक्खराइ पाअन्तिमिस्सहिआण, इतरेभ्य एभ्य पादान्तेन सहितेभ्य
इतराणि लब्धक्षराणि for इमाण लब्धक्षराणि S लब्धक्षराणीत्यर्थ M वणसि-
रिपट्ठीअ for *वट्ठीए 39 S डिसू for डिप् in the Sūtra. KS
तिह तेसु अलकिआ पुहुवी for तेसु अलकिआ पुहवी

डसिसष्टाश्च ॥ ४० ॥

डसिस पञ्चम्या स्थाने टास् तृतीया, चकारात्सप्तमी च कचिद्भवति ।
चोरेण बीहड, चोराद्विभेति । अन्तेउरे रमिअ आगओ, अन्त पुरा-
द्रन्त्वागत ॥ ४० ॥

डिपोऽस् ॥ ४१ ॥

डिप सप्तम्या स्थाने अस् द्वितीया कचिद्भवति । विज्जुज्जोअ भरइ
रइ, विद्युद्द्योते स्मरति रतिम् ॥ ४१ ॥

लुक्क्यडोर्यस्य तु ॥ ४२ ॥

क्यडन्तस्य द्विवचनात् क्यपन्तस्य च सबन्धिनो यस्य लुग् भवति तु ।
क्यड्-गुरूअइ गुरूइ, अगुरुर्गुरुर्मवति, गुरुरिवाचरति वा ॥ क्यप्-धमधपा-
अइ धमधमाइ । लोहिआअइ लोहिआइ ॥ ४२ ॥

॥ इति श्रीमदर्हणन्दित्रैविद्यदेऽश्रुतधरश्रीपादप्रसादासादितसमस्तविद्याप्रभाव-
श्रीमत्त्रिविक्रमदेऽविरचितप्राकृतव्याकरणवृत्तौ
द्वितीयाध्यायस्य तृतीय पाद ॥

चतुर्थः पादः ॥

लटस्तिप्ताविजेच् ॥ १ ॥

लट् वर्तमान तत्सबन्धिन प्रथमपुरुषस्य एकत्वे वर्तमानौ यौ परस्मै-
पदात्मपदत्वेन विहितौ तिप् तड् इत्येतौ प्रत्येक इच् एच् च इत्येतौ भवत ।
चकारौ 'हुरचिति' [३ १ ५] इति विशेषणार्थौ । हसइ हसए । रमइ रमए ॥ १ ॥

सिप्थास्सेमि ॥ २ ॥

लट् इत्यनुवर्तते । परस्मैपदात्मनेपदयोर्मध्यमपुरुषस्य एकत्वे वर्तमानौ
सिप् थास् इत्येतौ प्रत्येक से सि इत्येतौ तु भवत । हससे हससि । रमसे
रमसि ॥ २ ॥

मिर्मिबिटौ ॥ ३ ॥

लट् परस्मैपदात्मनेपदोत्तमपुरुषैकग्रन्तत्वे वर्तमानो मिप् इट् इत्येतौ
प्रत्येक मि इति भवत । हसामि । रमामि ॥ बहुलाधिकारात् मिबिटोरादे-
शस्य मेरिकारस्य लोपश्च । बहु ण्णिउ न सक्क, बहु वर्णितु न शक्नोमि ।
न मर, न म्रिये ॥ ३ ॥

झिझौ न्ति न्ते इरे ॥ ४ ॥

लट् प्रथमपुरुषस्य बहुत्वे वर्तमानौ झि झ इत्येतौ प्रत्येक न्ति न्ते
इरे इति त्रीनादेशानापद्येते । हसन्ति हसते । रमन्ति रमते । हसिज्जन्ति
हसिज्जन्ते । रमिज्जन्ति रमिज्जन्ते । गज्जन्ते खे मेहा । उप्पज्ज ते कइ-
हिअअसाअरे कव्वरअणाइ । दोण्णि वि ण पडुप्पिरे बाहु, द्वावपि न प्रभवतो
बाहु ॥ कचिदेकत्वे इरे । सूसइरे ताण तारिसो कण्ठो, शुष्यति तासा
ताइश कण्ठ ॥ ४ ॥

1 MST इवेच् for इजेच् in the Sūtra T वर्तमानात् for वर्तमानं
MST त for तड् T इत्यादेशौ for इत्येतौ S एच्च भवत for एच्च इत्येतौ
भवत S विशेषणार्थ for विशेषणार्थौ 2 KM मध्यमपुरुषैकत्वे for 'षस्य एकत्वे.
After वर्तमानौ M adds यौ M इत्यादेशौ for इत्येतौ M om तु 3 ST
मि for मिर् in the Sūtra and Com T om प्रत्येकं M इकारलोपश्च for
इकारस्य लोपश्च After सक्क M adds आई दीसंति सरअपिडाई 4 BT om.
दोण्णि वि ण and द्वावपि न S om रमन्ति रमन्ते Tom कइ णाई K om.
तारिसो T कर्ण for कण्ठ

थध्वमित्थाहचौ ॥ ५ ॥

लटो मध्यमपुरुषबहुत्वे वर्तमानौ थ ध्वम् इत्येतौ प्रत्येक इत्था हच्
इत्यादेशावापद्येते । हसित्था हसह । रमित्था रमह ॥ बहुलाधिकारात् इत्था
अन्यत्रापि । ज ज ते रोइत्था, यद्यत्ते रोचते ॥ हच् इति चकार 'इहहचो'
[३ २ ५] इति विशेषणार्थ ॥ ५ ॥

मो म मु मस्महिङ् ॥ ६ ॥

लट उत्तमपुरुषबहुत्वे वर्तमानौ मस् महिङ् इत्येतौ प्रत्येक मो म मु
इति त्रीनादेशानापद्येते । हसामो हसाम हसामु । रमामो रमाम रमामु ॥ ६ ॥
अत एवैच् से ॥ ७ ॥

लट प्रथमपुरुषस्य एकत्वे य एच्, यश्च मध्यमपुरुषैकत्वे विहित से,
तौ अकारान्तादेव भवत, नान्यस्मात् । हसए हससे । तुवरए तुवरसे । करए
करसे ॥ अत इति किम् । ठाइ ठासि । वसुआइ वसुआसि । होइ होसि
॥ ७ ॥

त्वस्तेर्म्होम्हि ममोमिना ॥ ८ ॥

अस्तेर्धातो स्थाने म मो मि इत्येतै सह यथासख्य म्ह म्हो म्हि
इत्यादेशा भवन्ति तु । गअ म्ह गअ म्हो गअ म्हि, गता स्म । एस म्हि,
एषोऽस्मि । मुकारस्याग्रहणादप्रयोग एव तस्येत्यवसीयते । पक्षे । अत्थि
अम्हे । अत्थि अह ॥ ८ ॥

मिना ल्सि ॥ ९ ॥

अस्तेरित्यनुवर्तते । अस्तेर्धातो सिना मध्यमपुरुषैकवचनादेशेन सह
सि इत्यादेशो लिङ्भवति । णिट्ठुरो ज सि, निष्ठुरो यदसि ॥ सिनेति किम् ।
सेआदेशे सति । अत्थि तुम ॥ ९ ॥

5 S हसेत्था for हसित्था B ज ते for जं जं ते, B यत्ते
for यद्यत्ते 6 S पुरुषस्य बहुत्वे for पुरुषबहुत्वे 7 After एकत्वे S
adds विहितो B वसुजाइ वसुजासि, S वसुजाइ for वसुआइ वसुआसि After
वसुआसि K adds उद्गाइ उद्गासि, S adds उद्गासि, T adds उद्गाइ उद्गासि
8 K इत्यादेश for इत्येतै M om तु 9 M सिनाल् for the Sūtra.

तिडात्थि ॥ १० ॥

अस्तेस्तिडा तिबादिना सह अत्थि इत्यादेशो भवति । अत्थि सो । अत्थि ते । अत्थि तुम । अत्थि तुम्हे । अत्थि अह । अत्थि अम्हे ॥ १० ॥

णिजदेदावावे ॥ ११ ॥

वातो प्रेरणार्थे प्रिहितो यो णिच्प्रत्यय , स अत् एत् आव आवे इति चतुर आदेशान्प्रोति । नकारस्तान्मात्रत्वप्रदर्शनार्थं । अत्-दरिसइ ॥ एत्-कारेइ ॥ आय-कारावइ ॥ आवे-कारावेइ ॥ हासावइ हासइ हासावेइ हासेइ ॥ उयसमावइ उयममेइ ॥ बहुलाधिकारात्कचिदेनास्ति । जाणइ जाणावइ जाणावेइ ॥ कचिदावे नास्ति । यावइ धावेइ धावावइ ॥ ११ ॥

शुष्यादेरविर्वा ॥ १२ ॥

णिजित्यनुवर्तते । शुष्यादिणिच् अवि इति या भवति । शोषित सोमाविअ सोसिअ ॥ तोपित तोसाविअ तोसिअ ॥ १२ ॥

भ्रमेराडः ॥ १३ ॥

भ्रमेर्यातो परो णिच् आड इति वा भवति । भमाटइ ॥ पक्षे । भामइ भामेइ भमावइ भमावेइ ॥ १३ ॥

लुगाविल् भावकर्मक्ते ॥ १४ ॥

भावकमप्रिहिते प्रत्यये क्तप्रत्यये च परे णिच् लुक् आयि इत्यादेशान्प्रोति । लिट्यान् विकल्प ॥ भावकर्मणो । कारिअ काराविअइ कारिज्जइ काराविज्जइ । हासिअइ हासाविअइ हासिज्जइ हामाविज्जइ ॥ क्ते । कारिअ काराविअ । हासिअ हासाविअ । खामिअ खामाविअ ॥ १४ ॥

10 M तिडा अत्थि for the Sūtra 11 S तावन्मात्रदर्शनार्थं for तावन्मात्रत्वप्रदर्शनार्थं M करावेइ for कारावइ After उवसमावइ K adds उवसमावेइ K आणावेइ for जाणइ जाणावेइ B यावइ यावेइ यावावइ for धावइ धावेइ M om धावावइ 12 S शुष्यादि in the Sūtra M शुष्यादि-णिच् for शुष्यादिणिच् 13 MS om भामइ भामेइ 14 MS om क्तप्रत्यये MST लुक् for लुक् KMS इत्यादेशं चाप्नोति for इत्यादेशावाप्नोति M कारीअइ काराविअइ for कारिअइ काराविअइ M हसाविअइ for हासा° S खमविअ for खामाविअ

अदेल्लुक्क्यात्खोरतः ॥ १५ ॥

अत् एत् लुक् इत्येतेषु णिच स्थाने विहितेषु खोरादेरत् अकारस्य
आत् आत्व भवति । अत्-पाडइ । मारइ ॥ एत्-कारेइ । मारेइ । खामेइ ॥
लुक्-कारिअइ कारिज्जइ । खामिअइ खामिज्जइ । अदेल्लुगिति किम् ।
काराविअ कारिअ । काराविअइ काराविज्जइ ॥ खोरिति किम् । सगामेइ ॥
इह व्यग्रहितस्य मा भूत् ॥ कारिअ । इह अन्त्यस्य मा भूत् ॥ अत् इति
किम् । आसेइ ॥ केचित्तु आवे आपि इत्येतयोरपि आदेरत् आत्वमिच्छन्ति ।
कारवेइ । हासापिओ जणो सामलङ्गीर ॥ १५ ॥

तु मौ ॥ १६ ॥

अत् इत्यनुवर्तते आदिति च । अदन्ताद्धातो मो लङुत्तमपुरुषैक-
वचनादेशे परे सति आद्भवति तु । हसामि हसमि । जाणामि जाणमि ।
लिहामि लिहमि ॥ अत् इत्येव । होमि ॥ १६ ॥

मोममुष्विच्च ॥ १७ ॥

वित्यनुवर्तते । आकारान्ताद्धातो मो म मु इत्येतेषु परेषु अत् इत्
चकारादात् च भवति तु । भणिमो भणामो । भणिम भणाम । भणिमु भणामु ॥
पक्षे । भणमो भणम भणमु ॥ 'वा लङ्लोट्ठत्तु' [२ ४ २०] इत्येत्वे तु ।
भणेमो भणेम भणेमु ॥ अत् इत्येव । होमो ॥ १७ ॥

क्ते ॥ १८ ॥

इदित्यनुवर्तते । क्तप्रत्यये परे अत् इत् भवति । हसिअ । पढिअ
नमिअ ॥ हासिअ । पाढिअ । नामिअ ॥ णअ गअ इत्यादि तु सिद्धावस्थापेक्षया ॥
अत् इत्येव । ल्अ । हूअ ॥ १८ ॥

15 KMS कराविज्जइ कराविअइ for कारा° M om
लुक्-कारिअइ, S लुक् कारावइ कारेज्जइ B सगामइ for सगामेइ KMS
कारावइ, T कारावेइ for कारवेइ M दूसेइ for आसेइ 16 M om
तु in the Sūtra M om परे सति M om तु in Com M जाणेमि
for जाणमि 17 KS भणिमु for भणेमो भणेम भणेमु 18 BT पसिअ for
पढिअं, B पासिअं, T पसिअ for पाढिअ B नअअ, M णअअ, T भअ for णअ

एच्च क्त्वातुतव्यभविष्यति ॥ १९ ॥

क्त्वातुतव्येषु भविष्यत्कालविहिते च प्रत्यये परत अत एव चकारादित्व
च भवति । क्त्वा-हसेऊण हसिऊण ॥ तुम्-हसेउ ॥ तव्य-हसेअव्य हसि-
अव्य ॥ भविष्यत्-हसेहिइ हसिहिइ । अत इत्येप । जाऊण । काऊण ॥ १९ ॥

वा लट् लोट् लृट् ॥ २० ॥

एदित्यनुवर्तते । लट् वर्तमान, लोट् पञ्चमी, तयो शतृप्रत्यये च परत
अत एव वा भवति । लट्-हसेइ हसइ । हसेम हसिम ॥ लोट्-हसेउ
हसउ । सुणेउ सुणउ ॥ शतृ-हसेन्तो ॥ कचिन्न भवति । जअइ ॥
कचिदात्वमपि । सुणाइ ॥ २० ॥

जा जे ॥ २१ ॥

जा ज इत्येतयो परयोऽत एव भवति । हसेजा हसेज ॥ अत इत्येव ।
होजा होज ॥ २१ ॥

भूतार्थस्य सी हीअ ही ॥ २२ ॥

भूतार्थे विहितो योऽनद्यतनादिप्रत्यय स भूतार्थ, लट् लृट् लिट्,
तस्य स्थाने सी हीअ ही इति त्रय आदेशा भवन्ति । उत्तरत्र 'हल ईअ'
(२२ २३) इति विधानात्स्वरातादेराय विवि । कासी काहीअ काही,
अकार्षीत् अकरोत् चकार वा ॥ एव ठासी ठाहीअ ठाही ॥ २२ ॥

हल ईअ ॥ २३ ॥

भूतार्थस्येत्यनुवर्तते । हलन्ताद्धातो परस्य भूतार्थस्य टुडादिप्रत्ययस्य
ईअ इत्यादेशो भवति । भुवीअ, अभूत् अभवत् बभूव वा ॥ एव आसीअ,
आसिष्ट आस्त आसाचक्रे वा ॥ गहीअ, अग्रहीत् अगृह्णात् जग्राह वा ॥ २३ ॥

19 K om काऊण KST om जाऊण, 20 S वर्तमाना, T वर्त-
मानो for °मान KS जलइ for जअइ 21 Som अत 22 BS सि हिअ
हि for सी हीअ ही in the Sūtra K makes no distinction be-
tween short and long इ KMS लुडादिप्रत्यय, B अनद्यतनादि प्रत्यय-
for अनद्यतनादिप्रत्यय KS make no distinction between short
and long इ in the verbal forms under this Sūtra After
चकार B om वा 23 M om भूतार्थस्य B हुईअ for भुवीअ M
गेण्हीअ for गहीअ

अहेस्यासी तेनास्तेः ॥ २४ ॥

अस्तेर्वातो तेन भूतार्थेन प्रत्ययेन सह अहेसि आसि इत्यादेशौ भवत । अहेसि सो तुम अह वा । जे अहेसि, ये आसन् । एव आसि ॥ ॥ २४ ॥

भविष्यति हिरादिः ॥ २५ ॥

भविष्यदर्थविहितप्रत्यये परत तस्यैवादि हि इति प्रयोक्तव्य । होहिइ, भविष्यति भविना या । होहिन्ति । होहिसि होहित्या । होहिम । हसिहिइ । काहिइ ॥ २५ ॥

हा सां मिमोमुमे वा ॥ २६ ॥

भविष्यतीत्यनुवर्तते आदिरिति च । भविष्यत्यर्थे उत्तमपुरुषादेशेषु परेषु तेषामेवादि हा सां इत्येतौ वा प्रयोक्तव्यौ । पक्षे हिरपि । होहामि होस्सामि । होहामो होस्सामो । होहामु होस्सामु । होहाम होस्साम । होहिमो होहिमु होहिमि होहिम ॥ क्वचित्तु हा न भवति । हसिहिमो हसिस्सामो । हसिहिमु हसिस्सामु । हसिहिम हसिस्साम ॥ २६ ॥

हिस्सा हित्था मुमोमस्य ॥ २७ ॥

वेत्यनुवर्तते । भविष्यति काले मु मो म इत्येतेषा स्थाने हिस्सा हित्था इत्येतौ यातो परतो वा प्रयोक्तव्यौ । होहिस्सा होहित्या ॥ पक्षे । होहिमु होहिमो होहिम ॥ क्वचित्तथा न भवति । होस्सामो इत्यादि ॥ २७ ॥

25 KS om परत, M परे for परत K होहिमि for होहिम After होहिम K adds होहिमो 26 KST हास्सा, M हा सा for हा सां in the Sūtra and Com K भविष्यदर्थ for भविष्यत्यर्थे K इत्येतावादेशौ for इत्येतौ MS om from हसिस्सामो down to हसिस्साम 27 After होहित्या KM add हसिहिस्सा हसिहित्या M om क्वचिन् तथा न भवति । होस्सामो इत्यादि S om इत्यादि

उच्छ दशिगम इजादौ हिलुक् च वा ॥ २८ ॥

दृश् गम् इत्याद्या धातुभ्या भविष्यदादिषु इच् इत्यादिषु परेषु डित् अच् इत्यय वा भवति, हेश्च लुग्व भवति । डित्त्वादन्यानादेर्लुक् ॥ दच्छिइ दच्छि-हिइ । दच्छिन्ति दच्छिहिन्ति । दच्छिसि दच्छिहिसि । दच्छित्था दच्छि-हित्था । दच्छिह दच्छिहिह । दच्छिमि दच्छिहिमि । दच्छिहामि दच्छिस्सामि । दच्छिस्स दच्छिहिस्स । दच्छिमो दच्छिहिमो । दच्छिहामो दच्छिस्सामो । दच्छिहिस्सा दच्छिहित्था । दच्छिम दच्छिहिम । दच्छिहाम दच्छिस्साम । दच्छिमु दच्छिहिमु । दच्छिहामु दच्छिस्सामु ॥ एव गच्छिइ गच्छिहिइ । गच्छिन्ति गच्छिहिन्ति । गच्छिसि गच्छिहिमि । गच्छित्था गच्छिहित्था । गच्छिह गच्छिहिह । गच्छिमि गच्छिहिमि । गच्छिहामि गच्छिस्सामि । गच्छिस्स गच्छिहिस्स । गच्छिमो गच्छिहिमो । गच्छिहामो गच्छिस्सामो । गच्छिहिस्सा गच्छिहित्था । गच्छिम गच्छिहिम । गच्छिहाम गच्छिस्साम । गच्छिमु गच्छि-हिमु । गच्छिहामु गच्छिस्सामु ॥ २८ ॥

भिदिविदिच्छिदो डेच्छ ॥ २९ ॥

हिलुक् च वेत्यनुवर्तते, इजादाविति च । भिद् भिद् छिद् इत्येतेभ्यो वातुभ्यो भविष्यदर्थेषु तिप्ताच्चादेशेषु परेषु डित् एच् इत्यय वा भवति, हिलुक् च वा । भिदि—भेच्छिहि भेच्छिहिइ । भेच्छिन्ति भेच्छिहिन्ति । भेच्छिसि भेच्छिहिसि । भेच्छित्था भेच्छिहित्था । भेच्छिह भेच्छिहिह । भेच्छिम भेच्छि-हिम । भेच्छिमि भेच्छिहिमि । भेच्छिहामि भेच्छिस्सामि । भेच्छिस्स भेच्छि-हिस्स । भेच्छिमो भेच्छिहिमो । भेच्छिहामो भेच्छिस्सामो । भेच्छिहिस्सा भेच्छिहित्था ॥ एव मम्बोरपि ॥ विदि—वेच्छिहि वेच्छिहिइ । वेच्छिन्ति वेच्छि-

28 KS इजादिषु परेषु for इच् इत्यादिषु परेषु S अत्याच्चादे for अनत्याच्चादे KS दच्छिस्सि दच्छिहिस्सि for दच्छिसि दच्छिहिसि KMS दच्छं, T दच्छि for दच्छिहिस्स S दच्छिहामु for दच्छिहिमु MST गच्छ for गच्छिहिस्स See under Sūtra 31 below 29 The Mss use ह and भ promiscuously K om भेच्छिहिस्स, MS भेच्छं for भेच्छिहिस्स KMST वेच्छं for वेच्छिहिस्स

हिन्ति । वेच्छिसि वेच्छिहिसि । वेच्छिथा वेच्छिहित्या । वेच्छिह वेच्छिहिह ।
वेच्छिमि वेच्छिहिमि । वेच्छिहामि वेच्छिस्सामि । वेच्छिस्स वेच्छिहिस्स ।
वेच्छिमो वेच्छिहिमो । वेच्छिहिमो । वेच्छिहामो वेच्छिस्सामो । वेच्छिहिस्सा
वेच्छिहित्या ॥ एव मम्बोरपि ॥ छिदिर्-छेच्छिहि छेच्छिहिइ । छेच्छिन्ति छेच्छि-
हिन्ति । छेच्छिसि छेच्छिहिसि । छेच्छित्या छेच्छिहित्या । छेच्छिह छेच्छिहिह ।
छेच्छिमि छेच्छिहिमि । छेच्छिहामि छेच्छिस्सामि ।
छेच्छिस्स छेच्छिहिस्स । छेच्छिमो छेच्छिहिमो । छेच्छिहामो छेच्छिस्सामो ।
छेच्छिहिस्सा छेच्छिहित्या ॥ एव एम्बोरपि ॥ २९ ॥

डोच्छ वचिमुचिरुदिश्रुभुजः ॥ ३० ॥

वचि मुचि रुदि श्रु भुजि इत्येतेभ्यो धातुभ्यो भविष्यदर्थेषु तिबाद्या-
देशेषु इजादिषु परेषु डित् ओच्छ इति वा भवति, हिल्क् च वा । वचि-
वोच्छिइ वोच्छिहिइ । वोच्छिन्ति वोच्छिहिन्ति । वोच्छिसि वोच्छिहिसि ।
वोच्छिथा वोच्छिहित्या । वोच्छिह वोच्छिहिह । वोच्छिमि वोच्छिहिमि ।
वोच्छिहामि वोच्छिस्सामि । वोच्छिस्स वोच्छिहिस्स । वोच्छिमो वोच्छिहिमो ।
वोच्छिहामो वोच्छिस्सामो । वोच्छित्या वोच्छिहित्या ॥ एव मम्बोरपि ॥ मुचि-
मोच्छिहि मोच्छिहिइ । मोच्छिन्ति मोच्छिहिन्ति । मोच्छिसि मोच्छिहिसि ।
मोच्छित्या मोच्छिहित्या । मोच्छिह मोच्छिहिह । मोच्छिमि मोच्छिहिमि ।
मोच्छिहामि मोच्छिस्सामि । मोच्छिस्स मोच्छिहिस्स । मोच्छिमो मोच्छिहिमो ।
मोच्छिहामो मोच्छिस्सामो । मोच्छित्या मोच्छिहित्या ॥ एव मम्बोरपि ॥ रुदि-
रोच्छिहि रोच्छिहिइ । रोच्छिन्ति रोच्छिहिन्ति ॥ एव स्सादिष्वपि ॥ श्रु-
सोच्छिहि सोच्छिहिइ । सोच्छिन्ति सोच्छिहिन्ति । सोच्छिसि सोच्छिहिसि ॥
एवमिडादिष्वपि ॥ भुजि-मोच्छिहि मोच्छिहिइ । मोच्छिन्ति मोच्छिहिन्ति ।
मोच्छिसि मोच्छिहिसि ॥ एवमिडादिष्वपि ॥ ३० ॥

KMS om वेच्छिहिमो KS छेच्छ for छेच्छिहिस्स Mom from
छेच्छित्या down to the end of this Sūtra 30 KMT वोच्छ, S
ओच्छ for वोच्छिहिस्स KMST मोच्छ for मोच्छिहिस्स KMST छेच्छ
for छेच्छिहिस्स 31 S उत्तमपुरुषादेकं for °पुरुषेकं S om तु K वा for
तु M om गच्छ गमिष्यामि

ढं मेष्ठान्तः ॥ ३१ ॥

भविष्यति दृशादिभ्यो धातुभ्य परत पूर्वसूत्रैलिभिरुक्ताना ङच्छङ्छ-
ङ्छञाना यश्छकार तत परस्य मे उत्तमपुरुषैकपञ्चनादेशस्य स्थाने ङित्
अं इत्यादेशस्तु भवति । दच्छ दक्ष्यामि । गच्छ गमिष्यामि । सगच्छ सगस्ये ।
मेच्छ मेत्स्यामि । वेच्छ वेदिष्यामि । छेच्छ छेत्स्यामि । वोच्छ वक्ष्यामि ।
मोच्छ मोक्ष्यामि । रोच्छ रोदिष्यामि । सोच्छ श्रोष्यामि । भोच्छ भोक्ष्ये ॥ पक्षे
दच्छिभि दच्छिहिभि दच्छिह्याभि दच्छिस्तामि दच्छिस्त ॥ एष गमादिष्व-
प्युदाहार्यम् ॥ छान्त इति किम् । हि हा स्ता इत्येतेभ्य परो मा भूत् ।
गच्छिहिभि गच्छिह्यामि गच्छिस्तामि ॥ ३१ ॥

कृदो हं ॥ ३२ ॥

मेरित्यनुवर्तने । करोतेर्ददातेश्च परतो भविष्यति विहितस्य मे स्थाने
हं इति वा प्रयोक्तव्य । काह । दाह ॥ पक्षे काहिमि दाहिमि इत्यादि ॥ ३२ ॥

सँ ॥ ३३ ॥

धानो परो भविष्यति काले मे स्थाने सँ इति वा भवति ॥ रिप्ताद्
द्वित्वम् । होस्स हविस्स ॥ पक्षे होहिमि होह्यामि होस्तामि इत्यादि ॥ ३३ ॥

तिव्ज्जाल्लिड ॥ ३४ ॥

लिङ् सप्तम्यादेशात् जा इत्यस्नात्पर इकार तु प्रयोक्तव्य । होज्जा
होज्जाइ भवेत् ॥ बाधिकारे पुनस्तुग्रहणादुत्तरत्र न विकल्प ॥ ३४ ॥

एकस्मिन् प्रथमादेर्विध्यादिषु दु सु सु ॥ ३५ ॥

विध्यादिषु विविनिमन्त्रणामन्त्रणाधीष्टप्रश्नप्रार्थनेषु वर्तमानाना प्रथ-
मादे प्रथमादिपुरुषाणामेकत्वे वर्तमानाना प्रत्ययाना स्थाने यथासख्य दु सु सु
इत्यादेशा स्यु । हसउ सा । हससु तुम । हसामु अह । पेच्छउ पेच्छसु
पेच्छामु ॥ दकारोच्चारण भाषान्तरार्थम् ॥ ३५ ॥

32 M भविष्यति काले for भविष्यति 33 M om the
Sūtra K सर्, S शस् for the Sūtra MT सँ, K सर्, S स for
सँ After हसिस्स MT add कित्तिस्स 34 KS होज्जइ होज्जे, M
होज्जइ होज्जे for होज्जा होज्जाइ B विकल्प for न विकल्प 35 S एकस्तु for
एकस्मिन् in the Sūtra KM भवन्ति for स्यु M हसउ सो for हसउ सा

बहौ न्तु ह मो ॥ ३६ ॥

विध्यादिष्वर्थेणु प्रिहिताना प्रथममध्यमोत्तमपुरुषाणा बहुत्वे वर्तमानाना प्रत्ययाना स्थाने यथासख्य न्तु ह मो इत्यादेशा भवति । हसन्तु, हसन्तु हसे-
युर्वा ॥ हसह, हसत हसेत वा ॥ हसामो, हसाम हसेम वा ॥ एव तुवरन्तु
तुवरह तुवरामो ॥ एव सर्वधातुष्वप्युदाहार्यम् ॥ ३६ ॥

सोस्तु हि ॥ ३७ ॥

विध्यादिष्वर्थेणु सोर्मध्यमपुरुषैकमचनस्य स्थाने हि इत्यादेश स्यात्तु ।
देहि देसु । होहि होसु ॥ ३७ ॥

लुगिज्जहीज्जस्विज्जेऽतः ॥ ३८ ॥

सोरित्यनुवर्तते त्विति च । अत अकारात्परस्य सो स्थाने लुक्
इज्जहि इज्जसु इज्जे इति त्रयश्चादेशा भवन्ति तु ॥ हस हसिज्जइ हसिज्जसु
हसिज्जे ॥ पक्षे हससु । अत इति किम् । होसु । ठाहि ॥ ३८ ॥

लड्लटोश्च जर्जारौ ॥ ३९ ॥

लड्लटोर्वर्तमानभविष्यतोश्चकाराद्विध्यादिषु च विहितस्य प्रत्ययस्य
स्थाने ज जा इत्येतौ रितौ तु भवत ॥ रिताद् द्वित्वम् । लट्-हसेज्ज हसेज्जा ।
'पढेज्ज पढेज्जा । सुणेज्ज सुणेज्जा ॥ पक्षे हसइ । पढइ । सुणइ ॥ लट्-
पढेज्ज पढेज्जा । सुणेज्ज सुणेज्जा ॥ पक्षे पढिहिइ । सुणिहिइ ॥
विध्यादिषु-हसेज्ज हसेज्जा, हसतु हसेद्रा ॥ पक्षे हसउ ॥ एव सर्वत्र पुरुषेषु
वचनेषु च अन्येषामपि लकाराणामिच्छन्ति ॥ होज्ज होज्जा, भवति भवेत्
भवतु अभवत् अभूत् बभूव भूयात् भविता भविष्यति अभविष्यद्वेत्यर्थ ॥ ३९ ॥

36 T om एव सर्वधातुष्वप्युदाहार्यम् KMS ऊहाम् for उदाहा-
र्यम् 37 KMS सेस्तु for सोस्तु in the Sūtra KMS से for सो .
S भवति तु for स्यात्तु 38 K सेरित्यनुवर्तते, MS सेरिति वर्तते for सोरित्य-
नुवर्तते KMS से for सो K त्रय आदेशा भवन्ति तु for त्रयश्चादेशा भवन्ति
39 M जर्जार, S जल् जाल् for जर्जारौ in the Sūtra KS सर्वपुरुषेषु
for सर्वत्र पुरुषेषु KM om होज्ज होज्जा

मध्ये चाजन्तात् ॥ ४० ॥

जर्जरावित्यनुवर्तते । अजन्ताद्धातो प्रकृतिप्रत्यययोर्मध्ये चकारात्प्रत्य-
याना च स्थाने जर् जार् इत्येतौ भवत लृट् लोटोर्विध्यादिषु च । होज्ज
होज्जाइ । होज्ज होज्जा । होज्जहिमि होज्जाहिमि ॥ मिध्यादिषु-होज्जइ
होज्जाइ । होज्ज होज्जा । भवतु भवेद्वा ॥ पक्षे होइ ॥ अजन्तादिति किम् ।
हसेज्ज हसेज्जा । तुपरिज्ज तुपरिज्जा ॥ ४० ॥

माणन्तौल् च लृड् ॥ ४१ ॥

लृड् क्रियातिपत्ते यौ तिप्तौ तत्स्थाने माण न्त इत्येतौ
चकारात् जर्जरौ च भवत ॥ लिट्प्रान्न विकृत्प ॥ होमाणो होन्तो होज्ज
होज्जा । अभविष्यदियर्थ ॥ ४१ ॥

शतृशानचोः ॥ ४२ ॥

माणन्तौ इत्यनुवर्तते । शतृ शानच् इत्येतयो प्रत्यययो स्थाने माण
न्त इत्येतौ प्रत्येक शवत । शतृ-हसमाणो हसन्तो । शानच्-सहमाणो
सहन्तो ॥ ४२ ॥

स्त्रियामी च ॥ ४३ ॥

स्त्रिया वर्तमानयो शतृशानचो स्थाने ईत्वं चकारान्माणन्तौ च भवत ।
हसर्द् हसमाणा हसन्ती ॥ वेवई वेयमाणा वेयन्ती ॥ ४३ ॥

40 S जल् जाल् इत्यनुवर्तते for जर्जरावित्यनु After
होज्जाहिमि KMT add होज्ज होज्जा होज्जहिमि होज्जस्सामि
होज्जस्म होहिमि इत्यादि KMST तुवरेज्ज तुवरेज्जा for तुवरिज्ज
तुवरिज्जा 41 B क्रियादिभूते for °तिपत्ते K जल्जाल्, M जर् जार्
इति, S जल्जाल्, T जजार् for जर्जरौ M om यौ तितौ तत् M लिट्वाञ्चि
न्यम् S om from होमाणो down to °त्यर्थ After होन्तो M adds
हसमाण हसत हसेज्ज हसेज्जा अहसिष्यत् 42 KST शतृशानच for the
Sūtra KS om Com on this Sūtra 43 KS om the Sūtra
and स्त्रियां in Com

घेत् तुंतव्यक्त्वासु ग्रहेः ॥ ४४ ॥

तुतव्यक्त्वाप्रत्ययेषु परतो ग्रहेर्धातोर्घेत् इति भवति । तुम्-घेत् ॥
तव्य-घेतव्व ॥ क्त्वा-घेतुआण घेतूण ॥ कचिन्न भवति । गहिउ ।
गेण्हिअ ॥ ४४ ॥

अन्त्यस्य वचिसुचिरुदिश्रुभुजा डोत् ॥ ४५ ॥

तुतव्यक्त्वास्वित्यनुवर्तते । वचि भुचि रुदि श्रु भुजि इत्येतेषा
धातूनामन्त्यस्य तुतव्यक्त्वाप्रत्ययेषु ओत् इत्यादेशो डित् भवति ॥ वचि-वोत् ।
वोत्तव्व । वोत्तुआण वोत्तूण ॥ मुचि-मोत्तु । मोत्तव्व । मोत्तुआण । मोत्तूण ॥
रुदि-रोत्तु । रोत्तव्व । रोत्तुआण रोत्तूण ॥ श्रु-सोत्तु । सोत्तव्व । सोत्तुआण
सोत्तूण ॥ भुजि-भोत्तु । भोत्तव्व । भोत्तुआण भोत्तूण ॥ ४५ ॥

ता द्दो दृशः ॥ ४६ ॥

अत्यस्थेत्यनुवर्तते । दृशो धातोरन्त्यस्य तुतव्यक्त्वासु परत तेयामेय
प्रत्ययानामादिना तकारेण सह द्विरुक्तष्ठकारो भवति ददु । ददुव्व । ददुआण
ददुटूण ॥ ४६ ॥

आ भूतभविष्यति च कृजः ॥ ४७ ॥

कृजोऽन्त्यस्य आ इत्यादेशो भवति भूतभविष्यत्प्रत्यये, चकारात् तु-
तव्यक्त्वासु च परत । काहीअ, अकार्षीत् अकरोत् चकार वा ॥ काहिइ,
करिष्यति कर्ता वा ॥ तुम्-काउ ॥ तव्य-काअव्व ॥ क्त्वा-काउआण
काऊण ॥ ४७ ॥

44 T गृहिधातु for ग्रहेर्धातो MS वा भवति for भवति
T घेआण for घेतूण M om गहिउ S गिहिउ for गहिउ KMS
om गेण्हिअ, T गण्हिअ 45 MS *क्त्वा इत्यनुवर्तते for *क्त्वास्वित्यनु
After प्रत्ययेषु M adds परेषु B om from श्रु down to सोत्तूण
46 T ठा for द्दो in the Sūtra KM दृशेर्धातो for दृशो धातो 47
KS काहि for काहीअ

नमोद्विजरुदा वः ॥ ४८ ॥

नमते उद्विजते रुदेश्च अन्त्यस्य वकारो भवति । णवइ । उव्विजइ
उव्वेइ । रुइ रोवइ ॥ ४८ ॥

चर् नृतिमदिव्रजाम् ॥ ४९ ॥

नृत मद् व्रज इत्येतेषां धातूनामन्त्यस्य चकारो भवति ॥ रित्वाद्
द्वित्वम् ॥ णच्चइ । मच्चइ । वच्चइ ॥ ४९ ॥

छर् गमिष्यमामाम् ॥ ५० ॥

गम ष्ठ यम आस इत्येतेषामन्त्यस्य ठो भवति ॥ रित्वाद् द्वित्वम् ॥
गच्छइ । इच्छइ । जच्छइ । अच्छइ ॥ ५० ॥

रुधो न्वम्भौ ॥ ५१ ॥

स्तेरन्त्यस्य न्व म्भ इत्येतौ भवत । रुन्धइ । रुम्भइ ॥ ५१ ॥

युधबुधगृधकुधसिधमुहा च ज्ञः ॥ ५२ ॥

युध बुध गृध कुध सिध मुह इत्येतेषां चकाराद्रुधेश्चान्त्यस्य द्विरुक्तो
ज्ञकारो भवति । जुञ्जइ । बुञ्जइ । गिञ्जइ । कुञ्जइ । सिञ्जइ । मुञ्जइ ।
रुञ्जइ ॥ ५२ ॥

जर् स्विदाम् ॥ ५३ ॥

स्त्रिदिप्रकाराणां धातूनामन्त्यस्य जो भवति ॥ रित्वाद् द्वित्वम् ॥
सिज्जइ ॥ सव्वज्जसिरीए सपज्जइ, सर्वाज्जश्रिया सपद्यते ॥ खिज्जइ ॥ बहुवचन
प्रयोगानुसरणार्थम् ॥ ५३ ॥

48 MT रोदिते, S रुदिते for रुदे T उप्पिइ उप्पेवो
for उव्विजइ उव्वेइ KS रुवइ for रुवइ 49 MT चर् नृतमदिव्रजां
for the Sūtra S चल् for चर् in the Sūtra M चकारो रिद् भवति for
चकारो भवति M om रित्वाद् द्वित्वम् 50 S छल्, T छरि for छर् in
the Sūtra T इत्येषा for इत्येतेषां After इत्येतेषां K adds धातूनाम् M
छकारो रिद् भवति for छो भवति M om रित्वाद् द्वित्वम् K T यच्छइ for
जच्छइ 51 S रुदो नन्तो for the Sūtra 52 T, प्रध for गृध in the
Sūtra T₂ हुहा for *मुहा in the Sūtra and Com M झर् for ज्ञः
in the Sūtra M झो for ज्ञकारो 53 T जरि स्विदां for the Sūtra
S जल् for जर् in the Sūtra M जो रिद् भवति for जो भवति M om.
रित्वाद् द्वित्वम् K सव्वज्जसिरीए for *सिराए

छिदिभिदो न्दः ॥ ५४ ॥

छिदिभिदोरन्त्यस्य न्द इत्यादेशो भवति । छिन्दइ । भिन्दइ ॥ ५४ ॥

ढः कथिवर्धाम् ॥ ५५ ॥

कथतेर्धतेश्चान्त्यस्य ढत्व भवति । कढइ । वढुइ ॥ बहुवचनाद् वृधे
कृतगुणस्य वर्धेश्चाविशेषेण ग्रहणम् ॥ ५५ ॥

वेष्टेः ॥ ५६ ॥

ढ इति वर्तते । वेष्ट वेष्टने इत्यस्य धातो ' कगटड ' [१ ४ ७७]
इत्यादिना षलोपे ढस्य ढो भवति । वेढइ । वेढिज्जइ ॥ ५६ ॥

समुदो ल् ॥ ५७ ॥

सम् उद् इत्युपसर्गान्या परस्य वेष्टेरन्त्यस्य लकारो रित् भवति ।
सवेल्लइ । उव्वेल्लइ ॥ बहुलाधिकारादुत् परस्यापि वा ढ । उव्वेल्लइ ॥ उव्वेढइ
॥ ५७ ॥

खादधावि लुक् ॥ ५८ ॥

खादतौ धावतौ चान्त्यस्य लुग्भवति । खाइ खाअइ ॥ खाओ खाइओ ॥
धाइ धाअइ ॥ धाओ धाइओ ॥ बहुलाधिकाराद्वर्तमानभविष्यद्विध्याद्येकचन
एव भवति । तेनेह न भवति । खादन्ति । धावन्ति ॥ कचित् 'धावइ पुरओ'
इति च दृश्यते ॥ ५८ ॥

54 MT ढ for न्द in the Sūtra and
Com 55 M ढर् कथिवर्धाम्, T ढ कथिवर्धाम् for the Sūtra
S ढ for ढ in the Sūtra and Com KM कढइ for
कढइ M अविशेषग्रहण for अविशेषेण ग्रहणम् 56 S ढ इति for ढ इति M
अन्त्यस्य for ढस्य S वेढइ for वेढइ 57 M रत्, S लल् for ल् in the
Sūtra MS लिद् for रिद् S om वा S ढ for ढ 58 M खादधा-
व्योर्लुक् for the Sūtra M खादतेर्धावतेश्च for खादतौ धावतौ च K om
धाइओ After खाअइ MT add खाहिइ खाउ After धाअइ MT add
धाहिइ धाउ MT कचित् for कचित्

रः सृजि ॥ ५९ ॥

सृजिगतायन्त्यस्य रत्व भवति । विसरइ । ओसरइ । ओसरामि ॥

॥ ५९ ॥

डः सीदपति ॥ ६० ॥

सीदतौ पततौ च अन्त्यस्य डत्व भवति । सडइ पडइ ॥ ६० ॥

मीलेः प्रादेर्द्वे तु ॥ ६१ ॥

प्रादेरुपसर्गात्पिरस्य मीलेरन्त्यस्य द्वे रूपे तु भवत । पमिल्लइ । पमीलइ । निमिल्लइ निमीलइ । समिल्लइ । समीलइ । उम्मिल्लइ उम्मीलइ ॥ प्रादेरिति किम् । मीलइ ॥ ६१ ॥

चलस्फुटे ॥ ६२ ॥

द्वे इत्यनुवर्तते । चलनौ स्फुटनौ च अत्यस्य द्वे रूपे तु भवत । चल्लइ । फुल्लइ फुडइ ॥ ६२ ॥

शकरो ॥ ६३ ॥

शकादिषु धातुष्वन्त्यस्य द्वे रूपे भवत ॥ योगविभागान्नित्यम् ॥ शक-सकइ । मृग-मग्गइ । लग-लगइ । पिच-सिच्चइ । अट-अट्टइ । छुट-छुट्टइ । वुट-वुट्टइ । कुप-कुप्पइ । जिम-जिम्मइ । णश-णस्सइ । इत्यादि ॥ ६३ ॥

59 T नीसरइ वोसरइ वोसरामि for विसरइ ओसरइ ओसरामि 60 M ड सदपति for the Sūtra M सीदते पततेश्च for सीदतौ पततौ च 61 S मिले for माले in the Sūtra, Com. and illustrations T om तु in the Sūtra M पमिल्लइ for पमिल्लइ. M om संमिल्लइ संमीलइ 62 MST चलस्फुटि for the Sūtra M द्वेतिवर्तते for द्वे इत्यनुवर्तते M द्वित्वं भवति for द्वे रूपे भवत B स्फुटितौ for स्फुटतौ BM फुल्लइ for फुल्लइ 63 M द्वित्वं भवति द्वे for रूपे भवत KS तस तस्सइ for णश-णस्सइ S वच वच्चइ for सिच सिच्चइ T कुट-कुट्टइ for वुट वुट्टइ. T जम जम्मइ for जिम जिम्मइ

उवर्णस्यावः ॥ ६४ ॥

धातोरन्त्यस्य उवर्णस्य अव इत्यादेशो भवति । हुङ्-निह्वङ् ।
च्यु-चवङ् । रु-रवङ् । कु-कवङ् । सु-सवङ् । पसवङ् ॥ ६४ ॥

योरेङ् ॥ ६५ ॥

इश्च उश्च यु तस्य । तयोर्धात्वोरिग्रर्णोर्णयो एङ् एदोतौ यथासख्य
भवत । इवर्णस्य एकार , उग्रर्णस्य ओकार । जेऊण जित्वा । नेऊण नीत्वा ।
नेङ् नयति । उङ्हेङ् उङ्गयति । सोऊण श्रुत्वा ॥ क्वचिन्न भवति । नीओ ।
उङ्गीणो ॥ ६५ ॥

अर उः ॥ ६६ ॥

ऋग्रर्णस्य धातोरन्त्यस्य अर इत्यादेशो भवति । करङ् । वरङ् । वरङ् ।
सरङ् । भरङ् । मरङ् । तरङ् । जरङ् ॥ ६६ ॥

अरि वृषाम् ॥ ६७ ॥

वृषप्रकाराणा धातूनामृषर्णस्य अरि इत्यादेशो भवति । वृष-वरिसङ् ।
मृष-मरिसङ् ॥ कृष करिसङ् ॥ हृष-हरिसङ् ॥ बहुवचन प्रयोगानुसर-
णार्थम् ॥ ६७ ॥

रुषगेऽचो दिः ॥ ६८ ॥

रुषादिधातुष्यचो दीर्घो भवति । रुष-रूसङ् ॥ शुष-सूसङ् ॥ दुष-
दूसङ् ॥ तुष-तूसङ् ॥ पुष-पूसङ् ॥ शिष-सीसङ् ॥ इत्यादि ॥ ६८ ॥

64 T उवर्णस्य वा for the Sūtra 65 M योरेदोत्
for the Sūtra M om एङ् M om इवर्णस्य एकार उवर्णस्य
ओकार T ओ for ओकार S चेऊण चेत्वा for जेऊण जित्वा T नेंति
उङ्हेति for नयति उङ्गयति 66 T अर इ for the Sūtra T रीवर्णस्य
for ऋवर्णस्य 68 MS रुषगे दि , T रुषगे चोदित for the Sūtra K
दिर्दीर्घा for दीर्घो

हलोऽक् ॥ ६९ ॥

हलन्ताद्धातो पर अगागमो भवति ॥ ककारोऽन्तपिष्यर्थ ॥ हसइ । भमइ । रमइ । गच्छइ । भुज्जइ । उवसमइ । पाणइ । सिञ्चइ । रुन्धइ । मुसइ । चहइ । सहइ ॥ शसूप्रभृतीना प्रायः प्रयोगो न भवति ॥ ६९ ॥

त्वनतः ॥ ७० ॥

अगिति वर्तते । अकारान्तवर्जिताद्धातो पर अगागमो भवति तु । पाअइ पाइ । ठाअइ ठाइ । गाअइ गाइ । धाअइ धाइ । जाअइ जाइ । ज्ञाअइ ज्ञाइ । भाअइ भाइ, बिभेति भाति वा । जम्भाअइ जम्भाइ, जम्भते । उव्वाअइ उव्वाइ, उव्वाति । मिलाअइ मिलाइ, म्लायते । विक्रेअइ विक्रेइ, विक्रीणीते ॥ अनत इति किम् । चिइच्छइ चिकित्सते ॥ ७० ॥

अचोऽचाम् ॥ ७१ ॥

धातुषु अचा स्थाने अचो बहुल भवन्ति । हवइ हिणइ । चिणइ चुणइ । सदहण सदहण । धाणइ धुणइ । रुणइ रोणइ ॥ कचिन्नित्यम् । जेइ । चेइ । देइ । लेइ । मिहेइ । नासइ ॥ ७१ ॥

णो हश्च चिजिपूश्रुधूस्तुहुलूम्यः ॥ ७२ ॥

चि जि पू श्रु धू स्तु हु लू इत्येतेभ्यः परो ण इत्यागमो भवति, तत्स-
नियोगेन हश्च, दीर्घस्य च ह्रस्व । चिणइ । जिणइ । पुणइ । सुणइ । धुणइ । शुणइ । हुणइ । लुणइ ॥ बहुलविकारात् कचिद्विकल्प ॥ उच्चेणइ उच्चेइ । जिणिऊण जेऊण । जिणइ जेणइ । सुणिऊण सोऊण ॥ ७२ ॥

69 S om भुज्जइ T भवइ for वहइ 70 MT
अकारान्तवर्जितादजन्ताद्धातो for 'वर्जिताद्धातो S om तु Tom ठाअइ
ठाइ K काअइ काइ for ज्ञाअइ ज्ञाइ KS विक्रोअइ विक्रोइ for विक्रेअइ विक्रेइ
T om from अनत इति down to स्थाने under the next Sūtra
After चिइच्छइ M adds जुउच्छइ M om चिकित्सते 71 BS धवइ for
धावइ STom जेइ चेइ Tom नासइ K देहि लेहि for देइ लेइ 72 MT
इत्येभ्यः for इत्येतेभ्यः ST 'संनियोगे for 'योगेन M उच्चिणइ for उच्चेणइ
T om from पुणइ down to जेणइ K जअइ for जेणइ S om from
शुणइ down to the end of the Sūtra

भावकर्मणि तु वर्यग्लुक् च ॥ ७३ ॥

भावे कर्मणि च वर्तमानेभ्य चिजिपूश्रुधूसुहुद्धम्य परो वकारागमो भवति तु । तत्संनियोगेन यक्प्रत्ययस्य लुक् ॥ रिक्त्वाद् द्वित्वम् ॥ चिक्वइ चिणिजइ । जिक्वइ जिणिजइ । पुक्वइ पुणिजइ । सुक्वइ सुणिजइ । धुक्वइ धुणिजइ । एव भविष्यति चिक्वहिइ चिणिजहिइ । इत्यादि ॥ ७३ ॥

मर्चेः ॥ ७४ ॥

भावकर्मणीत्यनुवर्तते । चिनोते परो भावकर्मणि मागमो रिद् भवति । तत्संनियोगेन यग्लुक् च । चिम्मइ । पक्षे चिक्वइ चिणिजइ ॥ भविष्यति—चिम्महिइ, चिक्वहिइ, चिणिजहिइ ॥ ७४ ॥

अन्त्यस्य हनखनोः ॥ ७५ ॥

मरिति वर्तते । हन खन इत्तेतयो अन्त्यस्य भावकर्मणि मागमो रिद् भवति तु । तत्संनियोगेन यग्लुक् च । हम्मइ हणिजइ । खम्मइ खणिजइ ॥ भविष्यति—हम्महिइ हणिजहिइ । खम्महिइ खणिजहिइ ॥ बहुलाधिकारात् हन्ते कर्तर्यपि । हम्मइ, हन्तीत्यर्थ ॥ कचिन्न भवति । हन्तव्व । हन्तूण । हओ ॥ ७५ ॥

दुहलिहवहरुहा भरत उच्च ॥ ७६ ॥

दुह लिह वह रुह इत्येषामन्त्यस्य भकारो रिद् भवति तु । तत्संनियोगेन यग्लुक् च । वहेरत उकारश्च । दुब्भइ दुहिजइ । लिब्भइ लिहिजइ । वब्भइ वहिजइ । रुब्भइ रुहिजइ ॥ भविष्यति—दुब्भिहिइ दुहिजहिइ । इत्यादि ॥ ७६ ॥

73 S om the Sūtra K वर्भावकर्मणि तु यग्लुक्, M वर्भावकर्मणि यग्लुक् च for the Sūtra T यत् लुक् for यग्लुक् in the Sūtra and Com here and elsewhere under the following Sūtras upto Sūtra 90 S om भावे K om च M om from तत्संनियोगे down to पुणिजइ T तत्संनियोगे for तत्संनियोगेन 74 T मर्चे for the Sūtra MST तत्संनियोगे for 'योगेन under this Sūtra and elsewhere up to Sūtra 82 KMS चिम्महिइ, T चिक्वहिइ for चिम्महिइ KM om चिक्वहिइ 75 K अनुवर्तते for वर्तते MS om रिद् After भवति तु K adds रिक्त्वाद् द्वित्वम् 76 M हर् for भर् in the Sūtra KMS वहेते for वहे K उकारश्च for उकारश्च

दहेर्झर् ॥ ७७ ॥

अन्यस्येत्यनुवर्तते । दहेरन्त्यस्य भावकर्मणि झकारो रिद् भवति तु । तत्संनियोगेन यग्लुक् च । डज्झइ डहिज्जइ ॥ भविष्यति—डज्झिहिइ डहिज्जहिइ ॥ ७७ ॥

बन्धो न्वः ॥ ७८ ॥

झरित्यनुवर्तते । बन्धोर्भातो न्व इत्यस्य भावकर्मणि झर् इत्यादेशो भवति तु । तत्संनियोगेन यग्लुक् च । बज्झइ बन्धिज्जइ ॥ भविष्यति—बन्धिहिइ बन्धिज्जहिइ ॥ ७८ ॥

रुध उपसमनोः ॥ ७९ ॥

उप सम् अनु इत्येतेभ्य परस्य रुन्वेरन्त्यस्य भावकर्मणि झर् भवति तु । तत्संनियोगेन यग्लुक् च । उवरुज्झइ । सरुज्झइ । अणुरुज्झइ ॥ पक्षे उवरुन्धिज्जइ । सरुन्धिज्जइ । अणुरुन्धिज्जइ ॥ भविष्यति—उवरुज्झहिइ । सरुज्झहिइ । इत्यादि ॥ ७९ ॥

द्वे गमिगे ॥ ८० ॥

गमादौ धातोरन्त्यस्य भावकर्मणि द्वे रूपे भवत । तत्संनियोगेन यक्प्रत्ययस्य लुक् च । गम—गम्मइ गमिज्जइ ॥ हस—हस्सइ हसिज्जइ ॥ भण—भण्णइ भणिज्जइ ॥ लुभ—लुब्भइ लुभिज्जइ ॥ कथ—कथ्थइ कहिज्जइ ॥ कुप—कुप्पइ कुविज्जइ ॥ भुज—भुज्जइ भुजिज्जइ ॥ रुद—रुव्वइ रुविज्जइ ॥ ‘नमोद्विज्जरुदाम्’ [२ ४ ४८] इति कृतप्रकारादेशो रुदिरत्र पठ्यते ॥ भविष्यति—गम्मिहिइ गच्छिज्जहिइ । इत्यादि ॥ ८० ॥

77 S झल् for झर in the Sūtra 78 KMS झरिति भवति for झर इत्यादेशो भवति K बज्झिहिइ बन्धिज्जहिइ for बन्धि हिइ बन्धिज्जहिइ 79 KM रुवे for रुन्धे K उवरुज्झहिइ for उवरुज्झहिइ KS om. सरुज्झहिइ 80 KS om लुब्भ इ लुभिज्जइ M लुभइ for लुब्भइ BK om पठ्यते

ईर हृक्कृजाम् ॥ ८१ ॥

हृक् कृक् तृ जृ इत्येतेषामन्त्यस्य भावकर्मणि ईर इत्यादेशो भवति तु । तत्संनियोगेन यग्लुक् च । हीरइ हरिज्जइ । कीरइ करिज्जइ । तीरइ तरि-
ज्जइ । जीरइ जरिज्जइ ॥ ८१ ॥

अर्जेविढप्पः ॥ ८२ ॥

अन्त्यस्येति निवृत्तम् । अर्जेविढप्प इत्यादेशो भावकर्मणि भवति तु । तत्संनियोगेन यग्लुक् च । विढप्पइ । पक्षे अज्जिज्जइ विढप्पिज्जइ ॥ ८२ ॥

आरभ आढप्पः ॥ ८३ ॥

आरभतेर्भावकर्मणि आढप्प इत्यादेशो भवति तु, यग्लुक् च । आढ-
प्पइ । पक्षे आरभिज्जइ आढप्पिज्जइ ॥ ८३ ॥

णप्पणज्जौ ज्ञः ॥ ८४ ॥

जानातेर्भावकर्मणि णप्प णज्ज इत्यादेशौ तु भवतः, यग्लुक् च । णप्पइ । णज्जइ ॥ पक्षे जाणिज्जइ । मुणिज्जइ ॥ 'ज्ञप्नो' [१ ४ ३७]
इति णत्वे णाज्जइ ॥ नञ्पूर्वस्य अणाज्जइ ॥ ८४ ॥

सिप्प. सिचस्सिहोः ॥ ८५ ॥

सिच्यते स्निह्यते च भावकर्मणि सिप्प इत्यादेशो भवति तु, यग्लुक् च । सिप्पइ सिच्यते स्निह्यते वा ॥ पक्षे सिज्जिज्जइ । णेहिज्जइ ॥ ८५ ॥

वाहिप्पो व्याहृः ॥ ८६ ॥

व्याहरतेर्भावकर्मणि वाहिप्प इत्यादेशो भवति तु, यग्लुक् च । वाहि-
प्पइ ॥ पक्षे वाहरिज्जइ ॥ ८६ ॥

81 K हृक्कृज for हृक् in the Sūtra S हिरज्जइ for हरिज्जइ K जिरिज्जइ for जरिज्जइ 82 BK विढप्प for विढप्प in the Sūtra T om विढप्पिज्जइ K विढविज्जइ for विढप्पिज्जइ 83 MS आढप्प for आढप्प in the Sūtra and Com KS आरभे for आरभते T आरभिज्जइ आढविज्जइ for आरभिज्जइ आढप्पिज्जइ 84 T om तु T जणिज्जइ for मुणिज्जइ 85 M om the Sūtra and Com, but gives illustrations KMST om पक्षे सिज्जिज्जइ णेहि-
ज्जइ B णिहिज्जइ for णेहिज्जइ 86 KS वाहि प्पिज्जइ for पक्षे वाहरिज्जइ T om पक्षे

ग्रहेर्घेष्पः ॥ ८७ ॥

ग्रहेर्भावकर्मणि घेष्प इत्यादेशो भवति तु, यग्लुक् च । घेष्पइ ॥
पक्षे गेण्हिज्जइ ॥ ८७ ॥

छिप्पः स्पृशतेः ॥ ८८ ॥

स्पृशतेर्भावकर्मणि छिप्प इत्यादेशो भवति तु, यग्लुक् च । छिप्पइ ॥
पक्षे छिविज्जइ ॥ ८८ ॥

दीसल् दृशेः ॥ ८९ ॥

दृशेर्भावकर्मणि दीस इत्यादेशो लिट् भवति, यग्लुक् च । दीसइ ॥
॥ ८९ ॥

वचेरुच्चः ॥ ९० ॥

वचेर्भावकर्मणि उच्च इत्यादेशो भवति तु, यग्लुक् च । उच्चइ ॥
पक्षे वइज्जइ ॥ ९० ॥

ईअइज्जौ यक् ॥ ९१ ॥

अपवादनिमित्तोऽयं विधिः । भावकर्मणि विहितो यो यक्प्रत्ययः स
ईअ इज्ज इत्यादेशायापद्यते । हसीअइ हसिज्जइ । हसीअन्तो हसिज्जन्तो ।
हसीअमाणो हसिज्जमाणो ॥ पढीअइ पढिज्जइ । होईअइ होइज्जइ ॥ बहुला-
धिकारात् कचिद् यगपि विकल्पेन भवति । तेण ल्हिज्ज । तेण ल्हिज्जेज्ज ॥
मए णवेज्ज । मए णविज्जेज्ज ॥ तेण अच्छिज्ज । तेण अच्छिजेज्ज । तेण
अच्छीअइ ॥ ९१ ॥

87 KST om पक्षे 88 T चिप्प for छिप्प in the Sūtra
Com and illustrations KS om पक्षे KMS छिप्पिज्जइ for छिविज्जइ
90 K पचेड्वच, M पचे पुच, S पचेल् वच, T वचेवुच्च for the Sūtra
KMS पचते for वचे K उच्च, M पुच, T वुच्च for उच्च K उच्चइ, M
पुचइ, T वुच्चइ for उच्चइ KMST om पक्षे वइज्जइ 91 Bp ईअइज्जौ
यक्, M ईयज्जौ यक् for the Sūtra Bp KS अपवादनिर्मुक्त, M *वाद-
विनिर्मुक्त for अपवादनिमित्त B पढीअइ पाटज्जइ, K पढिअइ पढिज्जइ for
पढीअइ पढिज्जइ K om मए णवेज्ज

स्पृहदूजोः सिहदूमौ णिचोः ॥ ९२ ॥

णिजन्तयो स्पृहदूजो धात्वो सिह दूम इत्यादेशौ यथासंख्य भवत ।
सिहइ । दूमइ ॥ ९२ ॥

निवृपतोर्णिहोडो वा ॥ ९३ ॥

णिचोरित्यनुवर्तते । निपूर्वस्य वृञ् पतेश्च धात्वोर्णिजन्तयो स्थाने
णिहोड इत्यादेशो वा भवति । णिहोडइ निग्रायति पातयति वा । पक्षे
णिवारैइ । पाडेइ ॥ ९३ ॥

धवलोद्धटोर्दुमोगौ ॥ ९४ ॥

वेत्यनुवर्तते । धयत्यतेरुत्पूर्वस्य घटयतेश्च णिजन्तयोर्दुम उग्ग इत्या-
देशौ यथासंख्य भवतो वा । दुमइ । उग्गइ ॥ पक्षे धयलेइ । उग्घाडेइ ॥
'अचोऽचाम्' [२ ४ ७१] इति दुमोऽत्वे दमिअ धयलिअ ॥ ९४ ॥

भ्रमवेष्ट्योस्तालिअण्टपरिआलौ ॥ ९५ ॥

भ्रमयतिवेष्टयत्योर्णिजन्तयो तालिअण्ट परिआठ इत्येतौ यथासंख्य
वा भवत । तालिअण्टइ ॥ पक्षे भमाडइ । भमाडेइ । भामइ । भामावइ ।
भामावेइ ॥ वेष्टे — परिआलइ ॥ पक्षे । वेडइ ॥ ९५ ॥

रावो रञ्जयतेः ॥ ९६ ॥

रञ्जयतेर्णिजन्तस्य राव इत्यादेशो वा भवति । रावेइ । पक्षे रञ्जेइ ॥ ९६ ॥

92 Bp स्पृहदूजो, M स्पृहदूजो in the Sūtra, Com and illustrations, T स्पृहदूजो in the Sūtra and Com, for स्पृहदूजो in the Sūtra S धूमेइ for दूमइ 93 M निवृपतोर्णिवो धो वा for the Sūtra 94 MS वा भवत यथासंख्य for यथासंख्य वा भवत S om from दुमइ down to the end of the Sūtra M दुम्मइ, T दुग्गइ for दुमइ T दुमेरित्वे for दुमोऽत्वे T उद्द-मिअ for दमिअ 95 S om the Sūtra KM इत्यादेशो for इत्येतौ T भमडेइ for भमाडेइ KT भमावइ भमावेइ for भामावइ भामावेइ K वरिआलइ वरिआलइ वेडेइ for परिआलइ॥पक्षे वेडइ 96 T om वा MST om पक्षे

तुलिडोल्योरोहामरवखोलौ ॥ ९७ ॥

णिजन्तयो तुलयतिदोलयत्योश्च नामवात्वोर्यथासत्यम् ओहाम रवखोल
इत्येतौ वा भवत । ओहामइ । रवखोलइ । पक्षे तुलइ ॥ डोलइ ॥ ९७ ॥

आमंघः सभावे ॥ ९८ ॥

समाययतेर्णिजन्तस्य आसघ इति वा भवति । आसघइ ॥ पक्षे सभावेइ,
समाययति ॥ ९८ ॥

अपेरल्लिवपणामचच्चुप्पाः ॥ ९९ ॥

णिजन्तस्यार्पयते अल्लिव पणाम चच्चुप्प इति त्रय आदेशा वा भवन्ति ।
अल्लिवइ । पणामइ । चच्चुप्पइ ॥ पक्षे अप्पेइ ओप्पेइ ॥ ९९ ॥

गुलगुच्छोत्थड्घोव्वेल्लोलाला उन्नमेः ॥ १०० ॥

णिजन्तस्य नमेस्तपूर्वस्य गुलगुच्छ उत्थड्घ उव्वेल्ल उल्लाल इति
चत्वार आदेशा भवन्ति तु । गुलगुच्छइ । उत्थड्घइ उव्वेल्लइ उल्लालइ ॥
पक्षे उण्णवेइ ॥ १०० ॥

प्रकाशेर्णुव्वः ॥ १०१ ॥

णिजन्तस्य प्रकाशेर्णुव्व इति वा भवति । णुव्वइ ॥ पक्षे पआसेइ ॥
॥ १०१ ॥

णिह्वः कमे ॥ १०२ ॥

कमे स्वार्ये णिजन्तस्य णिहुव इत्यादेशो वा भवति । णिह्वइ ॥ पक्षे
कामेइ ॥ १०२ ॥

97 M तुलिदोलो°, S डुरिदोलो°, T₁ तुलिरोलो°, T₂ तुलिलोरो° for तुलि-
डोल्यो° in the Sūtra M तुलयतेदालयतेश्च for तुलयतिदोलयत्योश्च S om
पक्षे तुलइ T तोलइ for डोलइ 98 K इत्यादेशो वा, M इत्यादेशो for इति
वा K om सभावेइ, MS om पक्षे सभावेइ 99 MT₂ °चुच्चुप्पा for
चच्चुप्पा in the Sūtra and Com S °चच्चुप्पा, T₁ °चच्चुप्पा in
the Sūtra M om वा 100 S गुलगुद°, T₁ गुलगुच° for गुलगुच्छ°
in the Sūtra K नमयते for नमे M om तु KS उन्नमइ, T
उन्नमइ for उण्णवेइ 101 T णुप्प for णुव्व in the Sūtra and Com
ST om पक्षे 102 M भुव कमे, T₁ णिभुव कामे for the Sūtra T₂
कामे. for कमे in the Sūtra MS om पक्षे T कमेइ for कामेइ

नशेर्विप्पगालनासवपलावहारविउडाः ॥ १०३ ॥

नाशयतेर्णिजन्तस्य विप्पगाल नासव पलाव हारव विउड इति पञ्चा-
देशा वा भवन्ति । विप्पगालइ । नासवइ । पलावइ । हारवइ । विउडइ ॥
पक्षे णासेइ ॥ १०३ ॥

वल आरोपे ॥ १०४ ॥

णिजन्तस्यारोपेर्वल इत्यादेशो वा भवति । वलइ ॥ पक्षे आरोवेइ ॥
॥ १०४ ॥

विरेचेरोल्लुडुल्लुडुपल्लत्थाः ॥ १०५ ॥

विरेचयतेर्णिजन्तस्य ओल्लुडु उल्लुडु पल्लत्थ इति त्रय आदेशा वा
भवन्ति । ओल्लुडुइ । उल्लुडुइ । पल्लत्थइ ॥ पक्षे विरेअइ ॥ १०५ ॥

कम्पेर्विच्छोलः ॥ १०६ ॥

कम्पयतेर्णिजन्तस्य विच्छोल इति वा भवति । विच्छोलइ ॥ पक्षे
कम्पेइ ॥ १०६ ॥

रोमन्थेरोगालवग्गालौ ॥ १०७ ॥

रोमन्थेर्नामधातोर्णिजन्तस्य ओग्गाल वग्गाल इत्यादेशौ वा भवत ।
ओग्गालइ । वग्गालइ ॥ पक्षे रोमन्थेइ ॥ १०७ ॥

प्लावेरोव्वालपव्वालौ ॥ १०८ ॥

प्लावयतेर्णिजन्तस्य ओव्वाल पव्वाल इत्यादेशौ वा भवत । ओव्वालइ ।
पव्वालइ ॥ पक्षे पावेइ ॥ १०८ ॥

103 T om पक्षे 104 S आलोपे, T आलोपो for आरोपे
in the Sūtra S आलोपे for आरोपे KMT om पक्षे M om
आरोवेइ 105 M om the Sūtra and Com upto णिजन्तस्य T
ओल्लुडुल्लुडु° in the Sūtra and Com T om पक्षे 107 MS om
पक्षे T om पक्षे T om पक्षे रोमन्थेइ 108 S प्लावे, T प्लावयते for
प्लावयते ST om पक्षे

मिश्रेर्मीमालमेलवौ ॥ १०९ ॥

मिश्रयतेर्णिजन्तस्य मीसाल मेलय इत्यादेशौ वा भवत । मीसालइ । मेलयइ ॥ पक्षे मीसेइ ॥ १०९ ॥

छादेर्नूमनुमोव्वालडक्कपव्वालमतुमा. ॥ ११० ॥

छादयतेर्णिजन्तस्य नूम नुम उव्वाल डक्क पव्वाल सतुम इति पडा-
देशा वा भवन्ति । नूमइ नुमइ ॥ णत्ते णूमइ णुमइ ॥ उव्वालेइ । डक्केइ ।
पव्वालेइ । सतुमइ ॥ पक्षे छाएइ ॥ ११० ॥

अच्चुकवोक्कौ विज्ञापे. ॥ १११ ॥

विज्ञापेर्णिजन्तस्य अच्चुक वोक्क इत्यादेशौ वा भवत । अच्चुकइ
वोक्कइ ॥ पक्षे विण्णावेइ ॥ १११ ॥

परिवाडो घटे. ॥ ११२ ॥

घटयतेर्णिजन्तस्य परिवाट इत्यादेशो वा भवति । परिवाडेइ ॥ पक्षे
घडेइ ॥ ११२ ॥

दृशेर्दावदक्खदंमाः ॥ ११३ ॥

दर्शयतेर्णिजन्तस्य दाव दक्खय दस इति त्रय आदेशा वा भवन्ति ।
दावइ । दक्खयइ । दसइ ॥ पक्षे दरिसइ ॥ ११३ ॥

प्रस्थापेः पेट्टवपेट्टवौ ॥ ११४ ॥

प्रस्थापयतेर्णिजन्तस्य पेट्टय पेट्टय इत्यादेशौ वा भवत । पेट्टवइ ।
पेट्टवइ ॥ पक्षे पट्टावेइ ॥ ११४ ॥

109 Bp KS विलास°, M वालास° for मीसाल in the Sūtra and Com KS विलासइ for मीमालइ T om पक्षे .KST मिस्सेइ for मीसेइ 110 T₂ °डक्क° for डक्क in the Sūtra KS T om पक्षे BT छअइ for छाएइ 111 KMS विज्ञप्ते for विज्ञापे in the Sūtra and Com T अपुक्कवोक्कौ for अच्चुकवोक्कौ in the Sūtra, Com and illustrations KMST om पक्षे B विण्णावेइ, T विण्णवइ for विण्णावेइ 112 T परिवाडो for परिवाडो in the Sūtra, Com and illustrations T om पक्षे T घटेइ for घडेइ 113 T °दस्सा in the Sūtra and Com T om पक्षे 114 M पेट्टव°, T पेट्टव° for पेट्टव° in the Sūtra, Com and illustrations KS पट्टावइ for पट्टावेइ

यापेर्जवः ॥ ११५ ॥

यापयतेर्णिजन्तस्य जव इत्यादेशो वा भवति । जवइ ॥ पक्षे जावेइ ॥

॥ ११५ ॥

विकोशेः पक्खोडः ॥ ११६ ॥

विकोशयतेर्नामधातोर्णिजन्तस्य पक्खोड इत्यादेशो वा भवति ।

पक्खोडइ ॥ पक्षे विओसेइ ॥ ११६ ॥

गुण्ठ उद्धूलेः ॥ ११७ ॥

उद्धूलयतेर्णिजन्तस्य गुण्ठ इत्यादेशो वा भवति । गुण्ठइ ॥ पक्षे

उद्धूलेइ ॥ ११७ ॥

तडेराहोडविहोडौ ॥ ११८ ॥

ताडयतेर्णिजन्तस्य आहोड विहोड इत्यादेशौ वा भवत । आहोडइ ।

विहोडइ ॥ पक्षे ताडेइ ॥ ११८ ॥

ह्लादेरवअच्छलणिचश्च ॥ ११९ ॥

ह्लादयतेर्णिजन्तस्याणिजन्तस्य च अअच्छ इत्यादेशो लिट् भवति ।

अवअच्छइ, ह्लादते ह्लादयति वा ॥ ११९ ॥

निर्मेर्निम्मवनिम्माणौ ॥ १२० ॥

निर्पूर्वस्य मिमीतेर्धातो निम्मव निम्माण इत्यादेशौ वा भवत ।

निम्मवइ । निम्माणइ ॥ 'आदेस्तु' [१३५३] इति णत्वे णिम्मवइ ।

णिम्माणइ ॥ पक्षे णिम्मइ ॥ १२० ॥

115 KMST om पक्षे T जावइ for जावेइ 116 T विकोशे for विकोशे in the Sūtra T विकोशयते for विकोशयते KMST om पक्षे here and also elsewhere promiscuously The variants are no longer recorded 117 K गुण्ठइ for गुण्ठइ K उद्धूलइ, T उद्धूलइ for उद्धूलेइ 118 Tom पक्षे ताडेइ 120 S निर्मे, T निम्मो for निर्मे in the Sūtra T om णिम्माणइ KST om पक्षे णिम्मइ

आल्लीडोल्लिः ॥ १२१ ॥

आङ्पूर्वस्य लीयते अल्लि इत्यादेशो भवति । अल्लिड् । अल्लिअङ् ॥
अल्लीणो ॥ १२१ ॥

क्रियः कीणः ॥ १२२ ॥

कीणाते कीण इत्यादेशो भवति । कीणङ् ॥ १२२ ॥

केर् च वेः ॥ १२३ ॥

वीत्युपसर्गात्परस्य कीणाते केर् इति भवति । चकारात् कीणश्च ॥
रिच्चाद् द्वित्वम् ॥ पिक्केइ । पिक्कीणङ् ॥ १२३ ॥

स्त्यः सम' खा ॥ १२४ ॥

स्यै छ्यै शब्दसघातयो इत्यस्य स्त्यायते सपूर्वस्य खा इत्यादेशो
भवति । सगङ् । सगअङ् । सखाअ ॥ १२४ ॥

ध्मो धुमोदः ॥ १२५ ॥

ध्मा शब्दाग्निसयोगयो इत्यस्य वातो उद परस्य धुमा इत्यादेशो
भवति । उद्दुमाइ ॥ १२५ ॥

स्थष्ठकुरौ ॥ १२६ ॥

उद परस्य घा गतिनिवृत्तौ इत्यस्य धातो ठ कुरुर इत्यादेशौ भवत ।
उद्धइ । उक्कुरङ् ॥ १२६ ॥

121 T आल्लीडोल्ली for the Sūtra M अल्ली for अल्लि in the
Sūtra and Com T अल्ली for अल्लि MT अल्लीइ अल्लीअङ् for अल्लिइ
अल्लिअङ् B अल्लीणो for अल्लीणो 122 T कीय for क्रिय in the Sūtra
MS किण in the Sūtra, Com and illustrations 123 T om
the Sūtra and Com

निरप्पथकठाचिट्ठाः ॥ १२७ ॥

स्थ इत्यनुवर्तते । तिष्ठते निरप्प थक्क ठा चिट्ठा इति चत्वार आदेशा भवन्ति । निरप्पइ ॥ णत्वे णिरप्पइ ॥ थक्कइ । ठाइ । चिट्ठाइ । ठाण । पट्ठाओ ॥ उट्ठाओ । पट्ठाविओ । उट्ठाविओ । चिट्ठिऊण ॥ बहुलाधिकारात् थिअं । थाण । पत्थिओ । उत्थिओ । थाऊण ॥ १२७ ॥

विस्मरः पम्हसवीसरौ ॥ १२८ ॥

विस्मरते पम्हस वीसर इत्यादेशौ भवत । पम्हसइ । वीसरइ ॥ पक्षे विम्हइ ॥ 'स्मष्म' [१-४-६७] इति स्मस्य म्हत्वे 'अर उ' [२ ४ ६६] इति ऋवर्णस्य रादेशे च सेत्स्यति ॥ १२८ ॥

कृपौ णिजवहः ॥ १२९ ॥

कृप कृपायामित्यस्य धातो अवह इत्यादेशो णिजन्तो भवति । अव-हावेइ, कृपा करोतीत्यर्थ ॥ १२९ ॥

जाणमुणौ ज्ञः ॥ १३० ॥

ज्ञा अवबोधने इत्यस्य धातो जाण मुण इत्यादेशौ भवत । जाणइ । मुणइ ॥ बहुलाधिकारात्कचिट्ठिकल्प । जाणिअ मुणिअ णाअ ज्ञातम् ॥ जाणिऊण णाऊण ज्ञात्वा । जाणणं णाण ज्ञानम् ॥ मणइ इति तु मन्यतेरेव । ॥ १३० ॥

धो दह श्रदः ॥ १३१ ॥

श्रदित्यव्ययात्परस्य दुधाव् धारणपोषणयो इत्यस्य धातो दह इत्यादेशो भवति । सदहइ । सदहमाणो जीवो । सदहण होइ सम्मत्त ॥ १३१ ॥

127 K °ढक्क°, S °डक्क° for °थक्क in the Sūtra and Com K तिष्ठतेर्धातो for तिष्ठते K ढक्कइ, S डक्कइ for थक्कइ KM पट्ठिओ for पट्ठाओ M उट्ठिओ for उट्ठाओ 128 S विस्मर पम्हिरवीसरौ, T विस्सु पम्हुसवीसरौ for the Sūtra 129 T अवहवेइ for अवहावेइ. 130 KMST om मुणिअ

स्पृशिश्लिवालुक्खफरिसफासफमालिहच्छिहान् ॥ १३२ ॥

स्पृश स्पर्शने इत्यय स्पृशति छि आलुक्ख फरिस फास फस
आलिह छिह इति सप्तादेशानापद्यते । छिइ । आलुक्खइ । परिसइ ।
फासइ । फसइ । आलिहइ । छिहइ ॥ १३२ ॥

फक्कस्थक्क ॥ १३३ ॥

फक्कते यक्क इत्यादेशो भवति । थक्कइ ॥ १३३ ॥

श्लाघः सलाहः ॥ १३४ ॥

श्लाघृ कथने इत्यस्य ग्रातो सलाह इत्यादेशो भवति । सलाहइ ॥ १३४ ॥

थिप्पस्तृपः ॥ १३५ ॥

तृप प्रीणने इत्यस्य वातो थिप्प इत्यादेशो भवति । थिप्पइ ॥ १३५ ॥

भियो भाविहौ ॥ १३६ ॥

जिमी भये इत्यस्य धातो भा बिह इत्यादेशौ भवत । भाइ भाअइ ।
भाइअ ॥ बिहइ । बिहिअ ॥ भीअ इति तु सिद्धान्तस्थायाम् ॥ १३६ ॥

भुजिरण्णभुज्जकम्मममाणचमडचड्डजेमजिमान् ॥ १३७ ॥

भुज पाठनाभ्यग्रहारयो इत्यय वातु अण्ण भुज्ज कम्म समाण चमड
चड्ड जेम जिम इत्यष्टादेशानापद्यते । अण्णइ । भुज्जइ । कम्मइ । समाणइ ।
चमडइ । चड्डइ । जेमइ । जिमइ ॥ १३७ ॥

132 T आलुख° for आलुक्ख° in the Sūtra. S °फस्°
for °फस्° in the Sūtra Com and illustrations. B om छिहइ 133 MS फक्क for फक्क in the Sūtra 134
S सलाघ for सलाह in the Sūtra 135 Bp KS छिप्पस्तृप for the
Sūtra BM इत्यस्माद्धातो for इत्यस्य धातो K छिप्प, S छप्प for
थिप्प K छिप्पइ for थिप्पइ 137 MST अण्ह° for अण्ण° in the
Sūtra, Com and illustrations

जृम्भेऽवेजम्भा ॥ १३८ ॥

जृभी गात्रविनामे इत्यस्य धातो जम्भा इत्यादेशो भवति । अवे वि इत्युपसर्गात्परस्य न भवति । जम्भाइ । जम्भाअइ ॥ अवेरिति किम् । केलि-
पसरो विअम्भइ ॥ १३८ ॥

जुञ्जुज्जुप्पा युजेः ॥ १३९ ॥

युजियौगे इत्यस्य धातो जुञ्ज जुज्ज जुप्प इति त्रय आदेशा भवन्ति ।
जुञ्जइ । जुज्जइ । जुप्पइ ॥ १३९ ॥

जनो जाजम्मौ ॥ १४० ॥

जनी प्रादुर्भावे इत्यस्य जा जम्म इत्यादेशौ भवत । जाइ । जाअइ ।
जम्मइ ॥ १४० ॥

उत्थल उच्चलेः ॥ १४१ ॥

उत्पूर्वस्य चल गतावित्यस्य धातो उत्थल इत्यादेशो भवति ।
उत्थलइ ॥ १४१ ॥

घूर्णेघुम्मपहल्लघोलघुलाः ॥ १४२ ॥

घूर्णे भ्रमणे इत्यस्य धातो घुम्म पहल्ल घोल घुल इति चत्वार
आदेशा भवन्ति । घुम्मइ । पहल्लइ । घोलइ । घुलइ ॥ १४२ ॥

लिम्पो लिपः ॥ १४३ ॥

लिपेर्धातो लिम्प इत्यादेशो भवति । लिम्पइ ॥ १४३ ॥

शदेर्झडपक्खोडौ ॥ १४४ ॥

शद्लृ शातने इत्यस्य झड पक्खोड इत्यादेशौ भवत । झडइ ।
पक्खोडइ ॥ १४४ ॥

138 KMS जृभोऽवेजभा, T जृभोवेजभा for the Sūtra
KS विजम्भइ for विअम्भइ 140 After इत्यस्य S adds
धातो 141 S उच्छल उच्छले for the Sūtra BKM उत्थले for
उच्चले in the Sūtra S शल गतौ for चल गतौ S उच्छलइ for
उत्थलइ 143 S लिम्पो लिप for the Sūtra S लिप्पइ for लिपइ 144
S सदे for शदे in the Sūtra

नेः सदेर्मज्जः ॥ १४५ ॥

निर्पूरस्य पद्ल् विशरणगत्यसादने इत्यस्य मज्ज इत्यादेशो भवति ।

अत्ता एत्थ णुमज्जइ, अश्रूत्र निपीदति ॥ १४५ ॥

पुच्छः पृच्छेः ॥ १४६ ॥

पृच्छते पुच्छ इत्यादेशो भवति । पुच्छइ ॥ १४६ ॥

गण्ठो ग्रन्थेः ॥ १४७ ॥

ग्रन्थेर्गण्ठ इत्यादेशो भवति । गण्ठइ ॥ १४७ ॥

तुवरजअडौ त्वरेः ॥ १४८ ॥

त्वरे तुवर जअड इत्यादेशौ भवत । तुवरइ । जअडइ । तुवरन्तो ।

जअडन्तो ॥ १४८ ॥

अतिडि तुरः ॥ १४९ ॥

त्वरेरित्यनुवर्तते । तिङ्प्रजिते प्रत्यये परत त्वरे तुर इत्यादेशो

भवति । तुरिओ । तुरन्तो ॥ अतिडीति किम् । तुमइ ॥ १४९ ॥

त्तुरः शतृत्तिडि ॥ १५० ॥

शतृप्रत्यये तिडि च परे त्वरते त्त्तुर इत्यादेशो भवति । त्त्तुरन्तो ।

त्तुरइ ॥ १५० ॥

पर्यसः पल्लट्टपल्लोट्टपल्लहत्थाः ॥ १५१ ॥

परिपूर्वं असु क्षेपणे इत्ययं धातु पल्लट्ट पल्लोट्ट पल्लहत्थ इति त्रीना-

देशानापद्यते । पल्लट्टइ । पल्लोट्टइ । पल्लहत्थइ ॥ १५१ ॥

145 S शदे for सदे in the Sūtra B om the Com on the Sūtra M अत्ता for अत्ता 147 After गण्ठइ KMS adds गण्ठी 148 MT °जअडौ for °जअडौ in the Sūtra, Com and illustrations 150 S शतृत्तिडौ for शतृत्तिडि in the Sūtra 151 B पर्यसे for पर्यस in the Sūtra B पल्लोट्ट for पल्लोट्ट in the Sūtra K पर्यस for परिपूर्वं असु क्षेपणे इत्ययं धातु KM om त्रीन्

मृद्रातेर्मलपरिहृद् खुड्डपन्नाडचड्डमड्डमडाः ॥ १५२ ॥

मृद्राते मल परिहृद् खुड्ड पन्नाड चड्ड मड्ड मड इति सप्तादेशा भवन्ति ।
मलइ । परिहृद्इ । खुड्डइ । पन्नाडइ । चड्डइ । मड्डइ । मडइ ॥ १५२ ॥

दृशिरोअक्खणिअच्छावअच्छचज्जावअज्झपुलअपुलोअदेक्खावअक्ख-
पेच्छावआसपासणिअसच्चवावक्खान् ॥ १५३ ॥

दृशिर् प्रेक्षणे इत्ययं भातु ओअक्ख णिअच्छ अवअच्छ चज्ज अवअज्झ
पुलअ पुलोअ देक्ख अयअक्ख पेच्छ अयआस पास णिअ सच्चव अवक्ख इति
पञ्चदशादेशानापद्यते । ओअक्खइ । णिअच्छइ । अवअच्छइ । चज्जइ । अवज्झइ ।
पुलअइ । पुलोअइ । देक्खइ । अवअक्खइ । पेच्छइ । अवआसइ । पासइ ।
णिअइ । सच्चवइ । अवअक्खइ । णिज्झअइ इति तु निपूर्वस्य ध्यायतेर्दर्शनार्थस्य
॥ १५३ ॥

झरपज्झरपच्चड्डुखिरणिड्डुअणिब्बलाः क्षरेः ॥ १५४ ॥

क्षरते झर पज्झर पच्चड्डु खिर णिड्डुअ णिब्बल इति षडादेशा
भवन्ति । झरइ । पज्झरइ । पच्चड्डुइ । खिरइ । णिड्डुअइ । णिब्बलइ ॥ १५४ ॥

कासेरवाद्वासः ॥ १५५ ॥

अगात्परस्य कासे वास इत्यादेशो भवति । ओवासइ ॥ १५५ ॥

न्यसेर्णिमणुमौ ॥ १५६ ॥

अस्यतेर्निपूर्वस्य णिम णुम इत्यादेशौ भवत । णिमइ । णुमइ ॥ १५६ ॥

152 S om the Sūtra KT °खुड्° for °खुड्ड° in the Sūtra T खुट् खुट्इ for खुड्ड खुड्डइ M मडइ for मडइ 153 T दृश प्रेक्षणे for दृशिर् प्रेक्षणे K अवअज्झइ for अवअच्छइ 154 T °पच्चड्डु° for °पच्चड्डु° in the Sūtra, Com and illustrations K °णिड्डुअ° for °णिड्डुअ° in the Sūtra and Com M °णीदुअ° for °णिड्डुअ° in the Sūtra M णिड्डुअइ for णिड्डुअइ 155 T कासे for कासे in the Sūtra, and Com 156 MST न्यसो for न्यसे in the Sūtra.

ग्रहेर्णिरुवारगेणहबलहरपग्गाहिपच्छुआः ॥ १५७ ॥

ग्रह उपादाने इत्यस्य वातो गिरुवार गेणह बल हर पग्ग अहिपच्छुअ
इति षडादेशा भवन्ति । गिरुवारइ । गेणहइ । बलइ । हरइ । पग्गइ ।
अहिपच्छुअइ ॥ १५७ ॥

॥ इति श्रीमदर्हन्निन्दित्रैविद्यदेवश्रुतधरश्रीपादप्रसादासादितसर्वविद्याप्रभाज-

श्रीमत्त्रिविक्रमदेवविरचितप्राकृतव्याकरणवृत्तौ

द्वितीयाध्यायस्य चतुर्थ पाद ॥

द्वितीयोऽध्याय समाप्त ॥

157 T °पट्° for °पग्ग° in the Sūtra, Com and illustrations.
M अहिवच्चअइ for अहिपच्छुअइ Colophon KST om from °मदर्ह
down to श्रीमत् S °व्याकरणे वृत्तौ T द्वितीयस्याध्यायस्य

तृतीयोऽध्यायः ॥

प्रथमः पादः ॥

होहुवहवा भवेस्तु ॥ १ ॥

भुवेर्वातो हो हुव हव इति त्रय आदेशा भवन्ति तु । होइ । होन्ति । हुवइ हुवन्ति । हवइ हवन्ति ॥ पक्षे भवइ ॥ परिहीणविहवो भविउ पभवइ ॥ परिभवइ । सभवइ ॥ कचिदपि । उभअहुत्त ॥ १ ॥

पृथक्स्पष्टे णिव्वडः ॥ २ ॥

भुवेरित्यनुवर्तते । पृथग्भूते स्पष्टे च कर्तरि भुवे णिव्वड इत्यादेशो भवति । णिव्वटइ, पृथक् स्पष्टो वा भवतीत्यर्थः ॥ २ ॥

प्रभौ हुप्पः ॥ ३ ॥

वित्यनुवर्तते । प्रभुकर्तृकस्य भुवो हुप्प इत्यादेशो भवति तु ॥ अङ्गे वि न पहुप्पइ ॥ पक्षे । पहवइ प्रभवति ॥ ३ ॥

हु क्ते ॥ ४ ॥

भुव क्तप्रत्यये परे हु इत्यादेशो भवति । हुअ ॥ ४ ॥

हुरचिति ॥ ५ ॥

चिद्वर्जिते प्रत्यये परे हु इत्यादेशो रिद् भवति तु । हुति । होन्ति । हुओ ॥ अचितीति किम् । होइ ॥ ५ ॥

1 S होहुवहावा for होहुवहवा in the Sūtra K भवेस्तु M भवे-
for भुवेस्तु in the Sūtra KM भवे for भुवे BT हरिहाणविभवो
for परिहाणविहवो B परभइ, S पहवइ, MT वहइ for पभवइ B उभअ
M उब्भवअइ T उब्भुअइ for उभअ S हुत, T हत for हुत्त 2 T
णिव्वध for णिव्वड in the Sūtra, Com and illustrators K
णिव्वडइ for णिव्वडइ 3 BT अगे विअ न for अङ्गे विन 4 M हुक्ते T
हूर्त for the Sūtra M हुअ, S हुति for हुअ 5 Som the Sūtra
and Com upto हुओ Tom रिद् Tom हुओ

आग्राक्षित्तामाइग्घणिज्झराब्बुत्ताः ॥ ६ ॥

आजिघ्रतिक्षयतिस्नातीना धातूनाम् आइग्घ णिज्झर अब्बुत्त इत्यादेशा यथासख्य भवन्ति तु । आइग्घइ आजिघ्रति । णिज्झरइ क्षयति । अब्बुत्तइ स्नाति ॥ पक्षे । अग्घाइ । खअइ । ण्हाइ ॥ ६ ॥

रा वेर्लियः ॥ ७ ॥

लीड् श्लेषणे इत्यस्य वातो वि इत्युपसर्गात्परस्य रा इत्यादेशो भवति तु । विराइ । विराअइ । विलिज्जइ ॥ ७ ॥

निना लिहक्कणिलुक्कणिलिअलिकलुक्कणिरुग्घाः ॥ ८ ॥

लिय इत्यनुवर्तते । नि इत्युपसर्गेण सह लीयते लिहक्क णिलुक्क णिलिअ लिक्क लुक्क णिरुग्घ इति षडादेशा भवन्ति तु । लिहक्कइ । णिलुक्कइ । णिलिअइ । लिक्कइ । लुक्कइ । णिरुग्घइ ॥ पक्षे । णिलिज्जइ ॥ ८ ॥

सारः प्रहुः ॥ ९ ॥

प्रहरते सार इत्यादेशो भवति तु । सारइ ॥ पक्षे । पहरइ ॥ ९ ॥

प्रउल्लेखअल्लौ ॥ १० ॥

प्रसरते उवेल्ल वअल्ल इत्यादेशौ भवत । उवेल्लइ । वअल्लइ । पसरइ ॥ १० ॥

महमहो गन्धे ॥ ११ ॥

प्रसरतेर्गन्धविषये महमह इत्यादेशो भवति तु । महमहइ माल्ङ्गन्धो ॥ गन्ध इति किम् । पसरइ ॥ ११ ॥

6 M °जि° for °क्षि° in the Sūtra MT °अब्बुत्ता in the Sūtra and Com S °अब्भता in the Sūtra and Com M °जयति°, T °क्षयति° for °क्षयति° M क्षिज्झइ जयति, T क्षयति for क्षयति M om पक्षे here and elsewhere and hence the omission is not recorded hereafter S अब्भतइ for अब्बुत्तइ 7 M लीय for लिय in the Sūtra 8 M °णिलीअ, T णिलीय° in the Sūtra and Com MT णिरुग्घा for णिरुग्घा in the Sūtra, Com and illustrations 9 M वर्तते for अनुवर्तते 10 S उवेल्ल° for उवेल्ल° in the Sūtra T उवेल्लपअत्रो in the Sūtra Com and illustrations 11 T षाड्ङ्गवो for माल्ङ्गन्धो After °गन्धो M add S पक्षे पसरइ गवो

झरझरसुमरविम्हरहरहललुढपअरपम्हुहाः स्मरतेः ॥ १२ ॥

स्मरते झर झर सुमर विम्हर हर हल लुढ पअर पम्हुह इति नवा-
देशा भवन्ति तु । झरइ । झरइ । सुमरइ । विम्हरइ । हरइ । हलइ ।
लुढइ । पअरइ । पम्हुहइ ॥ पक्षे । सरइ ॥ १२ ॥

व्याघ्रेराअङ्गः ॥ १३ ॥

व्याघ्रियते आअङ्ग इत्यादेशो भवति तु ॥ आअङ्गइ । वावरइ ॥ १३ ॥

निस्सुर्निहरनिलदाढवरहाढाः ॥ १४ ॥

नि सरते निहर निल दाढ वरहाढ इति चत्वार आदेशा भवन्ति
तु । निहरइ । निलइ । दाढइ । वरहाढइ । नीसरइ ॥ १४ ॥

जाग्रेर्जगः ॥ १५ ॥

जागृ निद्राक्षये इत्यस्य धातो जग इत्यादेशो भवति तु । जगइ ।
जागरइ ॥ १५ ॥

पट्टघोट्टडल्लपिज्जाः पिबेः ॥ १६ ॥

पिब इति विहितादेशस्य पा पाने इत्यस्य धातो पट्ट घोट्ट डल्ल पिज्ज
इत्यादेशाश्चत्वारो भवन्ति तु । पट्टइ । घोट्टइ । डल्लइ । पिज्जइ ॥ पक्षे ।
पिमइ ॥ १६ ॥

12 Bp S °ञूर for झूर in the Sūtra, Com and illustrations KM °लढ° for °लुढ° in the Sūtra, Com and illustrations S पम्हुहा for °पम्हुहा in the Sūtra M विस्मरते for स्मरते in the Sūtra 13 MT आअङ्ग, S आअङ्ग in the Sūtra, Com and illustrations KS वावारइ, M वारइ for वावरइ 14 M नीहरनील° in the Sūtra, and Com I °याढ° for दाढ° in the Sūtra, Com and illustrations S वरहाढा in the Sūtra K नाहरइ for निहरइ 15 K जागृतेर्जग्म for the Sūtra Mss om तु in Com promiscuously and hence not noted henceforward 16 KM इति चत्वार आदेशा भवन्ति T पीवइ for पिबइ

ध्रुवो धूजः ॥ १७ ॥

धूज कम्पने इत्यस्य धातो ध्रुव इत्यादेशो भवति तु । ध्रुवइ ।

धुणइ ॥ १७ ॥

हणः शृणोतेः ॥ १८ ॥

श्रु श्रवणे इत्यादेशो भवति तु । हणइ । सुणइ ॥ १८ ॥

म्लैर्वापन्वाऔ ॥ १९ ॥

म्लै गात्रविनामे इत्यय धातु या पन्वाअ इत्यादेशावापद्यते तु । वाइ ।

पन्वाअइ । मिलाइ ॥ १९ ॥

कृजः कुणः ॥ २० ॥

डुकृञ् करणे इत्यस्य धातो कुण इत्यादेशो भवति तु । कुणइ ।

करइ ॥ २० ॥

काणेक्षिते णिआरः ॥ २१ ॥

कृज इत्यनुवर्तते । कृज काणेक्षितविषये णिआर इत्यादेशो भवति तु । णिआरइ, काणेक्षित करोतीत्यर्थ ॥ २१ ॥

निष्ठम्मे णिट्ठुहः ॥ २२ ॥

निष्ठम्भविषयस्य कृज णिट्ठुह इत्यादेशो भवति तु । णिट्ठुइ, निष्ठम्भ करोतीत्यर्थ ॥ २२ ॥

श्रमे वापम्फः ॥ २३ ॥

श्रमविषयस्य कृज वापम्फ इत्यादेशो भवति तु । वापम्फइ, श्रम करोति ॥ २३ ॥

17 S ध्रुवो धूज for the Sūtra धृ कम्पने for धूज कम्पने 18 T हुण for हण in the Sūtra, Com and illustrations 19 T म्लैर्वापन्वाऔ for the Sūtra K पन्वाऔ in the Sūtra T उप्पाअइ for पन्वाअइ. 20 S कृज कुण for the Sūtra 21 T काणेक्षिते for ०क्षिते in the Sūtra and Com Bp णिआर, S णीआर for णिआर in the Sūtra S कृइ for कृञ्, KM ०विषयस्य for ०विषये 23 T वावफ for वापम्फ in the Sūtra, Com and illustrations

सदाणोऽवष्टम्भे ॥ २४ ॥

अवष्टम्भविषयस्य कृञ् सदाण इत्यादेशो भवति तु । सदाणइ, अवष्टम्भ करोति ॥ २४ ॥

णिव्वोलो मन्युनौष्ठमालिन्ये ॥ २५ ॥

मन्युना करणेन यदौष्ठमालिन्य तद्विषये कृञो णिव्वोल इत्यादेशो भवति । णिव्वोलइ, मन्युना ओष्ठ मलिन करोति ॥ २५ ॥

गुललश्चाटौ ॥ २६ ॥

चाटुविषयस्य कृञो गुलल इत्यादेशो भवति । गुललइ, चाटु करोतीत्यर्थ ॥ २६ ॥

पअल्लो लम्बनशैथिल्ययोः ॥ २७ ॥

लम्बनशैथिल्यविषयस्य कृञ् पअल्ल इत्यादेशो भवति । पअल्लइ, लम्बयति शैथिल्य करोति वा ॥ २७ ॥

क्षुरे कम्मः ॥ २८ ॥

क्षुरविषयस्य कृञ् कम्म इत्यादेशो भवति तु । कम्मइ, क्षुर करोति ॥ २८ ॥

णिलुञ्छो निष्पाताच्छोटे ॥ २९ ॥

निष्पतनविषयस्य आच्छोटनविषयस्य च कृञ् णिलुञ्छ इत्यादेशो भवति तु ॥ णिलुञ्छइ, निष्पतति आच्छोटयति वा ॥ २९ ॥

24 B सदाणो for सदाणो in the Sūtra, Com and illustrations 25 KM णिव्वोलो for णिव्वोलो in the Sūtra, Com and illustrations After °मालिन्ये B adds करोति 26 T गुलल for गुलल in the Sūtra T गुललइ for गुललइ 27 M लब° for लम्बन° in the Sūtra M om from पअल्लइ down to the end of Com 28 M om the Sūtra and Com upto तु M करोतीत्यर्थ for करोति 29 B णिलुञ्छो in the Sūtra, Com and illustrations K निष्पातविषयस्य for निष्पतनविषयस्य K आच्छोटविषयस्य for आच्छोटन° K om च

साहट्टसाहरो सँवुः ॥ ३० ॥

सपूर्वस्य वृणोते साहट्ट साहर इत्यादेशौ तु भवत । साहट्टइ ।
साहरइ । सगरइ ॥ ३० ॥

ओहिरोग्घौ निद्रः ॥ ३१ ॥

निपूर्वस्य द्वै स्वप्ने इत्यस्य धातो ओहिर उग्घ इत्यादेशौ तु भवत ।
ओहिरइ । उग्घइ । णिदाइ ॥ ३१ ॥

उद्र ओरुम्मावसुऔ ॥ ३२ ॥

उत्पूर्वस्य वा गतिगन्धनयो इत्यस्य धातो ओरुम्मा वसुआ इत्या-
देशौ तु भवत । ओरुम्माइ । वसुआइ । उव्वाइ ॥ ३२ ॥

रुवो रुञ्जरुण्टौ ॥ ३३ ॥

रु शब्दे इत्येतस्य रौतेर्धातो रुञ्ज रुण्ट इत्यादेशौ तु भवत ।
रुञ्जइ । रुण्टइ । रुवइ ॥ ३३ ॥

कोक्कवोक्कौ व्याहुः ॥ ३४ ॥

व्याहरते कोक्क वोक्क इत्यादेशौ तु भवत । कोक्कइ । वोक्कइ ।
वाहरइ ॥ ३४ ॥

संनाम आदडः ॥ ३५ ॥

आद्रियते संनाम इत्यादेशो भवति तु । संनामइ । आदरइ ॥ ३५ ॥

ओहरौसराववतरेस्तु ॥ ३६ ॥

अवपूर्वस्य तृ प्लुनतरणयो इत्यस्य धातो ओहर ओसर इत्यादेशौ
तु भवत । ओहरइ । ओसरइ ॥ त्वधिकारे पुनस्तुप्रहणमधिकारस्यानुस्मर-
णार्थम् ॥ ३६ ॥

31 T ओहीरोग्घौ for ओहिरोग्घौ in the Sūtra T ओहीर for ओहिर
T ओहीरइ for ओहिरइ 32 B °वसऔ, KMS °वसूआ for °वसुऔ
in the Sūtra 34 °पोक्को for वोक्कौ in the Sūtra Com and
illustrations 36 M ओह° for ओहर° in the Sūtra, Com and
illustrations M त्विकरणे for त्वधिकारे Bp °कर्षणार्थ for °नुस्मरणार्थम्

शकेस्तरतीरपारचआः ॥ ३७ ॥

शकलृ शक्तौ इत्यस्य वातो तर तीर पार चअ इति चत्वार आदेशा भवन्ति तु । तरइ । तीरइ । पारइ । चअइ ॥ पक्षे सकइ ॥ तरतेरपि तरइ ॥ तीर पार कर्मसमाप्तौ इत्यनयोरपि । तीरइ । पारइ ॥ यजेरपि । चअइ ॥ ३७ ॥

सोल्लपउल्लौ पचेः ॥ ३८ ॥

डुपचष् पाके इत्यस्य धातो सोल्ल पउल्ल इत्यादेशौ तु भवत । सोल्लइ । पउल्लइ । पअइ ॥ ३८ ॥

वेअडः खचेः ॥ ३९ ॥

खचतेर्येअड इत्यादेशो भवति तु । वेअडइ । खअइ ॥ ३९ ॥

णिब्वलो मुचेर्दुःखे ॥ ४० ॥

दु खप्रिषयस्य मुच्चृ मोक्षणे इत्यस्य धातो णिब्वल इत्यादेशो भवति तु । णिब्वलइ, दु ख मुच्चृतीत्यर्थ ॥ ४० ॥

अवहेडमेल्लणिल्लुञ्छोसिक्कदिसडरेअवळण्डाः ॥ ४१ ॥

मुचेरित्यनुवर्तते । मुच्चते अवहेट मेल्ल णिल्लुञ्छ उसिक्क दिसड रेअव ळण्ड इति सप्तादेशा भवन्ति वा । अवहेडइ । मेल्लइ । णिल्लुञ्छइ । उसिक्कइ । दिसडइ । रेअवइ । ळण्डइ ॥ पक्षे । मुअइ ॥ ४१ ॥

सिञ्चसिप्पौ सिचेः ॥ ४२ ॥

सिञ्चते सिञ्च सिप्प इत्यादेशौ तु भवत । सिञ्चइ । सिप्पइ । सेअइ ॥ ४२ ॥

37 ST °तिर° for तीर° in the Sūtra, Com and illustrations T om त्यजेरपि After चअइ B adds लोऽचेल्ये इति त्यस्य च जलोपश्च 38 ST °पउल्लौ for °पउल्लौ in the Sūtra, Com and illustrations 39 KST खचइ for खअइ 41 BKS °मोळ° for °मेल्ल° in the Sūtra, Com. and illustrations Bp °णिल्लुञ्छ° for °णिह्लुञ्छ° in the Sūtra MS °धसाड°, T °थसाड° in the Sūtra, Com and illustrations T चड्ढा for °छण्डा in the Sūtra, Com and illustrations KST वर्तते for अनुवर्तते 42 MS °सिप्पौ for °सिप्पौ in the Sūtra, Com and illustrations

रचेर्विडविड्वावहोग्गहाः ॥ ४३ ॥

रचि प्रतियत्ने इत्यस्य धातो विडविड् अग्रह उग्गह इति त्रय आदेशा भवन्ति तु । विडविड् । अग्रह । उग्गह । रअइ ॥ ४३ ॥

केवलाअसारवसमारोवहत्थाः समारचेः ॥ ४४ ॥

समारचे केवलाअ सारव सार उग्रहत्थ इति चत्वार आदेशा भवन्ति तु । केवलाअ । सारव । समार । उग्रहत्थ । समारअ ॥ ४४ ॥

मस्जेराउड्ढणिउड्ढुबुड्ढुखुप्पाः ॥ ४५ ॥

टुमस्जी शुद्धौ इत्यस्य धातो आउड्ढ णिउड्ढ बुड्ढु खुप्प इति चत्वार आदेशा भवन्ति तु । आउड्ढ । णिउड्ढ । बुड्ढु । खुप्प । मज्जइ ॥ ४५ ॥

अनुव्रजतेः पडिअग्गः ॥ ४६ ॥

व्रज गतौ इत्यस्य धातो अनुपूर्वस्य पडिअग्ग इत्यादेशो भवति तु । पडिअग्ग । अणुवअइ ॥ ४६ ॥

वञ्चवेहवेलवजूरवोम्मच्छाः ॥ ४७ ॥

वञ्चते वेहय वेलय जूरव उम्मच्छ इति चत्वार आदेशा भवन्ति तु । वेहवइ । वेलवइ । जूरवइ । उम्मच्छइ । वञ्चइ ॥ ४७ ॥

43 Bp KM °होह्हा, S °होह्हा in the Sūtra. ST प्रयत्ने for प्रतियत्ने KM उह्हा उह्हाइ 44 M केलाअ° for केवलाअ° in the Sūtra, Com and illustrations T om समारअइ 45 S मजे for मस्जे in the Sūtra and Com K °कुप्पा, S °कुपा for खुप्पा in the Sūtra 46 T पडिअट् for पडिअग्ग in the Sūtra, Com and illustrations M अणुवज्जइ, T अणुवच्चइ for °वअइ 47 M वचते in the Sūtra S °जारव°, T °झारव in the Sūtra, Com and illustrations M °उम्मच्छा in the Sūtra and Com

रोसाणोबुसलुहलुच्छपुच्छफुसफुस्सघसहुला मार्थेः ॥ ४८ ॥

मृजू शुद्धौ इत्यस्य धातो रोसाण उबुस लुह लुच्छ पुच्छ फुस फुस्स घस हुल इति नपादेशा भवन्ति तु । रोसाणइ । उबुसइ । लुहइ । लुच्छइ । पुच्छइ । फुसइ । फुस्सइ । घसइ । हुलइ ॥ पक्षे । मज्जइ ॥ ४८ ॥

भञ्जेवेमअमुसुमूरमूरपविरज्जसूरसूडकरञ्जनिरञ्जविराः ॥ ४९ ॥

भञ्जी आमर्दने इत्यस्य धातो वेमअ मुसुमूर मूर पविरज्ज सूर सूड करञ्ज निरञ्ज विर इति नपादेशा भवन्ति तु । वेमअइ । मुसुमूरइ । मूरइ । पविरज्जइ । सूरइ । सूडइ । करञ्जइ । निरञ्जइ । निरइ ॥ पक्षे । भञ्जइ ॥ ४९ ॥
गर्जेवुक्कः ॥ ५० ॥

गर्जते बुक्क इत्यादेशो भवति तु । बुक्कइ ॥ गज्जइ ॥ ५० ॥

डिक्को वृषे ॥ ५१ ॥

वृषकर्तृकस्य गर्जते डिक्क इत्यादेशो वा भवति । डिक्कइ, वृषो गर्जतीत्यर्थ ॥ ५१ ॥

तिजेरोसुक्क ॥ ५२ ॥

तिज निशातने इत्यस्य धातो ओसुक्क इत्यादेशो भवति तु । ओसुक्कइ । तेअइ । तेअण ॥ ५२ ॥

आरोलवमालौ पुञ्जेः ॥ ५३ ॥

पुञ्जे आरोल वमाल इत्यादेशौ वा भवत । आरोलइ । वमालइ । पुञ्जइ ॥ ५३ ॥

48 'T उग्घुस° for उबुस in the Sūtra, Com and illustrations MT 'लुछपुच्छ° for 'लुच्छपुच्छ° in the Sūtra, Com and illustrations M 'पुस°, T पुस्स for फुस in the Sūtra Com and illustrations T om 'घस° in the Sūtra, Com and illustrations 49 T वेअमअ° for वेमअ° in the Sūtra S °परिरज° for °पविरज्ज° in the Sūtra, Com and illustrations T °नीरज° for °निरज्ज° in the Sūtra, Com and illustrations 50 S गर्जतेवुक्क, T गर्जतेवुक्क for the Sūtra S बुक्कइ for बुक्कइ । 52 B निशाने for निशातने. 53 Bp वमालौ for °वमालौ in the Sūtra MST पुजिरारोल वमाल इत्यादेशावापद्यते

कम्मवसुपभुजि ॥ ५४ ॥

उपपूर्वको भुजि कम्मव इत्यादेशमापद्यते तु । कम्मवइ । उवमुज्जइ॥५४॥

विडवमर्जिः ॥ ५५ ॥

अर्जि विडय इत्यादेशमापद्यते तु । विडयइ । अज्जइ ॥ ५५ ॥

लज्जेर्जीहः ॥ ५६ ॥

ओलस्जी व्रीडायाम् इत्यस्य वातो जीह इत्यादेशो भवति तु । जीहइ ।

लज्जइ ॥ ५६ ॥

राजेः सहरेहच्छञ्जरिराग्धाः ॥ ५७ ॥

राजृ दीसौ इत्यय धातो सह रेह छज्ज रिर अघ इति पञ्चादेशः
भवन्ति तु । सहइ । रेहइ । छज्जइ । रिरइ । अघइ । राअइ ॥ ५७ ॥

घटेर्गडः ॥ ५८ ॥

घटतेर्गड इत्यादेशो भवति तु । गडइ । घडइ ॥ ५८ ॥

समो गलः ॥ ५९ ॥

सम परस्य घटतेर्गल इत्यादेशो भवति तु । सगल्इ । सघटइ॥५९॥

हासेन स्फुटतेर्मुनः ॥ ६० ॥

हासेन करणेन प्रयुज्यमानो य स्फुट विकसने इति धातु तस्य
 मुर इत्यादेशो भवति तु । मुरइ, हासेन स्फुटतीत्यर्थ ॥ ६० ॥

मण्डेष्टिविडिक्रिडचिश्रचिश्रिल्लुचिञ्चआः ॥ ६१ ॥

मडि मूषायाम् । इत्यस्य धातो णिविडिक् रिड चिञ्च चिञ्चिल्ल चिञ्चअ
इति पञ्चादेशा वा भवन्ति । णिविडिक्इ । रिडइ । चिञ्चइ । चिञ्चिल्लइ ।
चिञ्चअइ ॥ पक्षे । मण्डइ ॥ ६१ ॥

55 B पिडव in the Sūtra Com and illustrations
S पिडवइ for विडवइ 56 M लज्जे for लज्जे in the
Sūtra T लज्ज for ओलज्जी 57 MT °रार° for रिर° in the
Sūtra, Com and illustrations 58 T गड for गड in the
Sūtra and Com 59 S सघडइ for सघडइ 60 T विकासने for
विकसने M इत्ययं for इति BS इत्यस्य धातो तस्य for इति धातु तस्य
61 M टिविडिक° for टिविडिक° in the Sūtra, Com and illus-
trations T °राड° for °रिड° in the Sūtra, Com and illustra-
tions T °चिडिल्ल° in the Sūtra, and Com

तुडिरुल्लुकणिल्लुकोल्लूरोक्खुडलुकतोडखुड्खुडान् ॥ ६२ ॥

तुड तोडने इत्यय धातु उल्लुक णिल्लुक उल्लूर उक्खुड लुक तोड
खुड् खुड इत्यष्टादेशानापद्यते । उल्लुकइ । णिल्लुकइ । उल्लूरइ । उक्खुडइ ।
लुकइ । तोडइ । खुडइ । खुडइ ॥ पक्षे । तुडइ ॥ तुडइ इति तु नुटे शकादि-
द्वित्वे [२ ४ ६३] भविष्यति ॥ ६२ ॥

घुसलविरोलौ मन्थे ॥ ६३ ॥

मन्थ प्रिलोडने इत्यस्य धातो घुसल विरोल इत्यादेशौ तु भवत ।
घुसलइ । विरोलइ । मन्थइ ॥ ६३ ॥

ढसोत्थइधौ विवृतिरुभ्योः ॥ ६४ ॥

विपूर्वस्य वृत्तु वर्तने इत्यस्य, रुधि आवरणे इत्यस्य च धातो क्रमेण
ढस उत्थङ्घ इत्यादेशौ तु भवत । ढसइ ॥ पक्षे । विवृइ ॥ उत्थङ्घइ ।
पक्षे । रुन्ध ॥ ६४ ॥

णिहर आक्रन्दे ॥ ६५ ॥

आङ्पूर्वस्य क्रन्दे णिहर इत्यादेशो भवति तु । णिहरइ । अक्रन्दइ ॥ ६५ ॥

ओअन्दोदालौ छिदेराडा ॥ ६६ ॥

छिदिर् द्वैधीकरणे इत्यस्य धातो आडा सहितस्य ओअन्द उदाल
इत्यादेशौ तु भवत । ओअन्दइ । उदालइ ॥ अछिन्दइ ॥ ६६ ॥

णिल्लूरल्लूरणिन्वरणिच्छल्लदुहावणिज्झोडाः ॥ ६७ ॥

छिदेरिति वर्तते । छिदे णिल्लूर ल्लूर णिन्वर णिच्छल्ल दुहाव णिज्झोड
इति षड्देशा वा भवन्ति । णिल्लूरइ । ल्लूरइ । णिन्वरइ । णिच्छल्लइ ।
दुहावइ । णिज्झोडइ ॥ पक्षे । छिन्दइ ॥ ६७ ॥

62 M णिल्लुक° for °णिल्लुक° the Sūtra, Com and illustrations T °तोड° for तोड° in the Sūtra K °खुड्खुडान्, S °खुट्खुडान् in the Sūtra KMS कुड् for खुड KMS कुडइ for कुडइ 63 K °विलोलौ for विरोलौ in the Sūtra 64 S ढस° T ढस्स° for ढस in the Sūtra, Com and illustrations T °उत्थङ्घौ in the Sūtra, Com and illustrations 65 MT णीहर for णिहर in the Sūtra Com and illustrations KM क्रन्दे for क्रन्दे 67 K °णिन्वर°, M °णिन्बल°, T °णिप्पल° in the Sūtra, Com and illustrations

अड्ः कथेः ॥ ६८ ॥

कथ निष्पाके इत्यस्य धातो अड् इत्यादेशो भवति तु । अड्इ । कड्इ ॥ ६८ ॥

कर्थेर्वज्जरपज्जरसग्घसाससाहचवजप्पपिसुणबोल्लोव्वालाः ॥ ६९ ॥

कथयते वज्जर पज्जर सग्घ सास साह चव जप्प पिसुण बोल्ल उव्वाल् इति दशदेशा वा भवन्ति । वज्जरइ । पज्जरइ । सग्घइ । सासइ । साहइ । चवइ । जप्पइ । पिसुणइ । बोल्लइ । उव्वाल्इ ॥ पक्षे । कहइ ॥ ६९ ॥

दुःखे णिव्वरः ॥ ७० ॥

दु खविषयस्य कथयते णिव्वर इत्यादेशो भवति तु । णिव्वरइ, दु ख कथयतीत्यर्थ ॥ ७० ॥

निषेधेर्हक्कः ॥ ७१ ॥

निर्पूर्स्य षिधू शाखे माङ्गल्ये च इत्यस्य धातो हक्क इत्यादेशो भवति तु । हक्कइ । णिसेहइ ॥ ७१ ॥

जूरः क्रुधेः ॥ ७२ ॥

कुप क्रुध रुष इति त्रय क्रुध्यति, तस्य जूर इत्यादेशो भवति । जूरइ । कुज्जइ ॥ ७२ ॥

विसूरश्च खिदेः ॥ ७३ ॥

खिद दैन्ये इत्यस्य धातो विसूर इत्यादेशः, चकारात् जूरश्च वा भवति । विसूरइ । जूरइ । खिज्जइ ॥ ७३ ॥

तड्ढवविरल्लतडतड्ढास्तनेः ॥ ७४ ॥

तनु विस्तारे इत्यस्य धातो तड्ढव विरल्ल तड तड्ढ इति चत्वार आदेशा भवन्ति तु । तड्ढइ । विरल्लइ । तडइ । तड्ढइ । तणइ ॥ ७४ ॥

68 B कहइ, KS कड्इ, M कथइ for कड्इ 69 MT °सीस°, S °सिर° for °सास° MT °जप्प° for °जप्प° MT °विसुण° for °पिसुण° T °उप्पाला for °उव्वाला in the Sūtra, Com and illustrations 70 T णिव्वर for णिव्वर in the Sūtra Com and illustrations 72 M जूर कुप for the Sūtra M खुज्जइ for कुज्जइ 74 M om °तड° in the Sūtra

निरः पद्यतेर्वलः ॥ ७५ ॥

निरपूर्वस्य पद गतौ इत्यस्य धातो वल इत्यादेशो भवति वा । निव्व-
लइ । निवज्जइ ॥ ७५ ॥

संतपा झड्खः ॥ ७६ ॥

सपूर्वस्य तप्यते झड्ख इत्यादेशो भवति तु । बहुवचनात् निश्च-
सिति विलपत्युपालभतीना च । झड्खइ, सतप्यते, निश्चसिति, विलपति
उपालभते वा ॥ पक्षे सतवइ । णीससइ । विलवइ । उवालहइ ॥ ७६ ॥

ओअग्गसमाणौ व्यापिसमाप्योः ॥ ७७ ॥

व्याप्नोति समाप्नोति इत्यनयो यथासख्यम् ओअग्ग समाण इत्यादेशौ तु
भवत । ओअग्गइ । समाणइ ॥ पक्षे । वावेइ व्याप्नोति । समावेइ समाप्नोति
॥ ७७ ॥

णिरवो बुमुक्ष्याक्षिप्योः ॥ ७८ ॥

बुमुक्षेराचारे किबन्तस्य आङ्पूर्वस्य च क्षिपते णिरव इत्यादेशो
भवति तु । णिरवइ, बुमुक्षते आक्षिपति वा ॥ बुमुक्खइ । अक्खिवइ ॥ ७८ ॥

क्षिपिण्डुक्खपरिहुलघत्तलुहफेळ्णोल्लसोल्लगल्लत्थान् ॥ ७९ ॥

क्षिप प्रेरणे इत्यय धातु अङ्क्ख परि हुल घत्त लुह फेळ् णोल्ल सोल्ल
गल्लत्थ इति नवादेशानापद्यते तु । अङ्क्खइ । परिइ । हुलइ । घत्तइ । लुहइ ।
फेळ्इ । णोल्लइ । सोल्लइ । गल्लत्थइ ॥ पक्षे । खिवइ ॥ ७९ ॥

उत्क्षिपिस्त्थग्घोसिकहक्खुवाल्लत्थगुलुगुञ्छाब्भुत्तान् ॥ ८० ॥

उत्क्षिपति उत्थग्घ उसिक हक्खु अल्लत्थ गुलुगुञ्छा अम्भुत्त इति
षडादेशानापद्यते तु । उत्थग्घइ । उसिकइ । हक्खुवइ । अल्लत्थइ । गुलु-
गुञ्छइ । अम्भुत्तइ ॥ पक्षे । उक्खिवइ ॥ ८० ॥

76 S झक्क, T झक्ख for झख in the Sūtra S झक्क in
Com S झक्कइ for झंखइ 78 KS णिवरो, S णिलवो, T णीरवो
for णिरवो in the Sūtra, Com and illustrations M om
आचारे किबन्तस्य 79 T 'गल्लत्थान् in the Sūtra, Com and
illustrations

वेपेराअब्बाअज्झौ ॥ ८१ ॥

टुवेपृ कम्पने इत्यस्य धातो आअब्ब आअज्झ इत्यादेशौ तु भवत ।
आअब्बइ । आअज्झइ । वेवइ ॥ ८१ ॥

विरणडौ गुपेः ॥ ८२ ॥

गुप व्याकुलत्वे इत्यस्य धातो विर णड इत्यादेशौ तु भवत । विरइ ।
णडइ । गुप्पइ ॥ ८२ ॥

चच्चारवेलवावुपालभेः ॥ ८३ ॥

उपाङ्पूर्वस्य डुलभष् प्राप्तौ इत्यस्य धातो चच्चार वेलय इत्यादेशौ तु
भवत । चच्चारइ । वेलयइ । उपालम्भइ ॥ ८३ ॥

खउरपड्डुहौ क्षुभेः ॥ ८४ ॥

क्षुभ्यते खउर पड्डुह इत्यादेशौ तु भवत । खउरइ । पड्डुहइ ।
खुब्भइ ॥ ८४ ॥

प्रदीपेः सधुक्काव्बुत्ततेअवसंधुमाः ॥ ८५ ॥

प्रपूर्वस्य दीप्यते सधुक्क अव्बुत्त तेअव सधुम इति चत्वार आदेशा
भवन्ति तु । सधुक्कइ । अव्बुत्तइ । तेअवइ । सधुमइ ॥ पक्षे । पलीनइ ॥ ८५ ॥

अल्लिअ उपसर्पेः ॥ ८६ ॥

उपपूर्वस्य सृप गतौ इत्यस्य धातो अल्लिअ इत्यादेशो भवति तु ।
अल्लिअइ । उवसप्पइ ॥ ८६ ॥

कमवसलिसलोट्टाः स्वपेः ॥ ८७ ॥

जिष्वप् शये इत्यस्य धातो कमवस लिस लोट्ट इति त्रय आदेशा
भवन्ति तु । कमवसइ । लिसइ । लोट्टइ ॥ पक्षे । सुवइ । सोवइ ॥ ८७ ॥

-
- 81 MT आअम्ब° in the Sūtra, Com and illustrations
83 M चच्चारपेलवमुपालभे for the Sūtra S चच्चार°, T
पच्चार° in the Sūtra, Com and illustrations 84 M °पत्थुहौ
for °पड्डुहौ in the Sūtra 85 MS °अव्बुत्त°, T °अव्बुक्क° for
°अव्बुत्त° in the Sūtra MST °सधुमा for सधुमा in the
Sūtra, Com and illustrations 86 S अल्लिक in the Sūtra,
Com and illustrations MT सृप्लृ for सृप

बडबडो विलपेः ॥ ८८ ॥

लप व्यक्ताया वाचि इत्यस्य धातोर्निपूर्वस्य बडबड इत्यादेशो भवति तु । बडबडइ । विलपइ ॥ 'सतपा झङ्ख' [३ १ ७६] इति विनि-
श्चसित्यादीना बहुवचनग्रहणात् झङ्खइ ॥ ८८ ॥

रभिराडो रम्भडवौ ॥ ८९ ॥

आड परो रभ रभस्ये इत्यय वातु रम्भ डप्र इत्यादेशावापद्यते तु ।
आरम्भइ । आडप्रइ । आरहइ ॥ ८९ ॥

भाराक्रान्ते नमेर्निसुडः ॥ ९० ॥

णपु प्रह्वत्वे शब्दे इत्यस्य धातोर्भाराक्रान्ते कर्तरि निसुड इत्यादेशो
भवति तु । निसुडइ, भाराक्रान्तो नमतीत्यर्थ ॥ ९० ॥

उब्भाववेल्लणिसरकोड्डुमसक्खुड्डुखेड्डुमोड्डाअकिलिकिञ्चा रमतेः ॥ ९१ ॥

रमु त्रीडायाम् इत्यस्य धातो उब्भाप्र वेल्ल णिसर कोड्डुम सक्खुड्डु
खेड्डु मोड्डाअ किलिकिञ्च इत्यष्टादेशा भवन्ति तु । उब्भावइ । वेल्लइ ।
णिसरइ । कोड्डुमइ । सक्खुड्डुइ । खेड्डुइ । मोड्डाअइ । किलिकिञ्चइ ॥ पक्षे ।
रमइ ॥ ९१ ॥

पडिसापरिसामौ शमेः ॥ ९२ ॥

शमु उपशमे इत्यस्य धातो पडिसा परिसाम इत्यादेशौ वा भवत ।
पडिसाइ । परिसामइ । समइ ॥ ९२ ॥

लुभेः सभावः ॥ ९३ ॥

लुभ गाध्यै इत्यस्य धातो सभाप्र इत्यादेशो भवति तु । सभावइ ।
लुब्भइ ॥ ९३ ॥

88 KMS चडचडो T वडवड्डो for बडबडो in the Sūtra KMS
चडचडइ for बडबडइ T झङ्खइ for झङ्खइ 89 T रम्भडवौ for रम्भडवौ
in the Sūtra, Com and illustrations K om आरहइ
90 MT निसुड in the Sūtra, Com and illustrations 91
M णीसर, for *णिसर, M °सक्खुड्डु° for सक्खुड्डु in the Sūtra, Com
and illustrations 93 K लुब्भावइ for लुब्भइ

आक्रामिरोहावोत्थारच्छुन्दान् ॥ ९४ ॥

आङ्पूर्वस्य क्रमु पादविक्षेपे इत्यय धातु ओहाय उत्थार छुन्द
इत्यादेशास्तीनापद्यते । ओहावइ । उत्थारइ । छुन्दइ । अक्रमइ ॥ ९४ ॥

विश्रमेर्णिप्पा ॥ ९५ ॥

श्रमु तपसि खेदे च इत्यस्य धातोर्विपूर्वस्य णिप्पा इत्यादेशो भवति तु ।
णिप्पाइ । वीसमइ ॥ ९५ ॥

डुण्डुल्लुडुमडण्डल्लभमाडभम्मभमुडतलअण्टझण्टगुमटिरिटिल्ल-
परिपरघमचक्रमभमडघसझम्पडुसा भ्रमेः ॥ ९६ ॥

भ्रमु अनवस्थाने इत्यस्य डुण्डुल्ल डुम डण्डल्ल भमाड भम्म भमुड
तलअण्ट झण्ट गुम टिरिटिल्ल परि पर घम चक्रम भमड घस झम्प डुस
इत्यष्टादशदेशा वा भवन्ति । डुण्डुल्लइ । डुमइ । डण्डल्लइ । भमाटइ । भम्मइ ।
भमुडइ । तलअण्टइ । झण्टइ । गुमइ । टिरिटिल्लइ । परिइ । परइ । घमइ ।
चक्रमइ । भमडइ । घसइ । झम्पइ । डुसइ ॥ पक्षे । भमइ ॥ ९६ ॥

गमिरणुवज्जावज्जसाक्कुसोक्कुसाइच्छाईअवहरावसेहवडअवरिअल-
वरिअल्लवोल्लणिरिणासवच्छड्डुणिणणिम्महपच्छन्दणिलुक्करम्मणि-
णिवहान् ॥ ९७ ॥

गम्लृ गतौ इत्यय धातु अणुवज्ज अज्जस अक्कुस उक्कुस अइच्छ
अई अयहर अयसेह वडअ वरिअल ररिअल्ल वोल्ल णिरिणास वच्छड्डु णिण
णिम्मह पच्छन्द णिलुक्क रम्म णि णिवह इत्येकविंशतिमादेशानापद्यते या । अणु-
वज्जइ । अज्जसइ । अक्कुसइ । उक्कुसइ । अइच्छइ । अईइ । अवहरइ । अवसेहइ ।
वडअइ । वरिअलइ । ररिअल्लइ । वोल्लइ । णिरिणासइ । वच्छड्डुइ । णिणइ ।
णिम्महइ । पच्छन्दइ । णिलुक्कइ । रहइ । णिइ । णिवहइ ॥ पक्षे । गच्छइ ॥
हम्मइ, णिहम्मइ, आहम्मइ इत्यादि तु हम्म गतौ इत्यस्य भविष्यति ॥ ९७ ॥

94 M °छदान् for °च्छु दान् in the Sūtra, Com and
illustrations T पदविक्षेपे for पाद° 96 M डुडुल्ल°,
S डुडुल्ल° M °भुम for °भम्म° B °चक्रमु° for °चक्रम° in the Sūtra,
Com and illustrations After इत्यस्य K adds धातो 97
M °वडव°, T °पडअ° for वडव° KM °वच्चड्डु°, S °वचड° for °वच्छड्डु°
K °णिल्लक्क° for °णिलक्क° M °रह° for °रम्म° M °णी° for °णि° in the
Sūtra Com and illustrations

प्रत्यागमागमाभ्यागमा पल्लोद्वाहिपच्चुओम्मच्छाः ॥ ९८ ॥

प्रत्यागमे आगमे अभ्यागमेश्च यथासख्य पल्लोद्वाहिपच्चुओ उम्मच्छ
इत्यादेशा भवन्ति तु । पल्लोद्वाह, पच्चागमइ, प्रत्यागच्छति । अहिपच्चुओइ,
आअच्छइ, आगच्छति । उम्मच्छइ, अब्भागच्छइ, अभ्यागच्छति ॥ ९८ ॥

रिहरिगौ प्रविशेः ॥ ९९ ॥

प्रविशते रिह रिग इत्यादेशौ तु भवत । रिहइ । रिगइ ।
पविसइ ॥ ९९ ॥

सगमोऽब्भिडः ॥ १०० ॥

सगच्छते अब्भिड इत्यादेशो भवति तु । अब्भिडइ । सगच्छइ
॥ १०० ॥

डिप्पणिड्डुहौ विगलेः ॥ १०१ ॥

पिप्पूरस्य गलते डिप्प णिड्डुह इत्यादेशौ तु भवत । डिप्पइ ।
णिड्डुहइ । विगलइ ॥ १०१ ॥

णिवहणिरिणासणिरिणिज्जरोश्चचड्डाः पिषेः ॥ १०२ ॥

पिष्णु सचूर्णेने इत्यस्य धातो णिवह णिरिणास णिरिणिज्ज रोश्च
चड्ड इति पञ्चादेशा भवन्ति तु । णिवहइ । णिरिणासइ । णिरिणिज्जइ ।
रोञ्चइ । चड्डइ ॥ पक्षे । पिसइ ॥ १०२ ॥

वलेर्वम्फः ॥ १०३ ॥

वलेतेर्वम्फ इत्यादेशो भवति तु । वम्फइ । वलइ ॥ १०३ ॥

98 M °अहिपच्छअ°, T °अहिवच्चुअ° for °अहिपच्चुअ° S °ओअच्छा, T °ओमच्चा for उम्मच्छा in the Sūtra, Com and illustrations KT आगच्छइ for आअच्छइ 99 M रिहरिगौ, T रिअरिगौ for रिहरिगौ in the Sūtra Com and illustrations 100 MT सगमेरब्भिड for the Sūtra B अब्भिड for अब्भिड in the Sūtra Com and illustrations 101 M णिप्पणिड्डुह T थिप्पणिड्डुहौ, for डिप्पणिड्डुहौ in the Sūtra, Com and illustrations 102 M णीवह° for णिवह° in the Sūtra KS °लोच° for °रोञ्च° in the Sūtra

अशेः पिडुपिडुल्लुपुडुपुडाः ॥ १०४ ॥

अशेरियस्य धातो पिडु पिडु लुक् लुल्ल पुड पुड इत्येते षडादेशा भवन्ति तु । पिडुइ । पिडुइ । लुक्इ । लुल्लइ । पुडइ । पुडइ ॥ पक्षे भसइ ॥ १०४ ॥

भषेर्वुक्कः ॥ १०५ ॥

भषते बुक्क इत्य देशो भवति तु । बुक्कइ । भसइ ॥ १०५ ॥

पुरग्घवाग्घोडाहिरेमाग्गुमाद्गुमाः ॥ १०६ ॥

पृ पालनपूरणयो इत्यस्य प्रातो अग्घप्र अग्घोड अहिरेम अग्गुम अद्गुम इति पञ्चादेशा भवन्ति तु । अग्घप्रइ । अग्घोडइ । अहिरेमइ । अग्गुमइ । अद्गुमइ ॥ पक्षे । पूरइ ॥ १०६ ॥

आहाहिलववच्चाहिलवखमहसिहचिल्लुम्पचम्पा काक्षेः ॥ १०७ ॥

काक्षते आह अहिलघ उच्च अहिलवख मह सिह चिल्लुम्प चम्प इत्यष्टादेशा वा भवन्ति । आहइ । अहिलघइ । वच्चइ । अहिलवखइ । महइ । सिहइ । चिल्लुम्पइ । चम्पइ ॥ पक्षे । कखइ ॥ १०७ ॥

नशिरवहरावसेहणिवहपडिसासेहणिरिणासान् ॥ १०८ ॥

नश्यति अवहर अप्रसेह णिवह पडिसा सेह णिरिणास इति षडादेशानापद्यते वा । अवहरइ । अवसेहइ । णिवहइ । पडिसाइ । सेहइ । णिरिणासइ ॥ पक्षे । णासइ ॥ १०८ ॥

साअड्ढाणच्छकड्ढाच्छाअञ्छाणञ्छाः कृषः ॥ १०९ ॥

कृष विलेखने इत्यस्य धातो साअड्ढ अणच्छ कड्ढ अच्छ आअञ्छ आणञ्छ इति षडादेशा या भवन्ति । साअड्ढइ । अणच्छइ । कड्ढइ । अच्छइ । आअञ्छइ । आणञ्छइ ॥ पक्षे करिसइ ॥ १०९ ॥

104 K अशे for अशे Bp KM °वुक्कुल्ल° for °लुक्कुल्ल° Bp K °घट्टाडा M फुट्टाडा, T °पडुडा for °पुडुडा in the Sūtra Com and illustrations K अशु पत्तेने इत्यस्य for अशे 105 S भुक् for बुक्क in the Sūtra, T हर्षते for भषते 107 T °विल्प° for °चिल्लुम्प° MS °चम्पा for °चम्पा in the Sūtra Com and illustrations 108 KST पक्षे नस्सइ for नासइ 109 K °याअट्ठ° for °आअञ्छ° in the Sūtra and Com K आअट्ठइ for आअञ्छइ

असावक्खोडः ॥ ११० ॥

असिविषयस्य कर्षति अक्खोड इत्यादेशो वा भवति । अक्खोडइ,
असिं कोषात्कर्षति ॥ ११० ॥

उल्लसेरूपलोसुम्भारोअणिल्लसगुञ्जोल्लपुलआआः ॥ १११ ॥

उत्पूर्यस्य लष कान्तौ इत्यस्य धातो ऊसल उसुम्भ आरोअ णिल्लस
गुञ्जोल्ल पुलआअ इति षडादेशा या भवन्ति । ऊसलइ । उसुम्भइ । आरोअइ ।
णिल्लसइ । गुञ्जोल्लइ ॥ हस्वे । गुञ्जुल्लइ । पुलआअइ ॥ पक्षे उल्लसइ ॥ १११ ॥
संदिशोऽप्पाहः ॥ ११२ ॥

सपूर्वस्य दिश अतिसर्जने इत्यस्य धातो अप्पाह इत्यादेशो वा
भवति । अप्पाहइ । सदिसइ ॥ ११२ ॥

ग्रसेर्घिसः ॥ ११३ ॥

ग्रस अदने इत्यस्य धातो घिस इत्यादेशो भवति । घिसइ ।
गसइ ॥ ११३ ॥

भासेर्भिसः ॥ ११४ ॥

भासु दीप्तौ इत्यस्य धातो भिस इत्यादेशो भवति । भिसइ ।
भासइ ॥ ११४ ॥

प्रतीक्षेर्विहिरविरमालसामआः ॥ ११५ ॥

प्रतिपूर्वस्य ईक्ष दर्शने इत्यस्य धातो विहिर विरमाल सामअ इति
त्रय आदेशा भवन्ति तु । विहिरइ । विरमालइ । सामअइ ॥ पक्षे । पडि-
कखइ ॥ ११५ ॥

स्रसेर्हसडिम्भौ ॥ ११६ ॥

स्रसु अवस्रसने इत्यस्य धातो ह्रस डिम्भ इत्यादेशौ तु भवत ।
ह्रसइ । परिह्रसइ । परिह्रसण । डिम्भइ । ससइ ॥ ११६ ॥

111 T °आरोध° for आरोअ S °वलआआ for °पुलआआ in the
Sūtra, Com and illustrations BT गुजल्लइ for गुञ्जुल्लइ 113-
MS ग्रसु for ग्रस 114 Bp भासुबिस for the Sūtra 115 S विहिर°,
T विहीर° for विहिर° in the Sūtra

मृक्षेश्चोप्पडः ॥ ११७ ॥

मृक्षते चोप्पड इत्यादेशस्तु भवति । चोप्पडइ । मक्खइ ॥ ११७ ॥

विसड्ढो दलेः ॥ ११८ ॥

दलते विसड्ढ इत्यादेशस्तु भवति । विसड्ढइ । दलइ ॥ ११८ ॥

त्रसेर्वज्जडरौ ॥ ११९ ॥

त्रसते वज्ज डर इत्यादेशौ तु भवत । वज्जइ । डरइ । तसइ ॥ ११९ ॥

वोज्जो वीजेश्च ॥ १२० ॥

वीज व्यजने इत्यस्य धातो चकारात् त्रसेश्च वोज्ज इत्यादेशो भवति तु । वोज्जइ ॥ पक्षे । वीजइ । तसइ ॥ १२० ॥

गवेषेर्वत्तगमेसडुण्डुल्लडण्डोलाः ॥ १२१ ॥

गवेषे घत गमेस डुण्डुल्ल डण्डोल इति चत्वार आदेशा भवन्ति तु । घतइ । गमेसइ । डुण्डुल्लइ । डण्डोलइ ॥ पक्षे । गमेसइ ॥ १२१ ॥

तक्षेश्चञ्छरम्परम्फाः ॥ १२२ ॥

तक्षू तनूकरणे इत्यस्य धातो चञ्छ रम्प रम्फ इति त्रय आदेशा भवन्ति तु । चञ्छइ । रम्पइ । रम्फइ ॥ स्पृहादिपाठात् लृत्वे च तच्छइ ॥ तक्वइ ॥ १२२ ॥

हसेर्गुञ्जः ॥ १२३ ॥

हसते गुञ्ज इत्यादेशो भवति तु । गुञ्जइ । हसइ ॥ १२३ ॥

दहिरहिऊलालुक्खौ ॥ १२४ ॥

दह भस्मीकरणे इत्ययम् अहिऊल आलुक्ख इत्यादेशागमोति । अहिऊलइ । आलुक्खइ । दहइ ॥ १२४ ॥

117 B मृक्षेश्चोव्वड , K मुहेश्चोव्वड , S मुक्खेश्चोव्वड , for the Sūtra K मुहते for मृक्षते BKS चोव्वडइ for चोप्पडइ K मुज्झइ for मक्खइ 118 T विदले for दलते KS इत्यादेशो भवति तु for इत्यादेशस्तु भवति 120 S वज्जो विजेश्च , T वोज्जो व्यजेश्च for the Sūtra 121 M °ढडोला , T °ढिडोला in the Sūtra, Com and illustrations 122 M °रछा for °रम्फा in the Sūtra BK चञ्छइ for तच्छइ 124 S °आलुमौ in the Sūtra, अलुल्ल in Com ,but आलुक्खइ as illustrations K डहइ for दहइ

विकसेः कोआसवोसग्गौ ॥ १२५ ॥

विकसते कोआस वोसग्ग इत्यादेशौ तु भवत । कोआसइ । वोसग्गइ ।
विअसइ ॥ १२५ ॥

श्लिषोऽवआससामग्गपरिअन्ताः ॥ १२६ ॥

श्लिष आलिङ्गने इत्यस्य धातो अवआस सामग्ग परिअन्त इति त्रय
आदेशा भवन्ति तु । अयआसइ । सामग्गइ । परिअन्तइ । सिलिसइ ॥ १२६ ॥

जुगुप्सतेदुगुञ्छझणदुगुच्छाः ॥ १२७ ॥

जुगुप्सते दुगुञ्छ झण दुगुच्छ इति त्रय आदेशा भवन्ति तु ।
दुगुञ्छइ । झणइ । दुगुच्छइ । जुउच्छइ ॥ १२७ ॥

वलग्गचडमारुहे. ॥ १२८ ॥

रु वीजजन्मनि प्रादुर्भावे च इत्यस्य धातो आङ्पूर्वस्य वलग्ग चड
इत्यादेशौ तु भवत । वलग्गइ । चडइ । आरुहइ ॥ १२८ ॥

हुल्लो लक्ष्यात् स्खल्लेः ॥ १२९ ॥

लक्ष्यविषयस्य स्खल्लते हुल्ल इत्यादेशो वा भवति । हुल्लइ । लक्ष्यात्
स्खल्लतीत्यर्थ ॥ १२९ ॥

गाहोऽवाद्वाहः ॥ १३० ॥

अवात् परस्य गाहू विलोडने इत्यस्य धातो वाह इत्यादेशो भवति तु ।
ओवाहइ । ओगाहइ ॥ १३० ॥

गुम्मगुम्मडौ मुहेः ॥ १३१ ॥

मुह वैचित्ये इत्यस्य धातो गुम्म गुम्मड इत्यादेशौ तु भवत । गुम्मइ ।
गुम्मडइ । मुज्जइ ॥ १३१ ॥

125 T °वोसहो for °वोसग्गो in the Sūtra T
वोसइ for वोसग्गइ 127 MT दुगुञ्छझणदुगुच्छा जुगुप्से for
the Sūtra S °झाण° for °झूण° in the Sūtra, Com and illustra-
tions 128 S °जड° for °चड° in the Sūtra, Com and illus-
trations KMS om प्रादुर्भावे च 129 KM स्खल्लते for स्खल्लेः
in the Sūtra and Com 130 MT om ओगाहइ

अपुष्णगा' केन ॥ १३२ ॥

अपुष्णादय शब्दा क्तप्रत्ययेन सह निपात्यन्ते । (१) अपुष्ण
आक्रान्तम् । (२) उ म्म ञ्ठ असबद्ध कोधेन भङ्ग्या च यद्गणितम् । (३)
उल्लुको (४) ओ स ण्णो (५) मुरु ओ व्रुटित । (६) प ह ढ्ठ अमिरत-
द्वयम् । (७) गुज्ज णि अ (८) पेज्ज लि अ सवट्टितम् । (९) सउ लि ओ
(१०) गलत्थ लि ओ (११) उरु सो ह्यो प्रेरित । (१२) उक्खि ण्ण
अय्कागम् । (१३) वो स ढ्ठो (१४) मि हि मि हि ओ विक्खित । (१५)
उद्ध रि अ अर्दित । (१६) क मि ओ उपसर्पित । (१७) क ड त रि अ
छिन्न छिद्रित च । (१८) सु ढि ओ श्रान्त । (१९) परि हा इ अ
परिक्षीगम् । (२०) णि क्क ज्जो (२१) अ णि क ज्जो (२२) उ क्क ग्गो
(२३) त ड ह ढि ओ अनवस्थित ।

132 (1) HD (अपुष्ण पूर्णम्) 120, HG 4 258 T अपुष्ण (2)
HD 1 125 BC अम्मच्छ (3) HD 1 92 B उल्लुको, C उल्लोफ (4) HD
1 156 B आसण्णो (5) HD (सुरिअ) 6 135 Bp KS गुरुणे C मरिओ,
M सुरओ (6) HD (पहट्टो हस) 6 9 M पहत्त, T पट्ट (7) HD (गुजे-
ल्लिअ) 2 92 BC गुज्जलिअ (8) HD (पेज्जल प्रमाण) 6 57 KS पड्डलिअ,
M पड्डलिअ T पवलिअ (9) HD (सउलिअ) 8 12 B सउट्टिओ C पस-
ल्लिओ (10) HD 2 87 B गल्लडालिओ C गल्लद्धओ, K गल्लडलिओ, S
गल्लहलिओ, T गल्लइत्थिलिओ After this K adds उद्धमिन्ते C उद्धमल्लो
(11) HD (ल) 1 108 (12) HD 1 130 B उक्खिण C उक्खणो (13)
HD (ड) 7 81 BC ओसट्टो, K om, M वोसट्टो T वोसट्टो (14) HD
(विहसिन्विअ) 7 61 K om (15) HD (उद्धरिअ) 1 100 K उद्धवओ,
MS उत्थविओ, T₁ उद्धवीअ T₂ उद्धविअ After this KMS add
अधित्त (16) HD 2 3 K कविओ, S किमिओ (17) HD 2 20 BK
कडत्तरिअ, C कडहरिअ, T कसत्तरिअ (18) HD 8 36 B सुदिओ, KM
S सुडिओ, T सुथिओ (19) HD (परिहाओ) 6 25 BT परहाइअ After
this KMS add परिहण (cf HD 6 21) (20) HD 4 33 S णिकज्जो
T णिकज्जो (21) HD 4 33 S अणेकज्जो, T अणेअज्जो (22) HD 2 B
मुक्कज्जो K अच्चगो, M अच्चेगो, S अच्चगो, T उच्चगो (23) HD
(तडफडिअ) 5 9 KS चडहडिओ, T तहसिओ Bp अनुत्थित, S अनुत्थित
for अनवस्थित

(२४) उद्ध ओ श्रान्त । (२५) उब्मगो मुण्डित ।
 (२६) उच्चुल्लो उद्विग्न । (२७) उच्छुरण उच्छिष्टम् । (२८)
 उव्विल चकित क्लान्त वा । (२९) पहोइअ (३०)
 अकासिअ पर्याप्तम् । (३१) णाल (३२) गोरिहिअ । (३३) हिट्ठो
 (३४) डड्डो त्रस्त । (३५) उप्पित्थो क्रुद्धश्च । (३६) णिविड्डो सुप्तोत्थित ।
 (३७) ओमिस अग्रवृत्तम् । (३८) उग्घक्क प्रलपितम् । (३९) उप्पिअ
 हत रोषित विमुक्त च । (४०) ओहरण (४१) जिग्घिअ (४२) ओअ-
 ग्घिअ आप्रातम् । (४३) ऊसविअ उद्भ्रान्तम् । (४४) आहिट्ठो
 रुद्धो गलितश्च । (४५) णिसुद्धो निपातित । (४६) णिव्वूठो । (४७)
 उम्मण्डो उद्धत । (४८) उल्लुण्डिअ

(24) HD (उद्धाओ श्रान्त) 1124 S अधओ BT श्रान्त
 for श्रान्त (25) HD (उब्मगो मुण्डित) 195 BK उव्वगो, C
 पुव्वगो, S उब्मगो T मण्डित for मुण्डित (26) HD (उच्चुल्ल) 1127
 Bp K उच्छुगो, C उच्चल्लो M उच्छल्लो, S उदुगो (27) HD (उद्धरण)
 1106 BT उच्चुरण, M उच्छुरण (28) HD (उप्पित्थ ?) 1129 C
 उव्विड, M उव्विल्ल, T उप्पिण (29) HD 626 B पओहिअ, C वहइअ,
 M पहोइअ (30) HD (अकासि) 18 B अकारिअ, C आकासिअ, KS
 अरासिअ, M परासिअ (31) C णाली, T णिल (32) BG गोरडित, M
 गोरहित, S गोरिहित, T गोहित (33) HD 867 BT हिड्डो, C हिड्डो
 (34) BG डड्डो, M डड्डो, S डड्डो, T डड्डो (35) HD 1129 BK
 उव्विड्डो, C उव्विड्डो, M उव्विथो, S उव्विथो (36) HD (णिविड्डो)
 448 B णिविड्डो, Bp णिविड्डो (37) C ओमसो, S अमिस, T ओमिस
 (38) C उव्वीक्को S उग्घक्क, T उप्पुत्त (39) HD (उप्पित्थ ?) 1129
 KS उग्घिअ (40) HD 1174 MT ओहरस S om (41) HD
 346 BKS जिग्घिअ, C णिमिअ, T दीघिअ (42) HD (ओअग्घिअ)
 1172 BC ओअघिअ, M om, S ओअघिअ, T ओअविअ (43) HD
 1143 (44) HD 176 BK आहिड्डो (45) HD 436 HG
 4258 (निसुद्धो), M निसुद्धो, S निसुद्धो, T रिसुद्धो (46) HD 433
 BT णिच्चूडो C णिच्चूडो, S णिउडो (47) HD 1124 BK उम्मडो
 C उम्मड्डो, M उम्मडो (48) B उद्धडिअ, K उल्लुविड्डिअ, M उल्लडिअ

(४९) जूसिअ क्षितम् । (५०) णिजो । (५१) लवओ (५२) लिहओ (५३) लुक्को सुत्त । (५४) उज्जाणिअ वक्रित निम्नीकृत च । (५५) ऊढ त्यक्तम् । (५६) उज्जरिअ शुष्क निम्नीकृत च । (५७) फुड्ढ स्पृष्टम् । (५८) डिढओ जलान्त पातित । (५९) ओसरिओ आकीर्ण अक्षिनिकोचात्सकुचितश्च । (६०) गुलिअ मथितम् । (६१) उम्मरिअ (६२) गुत्थिअ उन्मूलिनम् । (६३) उड्डाहिअ (६४) परिच्चूड (६५) उग्गाहिअ उत्क्षितम् । (६६) हासिअ दत्तम् । (६७) हेसिअ (६८) दुदुमिअ रसितम् । (६९) चित्तविओ परितोषित । (७०) पल्लोड्ड (७१) झसिअ (७२) पल्लत्थ पर्यस्तम् । (७३) पम्हुट्ठो प्रमुषित प्रमृष्टश्च । (७४) ओलेहडो प्रवृद्ध अन्यसक्तश्च । (७५) ओड्डअ (७६) ओआमिअ अभिभूतम् । (७७) रुमिल्ल अभिलषितम् ।

(49) B जूसअ, K सेसिअ, MS रोसिअ T झेसिअ (50) HD 4 25 S णिच्चो (51) C लववो M लओ (52) HD (लिहओ) 7 28 B णिहओ, C णिहवो, KM लिगओ, S om (53) HD (लुको) 7 23 M लुको After this ST add लुअ (54) HD 1 111 BK उज्जाणिअ After this T adds उणिअ (55) C जड, M लुअ (56) HD 1 133 B उज्जरिअ, C उज्जिअ (57) B पुड्ड, C घड S घड्ड, T पुत्त (58) HD (डिढयं) 4 15 C डिडवो, M दिढ (59) HD 1 171 C ओसडिओ (60) M गुहअ, T मीलित for मथितम् (61) HD 1 100 T₁ उम्मरीअ (62) M गुठिअ, S गुडिअ, T गुडअ (63) B उड्डाहिअ, M उड्डाहिअ, S उड्डाहिअ (64) C परिच्चिअ K वरुच्छड, M वरुच्छध, S वरुच्छड, T परच्छड (65) HD 1 137 C उग्गाहिअ, उडाहिअ, उदाहिअ KS उग्गाहिअ (66) B आसिअ, T हसिअ (67) Sk नेषितम् KMS om (68) HD 5 45 (69) C चित्तविओ, K रित्तविओ, S रितविओ, T₁ वित्तविओ, (70) HD 6 35 C परोट्ट (71) HD 3 62 B झुसिअ, C झपिअ (72) B पल्लत्थ C पल्लित (73) C अम्हुत्तो M वट्ठुहडो, S पमुडो After प्रमृष्टश्च KMST add गअ आघूर्णितम् (74) HD 1 172 B आवेहडो, C ओवेवओ (75) B ओट्टल, Bp ओजल, C ओअम्मओ, S ओढअ, T ओजअ (76) HD (ओह्वाडओ) 1 156 C ओहामिओ, S ओआहअ (77) C रगिणं, S रमिणं, T जहिल्ल

(७८) पच्चुडरिअ प्रत्युद्धतम् । (७९) अकन्तो प्रवृद्ध । (८०) ओअल्लो छन्न । (८१) करमो क्षीण । (८२) कडो उपरत क्षीणश्च । (८३) पेक्किअ वृपरटितम् । (८४) अङ्किअ आलिङ्गितम् । (८५) अविअ उक्तम् । (८६) उड्डुसिअ (८७) उल्लुसिअ (८८) चिमिण (८९) उल्लुकुसिअ (९०) ऊसलिअ रोमाञ्चितम् । (९१) असङ्गिओ सक्त । (९२) आरेइअ मुकुलित मुक्त भ्रान्त पुलकित च । (९३) उच्छ ण्डिअ शरादिव्यथितम् अपहृत च । (९४) चण्टिअ छन्नम् । (९५) ऊससिअ (९६) ऊसअ उपधानीकृतम् । (९७) आविअ प्रोतम् । (९८) अवहट्ठो दर्पित । (९९) आरद्धो वृद्धिं गत गृहायातश्च । (१००) घुत्तिअअ (१०१) घुत्तिणिअ अन्विष्टम् । (१०२) घुग्घुत्तिअ अगङ्क भणितम् ।

(78) HD उच्चुलउलिअ ? 1 121 HD notes उपिलवेलिअ (as from Tr), B उच्चुडरिअ, C वच्चुद्धलिओ, K पड्डुडरिअ, M पप्पुद्धरिअ, T पच्चुडरीअ (79) HD (अकन्त) 1 9 S अकतो, T अकतो (80) HD (=पर्यस्त) 1 165 C जअल्लो, M ओअल्लो, S ओअल्लो (81) HD 2 6. (82) HD 2 5 BC कथो, T कथो (83) KS पक्खिअ, M फोकिअ, T फेकिअ (84) HD 1 11 (85) HD 1 10 MS अपिअ (86) B उड्डुसिअ, C उड्डुओसिअ उड्डुसिअ, T उड्डुहिअ (87) HD (उल्लसिअ) 1 115 B उल्लसिअ, T उल्लसिअ (88) HD (चिमिणो) 3 11 KS विमिण, M om (89) HD (कसिअ) 1 115 KS डुल्लुकुसिअ, T उल्लुकुसिअ, M om (90) HD 1 141 K ऊसरिअ, MS ऊसलिल (91) HD 1 55 B अस्सगिओ, T असगिओ (92) HD 1 77 C आरोइअ. (93) HD 1 112 B ओच्छ ण्डिअ, C ओच्छन्दिअ, K उच्छङ्गिअ, S उच्छडिअ B शरीरादि° for शरादि° T अवमृत्त for अपहृत (94) B छण्डिअ, M चडिअ, T चकमिअ (95) B ऊससिअ, C ऊसुम्मिअ, T ऊसासअ (96) HD 1 140 B ऊसिअ (97) HD 1.76 B आलिअ, M आपिअ, T आसीअ (98) HD 1 23 B अवहिट्ठो, S अवहच्छो, T₁ अवहोट्ठो, T₂ अवहेट्ठो (99) HD 1 75 C आरोद्धो, S आरधो KS गृहायातश्च, T ग्रहा° for गृहायातश्च (100) HD (घुत्तिअ) 2 109 B उड्डिअ (101) HD 2 109 B घसणिअ, KS घुत्तिअ, M घुत्तिणिअ (102) HD 2 109 C घुग्घुत्तिअ, MS घुग्घुत्तिअ.

त्रि प्रा १४

(१०३) उल्लूढो (१०४) उच्चपो आरुढ । (१०५) खव-
लिओ कुपित । (१०६) चकडिअ ग्रीणितम् । (१०७) उव्यतो गलितो
निरुक्तश्च । (१०८) गुडिओ सनद्ध । (१०९) गुम्मइओ आपूरित
स्खलित आमूलात्सखलित मूढ विघटितश्च । (११०) पडिरिग्गअभग्नम् ।
(१११) परिअडिअ प्रकटितम् । (११२) परिअडलिअ परिच्छिन्नम् ।
(११३) ओप्पमृष्टम् । (११४) कोज्जरिअ पूरितम् । (११५) उम्मल
घनीभूतम् । (११६) वेल्हाइअ (११७) खटइअ सकुचितम् । (११८)
अण्डिअ प्रहृतम् । (११९) अणुअज्जिओ प्रयात प्रतिनागरितश्च ।
(१२०) णज्जर दलितम् । (१२१) उल्लुहुलिओ अनितृप्त । (१२२)
वप्पिअ (खप्पिअ ?) (१२३) आरोग्गिअ भुक्तम् (१२४) उब्भालण
(१२५) उच्छुण्ण (१२६) अहिरेइअ (१२७) उद्धुमाअ
(१२८) अप्पुण्ण परिपूर्णम् ।

(103) HD 1 100 B उल्लूढो (104) HD 1 100 B उच्छूढो, C
उच्छूढो, KM उच्चओ, S उचओ (105) HD 2 72 B आविलिओ, K
खविलिओ, T अवलिओ (106) HD (चकखडिअ) 3 6 B कडिअ, T₁
चकसअ, T₂ चकडिअ (107) HD 1 129 B उपपत्तो, KM उत्ततो, S
उत्ततो T उपतो (108) T गुढओ (109) HD 2 103 T गम्मइओ
(110) HD (पडिरिजिअ) 6 32 K पडिरिग्गिअ, M पडिरिभिअ, S पडिरि
गिअ, T विसिरिदिअ (111) M परिअत्तिअ, S परिअत्थिअ (112) HD
6 36 C परिअट्ठविअ B परिच्छन्न for परिच्छिन्नम् (113) HD (ओणा)
1 148 (114) HD (कोज्जरिअ) 2 50 (115) HD 1 91 C ओम्मल
(116) HD 7 79 B वेल्हाइअ (117) HD 2 72 B खटइअ (118) HD
3 55 C झदिअ, MS झडिअ (119) HD (अणुवज्जिअ) 1 41 C अणुअज्जिओ,
T अणुअज्जओ (120) HD (णज्जरो) 4 19 C पज्जतर, T णज्जरि (121)
HD (उल्लुहुलिओ) 1 117 CKMS उल्लुहुलअ, T उल्लुमुलिओ (122) खप्पिअ ?
HD (खरिअ) 2 67 M खप्पिअ, T₁ पप्पिअ, T₂ पपिअ (123) HD
1 69 B आरोग्गिअ, C आरोग्गिअ (124) HD 1 103 B उब्भालण,
C उल्लअ (125) B उवण, उवुण्ण, T उप्पणि (126) B अहिरोइअ, T अहिरे-
हिइअ (127) C अद्धुमाअ, S उद्धुमाअ, T उद्धुमाअ (128) HD (अप्पुण्ण)
1 20 M अप्पुण्ण S अवघण्ण

(१२९) पच्चावेणिओ समुखमागत । (१३०) दुग्गुच्छ भ्रमितम् ।
 (१३१) वट्ठापिअ समापितम् । (१३२) पारद्ध अभिपीडितम् । (१३३)
 उट्ठाणिअ रणद्रुतम् । (१३४) उज्झमाण पलायितम् । (१३५) विडत्त
 अर्जितम् (१३६) छिक्क स्पृष्टम् । (१३७) थेणिछअ हृतम् । (१३८)
 विउलो आयिम् । (१३९) साणिअ (१४०) तिक्खाणिअ शातम् ।
 (१४१) सोहिछ (१४२) पक्क (१४३) समराइअ (१४४)
 आइप्पण पिष्टम् । (१४५) ओत्थअ (१४६) ओसविअ अवसन्नम् ।
 (१४७) पडिसारिअ स्मृतम् । (१४८) पेण्डइअ पिण्डितम् । (१४९)
 उग्गहिओ निपुणगृहीत विरचितश्च । (१५०) गमिअ अवधृतम् ।
 (१५१) उट्ठिओ निषिद्ध । (१५२) णिग्गिण्णो निर्गत । (१५३)
 किवाडो स्खलित । (१५४) लोडो अत्यासक्त स्मृतश्च ।

(129) HD (पच्चोवणी) 6 24 C S पच्चाणिओ,
 T₁ उच्चवेणिओ (130) B दुग्गुच्छ, C अग्गुच्छ, S दुग्गु (131) C
 पट्ठाविअ, M पट्ठविअ, S वट्ठाविअ, T वस्साविअ (132) HD 6 77 C
 चारड्ड, S पारव T पराद्धि (133) HD (उट्ठलिअ) 1 100 C उट्ठारिअ KS
 रणहृत, MT रणमृत for रणद्रुतम् (134) HD (उज्झमण) 1 103 (135)
 B विट्ठिअ, C विट्ठित, M पिडत्त (136) HD 3 36 (137) HD (थेणि-
 छिअ) 5 32 B वेणिछअ C पणिछअ T भृत for हृतम् (138) HD
 (विउलो) 7 63 C पिउओ, K विउरो (139) HD (साणइअ) 8 13 T
 साणिअ (140) HD 5 13 B णिक्खालिअ, C णिक्खाविओ, K भिक्खा-
 लिअ, M हिक्खालिअ S भिक्कालिअ BKMS श्रात, T (अ)वशात for
 शातम् (141) C सोहिअ, K साहिअ, T सोरिछि (142) HD (पक्को) 6 64
 MS पक्क (143) T सराइअ for समराइअ (144) HD 1 78 K आइ-
 प्पण, M आइप्पण, S आइप्पण, (145) HD (ओत्थओ) 1 151 (146)
 HD (ओसविअ) 1 168 BT ओसप्पिअ (147) HD 6 33 T पाडि-
 सारिअ (148) HD (पेड) 6 81 B वेण्डइअ, C वण्डइअ, MS पेण्डइअ
 (149) HD (उग्गहिअ) 1 104 C अग्गहिओ, M उग्गविओ (150) C
 गविअ for गमिअ (151) B उट्ठुच्छिओ, C विडुच्छिओ, K ओट्ठिओ, MT₁
 उट्ठुच्छिओ, T₂ उट्ठुच्छिओ (152) HD 4 36 B णिग्गिण्णो, C णग्गट्ठो,
 KMS णिग्गिण्णो, T णिट्ठिण्णो (153) HD (फिबोडो) 2 31 C क्किपाडो,
 KS कवाडो (154) HD (लोडो) 7 29 C लोट्ठो, KS om, T लोट्ठा

(१५५) प विरजिओ स्निग्ध । (१५६) हु र हु णिड अ (१५७) उ दू लि अ
 (१५८) ओ सत्त अवनतम् (१५९) ओ ज्जरि अ प्रक्षित विक्षित च ।
 (१६०) विस्सुओ (१६१) ववहिओ उन्मत्त । (१६२) परिक्खा-
 इअअ परिक्षीणम् । (१६३) ठिक्क (१६४) हे लुअ क्षुतम् । (१६५)
 थ मिअ पिस्सुतम् । (१६६) अज्जसिअ (१६७) अवडाहिअ
 (१६८) उक्कास उत्कृष्टम् । (१६९) हल्लप्फलिअ तरितम् (१७०)
 उद्दरिअ उत्थातम् । (१७१) अट्ठो यात । (१७२) उल्लिक्क दुश्चे-
 दितम् । (१७३) उच्छड्डिअ मुषितम् (१७४) वो गिण्ण (१७५)
 परिअम्मिअ अलकृतम् । (१७६) उक्किअ प्रसृतम् । (१७७) झत्थो
 (१७८) लिहक्को (१७९) मोओ (१८०) सत्थो गत ।

(155) HD 6 /4 B पविरजवो, KS om, M परिरजिओ, T
 परिमजिओ (156) B उवडिअ, KS om, T गुद्धुव्विअ (157) B उद्दू-
 लिअ, C उद्दूविअ, KS om (158) Sk अवसक्तम् B ओणअ, KS om
 (159) HD (उज्जरिअ) 1 133 KS om (160) KS om, M अप्पुओ,
 T₁ विप्पुओ, T₂ पिप्पुओ (161) Sk व्यवहित B अविहिओ, KS om,
 T पवहिओ (162) Sk परिक्षायितम् KS om, M परिभाअ, T परिगा-
 हिअ (163) HD 3 36 C चिक्क, KS om, (164) HD 872 B
 पिळअ, KS om, M छेलअ, T₁ हेलहअ, T₂ हेलहअ (165) HD 5 25.
 B पविग्घं, KMS om (166) HD 1 30 C उज्जसिअ, KS om,
 M अज्जसिअ, T अज्जस्सिअ (167) HD 1 47 KS om, T अवाविअ
 After अवडाहिअ S adds लोद्धिरो (cf HD 7 25) अत्थासक्त (168) HD.
 (उक्कासिअ) 1 114 BM उक्कोस उत्कृष्टम्, KS om (169) HD 8 59
 B हल्लपविअ, C हल्लपविअ, K पहुल्लकरिअ or पहुल्लपरिअ, Mom, S पहुल्लपलिअ
 T हल्लफलिअ (170) HD (उद्दरिअ) 1 110 M om, S उद्दालिअ, (171)
 HD 1 10 C आरिट्ठो, K अट्ठगो, M om, S अट्ठगो (172) M om, T
 अल्लिक्क (173) HD (उच्छड्डिअ) 1 112 C उच्चादिअ, M om, S उच्छेदिअ,
 T उड्डिअ (174) B उगिअ, K दोग्गीण, S दीगिण (175) Sk परिकर्मितम्.
 B पट्ठिअम्मिअ, M परिअम्मिअ (176) CT उक्कअ for उक्किअ (177) HD
 (झत्थं) 3 61 B गत्तो, KS झत्तो, T कत्थो (178) T लिक्को for लिहक्को.
 (179) HD 6 148 B om (180) HD 1 8 B सत्तो, C गावो, K
 अच्छो, S अत्थो

(१८१) खसिअ (१८२) उच्छुरिअ (१८३) पडिहत्थो आपूर्णम् । (१८४) णिज्जर जीर्ण खिन्नच । (१८५) उज्जलो (१८६) उच्छुलो (१८७) उब्बालो (१८८) अवाहिओ । (१८९) उत्तप्पो अन्वासिनम् । (१९०) ओइल्लअ (१९०अ) उक्कुण्ड निप्रलम् । (१९१) उद्धच्छो लितम् । (१९२) छुहिअ पार्श्वपरावृत्तम् । (१९३) अणग्गपल्लइ पुनस्तम् । (१९४) अण्णसअ आस्तृतम् । (१९५) उप्पड्डिअ नष्टम् । (१९६) अणहप्पणअ भर्त्सितम् । (१९७) उज्जरिओ (१९८) उग्घओ । (१९९) विमइओ । (२००) मइओ (२०१) पइओ निस्तीर्ण । (२०२) कुदो (२०३) वामो (२०४) अवगदो (२०५) पइण्णो (२०६) धुत्तो आक्रान्तम् ।

(181) M om खसिअ (182) HD (उच्छुरिअ) 1 90 B विच्छुरिअ, K उच्छुरित, M om S उद्धुरित (183) HD 6 19 B पडिहत्थ अपूर्णम् (184) HD (णिज्जर) 4 26 S णिजर, S om जीर्ण (185) HG 2 174 HD 1 97 B उज्जलो, T अलो (186) HD 1 131 BT उप्पलो, K उच्छणो, M उच्छुणो, S उच्छूणो, T₂ उच्छुणो (187) HD (ओब्बालो) 1 102 B उब्बालो, C उग्गलो, S ओब्बालो, T उबालो (188) B अजडिओ, T अवानिओ (189) HD 1 131 B उत्ततो, Tom (190) HD (ओइल्ल) 1 158 CM ओअल्लअ (190 A) HD (उक्कुडो) 1 91 B उक्कुड, C उक्कद, M उक्कुड्ढ, T कूट (191) HD (उद्धत्थो) 1 96 B उद्धच्छो, C उडबो, M उड्ढच्छो, T उड्ढो (192) HD 3 30 B छुहिअ, M छुहित (193) अपिट्ठवल्लइ, T अणग्गपल्लग्गं (194) B अण्णसअ T अस्तृत for आस्तृतम् (195) C अपडिअ, S उप्पडिअ, T इच्छड्ढिअ (196) HD 1 48 BC अणहवणअ, T अणहप्पाणिअ (197) HD (उज्जरिअ) 1 133 C उज्जरिओ KMT उज्जरिओ (198) HD (उग्घओ) 1 126 C ओघिओ, T उग्घओसिओ (199) HD (विमइअ) 7 71 C मरिओ, T विमइओ (200) HD (मइअ भर्त्सितम्) 6 114 B मइओ, M om, S तुइओ, T मग्गओ (201) HD (पइअ भर्त्सितम्) 6 64 T चइओ (202) HD (कुदो) 2 34 C इडो, S कुदो (203) HD 7 47 KS पवामो, M पवामो, T पामो (204) HD (अवगद, 1 30 C अवगडो (205) HD 6 7 C वेण्णो (206) HD 5 58.

(२०७) ओक्खलिअ (२०८) ओरम्पिअ (२०९) उक्खण्डिअ त्रुटितम्
खण्डितमित्यर्थ । (२१०) अण्ण (२११) कप्परिअ आरोपितम् । (२१२)
आहविओ चूर्णितम् । (२१३) उल्लुण्ठिअ (२१४) दुहअ (२१५)
उत्थिअ (२१६) उक्कासिअ (२१७) ओत्थरिअ रणलब्धम् । (२१८)
ओमहिअ पुरस्कृतम् । (२१९) वक्खलिअ उत्सङ्गितम् । (२२०) उअ-
क्किअ पुञ्जीकृतम् । (२२१) पिण्डइअ प्रशान्तम् । (२२२) उल्लुहुण्डिअ
हेषितम् । (२२४) हेक्किअ (२२५) हीसमण उन्नतम्, उत्तम
चुम्बित च । (२२६) मुम्मिअ (२२७) मुल्लिअ शीलितम् । (२२८)
महुरालिअ (२२९) णिस्सिमिओ निर्वासित । (२३०) विक्खिण्णो
अवकीर्ण । (२३१) णिरित्तो नत । (२३२) गुम्मिओ मूलोत्सन्नम् ।

(207) HD (ओक्खण्डिअ) 1 112 C उक्करिअ, S ओक्खलिअ, T ओक्ख-
पिअ (208) HD 1 171 B ओरपिअ, C उरविअ, M आरपिअ (209)
HD 1 112 C उक्कडिअ, K उक्कण्डिअ, MS उक्कडिअ, T इक्कडिअ.
(210) KMST om, HD does not give this word (211)
HD 2 20 B कप्परिअ, KS कपरिअ आरोपित (212) B अहविओ,
C आहविओ, S अहदिओ K घूर्णित, M चूर्णित, S पूर्णित for चूर्णितम्
(213) HD 1 109 BT उल्लुण्डिअ, उल्लुअ, M उल्लुण्डिअ, S उल्लिअ
(214) HD (दुहओ) 5 45 C धुहअ, T लुहअ, (215) C ओउल्लिअ,
KMS उत्थित (216) HD 1 114 C उक्कोसिअ, M उक्कासिअ (217)
HD (ओत्थरिओ) 1 169 B ओत्थरिअ, C उत्तरिअ, K ओच्छरिअ, M
ओत्तरिअ, ST ओत्थरिओ (218) T ओघहिअ for ओमहिअ (219)
HD (वक्कलअ) 7 46 C वणनत्तडिअ, K वज्जलत्त, M पक्कलिअ, S वज्जलअ
T वक्कलअ (220) HD 1 107 C वलक्किअ उग्यक्किअ, S उअक्किअ T
वअक्किअ (221) HD 6 54 C पिण्डइअ, M वेण्डइअ, S पेण्डइअ
T पेण्डइअ (222) HD (उल्लुण्डिअ) 1 119 M उल्लुण्डिअ, S उल्लुहुण्डिअ,
T उल्लुहुल्लिअ (224) CM हक्किअ, F हेगिअ (225) HD 8 68 B
हिसमण, C हेसमण, T हिसमणि (226) T गुट्ठिअ for मुम्मिअ (227) M
मुल्ल T गुल्लि S सिलित for शीलितम् (228) HD 6 125 M मुहुरा-
लिअ (229) Sk नि सौमित B णिस्सिमिओ (230) HD (विक्खिण्ण)
7 88 KS विक्खिण्णो HD अवतीर्ण for अवकीर्ण (231) HD
णिरिक्को 4 30 T णिरिक्को B नत्त for नत (232) B गुम्मुओ मूलोत्सन्न
for गुम्मिओ मूलोत्सन्न

(२३३) णि रुत्त निश्चितम् । (२३४) पक्क ङ्ङि अ प्रस्फुरितम् । (२३५) ख णिड ओ मद्यासक्त । (२३६) वे ङ्ङि ओ वेष्टित । (२३७) वो ली णो अति-
क्रान्त । (२३८) णि म्मि ओ स्थापित । (२३९) ल क्खि ओ (२४०) मि ओ विघटित । (२४१) णि च्च णि ओ जलधौत । (२४२) च क्खि अ
आस्वादितम् । (२४३) तु च्छ अ रञ्जितम् । (२४४) रे कि अ
आक्षिप्तम् । (२४५) पर ङ्ङो भीत पतित पीडितश्च । (२४६)
प ङ्ङि अ ग्मि अ वर्धापित परिभुक्त च । (२४७) उच्छुल्लो विधारित ।
(२४८) ण ङ्ङि ओ णश्चित । (२४९) ओ सक्कि ओ (२५०)
सग्ग ओ (२५१) फसुलो मुक्त । (२५२) गु मिलो मूढ स्खलित
आपूर्णश्च । (२५३) ससोसि ओ चूर्णित भीत आरूढ उद्विग्नश्च ।
(२५४) उच्चल्लो (२५५) अ ज्झ सि अ दृष्टम् । इत्यादि ॥ १३२ ॥

(233) HD 4 30 T णीदत्ता (234) HD (पक्खङ्ङिअ)
6 20 M पक्कङ्ङिअ, S पक्कङ्ङिअ, T पक्कसाअ, (235) HD 2 78
B ओण्डिओ Bp T अन्यासक्त for सद्यासक्त (236) M वेङ्ङिओ
for वेङ्ङिओ (237) B वोरिणो for वोलीणो (238) B जणिम्मिओ, M
णिमिओ, T णिराओ (239) M लक्खओ, S लखओ (240) S मिवो for
मिओ (241) ? (242) From चक्ख (243) HD 5 15 B तुत्थअं,
M उत्थअ (244) HD (रेंकिअ) B क्किअ, MT रेंकिअ S लेक्किअ
(245) M वरदो, S परदो, T परग्गो (246) HD 6 74 M पङ्ङिअंठिअ,
S पङ्ङिअगिअ, T पङ्ङिअंठिअ (274) HD 1 131 M उच्छुल्लो, S उद्धुल्लो,
T उच्छुल्लो T विदारित for विधारित (248) HD 4 10 B णिङ्ङिओ
(249) HD (ओसक्की) 1 149 B इसक्किआ, C ऊरिसक्किओ, M ओसिक्किओ,
S इसिक्किओ, T ऊसक्किओ (250) HD (सग्गहो or सग्गहो) 8 4 C नगओ,
M सगओ (251) HD (फसुलो) 6 82 B पुसुलो, C पसुलो, S घुसुलो
(252) HD (गुमिल) 2 102 B मुमिलो, C गमिदो, T उमिलो (253)
BC ससाओ KST सशोषित चूर्णम् for चूर्णित (254) B om, C उत्तुवां,
S उच्चल्लो (255) HD 1 30 B उज्झासिअ B om दृष्टम्

धातवोऽर्थान्तरेष्वपि ॥ १३३ ॥

उक्तम्योऽर्थम्योऽर्थान्तरेष्वपि धातवो वर्तन्ते । वलि प्राणने पठित ,
खादनेऽपि वर्तते । वलइ खादति प्राणन करोति वा ॥ एव कलि सख्याने
मज्ञाने च । कलइ जानाति सख्यान करोति वा ॥ गिरिर्गतौ प्रवेशे च ।
गिरइ प्रविशति गच्छति वा ॥ काक्षते पम्फ आदेश प्राकृते । पम्फइ
इच्छति खादति वा ॥ पङ्कते (१) थक्क आदेश । थक्कइ नीचा गतिं करोति
विलम्बयति वा ॥ विलप्युपालम्भिसतपिनिश्चसा झखादेश । झखइ विलपति
उपालभते सतपति निश्चसिति वा ॥ केचित्कैश्चिदुपसर्गैर्नित्यम् । पहरइ युध्यते ।
सहरइ सवृणोति । अणुहरइ सट्टशो भयति । णीहरइ पुरीषोत्सर्ग करोति ।
विहरइ काडति । आहरइ खादति । पडिहरइ पुन पूरयति । परिहरइ
त्यजति । उपहरइ पूजयति । बाहरइ आह्वयति । पवसइ देशान्तर गच्छति ।
उच्छुवइ चोरयति । उल्लुहइ नि सरति ॥ १३३ ॥

इति श्रीमदर्हन्निन्दित्रैविद्यदेवश्रुतधरश्रीपादप्रसादासादितसमस्तविद्याप्रभाव-

श्रीमत्रिविक्रमदेवविरचिनप्राकृतव्याकरणवृत्तौ

तृतीयाध्यायस्य प्रथम पाठ ॥

133 S ओलइ for वलइ B सस्थान, K सज्ञान for सज्ञान K प्रवेशेपि
for प्रवेशे च M फफ for पम्फ M फफइ for पम्फइ K काक्षति for इच्छति
S om इच्छति T₁ विक्रते T₂ निक्रते for पङ्कते Bp निजा for नीचा
After निश्चसिति KMS add भाषते B गिहरइ for णीहरइ KM उच्छुवइ,
S उच्चवइ for उच्छुवइ K चटति, S चडति, T चटति for चोरयति B
उल्लुहरइ, T उल्लरइ for उल्लुहइ Colophon M om from 'मदर्ह
down to श्रीमत् MS तृतीयस्याध्यायस्य for तृतीयाध्यायस्य

द्वितीयः पादः ॥

दस्तस्य शौरसेन्यामखावचोऽस्तोः ॥ १ ॥

शौरसेन्या भाषाया तकारस्य अखौ अनादौ वर्तमानस्य अच परस्य अस्तो असयुक्तस्य दकारो भवति । तदो पूरिदपदिण्णेण मारुदिणा मन्तिदो । एतस्मात् एदाहि । सतत सदद ॥ अखाविति किम् । तथा तथा । तथा करेध । तरइ ॥ अच इति किम् । चिन्ता । मन्तिद ॥ अस्तोरिति किम् । मतो । अय्यउत्तो । असमापिदसक्कार । हला सउन्तले ॥ १ ॥

अधः कचित् ॥ २ ॥

तस्येत्यनुवर्तते । शौरसेन्या सयोगे अधो वर्तमानस्य तस्य दकारो भवति, कचिल्लक्ष्यानुसारेण । महन्दो । अन्देउर ॥ २ ॥

तावति खोर्वा ॥ ३ ॥

शौरसन्त्या तावच्छब्दे खो आदेस्तकारस्य दो वा भवति । दाव । ताव ॥ ३ ॥

थो धः ॥ ४ ॥

वेत्यनुवर्तते । शौरसेन्या थस्य धो वा भवति । कवेदि कहेदि, कथयति । कध कह, कथम् । पिध पिह, पृथक् । कधा कहा, कथा । अखा-वित्येव । थाम । थेव ॥ अच इत्येय । कन्था ॥ अस्तोरित्येव । तित्यं तीर्थम् ॥ ४ ॥

1 B read तकारस्य after असयुक्तस्य B पूरिदपदिण्णेण for °पदिण्णेण After एदाहि KS add पदाओ पताक BT कथा for करेध K om तरइ M करइ for तरइ KS om अय्यउत्तो M असमाविदसक्कार, T °सकर for °सक्कार B सउन्दले, T सउइले for सउन्तले 2 B सयोगेऽध-कचित् for the Sūtra KT अथ for अध in the Sūtra After लक्ष्यानुसारेण BT read महन्दो T महदो for महन्दो After मह दो M adds नमन्दो T अदेप्परि for अन्देउर 4 S थो द for the Sūtra BT थाम for थाम T कथा for कन्था T सत्य for तित्यं

इहहचोर्हस्य ॥ ५ ॥

शौरसेन्यामिहशब्दस्य 'यधमिथ्याहचौ [२ ४ ५] इति विहितस्य हचप्रत्ययस्य च हकारस्य णकारो वा भवति । इध इह । होध होह । परिताअध परिताअह ॥ ५ ॥

भुवो भः ॥ ६ ॥

हस्येत्यनुवर्तते । शौरसेन्या भुवादेशस्य हकारस्य भकारो वा भवति । भोदि होदि भुवदि हुवदि हवदि ॥ ६ ॥

अन्त्यादिदेति मो णः ॥ ७ ॥

शौरसेन्यामन्त्यान्मकारात्परो णकारागमो वा भवति इदेति इकारे एकारे च परे । जुत्त णिम जुत्तमिण, युक्तमिदम् । सरिस णिम सरिसमिण, सट्ठमिदम् । किं णेद किमेद, किमेतत् । एण णेद एवमेद, एवमेतत् ॥ ७ ॥

यो य्यः ॥ ८ ॥

शौरसेन्या र्यस्य स्थाने य्य इत्यय वा भवति । अय्यउत्तो । पय्याउली-किदमिह । सुय्यो । कय्यपरवसो ॥ पक्षे । अज्जउत्तो । पज्जाउलीकिद मिह । सुज्जो । कज्जपरवसो ॥ ८ ॥

पूर्वस्य पुरवः ॥ ९ ॥

शौरसेन्या पूर्वशब्दस्य पुरव इत्यादेशो वा भवति । अपुरवमेद । पक्षे । अपुवमेद ॥ ९ ॥

इअदूणौ क्त्वः ॥ १० ॥

शौरसेन्या क्त्वाप्रत्ययस्य इअ दूण इत्यादेशौ वा भवत । भविअ होदूण । पढिअ पढिदूण । रमिअ रमिदूण ॥ होत्ता भोत्ता पढित्ता रन्ता इति सिद्धावस्थाया वलोपे ॥ १० ॥

6 T भुवो हा for the Sūtra BT भवति for हवदि 7 K युत्त णिम for जुत्त णिम K om जुत्तमिण K om सरिसमिण 8 K om स्थाने K इति वा for इत्यय वा After सुय्यो K adds सूर्य । पक्षे सुज्जो ST om कय्यपरवसो K पज्जाउलीकिद मिह for 'किद मिह K om सुज्जो 9 B पुरवमेद, M अपुरव णाडअ for अपुरवमेद, B पुवमेद for अपुवमेद 10 KMS हवउणो क्त्व for the Sūtra KM इअ ऊण for इअ दूण K भोऊण for भोदूण KT सोत्ता भोत्ता इति तु for होत्ता भोत्ता पढित्ता रन्ता इति MT क्त्ता for र ता T मरिअ मरिदूण for रमिअ रमिदूण

कृगमोर्दुअः ॥ ११ ॥

कृञ् गम् इत्याभ्या परस्य क्त्वाप्रत्ययस्य डित् अदुअ इत्यादेशो वा भगति । कदुअ । गदुअ । करिअ । गमिअ । करिदूण । गमिदूण ॥ ११ ॥

इदानीमो ल्दाणि ॥ १२ ॥

शौरसेन्यामिदानीम स्थाने दाणि इत्यादेशो लिङ्भवति । लिङ्त्वान्न विकल्प । अणन्दरकरणिज दाणि आणवेदु अय्यो । 'तन्वत्ययश्च' [३ ४ ६९] इति सूत्रात् प्राकृतेऽपि । अण्ण दाणि होइ ॥ १२ ॥

तस्मात्ता ॥ १३ ॥

शौरसेन्या तस्माच्छब्द ता इत्यादेशमापद्यते । ता जाव पविसामि । ता अल एदिणा माणेण ॥ १३ ॥

णं नन्वर्थे ॥ १४ ॥

शौरसेन्या नन्वर्थं ण इति निपात प्रयोक्तव्य । ण अफलोदअ । ण अय्यमिस्सेहि पुढम एव आणत्त । ण भव मे अगगदो चलदि ॥ १४ ॥

अम्महे हर्षे ॥ १५ ॥

शौरसेन्या अम्महे इति निपातो हर्षे प्रयोज्य । अम्महे एदाए उम्मिळाए सुपरिघडिदो भव ॥ १५ ॥

हीही वैदूषके ॥ १६ ॥

शौरसेन्या विदूषकसबन्धिनि हर्षे हीही इति निपात प्रयोक्तव्य । हीही सपण्णा मणोरहा पिअअस्सस्स ॥ १६ ॥

11 KM इत्येताभ्या for इत्याभ्या KMS करिउण गमिउण for करिदूण गमिदूण After गमिदूण KMS add गच्छिउण 12 KST om लिङ् K अणतर for अणन्दर° BT अणतर for अण्ण T om दाणि 13 T तस्मात्ता for the Sūtra 14 BT पढम for पुढम 15 T अम्महे for अम्महे in the Sūtra, Com and illustrations KMS एकाए for एदाए 16 B विदूषके for वैदूषके T मणोरहा for मणोरहा

हीमाणहे निर्वेदविस्मये ॥ १७ ॥

शौरसेन्या हीमाणहे इति निपात निर्वेदे विस्मये च प्रयोक्तव्य ।
निर्वेदे-हीमाणहे परिस्सन्ता अम्हे एदेण णिअविहिणो दुग्गिलसिदेण,
परिश्रान्ता वयमेतेन निजविधेर्दुग्गिलसितेन ॥ त्रि स्म ये-हीमाणहे जीवतवच्छा
मे जणणी ॥ १७ ॥

एवार्थे एव्व ॥ १८ ॥

शौरसेन्यामेवार्थे एव्व इति निपात प्रयोज्य । मह एव्व भणन्तस्स ।
सो एव्व देसो ॥ १८ ॥

हज्जे चेट्याह्वाने ॥ १९ ॥

शौरसेन्या हज्जे इति निपात चेट्याह्वाने प्रयोज्य । हज्जे चदुरिए ॥
॥ १९ ॥

अतो डसेर्दुदोश ॥ २० ॥

शौरसेन्यामकारात्परस्य डसे दु दो इत्येतौ शितौ भवत । दूरादु ।
दूरादो एव्व ॥ २० ॥

आत्सावामन्थ्य इनो नः ॥ २१ ॥

शौरसेन्याभिनो नकारस्य आमन्थ्ये सौ परे आत्वा वा भवति । हो
कञ्चुइआ । हो तवस्सिआ । हो मणस्सिआ ॥ २१ ॥

मः ॥ २२ ॥

शौरसेन्यामामन्थ्ये सौ परे नकारस्य मकारो वा भवति । होराअ । हो
पिअवम्म । हो सुकम्म । भअव कुसुमाउह ॥ पक्षे । सअललोअन्तआरि
भअव हुदवह ॥ २२ ॥

17 KS om शौरसेन्या Kom निर्वेदे KMS परिस्सतो हगे for परिस्सन्ता
अम्हे T जीविदवच्छा जीवतवच्छा 18 KS ग्येव्व इति MT येव्व इति for
एव्व इति MST सो ग्येव एसो for सो एव्व देसो 19 KMS चदुरिए for
चदुरिए 20 T दूरादो येव्व for दूरादो एव्व 21 B हे for हो KMST
हो तवास्सि हो मण स्सि for हो तवस्सिआ हो मणस्सिआ S मणस्सि for मण-
स्सिआ 22 B हे for हो throughout B om हे सुकम्म B सअललोअ-
अहिभर्व हुदवह

भवताम् ॥ २३ ॥

आमत्र्य इति निवृत्तम् । शौरसेन्या भवत्प्रकाराणा सौ परे नकारस्य मो भवति । किं भव हिअएण चिन्तेदि, किं भवान् हृदयेन चिन्तयति । एदु भव, पज्जलिदो भव ह्रदासणो, एतु भवान्, प्रज्वलितो भगवान्हुताशन । मघव पाकसासणो, मघवान् पाकशासन । कअव करेमि काह च, कृतवान् करोमि करिष्यामि च ॥ २३ ॥

भविष्यति स्सिः ॥ २४ ॥

शौरसेन्या भविष्यदर्थे विहिते प्रत्यये परे स्ति इति भवति । हिस्सा-दीनामपवाद । भविस्सिदि । करिस्सिदि । गच्छिस्सिदि ॥ २४ ॥

इजेचोर्दट् ॥ २५ ॥

‘लटस्तिप्ताग्निजेच्’ [२ ४ १] इति वर्तमाने प्रथमपुरुषैकवचन-स्थाने विहितयोरिजेचोर्दकारागमो भवति । टित्त्वादादि । रमदि रमदे । हसदि हसदे । गच्छदि गच्छदे । होदि । देदि । णेदि ॥ २५ ॥

शेषं प्राकृतवत् ॥ २६ ॥

शौरसेन्यामिह प्रकरणे यत्कार्यमुक्तं ततोऽन्यत्प्राकृतवदेव भवति । ‘दिहौ मिथ से’ [१ १ १८] इत्यारभ्य ‘दस्तस्य शौरसेन्यामखावचोऽस्तो’ [३ २ १] इति सूत्रात् प्राग् यानि सूत्राणि, तेषु यायुदाहरणानि तानि तदवस्थान्येव शौरसेन्या भवन्तीति विभागः प्रतिसूत्रमभ्युह्य दर्शनीयः । यथा—अन्तावेई । जुवईजणो । मणसिला इत्यादि ॥ २६ ॥

23 KS मकारो for मो ST कि एद भव for किं भव S पज्जलिदो for पज्जलिदो B महव for मघव B पाअसासणो for पाक°
24 KMS हिस्साह्यादीनामपवाद for हिस्सादीनामपवाद T om करिस्सिदि गच्छिस्सिदि 25 BS इजेचोर्दट् for the Sūtra KMT °विजेच् for °विजेच् BS °रिजेचो for °रिजेचो B टित्त्वादनुक्तमन्यन्यायेनादे for टित्त्वादादि After हसदे KMS add अच्छदे अच्छदि After होदि KMS add होदे 26 M अन्तावेदि । जुवदिजणो । मणसिला for अन्तावेई । मणसिला S मणसिला for मणसिला

मागध्या शौरसेनीवत् ॥ २७ ॥

शेषमिति वर्तते । मागध्या यद्वक्ष्यते ततोऽन्यच्छौरैसेनीयद् द्रष्टव्यम् ।
 तत्र ‘ दस्तस्य शौरसेन्यामखात्रोऽस्तो ’ [३ २ १] विशदु आउत्ते शामि-
 पशादाअ ॥ ‘अघ कचित्’ [३ २ २] अले कि एशे महन्दे कलकले,
 किमेष महान्कलकल ॥ ‘तायति खोर्ग’ [३ २ ३] मालेध ना मुञ्चेध
 वा, अय दात्र से आगमे ॥ ‘थो घ’ [३ २ ४] अले कुम्भीलआ कधेहि ॥
 ‘इहहचोर्हस्य’ [३ २ ५] ओशलध अय्या ओशलध ॥ ‘भुगो भ’ [३ २ ६]
 भोदि ॥ ‘अन्त्यादिदेति मो ण’ [३ २ ७] जुत्त णिम । गलिश णिम ॥
 ‘यों य्य’ [३ २ ८] अय्य, एशे खु कुमाले मलअकेदू ॥ ‘पूर्स्य पुरय’
 [३ २ ९] एशे अपुलवे ॥ ‘इअदूणौ क्तय’ [३ २ १०] कि खु शोहणे
 बम्हणे त्ति कलिअ लज्जा पदिग्गहे दिण्णे ॥ ‘कृगमोर्डुअ’ [३ २ ११]
 कदुअ । गदुअ ॥ ‘इदानीमो ल्दाणि’ [३ २ १२] शुणध दाणि, हगे शक्का-
 वदालतित्थवाशी धीवले ॥ ‘तस्मात्ता’ [३ २ १३] ता जात्र उत्रिगामि ॥
 ‘ण नन्वर्थे’ [३ २ १४] ण अत्रशलोवशप्पणीआ लाआणो शुणीअन्ते ॥
 ‘अम्महे हर्षे’ [३ २ १५] अम्महे एदाए उम्मिलाए शुपल्लिघट्टिदे भव ॥
 ‘हीही वैदूषके’ [३ २ १६] हीही कोशम्बाणअरी एश ॥ ‘हीमाणहे
 निर्वेदविस्मये’ [३ २ १७] निर्वेदे यथा त्रिक्रान्तभीमे राक्षस — हीमाणहे
 पलिशन्ता हगे एदेण णिअत्रिहिणो दुव्विलशिदेण ॥ विस्मये यथा उदात्त-
 राघवे राक्षस — हीमाणहे जीयन्तयच्छा मे जणणी ॥ ‘एवार्थे एव’ [३ २ १८]

27 B मागध्या for मागध्या in the Sūtra K om
 शेषमिति वर्तते B पशीददु भावमिश्रे for पविशदु दाअ K
 माउत्ते, S माउत्ते for आउत्ते B सयोगेऽघ कचित् for अघ कचित्.
 K om किमेष महान्कलकल KM ज दाव, T अज दाव for अय दाव
 K अम्मा for अय्या B पुरवे for अपुलवे KS इअऊणो for इअदूणौ.
 BMS बम्हणे शे त्ति for बम्हणे त्ति K लण्णा for लज्जा B शक्कावदालवन्त-
 लवाशी for शक्कावदालतित्थवाशी M om °तित्थ ° K पविशामि for उव-
 विशामि T om शुणीअन्ते B विदूषके for वैदूषके T om from ही ही

मए एव ॥ 'हज्जे चेव्याह्वाने' [३ २ १९] हज्जे चटुलिए ॥ 'अतो डसेर्दु-
दोश्' [३ २ २०] अह पि भागुलाअणादो मुह पवेमि ॥ 'आत्सावामन्त्य
इनो न' [३ २ २१] हे कञ्चुइआ ॥ 'म' [३ २ २२] हे लाअ ॥
'भवताम्' [३ २ २३] एदु भव शमणे भअय महावीले ॥ 'भविष्यति
स्ति' [३ २ २४] कहि णु एदे छुहिलपिए भगिस्सिदि ॥ 'इचेचोर्दट्'
[३ २ २५] अमच्चल-कशे पेक्खिदु इदो एव आअच्छदि ॥ अले किं एशे
महन्दे कलकले शुणीअदि ॥ 'शेष प्राकृतयत्' [३ २ २६] मागध्यामपि
'दिहौ मिथ से' [१ १ १८] इत्यारभ्य 'दस्तस्य शौरसेन्यामखावचोऽस्तो'
[३ २ १] इत्यस्य प्राग् यानि सूत्राणि, तेषु यान्युदाहरणानि सन्ति, तेषु
मध्ये अमूनि तदयस्थान्येति विभाग स्यमभ्यूह्य दर्शनीय ॥ २७ ॥

त्वाङ्गाहो डसः ॥ २८ ॥

मागध्यामित्यनुवर्तते । मागध्या आत् अवर्णात्परस्य डस डित् आह
इत्यादेशो भवति तु । हगे न एलिशाह कम्माह काली, अह न ईदशस्य
कर्मण कारी । भअदत्तशोणिदाह कुम्मे, भगदत्तशोणितस्य कुम्भ ॥ पक्षे ।
भीमशेणश पश्चादो आहिण्डीअदि । हिडिम्बाए घडुक्कअशोए ण उअ-
शमदि ॥ २८ ॥

आमो डाहड् ॥ २९ ॥

मागध्यामर्णात्परस्य आमो डाहादेशो डिट्वा भवति । डित्त्वात्सानु-
नासिक उच्चार । शअणाहँ मुह, खजनाना मुखम् ॥ पक्षे णलिन्दाण ।
शअणाण ॥ व्यत्ययात्प्राकृतेऽपि डाहड् । तुम्हाह । अम्हाह । सरिसाह ।
कम्माह ॥ २९ ॥

वैदूषके down to एशा B शवाहणअरी for कोशम्बा णअरी B यथा राक्षसी
for यथा विक्रान्तभीमे राक्षस K चउलिये, M चउलिके, T चटुलिके for
चटुलिए BK हगे वि for अह पि B भव महावले for भअय महावीले B
इजेचो for इचेचो T पेः किदु for पेक्खिदु 28 M वर्तते for अनुवर्तते M
om तु K आहिदाअदि for आहिण्डीअदि BT कुटुबअशोए for घडुक्कअशोए
29 KMT आमो डित् for the Sūtra B सुह for सुहँ B न डाहड्
for णलिन्दाण KMS om शअणाण

सौ पुंस्येलतः ॥ ३० ॥

मागध्या पुलिङ्गे अकारस्य एकारो भवति सौ परे । लिट्वान्न विकल्प ।
एष मेघ , एशे मेशे । एष पुरुष , एशे पुलिशे ॥ अत इति किम् । निधि
णिही ॥ पुसीति किम् । ज । जल ॥ ३० ॥

हगेऽहंवयमोः ॥ ३१ ॥

मागध्यामहवयमो स्थाने हगे इत्यादेशो भवति । हगे शक्कायआलतित्य-
वाशी वीयले । हगे शपत्ता, वय सप्राप्ता ॥ ३१ ॥

छोऽनादौ श्वः ॥ ३२ ॥

मागध्यामनादौ वर्तमानस्य छकारस्य शकाराक्रान्तश्चकारो भवति । गच्छ
गच्छ, गश्च गश्च । उच्छलति उश्चलदि । पिच्छिल पिश्चिले ॥ लाक्षणिकस्यापि ।
आपन्नवत्सल आवण्णवच्छलो आपण्णवश्चले । तिर्यक् प्रेक्षते, तिरिच्छि पेच्छइ,
तिरिश्चि पेश्वदि ॥ अनादाविति किम् । ठाले ॥ ३२ ॥

क्षः ँकः ॥ ३३ ॥

मागध्यामनादौ वर्तमानस्य क्षकारस्य जिह्वामूलीयाक्रान्तककारो भवति ।
यक्ष युके । राक्षस लुकशे ॥ अनादावित्येव । खए ॥ ३३ ॥

स्कः प्रेक्षाचक्षेः ॥ ३४ ॥

मागध्या प्रेक्षतेराचक्षतेश्च क्षस्य सकाराक्रान्त ककारो भवति । क्ष-
ुक [३ २ ३३] इत्यस्यापवाद । पेस्कदि । आअस्कदि ॥ ३४ ॥

30 K एसे मेसे for एशे मेशे KS णिहि(ही) After णिही KS
add झलि । पुसीति किं । जल, MT add कली KS om ज
T om जल 31 शक्कावदालम्भतलवाशी KS वासि for वाशी 32
T om the Sūtra and Com BT पिश्चिलो for पिश्चिले KS
तिरिच्छ पेच्छइ तिरिश्च पेश्वदि for तिरिच्छि पेश्वदि 33 KMS क्षष्क
for the Sūtra, 1 e these Mss do not use the sign of जिह्वा-
मूलीय here and also in the Com K युके लुक्षशे for युके लुकशे
M om खले, K खए क्षय, S खअजले, T खयकाले for खए 34 B om
क्षस्य

सः सषोः संयोगेऽग्रीष्मे ॥ ३५ ॥

मागध्या सकारषकारयो संयोगे र्त्तमानयो सकारो भवति, अग्रीष्मे ग्रीष्मशब्दे न भवति । ऊर्ध्वलोपाद्यपाद । स—पस्खलदि । हस्नी । बहस्पदी । मस्कली । विस्मये ॥ ष—शुष्कदारु शुष्कदालु । कष्ट कस्त । शष्पकाल शस्पकाले । वनुष्काण्ड धनुष्कण्ड ॥ अग्रीष्म इति किम् । गिम्हवाशले ॥ ३५ ॥

सो. श्लौ ॥ ३६ ॥

मागध्या सो सकाररेफयो शकारलकारौ यथासख्य भवत । स—सम शमे । हस हशे । स्तुति शुदी । शोभनम् शोहण ॥ र—नर नले । कर कले ॥ उभये—सारस शालशे । पुरुष पुलिशे ॥ ३६ ॥

न्यण्यज्ञजा जर् ॥ ३७ ॥

मागध्या न्य ण्य ज्ञ ज्ञ इत्येता ज् जकारो भवति । रिक्त्वाद् द्वित्वम् । न्य—अभिनन्युकुमार अहिमञ्जुकुमाले । कन्यका कञ्जआ । सानान्य शानञ्ज ॥ ण्य—पुण्यगन् पुञ्जवत्ते । अब्रह्मण्यम् अब्रह्मज्ञ ॥ ज्ञ—प्रज्ञा पञ्जा ॥ ज्ञ—अञ्जलि अञ्जली । धनञ्जय धणञ्जए । पानञ्जठ पाअञ्जले ॥ ३७ ॥

जो व्रजेः ॥ ३८ ॥

मागध्या व्रजतेर्जकारस्य जर् भवति । यस्यापवाद । वञ्जदि । वञ्जदे ॥ ३८ ॥

जयद्या यः ॥ ३९ ॥

मागध्या जकारयकारद्यकाराणा यकारो भवति । ज—जानाति याणादि । जनपद यगपर । दुर्जन दुय्यणे । गर्जति गय्यदि ॥ य—यानपात्र यागवत्त ॥ द्य—मद्य मय्य । अद्य किञ्च विबाधर आगत , अय्य किञ्च विद्याहले आअदे ॥ यस्य यत्प्रविधान 'अदेर्ज' [१ ३ ७४] इत्यस्य बाधनार्थम् ॥ ३९ ॥

१5 T हस्ते for हस्ती KT सुस्कदालु for शुष्कदालु B धनुष्कुण्ड धनु-
स्कण्ड T धनुष्खडी धनुस्खडी 36 ST श्रुति शुदी for स्तुति शुदी K om.
कर कले MT प्राञ्जलि. पञ्जली S पाङ्जल पङ्गले for पातजल पाअञ्जले 38.
T जर् व्रजे for the Sūtra MS छश्यापवाद , T छापवाद for यस्यापवाद
M om अन्य किल विद्याहले आअदे B विद्याहरे for विद्याहले T बाधार्थ
for बाधनार्थम्

त्रि प्रा १५

ष्ठडौ स्तम् ॥ ४० ॥

मागध्या षकाराक्रान्त ठकार, द्विस्तु टकारश्च सकाराक्रान्त टकार-
मापद्यते । ष-सुष्ठु कृत शुस्तु कद । कोष्ठागार कोस्टागाल ॥ इ-पट्ट पस्ट ।
भट्टारिका भस्टालिआ । भट्ट भस्टे । भट्टिनी भस्टिणी ॥ ४० ॥

स्थथौ स्तम् ॥ ४१ ॥

मागध्या स्थ र्थ इयेतौ सकाराक्रान्त तकारमापद्यते । स्थ-उपस्थित
उवस्तिदे । सुस्थित शुस्तिदे ॥ र्थ-अर्थपति अस्तवदी । सार्थग्राह
शस्तवाहे ॥ ४१ ॥

चिष्ठस्तिष्ठस्य ॥ ४२ ॥

मागध्या स्थाधातोर्य तिष्ठ इत्यादेश तस्य चिष्ठ इत्यादेशो भवति ।
चिष्ठदि । चिष्ठदे ॥ ४२ ॥

नो नणोः पैशाच्याम् ॥ ४३ ॥

पैशाच्या भाषाया नकारणकारयोर्नकारो भवति । पनमत पनयप्प-
कुवित, प्रणमत प्रणयप्रकुपितम् । गुनगनजुत्तो गुणगणयुक्त । गुनेन ।
गुणेन ॥ नकारस्य नकारकरण णत्वबाधनार्थम् ॥ ४३ ॥

न्यण्यज्ञा जर् ॥ ४४ ॥

पैशाच्या न्य ण्य ज्ञ इत्येतेषा नकारो भवति । रित्वाद् द्वित्वम् । न्य-
कन्यका कञ्जका । अभिमन्यु अभिमञ्जू ॥ ण्य-पुण्यकर्मा पुञ्जकम्पो ।
पुण्याहम् पुञ्जाह ॥ ज्ञ-प्रज्ञा पञ्जा । सर्वज्ञ सव्वज्जो । विज्ञ विज्जो ।
सज्ज्ञानम् सज्ज्ञाण ॥ ४४ ॥

40 B ष्टौ स्थम्, MST ष्टौ स्तम् for the Sūtra BM
थकारमापद्यते, T तकारमापद्यते for टकारमापद्यते B शुस्तु for शुस्तु
B कोस्थागार, KS गोस्टागाल B पस्थ, T पस्त for पस्ट B भस्टालिआ, T
भस्तारिका for भस्टालिआ B भस्थे for भस्टे B भस्थिना for भस्टिणी
41 तकाराक्रान्त सकार for सकाराक्रान्त तकार K सुस्तिदे for शुस्तिदे.
42 B चिष्ठ for चिष्ठ in the Sūtra, Com and illustrations
T om चिष्ठदि 43 पनयप्पकुवित for पण्णकुपित 44 After पञ्जा
KMS add सञ्जा जानी विज्ज्ञान and om from सर्वज्ञ down to
सज्ज्ञाण After सव्वज्जो T adds जानी विज्ज्ञानी

राज्ञो ज्ञो वा चिञ् ॥ ४५ ॥

पैशाच्या राजन्शब्दसबन्धिनो ज्ञकारस्य चिञ् इत्यादेशो वा भवति ।
राचिञा लपित । रज्जा लपित । राचिञो धन । रज्जो धन ॥ ज्ञ इति
किम् । राजा ॥ ४५ ॥

तत्तदोः ॥ ४६ ॥

पैशाच्या तकारदकारयोस्तकारो भवति । लिट्वात्त विकल्प । त-
भगवती भजवती । सततम् सतत ॥ द-मतनपरवसो । तामोतरो । वतनक ।
मालातो । मालातु । सिरीतो सिरीतु । तरीतो तरीतु । तरूतो तरूतु ।
वधूतो वधूतु । होतु । रमतु ॥ तकारस्य तकारविधानन नेजा नग्न न्ना र्म ।
तेन पताका वेतिसो इत्यादि सिद्ध भवति ॥ ४६ ॥

शषोः सः ॥ ४७ ॥

पैशाच्या शकारषकारयो सो भवति । श-सोभन । ससी । सखो ।
सङ्का । सङ्को ॥ ष-विसमो । किसनो कृष्ण । विसेसो ॥ 'न प्रायो लुक्कादि-
च्छल्षट्छम्यन्तसूत्रोक्तम्' [३ २ ६३] इत्यस्य बाधकस्य बाधनार्थोऽयं
योग ॥ ४७ ॥

लो ङः ॥ ४८ ॥

पैशाच्या लकारस्य ङकारो भवति । सीळ । कुळ । जळ । फळ
कमळ ॥ ४८ ॥

45 K लविश्च for लपित 46 After पैशाच्या KMS add
भाषाया After भगवती KS add पव्वती सतत KMS गिरीतो गिरीतु for
सिरीतो सिरीतु KST नरीतो नरीतु M नतीतो नतातु for तरीतो तरीतु K
इति for इत्यादि 47 K सोहन for सोभन K om सङ्का M किसिनो T
कसनो, for किसनो B बाधनार्थेऽयं for बाधनार्थोऽयं 48 KS om कमळ.

दुस्तिर्यादृशगे ॥ ४९ ॥

पैशाच्या यादृश इत्यादिपु ढ इत्यस्य स्थाने ति इत्यादेशो भवति ।
यादृश यातिसो । भवादृश भवातिसो । तादृश तातिसो । अस्मादृश
अम्हातिसो । अन्यादृश अज्जातिसो । ईदृश ईतिसो । कीदृश केतिसो ।
एतादृश एतातिसो । इत्यादि ॥ ४९ ॥

र्यैस्त्रष्टा रिअसिनसिटाः क्वचित् ॥ ५० ॥

पैशाच्या र्यै स्त्र ष्ट इत्येतेषा यथासख्य रिअ सिन सिट इत्यादेशा
क्वचिद्भवन्ति । भार्या भारिआ । खान सिनान । कष्ट कसिट ॥ क्वचिदिति
किम् । अय्यो । सुसा । भट्टो ॥ ५० ॥

टोस्तु तु ॥ ५१ ॥

पैशाच्या टु इत्यस्य तु इति भवति तु । कुटुम्बक कुतुम्बक ॥ ५१ ॥

यः पो हृदये ॥ ५२ ॥

पैशाच्या हृदयशब्दे यस्य पो भवति । हितपक । किं पि हितपके
अथ चिन्तयमानी ॥ ५२ ॥

टा नेन तदिदमोः ॥ ५३ ॥

पैशाच्या तदिदमो स्थाने टायचनेन सह नेन इत्यादेशो भवति ।
नेन, तेन अनेन वा ॥ ५३ ॥

नाए ख्लियाम् ॥ ५४ ॥

पैशाच्या तदिदमो टायचनेन सह नाए इत्यादेशो ख्लिया भवति ।
पूचितो च नाए पातयकुसुमपतानेन । नाए, तथा अनया वा ॥ ५४ ॥

49 B एतिसो for ईतिसो MT om from कीदृश down to
एतातिसो 50 B र्यैस्त्रष्टा for र्यैस्त्रष्टा in the Sūtra S हृटे for भट्टो
52 B किपि किपि for किं पि 54 B om पूचितो च नाए वातयकुसुम-
पतानेन (पूजितश्च तथा पादपकुसुमप्रदानेन)

डसेस्तोतुशतः॥ ॥ ५५ ॥

पैशाच्याम् अकारात्परस्य डसे तो तु इत्येतौ भवत । शित्वा-
त्पूर्वस्य दार्ध । ताव तीए तूरातो एव तिष्ठो । तुवातो तुवातु । ममातु
ममातु ॥ ५५ ॥

तडिजेचः ॥ ५६ ॥

पैशाच्या छट प्रथमपुरुषैकवचनादेश्यो इच् एच् इत्येतयो तकारागम
टिङ्गकति । टकार आदिपिध्वर्थ । रमति रमते । हसति हसते । गच्छति
गच्छते । होति । नेति ॥ ५६ ॥

एय्य एव भविष्यति ॥ ५७ ॥

पैशाच्यामिजेचो स्थाने भविष्यति एय्य इत्ययमेव भवति न तु स्सि ।
त तट्ठून चिन्तित रज्जा का एसा हुवेय्य, ता द्दुष्ठा चिन्तित राज्ञा कैषा
भविष्यति ॥ ५७ ॥

इय्यो यकः ॥ ५८ ॥

पैशाच्या यक्प्रत्ययस्य इय्य इत्यादेशो भवति । निग्यते । गिग्यते ।
रमिग्यते । पठिग्यते ॥ ५८ ॥

कृजो डीरः ॥ ५९ ॥

पैशाच्या कृज परस्य यक डित् ईर इत्यादेशो भवति । पुथुमतसने
सव्वस्स थ्येव समान कीरते, प्रथमदर्शने सर्वस्यैव समान क्रियते ॥ ५९ ॥

55 MS तूरातो तूरातु for तुवातो तुवातु BMS om
ताव तीए तूरातो एव तिष्ठो (तावत् तथा दूरादेव दृष्ट) T येव
for एव 56 ST तडिजेच for the Sūtra B om नेति
After ने T adds तेति 57 T om न तु स्सि B तट्ठून for
तट्ठून T om from त तट्ठून down to भविष्यति 58 T om
the Sūtra and Com B नीङ्ग्यते गीङ्ग्यते for निग्यते गिग्यते 59
T om the Sūtra and Com up to भवति B पढमदसने, M पुढुम-
तंसने, T पुढमदसने for पुथुमतसने

क्त्वा तूनं ॥ ६० ॥

पैशाच्या क्वाप्रत्यय तून इत्यादेशमापद्यते । गन्तून । रन्तून ।
मन्तून । हसितून । पठितून । कथितून ॥ ६० ॥

ष्टुः ट्ठूनत्थूनौ ॥ ६१ ॥

पैशाच्या ष्टवे कृते ष्टा इति सिद्धस्य क्वाप्रत्ययस्य स्थाने ट्ठून त्थून
इत्यादेशौ भवत । तट्ठून तत्थून । नट्ठून नत्थून ॥ ६१ ॥

शेष शौरसेनीवत् ॥ ६२ ॥

पैशाच्या यदुक्त ततोऽन्यच्छौरसेनीवद्भवति । अथ ससररीरो भगव
मकरद्वजो एत्थ परिभमन्तो हुवेय्य । एवविधाए भगवतीए कथ तापस-
वेसगहन कत । ईतिस अतिट्ठपुरव महावन तट्ठून भअव अक्किम वर अच्छसे
राअस्स । चदावलोकातो रचनीए त्ठातो एव्व तिट्ठो सो आगच्छमानो
राजा ॥ ६२ ॥

न प्रायो लुक्कादिच्छल्षट्शम्यन्तसूत्रोक्तम् ॥ ६३ ॥

पैशाच्या 'प्रायो लुक्कगजदतदपयगाम्' [१ ३ ८] इत्यारभ्य
'छल्षट्ठमीसुधाशासस्तपणै' [१ ३ ९०] इति यायद्यानि सूत्राणि तैर्यदुक्त
कार्ये तन्न भवति । मकरकेत् । मगधपुत्तचन । विजयसेनेन लपित । मत ।
पाप । आयुध । देउरो ॥ एमन्यसूत्राणामप्युदाहरणानि द्रष्टव्यानि ॥ ६३ ॥

रो लस्तु चूलिकापैशाच्याम् ॥ ६४ ॥

चूलिकापैशाच्या भाषाया रेफस्य लकारो भवति तु ॥

पनमत पनयप्पकुपितकालीचलनक्कलक्कपतिपिप ।

तससु नखतप्पनेसु एकातसतनुयल लुत्त ॥

60 KS om गन्तून 61 KS टून थून, T धून थून for
ट्ठून त्थून T नट्ठून for नत्थून 62 After पैशाच्या KM add
भाषाया B एव्व for हुवेय्य B एतातिस for ईतिस B om from भअव
down to राजा S अक्किम for अक्किम 63 After पैशाच्या KM
add भाषाया MS सगरपुत्तचन, T सकरपुत्त° for मगधपुत्त° 64 S लो
लस्तु for रो लस्तु in the Sūtra B °चलनगलगपतिबिम्ब for °चलनक्क
क्कपतिपिप्प MS °चलनकलक° for चलनक्कलक्क° T लुद् for लुत्त

नलो नरो । सलो सरो ॥ ६४ ॥

गजडदबघझढभ कचटतपखछठथफाल् ॥ ६५ ॥

चूलिकापैशाचिके ग ज ड द ब घ झ ढ ध भ इत्येतेषा यथासख्य
क च ट त प ख छ ठ थ फ इत्येते लितो भवन्ति । नगरम् नकल । मार्गण
मकनो । मेघ मेखो । घन खनो । व्याघ्र वक्खो । राजा रचा । जीमूत
चीमूतो । जर्जरम् चञ्चल । निर्झर निञ्छलो । झर्झर छञ्छलो । तडागम्
तटाक । डमरुक टमलुको । मण्डलम् मण्टल । गाढम् काठ । ढक्का ठक्का ।
षण्ड सण्डो । मदन मतनो । दामोदर तामोतलो । मन्दर मन्तलो ।
मधुरम् मथुल । धारा थाला । बान्धव पन्थवो । बालक पालको । रभस
रफसो । रम्भा लम्फा । भगवती फकवती । नियोजितम् नियोचित ॥ कचि-
ल्लाक्षणिकस्यापि । प्रतिमा पडिमा पटिमा । दध्नु दाढा ताठा ॥ ६५ ॥

अन्येषामादियुजि न ॥ ६६ ॥

अन्येषामाचार्याणा मते ग ज ड द ब घ झ ढ ध भ इत्येषामादौ
स्थिताना युजिधातौ च क च ट त प ख छ ठ थ फा न भवन्ति । गती ।
घम्भो । जनो । झल्लरी । डमरुको । ढक्का । दान । धल्ली । बालो । फाल ॥
युज्-नियोजित ॥ अन्येषामिति किम् । कती । नियोचित ॥ ६६ ॥

शेषं प्राग्वत् ॥ ६७ ॥

चूलिकापैशाचिके 'रो लस्तु' [३२६४] इत्यादि यदुक्त,
ततोऽन्यत् प्राग्वत् प्राक्तनपैशाचिकवद्भवति । 'नो णनो' [३२४३]
नयन । फनी ॥ एवमन्यदपि ॥ ६७ ॥

॥ इति श्रीमदर्हणनन्दित्रैविद्यदेवश्रुतधरश्रीपादप्रसादासादितसमस्तविद्याप्रभाव-

श्रीमत्रिविक्रमदेवविरचितप्राकृतव्याकरणवृत्तौ

तृतीयाध्यायस्य द्वितीय पाद ॥

65 KS नकर for नकल KS जर्जर चञ्छलो KMS om दामोदर
तामोतलो KS om मधुरम् मथुल KMS रभस लफस B रम्फा for लम्फा
KMS om नियोजितम् नियोचित Tom कचिल्लाक्ष ताठा 66 Tom
the Sūtra and Com K भाल for फाल 67 B प्राक्तनपेशाचीवद् for
पैशाचिकवद् Colophon KMST इति प्राकृतव्याकरणवृत्तौ तृतीयस्याध्यायस्य
द्वितीय पाद

तृतीयः पादः ॥

प्रायोऽपभ्रंशोऽचोऽच् ॥ १ ॥

अपभ्रंशे अच् स्थाने प्राय अच् अ यो भवति । कउ काउ । वेणा वेणी । बाह बाहा बाहु । पट्ट पुट्ट पृष्ठम् । तणु तिणु तुण तृणम् । रुकिदु सुकुदु सिकिउ सुकुतम् । लिह लिहा लेह लेखा । गउर गोर ॥ प्रायो-ग्रहणाद्यश्चापभ्रंशे विशेषो वक्ष्यते, तस्यापि कचित्प्राकृतवच्छौरसेनीवच्च कार्यं भवति ॥ १ ॥

अचोऽस्तवोऽखौ कखतथपफा गघदधवभान् ॥ २ ॥

अपभ्रंश इत्यनुवर्तते । अपभ्रंशे अच् परे अस्तव अस्युक्ता अखौ अनादौ वर्तमाना क ख त थ प फ इत्येते वर्णा ग घ द ध ब भ इत्येतान् प्रायो यथासख्यमापद्यते ॥ २ ॥

कस्य ग ।

ज दिट्टुँ सोमग्गहणु असइहिँ हसिउँ णिसकु ।

पियमाणुसविच्छोहगरु गिलि गिलि राहु मियकु ॥ १ ॥

[= हे ३९६ १]

[यद् दृष्ट सोमग्रहणमसतीभिर्हसित नि शङ्कम् ।

प्रियमनुष्यविक्षोभकर गिल गिल राहो मृगाङ्गम् ॥]

1 S om प्राय in Com MT कउ काउ for कउ काउ Bp पिट्ठा for पुट्ट KS पिट्ठि पिट्ठी, M पट्ठी पिट्ठी for पट्ट पुट्ट M तुणा T तृण for तुण KS सुकिउ for सुकिदु KS सुकुउ, M om, T सुकि for सुकुदु S सकिउ for सिकिउ MT लीहा for लिह KMS गउरि गोरि for गउरं गोर T अपभ्रंशोऽपि for *भ्रंशे M वक्तव्य for कार्य 2 M अचोना-दावाखौ for अचोस्तवोखौ in the Sūtra T *पफा for *पफा in the Sūtra KS om कस्य ग St 1 T दिट्टइ for दिट्टुँ M सइहिँ, T सइहिँ KS नासकु for णिसकु T *माणसं for *माणुसं KS *विच्छोहगरु for विच्छोहगरु KMS गिलु गिलु for गिलि गिलि S मिअका for मिअकु BT *मानसं for *मनुष्यं KS *मानुषविक्षोभगात्र (Corr to कर्तु) for *मनुष्यविक्षोभकर KMS गिलु गिलु for गिलि गिलि

खस्य घ ।

अम्मिऐ सत्थावत्थेहि सुधिं चिन्तिज्जइ माणु ।

पिए दिट्ठे हल्लोहलेण को चेअइ अप्पाणु ॥ २ ॥

[= हे ३९६ २]

[अम्ब स्वस्थावस्थै सुखेन चिन्त्यते मान ।

प्रिये दृष्टे सुखपारवश्येन ऋश्चेतयत्यात्मानम् ॥]

तथपफाना दधवभा ।

सबधु करेप्पिणु कधिदुं मई तसु पर सभलउं जम्मु ।

जासु न चाउ न चारभटी न य पम्हुट्टउ धम्मु ॥ ३ ॥

[= हे ३९६ ३]

[शपथ कृत्वा कथित मया तस्य पर सफल जन्म ।

यस्य न त्यागो न चारभटी न च प्रमुष्टो धर्म ॥]

अच इति किम् । गिलि गिलि राहु मियकु [१] ॥ अस्तव इति
किम् । एव हि अक्खिहि साणु [हे = ३५७ २] ॥ अखाविति किम् ।

सबधु करेप्पिणु [३] ॥ प्रायोऽधिकारात्क्वचिन्न भवति ।

जइ केवई पावीसु पिउ अक्किआ कोडु करीसुं ।

पाणिउं नवइ सरावि जिवं सव्वगे पइसीसुं ॥ ४ ॥

[= हे ३९६ ४]

[यदि कथंचित्प्राप्स्यामि प्रियमकृतानि कौतुकानि करिष्यामि ।

पानीय नवे शरावे यथा सर्वाङ्गे प्रवेक्ष्यामि ॥]

St 2 B अम्मीए, MS अम्मिये for अम्मिए M सुघ S सुघे, T सुये for
सुधिं M हल्लोहलेण for हल्लोहलेण M वेअइ for चेअइ B हल्लोहलेण for सुखपा
रवश्येन M चिन्त्यता for चेतयति St 3 KS कधिउ for कधिदुं KS मए
for मई KS पर for पर MS पम्भट्टउ, T वम्हुट्टउ for पम्हुट्टउ ST शौर्यं
for आरभटी KMS प्रमुष्टो for प्रमुष्टो KMS गिलि गिलि for गिलि गिलि
KS कधिदुं भवति for क्वचिन्न भवति St 4 M जलक्वलवापासु for जइ
केवई पावासु KS कुड्डलि करिसु for कोडु करासु S जव for जिवं KS
पविसु for पइसासु B अकृत कौतुक for अकृतानि कौतुकानि B सर्वाङ्गे प्रवि-
शामि for सर्वाङ्गे प्रवेक्ष्यामि

उअ कणिआरु पकुल्लिअउ कचणकतिपयासु ।

गौरीवयणविणिज्जिअउ ण सेयइ वणयासु ॥ ५ ॥

[= हे ३९६ ५]

[पश्य कर्णिकार प्रफुल्लित काञ्चनकान्तिप्रकाश ।

गौरीयदनविनिर्जितो ननु सेवते वनवासम् ॥]

उ मो इवम् ॥ ३ ॥

अपभ्रशे अच पर असयुक्त अनादौ वर्तमानो मकारो वत्वमापद्यते तु । डित्तात्सानुनासिक । कँलु कमलु । भँरु भमरु ॥ लाक्षणिकस्यापि । जिँ । आँ ॥ तिँ ॥ अच इत्येय । समाणेइ लोउ ॥ असयुक्त इत्येय । तसु पर समलउँ जम्मु [३] ॥ अखावित्येव । मअणु ॥ ३ ॥

ह्यो म्हम् ॥ ४ ॥

अपभ्रशे ह्य इत्यय मकाराक्रान्तहकारमापद्यते तु । म्ह इति 'श्मष्म-ह्यामस्मरस्मस्रमौ म्ह' [१ ४ ६७] इति प्राकृतलक्षणविहितोऽत्र गृह्यते, तस्मिन् तस्यासम्भवात् । गिम्हो गिह्यो । बम्हणो बह्यणो ॥ ४ ॥

बम्ह तेँ विरला के वि नर जे सब्बगच्छइल ।

जे वका ते वचयर जे उज्जुअ तेँ बइल ॥ ६ ॥

[= हे ४१२ १]

[ब्रह्मस्ते पिरला केऽपि नरा ये सर्वाङ्गच्छेका ।

ये वक्रास्ते वञ्चकतरा ये ऋजुकास्ते बलीवर्दा ॥]

रो लुकमधः ॥ ५ ॥

अपभ्रशे सयोगस्याधो वर्तमानो रेफो लुक लोपमाप्नोति तु । पिउ प्रिउ प्रिय ॥ जइ केँइ पावीसु पिउ [४] ॥ ५ ॥ पक्षे—

St 5 KMS om उअ and पश्य 3 KMS तु मो इव for the Sūtra S सानुनासिक उच्चार for सानुनासिक MT जाव ताव for आवँ तिँ KMS अम्माणेइ । सलाइ for समाणेइ लोउ T मअवणु for मअणु 4 KMS हकाराक्रा त मकार for मकाराक्रान्त हकार KMS तदसम्भवात् for तस्यासम्भवात् KMST om St 5 5 MS om तु K om पिउ प्रिउ प्रिय

जइ भग्ना पारक्कडा तो सहि मज्झु प्रिएण ।

अह भग्ना अम्हहतणा तो ते मारिअडेण ॥ ७ ॥

[= हे ३७९ २]

[यदि भग्ना परकीयास्तत साखि मम प्रियेण ।

अथ भग्ना अस्मदीयास्ततस्तेन मारितेन ॥]

क्वचिदभूतोऽपि ॥ ६ ॥

अपभ्रशे क्वचिदविद्यमानोऽपि रेफो भयति । ब्रासु व्यास ॥ ६ ॥

ब्रासु महारिसि एँउं भणइ जइ सुइसत्थु पमाणु ।

मायहँ चलण नवताह दिवे दिवे गणणाणु ॥ ८ ॥

[= हे ३९९ १]

[व्यासो महर्षिरेतद्गणति यदि श्रुतिशास्त्र प्रमाणम् ।

मातृणा चरणौ नमता दिवा दिवा गङ्गास्नानम् ॥]

क्वचिदिति किम् । वासेण यि भारहखभि बद्धु, व्यासेनापि भारत-
स्तम्भे बद्धम् । [= हे ३९९]

विपदापत्संपदि द इ ॥ ७ ॥

अपभ्रशे विपद् आपद् सपद् इत्येतेषा दकारस्य इकारो भयति । विवइ ।

आवइ । सपइ ॥ प्रायोऽधिकारात् । गुणहिँ न सपय किति पर [४५] ॥ ७ ॥

St 7 K भट्टा, Sभटा for भग्ना MS पारक्केडा, T परक्केडा for पारक्कडा MS ते
for तो K प्रिएण for प्रियेण KS जम्हहतणा for अम्हहतणा KMS यदि भर्ता
परकीयस्ते साखि मम प्रियेण । अथ भर्तास्मत्सबन्धो तदा तेन मारितेन (S कूरितेन)
for the छाया 6 St 8 M ब्रासमहारिसि for ब्रासु महा° KS सुइसद्दु
for सुइसत्थु KS माएहिँ चलणे णवह दिणे दिणे M मायहे दिणे दिणे
for मायहँ दिवे दिवे K व्यासमहर्षि for व्यासो महर्षि T मातुश्चरणौ
for मातृणां चरणा KS दिन दिन, M दिने दिने for दिवा दिवा KS हारइ
खवि, M हारइ खहि, T हारहखच्छ for भारहखभि K भट्टा, M बद्धा, S
भट्टा for बद्धु KT बद्धा for बद्धम् 7 M इत्येतेषु for इत्येतेषा T दस्य
for दकारस्य After सपइ K adds विपत्, आपत्, सपत् KS read here
the full stanza गुणहिँ न सपय किति पर फल लिहिआ भुजति । केसरि ण
ळहइ बहिअ वि गअ ळवखेहिँ घेप्पति ॥ छाया गुणैर्न सपत् किति केवल फलानि
लिखितानि भुजते । केसरी न लभते विशतिकपदानपि गजा लक्षैर्गृह्यते

कथं यथा तथा डिहडिधडिमडेमास्थादेः ॥ ८ ॥

अपभ्रंशे कथं यथा तथा इत्येतेषु थादेरवयवस्य इह इध इम एम इत्येते चत्वार आदेशा डितो भवन्ति । किह किध किम केम, कथम् । जिह जिध जिम जेम, यथा । तिह तिध तिम तेम, तथा ॥ ८ ॥

बिबाहरि तणु रअणवणु किह ठिउ सिरिआणद ।

निरुमरसु पिण पिअवि जणु सेसहो दिण्णी मुद् ॥ ९ ॥

[= हे ४०१३]

[बिम्बाधरे तनू रदनव्रण कथं स्थित श्रियानन्द ।

निरुपमरस प्रियेण पीत्वेव शेषस्य दत्ता मुद्रा ॥]

केम समप्पउ दुट्ठु दिणु किध रअणी छुडु होइ ।

णणवहुदसणलालसउ वहइ मणोरह सो इ ॥ १० ॥

[= हे ४०११]

[कथं समाप्यता दुष्ट दिन कथं रजनी क्षिप्रं भवति ।

नववधूदर्शनलालसो बहति मनोरथासोऽपि ॥]

ओ गौरीमुहणिज्जिअउ वदलि छुवकु मिसकु ।

अन्नु विजो परिहविअतणु सो किम भमइ निसकु ॥ ११ ॥

[= हे ४०१२]

[अहो गौरीमुखनिर्जितो मेघेषु निलीनो मृगाङ्ग ।

अन्योऽपि यः परिभूततनुः स कथं भ्रमति निःशङ्कम् ॥]

8 KS om from किह down to तथा St 9 B सिरिअ णु, KS सिरिआणादा, M सिरिआणाहु for सिरिआणद K पीएवि for पिअवि B मुद्दु, KMS मुद्दा for मुद् KMS श्रिया ज्ञात, T श्रियानन्द for श्रियानन्द St 10 B रअणी छुडु होइ, KS रजणी जड होइ, M रजणी जुडु होइ, T रअणी जुडु मोड for रअणी छुडु होइ KMS मणोरहसोद् for मणोरह सोइ B रजनी यदि भवतु, KS जडे भवतु M जडीभवतु KMST मनोरथस्रोत for मनोरथान्सोऽपि St 11 M दुदिणि, S वचाणि for वदलि M लीणु for छुवकु T वहइ for भमइ After निसकु MT add ओ सूचनायाम्

भण सहि निहुअउँ तेम मँ जइ पिउ दिट्ठु सदोसु ।

जेम ण जाणइ मज्झु मणु पक्खावडिअ तासु ॥ १२ ॥

[= हे ४०१ ४]

[भण सखि निभृत तथा मा यदि प्रियो दृष्ट सदोष ।

यथा न जानाति मम मन पक्षपाति तस्य ॥]

जिम जिम वकिम लोअणह गिरु सार्वलि सिक्खेइ ।

तिम तिम वम्महु णिअअ सर खरपत्थरि निक्खेइ ॥ १३ ॥

[= हे ३४४ १]

[यथा यथा वक्त्रिमाण लोचनयोर्नितरा श्यामला शिक्षते ।

तथा तथा मन्मथो निजाञ्जरा खरप्रस्तरे तीक्ष्णयति ॥]

मँ जाणिउँ पिअविरहिअह क वि धर होइ विआलि ।

णअर मिअकु वि तिह तअइ जिह दिगयरु खयगालि ॥ १४ ॥

[= हे ४०१ ५]

[मया ज्ञात प्रियविरहिताना कापि धरा भवति विकाले ।

केवल मृगाङ्कोऽपि तथा तपति यथा दिनकर क्षयकाले ॥]

एव जिघ्रतिधौ उदाहार्यौ ॥

दादेर्देहो यादृक्तादृक्कीदृगीदृशाम् ॥ ९ ॥

अपभ्रंशे यादृगादीना दादेरययस्य डित् एह इत्यादेशो भवति ।

सर्वत्र डित्पाट्टिलोप ॥ ९ ॥

St 12 K मणु सह णिभुज for भण सहि निहुअउँ S जामइ for जाणइ
KS पक्खावडिअदु M पक्खावडिअउ, T पक्खापडिअउ for पक्खावडिअ
KS तासा, M तसु for तासु K तथा मया यदि for तथा मा यदि KM
पक्षपातीत, T पक्षपातित St 13 KS वकिमु for वकिम KS णिअर
for गिरु KS सखेइ for सिक्खेइ B सरा for सर KS श्यामलापि
संक्षयति for श्यामला शिक्षते St 14 BKMS read line 1 as line 2
and line 2 as line 1 in the text and also in the छाया KS मए
for मँ KM खअकालि, S खअकारि for खअगालि K प्रियविरहिणीना for
°विरहिताना BKS अपराहे KS after correction विकाले 9 M
°दशा for °दशाम् in the Sūtra, KMS om सर्वत्र डित्पाट्टिलोप

मई भणिअउ बलिराउ तुहुँ केहउ मग्गण एहु ।

जेहु तेहु नवि होइ वढ सई नारायणु एहु ॥ १५ ॥

[= हे ४०२ १]

[मया भणितो बलिराज त्व, कीदृङ् मार्गण ईदृक् ।

यादृक्तादृङ् न भवति मूढ स्वय नारायण एष ॥]

उइसोऽताम् ॥ १० ॥

अपभ्रंशे यादृशादीनामकारान्ताना यादृश तादृश कीदृश ईदृश इति
रूपाणा दादेरवयवस्य डित् अइस् इत्यादेशो भवति । जइसु । तइसु । कइसु ।
अइसु ॥ १० ॥

यावत्तावच्युमहिमा वादेः ॥ ११ ॥

अपभ्रंशे यावत् तावत् इत्यव्यययोर्वकारादेरवयवस्य उ महि म इति
त्रय आदेशा भवन्ति ॥ ११ ॥

तिलहँ तिलत्तणु ताउँ पर जाउँ न नेह गलन्ति ।

नेहि पणङ्गइ ते जि तिल तिल पिट्ठवि खल होन्ति ॥ १६ ॥

[= हे ४०६ २]

[तिलाना तिलत्व तावत्पर यावन्न स्नेहा गलन्ति ।

स्नेहे घ्नन्ते त एव तिलास्तिला भ्रष्ट्वा खला भवन्ति ॥]

जामहिँ विसमी कजगइ जीगहँ मज्जे एइ ।

तामहिँ अच्छउ इयरु जणु सुयणु वि अतरु देइ ॥ १७ ॥

[= हे ४०६ ३]

St 15 K बलिराज for बलिराउ K केहुउ, S केहुओ for केहउ KS भण्यते
for भणितो 10 KS यादृगादीनां for यादृशादीना KMST जइसो
तइसो कइसो अइसो for जइसु etc St 16 KS तिलाह for तिलह S
गअति for गलन्ति KMS तिल पिट्ठवि, T तिल ावट्ठा for तिल पिट्ठवि KS
तिलास्तिलपिष्टवद् भ्रष्टा भवति T तिलभ्रष्टा for तिला भ्रष्ट्वा 11 M has
been damaged from this Sūtra onwards and hence variants
are noted wherever possible St 17 T कम्मगइ for कज्जगइ KS
जीवह मज्झ for मज्जे KS इअरजणु for इअरुजणु KS सुजणु जि for सुअणु वि
KST इतरजन सुजन एवातर ददाति for इतरो जन , सुजनोऽपि अन्तर ददाति.

[यावद्विषमा कार्यगतिर्जीवाना मध्ये एति ।

तावदास्तामितरो जन , सुजनोऽप्यन्तर ददाति ॥]

जाम न निग्रडइ कुभअडि सीहचवेडचडक्क ।

ताम समत्तहं मयगलह पइ पइ वज्जइ ढक्क ॥ १८ ॥

[=हे ४०६ १]

[यावन्न निपतति कुम्भतटे सिंहचपेटादृढाघात ।

तात्समस्ताना मदकलाना पदे पदे वाद्यते ढक्का ॥]

डेत्तुलडेवडावियत्तिकयति च व्यादेर्वतुपः ॥ १२ ॥

इयत्कियदित्येतयोश्चकाराद्यात्तावतोश्च परिमाणार्थे विहितो यो
वतुप्रत्यय तस्य व्यादेर्वकारादेर्यकारादेश्चाप्रयवस्य एतुल एवड इत्यादेशौ
डितौ भवत । एत्तुलो । केत्तुलो । एवडो । केवडो ॥ १२ ॥

जेवडु अतरु पट्टणगामह तेवडु अतरु रावणरामह ॥ १९ ॥

[= हे ४०७ १]

[यात्रदन्तर पत्तनप्राप्तयो , तावदन्तर रात्रणराम्यो ॥]

डेत्तहे त्रलः ॥ १३ ॥

अपभ्रशे सर्वादि सप्तम्यर्थे त्रलप्रत्ययस्य डित् एत्तहे इत्यादेशो भवति ।

जेत्तहे । तेत्तहे ॥ १३ ॥

जेत्तहे त्तेत्तहे वारि घरि लच्छि विसठुल धाइ ।

पिअपब्भट्ट व गोरडी णिच्चल कहि वि ण ठाइ ॥ १९ ॥

[= हे ४३६ १]

[यत्र तत्र द्वारे गृहे लक्ष्मीर्विसृष्टला धाप्रति ।

प्रियप्रभ्रष्टेव गौरी निश्चला कुत्रापि न तिष्ठति ॥]

St 18 KS °चवेडा ढक्का for °चवेडचडक्क KM समत्थाण मदकलाण for
समत्तहं मयगलह KST °चपेटा दृढपात for °चपेटा दृढाघात 12 After
केवडो KS add जेवडो तेवडो St 19 All Mss read जेवडु अतरु
रावणराहवह तेवडु अतरु पट्टणगावह KS रावणराघवयो for रावणरामयो
13 St 19 KS थाइ for धाइ KS पब्भट्टेव for पब्भट्ट व KS कांता
for गौरी

यत्तदोर्द्धेतु ॥ १४ ॥

ब्रल् इत्यनुवर्तते । यत् तत् आभ्या परस्य ब्रन्प्रत्ययस्य डित् एत्तु इत्ययमादेशो भवति । जेतु ठिदो, यत्र स्थित । तेत्तु ठिदो, तत्र स्थित ॥ १४ ॥

कुत्रात्रे च डेत्यु ॥ १५ ॥

अपभ्रंशे कुत्र अत्र इत्येतयो स्थितस्य चकारात् यत्तदो परस्य ब्रन्प्रत्ययस्य डित् एत्थु इत्यादेशो भवति । के थु । एत्थु । जेत्यु । तेत्थु ॥ १५ ॥

जइ सो घडिदि प्रयावदी केत्थु मि लेप्पिगु सिक्खु ।

जेत्थु वि तेत्थु वि एत्थु जगि भण तो तहि सरिक्खु ॥ २० ॥

[= हे ४०४ १]

[यदि स घटयति प्रजापति कुत्रापि लात्वा शिक्षाम् ।

यत्रापि तत्राप्यत्र जगति भण तर्हि तस्या सदक्ष ॥]

त्वतलो प्पगम् ॥ १६ ॥

अपभ्रंशे भावेऽर्थे विहितौ त्वत्प्रत्ययौ प्पण इत्यादेशो भवते ।

पडुप्पण पटुत्व पटुता वा । सुक्कप्पण, शुक्कत्वं शुक्कता वा ॥ १६ ॥

साहु वि खेउ तडप्फड्ड वडुप्पणहो तणेण ।

वडुप्पणु परि पाणिअइ हत्थि मोक्कलडेण ॥ २१ ॥

[= हे ३६६ १]

[सर्वोऽपि लोक उत्ताम्यति बृहत्त्वस्यार्थे ।

बृहत्त्वं पर प्राप्यते हस्तेन मुक्तन ॥]

तडप्फड्ड इति तु औत्सुक्ये शब्दानुकरणे देशी धातु ॥

14 KS अपभ्रंशे यत्तद्भा परस्य for यत् तत् आभ्या परस्य K तेत्त for तेत्तु 15 After तेत्थु K adds Sk equivalents कुत्र अत्र St 20 K पडइ for घडिदि K पआवई for प्रयावदी K जइ for जगि KS सहि for तहि KMST सादश्य for सदक्ष 16 K om अपभ्रंशे St 21 B वडुत्तणहो for वडुप्पणहो S om वडुप्पणहो तणेण S पर for परि KS हत्थेण मुक्कलडेण for हत्थे मोक्कलडेण KS सर्वोपि लोकस्तड-पडायते महत्त्वस्य तादर्थ्येन (S तावदर्थेन) KS महता पर प्राप्यते KM तडपड इत्यौत्सुक्ये for तडप्फड्ड इति तु औत्सुक्ये B शब्दानुशासने for शब्दानुकरणे B देशीयात्, K देश्ये धातु, S देश्यो धातु for देशी धातु

तव्यस्य एव्वइएव्वउएव्वाः ॥ १७ ॥

अपभ्रंशे तव्यप्रत्ययस्य एव्वइ एव्वउ एव्व इति त्रय आदेशा भवन्ति ।

जेव्वइ जेव्वउ जेव्व, जेतव्य ॥ १७ ॥

एउं गृहेप्पिणु धु मइ जइ प्रिउ उव्वारिज्जइ ।

महु करिएव्वउं किं पि न वि मरिएव्वउं पर देज्जइ ॥ २२ ॥

[= हे ४३८ १]

[एतद् गृहीत्वा यन्मया यदि प्रिय उद्धार्यते ।

मम कर्तव्य किमपि नापि मर्तव्य पर दीयते ॥]

देसुच्चाडणु सिहिकदणु घणकुट्टणु ज लोइ ।

मज्झिउएँ अइरत्तिए सव्वु सहेव्वउं होइ ॥ २३ ॥

[= हे ४३८ २]

[देशोच्चाटन शिखिकयन घनकुट्टन यल्लोके ।

मज्झिष्ठयातिरक्तया सर्व सोढव्य भवति ॥]

सोएव्वा पर वारिआ पुप्फजईहिँ समाणु ।

जग्गेव्वा पुणु को धरइ जइ सो वेउ पमाणु ॥ २४ ॥

[= हे ४३८ ३]

[स्वपितव्य पर वारित पुष्पजतीभि समम् ।

जागर्तव्य पुन को धरति यदि स वेद प्रमाणम् ॥]

17 St 22 KS एम गृहेप्पिणु ज मइ पिअ उव्वारिज्जइ । सव्वध करेव्विणु किं पि णइ वरि (S मरि) एव्वइ पर दिज्जइ After उद्धार्यते KS add निषिध्यते KS शपथं कृत्वा किमपि नास्ति for मम कर्तव्य किमपि नास्ति St 23 K मज्झिउएँ, S मज्झिउएँ for मज्झिउएँ K अइरत्तिण, S अइरत्तिण for अइरत्तिए KS घनकुट्टन for घनकुट्टन KS अतिरक्तया for अतिरक्तया St 24 B सोएव्व, K सोएव्व for सोएव्वा KST परि for पर B जग्गेव्व for जग्गेव्वा S धरइ for धरइ KS वेउ for वेउ K सुप्तव्य, S स्वप्तव्य for स्वपितव्य K जागर्तव्य for जागर्तव्य

क्त्व इ इउ इवि अवि ॥ १८ ॥

अपभ्रंशे क्त्वाप्रत्ययस्य इ इउ इवि अवि इति चत्वार आदेशा भवन्ति ।
करइ, करिउ, करिवि, करवि, कृत्वा ॥ १८ ॥

इ—

हिअडा जइ वेरिअ घणा तो कि अग्नि चडाहु ।

अम्हह बे हत्थडा जइ पुणु मारि मराहु ॥ २५ ॥

[= हे ४३९ १]

[हृदय यदि वैरिणो धनास्तत्किमग्रे आरोहाम ।

अस्माक द्वौ हस्तौ यदि पुनर्मारयित्वा म्रियामहे ॥]

इउ—

अग्नि पओहर वज्जमा निच्चु जेँ समुह ठन्ति ।

महु थक्कहौँ समरगणि गयघड भजिउ जन्ति ॥ २६ ॥

[= हे ३९५ ५]

[मात पयोधरौ वज्जमयौ नित्य यौ समुख तिष्ठत ।

मम स्थितस्य समराङ्गणे गजघटा भक्त्वा याति ॥]

इवि—

रक्खइ सा विसहारिणी बे कर चुबिवि जीउ ।

पडिविम्बिअमुजालु जलु जेहिँ अडोहिउँ पीउँ ॥ २७ ॥

[= हे ४३९ २]

18 KS इपि अपि for इवि अवि in the Sūtra, Com and illust
rations K करइपि करअपि for करिवि करवि St 25 S हिअड for हिअडा
K महि चडाहुहुँ, S तुहि जहाहु for अग्नि चडाहुँ KS अम्हह पि for अम्हह
KS तदा किमत्रेमारोहामा for तत्किमग्रे आरोहाम St 26 K अग्नि
पओउहर वज्जमा निच्च for अग्नि पओहर वज्जमा निच्चु K महु कंतासा
समरगणइ for महु थक्कहौँ समरगणि KS भंजिदु for भजिउ K साहसिनौ for
वज्जमयौ KMST कातस्य for स्थितस्य St 27 S विसहारिण for
विसहारिणी KS ते करजुप्पि जिउ for बे कर चुबिवि जीउ KMS जेहिमालो-
डिवि पिउ for जेहिँ अडोहिउँ पीउँ K विषधारिणी तौ करौ for विषधारिणी
द्वौ करौ KMS याभ्यामालोडथ पीतम् for याभ्यामनवगाह्य पीतम्

[रक्षति सा विषहारिणी द्वौ करौ चुम्बित्वा जीवम् ।
प्रतिबिम्बितमुञ्जाल जल याम्यामनवगाह्य पीतम् ॥]

अवि—

बाह विछोडवि जाहि तुहुँ हउँ तेवई को दोसु ।
हिअअट्टिउ जइ नीसरहि जाणउँ मुज सरोसु ॥ २८ ॥
[= हे ४३९ ३]
[बाहू पिच्छोड्य यासि त्व भवतु तथा को दोष ।
हृदयस्थितो यदि नि सरसि जानामि मुञ्ज सरोष ॥]

एप्येपिप्वेन्येविणु ॥ १९ ॥

अपभ्रंशे क्त्वाप्रत्ययस्य एपि एपिणु एवि एविणु इति चत्वार
आदेशा भवन्ति । करेपि करेपिणु करेवि करेविणु, कृत्वा ॥ १९ ॥
जेपि असेसु कसाअबलु देपिणु अभउँ जअस्सु ।
लेवि महव्वअ सिवु लहहिं ज्ञाएविणु तत्तस्सु ॥ २९ ॥
[= हे ४४० १]

[जित्वाशेष कषायबल दत्वाभय जगत ।
लात्वा महाव्रतानि शिव लभन्ते ध्यात्वा तत्त्वम् ॥]

पृथग्योग उत्तरार्थ ॥

St 28 KS बाह विछोडपि जाहिउ तुह भमतू मइ को दोसु K हिअइ
ट्टिउ for हिअअट्टिउ KMS मुचसु रोसु for मुज सरोसु KS बाहू
विछोड्य यासि त्व भ्रमन् तदा मयि को दोष KS हृदये स्थित for
हृदयस्थित KS मुच रोष for मुञ्ज सरोष 19 BKMS एपि एपिणु
for एपि एविणु in the Sūtra, Com and illustrations BK
करएपि करएपिणु करएपि करएपिणु for करेपि करेविणु St 29 KS
अहउ for अभउँ KMS लेपि for लेवि KS ज्ञोपिणु for ज्ञाएविणु K
लभस्व for लात्वा

तुम एवमणाणहमणहि च ॥ २० ॥

अपभ्रंशे तुमुन्प्रत्ययस्य एव अण अणह अणहि इत्येते चत्वार ,
चकारात् एपि एपिणु एवि एविणु इत्येते च चत्वार , एवमष्टादेशा
भ्रमन्ति । करेव करण करणह करणहि करेपि करेपिणु करेवि करेविणु,
कर्तुम् ॥ २० ॥

देव दुक्करु निअअधणु करण न तउ पडिहाइ ।

एमइ सुहुँ भुजणहँ मणु पर भुजणहिँ न जाइ ॥ ३० ॥

[= हे ४४१ १]

[दातु दुष्कर निजकधन कर्तुं न तप प्रतिभाति ।

एयमेय सुख भोक्तु मन पर भोक्तु न याति ॥]

जेपि चएपिणु सअल धर लेपिणु तउ पालेवि ।

विणु सते तित्थेसरेण को सक्कइ भुण्णे वि ॥ ३१ ॥

[= हे ४४१ २]

[जेतु त्यक्तु सकळा वरा लातु तप पालयितुम् ।

विना शान्तिना तीर्थेश्वरेण क शक्नोति भुजनेऽपि ॥]

गमेस्त्वेप्येपिण्वोरेलुक् ॥ २१ ॥

अपभ्रंशे गमेर्धातो परयो एपि एपिणु इत्यादेशयोरेकारस्य
लुग्भ्रमति तु । गपि गपिणु गमेपि गमेपिणु, गत्वा ॥ २१ ॥

20 KMST तुम प्रत्ययस्य for तुमुन्प्रत्ययस्य KS एपि
एपिणु for एवि एविणु K करएव करअण करअणह करअणहि करएपि
करएपि करएपिणु करएपिणु for करेव करेविणु St 30 K णिअवणु for
णिअअधणु K पडिमाइ for पडिहाइ K एव for एमइ K निजवन for
निजकधन KMST भोक्तुमना for भोक्तु St 31 KS धर for वर.
KS पालेपि for पालेवि KS विउसत्तिथोसरें, M विणु सते तित्थेसरें for
विणु सतें तित्थेसरें KS हुवणे for भुवणे K परिपालयितु for पालयितुम्
KMST शांतेन for शान्तिना

गपिणु वाणारसिहि नर अह उज्जेणिहि गपि ।

मुअ पप्पुवन्ति परम पउ दिव्वतरहँ म जपि ॥ ३२ ॥

[= हे ४४२ १]

[गत्वा वाराणस्या नरा अथ उज्जयिन्या गत्वा ।

मृताः प्राप्नुवन्ति परम पद दिव्यान्तराणि मा जल्प ॥]

पक्षे

गग गमेप्पिणु जो मरइ जो सिउतिथु गमेप्पि ।

कीडदि तिदसावासगउ सअलउ लोउ जएप्पि ॥ ३३ ॥

[= हे ४४२ २]

[गङ्गा गत्वा यो म्रियते य शिवतीर्थ गत्वा ।

क्रीडति त्रिदशापासगत सकल लोक जित्वा ॥]

तृनो णअलू ॥ २२ ॥

अपभ्रशे तृन प्रत्ययस्य लिट् णअ इत्यादेशो भवति । होणउ

भविता । सुणउ श्रोता ॥ २२ ॥

[हत्थि मारणउ लोउ बोल्लणउ ।

पडहु वज्जणउ सुणउ भसणउ ॥ ३४ ॥

[= हे ४४३ १]

[हस्ती मारयिता लोक कथयिता ।

पटहो वादयिता शुनको भषिता ॥]

21 St 32 KS मृअ पावइ परसु पउ for मुअ पप्पुवन्ति परम पउ BKS दिव्वतरह न जपि for दिव्वतरहँ म जपि KMS दिव्यतरेण यदपि for दिव्यान्तराणि मा जल्प St 33 S मुअइ for मरइ KS कीडदि for कीडदि B सो जएप्पि, KS सो जमलोउ जणेप्पि for सअलउ लोउ जएप्पि B सोऽद्य लोक जित्वा, KMS स यमलोके जित्वा for सकल लोक जित्वा 22 KS तृणो णलू, M तृनो णलू for the Sūtra. KMS अण for णअ St 34 K पटहु for पडहु K मारणशील भाषण-शाल वादनशील भषणशील for मारयिता कथयिता वादयिता भषिता

छस्य युष्मदादेर्डाः ॥ २३ ॥

अपभ्रंशे युष्मदादिभ्य परस्य छस्य डित् आर इत्यादेशो भवति ।
तुम्हारु युष्मदीय । अम्हारु अस्मदीय ॥ २३ ॥

सदेसे काँइ तुम्हारेण ज सगहौं न मिलिज्जइ ।

सुविणतरि पिँए पाणिँएण पिअ पिआस किं छिज्जइ ॥ ३५ ॥

[= हे ४३४ १]

[सदेशेन किं त्वदीयेन यत्संगस्य न मिल्यते ।

स्वप्मान्तरे पीतेन पानीयेन प्रिय पिपासा किं छिद्यते ॥]

दिक्खि अम्हारा कतु । बहिणि अम्हारा कतु [११९] ॥

जणि जणु न नइ नावइ नाइ इवार्थे ॥ २४ ॥

अपभ्रंशे इवार्थे जणि जणु न नइ नावइ नाइ इति पडादेशा भवन्ति ।
चदु जणि, चदु जणु, चदु न, चदु नइ, चदु नावइ, चदु नाइ,
चन्द्र इव ॥ २४ ॥

जणि—

चपअकुपलमज्झि सहि भसलु पइट्ठउ ।

सोहइ इदनील जणि ऋणइ उविट्ठउ ॥ ३६ ॥

[= हे ४४४ ४]

23 St 35 KS सदेशइ ताइ, M मणिण काइ for सदसँ काँइ KS सुवणतरि
for सुविणतरि B पिआस, KMS पिआसा for पिवास KS om प्रिय
an the छाया KS देखि, M दिट्ठ for दिक्खि After कतु K adds
छाया as दृष्टोऽस्मदीय कान्त 24 M om नाइ in the Sūtra St 36
B चपअकुपलमज्झि KM चपहकुसुमहो मज्झि, S जपहकुसुमहो मज्झि for
चपअकुपलमज्झि K पहट्ठइ for पइट्ठउ KMS इड्ढालु for इड्ढणीलु K कणइ
चइट्ठउ M कणइ उपइट्ठउ for कणइ उविट्ठउ KS उपरिष्ठ for उपविष्ठ

[चम्पककुड्मलमध्ये सखि भ्रमर प्रविष्ट ।

शोभते इन्द्रनील इव कनके उपविष्ट ॥]

जणु—

निरुवमरसु पिए पिअवि जणु [९] ॥ प्रागेय व्याख्यातम् ॥

न—

मुहकबरीबध तहँ सोह धरहिँ

न मल्लजुज्जु ससिराहु करहिँ ।

तहँ सोहहिँ कुरल भमरउलतुलिअ

न तिमिरडिभ खेळति मिलिअ ॥३७॥

[= हे ३८२ १]

[मुखकबरीबन्धौ तस्या शोभा धरत

इय मल्लयुद्ध शशिराहू कुरुत ।

तस्या शोभन्ते कुरला भ्रमरकुलतुलिता

इव तिमिरडिम्भा मीडन्ति मिलित्वा ॥]

नइ—

रविअत्थमणसमाउल्लेण कठट्टिअउ ण छिण्णु ।

चक्के खडु मुणालिअहि नइ जीवग्गलु दिनु ॥ ३८ ॥

[= हे ४४४ १]

[रव्यस्तमनसमाकुलेन कण्ठस्थितो न चिञ्चन ।

चक्रेण खण्डो मृणालिकाया इय जीयार्गलो दत्त ॥]

K पिएवि for पिअवि St 37 KS नहे for तहे KS धरइ for धरहिँ
KS सहइहि for सोहइ KS कुरल for कुरल KS भवेवहुलअ for
भमरउलतुलिअ KMS खेळति for खेळति KS तस्या राजति कुतलानीव
for तस्या शोभन्ते कुरला KM मिलिता for मिलित्वा St 38 KS
रविअत्तमअसमाइलेइ for रविअत्थमणसमाउलेण KS कठिट्टिअउ for कठट्टिअउ.
KS णिच्छिण्णु (Corr to ण छिण्णु) for ण च्छिण्णु KS चक्केण for चक्के.
K कठे स्थित for कण्ठस्थित

नावइ—

पेक्खेविणु मुहुँ जिणवरह दीहरणअणसलोणु ।
 नावइ गुरुमच्छरभरिउँ जलणि पवेसइ लोणु ॥ ३९ ॥
 [दृष्ट्वा मुख जिनवराणा दीर्घनयनसलावण्यम् ।
 इव गुरुमत्सरभरित ज्वलने प्रविशति लवणम् ॥]

नाइ—

वलआपलिनिवडणभएँण धण उद्धब्भुअ जाइ ।
 वल्लभविरहमहादहहु गाह गवेसइ नाइ ॥ ४० ॥
 [= हे ४४४ २]
 [वलयावलीनिपतनभयेन धन्या ऊर्ध्वभुजा याति ।
 वल्लभविरहमहाहृदस्य गाधत्वमन्विष्यतीव ॥]

तणेण रेसि रेसि तेहिं केहिं तादर्थ्ये ॥ २५ ॥

अपभ्रंशे तादर्थ्ये द्योत्ये तणेण रेसि रेसि तेहिं केहि इति पञ्च निपाताः
 प्रयोक्तव्या । रामतणेण रामरेसि रामरेसि रामतेहिं रामकेहिं णमोक्कारो,
 रामार्थं नमस्कार ॥ २५ ॥

ढोला एह परिहासडी अइ भण कणणइ देसि ।
 हउँ झिज्जउँ तउकेहिं पिअ तुहुँ पुणु अन्नहिरेसि ॥ ४१ ॥
 [= हे ४२५ १]

St.39 B पेक्खीविणु, KS पेक्खेप्पिणु, M देविणु for पक्खेविणु B अदीरह-
 घण सलोणु, KS डीहरनअनसलोणु, M दीहरअणसलोणु for दीहरणअणसलोणु
 K गुरुमच्छरहरिउँ for गरुमच्छरभरिउँ K पविसइ for पवेसइ B अदार्घघन-
 सलावण्य, K MS दीर्घनयनस्यलावण्य for दार्घनयनसलावण्यम् KMS लावण्य
 for लवणम् St 40 KMS घण्णा for घण KS उद्धहुअ for उद्धब्भुअ
 B वल्लहधूमह अस्स KS वल्लहु for वल्लह° KMS °महदहओ for °महादहहु-
 B गाहप्पण for गाह B वल्लभधूसादस्य KMS गाध for गाधत्व B गवेसयत
 इव for अन्विष्यतीव 25 B तेसि तेसि for रेसि रेसि in the Sūtra,
 Com and illustrations M om द्योत्ये n Com St 41 KS
 एस for एह KMS अननकणहे देहि KS झिज्जउ हउ for हउ झिज्जउँ
 B एता परिहासिकामयि भण कस्मै न ददासि KM एतां परिहासिकां न न कस्यै
 दशासि for एष परिहास अयि भण कस्मिन्देशे K क्षीये अह तवार्थे प्रिय

[विट एष परिहास अयि भण कस्मिन्देशे ।

अह क्षीये तवार्थे प्रिय त्व पुनरन्यस्या अर्थे ॥]

वड्डप्पणहो तणेण [२१] ॥ एव रेहिरेसिमावुदाहार्यौ ॥

स्वार्थे डुः पुनर्विनाध्रुवमः ॥ २६ ॥

अपभ्रशे पुन विना ध्रुवम् इत्येतेभ्य पर स्वार्थे डित् उग्रत्ययो भवति । पुणु होइ, पुनर्भवति । पावु विणु, पाप विना । ध्रुव जम्मु, ध्रुव जन्म ॥ २६ ॥

सुमरिज्जइ त वल्लहउं ज वीसरइ मणाउं ।

जहिं पुणु सुमरणु जाउं गउं तहो गहहो किं गाउं ॥ ४२ ॥

[= हे ४२६१]

[स्मर्यते तद्वल्लभं यद्विस्मरति मनाक् ।

यस्य पुन स्मरण जात गत तस्य स्नेहस्य कि नाम ॥]

चचलु जीविउं ध्रुव मरणु पिअ रूसिज्जइ काइ ।

होसहिं दिअहा रूषणा दिव्वइ वरिससयाइ ॥ ४३ ॥

[= हे ४१८३]

[चञ्चल जीवित ध्रुव मरण प्रिय रुष्यते कथम् ।

भविष्यन्ति दिवसा रूषणा दिव्यानि वर्षशतानि ॥]

डेडाववश्यमः ॥ २७ ॥

स्वार्थ इत्यनुवर्तते । अपभ्रशे अवश्यम परौ ए अ इत्येतौ डितौ ग्रत्ययौ भवत । अवसे, अवस, अवश्यम् ॥ २७ ॥

26 KST om पुणु होइ down to ध्रुव जन्म St 42 KMS सु वल्लहउं for त वल्लहउं K गदु गेहहो कयिं नाम for गउं तहो गेहहो किं गाउं KMS यस्मिन्पुन स्मरण यावद्गत for यस्य पुन स्मरण जात गत After कि नाम KMS add विणु जुज्जेण लोहु St 43 KS हुउ for ध्रुव KMS रोषयोग्या for रूषणा 27 M डेमडाववश्यम for the Sūtra M एम अ, M ए आ for ए अ KS om स्वार्थ इत्यनुवर्तते K आवासं । आवास अवश्यम् for अवसे अवश्यम् S om अवसे श्यम्

जिम्भिदिड नायउँ णसि करहुँ जसु अधिन्नई अनई ।

मूलि विणट्ठइ तुविणिह अयसे सुक्खहिँ पण्णइ ॥ ४४ ॥

[= हे ४२७ १]

[जिह्वेन्द्रिय नायक वशे कुरुत यस्य अधीनान्यन्यानि ।

मूले विनष्टे तुम्बिन्या अवश्य शृण्वन्ति पर्णानि ॥]

अवस न सुअहिँ सुहच्छिअइ [१४०] ॥

परमेकशसोर्डडि ॥ २८ ॥

अपभ्रंशे परम् एकगम् इत्याभ्या परौ स्मार्थे डितौ अ इ इत्येतौ यथा-
सख्य भवत । पर परम् । एकसि एकश ॥ २८ ॥

गुणहिँ न सपइ कित्ति पर फल लिहिआ भुजति ।

केसरि लहइ न बोड्डिअ पि गय लक्खेहिँ घेप्पति ॥ ४५ ॥

[= हे ३३५ १]

[गुणैर्न सप्तकीर्तिं पर फलानि लिखितानि भुञ्जन्ति ।

केसरी न लभते कपर्दिकामपि गजा लक्ष्मैर्गृह्यन्ते ॥]

एकसि सीलकलकिअह देज्जहिँ पच्छिताइ ।

जो पुणु खडइ अणुदिअहु तसु पच्छित्ते काइ ॥ ४६ ॥

[= हे ४२८ १]

St 44 KS जिम्भिदिड for जिम्भिदिड T बहु करहु
for वसिकरहुँ S करहि for करहुँ KMS अगाइ for अनाइ
S वणट्ठइ for विणट्ठइ KS सुक्खह वण्णाइ Mī सुक्खहिँ वण्णाइ
for सुक्खहिँ पण्णइ KMS अगानि for अन्यानि KS सुअइहिँ, M
सुहाहिँ for सुअहिँ KMS सुहच्छिअहिँ for सुहच्छिअइ After °च्छिअइ
KMS add अवश्य न स्वप्नन्ति 28 KMS इत्येताभ्या for इत्याभ्या KS
om पर एकासे St 45 KS गुणेहिँ for गुणाहँ K सपिअ, S सपेअ for
सपइ K ओड्डिअ, M बोदिअ, S ओडिअ, T पोड्डिअ for बोड्डिअ KS लक्खइ
for लक्खेहिँ KS भुजते for भुञ्जन्ति KMS कपर्दकविंशतिमपि T विंशति
कपर्शनपि for कपर्दिकामपि St 46 KS दिज्जहिँ पच्छिइ ताव, M
दिज्जहिँ पच्छिनावइ for देज्जहिँ पच्छिताइ KS तसु पइतावँ काइ for तसु

[एकश शीलकलङ्किताना दीयन्ते प्रायश्चित्तानि ।

य पुन खण्डयत्यनुदिस तस्य प्रायश्चित्तेन किम् ॥]

अडडडुल्लाः स्वार्थिककलुक् च ॥ २९ ॥

अपभ्रशे नामत परत अ इति, अअ उल्ल इत्येतौ च डितौ प्रत्ययौ भवत, तत्सन्नियोगेन स्वार्थिकस्य कप्रत्ययस्य लोपश्च । बलउ, बलडु, बललु, बलम् ॥ २९ ॥

रिरहाणलजालकरालिअउ पहिउ पथि ज दिट्टुउ ।

त मेलयि सव्वहि पथिअहि सो जि किअउ अग्गिट्टुउ ॥ ४७ ॥

[= हे ४२९ १]

[विरहानलजालाकरालित पथिक पथि यदा दृष्ट ।

तदा मिलित्वा सर्वे पथिके स एव कृतोऽग्निष्ठ ॥]

महु कानहु वे दोसडा हेल्लि म जपहि आलु ।

देतहो हउ पर उव्वरिअ जुज्झतहो करालु ॥ ४८ ॥

[= हे ३७९ १]

[मम कान्तस्य द्वौ दोषौ हे सखि मा जल्प मिथ्या ।

ददतोऽह परमुर्वरिता युध्यमानस्य करवाल ॥]

एक कुडुली पचहि रुद्धी [७६] ॥

प्रच्छित्तै काइ KMS पश्चात्तापा दीयते for दीयन्ते प्रायश्चित्तानि KMST तस्य पश्चात्तापेन कि for तस्य प्रायश्चित्तेन किम् 29 KMS नाम्न for नामत T भवति for भवत KMS om बलउ बलम् St 47 K पथि पथअ जो दिट्टुउ, M पथि पथिअ अदिट्टुइ, S पथि पथअ जा दिट्टुउ for पहिउ पथि ज दिट्टुउ K तनोश्चवि, M त तमोलवि, S तमोच्चवि, T तममेल्लवि for तंमेल्लवि KS पथअहि for पथिअहि KMS सो ।व अ कउ अग्गिट्टुउ KMST त सुत्त्वा सर्वे पान्थै for तदा मिलित्वा सर्व पथिक M निष्ठ, S निष्ठ, T अग्निष्ठक for अग्निष्ठ St 48 KS कांतहो for कतहु KS दोसड for दोसडा BKS हेल्लि म झखहि आलु for होल्ल म जपहि आलु K परमव्वरि जुज्झतहो M परिजुज्झतहो for पर उव्वरिअ जुज्झतहो KMST मा विल्लप असत्थ for मा जल्प मिथ्या K परमवशिष्टामुपरि युध्यत, M परेषामुपरि युध्यत for परमुर्वरिता युध्यमानस्य K एक कुडुली पचहि रुद्धा, M एक कुडुवा चपहि रुद्धा, S एक कुडुवा पचहि रुद्धा

ढीतः स्त्रियाम् ॥ ३१ ॥

अपभ्रशे स्त्रिया वर्तमानान्नाम्न इत प्राक्ननसूत्रद्वयविहितप्रत्ययान्तात्परो
ढीप्रत्ययो भवति ॥ ३१ ॥

पहिआ दिट्टी गोरडी दिट्टी मग्गु निअत ।

असूसासे कंचुअ तितुवाण करत ॥ ५१ ॥

[= हे ४३१ १]

[पथिक दृष्टा गौरी दृष्टा मार्ग पश्यन्ती ।

अश्रूञ्चासै कञ्चुक तिमितोद्वात कुर्वती ॥]

अदन्ताड्डा ॥ ३२ ॥

अपभ्रशे अडडडुल्लाना मध्ये य अकारान्त प्रत्यय तदन्तन्नाम्न
स्त्रिया वर्तमानात् डाप्रत्ययो भवति । उपपवाद ॥ ३२ ॥

पिउ आगअउ पत्तहों झुणि कण्णडइ पइट्ट ।

तहों विरहहों नासतहों धूलडिआ वि न दिट्ट ॥ ५२ ॥

[= हे ४३२ १]

[प्रिय आगत प्राप्तस्य ध्वनि कर्णे प्रणिष्ट ।

तस्य विरहस्य नश्यत धूलिरपि न दृष्टा ॥]

31 St 51 BT बहिआ for पहिआ T दिट्टा for दिट्टी
B तुट्टा for दिट्टी KS निअतो for निअत B असूसाए K असूसासिह,
M असूसासेह, S असूसासेहि B क चूआ, KMST कचुआ for कचुअ
B तोतुवाण करत, K तितुप्पाण करता, MS कितुपाण करता for तितुवाण
करत, KST तिमितशुक्क, M तिमिरशुक्क for तिमितोद्वात After St 51
KMST add एक कुडुली पचहि रुद्धी 32 T डा for डा in the Sūtra
K अडडलाना मध्ये, T अडुल्लाना मध्ये for अडडडुल्लाना मध्ये St 52 K
पिडु, T पिडु for पिउ K आअडु M आअड for आगअउ K सुवत्ताडी,
M सुपत्तडी, T पत्तडि for पत्तहो KS झणु for झुणि KMS कण्णडइ,
T कण्णधइ for कण्णइ KS धूलइआ वि ण दित्ता, M धूलहि वि ण दिट्टा, T
धूलडिआ वि विनट्टु KS सुवार्ताध्वनि, M सुवार्ता for प्राप्तस्य ध्वनि

इदतोऽति ॥ ३३ ॥

अपभ्रंशे स्त्रिया वर्तमानस्य नाम्नो योऽकारस्तस्य अति अकारे प्रत्यये परे इकारो भवति । धूलडिआ वि न दिट्ट [५२] ॥ स्त्रियामित्येव । झुणि कण्णडइ पइट्ट [५२] ॥ ३३ ॥

इदानीमेव्हि ॥ ३४ ॥

अपभ्रंशे इदानीम स्थाने एव्हि इति भवति । एव्हि होइ, इदानीं भवति ॥ ३४ ॥

हरि नच्चाविउ पगणइ विम्हइ पाडिउ लोउ ।

एव्हि राहपओहरह ज भावइ त होउ ॥ ५३ ॥

[= हे ४२० २]

[हरिर्नर्तित प्राङ्गणे विस्मये पातितो लोक ।

इदानीं रावापयोधरयोर्यद्भवति तद्भवतु ॥]

एव जि ॥ ३५ ॥

अपभ्रंशे एवगब्दस्थाने जि इति भवति । रामु जि, राम एव ॥ ३५ ॥

जाउ म जतउ पल्लवह देक्खउँ कइ पय देइ ।

हिअइ तिरिच्छी हउँ जि पर पिउ डबरइँ करेइ ॥ ५४ ॥

[= हे ४२० १]

[यातु, मा यान्त पल्लवथ, पश्यामि कति पदानि ददाति ।

हृदये तिरश्चीना अहमेव, पर प्रियो डम्बराणि करोति ॥]

33 KM ण दिट्ठा for न दिट्ट K झुणि कण्णडइ पइट्ट for झुणि कण्णइ पइट्ट
34 MT एव्हि for एव्हि in the Sūtra St 53 K णच्चाविउ for णच्चाविउ M वगणइ for पगणइ KS वम्हइ पाडिउ लोउ for विम्हइ पाडिउ लोउ MT एव्हि for एव्हि KS त तोइ for त होउ KT यद्भावि तद्भवतु, M यद्भाति तद्भवतु for यद्भवति तद्भवतु 35 T om the Sūtra and its Com down to डबरइ in stanza 54 K एवशब्दो जि इति for एवशब्दस्थाने जि इति KM om रामु जि राम एव St 54 KS पल्लवउ for पल्लवह M कउ वय for कइ पय KS तिरिच्छा for तिरिच्छी K करोइ for करेइ KM मा यातु पल्लवक for मा यान्त पल्लवथ KS तिर्यग्भूता for तिरश्चीना.

एवमेम ॥ ३६ ॥

एव इत्यव्यय एम इति भवति । एम रामु कुण्ड, एव राम करोति ॥ ३६ ॥

प्रियसगमि कउ निदडी प्रियहोँ परोक्खहोँ केम ।

मह बिण्णि वि पिण्णासिअ निद न एम न तेम ॥ ५५ ॥

[= हे ४१८ १]

[प्रियसगमे कुतो निद्रा प्रियस्य परोक्षस्य कथम् ।

मम द्वे अपि विनाशिते, निद्रा न एव न तथा ॥]

नहि नाहि ॥ ३७ ॥

नहि इत्यव्यय नाहि इति भवति । नाहि धम्मु, न हि धर्म ॥ ३७ ॥

एत्तेहोँ मेह पिअन्ति जलु एत्तेहोँ वडवाणलु आवड्डइ ।

पेक्खु गहीरिम साअरहोँ एक्क वि कणिअ नाहि ओहड्डइ ॥ ५६ ॥

[= हे ४१९ ४]

[इतो मेघा पिबन्ति जलमितो वडवानल आपर्तते ।

पश्य गभीरत्व सागरस्य एकापि कणिका नहि अपहीयते ॥]

प्रत्युत पच्चलिउ ॥ ३८ ॥

प्रत्युत इत्यव्यय पच्चलिउ इति भवति । पच्चलिउ सुधु, प्रत्युत सुखम्

॥ ३८ ॥

36 T एम for एम in the Sūtra KM om from एम रामु down to करोति St 55 KS णिड्डइ, T निद्वसि for णिड्डा KM मह बे वि विनासिअ निद्वड्ड एम न जिअ तेम (M एमह जाअ) for the second half of stanza 55 KS मया द्वे अपि नाशिते for मम द्वे अपि विनाशिते KMS नैव निद्रा न जायते तथा for निद्रा नैव न तथा 37 KM om नाहि धम्मु नहि धर्म St 56 KS आवड्डइ T आवग्गइ for आवड्डइ M om the second and 3rd lines of Stanza 56 KMS कणिआ for कणिअ K नाहि-हिइ, M नाहिहिअ, T ओहड्डइ for ओहड्डइ KST आवर्तयति for अपहीयते 38 B पच्चलिउ, K पच्चल्लिउ, for पच्चलिउ in the Sūtra, Com and illustrations

सावसलेणां गोरडी नयखी क वि विसगठि ।

भडु पच्चलिउ सो मरइ जासु न लग्गइ कठि ॥ ५७ ॥

[= हे ४२० ३]

[सर्वसलावण्या गौरी नवीना कापि विषप्रथि ।

भट प्रत्युत स म्रियते यस्य न लगति कण्ठे ॥]

ग्रन्थिरित्यत्र ' लिङ्गमतन्त्रम् ' [३ ४ ६७] इति सूत्रात्खिलिङ्गता ॥

एवमेव एमइ ॥ ३९ ॥

एवमेव इत्यव्यय एमइ इति भवति । एमइ लोगु, एकमेव लोक ॥ ३९ ॥

अगहिँ अगु न मिलिउँ हलि अहरे अहरु न पत्तु ।

पिअ जोअन्तिहेँ मुहकवेलु एमइ सुरउ समत्तु ॥ ५८ ॥

[= हे ३३२ २]

[अङ्गैरङ्ग न मिलित सखि अधरेण अधरो न प्राप्त ।

प्रियस्य पश्यन्त्या मुखकनल एमेउ सुरत समामम् ॥]

समं समाणु ॥ ४० ॥

सम इत्यव्यय समाणु इति भवति । रामेण समाणु, रामेण समम् ॥ ४० ॥

कतु ज सीहहोँ उवमिअइ त महु खडिउ माणु ।

सीहु अरक्खअ गअ हणइ पिउ पयरक्खसमाणु ॥ ५९ ॥

[= हे ४१८ २]

[कान्तो यत्सिहस्योपमीयते तन्मम खण्डितो मान ।

सिंहोऽरक्षकान्गजान्हन्ति प्रिय पदरक्षै समम् ॥]

St 57 K पडु for भडु K सर्वसमलावण्या for सर्वसलावण्या
K नवका थापि, M नवका कापि for नवीना कापि M विषमप्रथि
for विषमप्रथि 39 KM om एमइ लोगु, एवमेव लोक St 58
M अगहे for अगहिँ M अहि for हलि KMST पिअहो निअतिहे for
पिअ जोअन्तिहेँ KM एवइ सुरतु for एमइ सुरउ KS हला for सखि 40
KM om रामेण समाणु रामेण समम् St 59 KS कतु ह सीहहो हुवमिअइ
for कतु ज सीहहोँ उवमिअइ KMT पररक्खसमाणु for पयरक्खसमाणु
KS य for यत् KMT पररक्षासम for पदरक्षै समम्

किल किर ॥ ४१ ॥

अपभ्रशे किल इत्यव्यय किर इति भवति ॥ ४१ ॥

न किर खाइ न पिअइ न विद्वइ धम्मि न वेच्चइ रूअडउ ।

इह कियणु न जाणइ जह जमहौं खणैण पटुच्चइ दूअडउ ॥ ६० ॥

[= हे ४१९ १]

[न किल खादति न पिबति न विद्वति धर्मे न व्ययति रूपकम् ।

इह कृपणो न जानाति यथा यमस्य क्षणेन प्रभवति दूत ॥]

पग्गिम प्राइम प्राउ प्राइव प्रायसः ॥ ४२ ॥

प्रायस् इत्यव्यय अपभ्रशे पग्गिम प्राइम प्राउ प्राइव इति चतुर्धा

प्रयोज्यम् । पग्गिम चवलु, प्रायश्चल इत्यादि ॥ ४२ ॥

एसी पिउ रूसेसुं हउं रुढी मई अणुणेइ ।

पग्गिम एई मणोरहई दुक्करु दइवु करोइ ॥ ६१ ॥

[= हे ४१४ ४]

[एष्यति प्रिय रुष्याम्यह रुष्टा मामनुनयति ।

प्राय एतान्मनोरथान्दुष्कर दैव कारयति ॥]

प्राइम मुणिहँ वि भतडी ते मणिअडा गणन्ति ।

अखइ निरामइ परमपइ अज्ज वि पउ न लहन्ति ॥ ६२ ॥

[= हे ४१४ २]

41 St 60 Mरूअडु इ for रूअडउ M जिह for जह KM रूअडउ, T दूआसउ for दूअडउ K प्रयच्छति for व्ययति KM प्रभविष्यति, T पर्याप्नोति for प्रभवति 42 MT प्रायश for प्रायस in the Sūtra KM om. पग्गिम चवलु, प्रायश्चल इत्यादि St. 61 KS एसेइ, M एसिइ for एसी KM रूसेउ for रूसेसुं KM रुढि मइ for रुढी मई KM एअ मणोरहअ for एई मणोरहई KM दुक्करु दइउ करोइ K प्रायश for प्राय K दुष्करान्करोति दैव St 62 KM प्राइव, T प्राइव for प्राइम KS तंतडी, M हंतडी for भंतडी KM अखइ for अखइ KMT लउ for पउ K प्रायशो for प्राय K विभ्रांति T विश्राति for अपि भ्रान्ति K मणीन्मानयति for मणीन्गणयन्ति K अद्यापि लय न लक्ष्यते for अद्यापि पद न लभन्ते. त्रि प्रा १७

[प्रायो मुनीनामपि भ्रान्ति ते मणीन्गणयन्ति ।
अक्षये निरामये परमपदे अद्यापि पद न लभन्ते ॥]

अन्ने ते दीहर लोअण अन्नु त भुअजुअल्लु ।

अन्नु सु घणथणहारु अन्नु जि मुहकवॅल्लु ।

अन्नु सु केसकलाउ अन्नु जि प्राउ विहि ।

जेण णिअविणि घडिअ स गुणलाअण्णणिहि ॥ ६३ ॥

[= हे ४१४ १]

[अन्ये ते दीर्वे लोचने अन्यत्तद् भुजयुगलम् ।

अन्य स घनस्तनभार अन्यदेव मुखकमलम् ।

अन्य स केशकलाप अन्य एव प्रायो विधि ।

येन नितम्बिनी घटिता सा गुणलावण्यनिधि ॥]

असुजले प्राइय गोरिअहेँ सहि उव्वत्ता नअणसर ।

ते समुह सपेसिआ देन्ति तिरिच्छी घत्त पर ॥ ६४ ॥

[= हे ४१४ ३]

[अश्रुजलेन प्रायो गौर्या सखि उद्धान्ते नयनसरसी ।

ते समुख सप्रेषिते ददतस्तिर्यग्घात परम् ॥]

दिवा दिने ॥ ४३ ॥

दिवा इत्यव्यय दिवे इति भवति । दिवेँ दिवेँ गगणहाणु [८]॥४३॥

सह सह ॥ ४४ ॥

सह इत्यव्यय सह इति भवति ॥ ४४ ॥

St 63 KT अन्नु for अन्ने K हुअजअल्ल, M हुअजअल्ल for भुअजुअल्ल KMT थणमारु for थणहारु K केसकलाउ पिह, T केसकलापु सु for सु केसकलाउ KS विह for विहि K एहु सगुणलाअण्ण-णिहि, M सा गुणलाअण्णणिहि for स गुणलाअण्णणिहि T घनस्तनहर for घनस्तनभार KM सद्गुणलावण्यनिधि for सा गुण° St 64 K गोरिहिदे, M गोरिहिदे for गोरिअहेँ M उव्वत्ता, T उव्वत्ता for उव्वत्ता K अणसर for °सर K उद्वाता आर्द्रा नयनशरा, M उद्वाता, T उच्चाता नयनशरा for उद्धान्ते नयनसरसी KT संमुखं प्रेषिता ददति तिर्यक्क्षेपं परं

जइ पवसते सहुँ न गय न मुअ विओए तस्सु ।

लज्जिजइ सदेसडा देती सुहअजणस्सु ॥ ६५ ॥

[= हे ४१९ ३]

[यदि प्रवसता सह न गता न मृता वियोगेन तस्य ।

लज्जते सदृशान्दती सुभगजनस्य ॥]

मा म ॥ ४५ ॥

मा इत्यव्यय म इति भवति । म घणि करहि विसाउ ॥ ४५ ॥

[= हे ३८५ १]

प्रायोग्रहणात्

माणि पणड्डइ जइ ण तणु तो देसडा चइज्ज ।

मा दुज्जणकरपल्लवैहिँ दसिज्जन्तु भमेज्ज ॥ ६६ ॥

[= हे ४१८ ४]

[माने ग्रन्थे यदि न तनु ततो देश त्यजेत् ।

मा दुर्जनकरपल्लवैर्दर्शमानो भ्रमेत् ॥]

कुतः कउ कहंतिहु ॥ ४६ ॥

अपभ्रंशे कुत इत्यव्यय कउ कहतिहु इति च भवति । कउ गदु,
कहतिहु गदु, कुतो गत ॥ ४६ ॥

St 65 M जइ for जइ B पवसते, KM पवसतेण, T पविसितेन for पवसिते.
B गयअ, K मुअ, T मअ for गय B सदेहसडा for सदेसडा B दितेहिँ; KMT
दितेहिँ for देती KMT सहन मृता KM लक्ष्यते for लज्जते M सुभगजनकस्य
for जनस्य 45 KM करउ for करहि After विसाउ KT add मा घन्ये
कुव विषाद St 66 तो तं देसु जइज्ज for तो देसडा चइज्ज MT हमेज्जा for
भमेज्ज K तदा त देश त्यजेत् for ततो देश त्यजेत् 46 M कहु for कउ in
the Sūtra, Com and illustrations B कहतिहु in the Sūtra
and Com K om कउ गदु कुतो गत

महु कन्तहोँ गुट्टुट्टिअहोँ कउ झुपडा वलन्ति ।

अह रिउरुहिरे उल्लवइ अह अप्पणे न भति ॥ ६७ ॥

[= हे ४१६ १]

[मम कान्तस्य गोष्ठस्थितस्य कुत कुटीरकानि ज्वलन्ति ।

अथ रिपुरुधारेणार्द्रयति अथात्मीयेन न भ्रान्ति ॥]

धूसु कहतिहु उट्टिअउ [७०] ॥

अथवा मनागहवइ मणाउ ॥ ४७ ॥

अथवा मनाक् इत्येतौ अहवइ मणाउ इति भवत । अहवइ ण सुह ताहु, अथवा न सुख तस्य । कि पि मणाउ महु पिअहोँ [६९] ॥ किमपि मनाङ् मम प्रियस्य ॥ ४७ ॥

जाइजइ तहिँ देसइ लब्भइ पिअहोँ पमाणु ।

जइ आवइ तो आणिअइ अहवइ त जि निराणु ॥ ६८ ॥

[= हे ४१९ २]

[गम्यते तत्र देशे लभ्यते प्रियस्य प्रमाणम् ।

यद्यागच्छति तदानीयते अथवा तदेव निर्वाणम् ॥]

विहवि पणइइ वकडउ रिद्धिँ जणसामणु ।

कि पि मणाउ महु पिअहोँ ससि अणुहरइ न अणु ॥ ६९ ॥

[= हे ४१८ ६]

[विभवे प्रनष्टे वक्र ऋद्धौ जनसामान्य ।

किमपि मनाङ् मम प्रियस्य शशी अनुहरति नान्य ॥]

St. 67 M मम for महु KM गोठ्टुट्टिअहोँ for गुट्टु KM कहुँ झुपडा for कउ झुपडा KM ुहिरे दुजतइ अह अप्पाणि ण हति for रिपुरुधारेण भ्रान्ति KMT तृणकुटीरका for कुटीरकानि KMT विध्यापयति for आद्रयति K यथात्मीयेन for अथात्मीयेन K उट्टिउ for उट्टिअउ after which it gives its छाया 47 M अमवइ for अहवइ in the Sutra KM तासा for तस्य KM om from किपि मणाउ down to the छाया of St 68 St 69 B रिद्धी, KS रिद्धिहि for रिद्धिँ K ऋद्धिभि for ऋद्धौ

इतसेत्तहे ॥ ४८ ॥

इतस् इत्यव्यय एत्तहे इति भवति । एत्त हैं मेह पिबन्ति जल [५६]

॥ ४८ ॥

पश्चात्पच्छइ ॥ ४९ ॥

अपभ्रशे पश्चादित्यव्यय पच्छइ इति भवति । पच्छइ होइ विहाणु

[१२८] ॥ ४९ ॥

ततस्तदा तो ॥ ५० ॥

ततस् तदा इत्येतौ तो इति भवत । तो गदु, ततो गत , तदा गतो वा । जइ भग्गा पारक्कडा तो सहि मज्झु पिण्ण [७] ॥ ५० ॥

त्वनुसाहावन्यथासर्वौ ॥ ५१ ॥

अन्यथा सर्व इत्येतौ अनु साह इति यथासख्य तु भवत । अनु कदु, अन्यथा कृतम् ॥ ५१ ॥

विरहाणलजालकरालिअउ पहिउ को वि बुड्ढिवि ठिअउ ।

अनु सिसिरकालि सीअलजलहु धूसु कहतिहु उट्ठिअउ ॥ ७० ॥

[विरहानलज्वालाकरालित पथिक कोऽपि निमज्य स्थित ।

अन्यथा शिशिरकाले शीतलजलाद्भूम कुत उत्थित ॥]

पक्षे अन्नहा ॥ साहु वि लोउ तडप्फडइ [२१] ॥

किं काइकवणौ ॥ ५२ ॥

अपभ्रशे किशब्द काइ कवण इत्यादेशावापद्यते ॥ ५२ ॥

48 After जलु B adds इतो मेघा पिबन्ति जलम् 49 पच्छ in the Sutra and Com , T पच्छइ, in the Sūtra Com and illustrations After विहाणु adds पश्चाद्भवति विभातम् 50 KM om तो गदु गतो वा KMT give here St 7 in full with पारक्केडा for पारक्कडा and पिण्ण for पिण्ण 51 KM om अनु कदु कृतम् St 70 KM °करालिअदु for °करालिअउ. B ठिअओ for ठिअउ B सीअलजलहु for °जलहु B उट्ठिअओ for उट्ठिअउ. After तडप्फडइ B adds साधुरपि तडफडायते (ताम्यति)

जइ सु न आवइ दूइ वरु काई अहो मुहु तुज्जु ।

वअणु जु खडइ तउ सहिए सो पिउ होइ न मज्जु ॥ ७१ ॥

[= हे ३६७ १]

[यदि स नायाति दूति गृह किमभो मुख तव ।

वचन य खण्डयति तत्र सखि स त्रियो भवति न मम ॥]

काई न दूरे पेक्खइ [= हे ३४९ १] । ताहँ पराई कण घिण [४८] ॥

॥ ५२ ॥

उन्नविच्चवुत्ता विषण्णवर्त्मोक्ताः ॥ ५३ ॥

विषण्ण वर्त्म उक्त इत्येते उन्न विच्च वुत्ता इति यथासख्य भवन्ति ।

॥ ५३ ॥

मई वुत्तउं तुहुं धुरु वरहि कसुरेसि विमुक्कइ ।

पई विणु धवल न चडइ भरु एमइ उन्नउ काइ ॥ ७२ ॥

[= हे ४२१ १]

[मया उक्तम्—त्व धुर धर, कस्य कृते विमुच्यते ।

त्वया विना धवल न आरोहति भर , एवमेव विषण्ण किम् ॥]

ज मणु विच्चि न माइ [११८] ॥

अत्खुः परपरस्य ॥ ५४ ॥

अपभ्रंशे परस्परशब्दस्य खु आदि अद्भवति ॥ ५४ ॥

St 71 K आअइ for आवइ KM तुह वि सहि for तउ सहिए K यदि न
संभायाति for यदि स नायाति K तवापि साख for तव सखि KM दूरे देक्खइ
for दूरे पेक्खइ 53 M पुन्नपिच्चपित्ता for उन्नविच्चवुत्ता in the Sūtra and
Com , T अन्न for उन्न in the Sūtra and Com , T अत्ता for वुत्ता in
the Sūtra and Com M पद्म for वर्त्म St 72 KM तहु धुर धर for
तुहुं धुर धर B कसुरेहिं विगुत्ताइ for कसुरेसि विमुक्कइ M विमुक्काइ for विमुक्कइ
KM तइ विणु for पई विणु KM एवइ for एमइ K कस्याथ विमुक्का
for कस्य कृते विमुच्यते KM जे मणु विच्चि न माइ for ज मणु विच्चि न माइ
54 T अत्खु परस्य for the Sūtra T परस्य for परस्परशब्दस्य

ते मुग्गडा हराविआ जे परिविट्ठा ताह ।

अवरोप्परु जोअताह सामिउ गजिउ जाह ॥ ७३ ॥

[= हे ४०९ १]

[ते मुद्गा हारिता ये परिविष्टास्तेषाम् ।

परस्पर पश्यता स्वामी परिभूतो येषाम् ॥]

अन्यादृशस्याण्णाइसावराइसौ ॥ ५५ ॥

अपभ्रशे अन्यादृशस्य अण्णाइस अवराइस इत्यादेशौ भवत ।

अण्णाइसु । अवराइसु ॥ ५५ ॥

वहिल्लाः शीघ्रादीनाम् ॥ ५६ ॥

अपभ्रशे शीघ्रादीना वहिल्लादय आदेशा प्रायो भवन्ति ॥ ५६ ॥

शीघ्रस्य वहिल्ल —

एक्कु कह्ह वि न आवहि अन्नु वहिल्लउ जाहि ।

महँ मित्तडा प्रमाणिअउ पई जेहउ खलु नाहि ॥ ७४ ॥

[= हे ४२२ १]

[एक कदाचिदपि नायासि, अन्यत शीघ्र यासि ।

मया मित्र प्रमाणित त्व यथा खलो नहि ॥]

अस्मिन्नाणे कस्य किं भवति । तथाहि—

St.73 KT परिविट्ठा for परिविट्ठा KM अवअताह for जोअताह KM

हंजिउ for भजिउ KMT ते मुग्गडा ये पर प्रविष्टा for ते मुद्गा परिविष्टा

55 T °अपराइसौ for °अवराइसौ in the Sūtra and Com 56

St 74 KM एक्कु कईवि ण आवहि for एक्कु कह्ह वि ण आवहि KMT

महि मित्तडा प्रमाणिअउ तह (M तउ) जेहउ for महँ मित्तडा प्रमाणिअउ

पई जेहउ KM मित्र प्रमाणित for मित्र प्रमाणित KMT तया बाहक् खलो

नहि for त्व यथा खलो नहि Kom अस्मिन्नाणे कस्य किं भवति

झकटकस्य घग्घल —

जिम सुउरिस तिम घग्घलई जिम नइ तिम वलणाइ ।

जिम डोंगर तिम कोट्टरई हिआ विसूरहि काइ ॥ ७५ ॥

[= हे ४२२ २]

[यत्र सुपुरुषास्तत्र झकटका , यत्र नदी तत्र वलनानि ।

यत्र पर्वतास्तत्र कोटराणि हृदय खिद्यसे किम् ॥]

रम्यस्य रवण्ण —

सरिहिँ न सेरँहिँ सरवरहिँ नवि उज्जाणवणेहिँ ।

देस रवण्णा होन्ति वढ निवसन्तेहिँ सुअणेहि ॥ ७६ ॥

[= हे ४२२ १०]

[सरिद्धिर्न सरोभिर्न सरोवरै नापि उद्यानवनै ।

देशा रम्या भवन्ति मूढ निमसद्भि सज्जनै ॥]

यद्यद् दृष्ट तत्तद् इत्यस्य जाइट्टिआ—

अह रच्चसि जाइट्टिआँ हिअडा मुद्धसहाव ।

लोहे फुट्टणएण जिम घणा महेसहि ताव ॥ ७७ ॥

[= हे ४२२ १७]

[अथ रज्यसे यद्यदृष्ट तत्र हृदय मुग्वस्वभान ।

लोहेन स्फुटता यथा घना सहिष्यसे तावत् ॥]

KMS कटकस्य घघल , T झघटकस्य घघल for झकटकस्य घघल
St 75 KMT घघलाइ for घघलइ M कोडराइ for कोट्टरई
KM यथा सुपुरुषास्तथा कटका for यत्र सुपुरुषास्तत्र झकटका (कलहा)
M तथा वनानि for तत्र वलनानि KM यथा for यत्र St 76
KT न सरिहि न सरवरेहि for सरिहिँ न सेरँहिँ न सरवरहिँ KM
न सरिद्धिर्न सरोवरै for सरिद्धिर्न सरोभिर्न सरोवरै K जाइट्टिआ , T
जाइट्टिआ for जाइट्टिआ here and in illustration below K अइरव्वसि
for अह रच्चसि K हिअअ मुद्धसहावा for हिअडा मुद्धसहाव KM पट्टणएण for
फुट्टणएण KSM घण for घणा K अधिरज्यसे , M अथि रज्यसे for अथ रज्यसे.
KM लोभेन स्फुटशीलेन यथा घनान् सहिष्यसे तावान् T स्फुटनशीलेन for स्फुटता.

पृथक्पृथक् इत्यस्य जुअजुअ —

एक कुडुली पचहिँ रुद्धी तहँ पचहँ वि जुअजुअ बुद्धी ।

बहिर्णिणँ त घरु कह किँ नन्दउ जेत्थु कुडुबउँ अप्पणल्लदउ ॥७८॥

[हे = ४२२ १२]

[एका कुटी पञ्चभी रुद्धा तेश पञ्चानामपि पृथक्पृथग्बुद्धि ।

भगिनि तद्गृह कथ नन्दता यत्त कुटुम्बक आत्मच्छन्दकम् ॥]

भयस्य द्रवक् —

दिवौहिँ विटत्तउँ खाहि वढ सचि म एक्कु वि द्रम्मु ।

को वि द्रक्कउ सो पडइ जेण समप्पइ जम्मु ॥ ७९ ॥

[= हे ४२२ ४]

[दिवसैरर्जित खाद मूढ सचिनु मा एकमपि द्रम्मम् ।

किमपि भय तत्पतति येन समाप्यते जन्म ॥]

मा भैषीरित्यस्य स्त्रीलिङ्गे मब्भीसडी—

सत्थावत्थहँ आलवणु साहु वि लोउ करेइ ।

आदन्नह मब्भीसडी जो सज्जणु सो देइ ॥ ८० ॥

[हे = ४२२ १६]

[स्वस्थावस्थानामालपन सर्गेऽपि लोक करोति ।

आर्ताना मा भैषीरिति य सज्जन स ददाति ॥]

St 78 KM रुद्धा for रुद्धी KM तहु पचहु for तहँ पचहँ KM कहिँ किम for कह किँ KM नददु for नदउ KM अप्पणल्लदु KM एतद् गृहँ for तद् गृह M आत्मच्छन्दक for °च्छन्दकम् K डवक्क for द्रवक्क here and in illustration St 79 KS म सचिणु एक्कु वि द्रम्मु for सचि म एक्कु वि द्रम्मु K डवक्कउ, M डवद for द्रवक्कउ KM मा सचिनु एकमपि सुहूँ for सचिनु मा एकमपि द्रम्मम् M प्रतिभयेन समाप्यते for येन समाप्यते KMT स्त्रीवन्मब्भीसडी for स्त्रीलिङ्गे मब्भीसडी St 80 K अथावत्थहँ for सत्थावत्थहँ M आलवणु for आलवणु KMT सीदतहँ for आदन्नह KMT सीदता for आर्ताना KMT °रित्यभयय for °रिति य

अवस्कन्दस्य दडवड —

चलैँहिँ चलैँहिँ लोअणैँहिँ जे तँ दिट्ठा बालि ।

तहिँ मअरद्धअदडवडउ पडइ अपूरइ कालि ॥ ८१ ॥

[= हे ४२२ १४]

[चलैँश्चलैँलौँचनैँर्येँ त्रया दृष्टा बाले ।

तेषु मकरधजायस्कन्द पतत्यपूर्णे काले ॥]

आत्मीयस्य अप्पण —

फोडेन्ति जे हिअडँ अप्पणउ [४९] ॥

गाढस्य निच्चट्ट —

विहवे कस्सु थिरत्तणँ जोज्जणि कस्सु मरट्टु ।

सो लेखडउ पठाविअउ जो लगगइ निच्चट्टु ॥ ८२ ॥

[= हे ४२२ ६]

[विभवे कस्य स्थिरत्व यौनने कस्य गर्व ।

स लेख प्रस्थाप्यता यो लगति गाढम् ॥]

क्रीडाया खेडु —

खेडुय कयमहेहिँ निच्छय कि पयपह ।

अणुरत्ताउ भत्ताउ अम्हे मा चय सामिअ ॥ ८३ ॥

[= हे ४२२ ९]

St. 81 KMS चलैँहिँ for चलैँहिँ KM वडइ for पडइ
M आपूरिअकालि for अपूरइ कालि KSM वलद्धा for चञ्चलै M
आपूरिते for अपूरिते KT आत्मीयस्य अप्पणअ K फोडति for
फोडेन्ति St 82 K लेहडउ पडाविवइ for लेखडउ पठाविअउ M पठापिअ
for पठाविअउ KM प्रस्थाप्यते for प्रस्थाप्यता St 83 KM खेडुक्क
for खेडुय KS पवहअ for पयपह KM हत्ताउ for भत्ताउ K
प्रवदत्, M प्रवदथ for प्रजल्पत K असडळु, MS असट्टळु for असड्डळु K
मरघरु for मअरहरु KMT बरहिणु for बरिहिणु KM दूरट्टिअह for
दूरठिआहँ KM कस्मिन् for कुत्र in छाया

[क्रीडा कृतास्माभिर्निश्चय कि प्रजल्पत ।
अनुरक्तान्भक्तानस्मान्मा त्यज स्वामिन् ॥]

असाधारणस्य असङ्कुल —

कहिँ ससहरु कहिँ मअरहरु कहिँ बरिहिणु कहिँ मेहु ।
दूरिआहँ वि सज्जनह होइ असङ्कुल नेहु ॥ ८४ ॥
[= हे ४२२ ७]

[कुत्र शशधर कुत्र मकरगृह कुल बर्हिण कुव मेघ ।
दूरस्थितानामपि सज्जनाना भवत्यसाधारण स्नेह ॥]

नवस्य नवख —

नवखी क वि विसगठि [५७] ॥

मूढस्य नालिअवढौ—

जो पुणु मणि जि खसिफसिहूअउ चितइ देइ न द्रम्मु न रूअउ ।
रइयसमभिरु करगुल्लालिउ घराहिँ जि कोतु गुणइ सो नालिउ ॥ ८५ ॥
[= हे ४२२ १३]

[य पुनर्मनस्येव व्याकुलीभूत-

श्चिन्तयति ददाति न द्रम्म न रूपकम् ।

रतिशशभ्रमणशील कराग्रोल्लालित

गृहेष्वेव कुन्त गुणयति स मूढ ॥]

दिवैहिँ विदत्तउँ खाहि वढ [७७] ॥

St 85 KM मणिए महतडउ, T मणि एरसफसिहू for मणि जि
खसफसिहूअउ KSM द्रम्मु for द्रम्मु T रइअउ for रूअउ KM
करगुल्लालिउ for करगुल्लालिउ KS घेहिँ for घराहँ K भ्राताभूत,
M भ्रातोभूत for व्याकुलाभूत KM कराग्रोल्लालित for 'ग्रोल्लालित

अस्पृश्यसर्गस्य विद्वाल —

जे छड्डेविणु रअणनिहि अप्पउं तडि घल्लन्ति ।

तहँ सखहँ विद्वालु पर फुक्किज्जत भमन्ति ॥ ८६ ॥

[= हे ४२२ ३]

[ये त्यक्त्वा रत्ननिधिमात्मान तटे क्षिपन्ति ।

तेषा शखानामस्पृश्यसर्ग , पर फूत्तिक्यमाणा भ्रमन्ति ॥]

अद्भुतस्य ढक्करी —

हिअडा पई बहु बोल्लिअउं महु अग्गइ सययार ।

फुट्टिसु पिणँ पयसति हउं भडय ढक्करिसार ॥ ८७ ॥

[= हे ४२२ ११]

[हृदय तया बहु उक्त ममाग्रे शतवारम् ।

स्फुटिष्यामि प्रिये प्रयसति अह, भण्डक अद्भुतसार ॥]

कौतुकस्य कोडु —

कुंजर अन्नहँ तरुररह कोडुँण घल्लइ हत्थु ।

मणु पुणु एकहिँ सल्लइहिँ जइ पुच्छह परमत्थु ॥ ८८ ॥

[= हे ४२२ ८]

[कुञ्जरोऽन्येषु तरुरेषु कौतुकेन क्षिपति हस्तम् ।

मन पुनरेकस्या शल्लक्या यदि पृच्छत परमार्थम् ॥]

हे सखीत्यस्य हेल्लि —

हेल्लि म जपहि आलु [४८] ॥

K विशाल for विद्वाल everywhere, T विर्गाल for विद्वाल
St 86 KS जे पुणु मुचिवि for जे छड्डेविणु KS हुक्किज्जत for फुक्किज्जत
KS ये पुनर्मुक्त्वा for ये त्यक्त्वा T मूत्तिक्यमाणा for फूत्तिक्यमाणा KS
ढक्करी, T ढक्करी for ढक्करी St 87 KMS हिअडा तुइ (M तुइ)
बहु बोल्लिअ for first half KMS अग्गइ for अग्गइ KMS फुट्टिसु for
फुट्टिसु KMS भडय for भडय M स्फुटिष्ये for स्फुटिष्यामि St 88 KS
कुंजर for कुंजर KMS कोडे सल्लइ हत्थु for कोडुँणेण घल्लइ हत्थु T हेल्ली for
हेल्लि BT शखइ for जपहि

यदेश्लुङ्ग —

विहि विणडउ पीडन्तु गह म धणि करहि विसाउ ।

सपइ कडुँ वेस जिम छुड अघइ यउसाउ ॥ ८९ ॥

[= हे ३८५ १]

[पिधिर्विनटतु पीडयन्तु ग्रहा मा धन्ये कुरु विषादम् ।

सपद कर्माभि वेश्येय यदि अर्घति व्यउसायम् ॥]

सबन्धिन केरतणौ —

गअउ सु केसरि पिअहु जलु निच्चितइ हरिणाइ ।

जसु केरएँ हुकारडए मुहहु पडन्ति तिणाइ ॥ ९० ॥

[= हे ४२२ १५]

[गत स केसरी पिबत जल निश्चिन्ता हरिणा ।

यस्य सबन्धिना हुकारेण मुखात्पतन्ति तृणानि ॥]

जइ भग्गा अम्हहतणा [७] ॥

दृष्टेदेहि —

एकमेकउँ जइ वि पेक्खइ हरि सुट्ठु सव्वायैरँण ।

तो वि देहि जहिँ कहिँ वि राही ।

को सकइ सगरेवि दडुनअणा नेहे पलुइ ॥ ९१ ॥

[= हे ४२२ ५]

St 89 KS करहु for करहि KMT वेश्या यथा for वेश्येव KS व्यवसाय for व्यवसायम् KMT केरतणौ संबन्धिन for सबन्धिन केरतणौ St 90 KS स for सु KS पिअहि for पिअहु T निच्चितउ for निच्चितइ KS केरय, M करअ for केरए KM हुकारेण for हुकारडए KMS तुणाइ for तिणाइ KM अम्हहतणा for अम्हहतणा KM दशो देहि for दृष्टेदेहि St 91 KS जोएइ for पेक्खइ KS तउ वि, M तहि for तो वि KMS देहि for देहि T संकइ for सकइ KMT दडुण्ण अणेहिँ चलुइ (T पलुग्गा) for दडुनअणा नेहे पलुइ

[एकमेक यद्यपि प्रेक्षते हरि सुष्ठु सर्गदरेण ।
 तथापि दृष्टिर्यत्र कुत्रापि राधा ।
 क शक्नोति सगरीतु दग्धनयने स्नेहेन पर्यस्ते ॥]

हुहुरुधिग्धिगाः शब्दचेष्टानुकृत्योः ॥ ५७ ॥

अपभ्रंशे हुहुर्वादय शब्दानुकरणे धिग्धिगादयश्चेष्टानुकरणे यथासंख्य
 प्रयोक्तव्या ॥ ५७ ॥

मई जाणिउँ बुडूसुँ हउँ पेम्मद्रहि हुहुरु ति ।
 णवरि अचित्तिअ सपडिअ विप्पिअनाअ झडत्ति ॥ ९२ ॥
 [= हे ४२३ १]

[मया ज्ञात मक्ष्यामि अह प्रेमहृदे हुहुरु इति ।
 केवलमचिन्तिता सपतिता विप्रियनौर्झटिति ॥]

आदिग्रहणात् —

खज्जइ न कसरकैहिं पिज्जइ नउ घुटेहिं ।
 एमइ होइ सुहच्छडी पिँ दिट्ठे नअणेहिं ॥ ९३ ॥
 [= हे ४२३ २]

[खाद्यते न कसरत्कै पीयते न घुण्टै ।
 एवमेव भवति सुखासिका प्रिये दृष्टे नयनाभ्याम् ॥]

इति शब्दानुकरणम् ॥

KMT स्नेहेन प्रतिमुखमागते for स्नेहेन पर्यस्ते 57
 K °धिग्धिगा, M धुधिणा, T धुग्धिगा for धिग्धिगा in the
 Sūtra K धुधुप्यादय, M धुन्यादय for धिग्धिगादय St 92
 KS बुडूसउ for बुडूसु KS पम्मद्रहि for °द्रहि KMS सपडइ
 for सपडिअ KS पिअनो for विप्पिअनाव KS मज्जिष्यामि for
 मक्ष्यामि KS इति अनन्तरमपि चितित सपतति प्रियनो झडिति for the
 second half St 93 M om stanza down to सुखासिका in the
 छाया K खज्जइ नउ कसरकैहिं पज्जइ नहि घुटेहिं for the first half T
 धुग्गेहिं for घुण्टेहिं K एवहि for एमहि K सुहच्छडी for सुहच्छडी K
 करसत्कृतै for कसरत्कै

अण्डु वि नाहु महु जि घरि सिद्धत्था वन्देइ ।
ताउँ जि विरहु गवक्खेहिं मक्कडधिग्घउ देइ ॥ ९४ ॥
[= हे ४२३ ३]

[अद्यापि नाथो ममैव गृहे सिद्धार्थान्वन्दते ।
तावदेव विरहो गवाक्षेभ्यो मर्कटविभीषिका ददाति ॥]

आदिग्रहणात्—

सिरि जर खडी लोअडी गलि मणिअडा न वीस ।
तो पि गोठ्ठटा कराविआ मुद्धएँ उट्टबईस ॥ ९५ ॥
[= हे ४२३ ४]

[शिरसि जरा, खण्डिता लोमपुटी, गले मणयो न विंशति ।
तथापि गोष्ठस्था कारिता मुग्धया उत्तिष्ठोपविश ॥]

इति चेष्टानुकरणम् ॥

अनर्थका घइमादयः ॥ ५८ ॥

अपभ्रंशे घइ इत्यादयो निपाता अनर्थका प्रयुज्यन्ते ॥ ५८ ॥

St 94 KMT मक्कड्ड धुग्घउ for मक्कडधिग्घउ KM गवाक्षे
मर्कटविभीषिका (M भाषिता) विकार ददाति for गवाक्षेभ्यो मर्कटविभीषिकां
ददाति St 95 KMS लोअअ for लोअडी KM मणिगण अडवीस
(M विसा for मणिअडा न वीस KM गोठ्ठ for गोठ्ठटा KMS
कराविय for कराविआ KMS मुद्धये उट्टबईस for मुद्धएँ उट्टबईस KMT
खंडा लोचका for खण्डिता लोमपुटी KM मणिगणा विंशति for मणयो न
विंशति BKM ततोपि for तथापि 58 K घइआदय for घइमादय in
the Sūtra.

पेम्मडि पच्छायावडा पिउ कलहिअउ विआलि ।

घई विवरीरी बुद्धडी होइ विणासहो कालि ॥ ९६ ॥

[= हे ४२४ १]

[प्रेमिणि पश्चात्ताप , प्रिय कलहायितो विकाले ।

खलु विपरीता बुद्धिर्भवति विनाशस्य काले ॥]

आदिग्रहणात् खाइ इत्यादि ॥

॥ इति श्रीमदर्हणन्दित्रैविद्यदेवश्रुतधरश्रीपादप्रसादासादितसर्गविद्याप्रभाष-

श्रीमत्रिविक्रमदेवविरचितप्राकृतव्याकरणवृत्तौ

तृतीयाध्यायस्य तृतीय पाद ॥

St 96 K पच्छालाउ पिउ for पच्छायावडा KS विवरीरा
वद्धी, T विवरीई बुद्धडी for विवरीरी बुद्धडी KMS कलहितोऽपराहे, T काले
पराहे for कलहायितो विकाले M आदिग्रहणात् खाइ इत्यादि for आदिग्रहणा-
त्खाइ इत्यादि Colophon B इति श्रीत्रिविक्रम वृत्तौ, KT इति प्राकृत
व्याकरणवृत्तौ, M इति व्याकरणवृत्तौ KT तृतीयस्याध्यायस्य, M तृतीयस्य for
तृतीयाध्यायस्य

चतुर्थः पादः ॥

दिहौ सुपि ॥ १ ॥

अपभ्रश इत्यनुवर्तते । अपभ्रशे सुपि परे नाम्नोऽन्त्यस्य स्वरस्य दिहौ दीर्घह्रस्वौ प्रायो भवत । रामु रामू, राम ॥ १ ॥

सौ—

ढोला सावैला धण चपअवण्णी ।

णाइ सुवण्णरेह कसणइ दिण्णी ॥ ९७ ॥

[= हे ३३० १]

[विट श्यामलो धन्या चम्पकवर्णा ।

इव सुवर्णरेखा कषपट्टे दत्ता ॥]

[Before the beginning of Sūtra 1, Ms K which was used for the Banaras Edition (our B in Critical Notes), and T₁ and T₂ have the following passage प्राकृत, शौरसेनी, मागधी, पेशाची, चूलिकापेशाची, अपभ्रश इति षड् भाषा । आसामित्थंकारं शेषातिदेश — शौरसेनीशेष प्राकृतवत्, मागधीशेष शौरसेनीवत्, पेशाचीशेषमपि शौरसेनीवत्, चूलिकापेशाचीशेष पेशाचीवत्, अपभ्रशे तु प्रायः शौरसेनीवत् कार्यम्, लिङ्गातन्त्रता च, शेष प्राकृतवत् । शौरसेन्यामिह प्रकरणे यत्कार्यमुक्तं ततोऽन्यत् प्राकृतवदेव भवति । 'दिहौ मिथ से ' इत्यारभ्य 'दस्तस्य शौरसेन्यामखावचोऽस्तौ ' इति सूत्रात् प्राग् यानि सूत्राणि, तेषु यान्युदाहरणानि, तान्येव शौरसेन्या भवन्तीति विभाग प्रतिस्त्रमभ्यूह्य दर्शनीय । To this passage, T₁ and T₂ add further the following मागध्या शौरसेनीवत्, पेशाच्या शेष शौरसेनीवत्, चूलिकापेशाच्या शेष प्राग्वत्, अपभ्रशे शौरसेनीवत्, शेषं सस्कृतवत्]

1 M दिहौ सुपि T दिहौ सरफ (१) for the Sūtra M om अपभ्रश इत्यनुवर्तते M नाम्न्यतस्य, T नाम्नोन्यस्य for नाम्नोऽन्त्यस्य M प्रायेण for प्रायो KM om रामु रामू राम KS om सौ St 97 M सामळा T सावीळा for सावैला K चपावण्णी, S चंदावणी for चंपअवण्णी KS कसणवट्ट, M कषपट्ट for कसवट्ट M चपकपर्णा, S पचकवर्णा for 'वर्णा KS कषणपट्टे for कषपट्टे

आमन्त्र्ये—

ढोछा मई तुहुँ वारिआ मा करु दीहा माणु ।

निदुएँ गमिही रत्तडी दडवड होइ विहाणु ॥ ९८ ॥

[= हे ३३० २]

[विट मया त्व वारितो मा कुरु दीर्घ मानम् ।

निद्रया गमिष्यति रात्रि शीघ्र भवति प्रभातम् ॥]

खियाम्—

बिदिए मई भणिय तुहुँ मा करु वकी दिट्टी ।

पुत्ति सकण्णी भल्लि जिम मारइ हिअइ बइट्टि ॥ ९९ ॥

[= हे ३३० ३]

[पुत्रि मया भणिता त्व मा कुरु वक्रा दृष्टिम् ।

पुत्रि सकर्णा भल्लिर्यथा मारयति हृदये प्रविष्टा ॥]

जसि—

एइ ति घोडा एह थलि एइ ति निसिआ खग ।

एत्थु मुणीसिम जाणिअइ जे णवि वालइ वग ॥ १०० ॥

[= हे ३३० ४]

[एते ते घोटका एषा स्थली एते ते निशिता खडा ।

अत्र मनुष्यत्व ज्ञायते ये नापि वलयन्ति वल्गा ॥]

एव विभक्त्यन्तरेष्वप्युदाहार्यम् ॥

St 98 KS तु, M तुह, T तुम for तुहुँ KT कुरु for करु
M om from करु down to वारित in the छाया T निद्रेण
गमइ for निदुएँ गमिही St 99 KS सुआ for बिदिए K भणिदु for
भणिय KS कुरु for करु T सकण्णी for सकण्णी K हल्लि for भल्लि KS
मारदि हिअइ पइट्टी for मारइ हिअइ बइट्टी KST हे शिशो for पुत्रि KST
सकर्णा for सकर्णा K प्रतिष्ठा for प्रविष्टा St 100 KM एइ ते for एइ ति
KT ते निसिआ खगगा for ति निसिआ खग K मणसिम for मुणीसिम K
विचालदु for वि वालइ M पग for वग T₂ एके ते for एते ते KS अत्र
मनस्विता पौरुषं, M अत्र पौरुष for मनुष्यत्वं KS विचलति for वलयन्ति

स्वम्यत उत् ॥ २ ॥

अपभ्रशे स्वमो परयोरत उकारो भवति । रामु । घडु । पडु ॥ २ ॥

दहमुहु भुवणभअकरु तोसिअसकरु णिग्गउ रहवरि चडिअउ ।

चउमुहु छम्मुहु झाइवि एक्कहिँ लाइवि णावइ दइवे घडिअउ ॥ १०१ ॥

[= हे ३३१ १]

[दशमुखो भुवनभयकरस्तोषितशकरो निर्गतो रथोपरि आरूढ ।

चतुर्मुख षण्मुख ध्यात्वा एकत्र लगित्वा इव दैवेन घटित ॥]

ओत्सौ पुंसि तु ॥ ३ ॥

अपभ्रशे पुसि वर्तमानस्य नाम्नोऽकारस्य सौ परे ओत्व वा भवति ॥

रामो । घडो । पडो ॥ ३ ॥

अगल्लिअनेहनिवट्ठाह जोअणलक्खु वि जाउ ।

वरिससएण वि जो मिलइ सहि सो सोक्खहँ ठाउ ॥ १०२ ॥

[= हे ३३२ १]

[अगलितस्नेहनिर्वृताना योजनलक्ष्मपि यातु ।

वर्षशतेनापि यो मिलति सखि स सौख्याना स्थानम् ॥]

पुसीति किम् । अगाहिँ अगु न मिलिउँ हलि [५८] ॥

2 After अपभ्रशे K adds अकारस्य, but om अत KM om रामु घडु पडु St 101 KS भभकर for °भअकर KS णिग्गउ, T णिग्गइ for णिग्गउ KS रहउवरि, M रहपरि for रहवरि K देवे घडिउ for दइवे घडिअउ 3 K ओसौ पुसि तु T ओसौ पुसि for the Sūtra. M om सौ परे in Com KMS om रामो घडो पडो, St. 102 KS °णेहणवत्ताह, T °णेहनिवट्ठाह for °नेहनिवट्ठाह KS जोअणलक्ख वि जाअदु, M °लक्ख वि जाइ for °लक्खु वि जाउ KS ठाणु, M ठाह for ठाउ MT अकलित° for अगलित° K स्नेहोनुवृत्ताना, M स्नेहनिवृत्ताना° for °स्नेहनिवृत्ताना KT °लक्ष्मपि जायता for °लक्ष्मपि यातु KS मिलिअदु for मिलिउ

ए भिसि ॥ ४ ॥

अपभ्रंशे अकारस्य भिसि परे एत्व तु भवति । रामेहिं । घडेहिं ॥
गुणहिं न सपइ किति पर [४५] ॥ ४ ॥

टि ॥ ५ ॥

अपभ्रंशे अत टाचने परे एकारो भवति । पृथग्योगान्न विकल्प ॥
रामेण । घडेण ॥ ५ ॥

जे महु दिण्णा दिअहडा दइए पवसन्तेण ।

ताण गणनिण्णं अगुलिउ जजरिआउ नहेण ॥ १०३ ॥

[= हे ३३३ १]

[ये मम दत्ता दिअसा दयितेन प्रसता ।

तान्गणयन्त्या अङ्गु यो जर्जरिता नखेन ॥]

डिनेच्च ॥ ६ ॥

अपभ्रंशे अकारस्य डिना सह इकार एकारश्च भवति । रामि रामे ।
घडि घडे ॥ ६ ॥

साअरु उप्परि तणु धरइ तलि घल्लइ रयणाइ ।

सामि सुभिन्नु वि परिहरइ समाणेइ खलाइ ॥ १०४ ॥

[= हे ३३४ १]

[सागर उपरि तृण वरति तले क्षिपति रत्नानि ।

स्वामी सुभृत्यमपि परिहरति समानयति खलान् ॥]

4 M एकारो for एत्व KM om रामेहिं घडेहिं KMT gives the whole stanza गुणहिं न सपइ here along with its छाया (K ओड्डिअ = विंशतिकपर्दान्) 5 M om अत KM om रामेण घडेण St 103 M मइ for महु, but मम in छाया KS दिअसडा for दिअहडा KS गणतिहे for गणतिण्णं KT तेषां गणयत्या for तान्गणयन्त्या 6 M om अकारस्य KM om रामि रामे घडि घडे St 104 KS उवरि तणु धरइ for उप्परि तणु धरइ K झल्लइ for घल्लइ KST सहिन्नु for सुभिन्नु T कीरे क्षिपति रत्न for तले क्षिपति रत्नानि

ढसेहँ हु ॥ ७ ॥

अत इति पञ्चम्यन्तविपरिणाम । अपभ्रंशे अकारात्परस्य ढसे हे हु
इत्यादेशौ भवत ।

वच्छहँ गिण्हइ फलई जणु कडु पल्लव वजेइ ।

तो वि महदुदुमु सुअणु जिम ते उच्छगि करेइ ॥ १०५ ॥

[= हे ३३६१]

[वृक्षाद् गृह्णाति फलानि जन कटून्पल्लवान्वर्जयति ।

तथापि महाद्रुम सुजनो यथा तानुत्सङ्गे करोति ॥]

वच्छहु गेण्हइ, वृक्षाद् गृह्णाति ॥

भ्यसो हुं ॥ ८ ॥

अपभ्रंशे अकारात्परस्य भ्यस पञ्चमीबहुवचनस्य हु इत्यादेशो
भवति ॥ ८ ॥

दूरुङ्गाणे पडिउ खलु अप्पणु जणु मारेइ ।

जिह गिरिसिगहँ पडिअ सिल अन्नु वि चूरु करेइ ॥ १०६ ॥

[= हे ३३७१]

[दूरोङ्गणेन पतित खल आत्मान जन (च) मारयति ।

यथा गिरिशङ्गेभ्य पतिता शिला अन्यदपि चूर्ण करोति ॥]

सुस्सुहो डसः ॥ ९ ॥

अपभ्रंशे अत परस्य डस सु स्सु हो इति त्रय आदेशा भवन्ति ।
रामसु । रामस्सु । रामहो ॥ ९ ॥

7 KSTपञ्चम्यत परिणाम for पञ्चम्यन्तविपरिणाम St 105 T वच्छउ for
वच्छहँ KSगेण्हइ for गिण्हइ B फलाइ for फलई KS दुच्छगि for उच्छगि.
KS ततोपि for तथापि T सुमनो for सुजना 8 St 106 KS दूरुङ्गाणहु
पडिदु, T दूरुङ्गाण पडिउ for दूरुङ्गाणे पडिउ M जह for जिह KS दूरोङ्गा-
नात्, MT दूरोङ्गयनात् for दूरोङ्गानेन M पतिता शिला अन्यदपि चूर्ण
कुर्वति for पतिता शिला करोति 9 KM om रामसु रामस्सु रामहो.

जो गुण गोवइ अप्पणा पअडा करइ परस्सु ।

तसु हउं कलिजुगि दुल्लहहौं बलि किजउ सुअणस्सु ॥ १०७ ॥

(= हे ३३८ १]

[यो गुणान्गोपायत्यात्मन प्रकटान्करोति परस्य ।

तस्याह कलियुगे दुर्लभस्य बलिं करोमि सुजनस्य ॥]

आमो हं ॥ १० ॥

अपभ्रशे अकारात्परस्याम ह इत्यादेशो भवति ॥ १० ॥

तणहँ तइज्जी भगि नवि ते अवडयडि वसति ।

अह जणु लग्गिवि उत्तरइ अह सह सँ मज्जन्ति ॥ १०८ ॥

[= हे ३३९ १]

[तृणाना तृतीया भङ्गिर्नापि तेनापटतटे वसन्ति ।

अथ जनो लगित्वा उत्तरति अथ सह स्वयं मज्जन्ति ॥]

टो णानुस्वारौ ॥ ११ ॥

अपभ्रशे अत परस्य टावचनस्य णत्वमनुस्वारश्च भवत । दइए पवसन्तेण [१०३] ॥ ११ ॥

ए चेदुतः ॥ १२ ॥

अपभ्रशे इकारादुकाराच्च परस्य टावचनस्य ए इति, चकारात् णानुस्वारौ च भवन्ति ॥ १२ ॥

ए—

अग्गिए उण्हउं होइ जग वाए सीअल्ल तेवँ ।

जो पुणु अग्गिए सीअल्ल तसु उण्हत्तणु केवँ ॥ १०९ ॥

[= हे ३४३ १]

St 107 KS गुण णवइ अप्पणसु for गुण गोवइ अप्पणा KS कलिजुइ for कलियुगि KMT बलि किजे सुजनस्य 10 St 108 K हगि, T हग्गि for भगि K नअ for नवि KS दुत्तरइ, M अईइ for उत्तरइ M तृणादीनां for तृणाना K भगिन for भङ्गिर्नापि KMS तानि for तेन M अपरतटे न सति for अवटतटे वसन्ति 12 K एम् चेडिदुत for the Sūtra KS भवत for भवन्ति St 109 KS उण्हडु होइ जिम for उण्हउं हाइ जगु KS सीअल्ल तसु K उण्ण भवति for उण्णे भवति K om जगत् KST यथा वा चायुना सीतल तथा

[अग्निना उष्ण भवति जगत् वातेन शीतल तथा ।

य पुनरग्निना शीतलस्तस्य उष्णत्व कथम् ॥]

णानुस्वारौ—

विष्पिअआरउ जइ वि पिउ तों वि त आणहि अज्जु ।

अग्निण दड्ढा जइ वि घरु तो तें अग्निं कज्जु ॥ ११० ॥

[= हे ३४३ २]

[विप्रियकारको यद्यपि प्रिय तथापि त आनयाद्य ।

अग्निना दग्ध यद्यपि गृह तथापि तेनाग्निना कार्यम् ॥]

एवमुकारान्तादप्युदाहार्यम् ॥

हि हे डिडस्योः ॥ १३ ॥

अपभ्रशे इदुद्गया परयो डि डसि इत्येतयो हि हे इत्यादेशौ क्रमेण

भवत ॥ १३ ॥

डेहि—

अह विरलपहाउ जि कलिहि धम्मु ॥ १११ ॥

[= हे ३४१ ३]

[अथ विरलप्रभाव एव कलौ धर्म ।]

डसेहैं—

गिरिहैं सिलायलु तरुहैं फलु घेप्पइ नीसावन्नु ।

घरु मेहेप्पिणु माणुसह तो वि न रुच्चइ रन्नु ॥ ११२ ॥

[= हे ३४१ १]

[गिरे शिलातल तरो फल गृह्यते नि सामान्यम् ।

गृह मुक्त्वा मनुष्याणा तथापि न रोचतेऽरण्यम् ॥

St 110 K पिडु for पिउ MT तो तं आणह अज्जु for तों वि तं आणहि अज्जु K ततोपि for तथापि in both places KMT एवमुकारादपि for एवमुकारान्तादपि उदाहार्यम् 13 M डिडसे for डिडस्यो in the Sūtra KS इत्येतावादेशौ यथासंख्य भवत for इत्यादेशौ क्रमेण भवत St 111 KS अह विरइ पहाउ करिहि धम्मु, M अह विरह पहाउ जीविह धम्मु KMT do not give the छाया of St.111 St.112 K णूसावण्णु for नीसावन्नु M पुर for घरु but गृह in छाया K मेहेप्पिण for मेहेप्पिणु K मानुषाणां for मनुष्याणां

हु भ्यसः ॥ १४ ॥

इदुत परस्य भ्यस हु इत्यादेशो भवति ॥ १४ ॥

तरुह्वं वि वक्कल फल मुणि वि परिहणु असणु लहन्ति ।

सामिह्वं एत्तिउं अगालउं आअरु मिच्च गृहन्ति ॥ ११३ ॥

[= हे ३४१२]

[तरुभ्योऽपि वक्कल फल मुनयोऽपि परिधानमशन लभन्ते ।

स्वामिभ्य एतादधिक आदर भृत्या गृह्णन्ति ॥]

आमो हं च ॥ १५ ॥

अपभ्रशे इदुद्भया परस्य आमो ह इति, चकारात् हु इति चादेशौ

भवत ॥ १५ ॥

दइवु घडावह वणि तरुह्वं सउणिह्वं पक्कफलाइ ।

सो वरि सुक्खु पइडु णवि कण्णहिं खलवअणाइ ॥ ११४ ॥

[= हे ३४०१]

[दैव घटयति वने तरूणा शकुनीना पक्कफलानि ।

तद्वरं सुखं प्रविष्टानि नापि कर्णयो खलवचनानि ॥]

आयोग्रहणात्कचित्सुपोऽपि हु—

धवलु विसूरइ सामिअह्वं गरुआ भरु पिकखेवि ।

हउं किं न जुत्तउ दुह्वं दिसिहिं खडइ दोण्णि करेवि ॥ ११५ ॥

[= हे ३४०२]

[धवलो विषीदति स्वामिनो गुरु भार प्रेक्ष्य ।

अहं किं न युक्तो द्वयोर्दिशो खण्डे द्वे कृत्वा ॥]

14 M om भ्यस in Com St 113 KS सामिहु एत्तहु
for सामिहु एत्तउं KS हिच्च for मिच्च 15 M इदुपरस्य for इदुभ्यां परस्य
St 114 KS सो पर सुक्ख, MT सो परि सुक्खु for सो वरि सुक्खु T
कण्णहिं for कण्णहिं KS तत्पर सुखं प्रविष्टानामपि for तद्वरं सुखं प्रविष्टानि
नापि St 115 KS गरुअउ हरु पेक्खेवि, T गरु सागरु पेक्खेवि M जुत्तउ
for जुत्तउ KS दुह्वं दिसिहुं for दुह्वं दिसिहिं K करेइ for करेवि KMS
खिद्यति for विषीदति KS गरुअ भरु दइवा for गरु भार प्रेक्ष्य M द्वयोर्दिशयोः

डसो लुक् ॥ १६ ॥

अपभ्रंशे डस षष्ठीविभक्ते प्रायो लुग्भवति । राम रामा, रामस्य
रामाणा वा ॥ १६ ॥

सगरसएहिं वि जो वणिणअइ देखु अम्हारा कतु ।

अइभत्तह चत्तकुसह गअ कुभई दारन्तु ॥ ११६ ॥

[= हे ३४५ १]

[सगरशतेष्वपि यो वर्ण्यते पश्यास्माक कान्तम् ।

। अतिमत्ताना त्यक्ताङ्कुशाना गजाना कुम्भान्दारयन्तम् ॥]

सुससोः । १७ ॥

सुस् प्रथमा, अस् द्वितीया, तयोरपभ्रंशे नित्य लुग्भवति । राम
रामा, राम रामा राम रामानिति वा ॥ एइ ति घोडा [१००] ॥ अत्र
स्वम्जसा लोप । जिम जिम वकिम लोअणह [१३] ॥ अत्र स्वम्जसां
लोप ॥ १७ ॥

हो जसामन्त्ये ॥ १८ ॥

अपभ्रंशे आमन्त्येऽर्थे वर्तमानानाम्न परो जस् हो इति भवति ।
लोपापवाद । हे रामहो, हे रामाहो, हे रामा ।

16 BKMST डसो लुक् for the Sūtra BKMST
डसो for डसो in Com KMS om राम रामा, रामस्य रामाणां
वा St 116 M सगामसअहिं, S सगरसमहिं for सगरसएहिं KS
जा वणिणअइ देखु अम्हारा कतु for जो वणिणअइ KS कुभ for कुभइ 17.
M सुसयो सुस्, S सुसो for the Sūtra BKMS give the stanza
एइ ति घोडा here in full with its छाया K मणस्सिम, S मणसिम.
KS चालइ for चालइ KS वग्ग BKST give the stanza जिम जिम
वकिम here in full with its छाया KS णिवरा सावलि for णिइ
सावेलि 18 T भो for हो in the Sūtra, Com and illustrations.
KST om हे रामहो, हे रामाहो, हे रामा

तरुणहो तरुणिहो मुणिउं मई करहु म अप्पहों घाउ ॥ ११७ ॥

[= हे ३४६.१]

[हे तरुणा हे तरुण्य , ज्ञात मया मा कुरुतात्मनो घातम् ॥]

हिं भिस्सुपोः ॥ १९ ॥

अपभ्रशे भिस्सुपो हिं इत्यादेशो भवति । गुणहिं न सपइ [४५] ॥

इत्यादि ॥ १९ ॥

सुप्—

भाईरहि जिम भारइ मगोंहिं तिहिं वि पअइइ ॥ ११८ ॥

[= हे ३४७.१]

[भागीरथी यथा भारते मार्गेषु त्रिष्वपि प्रवर्तते ॥]

स्त्रिया डेहिं ॥ २० ॥

अपभ्रशे स्त्रिया वर्तमानानाम्न परस्य डिवचनस्य हि भवति ॥ २० ॥

वायसु उड्ढावतिअएँ पिउ दिट्ठउ सहस ति ।

अद्धा वलया महिहि गअ अद्धा पुइ तड ति ॥ ११९ ॥

[= हे ३५२.१]

[वायसमुद्गापयन्त्या प्रियो दृष्ट सहसेति ।

अर्धानि वलयानि मद्या गनानि अर्धानि स्फुटितानि तडिति ॥]

डस्डस्योई ॥ २१ ॥

स्त्रियामित्यनुवर्तते । अपभ्रशे स्त्रिया वर्तमानानाम्न पर डस् डसि षष्ठ्येकवचन पञ्चम्येकवचन च हे इत्यादेशमापद्येते ॥ २१ ॥

St 117 K मुणिअउ मइ, S मुणिगउ मइ for मुणिउं मई M अप्पणो खाउ for अप्पहों घाउ 19 T हिं for हिं in the Sūtra and Com St 118 KS पम्मइइ for पवइइ KM भारति for भारते M वर्तते for प्रवर्तते 20 BS स्त्रियां डे, M स्त्रियां हिं for the Sūtra M डस्वचनस्य for डिवचनस्य St 119 KS उड्ढावतिअ, T उस्सावतिअएँ for उड्ढावतिअएँ S वलअ for वलया T अद्धा for अद्धा. K पुइअ तडिति, S घडअ तडति T पुइ तडति KMT उड्ढाययन्त्या for उड्ढापयन्त्या 21 Bp डड्ढवेई MT डड्ढासे है, S डड्ढासे हे for the Sūtra KS नाम्न परस्य डस् षष्ठ्येकवचनस्य डसे पंचम्येकवचनस्य च हे इत्यादेशो भवति for नाम्न मापद्येते

हस्—

तुच्छमञ्जर्हे तुच्छरोमावलिहे तुच्छराय तुच्छयरहासेहे ।

पिअवयणु अलहन्तिहे तुच्छकाय वम्महनिवासहे ।

अन्नु जु तुच्छउं तहे वणहे त अक्खणह न जाइ ।

कडरि थणन्तरु मुद्धडेहे ज मणु विच्चि न माइ ॥ १२० ॥

[= हे ३५० १]

[तुच्छमध्याया तुच्छरोमावल्यास्तुच्छरागायास्तुच्छतरहासाया ।

प्रियवचनमलभमानायास्तुच्छकायायास्तुच्छमन्मथनिवासाया ।

अन्यद्यत्तुच्छ तस्या धन्यायास्तदाख्यातु न याति ।

कूट स्तनान्तर मुग्धाया यन्मनो वर्त्मनि न माति ॥]

हसे । बालहे जाया विसम थण [४८] ॥

हुमाम्भ्यसोः ॥ २२ ॥

अपभ्रंशे स्त्रिया वर्तमानानाम् परयो आम् भ्यस् इत्येतयो हु
इत्यादेशो भवति । वअसाहु जइ भट्टु, वयस्याना यदि भर्ता, वयस्याभ्यो
चा ॥ २२ ॥

St 120 M Corrupt for the stanza KS
तुच्छअररोमावलिहे for तुच्छरोमावलिहे KS तुच्छअहे, T तुच्छगअ
for तुच्छराय KS तुच्छकाअहे for तुच्छकाय T मुहनिवासहे for
वम्महनिवासहे KST तुच्छ for तुच्छउं KS धणहे, T अगहे for धणहे
KS तु for त T अक्खह for अक्खणह KS कडर, T कडहेर for कडरि
BT जे मणु, KS हे मणु for जे मणु KS विच्च for विच्चि KS तुच्छतर-
रोमावल्या T तुच्छाच्छरोमावल्या KST तुच्छगताया कायाया S om
कायाया B कूटे S करत् T कूटेर for कूट KS यत्र मनविस्तारो न
मामि, T यत्र मनोपि न माति for यन्मनो वर्त्मनि न माति KST हसि for
हसे KST give the stanza फोडेंति जे and its छाया here
(with महिलहे for बालहे, जाअहि for जाआ T घण for घिण) The
छाया runs स्फोटयतो ये हृदयमात्मीयं तेभ्यो परकीया का घृणा । रक्षय हे लोका-
आत्मानं महिलाया जायेते विषमौ स्तनौ इत्यादि 22 ST हुमाम्भ्यस for the
Sūtra. KST om वअसाहुं जइ वा

भल्ला हुआ जु मारिआ बहिणि महारा कतु ।

लज्जिन्त वअसिअहुँ जइ भग्गा घरु एन्तु ॥ १२१ ॥

[= हे ३५१ १]

[सम्यग्भूत यन्मारितो भगिनि मदीय कान्त ।

अलज्जिप्य वयस्याभ्यो यदि भग्गो गृहमैष्यत् ॥]

उदोतौ जशसः ॥ २३ ॥

अपभ्रंशे खिया वर्तमानान्नाम्न परस्य जस शसश्च प्रत्येक उदोतौ भवत । लोपपवाद । ॥ २३ ॥ जस — अगुलिउ जज्जुरिआओ नहेण [१०१] ॥ शस —

सुदरसव्वगाउ विलासिणीओँ पेच्छन्ताण ॥ १२२ ॥

[= हे ३४८ १]

[सुदरसर्गाङ्गथो विलासिनी प्रेक्षमाणानाम् ॥]

वचनभेदान्न यथासख्यम्, उदोताविति द्विवचनात् जशस इति षष्ठ्येक-
वचनाच्च ॥

इं नपि ॥ २४ ॥

जशस इति वर्तते । अपभ्रंशे नपि नपुसके वर्तमानान्नाम्न परयो-
र्जशसो इ इत्यादेशो भवति ॥ २४ ॥

St 121 K हल्लाहु अज्जु स मारिदु, S हल्लाहु अज्जु
for भल्ला हुआ जु मारिआ KS अम्हारा for महारा KS वअसाहुँ
जइ भग्गो for वअसिअहुँ जइ भग्गा KS लहुअतु, M पुइ एन्तु for
घरु एन्तु KS मारित for मारितो KS अलज्जिप्यते, T अलज्जिप्यत for
अलज्जिप्य KS वयस्यानां, T वयस्याभ्य वयस्यानां for वयस्याभ्य KS यदि
भर्ता गृहमागमिष्यत् After ऐष्यत् S adds वयस्याभ्यो वा 23 St 122.
B सुन्दरसव्वगाउ KS सुदर सताउ विलासिणीओ छत्तेण सुदरसक्का विलासि-
न्याइल्लेण for the stanza and its छुआ KS द्विवचननिर्देशात् .
निर्देशाच्च for द्विवचनात् वचनाच्च MT om from उदोताविति down
to वचनाच्च

कमलैँ मेल्लवि अलिउलइ करिगडाँँ महन्ति ।

असुलहमेच्छण जाहँ भलि ते णवि दूर गणन्ति ॥ १२३ ॥

[= हे ३५३ १]

[कमलानि मुक्त्वा अलिकुलानि करिगण्डानि काक्षन्ति ।

असुलभ वाञ्छितु येगमभ्यास ते नापि दूर गणयन्ति ॥]

कान्तस्यात् उ स्वमोः ॥ २५ ॥

नपीति वर्तते । अपभ्रशे नपुसकलिङ्गे वर्तमानस्य नाम्नो य ककार-
स्तदन्त्यस्याकारस्य स्वमो परयो उ इत्यादेशो भवति । अन्नु जु तुच्छउ
तहँ [१२०] ॥ २५ ॥

भग्गउँ देखिखवि निअय बलु बलु पसरिअउँ परस्सु ।

उम्मिल्लइ ससिरेह जिम करि करवालु पिअस्सु ॥ १२४ ॥

[= हे ३५४ १]

[भग्न दृष्ट्वा निज बल बल प्रसृत परस्य ।

उन्मीलति शशिरेखा यथा ऋरे करवाल प्रियस्य ॥]

सर्वगात् डि हिं ॥ २६ ॥

अपभ्रशे सर्वगात्सर्गदेरकारान्तात्पर डिग्रचन हिं इति भवति ॥ २६ ॥

जहिँ खण्ठिज्जइ सरिण सरु विज्जइ खग्गिण खग्गु ।

तहिँ तहविहि भडघडनिग्रहि कतु पयासइ मग्गु ॥ १२५ ॥

[= हे ३५७ १]

St 123 KMS असुहलु वल्लण जाह तलि (M चलि) for
असुलहमेच्छण जाहँ भलि K गजगडान् for करिगण्डानि B असुलभान्
for असुलभं 25 S मांतस्य for कान्तस्य in the Sūtra S यो मकार
for य ककार K om अन्नु जु तुच्छउ तहँ St 124 M corrupt T
अपसरिउ for पसरिउ K ससिरेहु, S ससिलेहु for ससिरेह 26 St 125
KS तहिँ तिहविहि, M तहिँ तेहइ for तहविहि M भडरणनिवहि for भडघड-
निवहि K बध्यते for विध्यते K भटाश्वनिवहे, M corrupt, S भटास्वानिवहे,

[यस्मिन्खण्ड्यते शरेण शरो विध्यते खड्गेन खड्ग ।
तस्मिन्स्तयाविधे भटघटानिवहे कान्त प्रकाशयति मार्गम् ॥]

डसिहँ ॥ २७ ॥

सर्गादेरकारान्तात्परस्मिन् डसि पञ्चम्येकवचन ह इति भवति ।
जह होंतउ आगओ, तह होंतउ आगओ, यस्माद् भवानागत, तस्मा-
द्भवानागत ॥ २७ ॥

तु किमो डिह ॥ २८ ॥

अपभ्रशे किंशब्दादकारान्तात्पर डसिवचन डित् इह इति भवति तु ।
किह आगओ । पक्षे, कह आगओ, कस्मादागत ॥ २८ ॥
जइ तुह तुइउ नेहडा मई सहुँ नवि तिलतार ।
त किह वकँहिँ लोअणँहिँ जोइज्जउँ सववार ॥ १२६ ॥
[= हे ३५६ १]

[यदि तव त्रुटित स्नेहो मया सह नापि तिलमात्र ।
तत्कस्माद्वक्राभ्या लोचनाभ्या विलोक्ये शतवारम् ॥]

डसः सुश यत्तत्किभ्यः ॥ २९ ॥

अपभ्रशे यत् तत् किम् इत्येतेभ्य अकारान्तेभ्य परस्य डस स्थाने
सुश इत्यादेशो भवति तु । शिच्चात्पूर्वस्य दीर्घ ॥ २९ ॥

T भटाश्वीनिवहे for भटघटानिवहे 27 M डसि हों, S डसि हिँ, T
डसि हाँ for the Sūtra T हाँ इति for हँ इति 28 S डिहि, T डिहे
for डिह in the Sūtra T डित् इहे for डित् इह St 126 B तुह
for तुह KS तडिडु नु णोहडु (?) for तुइउ नेहडा KS तिलआर, K
तिलकार for तिलतार K किहि, S किहे for किह K जोहिज्जइ सहवार, S
जोहिणिज्जइ सहि वार KS तिलकार, M लेश, T कणलेश as छाया for
तिलमात्रम् KS शतवारान विलोक्यते for विलोक्ये शतवारम्

कतु महारउ हलि सहिए निच्छई रूसइ जासु ।

अत्थिहि सत्थिहि हत्थिहि वि ठाउ वि फेडइ तासु ॥ १२७ ॥

[= हे ३५८ १]

[कान्तोऽस्माक हे सखि निश्चयेन रूप्यति यस्य ।

अखै शस्त्रैर्हस्तैरपि स्थानमपि स्फोटयति तस्य ॥]

जीविउँ कासु न वल्लहउँ धणु पुणु कासु न इट्ठु ।

दोण्णि वि अवसरनिवडिअइ तिणसम गणइ विसिट्ठु ॥ १२८ ॥

[= हे ३५८.२]

[जीवित कस्य न वल्लभ धन पुन कस्य नेष्टम् ।

द्वे अप्यवसरनिपतिते तृणसमे गणयति विशिष्ट ॥]

पक्षे । तसु हउँ कलिजुगि [१०७] ॥ इत्यादि ॥

स्त्रियां डहे ॥ ३० ॥

अपभ्रशे स्त्रीलिङ्गे वर्तमानेभ्यो यत्तत्किम्य परस्य डसो डित् अहे
इत्यादेशो भवति तु । जहे केरउ, यस्या सबन्धि ॥ ३० ॥

यत्तद् ध्रुं त्रुं स्वमोः ॥ ३१ ॥

अपभ्रशे यत्तदित्येतौ यथासख्य ध्रु त्रु इत्यादेशावापद्येते स्वमो-
परयो ॥ ३१ ॥

St 127 KS कतु अम्हारउ हेलि for कतु महारउ हलि सहिए KS निच्छए for
निच्छई M रोसइ for रूसइ KS डाउ वि संठइ तासु for ठाउ वि फेडइ तासु
KS स्थानमेव डलति तस्य for स्थानमपि स्फोटयति तस्य St 128 KS जीविउँ
for जीविउ K तणु for धणु KS दोण्णि वि अवसरपडिआ for दोण्णि वि
अवसरनिवडिअइ KS तिणसमइ for तिणसम S जीवितु for जीवित KS
कलिजुइ for कलिजुगि 30 After जहे केरउ KMS add तहे केरउ कहे केरउ
31 KS ध्रुं त्रुं for ध्रुं त्रुं in the Sūtra, Com and illustrations.

प्रगणि चिट्ठदि नाहु धु त्रु रणि करदि न भ्रति ॥ १२९ ॥

[= हे ३६० १]

[प्राङ्गणे तिष्ठति नाथो यत्तद्रणे करोति न भ्रान्ति ॥]

पक्षे । त बोळिअइ जु निव्वहइ [= हे ३६०] ॥

इदम इमु नपुंसके ॥ ३२ ॥

अपभ्रशे नपुंसके वर्तमानस्य इदशब्दस्य स्वमो परयो इमु इत्यादेशो भवति । इमु कुलु तुह तणउ । इमु कुलु देख । इद कुलु तव सबन्धि । इद कुल पश्य ॥ ३२ ॥

एतदेहएहोएहु स्त्रीनृनपि ॥ ३३ ॥

अपभ्रशे स्त्रीनृनपि स्त्रीलिङ्गे पुलिङ्गे नपुंसकलिङ्गे च वर्तमान एतच्छब्द स्वमो परयो यथासत्त्वम् एह एहो एहु इति भ्रति ॥ ३३ ॥

एह कुमारी एहो वरु एहु मणोरहठाणु ।

इअ वडह चिन्तन्ताह पच्छइ होइ विहाणु ॥ १३० ॥

[= हे ३६२ १]

[एषा कुमारी एष वर एतन्मनोरथस्थानम् ।

इति मूढाना चिन्तयता पश्चाद्भ्रति विभातम् ॥]

जशसोरेइ ॥ ३४ ॥

अपभ्रशे एतदो जशसो परयो एइ इति भवति । एइ ति घोड [१००] ॥ एइ पेच्छ, एतान्पश्य ॥ ३४ ॥

St 129 KS प्रगणि for प्रगणि KS धृ तृ for धृ त्रु KS त बोळिअ ज पहइ, T त बोळिअ ज वहइ for त बोळिअइ जु निव्वहइ 32 M om the Sūtra and Com up to भवति KS इ for इमु in the Sūtra and Com KS तुह भणउ for तुह तणउ KS देख for देख KS do not give the Sk equivalents 33 St 130 KMS एहु कुमारी for एह कुमारी KS एहु वडह चिततहो, K एहउ वड चितताह for इअ वडह चितताह KS एतन्मूढ चिन्तयत for इति मूढाना चिन्तयतां KS विभ्राति for विभात 34 M om the Sūtra and Com Kom एइ पेच्छ एतान्पश्य

ओइ अदसः ॥ ३५ ॥

अपभ्रंशे अदसशब्दस्य जश्शसो परयो ओइ इत्यादेशो भवति ।

ओइ, अमी अमून् वा ॥ ३५ ॥

जइ पुच्छह घर वड्डाह तो वड्डा घर ओइ ।

विहल्लिअजणअम्मुद्धरणं क्तु कुडीरइ जोइ ॥ १३१ ॥

[= हे ३६४ १]

[यदि पृच्छथ गृहान्वृहता तद् बृहन्तो गृहा अमी ।

विहल्लितजनाम्युद्धरणं कान्त कुटीरके पश्य ॥]

इदम आअ. ॥ ३६ ॥

अपभ्रंशे इदम सुपि परे आअ इत्यादेशो भवति । आउ पुरिसु,

अय पुरुष ॥ ३६ ॥

आअँ लोअहँ लोअणँ जाई सरँ न भन्ति ।

अण्णिँ दिट्ठइ मउलिअहिँ पिँ दिट्ठइ विअसन्ति ॥ १३२ ॥

[= हे ३६५ १]

[इमानि लोकस्य लोचनानि जातिं स्मरन्ति न भ्रान्ति ।

अप्रिये दृष्टे मुकुलयन्ति प्रिये दृष्टे विकसन्ति ॥]

सोसउ म सोसउ च्चिअ उअही वडवाणलस्स किं तेण ।

ज जलइ जले जलणो आएण वि किं न पज्जत्त ॥ १३३ ॥

[= हे ३६५ २]

35 M om the Sūtra Kom ओइ अमी अमून्वा St 131 M corrupt KS पुच्छहु घर वड्डइ for पुच्छह घर वड्डाहँ KS विहल्लजणअम्मुद्धरणं क्तु कुडाइ(S कुडारइ) जोहि for the second half S पृच्छति for पृच्छथ KS विहल्लजना° for विहल्लितजना° 36 KS आय for आअ in the Sūtra and Com St 132 KS जाइसराइ for जाईसरइ KST इमे लोकस्य लोचने जातिस्मरे न भ्रान्ति KMS मुकुलायेते for मुकुलयन्ति KMS विकसत- for विकसन्ति St 133 KS सूसउ म सूसउ जि for सोसउ म सोसउ च्चिअ. KS वडवाणलस्सु for °स्स K जो जलइ for जं जलइ KS जलणु for जलणो K अलु णवि, S आणवि for आएण वि K पज्जत्तु, S पेज्जत्तं for पज्जत्तं. त्रि प्रा १९

[शृष्यतु मा शृष्यतु एव उदधिर्वडवानलस्य किं तेन ।
 यज्ज्वलति जले ज्वलन अनेनापि किं न पर्याप्तम् ॥]
 आअहौ दडुकलेवरहौ ज वाहिउ त सारु ।
 जइ उट्टुम्मइ तो कुहइ अह डज्जइ तो छारु ॥ १३४ ॥
 [= हे ३६५ ३]

[अस्य दग्धकलेवरस्य यद्वाहित तत्सारम् ।
 यद्युतभ्यते तत्कुथति अथ दह्यते तत्क्षार ॥]

सौ युष्मदस्तुहुं ॥ ३७ ॥

अपभ्रशे युष्मद सौ परे तुहु इत्यादेशो भवति । तुहु, त्वम् ॥ ३७ ॥
 भमर म रुणञ्जुणि रण्णडइ सा दिसि जोइ म रोइ ।
 सा मालइ देसतरिअ जसु तुहुं मरहि विओइ ॥ १३५ ॥
 [= हे ३६८ १]

[भ्रमर मा रुवीहि अरण्ये ता दिश पश्य मा रोदी ।
 सा मालती देशान्तरिता यस्यास्त्व म्रियसे वियोगे ॥]

तुम्हे तुम्हइ जशसोः ॥ ३८ ॥

अपभ्रशे युष्मद जशसो परयो तुम्हे तुम्हइ इत्यादेशौ भवत ।
 वचनभेदान्न यथासख्यम् । तुम्हे तुम्हइ जाणह, यूय युष्मान् जानीथ । तुम्हे
 तुम्हइ पेच्छट्, यूय युष्मान्पश्यत ॥ ३८ ॥

मिसा तुम्हेहि ॥ ३९ ॥

अपभ्रशे युष्मदो मिसा सह तुम्हेहि इत्यादेशो भवति ॥ ३९ ॥

St 134 K उत्थम्मइ, S उत्थम्मइ for उट्टुम्मइ S कुंथइ for कुहइ.
 KS तो छाऊ for तो छारु KST तदा क्षारं for तत्क्षार 37 M om
 the Sūtra K om तुहुं त्वम् St 135 KS भमर म रुणुवउ कुणु रण्णइ
 सा दिस जोइ म रोइ (S म रोइ) for the first half of the stanza.
 KS मा रुणु एवं कुरु, M मा रणरण कुरु for मा रुवीहि KS वियोगे म्रियसे
 for म्रियसे वियोगे 38 KS om अपभ्रशे KS चिट्ठह for जाणह KS
 तिष्ठत for जानीत KS पेच्छउ पय्यामि for पेच्छइ पश्यत 39 K मिसो
 युष्मदा सह for युष्मदो मिसा सह

तुम्हेहिँ अम्हेहिँ ज किअउँ दिट्ठउँ बहुअज्जेण ।

त तेमड्डउ समरभरु णिज्जिउ एकखणेण ॥ १३६ ॥

[= हे ३७१ १]

युष्माभिरस्माभिर्यत्कृत दृष्ट तद्वहुजनेन ।

तत्तावान्समरभरो निर्जित एकक्षणेन ॥]

अथमृटा पइं तइं ॥ ४० ॥

अपभ्रशे डि अम् टा इत्येतै सह युष्मद् पइ तइ इत्यादेशौ भवत ।

पइ तइ, त्वा त्वया त्वयि वा ॥ ४० ॥

ठिना—

मई पई बेहिँ वि रणगयहिँ को जयसिरि तक्केइ ।

केसहिँ लेप्पिणु जमघरिणि भण सुहुँ को थक्केइ ॥ १३७ ॥

[= हे ३७० ३]

[मयि त्वयि द्वयोरपि रणगतयो को जयश्रिय तर्कयति ।

केशेषु लात्वा यमगृहिणीं भण सुख कस्तिष्ठति ॥]

अमा—

पईं मेळन्तिहँ महु मरणु मई मेळन्तहँ तुज्झु ।

सारस जसु जो वेगला सो वि किदन्तहँ सज्झु ॥ १३८ ॥

[= हे ३७० ४]

St 136 K दिट्ठुँ for दिट्ठुँ K सोउवड समर भरु;
S सो ताउं वड समर भरु K दृष्टं बहुजनेन for दृष्टं तद् बहुजनेन KST
स तावान्समरभर for तत्तावान् समरभर 40 M corrupt K om.
पइं तइं वा St 137 KS एवेहिँ for बेहिँ वि KST लेविणु for
लेप्पिणु KS भणसु सुह को ठाइ for भण सुहुँ को थक्केइ K जय for
जयश्रिय After तिष्ठति KS add एव तइ St 138 K सारसु जसु जो
वेगला, M सारस जसु जो वेगला, ST सो रसु जो वेगला for सारस जसु जो
वेगला KS कुदंद्दहो for किदन्तहँ KMS सरस यस्य योधिक for सारस
यस्य यो दूर KS om तव तइ

[त्वा मुञ्चन्त्या मम मरणं मा मुञ्चतस्तव ।

सारस यस्य यो दूर सोऽपि कृतान्तस्य साध्य ॥]

एव तइ ॥ टा—

पई मुक्काहँ वि वरतरु फिइइ पत्तत्तण न पत्ताण ।

तुह पुणु छाया जइ होज रुह वि तो तेहिँ पतेहिँ ॥ १३९ ॥

[= हे ३७० १]

[त्वया मुक्तानामपि वरतरो भ्रश्यति पत्रत्व न पत्राणाम् ।

तव पुनच्छाया यदि भवेत्कथमपि ततै पत्रै ॥]

महु हिअउँ तइ ताए तुह स वि अन्ने विनडिजइ ।

पिअ काँई करउँ हउँ काँई तुहुँ मच्छे मच्छु गिलिजइ ॥ १४० ॥

[= हे ३७० २]

[मम ह्रश्य त्वया तया तय साप्यन्येन विनाट्यते ।

प्रिय किं करोम्यह किं त्व मत्स्येन मत्स्यो गित्यते ॥]

तुज्झ तुघ्न तउ डसिडसा ॥ ४१ ॥

अपभ्रशे युष्मदो डसिना डसा च सह तुज्झ तुघ्न तउ इति त्रय आदेशा भवन्ति । तुज्झ होतउ आगदो । तुघ्न होतउ आअदो । तउ होतउ आगदो ॥ डसा—

तउ गुणसपइ तुज्झ मदि तुघ्न अणुत्तर खन्ति ।

जइ उप्पत्ति अन्न जण महिमडलि सिक्खन्ति ॥ १४१ ॥

[= हे ३७२ १]

St 139 M Corrupt KS मुक्कह for मुक्काहँ KS, पत्तत्तणउ for पत्तत्तणं B ता तेहिँ, KS तउ तेहिँ for तो तेहिँ KST तावतै पत्रै for ततै पत्रै St 140 M corrupt KS पि नडिजइ for विनडिजइ Som second half K अन्येनापि नाट्यते for अन्येन विनाट्यते 41 M तुज्झ तुज्झं तउ, S तज्झु तुथुतुइ, T तुज्झु तुस्स तुइ for तुज्झ तुघ्न तउ in the Sūtra, Com and illustrations St.141 KST तुइ गुण सपदिइ तुज्झू मदि तुथुअ अनुत्तर (T अनतर) खति for the first half KS जइ उप्पज्जत्ति अण्ण गण (S जण) for जइ उप्पत्ति अण्ण जण K तत्र for तव K शिक्षयति for शिक्षन्ते

[तव गुणसपद तव मतिं तवानुत्तरा क्षान्तिम्
यद्युपेत्यान्ये जना महीमण्डले शिक्षन्ते ॥]

सुपा तुम्हासु ॥ ४२ ॥

युष्मद सुपा सह तुम्हासु इत्यादेशो भवति । तुम्हासु ठिअ, युष्मासु स्थितम् ॥ ४२ ॥

तुम्हहमाम्भ्यस्भ्याम् ॥ ४३ ॥

युष्मद आमा भ्यसा च सह तुम्हह इत्यादेशो भवति । तुम्हह केरउ धणु, युष्माक सबन्धि धनम् । तुम्हह होन्तउ आगदो, युष्मभ्य भवन्नागत ॥ ४३ ॥

अस्मदोऽम्हह ॥ ४४ ॥

अपभ्रशे अस्मद आमभ्यस्भ्या सह अम्हह इत्यादेशो भवति । अह भग्गा अम्हहतणा [७] ॥ अम्हह होन्तउ आगदो, अस्मद् भवन्नागत ॥ ४४ ॥

सौ हउं ॥ ४५ ॥

अस्मद इत्यनुवर्तते । अपभ्रशे अस्मद सौ परे हउ इत्यादेशो भवति । तसु हउं कलिजुगि दुल्लहहौ [१०७] ॥ ४५ ॥

मइं डचम्टा ॥ ४६ ॥

अस्मद डि अम् टा इत्येतै सह मइ इत्यादेशो भवति । मइ मयि मा मया वा ॥ डिना—मइं पईं वेहिँ वि रणगयाहिँ [१३७] ॥ अमा—मइं मेल्लन्तहौं तुज्झु [१३८] ॥ टा—मइं जाणिउं पिअ विरहिअह [१४] ॥ ४६ ॥

43 KS तुम्हह केरउ धणु, तुम्हह ताउ आगदो । युष्माके (१) करोमि धन । युष्मत्तावदागत for तुम्हह आगत 44 K अस्मदेम्हहँ for the Sūtra. K om अपभ्रशे 45 M om the Com upto कलिजुगि 46 K जाणिदु पिअविरइअहँ for जाणिउं हिअह

डसुडसिना महु मज्झु ॥ ४७ ॥

अपभ्रशे अस्मद डस डसिना च सह महु मज्झु इत्यादेशौ भवत ।
वचनभेदान्न यथासख्यम् । महु कतहौं वे दोसडा [४८] ॥ जइ
भग्गा पारक्कडा तो सहि मज्झु पिण्ण [७] ॥ महु होन्तउ आगदो, मद्
भवन्नागत । मज्झु होन्तउ आगदो, मद् भवन्नागत ॥ ४७ ॥

अम्हई अम्हे जश्शसोः ॥ ४८ ॥

अपभ्रशे अस्मद जश्शसो परयो अम्हई अम्हे इत्यादेशौ प्रत्येक
भवत ॥ ४८ ॥

अबणु लाइवि जे गया पहिअ पराआ के वि ।

अवस न सुअहिं सुहच्चिअइ जिम अम्हई तिम ते वि ॥ १४२ ॥
[= हे ३७६ २]

[अम्लत्व लगयित्वा ये गता पथिका परकीया केऽपि ।

अवश्य न स्वपन्ति सुखासिकाया यथा वय तथा तेऽपि ॥]

अम्हे थोवा रिउ बहुअ कायर एम भणन्ति ।

मुद्धि निहालहि गअणअलु कइ जण जोण्ह करन्ति ॥ १४३ ॥
[= हे ३७६ १]

[वय स्तोका रिपवो बहव कातरा एव भणन्ति ।

मुग्घे निभालय गगनतल कति जना ज्योत्स्ना कुर्वन्ति ॥]

अम्हे देक्खहु, अम्हइ देक्खहु, वय पश्याम ॥

47 KS महु मज्झु डसिडसा for the Sūtra K मह for
महु in the Sūtra KS मद्वा for भग्गा KS सुहि for सहि B महु कतउ
आगदो, मम कान्त आगत for महु होतउ आगत K आगओ for आगदो
KS om मद् भवन्नागत 48 St 142 M corrupt K तवं अम्हासु
लाइवि पथिअ परक्का केपि, S तब अम्हसु लाइवि जे गया पथिक परका केपि for
the first line KS अवस सुअहिं न सुहच्चिअहिं जिम अम्हइ तिम तेपि for
the second line T अवसु सुअहिं 1 e om न but has it in the
काया KS आन्नमस्मासु लगइत्वा for अम्लत्व लगयित्वा St 143 S थोआ
for थोवा K विअउ बहु for रिउ बहुअ S गअणअलि for गअणअलु K
अश्य for निभालय K दक्खइ for देक्खइ

भिसाम्हेहि ॥ ४९ ॥

अस्मदो भिसा सह अम्हेहि इत्यादेशो भवति । तुम्हेहि अम्हेहि जं
किअउं [१३६] ॥ ४९ ॥

सुपाम्हासु ॥ ५० ॥

अपभ्रशे अस्मद सुपा सह अम्हासु इत्यादेशो भवति । अम्हासु
ठिअ, अस्मासु स्थितम् ॥ ५० ॥

लटो हि वा झइयोः ॥ ५१ ॥

लटो वर्तमानाया विभक्ते प्रथमपुरुषबहुवचनयो परस्मैपदात्मनेपदयो-
स्थाने अपभ्रशे हि इत्यादेशो वा भवति । होहिं हुवहिं हवहिं, भवन्ति ॥
पक्षे । न्ति न्ते इरे च ॥ मुहकबरिबध तहँ सोह धरहिं [३७] ॥ ५१ ॥

हि थास्सिपोः ॥ ५२ ॥

लटो मध्यमपुरुषैकवचनयो थास्सिपो अपभ्रशे हि इत्यादेशो वा
भवति । होहि हवहि हुवहि, भवसि ॥ पक्षे से सि च ॥ ५२ ॥

बप्पीहा पिउ पिउ करवि केत्तिउँ रुअहि हआस ।

तुह जलि महु पुणु वल्लहइ बिहुँ वि न पूरिअ आस ॥ १४४ ॥

[= हे ३८३ १]

[चातक पिउ पिउ कृत्वा कियद्रोदिषि हताश ।

तय जले मम पुनर्वल्लभे द्वयोरपि न पूरिता आशा ॥]

पिउ पिउ इति तु पिबामीत्यस्य वा, प्रिय प्रिय इत्यस्य वा सिद्धमपभ्रशे ॥

50 M om अपभ्रशे 51 K सोह for सोह After
घरहिँ MT add न मल्लजुज्जु ससिराहु करहिँ S om पक्षे न्ति न्ते
इरे च 52 MT हि सिसिपो for the Sūtra M damaged
from मध्यमपुरुषैक onwards, giving only a few words and
sentences here and there The variants, if available, are
noted in the sequel St 144 KS अप्पिह पिउ पिउ करवि for
बप्पीहा पिउ पिउ करवि KS हआसु for हआस KS जल for जलि KS
बेह वि for बिहुँ वि KS इत्यनुकरणं कृत्वा, T इत्यनुकार कृत्वा for इति तु
पिबामीत्यस्य वा

आत्मनेपदे—

बप्पीहा काँ बोल्लिण निग्घिण वारइवार ।

साअरि भरिअइ विनलजलि लहहि न एक वि धार ॥ १४५ ॥

[= हे ३८३ २]

[चातक किमुक्तेन निर्घृण वारवारम् ।

सागरे मृते विनलजलेन लभसे नैकामपि धाराम् ॥]

सप्तम्याश्च ॥ ५३ ॥

अपभ्रंशे सप्तम्या लिङो मध्यमपुरुषैकवचनयो थास्सिपो हि इत्यादेशो भवति ॥ ५३ ॥

आअहिँ जम्महिँ अन्नहिँ वि गोरि सु दिज्जहि कतु ।

गअ मत्तहँ चत्तकुसह जो अब्भिडइ हसन्तु ॥ १४६ ॥

[= हे ३८३ ३]

[अस्मिज्जन्मन्यन्यस्मिन्नपि गौरि त दद्या कान्तम् ।

गजाना मत्ताना त्यक्ताङ्कुशाना य समुख गच्छति हसन् ॥]

पक्षे । हससि इत्यादि ॥ ५३ ॥

हु थंभवमोः ॥ ५४ ॥

लटो मध्यमपुरुषस्य बहुत्वे वर्तमानयो परस्मैपदात्मनेपदयो थ ध्वम् इत्येतयो हु इत्यादेशो भवति । होहु हवहु हुवहु, भवथ ॥ ५४ ॥

St 145 K बोल्लिय, S ओल्लिय for बोल्लिण KS वारउ वारउ for वारइवार S हरिलइ, T हरिअइ for भरिअइ KS एग्गु वि धार for एक वि धार. K निर्लेग्ग for निर्घृण KS भरिते for मृते 54 Breads सप्तम्यां च for the Sūtra BT om the Com on this Sūtra M om अपभ्रंशे, though the rest of Com is illegible St 146 M om the stanza KS आहिँ जम्मि महु (S तुहु) अण्णहिँ वि गोरि सु वेज्जहि कतु, T आमि आहिँ कम्मि महु अण्णेहिँ पि गारी देज्जहि कतु for the first line K गज for गअ K जोअति जाइ हसतु for जो अब्भिडइ हसतु K गौरि स ददित्था कान्त for गारि त दद्या का तम् K वेज्जउ for हससि. 54 After भवति KS add वा, M adds होउ हवउ

बलिअब्मत्थणि महुमहणु लहुईहूआ सोइ ।

जइ इच्छहु वडुत्तणउं देहु म मग्गहु कोइ ॥ १४७ ॥

[= हे ३८४ १]

[बल्यभ्यर्थने मधुमथनो लघुकीभूत सोऽपि ।

यदीच्छथ बृहत्त्व दत्थ मा याचध्व कमपि ॥]

पक्षे । इच्छह इत्यादि ॥

उं मिबिटोः ॥ ५५ ॥

लट उत्तमपुरुषस्यैकत्वे वर्तमानयो परस्मैपदात्मनेपदयो मिप् इट्
इत्येतयो उं इत्यादेशो वा भवति । सपइ कडुउं वेस जिम [८७] बलि
किज्जउं सुअणस्सु [१०७] पक्षे । कडुमीत्यादि ॥

हुं मस्महिडोः ॥ ५६ ॥

लट उत्तमपुरुषस्य बहुत्वे वर्तमानयो मस् महिड् इत्येतयो हु इत्या-
देशो वा भवति । होहु हउहु हुवहु, भवाम ॥ ५६ ॥

खग्गविसाहिउं जहि ल्हहुं पिअ तहि देसहि जाहु ।

रणदुब्बिक्खे भग्गाइ विणु जुज्जे न वलाहु ॥ १४८ ॥

[= हे ३८६ १]

[खड्गविसाधित यस्मिंल्लभामहे प्रिय तस्मिन्देशे याम ।

रणदुर्भिक्षेण भग्ना विना युद्धेन न वलामहे ॥]

पक्षे । लहिमु इत्यादि ॥

St 147 Mom the Stanza S बलिबधणि for बलिअब्मत्थणि KS
इच्छहु वडुत्तणु T इच्छइ वडुत्तणइ for इच्छहु वडुत्तणउं KS देह for देहु KS
कं वि for कोइ KS लघुभूत for लघुकीभूत KS महत्त्व T ब्रह्मत्व for
बृहत्त्व KS ददत् T ददथ for दत्थ BT इच्छहे for इच्छह 55 K उमि-
बिटो, T इ मिबिटो for the Sūtra M इ for उ in the Sūtra the
remaining part missing K उ for उ in Com T कडुइ for
कडुउ T सुअणस्सु for सुअणस्सु After सुअणस्सु KS add the छाया
बलि क्रिये सुजनस्य 56 K om वा KSTom होहु भवाम St 148
M om the Sūtra KS विमाहिदु for विसाहिउं KS पिउ for पिअ
KS दुब्बिक्खइ मग्ग विणु जुज्जु णिबलाहु for दुब्बिक्खे वलाहु K विसाधितु,
T विलासित for खड्गविसाधित KS प्रिय for प्रिये KST दुर्भिक्षे भग्ना
विना युद्ध (T युद्धेन) स्थाने न लाभ (नैव लाभ) for the second half

इदुदेत्स्वहेः ॥ ५७ ॥

पञ्चम्या स्व हि इति यौ मध्यमपुरुषैकपञ्चनादेशौ तयोरपञ्चशे इ उ
ए इत्येते त्रय आदेशा वा भवन्ति । होइ होउ होए, भव । इत्यादि ॥ ५७ ॥

इ—

कुजर सुमरि म सल्लइउ सरला सास म मेळि ।

कवल जै पाविअ विहिवसिण ते चरि माणु म मेळि ॥ १४९ ॥

[= हे ३८७ १]

[कुञ्जर स्मर मा सल्लकी सरलान् श्रासान्मा मुञ्च ।

कवला ये प्राप्ता विधियशेन ताश्चर मान मा मुञ्च ॥]

उ—

भमरा एत्थु वि लिंबडइ कै वि दियहडा विलम्बु ।

घणपत्तलु छायाबहलु फुल्लइ जाम कलम्बु ॥ १५० ॥

[= हे ३८७ २]

[भ्रमर अत्रापि निम्बे कानपि दिवसान्विलम्बस्व ।

घनपत्रवाइछायाबहल फुल्लति यावत्कदम्ब ॥]

ए—

प्रिय एवहिँ कैरँ सेल्लु करि ऊडुहि तुहुँ करवाळु ।

ज कावालिंय बप्पुडा लेहिँ अभग्गु कवाळु ॥ १५१ ॥

[= हे ३८७ ३]

57 KS om वा KST om होइ इत्यादि St 149.
KS सुमरिवि सल्लइइ for सुमरि म सल्लइउ K कमल जे for कवल जि
K माण for माणु KS स्मृत्वा सल्लकै for स्मर मा सल्लकी St 150.
KS निंबडइ for लिंबडइ KS दिअह for दिअहडा T जामु for जाम KS
घनपत्रच्छायाबहुला for घन बहल S घल्लति for फुल्लति St 151 KS
पिअ एवहि खल्लु करे छडेहि तुहु करवाळु for the first line K जो for जे.
S वग्घड for बप्पुडा KS लहि अहग्गु कवाळु for लहिँ अभग्गु कवाळु KS
इदानीं खेलां कुर for इदानीं कुर कुन्तं करे KS वराद्दा for वराका K मेळहि
for सुमरहि

[प्रिय इदानीं कुरु कुन्त करे, मुञ्च त्व करवालम् ।

यत्कापालिका वराका लान्त्यभग्न कपालम् ॥]

पक्षे । सुमरहि इत्यादि ॥

स्यस्य सो लृटि ॥ ५८ ॥

लृटि भविष्यति यो विहित स्यप् तस्य स इत्यादेशो भवति ।

होसइ, भविष्यति ॥ ५८ ॥

दिअहा जन्ति झडप्पडहि पडहि मणोरह पच्छि ।

ज अच्छइ त माणिअइ होसइ करतु म अच्छि ॥ १५२ ॥

[= हे ३८८ १]

[दिअसा यान्ति झटिति पतन्ति मनोरथा पश्चात् ।

यदस्ति तन्मान्यते भविष्यति (इति) कुर्वन्मास्त्र ॥]

पक्षे । होहिइ ॥

पर्याप्तौ भुवः पडुच्चः ॥ ५९ ॥

अपभ्रंशे भुवो धातो पर्याप्तावर्थे वर्तमानस्य पडुच्च इत्यादेशो भवति ॥ ५९ ॥

अइतुगत्तणु ज थणह सो छेयउ न हु लाहु ।

सहि जइ केव्वइ तुडिअसैण अहरि पडुच्चइ नाहु ॥ १५३ ॥

[= हे ३९० १]

[अतितुङ्गत्व यस्तनयो स च्छेदो न खलु लाभ ।

सखि यदि कथमपि त्रुटिवशेनाधरे प्रभवति नाथ ॥]

58 KS स शपो लृटि, T सस्य पो लृटि for the Sūtra KT लृटि भविष्यन्ती तस्या परतो यो विहित स्यप् तस्य स इत्यादेशो भवति वा for लृटि भवति St 152 M om the stanza K दिअहा गंति झडप्पडिति for दिअहा जंति झडप्पडहि K मणूरह for मणोरह KS जं एच्छइ त माणि (S वणिण) पिअ for जं अच्छइ त माणिअइ KS करंतु T किरतु for करतु KS झडफडिति for झटिति KS यदास्ते तन्मान प्रियो for यदस्ति तन्मान्यते 59 KS पर्यापो भुवो हुच्च, T परियाप्तौ हुवे पुच्च for the Sūtra K हुच्च, T उप्प for पडुच्च St 153 KS सो छेय म णहु लिहु for सो छेयउ न हु लाहु K केव्वं वि, S केवल वि for केव्वइ KST कथमपि स्पधो (T स्पर्श) वशेन अधरे पर्याप्नोति नाथ for कथमपि त्रुटिवशेन अधरे प्रभवति नाथ-

ब्रजेर्वञ्जः ॥ ६० ॥

अपभ्रशे ब्रजेर्धातोर्वञ्ज इत्यादेशो भवति । वञ्जइ । वञ्जेप्पि ।

वञ्जेप्पिगु ॥ ६० ॥

ब्रूओ बुवः ॥ ६१ ॥

अपभ्रशे ब्रूओ धातो बुव इत्यादेशो वा भवति । न सुहासिउ किं पि बुवइ, न सुभाषत किमपि ब्रवीति ॥ ६१ ॥ पक्षे—

एत्तउं बोप्पिगु सउणि ठिउ पुणु दूसासणु बोप्पि ।

तो हउं जाणउं एहौं हरि जइ मह अगइ बोप्पि ॥ १५४ ॥

[= हे ३९१ १]

[एतावदुक्त्वा शकुनि स्थित पुनर्दु शासन उक्त्वा ।

ततोऽह जानामि एर हरिर्यदि ममाग्रे उक्तवान् ॥]

क्रियेः कीसु ॥ ६२ ॥

क्रिये इत्यस्य क्रियापदस्यापभ्रशे कीसु इत्यादेशो भवति ॥ ६२ ॥

सन्ता भोग जु परिहरइ तसु कन्तहौं बलि कीसु ।

तसु दइवेण जि मुण्डियउं जसु खल्लिहडउं सीसु ॥ १५५ ॥

[= हे ३८९ १]

60 K ब्रजेड्वञ्ज S ब्रजेवड , T वृजेवृञ्ज for the Sūtra K ड्वञ् इत्यादेशो for वञ्ज इत्यादेशो K उञ्जेइ उञ्जेप्पि उञ्जेप्पणु, T बुजइ बुजइ बुजेप्पिणु for वञ्जइ etc 61 KS ब्रूओ ड्वच (-S लूच) for the Sūtra K K ड्वच S लूच for बुव KS om वा KS ऊचइ सुहासिउ किं पि, T प्रवह सुहासिउ कपि ब्रूइ for न सुहासिउ किं पि ब्रुवइ K ब्रूत सुभाषित किमपि for न सुभा ब्रवीति St 154 K एत्तिउ for एत्तउं B बोप्पणु S जोप्पणु for बोप्पणु KS अउणि for सउणि K जाणदु for जाणउं KS सुहु for मह K उक्त्वा for उक्तवान् 62 St 155 KST तसु देवेण वि मुडिअ (T मुडिअइ) जसु खल्लिडउ (T खल्लाडउ) सीस for the second half KS कांतस्य बलि क्रिये for कान्तस्य बलि क्रिये (करोमि) KST देवेनैव T विमथित for मुण्डित KS सुमणस्सु for सुअणस्सु After सुअणस्सु B adds the छाया बलि करोमि सुजनस्स

[सतो भोगान्य परिहरति तस्य कान्तस्य बलिं क्रिये (करोमि) ।

तस्य दैवेनैव मुण्डित यस्य खल्वाट शीर्षम् ॥]

पक्षे साध्यमानाप्रत्यात अय प्रयोग क्रिये इति संस्कृतपदादेव । बलि
किञ्च सुअणस्सु [१०५] ॥ ६२ ॥

पस्सगण्हौ दृशिग्रहोः ॥ ६३ ॥

अपभ्रंशे दृशिर् ग्रह इत्येनयोर्धात्वो पस्स गण्ह इत्यादेशौ यथ सख्य
भवत । पस्सदि पश्यति । पठ गणहेप्पिणु व्रतु, पठ गृहीत्वा व्रतम् ॥ ६३ ॥

तक्षाद्याच्छोल्लादीन् ॥ ६४ ॥

अपभ्रंशे तक्षिप्रभृतयो धातव छोल्ल इत्यादीनादेशानापद्यन्ते ॥ ६४ ॥

जिम तिम तिक्खा लेवि कर जइ ससि छे छिज्जन्तु ।

नो जइ गोरिहें मुहकमलि सरिसिम का वि लहन्तु ॥ १५६ ॥

[= हे ३९५ १]

[यथा तथा तीक्ष्णान् लात्वा करान् यदि शशी अतक्षिप्यत ।

ततो जगति गौर्या मुखकमलेन सदृशता कामप्यलप्स्यत ॥]

आदिग्रहणादेशीषु ये क्रियाशब्दा उपलभ्यन्ते ते उदाहार्या ।

चुडुल्लउ चुण्णीहोइसइ मुद्धि क्कोलि निहितउ ।

सासाणलजालझलक्किअउ बाहसलिलससितउ ॥ १५७ ॥

[= हे ३९५ २]

63 S पसगुण्हा दृशिग्रहो for the Sūtra KS दृशि
ग्रह for दृशिर् ग्रह S गृह for गण्ह KST पस्सदि पथु तुहु
गृहेप्पिणु (T गृहविणु) द्रूप (T ध्वव) for प स्सदि व्रतम् 64
St 156 जिम जिम for जिम तिम KS तिक्खोवइ for तिक्खालेवि KS
छोल्लिज्जत for छोल्लिज्जन्तु KS गोलिहे मुहकवल सारिसिम का वि लहत for
the second line KST तदा यदि गार्या मुखकमलसदृशता कामपि अल-
प्स्यति for the second half of the छाया St 157 Mom the
stanza KS चुण्णा होइस for चुण्णीहोइसइ KS मुद्दी for मुद्धि KS
सासाणलजालझलक्किअउ, T विसाणलजालझलक्किअ for सासाणलजालझलक्कि
अउ, KTS चूडकं हस्ताभरणकं चूर्णाभवति स्वयं कपोले निहित for the first
line of the छाया KS °दग्ध for °दग्धो KS °संसिक्के for °संसिक्क

[चूडकश्चूर्णीभविष्यति मुग्धे कपोले निहित ।

श्वासानलज्वालादग्धो बाष्पसलिलससिक्त ॥]

हिअइ खुडुकइ गोरडी गयणि घुडुकइ मेहु ।

वासारत्तपवासुअह विसमा सकडु एहु ॥ १५८ ॥

[= हे ३९५ ४]

[हृदये खुट्शब्द करोति गौरी गगने घडघडायते मेघ ।

वर्षारात्रिप्रवासिना विषम सकटमेतत् ॥]

अम्मि पओहर वज्जमा [२६] ॥

पुत्ते जाए कवणु गुणु अवगुणु कवणु मुएण ।

जा बप्पीकी भुहडी चम्पिज्जइ अवरेण ॥ १५९ ॥

[= हे ३९५ ३]

[पुत्रेण जातेन को गुणोऽवगुण को मृतेन ।

यत्पैतृकी भूमिराक्रम्यतेऽपरेण ॥]

त तेत्तिउं जलु सायरहों सो तेवडु वित्थारु ।

तिसहें निवारणु पलु वि न वि पर धुट्ठुअइ असार ॥ १६० ॥

[= हे ३९५ ७]

[तत्तावज्जल सागरस्य स तावान्विस्तार ।

तृषाया निवारण पलमपि नैत्र पर शब्दायतेऽसार ॥]

St 158 M om the stanza KS हिअइ for हिअइ KT कुडुकइ, S कुडुतइ for खुडुकइ KT खुडुकइ, S खुडुकइ for घुडुकइ KS हृदयं खुट्शब्द-
करोति प्रिया गगने खुडुखुडायते मेघ for the first line of the छाया
KST give the stanza अम्मि पओहर and its छाया here, KS
reading पओहरा वज्जवज्ज निच्च जे शसुह ठत्ति । महु कंतहो समरगणि गजघड
भंजिडु जंति St 159 M om the stanza KS मएण for मुएण
KST आवहि पिहु भुमिहडी (S भुविहडि, T भूहडी) for जा बप्पीकी
भुहडी KS यावत्पितृभूराक्रम्यते परेण for यत्पैतृकी भूमिराक्रम्यते परेण
St 160 M om the stanza KS तं ताड, T त तेड for तं तेत्तिउ
KS निवारणु for निवारणु KS धुधुवइ, T धुंधुवइ for धुट्ठुअइ KS स ताव-
द्विस्तार for स तावान् विस्तार B धूमायते, KS धुंधुमायते असार शब्दायते
for शब्दायते असार

होः स्तोरुच्चारलाघवम् ॥ ६५ ॥

हो हकारेफयो स्तो सयुक्तस्य उच्चारलाघवमपभ्रशे प्रायो भवति ।
बहिणि अम्हारा कन्तु [११९] ॥ सिरु ल्हसिउ खधस्सु [१६२]
जह सो घडिदि प्रयावदी [२०] ॥ अन्नु जि प्राउं [६३] ॥ चचल्ल
जीविदु ध्रुवु मरणु [४३] ॥ ६५ ॥

बिन्दोरन्ते ॥ ६६ ॥

अपभ्रशे पदान्ते वर्तमानस्य बिन्दोरुच्चारलाघव प्रायो भवति । अन्नु
जु तुच्छउं तहँ धणहँ [१२०] ॥ बलि किज्जउं सुअणस्सु [१०७] ॥
दइवु घडाइ वणि तरुहँ [११४] ॥ तरुहँ वि वक्कल्ल [११३] ॥
खग्गविसाहिउं जहिँ लहहँ [१४८] ॥ तणहँ तइज्जी भणि न वि
[१०८] ॥ ६६ ॥

हल्लस्थैडः ॥ ६७ ॥

अपभ्रशे व्यञ्जनेषु स्थितस्थैड एदोतो उच्चारलाघव प्रायो भवति ।
सुधँ चिन्तिज्जइ मायु [२] ॥ तसु हउं कलिजुगि दुल्लहहँ [१०५] ॥
लिङ्गमतन्त्रम् ॥ ६८ ॥

अपभ्रशे लिङ्गमतन्त्र व्यभिचारि प्रायो भवति । गयकुम्भइँ दारन्तु
[११६] ॥ अत्र पुलिङ्गस्य नपुसकत्वम् ॥

अब्भा लग्गा डुगरिहिँ पहिउ रडन्तउ जाइ ।

जो एहा गिरिगिलणमणु सो किं धणहँ घणाइ ॥ १६१ ॥

[= हे ४४५ १]

65 S प्रयावइ for प्रयावदी B om अन्नु जि down to
मरणु 66 After धणहँ KS add तु अक्खणह K देउ, ST देवु
for दइवु 67 S चिन्तिज्जइ for चिन्तिज्जइ 68 St. 161 KS अंता
रग्गा डोंगरइ for अब्भा लग्गा डुगरिहिँ T वहिउ for पहिउ KS इदंतउ
for रडन्तउ KS जो (S जा) एम विहुगिलणमणु for जो एहा गिरिगिलणमणु
BKT घणाइ for घणाइ KS य एवविधं गि (S ग) लितुमना KS घनायते
गणयति, T घनायते रणायति

[अभ्राणि लग्नानि परितेनु पथिको रुदन्याति ।

य एष गिरिगिलनमना स किं धन्याया घृणायते ॥]

अत्र अब्भा इति नपुसकस्य पुरुषम् ॥

पाइ विलग्गी अत्रडी सिरु ल्हसिउ खन्धस्सु ।

तो वि कडारइ हत्यडउ बलि किज्जउ कतस्सु ॥ १६२ ॥

[= हे ४४५ २]

[पादे विलग्नमन्त्र शिर खस्त स्कन्धात् ।

तथापि कटारे हस्त बलिं करोमि कान्तस्य ॥]

अत्र अत्रडी इति नपुसकस्य स्त्रीत्वम् ॥

सिरि चडिआ खन्ति फलई पुणु डालई मोडन्ति ।

तो वि महद्दुम सउणाह अण्णाहिउ न करन्ति ॥ १६३ ॥

[= हे ४४५ ३]

[शिरसि आरूढा खादन्ति फलानि पुन, शाखा भङ्गन्ति ।

तथापि महाद्रुमा शकुनीनामपराधिता न कुर्वन्ति ॥]

अत्र डालइ इत्यत्र स्त्रीलिङ्गस्य नपुसकत्वम् ॥

शौरसेनीवत् ॥ ६९ ॥

अपभ्रंशे प्रायः शौरसेनीयकार्यं भवति ॥ ६९ ॥

St 162 KS अतडी for अत्रडी KS ल्हसिउ for ल्हसिउ.
KS तोपि कडारइ हत्यडउ for तो वि कडारइ हत्यडउ KS विलग्नगात्र
for विलग्नमन्त्र KS ततोपि कडार हस्ते for तथापि कटारे हस्त KS
बलि क्रिये कातस्य for बलिं करोमि कान्तस्य K अत्रस्य for अत्रडी इति
St 163 KS सिह for सिरि KST फलाइ for फलई K डाल, S डालउ
for डालई KST तो वि महद्दुमु सउणि (T सउण) अण्णाहि न करति for
the second line of the stanza KS शिरश्चट्ठिवा for शिरसि आरूढा
KS मोटयति for भङ्गन्ति KST ततोपि महद्दुमा शकुनिन अपराधिनो न
कुर्वति for the second line of the छाया

सीसि सेहरु खणु विणिम्मविदु
खणु कठि पालबु किदु रदिऐ ।
विहिदु खणु मुडमालिअ ज पणएँण
त नमहु कुसुमदामकोदडु कामहौं ॥ १६४ ॥

[= हे ४४६१]

[शीर्षे शेखर क्षण विनिर्मापित
क्षण कण्ठे प्रालम्ब कृतो रत्या ।
विहित क्षण मुण्टमालिका यत्प्रणयेन
तन्नमत कुसुमदामकोदण्डं कामस्य ॥]

तद्वचन्ययश्च ॥ ७० ॥

तदिति प्राकृतानां द्योतकम् । तेषां प्राकृतादिभाषालक्षणानां प्रायो
व्यत्ययश्च भवति । यथा मागध्या तिष्ठश्चिष्ठ इत्युक्तं, तथा प्राकृतपैशाचीशौर-
सेनीष्यपि भवति । चिष्ठदि ॥ अपभ्रंशे रेफस्याधो लोपो वोक्तं, मागव्यामपि
भवति । शदमाणुशमगभालके कुभशहश्च वशाहँ शचिदे, शतमानुयमासभारक
कुम्भसहस्र वसाया सचितम् ॥ इत्याद्यन्यदपि द्रष्टव्यम् । न केवलं भाषा-
लक्षणानां तिङाद्यादेशानामपि व्यत्ययो भवति । ये वर्तमानकाले प्रसिद्धास्ते
भूतेऽपि भवन्ति । अहं पेच्छइ रहुतणओ, अथ प्रेक्षाचक्रे रघुतनय ॥
आभामइ रयणीअरे, आबभापे रजनीचरान् । भूते प्रसिद्धा वर्तमानेऽपि
भवन्ति । सोहीअ एम चण्डो, शृणोत्येष चण्ट ॥ ७० ॥

69 St 164 B ससि for सीसि K खाण विणिम्मविदु, S खाण
विणिमिदु for खणु विणिम्मविदु S रथिए for रदिऐ B मुडमालिए for
मुडमालिअ T नमहु for नमहु K विनिमित for विनिर्मापित K मूर्धमालिका
for मुण्डमालिका 70 KS चिस्टदि for चिष्ठदि KS °माशभा (S शा)-
अणे for °मशभालके KS °सहस्सवशाइ शचिदे K om the छाया of this
passage After रघुतनय KS add इत्यर्थ KS आहसइ रअणिअरे for
आहासइ रअणीअरे S adds इत्यर्थ KS चडा for चण्डो

त्रि प्रा २०

शेषं सस्कृतवत् ॥ ७१ ॥

शेष यदत्र प्राकृतादिभाषालक्षण द्वादशपदीनिबद्ध ततोऽन्यत् सस्कृत-
वदेव भवति । रामाअ पोष्पाणि, रामाय पुष्पाणि ।

हेट्टुट्टियस्त्रनिगारणाय उक्त अहो इय पृहन्ती ।

जअइ ससेसा वराहसासम्भवाया पुह्वी ॥

[= हे ४४८ १]

[अध स्थितसूर्यनिगारणाय उक्तमध इव पृहन्ती ।

जयति सशेषा वराहश्चासदूरोक्षिता पृथिवी ॥]

अत्र चतुर्थ्या आदेशो नोक्त, म च मस्कृतपदेय । उरसि सरसि सिरसि
इत्यादय सिद्धाप्रस्थायाम् ॥ ७१ ॥

झाडगास्तु देस्याः सिद्धाः ७२ ॥

झाडादय गब्दा देस्या देगविशेषव्यग्रहारादुपलभ्यमाना सिद्धा
निष्पन्ना प्रसिद्धा वा वेदितव्या । (१) झाड लतादिगहनम् ॥ (२) गोष्पी
(३) सपत्ति आ बाला ॥ (४) गोडी (५) गाडी (६) गोजी मञ्जरी । (७)
एकग (८) ओहस (९) भदसिरी चटनम् ॥ (१०) आडोरो

71 T द्वादशपदनिबद्ध for द्वादशपदीनिबद्ध K हेडड्डिअ°, S
हेडाडअ° for हेट्टुट्टिअ° ST om from उक्त अधो down to पृथिवी in
the छाया After सस्कृतवदेव K adds भवति BKS तरसरसि सिरसि
for उरसि सरसि सिरसि 72 S झाडगास्तु for झाडगास्तु in
The Sūtra (1) HD 3 57 S रूढ, T झाडा for झाड S लतादि-
गहन for गहनम् (2) Sk गोष्पी (१) MT गौष्पी, S गौष्पि for गोष्पी (3)
HD (सपत्तिआ) 8 18 MS सपत्तिआ (4) HD (गोडी) 2 95 K गौडि,
S गौट्टि (5) १ K णडि, S गौडि (6) HD 2 95 KS गौजि (7)
HD 1 144 BKT एकग, M एकग (8) HD (ओहसि चन्दन-
वर्षणशिला) 1 169 BT ओहस्स (9) HD 6 102 K भदसरि, MS
भदसिरा (10) HD (आणूवो १) 1 64 S आडोरो

(११) मोरत्तओ (१२) मोरो (१३) पाणाअओ श्रपच ॥ (१४) दुल्लरअ भूपा कपर्दानाम्, कपर्दै कृतमाभरणमित्यर्थ ॥ (१५) सोमाल (१६)सोल्ल मासम् ॥ (१७) उट्टो मर्म ॥ (१८) भोट्टणो भूतक ॥ (१९) गोडु स्तनयोस्परि रचितो ग्रासोग्रन्थि ॥ (२०) भावई गृहिणी ॥ (२१) दुक्खित्तो कम्प ॥ (२२) परिहालो जलनिर्गम ॥ (२३) पड ग्रामसीमास्थानम् ॥ (२४) गोजा कलशी ॥ (२५) पडिपल्लिलो विहित-पूज ॥ (२६) गन्धपिसाओ गान्धिक ॥ (२७) ओहिअ अधोमुखम् ॥ (२८) असारा कदली ॥ (२९) करइल्लो शुष्कमहीज ॥ (३०) उपझओ भाग ॥ (३१) दुप्परिअल्ल अशक्यम् ॥ (३२) वेड्डणी (३३) पिच्छल्ल (३४) विदुणा (३५) सारोवहि (३६) सिणि

(11) HD 6 140 MS मोरत्तओ T मोरीत्तओ (12) HD 6 140 BK मारो (13) HD 6 38 BKM पणाअओ, T पाणअओ (14) HD (उल्लरय) 1 110 BKM दुल्लरअ BT कपद for कपर्दै (15) HD 8 44 (16) HD 8 44 (17) HD (वट्टा) 7 31 ? K छट्टा चम, M छट्टो मर्म, S छट्टो वर्म, T पट्टो वर्म (18) HD (भुत्तूणो, भोत्तूणो) 6 106 B छोट्टणो, M भोट्टणो S भट्टणो, T भोग्गरणो KM भूतक, T भूतक (19) HD (गेहुअ) 2 93 M मोंड, S गोद T गेंड Bp KMS वासोग्रन्थिस्परि कुचयो for स्तनयो ग्रन्थि (20) HD (भावइआ धार्मिकगृहिणी) 6 104. M भारई, T₁ गएई, T₂ गवाई (21) ? K दुक्खित्ते, MS दु खित्ते, T उक्खित्ते कपा (22) HD 6 29 T परिहारो (23) ? T पठम (24) HD (गोआ) 2 89 T गोपा (25) HD (पडिपल्लिओ ?) 6 32 T पडिपड्डिरो (26) HD 2 87 T गवविसाओ BM ग्रान्थिक, K गन्धिक for गान्धिक (27) HD (ओहुर ?) 1 157 KS ओखिअ, T ओसिअ (28) HD 1 12 (29) HD 2 17 S करइल्लि (30) ? B वेज्जओ Bp वपझओ, M व पज्जआ (31) HD 5 55 BKMS उपपरिअल्ल (32) HD (वेलूणा वेलणय इति केचित्) 7 65 B वेड्डणा, T वेड्डणि (33) HD (पिच्छिली) 6 74 B om the word and wrongly gives पिच्छिल. as the meaning of वेड्डणी, M पिच्छल, T विच्छिल (34) HD 7 65 B om and wrongly reads पन्था, K वधा, M पया, T विधा (35) ? B रासारोवहो, T सारोवहा (36) ? KMS सिणि

(३७) वेळरा (३८) मतक्खर लज्जा ॥ (३९) कोण्णा अ म्लानम् ॥
 (४०) खन्द जी स्थूलेन्यनवहि ॥ (४१) ऊसा अत्तो खेदेन शिथिल ॥
 (४२) उत्ताण फल एण्ड ॥ (४३) चदु रूढो (४४) हालो शातगाहन ॥
 (४५) पउलिअ गूलप्रोत मासम् ॥ (४६) माडा समकालम् ॥ (४७)
 खड रिअ कलुपम् ॥ (४८) बहुराणो असिगारा ॥ (४९) बव्वाडो दक्षिणो
 हस्त ॥ (५०) खव्वणो दक्ष ॥ (५१) खड्डु (५२) वेडो (५३) बोड्डुर
 श्मश्रु ॥ (५४) उइत्तण निवसनम् ॥ (५५) सअ गह झटिति ॥ (५६)
 खल्लिरी (५७) खल्लिरिआ सकेत ॥ (५८) रद्धी (५९) वड्डुअ प्रवा-
 नम् ॥ (६०) गअणरई मेघ ॥ (६१) तिगच्छी (६२) तिगआ
 पुण्णरज ॥ (६३) तड शिरोहीनम् ॥ (६४) पादुगो सम्य ॥ (६५)
 तिविटी सूची ॥ (६६) पत्तल तीक्ष्णम् ॥ (६७) कूर भक्तम् ॥

(37) HD (वेळूणा as under 32 above) 7 65 T वेळरा (38) HD
 (मतक्ख) 6 141 B मतत्तखर, KM मततखर, S मततखर (39) ? M
 कौणाअ, T कोण्णाय B मान, KM मान for म्लानम् (40) HD (खदग्गी)
 2 70 S खदजि, T खमयगि (41) HD (उसाअतो) 1 141 BK दुक्खा
 अतो, MS दुक्खाअत (42) HD (उत्ताणपत्तय) 1 120 T उत्ताणवत्ती
 (43) HD (चउरचिवो) 3 7 B चउरइडो, M चउरइडो (44) HD 8 66
 (45) from पउलइ पवति, HD 6 29 T चउलिअ (46) ? M पाडा,
 S माडा T अमिअ (47) HD (खरडिअ रूक्षम्) 2 79 T खउरअ (48)
 HD (बहुराणा) 6 91 (49) HD 6 89 B बप्पोट्टेण, KS पप्पोण, T
 बप्पोट्टेड (50) HD (खवो, खव्वो वामकर) 2 77 S खदण्णो (51) HD
 2 66 S खड, T कड्डो (52) HD (वेड्डो) 6 95 (53) HD 6 95 B
 वोइर, M वौइर, T वोर (54) HD (उइत्तण) 1 103 M उइत्तण, T
 ओअत्तण (55) HD (सयराह) 8 11 M सहाराह (56) HD 2 70 T
 खल्लरी (57) HD 2 70 B खिल्लिरिआ, M खिल्लिरीआ, T वल्लरीआ (58)
 HD 7 2 BK रज्जी, M रजी, S रजि, T रड्डी (59) HD 7 29 B
 वद्धअ, M अवअ, T वडअ (60) HD 2 88 (61) HD (तिगिच्छी)
 5 12 M निमकी, T तिगिच्छि (62) HD (तिगिआ) 5 12 T तीडिआ
 (63) HD 5 19 T तड (64) HD (पाउगिओ) 6 42 M पादुगो
 T पाइगो (65) HD (पुटिका तिविडा सूचीति केचित्) 5 12 M तिविई
 (66) HD 6 14 (67) HD 2 43

(६८) गोडु (६९) चि विखल्ल (७०) कच्छर (७१) महिड (७२) बहल (७३) रेण (७४) पणओ (७५) डडरिआ (७६) डडा (७७) दोहणी पङ्क, कर्दम इत्यर्थ ॥ (७८) छिविओ (७९) छोहो (८०) पग्गेज्जो (८१) विज्जड्डो चय, समूह इत्यर्थ ॥ (८२) निअत्थ परिहित वल्लम् ॥ (८३) निड्डरिआ भाद्रपदसितदशम्या कश्चिदुत्सवविशेष ॥ (८४) खोड्डी (८५) तालफली दासी ॥ (८६) छिच्छिणरमण (८७) ओलुकी (८८) हव्विण चक्षु स्थगनक्रीडा ॥ (८९) पुसुल विसवाद ॥ (९०) अवअण्ह उल्लुखलम् ॥ (९१) सराहओ (९२) किक्किडी सर्प ॥ (९३) सइलत्त (९४) सइदिट्ट मनोरथेनैव सघटना ॥ (९५) ओसा

(68) HD (गेडु) 2 104 M गोंड, T गेड्डी (69) HD (चिक्खल्लो) 3 11 MS चिक्खल्ल, T चिक्खल्ली (70) HD (कच्छरो) 2 2 BK कच्छरो, M कचर, T कच्छरी (71) HD (महेड्डो) 6 119 B महिड्ड, T महेप्पो (72) HD 6 89 B बलाह, KM बलह, T बहुली (73) HD (रेणी) 7 9, T रेओ (74) HD 6 7 (75) HD (डडरिओ) 4 15 B डडरिआ, T डडरिआ T (76) HD (डडो) 4 16 B डड्डा M दडा T टड्डा (77) HD 5 48 KM कर्दमपर्याय for कर्दम इत्यर्थ (78) HD (छिवओ) 3 36 BK विच्छिओ M विच्छिओ (79) HD 3 39 T छोओ (80) HD (पग्गेज्जो) 6 15 M पग्गेज्जो (81) HD (विच्छड्डो) 7 32 B विज्जडा, M विज्जडो, T विचुसो वव (?) समूह इत्यर्थ (82) HD 4 31 B णिअडी स्नानम्, HD 4 26 णिअडी (Sk निकृति) दम्भ, KS निअत्थि, M निअई (83) HD 4 45 BK नड्डरिआ, MS नड्डरिआ, T नेस्सुरीआ (84) HD (खोड्डी) 2 77 BK सोड्डी, M सोडी, T खोड्ड (85) HD (तालफली) 5 11 BK ताणफली, T तालपाला (86) HD छिच्छिणरमण 3 30 B चिच्छिणरमण, M चिच्छिणरमण, T शिच्छिणरमणी (87) HD (ओलुकी छन्नरमण, नष्ट्वा यत्र शिशवः क्रोडन्ति) 1 153 B ओलुको T उलुकी (88) HD (गदीणी) 2 83 B हव्विण, T गधीणी (89) 2 M पुसल, T भसुल (90) HD (अवअण्णो) 1 26 S अवहण (91) HD 8 12 S सराहवो (92) HD (किक्किडी) 2 32 K किक्किडी, S किक्किडा, I किक्किडी (93) HD (सइलत्त) 8 18 B सइलत्त, T सिउलीही (94) HD 8 91 BT सइदड्ड, KM सइदड, S सइरड (95) HD 1 164 T ओघा

(९६) ओ गिग वो (९७) सि ण्हा नीहार ॥ (९८) णि अ स ण परिधानम् ॥
 (९९) झु त्ति स्रोत ॥ (१००) सि ङ्हा (१०१) सि ह डो सुप्तनासिकानाद ॥
 (१०२) णे व च्छ ण (१०३) णि य च्छ ण अयतारणम् ॥ (१०४) अ छ ओ
 कृतपरिचय ॥ (१०५) अ डा (१०६) स डा प्रलम्बा केशा ॥ (१०७)
 घ ग्घ त्य ण खेद ॥ (१०८) च द य डा आ अर्धप्रावृतदेहा ॥ (१०९)
 त ल फ ल शाळि ॥ (११०) त रि टी अनुष्णो वायु ॥ (१११) वे प्पो
 (११२) स पु ओ पिशाचाक्रान्त ॥ (११३) की ला (११४) कु कु ला
 (११५) अ द्ध घ र णी (११६) ब हु धा रि णी नयध ॥ (११७) व त्ती
 (११८) व ई (११९) वे ला मर्यादा ॥ (१२०) णि ग्घ ट्ठो कौशलोपेत ॥
 (१२१) व ज्जा (१२२) प ज्जा अविहार ॥ (१२३) झ डी

(96) HD (ओगीओ) 1 149 S ओगिओ, T ओजीहा (97) HD
 8 53 K सिणा, (98) HD 4 38 (99) HD 3 38 M झति HD
 छेद for स्त्रोत (100) HD (सिडा) 8 29 M सिटा, T सिण्णा
 (101) HD (सिबाडी ?) 8 29 B सिहिडो, T सवाडो (102) HD
 4 40 KS दिणवछण, M दिवछण, (103) HD 4 40 KS णिबनछण
 M णिवछण (104) HD 1 12 B लबओ (105) ? T सअडा (106)
 HD (सडा) 8 46 B प्रलम्बकेशा, S प्रलम्बकेश (107) HD
 (घुग्घुच्छणय) 2 110 B घग्घवग, M घघयग T घत्थण M खेदख
 for खेद (108) HD 3 7 B बडुयडाआ KM बडुवडाआ S
 बडवडाआ, Γ छड्वडाआ Cf बटयडात in Marathi (109) HD
 (तलफलो) 5 7 KMS तलफल, T तलच्छल (110) HD (तिरिड्डी)
 5 12 T तीरिडा HD उष्णवात for अनुष्णो वायु (111) HD 7 74
 M वेपो, T वेप्फा (112) HD (सिपुअ) 8 30 (113) HD 2 33 BK
 MS कला (114) HD 2 33 BKMS कुलकुला (कुक्कुला ?) (115) ?
 B अद्धरणा M अघरणा T हत्थयरणी (116) HD 7 50 T बहुधारणी
 (117) HD 7 31 M वती, T वर्ती (118) Sk वृत्ति T वई (119)
 Sk T वेढा (120) HD (णिग्घट्ठो) 4 34 S णिग्घट्ठो, T णिच्छट्ठो (121)
 HD 7 3' KS पज्जा, M पजा T वजा (122) HD 6 1 KS षजा,
 M वजा, T वज्जा (123) HD (निरन्तरग्रष्टि or झाडी ?) 3 53 KS जडी,
 T जालि

(१२४) झल्लरी गुल्म ॥ (१२५) मुकुडी (१२६) मुचमुडो जूट ॥
 (१२७) णिक्कसरिओ गलितसार ॥ (१२८) झटिलिआ चक्रमणम् ॥
 (१२९) सखोडी व्यतिकर ॥ (१३०) सिलिपो (१३१) चिल्लो (१३२)
 चुल्लो (१३३) चेडो (१३४) लिको (१३५) टहरो बाल ॥ (१३६) हण
 दूरम् ॥ (१३७) विट्टिरिआ (१३८) तुगी रात्रि ॥ (१३९) कुहिण
 कूर्पम् ॥ (१४०) विआलो (१४१) वेल्ह (१४२) दुड्डहणो (१४३)
 लम्मिको (१४४) कमलो (१४५) कुविलो (१४६) णिरिको (१४७)
 ओच्छल्लो (१४८) कुसुमालो दरयु, चोर इत्यर्थ ॥ (१४९) अहेल्लो
 ईश्वर ॥ (१५०) वणी पर्याप्ति गुप्तिर्मा ॥ (१५१) कक असुकओ
 अल्पसुकृतलभ्य ॥ (१५२) पझामुरो प्रया, वृद्ध इत्यर्थ ॥

(124) ? (125) HD (मुकुडी) 6 117 T मुकुडी (126) HD
 मुक्कुडो or सुग्कुडो राशि ?) 6 136 B मुचमुत्तो, KS मुचमुहो, M मुचमुलो,
 T मुक्किमुडो BK कूट for जूट (127) HD (णिक्कसरिओ) 4 41 T
 णिक्कसरिओ (128) HD (झटलिआ) 3 55 BK झटिलिआ, S झटलिआ
 (129) HD (सखोडी) 8 8 BK सुखोडा (130) HD (सिलिपो) 8 30
 BK सिलिपो T सलिमचो (131) HD 3 10 (132) HD 3 22 T
 om चुल्लो (133) HD 3 10 BM जेडो (134) HD 7 22 BST
 लिको (135) HD 4 8 B जाल, KS चाला, MS जाला (136) HD
 8 59 BKMS णह for हण (137) HD (विट्टिरिआ) 7 67 B विट्टि-
 रिआ M विट्टिरिआ, T विट्टिरिआ (138) HD 5 14 T तुग्गी (139)
 HD (कुहिणी) 2 62 S कहिण, T कहीण (140) HD 7 90 (141)
 HD 7 94 (142) Sk? B दुड्डहणो, M दुड्डह, T उच्छुहणो (143) HD
 (लपिक्खो) 7 19 BKMS अम्मिको (144) HD (कलमो) 2 20 (145)
 HD (कुमिलो) 2 66 BM कुविलो, T कुविलो (146) HD (णिरिको)
 4 49 MS णिरिको, T णिरिको (147) HD (उच्छल्लो or ओच्छल्लो) 1 10
 B वच्छल्लो, M वल्लो, T ओच्छल्लो (148) HD 2 10 Bp वैरी, K वैर
 for चार (149) HD (अहिल्लो) 1 10 B (अहिल्लो), M अहिल्लो (150)
 HD 5 62 T यणी (151) HD (जक असुकओ) 3 45 (152) ? MS
 झामरो, T झामुरो

(१५३) पुडरिआ उत्कलिका ॥ (१५४) हत्थ शीघ्रम् ॥ (१५५) पिडिल्लिको कूर ॥ (१५६) सचुल्लो पिशुन ॥ (१५७) जोव्ण जोअ (१५८) जोव्ण गिर (१५९) जोव्णणी जरा ॥ (१६०) पडिणिअ सण निशि प्रावरणम् ॥ (१६१) पडिवेसो विक्षेप ॥ (१६२) पडिक्किआ प्रतिकृति ॥ (१६३) पडुज्जणी तरणी ॥ (१६४) कुणिआ (१६५) कुच्छिणी (१६६) कडदिणारो वृतिविवरम् ॥ (१६७) देवरिअ सुत-जन्मनि त्र्यम्, पुत्रोत्सवे वाद्यमान त्र्यमित्यर्थ ॥ (१६८) अक्खवाआ दिक् ॥ (१६९) मेक्ख पार्श्वक्षेत्राद्यम् ॥ (१७०) पाहिआ वटा ललना ॥ (१७१) पोडरई चौयेंण वधू, चौयेंण स्वीकृता भार्येत्यर्थ ॥ (१७२) ओरल्ली गभीरदीर्घरव ॥ (१७३) पोअग्गो निभय ॥ (१७४) उक्कट्टी (१७५) णेलच्छिआ

(153) HD (पुडपुरिआ) 6 55 ST पुडराआ (154) HD 8 39 B हद्, T हथ (155) ? K पिडिल्लिका, M पिडिल्लिका S पडिल्लिका, T पडिल्लिरो (156) HD (सभुल्लो) 8 7 B सचुल्लो, T सिचिल्लो (157) HD (जोव्वणवेअ) 3 51 (158) HD (जोव्वणणार) 3 51 BT जोव्वणणी (159) HD (जोव्वणोवय ?) 3 51 B जोणिर B जार for जरा (160) HD 6 36 B चिडिणिअसण, K पिडिणिअसण (161) HD 6 21 KMS पडिवेसा Bp विक्रोप for विक्षेप (162) HD (पडिक्किओ) प्रतिक्रिया) 6 19 KS पडिक्किआ (163) HD (पडुज्जवई) 6 31 S पडुज्ज-अणि, T वसुज्जयणी (164) HD 24 After कुणिआ BT add कुविआ, HD does not record it (165) HD (कुच्छिण) 2 24 K कुच्छिणि, S कुधिणि (166) HD (कठदाणारो) 2 24 B कडडिणारो, K कटदिणारो or कलदिणारो S कडुच्छिणालो B प्रतिविवर, K प्रतिविपर for वृतिविवरम् (167) HD (धेवरिअ) 5 29 K सुजन्मनि for सुतजन्मनि (168) HD (अक्ख वाया) 1 35 M अक्खवाआ, T अक्खपाआ (169) ? B भिक्ख M भिक्ख (170) ? MS पाहिवाअडा लवना (171) HD 6 51 BKMS पिडरई (172) HD 1 154 B आरल्ली, M आरली (173) HD (पोअडो) 6 61 M पोअगो, T वोअगो (174) HD (उक्कट्टी) 1 87 M उक्कट्टि (175) HD (णेलच्छि) 4 44 BT णलच्छिआ, K णिलच्छिआ, M णिलक्किआ.

(१७६) डोको कूपतुला, निपानादेर्जलोनयनयन्त्रम् ॥ (१७७)
का अजी (१७८) काणड्डी (१७९) बक्करो परिहास ॥
(१८०) खोडो धार्मिक ॥ (१८१) उच्छलओ (१८२) पडड (१८३)
मेठिअ (१८४) उप्पद (१८५) थेट्टो गृहम् ॥ (१८६) उल्लुहत्तो
(१८७) डको (१८८) वसतुडो (१८९) बुक्कणो काक ॥ (१९०)
मा मा (१९१) मा मी मातुलभार्या ॥ (१९२) चचुप्पर मिथ्या ॥ (१९३)
चुको मुष्टि ॥ (१९४) पुल्ली (१९५) अल्ली (१९६) चित्तओ व्याघ्र ॥
(१९७) चडआणा (१९८) लुल्ली कुन्तला ॥ (१९९) गणसमो रतो
गोष्ठयाम् ॥ (२००) तित्ती सार ॥ (२०१) डाली शाखा ॥ (२०२)
ठाणो अहकार ॥ (२०३) णामुक्कसिअ कार्यम् ॥ (२०४) पेआल

(176) HD (डोओ) 4 11 or HD (डुघो दाबहस्त) 4 11 from
Telugu डोका BM डोको T डोका KM वनादेर्जलोनयनयंत्र for निपा
नादे र्यन्त्रम् (177) HD (कायदा) 2 28 B काअवा (178) HD (काणदा)
2 28 M काणड्डी, T काणड्डी (179) HD (बक्करो) 6 89 MS बक्करो T
वक्करो (180) HD 2 80 B खाडो, T खसो (181) HD (उत्थलिअ)
1 107 M उच्छलवो, T ओत्थलओ (182) HD (पडड) 6 4 KMS
उडुड (?) (183) ? T मेलिअ (184) ? B अप्पद, S उप्पिथ, T पडुथ.
(185) ? KMS थजो (?), T थेट्टो (186) HD 1 109 B उल्लुहत्तो
(187) HD (डको) 4 13 B डको, T डको (188) HD (वसमुडो)
7 49 B वसतुडो, T वसतुडो (189) HD 6 94 M बुक्कणो, T पुक्कणो
(190) HD 6 112 (191) HD 6 112 (192) HD (चचुप्पर) 3 4
M चचुप्पर, T₁ वपुप्परी T₂ चपुप्परी (193) HD 3 14 B reads मुष्टि.
after तित्ती (200) (194) HD 6 79 BKMS पुत्ती (195) HD
(अलिअल्ली) 1 56 or (अरिअल्ली) 1 24 (196) ? B चित्ती, M चित्ती Cf.
चित्ता in Marathi ((197) HD (चडो) 3 1 B चणअणा, T चंडआणा
(198) ? KS ल्वा T लुप्पी (199) HD 2 86 B गणसमा, KS गण-
सवे (200) HD 5 11 KST तित्ति, M तत्ती (201) HD 4 9 T
वाली (202) HD 4 5 B ठाणा (203) HD (णामोक्क) 4 25 MS
णामुक्क (204) HD 6 57 S पेअल

(२०५) पिंजल प्रमाणम् ॥ (२०६) गहणी (२०७) गहेरो (२०८) मुहुलो बन्दी ॥ (२०९) लाइलो बलीवर्द ॥ (२१०) मुकरुडो (२११) सुगुरुडो (२१२) घुघुरुडो राशि ॥ (२१३) आवसण (२१४) आअलण रतिगृहम् ॥ (२१५) उवसटो सारयि ॥ (२१६) उवसेरो रयार्ह ॥ (२१७) उणिआ कूसरा ॥ (२१८) अत्रिज्ज (२१९) अहोरण उत्तरीयम् ॥ (२२०) अत्रिरिक्क (२२१) अजणिक (२२२) दोडि (२२३) दोवेलि सायमोजनम् ॥ (२२४) अइरिप्पो कयाबन्ध ॥ (२२५) पिडरवो तैलार्दाना पिक्केता णिक्कु ॥ (२२६) सुदुम्मणिआ रूपयती ॥ (२२७) उम्मल्ला तृष्णा ॥ (२२८) वेड सुरापिष्टम् ॥ (२२९) चडिआसो आटोप ॥ (२२०) माला ज्योत्स्ना ॥ (२३१) दरदरो उल्लास ॥ (२३२) उव्वेल कौशलम् ॥

(205) ? BT om this word M पेजिल (206) HD 284 T गमणा (207) HD (गहरी गुप्ता) 284 KS गेहरो (लो) M गेहेरो (208) ? T मुहुओ (209) HD 719 B बइलो (HD 691) 1 वाउलो (210) HD (मुक्कुरुडो) 6136 S मुक्कुरुडो, T मुक्कुरुडो (211) ? A variant of (210) above (212) HD (घुघुरुडो) 2109 M घववडो राशि पक्षी (213) HD (आलयण) 166 T आवसणी (214) HD (आलयण) 166 (215) ? M हवसटो, T उपसगो (216) HD (उवसेर रतियोग्य ?) 1104 M उरसेरा (217) HD (उण्हिआ) 188 (218) HD (अवरिज्जो अद्वितीय) 136 BM om the word (219) HD 125 B om the word BT इत्ति रिअ, K उत्तरिअ for उत्तरायम् (220) HD (अवरिक्को क्षणरहित निरवसर) 220 B अणिरिक्क, S अवणिक (221) ? B अक्षणिक (222) ? B om the word (223) HD 550 B देवली (224) HD (अइरिपो) 126 BT अइरिवा, K अइरिप्पा (225) HD (पेडइओ कगादिविकेता) 659 BT बडउओ (226) HD 840 B असदुम्मणिआ (सदुम्मणिएति शीलाङ्क) (227) HD 194 KMS उम्मल्लो पिंड (2) सुरापष्ट (228) HD (वेडसुरा कलष सुरा) 778 BKMS पिंड (229) HD (चडि आरो) 35 T विडिआसो (230) HD 6128 M मालु (231) HD 537 S दरकरो, T दरीकरो (232) ? B उव्वल, M रवेल T उप्पोल्ल

(२३३) आसाओ पीटा, प्रहारेण जाता पीडेत्यर्थ ॥ (२३४) णि च्छड्डो
(२३५) णिग्घोरो निर्दय ॥ (२३६) आरतिओ मालाफार ॥
(२३७) लासअविम्हओ (२३८) सिण्ठो (२३९) आलत्यओ केकी ॥
(२४०) उड्डो कूपादिखनक ॥ (२४१) ऊसारो गर्त (२४२) उवलडतो
चूडावलयम् ॥ (२४३) हिंछा सिकता ॥ (२४४) हिक्का (२४५)
उप्पकिआ रजकी ॥ (२४६) हिंडोली रक्षणयत्र केदारस्य ॥ (२४७)
आलसो (२४८) अलिणो वृश्चिक ॥ (२४९) आरिल्लो बन्व ॥
(२५०) जमण बालशिखा ॥ (२५१) मरड्डो गर्भ ॥ (२५२) किलिणी
(२५३) कुहणो (२५४) साही (२५५) पाणट्टी (२५६) पत्तणी
प्रतोली, रथेत्यर्थ ॥ (२५७) मलओ गिर्यैरुदेश ॥ (२५८) उग्गालो
(२५९) छिछोली तनुस्रोत, सुखल्पजलस्रपणमित्यर्थ ॥ (२६०) कड

(233) HD (ओसाओ) 1 152 M आमालो (234) HD (णिच्छड्डो)
4 37 B णिच्चड्डो M णिचिड्डो T णिच्चेड्डो (235) HD 4 37 T
णिघोरा (236) HD (आरमिओ) 1 71 M आरनिओ T आरयतिओ
(237) HD (लामयविहओ) 7 21 B सअविम्हओ, KS सहविहओ, M
सहविम्हओ (238) HD (सिडो) 8 20 KM मिटो, T मिटो (239)
HD (आलत्थो) 1 65 M आलप्रओ (240) HD 1 85 M कूपादि
कारक for खनक (241) HD 1 140 BK इसारो (242) HD
(उवलभता or उवलमगा?) 1 120 B उवलहतो, M उवलहुतो, T उवलहतो
(243) HD (हिला or हिंछा) 8 65 M हिला, T मित्रा (44) HD
8 66 KS किक्का M किका (Cf किकिअ ववल in HD 2 31) (245)
HD (उप्पुकिआ) 1 114 K उपाक्का M उपाकका T उप्पिकिआ
(246) HD (हिंडोल हिंडोल) 8 69 B हिंडोली T हिंडोली HD क्षेत्रे
सृगनिषेधरव, क्षेत्रर गणयन्त्रमिति कीचत् (247) HD (आलसो) 1 61 B
आसलो (248) HD 1 11 B अलिणो, K अलीणो or अलिणो, T
आलीणो (249) HD 1 63 BK जरिल्लो (250) HD (जवण) 3 41
(251) HD 6 120 T मरटो (252) HD (किलणा) 2 31 B किरणा
(253) HD (कुहिणी) 2 62 T कुहण (254) HD 8 6 S साहि
(255) HD (पाणट्टी) 6 39 B पाणळा, T वाणट्टा (256) Sk T वत्तणी
(257) HD 6 144 S वलयो (258) HD (ओग्गालो) 1 151 Cf
ओघळ in Marathi (259) HD 3 27 B छिन्वोली (260) ?

(२६१) पडोहर पश्चिमाङ्गणम् ॥ (२६२) सरिवओ (२६३) सरेवाओ हस ॥ (२६४) कुट्टमिओ महिप (२६५) पहणी समुखा-
गतिनिरोव ॥ (२६६) केआ केली ॥ (२६७) तित्ती (२६८) कील
स्तोकम् ॥ (२६९) उक्कासारो भीरु ॥ (२७०) भाउल आषाढे कात्या-
यन्या उत्सवविशेष ॥ (२७१) भगलअ अप्रियम् ॥ (२७२) कोत्थुअ-
वत्थ (२७३) कोसलो (२७४) कणआ नीवी ॥ (२७५) छिहडहिल्लो
(२७६) आअ दर्वि ॥ (२७७) हड्डव कलह ॥ (२७८) छवडी चर्म ॥
(२७९) कहोडो तरुण ॥ (२८०) फेणवडो वरुण ॥ (२८१)
उअहारी दोहनकारी ॥ (२८२) खड्डगो ठाया ॥ (२८३) जोइओ
व्याध ॥ (२८४) कोलब पिठरम् ॥ (२८५) वेखासो (२८६) वेखासओ
विरूप ॥ (२८७) सरली (२८८) अरल चीरी ॥ (२८९) सगा

(261) HD 6 22 HD गृहपश्चिमाङ्गणम् (262) HD (सरेवओ) 8 48
B सरिवओ (263) HD (सरेवओ) 8 48 (264) HD (कुट्टमिओ) 2 15.
S कुट्टमिओ, T कुट्टमिओ Bp मूषक for महिष (265) HD 6 5 T
वहणी HD समुखागतनिरोध for गतिनिरोध (266) HD (केआ रज्जु)
2 44 (267) HD (तित्ती सारम्) 5 11 B तित्ती (268) HD 2 21.
S किल (269) १ S उक्कासारो, T पुक्कासारो (270) HD (भाउअ) 6 103
(271) HD (भभल) 6 110 KS भगलअ, T भहआल (272) HD
(कुत्थुहवत्थ) 2 38 S कोत्थुहवत्थ (273) HD (कोसल) 2 38 (274) १
(275) HD (सिहडहिल्लो) 8 54 B छिहडहिल्लो, S छिहल्लहिल्लो T छिग-
डहिल्लो (276) HD (आअ दार्धम्) 1 73 BpT पूआ (277) HD
(भडण) 6 101 S हडव, T हडव (278) HD 3 25 (279) HD
(कहेडो) 2 13 (280) HD (फेणवडो) 6 85 BK पिणवडो, M पिणवडो,
S पणवडो (281) HD 1 108 (282) HD (खड्डगो) 2 68 (283)
HD (जोडिओ) 3 49 B वोइओ, M वोइओ, T जोइधी Bp व्याधि
for व्याध (284) HD (कोलबो) 2 47 (285) HD
(विकखासो) 7 63 M वेखासो, S वेखासो, T पेक्खासो (286)
Avariant of (285) BK तेखासओ, S तेखासवो (287) HD.
8 2 (288) HD 1 52 KMS अरला (289) HD 8 2 B सगा,
K सगी, S सगि

(२९०) सडी वल्का, प्रग्रह इत्यर्थ ॥ (२९१) कराइणी (२९२) णिउत्तउ, शाल्मलिरित्यर्थ ॥ (२९३) मोडी भगिनी ॥ (२९४) कुतो शुक्र ॥ (२९५) णिडो (२९६) पिच्छुओ पिशाच ॥ (२९७) कउह नित्यम् ॥ (२९८) पसडी कनकम् ॥ (२९९) अलमजुलो (३००) चुचुमालिओ (३०१) मड्डो अलस ॥ (३०२) सिअणअ (३०३) कडसी पितृवनम्, श्मशानमित्यर्थ ॥ (३०४) अवडओ (३०५) अडो आराम ॥ (३०६) वाडुबी भूषाश्वस्य ॥ (३०७) मल्लुकी(३०८) खिखिणी (३०९) मुरुडी (३१०) भसआ (३११) बडुरा (३१२) सअली कोष्ठी ॥ (३१३) जाई (३१४) मम्मक्खर (३१५) मई (३१६) सविस (३१७) पच्चुच्छाहण मदिरा, सुरेत्यर्थ ॥ (३१८) पडिच्छिरो

(290) HD 82 B सडी, S सिडि B उल्का for वल्का (291) HD 218 BKS राइणी (292) णिप्पत्तओ ? (293) ? (294) HD 221 KS शक्र for शुक्र (295) HD 425 (296) ? KS विंचुओ, M विच्छुआ T विप्पुओ (297) HD 25 B काह, S कडह (298) HD 610 B वसड्डी, M वसडी, T वसवि (299) HD 146 B अलमज्जालो, M अलमजालो (300) HD (चुचुमाली) 318 T चुचुमालिओ (301) HD (मट्टो) 6112 BK मड्डो (302) HD (सीअणअ) 855 M सिअसअ S सिअणिअ, T विअणअ (303) HD 26 T कड्ढि (304) HD 120, 53 B अपडओ, T अवडि (305) Skअवट ? T अडो (306) HD (पाडुच्ची) 639 BK वाडुब्बा, T पाडुहही (307) HD 6101 BK हलुक्की, MS हलुकी, T हलुज Cf मालू in Marathi (308) HD 274 B कुविक्खिणी, M कुविंखिणी, T खिखण (309) HD (मुक्खिआ) 6101 B चुक्कडी, M चुक्की, T हुक्क (310) HD (भसुआ) 6101 T हसआ (311) HD (बडुरावा) 691 T₁ पुहुना, T₂ पुहुरा (312) सिआली ? Sk शृगाला B सलरी, S सललि, T सलली (313) HD 345 B अई, KS आई (314) ? T मत्तक्खरी (315) HD 6113 S दुई, T मई (316) HD (सविस) 84 S सखिस, T सळिस (317) HD (पच्चुच्छुहणो) 635 B पच्चुच्छाहण, K पच्चुत्थाहण, M पच्चु-ठाहण S पच्चुच्छाहण, T पच्चुच्चुहण (318) HD (पडिच्छिरो) 620 B पडिच्छको, M पडिच्छिको

(३१९) सच्छिओ सदृश ॥ (३२०) तारतरो सुहूर्त ॥ (३२१) पड्डाली (३२२) डेडुरी ग्रीडा ॥ (३२३) पडारो गोप ॥ (३२४) पेडलो गस ॥ (३२५) पसपटक्क अग्लोक ॥ (३२६) बोल्लो (३२७) हलबोलो (३२८) रोलो (३२९) वअलो (३३०) मलहलो (३३१) मअल कल्कल ॥ दैनादिपाठात् द्वित्वे (३३२) हल्लबोलो ॥ (३३३) एक्कघरिल्लो देयर ॥ (३३४) ओसिक्वओ गतिविघात ॥ (३३५) खड्डी वारा अत्युष्णोदनागारा ॥ (३३६) पडसुगा (३३७) पथर (३३८) वलिअ (३३९) पिहलो ज्या, मौवात्यर्थ ॥ (३४०) पाणाओ पाणिद्वयाघात ॥ (३४१) णिहसो त्त्मीक्म ॥ (३४२) पड्लो अधन ॥ (३४३) उलविओ (३४४) उटलसरो उपमान् ॥ (३४५) पिज्जुरुओ मेरुण्ट ॥ (३४६) णिहल् त्त्ल्म् ॥ (३४७) अलिअ छिका कस्तरी ॥ (३४८) अणरामअ अरति ॥ (३४९) छिपिअ

(319) HD (सच्छहो) 89 MS सच्छिओ (320) HD 5 10 MS तारतरो (321) ? KMS पड्डाला T पोड्डाली (322) ? KS डेडुवी, T गीडुई (323) HD (पेडारो) 6 58 B पडारा T पेडारो (324) HD 6 58 B पेडलो, K पिडलो (325) HD 6 30 K पसवदक्क, M पसवडक्क, T पसवक (326) HD (बोल्लो) 8 90 B जोल्लो, M जौलो (327) HD ४ ६४ BT हल्लबोलो (328) HD 7 15 (329) HD (वयलो) 7 84 B सोअलो, T पअलो, (330) HD (मलहरो) 6 120 T महलहरो (331) HD (मड्लो) 6 142 T मय (332) HD 8 64 B हल्लिबोलो (333) HD 1 146 B एक्कपलिल्लो, K एक्कपुरिल्लो, M एक्कघलिल्लो, T एक्कवरिल्लो (334) HD (ओसिक्वियअ) 1 173 (335) HD (खवीधारो) 2 72 B खड्डीवारा, T खडीधारा (336) HD (पडसुआ) 6 14 B पडसुगा, S पडसुरा, T₁ चुडसुआ, T₂ पुडसुआ (337) HD (पथर ऋजु) 6 10 M पथर, S पद्धर, T पडव (338) HD (वलिअ) 7 34 (339) ? (340) HD (पाणाली) 6 40 B पाणालो M प्राणिद्वया° for पाणिद्वया (341) HD 4 25 (342) HD (पड्लो असहन ?) 6 69 B पत्थत्थो S पडल्लो, T मल्लो, (343) ? T बलिविओ, (344) ? B वलडसरो T वलसरो (345) HD (पिज्जुडो) 6 50 B विज्जुरओ, M विजुरओ T विरुहो, BS तेरुड, K तरुड, T हेरुडा (346) HD (णिहण कुल) 4 27 (347) HD 1 56 B वल्लअल्लिका, T अलअल्ली (348) HD (अणरामओ) 1 45 (349) HD 3 27 B छिवअ, M भिरिअ, S छिविअ

(३५०) अगु लि ज इलुशकलम् ॥ (३५१) अणो लो दिनमुखम् ॥ (३५२) अय अणि ओ अन्य ॥ (३५३) सड अ (३५४) ग द हो (३५५) सफ कुमु-
दम् ॥ (३५६) गमरोट्ट (३५७) छुप्प ल अ शेखरकम् ॥ (३५८) पिहुण
पुच्छम् ॥ (३५९) अजणि आ (३६०) अजणइसिआ तापिच्छम् ॥
(३६१) करल अयशुष्कम् ॥ (३६२) डडसिओ ग्रामतरु ॥ (३६३)
पव्वचलको अशक्त ॥ (३६४) उच्चतो गाढ ॥ (३६५) गोरप्पडिआ
(३६६) रमडिआ (३६७) बम्हाणी गोधा ॥ (३६८) छाहो गगनम् ॥
(३६९) अणत्त निर्मात्यम् ॥ (३७०) पत्यण (३७१) करअडी
स्थूलस्त्रम् ॥ (३७२) अडउज्झिअ विपरीतरतम् ॥ (३७३) णज्झर
विमलम् ॥ (३७४) अलिमार (३७५) पिउल क्षीरम् ॥ (३७६) चुच्चुलिअ

(350) HD (अगलिअ) 1 28 B अगालिअ, M अजलिअ, T अगलिअ (351)
HD (अणोलय) 1 19 B अणोलो (352) HD 1 44 B अवणिओ T
अवअणिओ (353) HD (सट्ठ) 8 3 KT सडअ (354) HD (गदहो)
2 43 KT गडुहो S गदहो (355) HD 8 1 KST सफ (356) १
MS गमरोट्ट, T अमरोट्ट (357) HD (चुप्पलो, चुमलो शेखर) 3 16 K
छुचुपुलअ, M छुपुलअ S चुफुलअ cf चुमल in Marathi (358) HD
(पहुण) 6 56 KS पिहुणा T मिहुणे पिठ (359) HD 1 37 KMS
अअणिआ (360) HD 1 37 S अजअणसिआ तबध (?), T जणसिआ M
कपिय for तापिच्छम् (361) HD (करिल्ल ?) 2 10 or करइल्ली 2 17 T
रल्ली (HD रहा प्रियगू 7 1) (362) HD (ढटसिओ) 4 15 (363) HD.
(पव्वचलको आसक्त) 6 34 K पव्वचलको MS पव्वचलको, T पव्वचको
(364) HD (उच्चत्तो दढ) 1 97 M उच्चतो, T उच्चत्तो (365) HD.
(गोरफिडी) 2 98 S गोरपडिआ, T गोरप्पसिआ (366) HD.
(रप्फडिआ) 7 4 T₁ दुहसिआ T₂ रहसिआ, (367) HD (बम्हाणी) 6 90
B बम्हाणी S बम्हाहि (368) HD (छाही) 3 26 M गमन, T गहन for
गगनम् (369) HD (अणत्त) 1 10 T₁ अणात्य, T₂ अनात्त (370) ?
M पत्यण, T पत्यणी (371) HD (करयरी) 2 16 M करसडी, T करडी,
(372) HD 1 42 B अडडाविधअ, M अडउधिअ, T अडअइजुझिअ
(373) HD (णज्झरो) 4 19 T णज्झरी (374) HD (अलिआर) 1 23.
(375) १ B पिउलि, T पिउणि (376) HD (चुचुलि) 2 23 B चुच्चि-
लिअ, M चुचिलिअ, T चुलिट (?)

(३७७) चु चु लि आ रो चुलुकम् ॥ (३७८) मोर द (३७९) मोर अ (३८०) अव गो अपामार्ग ॥ (३८१) प म्हु र अपमृत्यु ॥ (३८२) का म कि सो रो गर्दभ ॥ (३८३) ङा इ छो (३८४) जु ण्णो वैदग्ध्यवान् (३८५) छे ओ इति तु निदग्धार्थकस्य ठेकशब्दस्य भविष्यति ॥ (३८६) सु लो सो कौसुम्भ-
निप्रसन्नम् ॥ (३८७) अ हि रि ओ विच्छाय ॥ (३८८) फल स कार्पास ॥ (३८९) चु छो ड ओ ज्येष्ठ ॥ (३९०) थो ओ (३९१) सु ज्झु ओ रजक ॥ (३९२) आ अर (३९३) क ड त (३९४) अ न ह ड मुसलम् ॥ (३९५) णि ङ्ग व्यापार ॥ (३९६) मि त्त (३९७) मि त्तर गृहद्वारम् ॥ (३९८) च क्क ग्ग हो मकर ॥ (३९९) भ हल ओ (४००) ज भ लो (४०१) परि अ डी मूर्ख ॥ (४०१) अ क्को दूत ॥ (४०३) क लो ही ॥

(377) HD (चुचुलिपूरो) 218 M चुचिलिआरो, T चुचुलिपूरो (378) HD (मउरदो) 6118 K मोरद S मोरड T मेरमद (379) १ (380) HD (आवगो) 162, B आवगो, K अवगो, M अवगो, T आपगो (381) HD 63 M पंचुर T वप्पुरी (382) HD 230 (383) HD 335 T चिइल्लो (384) HD 347 B चुछो (385) Sk छेक (386) HD (सुलस) 837 BK सुलोसो, T सुलेसो (387) HD (अहिरीओ) 127 (388) HD (फलही) 682 (389) HD 317 KS चुलोडओ, T चुल्लोओ (390) HD 532 B ताओ T थेओ (391) HD (सुज्झओ) 856 BKS सुघओ, S सुखओ, T सुज्झुओ (392) HD (आअर उदूखलम्) 1,74 T आअरी (393) HD 256 BT कडत (394) HD 132 (395) HD 426 (396) HD 6110 BK हित, M हिव S हित, T भित्ति (397) HD 1105 B पित्तर, KS हित्तर, M हित्तर, T भित्तर (398) HD, (पक्कगहो) 623 T वज्झहाओ (399) HD (भमलो) 6110, B हहलओ, KMT हहलओ, S हहलओ (400) HD 341 BKM जहलो, S जहललो, T जिहलो (401) HD 673 S परिहडो (402) HD 16 S अको (403) २

(४०४) कण्णाराम अवतस ॥ (४०५) सरिवाओ
आसार ॥ (४०६) मादलिआ (४०७) सुविजा माता ॥ (४०८)
सोअ स्वाप ॥ (४०९) सोआलो उपयाचितकमभीष्टसिद्धये दत्तम्, ममा-
स्मिन्ननोरथार्थे सति पूजादिकमिदं विधास्यामीत्युद्दिष्टार्थप्राप्तिपर्यन्तं यत्किंचिद्
द्रविणादिकमन्यस्य हस्ते दत्तं तदित्यर्थः ॥ (४१०) अड्डिम्म अतिरिक्तम् ॥
(४११) वउवलओ विपरहितो भुजग ॥ (४१२) सिंहलओ यन्त्र वस्त्रा-
दर्धूपस्य ॥ (४१३) सोअणो मल्ल ॥ (४१४) सिंदूरिआ राज्यम् ॥
(४१५) सोवण अन्त पुरम् ॥ (४१६) असगअ प्रावरणम् ॥ (४१७)
उच्चड शौर्येण क्रियते यच्चरितम् ॥ (४१८) दडवण आज्यम् ॥ (४१९)
उप्पिगरिआ हस्तोत्क्षेप ॥ (४२०) भगोठण व्रणितम् ॥ (४२१)
उप्पा मण्यादेर्माज्जनम् ॥ (४२२) उप्पुलपोलिअ त्वरा कौतुकेन ॥

(404) Sk कर्णारामम् HD (कण्णवाल) 2 23 KS कण्णा । रामं (२)
अवतस, M हिंकराराम १, T कण्णामामी अपतीस (१) (405) HD 8 12
K सरिवाओ T₁ कुसार for आसार (406) HD 6 131 T मातलिआ
(407) HD (सुविजा) 8 38 B सुविज्जा, T सुविजा (408) HD
8 44 (409) HD (सेआलुओ) 8 44 (410) १ Som this word
(411) HD (वड्वलओ) 7 51 Som this word (412) HD (सीहल्यं)
8 34 KMS सिंहड्वा, T सिंहहलओ (413) HD (सोवणो) 8 58 (414)
HD (सिंदुरय) 8 54 B सिंदूरिआ, KMS सिंदूरिआ, T सुंदरीआ (415)
HD 8 58 BKS सोवण (416) HD (असगय) 1 34 B असगअ, T
असिगअ (417) HD (उच्चडु) 1 106 B उच्चड, M उवड, T₁ उच्चुडं,
T₂ उच्चडु (418) १ B उवण, K उत्थवण, M डडवण, T उत्थवणी (419)
HD (उप्पिगालिआ करोत्सग) 1 118 M उप्पिगरिआ, T उप्पगगलिआ
(420) १ B भगोठण, T सिगोःथण KMS व्रणीत for व्रणितम् (421)
HD (ओप्पा) 1 148 M उपा T मण्यादेर्माज्जन for मण्यादे° (422)
HD (उच्चुलउलिअ) 1 121 M उपुलपोलिअ, T उप्पिलवेलिअ

(४२३) अहिहरअ देवगृहम् ॥ (४२४) सविद्धाणा अभिजात्यम् ॥
 (४२५) अगिला (४२६) हेला (४२७) उव्वत्ताल अविच्छिन्नस्वर-
 रोदनम् ॥ (४२८) अवसरिओ विरह ॥ (४२९) उप्पालओ रणरण-
 कम् ॥ (४३०) माला डाकिनी ॥ (४३१) पिडप्पो राहु ॥ (४३२)
 अव्वपिसाओ (४३३) गहकल्लोलो इत्येताभ्रपिशाचग्रहकल्लोलयोर्मयत ॥
 (४३४) उत्तिरिविडिअ उपर्युपरिस्थानम् ॥ (४३५) सणिअ (४३६)
 विरणिअ आर्द्रम् ॥ (४३७) वणपक्कावओ शरभ ॥ (४३८)
 विच्छेओ विलास ॥ (४३९) उस्ता गात्र ॥ (४४०) लसुअ तैलम् ॥
 (४४१) वाउत्तो विट ॥ (४४२) उप्पिणिर शून्यम् ॥ (४४३) दुव्वो
 (४४४) दमदडो भ्रमर ॥ (४४५) मुहिअ यन्मपा क्रियते ॥ (४४६)
 आमेलो (४४७) आअल्लो (४४८) आलोल केशबन्धनम् (४४९)
 वालप्प पुच्छम् ॥ (४५०) कइलबइल्लो स्वेच्छोत्यायी बलीवर्द ॥ (४५१)
 डडर ईर्प्याकलह ॥ (४५२) कोच्च प्प अलीकहितकरणम् ॥ (४५३) पेड्ड

(423) HD (हर) 1 57 (424) HD (सत्तिअणा) 8 16 KMS सतिशणा,
 T सत्तिगुणा (425) HD (= अवज्ञा) 1 17 K अनिला (426) HD
 (=वेग) 8 71 (427) HD (उव्वेत्ताल) 1 101 B उच्चत्ताल, S उच्चत्ताल.
 (428) Sk अपसर T अवसरिओ (429) १ KS उप्पा हल्लओ (probab-
 ly two words), T उप्पाहुलओ (430) HD (=ज्योत्स्ना) 6 128
 (431) HD 7 65 M पिडपो, पिडपो (432) Sk अभ्रपिशाच (433) Sk
 ग्रहकल्लोल (434) HD (उत्तिरिविडा) 1 122 BK उक्करिविडिअ, S
 उक्किरि १, T उत्तिरीविडिअ (435) HD 8 5 (436) HD
 (विरल्लिअ) 7 71 (437) HD 7 52 BT पणपक्कावओ, M
 चणपक्कावअ (438) HD 7 90 B पिच्छेओ, K विच्छाओ, S विच्छेओ
 (439) Sk उल्ला (440) HD 7 18 KS असुअ (441) HD 7 88
 K पिउत्तो, S विउत्तो (442) १ KS दुविण्णर, T उप्पिणिर (443) HD
 (घणो ?) 5 57 BT उण्णो, S दुक्खो (444) १ BT दयगडो (445)
 HD 6 134 S सहिअ (446) HD 1 62 (447) HD (आमोओ ?)
 1 62 BKST आअल्लो (448) १ (449) HD 7 57 BK वालच्च,
 S जालच्च, T वलप्प (450) HD 2 25 (451) HD (डडरो) 4 16
 S डडुर, T डडर (452) HD 2 48 B कोच्चपी, M कोच्चच्छ, T
 कोच्चाप्प B अलकहितकरण for अलीक° (453) HD (A variant of
 पोड्ड) 6 60 M पेड

(४५४) मज्झिमगड उदरम् ॥ (४५५) झर को तृणमनुष्य ॥ (४५६)
खो हत्त आहत पाणिभ्या जलम् ॥ (४५७) अट्टलो अनपराध ॥ (४५८)
उरणि पशु ॥ (४५९) खरुणा पिग्मा भू ॥ (४६०) खप्परो
(४६१) खरडिओ रूक्ष ॥ (४६२) कुभी (४६२) अ) पोड्डलिक
सुगर्णादिकमन्तर्निवाय बहिर्बद्ध कर्पटकखण्डमित्यर्थ ॥ (४६३) गज्जणसदो
मृगनिषेधरम् ॥ (४६४) चुप्पा मेदुर ॥ (४६५) उज्झ अरम्यम् ॥
(४६६) पारमरो रक्ष ॥ (४६७) उत्तालो (४६८) वालिओ (४६९)
णाओ (४७०) मड्डुल्लो (४७१) पित्तई (४७२) पूणो गर्वित ॥
(४७३) चुडुली उल्का ॥ (४७४) महई पितृमन्दिरम् ॥ (४७५)
झडुली (४७६) झडली (४७७) हित्त (४७८) मुरई असती ॥ (४७९)
कुई (४८०) डेडी बलाका ॥ (४८१) णीसारो (४८२) थलओ
मण्डप ॥ (४८३) पल (४८४) मलो (४८५) णिवाओ ग्रस्वेद ॥

(454) HD 6 125 B मज्झिमगड T मज्झिमगडि
(455) HD 3 55 B झरको, T झरको (456) Sk लोम ? S खोअत,
T कौधिगी (?) (457) ? Cf अट्टल, extremely clever in
Marathi (458) HD (उररी) 1 88 (459) Sk खर (?) (460) HD
2 69 S खपरो (461) HD (खरडिओ) 2 79 KT करडिओ (462)
HD (कुटी वस्त्रनिबद्ध द्रव्यम्) 2 34 (462 A) पोड्डल ? K कुम्भेपोड्डलिक, S
कुम्भेपोड्डलिक, T कुम्भेपोड्डलिकी (463) HD 2 88 S जगणशदो, T गणसदो
(464) HD (= सस्तेह ?) 3 15 BK चुच्चो, M चुचो, S चच्चो (465)
HD (ओज्झ) 1 148 B उज्झु अरम्य, M उज्झ (466) HD (पारपरो)
6 44 (467) HD (उत्तपो ?) 1 131 B उत्तातो, T उत्तारो (468) ?
T किलिओ (469) HD 4 23 S णावो (470) Sk मद ? B मड्डुल्लो
(471) HD 7 91 B पित्तेई, T चित्तई (472) ? from पूर्ण ? BKS
यूणो, T सुणो (473) HD 3 15 B चुडुली, T चुडिलं Cf चूड in
Marathi (474) HD (महण ?) 6 114 (475) HD 3 61 (476)
HD 3 54 (477) ? KS हत्त, T भिनि ? (478) HD 6 135 M
मुरई, T मुरर KM आसन for असती (479) ? (480) HD (ढेंको)
4 15 BK डोडी, T डेड (481) HD 4 41 B णसारा, KS णिसारो
(482) HD 5 25 B थलओ (483) HD 6 1 B पली, K फलं
(484) HD 6 111 B मोलो, T मलोलो (485) HD 4 34 S णिवावो.

(४८६) मरो केशसचय ॥ (४८७) चारवाओ प्रीष्मवात ॥ (४८८) गिडिली ऐक्षव दलम् ॥ (४८९) इदग्गिधूम तुद्धिनम् ॥ (४९०) पाडुकी (४९१) रोहिआ व्रणिशिबिका ॥ (४९२) रोरली कृष्णश्रावण-
चतुर्दशी ॥ (४९३) भाअलो जात्यतुरग ॥ (४९४) वेडिओ (४९५) वहओ मणिकार ॥ (४९६) रोप्पलो (४९७) पारावरो वातायनम् ॥
(४९८) तलपत्त योनि वराङ्गम् ॥ (४९९) छिच्छअणो असोडा ॥ (५००) अणिम मुखम् ॥ (५०१) दिरिआ (५०२) जीविअमई
कामुकाकर्षिणी मृगी ॥ (५०३) धम्मअ 'वम्मअ पुरुष दुर्गापुरो हत्वा-
सृजो बली', दुर्गापुरत पुरुष हत्वा विधीयमानो रत्तबलिरित्यर्थ ॥
(५०४) मुग्गुओ (५०५) मुग्गुसो (५०६) वग्गोओ नकुल ॥

(486) HD 41 B ठरआरो, S उमरो, T + आरो (487) HD 39 B चरवाओ (488) HD (गडरी) 282 B गिडिली, KS गिडिली, T गेडरी Cf गडेरी in Marathi 489) HD 180 B इदगिलीधूमो, T इदगिरीधूमो (490) HD (पाडुकी) 639 BKS पशडुकी, T पासुकी (491) HD (रोडी व्रणिशिबिका) 715 B रोहिआउ BK MST प्राणिशिबिका for व्रणि° (492) B रोररी (493) HD 6104 BKS हाअलो, T भायालो (494) HD 777 B वेडिओ, KS वेडओ, M वेडओ (495) वेअडिओ 2 HD 777 (496) 2 KS रोप्पालो (रो), M रोंपारो, T वोप्पचओ (497) HD 643 B वारावरो, T पारावारओ (498) HD (तलवत्तो) 521 T कलवत्ती (499) HD (छिक्कोअणो) 329 B छिच्छअणो, M छिछअणो, T पिच्छअणो KS आसोडा, M आणसोडा for असोडा (500) HD (अणिह) 151 T अणह T मुखल for मुखम् (501) B दिरिलेआ, M दिरिलआ, ST दरिआ (502) HD (जीवयमई) 346 M breaks off at जीविअ and hence variants from this manuscript are not noted KS यासुगावर्षिणी (2) मृगी, HD मृगाकर्षणहेतुव्याधमृगी for कामुकाकर्षिणी मृगी (503) HD 563 BT समय HD has: चोरा दुर्गापुरतो हत्वा पुरुष तदङ्गधारेण । गहने कुर्वन्ति बलिं धर्मार्थं धम्मअ त तु (504) HD (मुग्गुसो, मुग्गुसो) 6118 BT लुग्गुओ, KS गुग्गुओ (505) HD 6118 B लग्गुसो, K गुग्गुसो, T लुग्गुसो (506) HD (वग्गोओ) 740 KS वग्गोपओ K बकुल for नकुल

(५०७) दूसल उद्वेग ॥ (५०८) च फल मिथ्यावच ॥ (५०९)
उज्जोगल भट ॥ (५१०) घग्घर जघने ग्लविशेष ॥ (५११)
घणवाहिओ इन्द्र ॥ (५१२) सेआलिआ दूर्वा ॥ (५१३) राडी (५१४)
वग्घसिअरणम् ॥ (५१५) मुडी नीरगी ॥ (५१६) अवकुम्माणि का
(५१७) घमो विलास ॥ (५१८) सिंधुवणओ हताश ॥ (५१९)
तोमरी लता ॥ (५२०) वक्कड (५२१) वडल मेघतिमिरम् ॥ (५२२)
हरण (५२३) महारअण वल्लम् ॥ (५२४) आणक्को तिर्यक् ॥
(५२५) भडो सुतासुतो दौहित्र ॥ (५२६) णिआणि का (५२७)
णिंदणिआ कुट्टणलञ्चनम्, क्षेत्रात् कुट्टणापनयनमित्यर्थ ॥ (५२८) छेलिआ
अल्पपुष्पा सक् ॥ (५२९) अक्कोडो (५३०) बकडो अज छाग ॥
(५३१) कुल्हो शृगाल ॥ (५३२) सणिओ साक्षी ॥ (५३३)
पडअसाइमा (५३४) पसाइमा पत्रपुटी शबरमूर्धनि ॥ (५३५) अबडो
निष्ठुर ॥ (५३६) जवो (५३७) कालणो (५३८) तोलणो पुमान् ॥

(507) HD (दूसलो दुर्भेग) 543 B उसली (508)
HD 320 B वफला, KS चपल (509) ? KS हठ for भट
(510) HD 2107 B घाधरी, T घर्धरी (511) HD (घणवाही)
2107 BT₁ घुणिवाओ, T₂ घणिवाहवो (512) HD (सेआली) 827 S सेअ
लिआ (513) HD 74 (514) ? B वम्मडिअ, S वगसिअ, T वगर्वडीअ (?)
(515) HD 6133 BT मुडी After नीरगी KS add अवगुठनशील
(516) ? (517) ? BT विशाल for विलास (518) HD (सिंधुवणो अग्नि)
832 (519) HD 517 BT तोमारा (520) HD 735 KS वक्कल
(521) HD 735 BT वडल, S वटल (522) ? B हेरण (523) ?
KS महारअण (524) HD (आणिक तिर्यक्सुरतम्) 161 (525) HD
1109 BKS हडो (526) HD 435 B णिआणि (527) HD
(णिदिणी) 435 HD कुट्टणोद्धरण for कुट्टणलञ्चनम् (528) HD (छेली)
331 (529) HD 112 (530) ? BT om Cf बकरा and बकरी in
Marathi (531) HD 234 BT कुल्हो Cf कोल्हा in Marathi
(532) HD 847 (533) पडसाडिआ ? BT पडअसाइआ S पओअसाइमा
(534) HD (पसाइआ) 62 (535) HD 116 BT अबरो (536)
Sk युवा ? B जपो (537) HD (कालओ धूर्त) 228 B कालो (538)
HD 517 KS लोलणो

(५३९) पलसु सेवा ॥ (५४०) राअल्लो (५४१) रल्ला (५४२) राला प्रियगय ॥ (५४३) वीलणी पिच्छिलम् ॥ (५४४) खेआलुअ हासो हासे सति हसितमित्यर्थ ॥ (५४५) धारा रणमुखम् ॥ (५४६) गेड्डा यय ॥ (५४७) थक्को प्रसज्जनम् ॥ (५४८) अइराणी (५४९) धुबुमारा (५५०) एराणी शक्रयल्लभा, इन्द्राणीत्यर्थ ॥ (५५१) अवआरो लोक-यात्रा ॥ (५५२) गोविओ अल्पजल्पन ॥ (५५३) तामरो सुन्दर ॥ (५५४) गोत्तण्हाण पित्रोर्जलाञ्जलि ॥ (५५५) खट्टिको (५५६) पोळिओ (५५७) सोरि सौनिक ॥ (५५८) पऊढ दीर्घमदिरम् ॥ (५५९) सेआलो (५६०) कुडिओ (५६१) सेट्टी ग्रामेश ॥ (५६२) चिरिआ कुटी ॥ (५६३) पुअई (५६४) पुइओ (५६५) पाणो (५६६) पाणो चाण्डाल ॥ (५६७) इक्कुसी नीलावनम्, नीलोत्पल-मित्यर्थ ॥ (५६८) थसलो

(539) HD 63 B पलस्सेवा, S पुसु सेवा (540) HD (राअला) 71 K राअणो, S राअणा (541) HD 71 BT रल्लरा (542) HD 71 B राडा (543) HD (वीलण) 773 B वीलणि, KS पालण T विच्छिल for पिच्छिलम् (544) HD (खेआलू) नि,सह, असहन इत्यन्ये 277 BT खेआणुअ (545) HD 559 BT सारो (546) HD (गेड्ड) 2104 KS गोडो दवा (?) (547) HD (= अवसर) 524 (548) HD 158 (549) HD 56 BT धुमारा, K दुधुमारी, S बुधुमारी (550) HD 1147 B एकराणी (551) HD (अवयारो माव्यामुत्सवविशेष) 132 (552) HD 297 KS अल्पो जन्मना for अल्पजल्पन (553) HD (तामर रम्यम्) 510 KS वामरो सुन्दरा (554) HD 293 B गोत्तण्हाणी (555) HD (खट्टिको) 270 KS खेट्टिको (556) HD 662 (557) HD (सउरी शकुनिक) 88 KS सूडी (558) HD 64 BT वऊढ KS पढ्ढं (559) HD 858 (560) HD 237 BT कुसिओ KS कुडिओ (561) HD 842 K सेट्टी (562) HD (चिरया) 311 B चिरिअ, S जिलिआ (563) ? KS ऊअई (564) ? KS ऊइओ, T पुळओ (565) HD 638 (566) A variant of (565) B पाणो (567) HD (इक्कुय) 179 K रुइसी, S रुइस (568) HD (थसलो) 558

(५६९) थासो (५७०) घसल (५७१) धुरिअ पृथु ॥
 (५७२) पच्चूहो (५७३) णेसरो सूर्य ॥ (५७४) गोहो
 ग्राम्यजनाग्रणी ॥ (५७५) अगुत्थल अगुलीयकम् ॥ (५७६)
 अहद्धो स्नेहरहित (५७७) वप्पिवअ (५७८) पल्लवाअ क्षेत्रम् ॥
 (५७९) अज्जोलिआ पुन पुनर्या दुह्यते ॥ (५८०) खुड्ड (५८१)
 खुडिआ स्वल्पक रतम् ॥ (५८२) चिरिका चार्मण वारिभाण्डम् ॥
 (५८३) डोवरुओ गुरुहारिक ॥ (५८४) पच्चुअ दीर्घम् ॥ (५८५)
 पोइओ ज्योतिरिङ्गण ॥ (५८६) मत्तल्ली (५८७) मिलाओ (५८८) मड्डा
 (५८९) पिणाओ (५९०) दरमत्ता (५९१) अक्कसालो बलात्कार ॥
 (५९२) बलअणी वृत्ति ॥ (५९३) पाडिग्गहो (५९४) पोरवग्गो
 विश्राम ॥ (५९५) णदणो (५९६) परिअ भओ कर्मकृत् ॥ (५९७)
 अवज्जसो (५९८) दोहासल कटि ॥ (५९९) पाडिअज्जो पतिगृहा-
 न्नेता पितृगृह वधूम् ॥

(569) HD (थासो) 5 25 KS थाहो or धाहो (570) HD
 5 25 (571) HD 5 62 BT धुरीअ (572) HD 6 5 B पच्चुहो
 (573) HD 4 44 S णिसरो (574) HD 2 89 (575) HD 1 31
 KS अगुलि or अगुत्थि (576) HD (अअखो) 1 13 BT अअहो (577)
 HD (वप्पिणो) 7 85 or HD (वप्पाडिय) 7 48 KS वल्लिचय
 T विप्पिवअ (578) HD 6 26 BT वल्लवाअ, KS वचलाअ (579)
 HD (अज्जोलो दुग्घदोह्या वेनु, या पुन पुनदुह्यते) 1 7 B अज्जोलिओ,
 KS अज्जोलिओ पुन पुनर्यदुह्यते (580) HD 2 74 (581) HD
 (खुड्डिअ) 2 72 KS स्वल्पक तरु for स्वल्पक रतम् (582) HD 3 21
 K रिरिहा, S गिरिहा (583) ? KS टोवरुओ, T डेवरुओ (584)
 HD (पच्चुहिअ ?) 6 25 B वप्पुअ (585) HD (पोइओ का दविक,
 खद्योत इत्यन्धे) 6 63 B वोइओ (586) HD 6 113 (587) HD
 (मिणाय) 6 113 (588) HD 6 140 KS सुडू (589) HD 6 49
 B पिणा (उओ अणु) ओ (?) KS विणार्ह (590) HD 5 37 (591)
 HD (अक्कसाला) 1 58 K अक्कयालो (592) HD 7 43 B बलअणी
 (593) HD (पाडिअग्गो) 6 44 BT पाडिग्गहो KS पाडिग्गहो (594)
 HD (पाडिअग्गो) 6 44 (592) HD 4 19 KS णदणो (596) ?
 BT xxx अओ (597) HD (अवज्जस) 1 56 KS अवज्जुसो (598)
 HD 5 50 (599) HD 6 43 KS पाडिअज्जो

(६००) झुत्ती रजस्वला ॥ (६०१) तग्ग सूत्रम् ॥ (६०२) कुड हव्यधम ॥ (६०३) हुलुविआ प्रसवपरा ॥ (६०४) चिरओ कुल्या, अल्पा कृत्रिमा सरित् ॥ (६०५) हेआल अहिभोगा-
हस्तेन विनिवारणम् ॥ (६०६) गहण निर्जलस्थानम् ॥ (६०७) वलुकी कर्कटी ॥ (६०८) कली शात्रप ॥ (६०९) अमलो धस्ततेजा ॥ (६१०) ववडओ द्विज, विप्र ॥ (६११) रोलो दरिद्र ॥ (६१२) बेआल अन्धकार ॥ (६१३) हरतुणम् ॥ (६१४) वल्लक भीषणम् ॥ (६१५) रिग्गो प्रवेश ॥ (६१६) वअलो वट ॥ (६१७) लल स्पृहा-
म्बितम् ॥ (६१८) पट्ट अशुकम् ॥ (६१९) सेओ विनायक ॥ (६२०) लसअ विटपिक्षीरम् ॥ (६२१) पडिहत्थो प्रतिक्रिया ॥ (६२२) कारा रेखा ॥ (६२३) सुई बुद्धि ॥ (६२४) काहिलो वत्सपालक ॥

(600) HD 358 BT धुत्ती (601) HD 51 KS वट्ट.
(602) HD 233 B गुट्टीहूआश्रम (?) (603) HD (हुलुव्वी) 871 B
भुलुवीआ (604) HD (चिरिचिरा or चिरिचिरा) 313 B विओ (?)
(605) HD 872 HD सर्पाशिर संज्ञेन हस्तेन निषेध (606) HD.
282 B गहणी (607) ? KS वालुकी कुज्झटी (?) T वलुकी कर्कटी Cf
वालूक in Marathi (608) HD 22 (609) ? K गअलो, S गअरो
(610) ? K om विप्र (611) HD (रोरो रक्क) 711 (612) HD
(वेआलो, Sk विकाल) 795 BT वेआल (613) Sk हरित् B हरि.
(614) ? B हल्लक (615) HD 75 BT रिग्गो, K रिग्गो S प्रदेश
for प्रवेश Cf रीष in Marathi (616) HD (वयडो) 735 Sk
वट ? KS वअल्लो (617) HD 726 BT वल्ल स्पृशान्वितम् (618)
Sk KS चट्ट शुक्ल, T पट्टशुक (619) HD 842 K लेओ or लिओ-
S लेवो (620) HD (लसकं तट्क्षीर) 718 B रसोअ, S सलअ K
वट्क्षीर for विटपिक्षीरम् (621) HD 619,28 (HD वचनमिति सात-
वाहन) (622) HD 226 (623) HD 836 (624) HD 228.
Words from 625 to 675 are omitted in B, but are found in
KS and on the misplaced folio 138 in T, and folio 180 in
T₂

(६२५) मणिणा अहरो वार्धि ॥ (६२६) पडीरो चोरसहति ॥ (६२७)
पेखव मर्दवम् ॥ (६२८) हूमो लोहकार ॥ (६२९) सुहृत्पडी मुखेन
पतनम् ॥ (६३०) कठो सूकर ॥ (६३१) माअली मृदु ॥ (६३२)
लिलो यज्ञ ॥ (६३३) कठमल्ल यानपात्रम् ॥ (६३४) सुदारुणी
चण्डाली ॥ (६३५) मरुलो भूत ॥ (६३६) ओसत्यो परिग्मणम् ॥
(६३७) पाडल अब्जम् ॥ (६३८) परिआली भोजनमाण्डम् ॥ (६३९)
आदओ आदर्श ॥ (६४०) वासुली (६४१) सफाली पक्ति ॥
(६४२) गोच्चअ प्रतोद ॥ (६४३) कोसिओ कुविन्द ॥ (६४४)
कडपडव तिरस्करिणी ॥ (६४५) अवऊढ व्यलीकम् ॥ (६४६)
अगवलिज तनुचलनम् ॥ (६४७) णेव्व तीव्रम् ॥ (६४८) पहम्मो
देवखातम् ॥ (६४९) कठिओ द्वा स्थ ॥ (६५०) किजुक्खो शिरीष ॥

(625) HD (मणिणायहर समुद्र) 6 128 (626) HD 6 8 K पडिरो,
S पडिलो, T वडीरो (627) Sk T वेलव मातप (?) (628) HD 8 71.
KS हूसो लेखकार, T भूसो लोहकार (629) HD 6 136 KS सुहृत्पडी,
T सुहृत्पस (?) (630) HD 2 51 K जटा, S जटो (631) HD (माइली)
6 129 (632) HD (लीलो) 7 23 (633) HD 2 20 (HD मृत-
प्रवहण येन मृतकमुद्घाते । सामान्येन यानपात्रमिति केचित्) KS कट्टमल, T कग-
मल (634) HD (सुदारुणो) 8 39 KST सुदारुणी (635) HD
6 114 KS मरुलो, T मरुलो (636) ? T भूसस्थो (637) HD (पाडलो)
6 76 (638) HD (परिअली) 6 12 K परिआलो, S परिआलि, T
परीआली (639) HD (अद्दओ) 1 14 T अदओ (640) HD 7 55.
KS पाडुली (641) HD 8 5 KS शेफाली, T सपाली (642) HD
(गोच्चओ) 2 97 S गोच्चअ, T गोप्पअ (643) From Sk कोश or कोसो
वस्त्रम् After कुविन्द T adds तनुवाय (644) HD (कडपडव) 2 25.
T कीडवडव (645) HD (अवगूढं) 1 20 KS अवगूढ, T₂ अवऊढा.
K वालिक, T₂ व्यलीक for व्यलीकम् (646) HD 1 42 (647) HD
(णिव्व ककुद् व्याज) 4 48 T नेप्प (648) HD (पहम्म) 6 11 K पहम्मो,
S पहण्ण, T₁ पहमेमा (649) HD 2 15 KS कडिओ, T कीरिओ.
(650) HD (किजक्खो) 2 31 S किजुको, T किजुक्खा

(६५१) तहल्ली अपसृति ॥ (६५२) हत्यर साहाय्यम् ॥ (६५३) गुप्पी इच्छा ॥ (६५४) गोजल प्रैवेयम् ॥ (६५५) णढरी क्षुरिका ॥ (६५६) सकटम् आरदर ॥ (६५७) अग्निप्रिषेप पप्फाडो ॥ (६५८) बल थोह ॥ (६५९) गोमयखण्ड कउल ॥ (६६०) गण्ड गज ॥ (६६१) प्रकामम् अणु अत्य ॥ (६६२) नामकर पड्डो (६६३) डवो (६६४) डिवओ ॥ (६६५) शशी अमअणिग्गमो ॥ (६६६) गृध्र सखरो ॥ (६६७) सुगर्णकार झरओ ॥ (६६८) पथिरु ति मिच्छाहो ॥ (६६९) प्रतिहतमन सगडिअ ॥ (६७०) आज्ञा मप्पा ॥ (६७१) निरन्तर तित्तिरिओ ॥ (६७२) शूर्पादिजीर्णभाण्ड कडतर ॥ (६७३) यन्त्रवाहक भूयो ॥ (६७४) दपौद्धुर सराहो ॥ (६७५) निद्रालु सोज्झिओ ॥ (६७६) पताका हुडुमा ॥ (६७७) पश्चात् मग्गो (६७८) ओरिल्ल ॥ (६७९) य मममुषित एकसाहिल्लो ॥ (६८०) यत्रैक पदमुक्षिप्य शिशु क्रीडति हि विआ ॥

(651) HD (तहल्लीआ गोवाट) 58 KS अपसृति for अपसृति (652) HD (हत्यल्ली) (हस्तग्रसी ?) 861 T अर्थरी (653) HD (गुप्पी) 290 T गुप्पी (654) From गुंजा ? T गोजजल (655) ? In the words that follow the meaning in Sanskrit is given first and the Desi word comes next (656) HD 178 KS अभ्रंदर ? (657) HD 69 KS पप्फडो, T पप्फडो (658) HD 539 S डोह, T दोह (659) HD 27 S कटल (660) HD (गजो गल्ल) 281 T₁ गज्ज (661) S अणुलद्ध T अणुल्ली (662) S पडो, डावा in Marathi ? (663) HD 46 T डापो (664) ? KS टिवओ (665) HD 115 KS अमअणित्यमो (666) ? S सकरो, T ससरो (667) HD 354 (668) HD 513 K तिगिच्छाओ, S तिगिच्छादो (669) HD 271 T₁ खवदअ (670) ? (671) HD (तित्तिरिअ स्नानार्द्रम्) 512 T तित्तिरिडो (672) HD 216 T कडतरा (673) HD 6107 T₁ मृदओ, T₂ मृदओ (674) HD 85 (675) From स्वप् B सोसिओ, T सोसाओ (676) HD (हुडुमो) 870 (677) HD 6111 (678) HD (ओरिल्लो अविरकाल) 1155 (679) HD 1146 B एकसाहिल्लो, KS एकसाहओ (680) HD (हिविअ एकपद्गमनक्रीडा) 868 KS हविडिआ

(६८१) या वध्ना उपरि परिणीयते बहुहाडिणी ॥ (६८२) कुमारी
चुदिणी ॥ (६८३) घर्म पिछरी ॥ (६८४) यौनो कट
अगडिगोहो ॥ (६८५) सुरत तत्तुडिल्ल ॥ (६८६) पतद्रह
गिलापा (६८७) गिल्लको ॥ (६८८) क्षेत्रजागर छेतसोवणी ॥
(६८९) वप्पओ (६९०) वप्पीहो चातके कुमारे च ॥ (६९१)
डक्खरो (६९२) सइसिलिप्पो यूनि तरुणे च ॥ (६९३) कहोडो
(६९४) महालक्खो (६९५) वोद्वही (६९६) पुअडो (६९७) पेउओ
(६९८) पुआई तरुणे ॥ (६९९) आमल्लअ (७००) बब्बरी घम्मिल्ल-
रचनायाम् ॥ (७०१) सिदीर नूपुरे ॥ (७०२) उडल म्भे ॥ (७०३)
वड्डुओ (७०४) कुट्टारो चर्मकारे ॥ (७०५) चुट्टी (७०६) वासी
शिखायाम् ॥ (७०७) कपर (७०८) कोत्थर पिज्ञाने ॥ (७०९) गिक्खो
चोरे सुण्णे च ॥

(681) HD 7 50 KS सुहुअइणी (682) ? BT घुदिणी (683) HD
6 79 BT बिन्दरी, S पित्तिरि (684) HD (अगडिगोहो) 1 40 K अग-
डिमोहो S अगडिमोहो (685) HD 5 6 KS चाडिल्ली (?) (686) HD
(गिल्लको) 4 31 K गिल्लिप्पा (687) HD 4 31 (688) HD (छेतसोवणय)
3 32 B छेतसोवणी, KS छेतसोवण In the next group some
words have more than one sense (689) HD (वप्पओ) 7 40
BT, सप्पओ, S वप्पओ (690) HD (वप्पीहो) 6 90 BT सप्पिओ (691) ?
HD (पडिक्खरो क्रूर) 6 25 T₁ पडक्खरो (692) HD (सइसिलिबो
स्कन्द = कुमार ?) 8 20 BT सइसिलिओ (693) HD 2 13 BT
तहडो, KS कहोडो (694) HD 6 121 (695) HD (वोद्वहो) 7 40
(696) HD 6 53 BT वुड्डो, K फुअडि S घअडि (697) HD
6 53 KS पडओ (698) HD 6 80 (699) HD (आमेलो ?) 1 62
T आमल्ल (700) HD 6 90 K चवरि, S चच्चरी काले (701) HD
8 10 BT सिदीरो KS सिदिर (702) HD 1 129 (703) HD
(वड्डुओ) 7 44 BT चड्डुओ S वड्डुओ (704) HD (कुट्टाओ) 2 37
BT कुट्टारो, K कुट्टारो (705) HD (चोत्रा) 3 1 B चुट्ट KS चुट्टी (706)
HD (पासी) 6 37 (707) HD (रुवरो) 2 13 KS कवर (708)
HD 2 13 BT कोट्टुरा, KS कोत्थुर (709) HD 4 45 B जारे, KS
पौरे for चोरे

(७१०) पडिओ बन्दिनि आचार्ये च॥ (७११) कमढो दधिकलशीपिठरयो ॥
 (७१२) अवडुअ उल्लखलविसस्थुलयो ॥ (७१३) गोला गोनद्धो ॥
 (७१४) अक्खणवेल निधुवने प्रदोषे च ॥ (७१५) णिज्जाओ उपकारे
 पुष्पप्रकारे च ॥ (७१६) काहल्ली व्ययकरणे भ्राष्ट्रे च ॥ (७१७) करडो
 शार्दूलवायसयो ॥ (७१८) एकसुहो निर्धर्मावनयो ॥ (७१९) अतल्ली
 उदरे ऊर्मिमध्ये च ॥ (७२०) उअआरो ग्रामे सघे च ॥ (७२१)
 महल्लो मुखरे राशौ विस्तीर्णे च ॥ (७२२) कव्वाल कर्मस्थाने वेस्मनि
 च ॥ (७२३) वेल्लव विलासे लताया च ॥ (७२४) आअट्टिआ परा-
 यताया नववध्वा च ॥ (७२५) सकप्प आर्दे अल्पे चापे प्रचुरे च ॥
 (७२६) करोडो काके नालिकेरे वृषे च ॥ (७२७) रोह (७२८) रोडी
 इच्छामत्यो ॥ (७२९) कालिंबअ शरीराम्बुदयो ॥ (७३०) केज्ज
 रज्ज्वामसत्या कन्दे च ॥ (७३१) णिआर रिपौ ऋजौ प्रकटे च ॥
 (७३२) कुरुलो (७३३) कुरुढो द्वाप्यनघे निपुणे च ॥

(710) ? (पडिअज्मओ ? HD 631) (711) HD 255 B
 कमठो, KS कमलो After this word KS add विरेडो (712) HD
 (अवडुओ) 126 (713) HD 2104 (714) HD 159 Bअक्खणवेली
 (715) HD 434 B णिज्जाओ KS णिज्जाओ, (HD 433) (716) HD
 259 B काहिल्ली, KS होहलि, KS राष्ट्रे for भ्राष्ट्रे (717) HD
 (करडो) 255 (718) HD 1148 B एकसहो, K एकसुहो, S एकसहो T
 एकसुहहो, B निर्धर्मासनयो for निर्धर्माधनयो (719) HD (अतेल्ली) 155
 KS पुत्तिलि B कृषौ ऊअआरो for उदरे (720) ? (721) HD 6143
 (722) HD 252 BT अप्पाल (723) HD (वेल्लहलो ?) 796 BT
 ललनाया (724) HD (आअट्टिअ) 168 T आअट्टिआ (725) ? S
 सकंभं BT पुरे for प्रचुरे (726) HD 254 K वृष्टे for वृषे (727)
 HD (= प्रमाण) 716 KS लोह (728) HD 715 BT रोहंड
 KS इच्छामुन्यो, T₂ उच्छामत्या for इच्छामत्यो (729) HD (कालिंबो)
 759 (730) केआ ? HD 244 BT केंघू (731) HD (= रिपुग्रह) 429
 B ऋजौ for ऋजौ (732) HD 263 Som the word (733) HD
 (कुरुडो) 263 Som the word B द्वावप्यनघे त्रपुणि च, S निदर्य निपुणे च
 or द्वावप्यनघे निपुणे च

(७३४) आ अ अतिदीर्घे विषमे मुसले कालायसे च ॥ (७३५) किण्ठ सिते-
 ऽशुके सूक्ष्मे च ॥ (७३६) लाइअ अजिरावे भूषण गृहीते च ॥ (७३७)
 कालिआ ऋणवृद्धौ काये अम्बुदे च ॥ (७३८) कडअछी कण्ठे कर्णि-
 काया च ॥ (७३९) उद्दाणो कुररे सगर्वे प्रतिशब्दे च ॥ (७४०) ओल-
 अण दयितीभूताया नययध्वा च ॥ (७४१) खव्यो वामहस्ते गर्दभे च ॥
 (७४२) डोंगी रथ्यास्यासकयो ॥ (७४३) चेडा (७४४) सीहली
 शिखानवमालिकयो ॥ (७४५) उदो ककुदि जल्पुसि दान्तपृष्ठे च ॥
 (७४६) कोट्टी स्वलनाया दोहविषमाया च ॥ (७४७) तमणी लताया
 व्यधिकरणे च ॥ (७४८) सत्ती बन्धने वचने इच्छा या शिर स्रजि च ॥
 (७४९) उपिञ्जल रते काके रजसि च ॥ (७५०) णड्डुल विनते दुर्दिने
 च ॥ (७५१) उच्चाडण उपयने शीते च ॥ (७५२) दावो दासगर्दभयो ॥
 (७५३) बोंदी रूपयचनयो ॥ (७५४) उम्मल्लो सान्द्रे भूपतौ च ॥
 (७५५) बोडो धार्मिके यतिनि च ॥ (७५६) उच्चडिगो अधिकमाने
 नि सीमि च ॥

(734) HD 173 S बाल (735) HD 259 BT
 किण्ठो (736) HD 727 KS लाइर K अचिराथ for अजिराथ (737)
 HD 258 KS कालिआ KS तृणवृद्धौ for ऋणवृद्धौ (738) HD 215
 KS कण्ठे कठिकाया for कण्ठे कर्णिकाया (739) HD (उद्दाणा चुल्ली) 187
 KS उद्दाणो KS कुचरे for कुररे (740) HD (ओलङ्गी) 1160 BT
 ओलङ्गी S उलङ्गण (741) HD 277 BT खव्यो (742) HD
 413 BT डोंग, S कोंडि (743) HD 339 BT चेडा, S देंडा
 (744) HD (सीहलिआ) 855 KS सिंहडा (745) HD (उद्)
 1123 B ददों, T ददो K उदके, T ककुदे for ककुदि K दातृपृष्ठे,
 S दातृपृष्ठे for दान्तपृष्ठे (746) HD 264 BT कोली, KS कोंडि
 KS जीवनायां for स्वलनाया K दोहदविषमाया for दोहविष
 मायां (747) HD (=भुज) 520 B नमणी K तनणी, S तगणी (748)
 81 (749) HD 1135 BT उपिञ्जल K तरे, S तले for रते (750)
 HD 447 HD रते for विनते (751) HD (उच्चाडो विपुल) 197 K
 इच्छाडनं (752) HD (दाधो प्रतिभू) 538 BT दधो (753) HD 699
 BT पोंदी, K बोडि, S वदि (754) HD 1131 (755) HD 696
 BT बोधो (756) HD (उच्चडिओ) 1106 BT उच्चविहो अशिकामाने १

(७५७) इल्ली वर्षत्राणे व्याघ्रे सिहे च ॥ (७५८) पत्तण
 बाणफले शरपुखे च ॥ (७५९) अकडतलिमो अपरिणीतनिष्प्रेम्णो ॥
 (७६०) दअ उदकशोकयो ॥ (७६१) घो लिअ शिलातले हठाकृते च ॥
 (७६२) जवण हये शशिवदने च ॥ (७६३) खजणो खड्गरीटे कर्दमे च ॥
 (७६४) तलिमो गृहोर्ध्वभूमौ पासगृहे कुट्टिमे भ्राष्ट्रे शय्याया च ॥ (७६५)
 झसो गम्भीरे तटस्थे अयशसि दीर्घे च ॥ (७६६) वप्पो भूतगृहीते बलाधिके
 च ॥ (७६७) बल्लरो मरौ महिपे तरुणे क्षेत्रे अरण्ये च ॥ (७६८)
 मरालो सुन्दरे अलसे मसृणे च ॥ (७६९) मम्मक्को गर्वे उत्कण्ठया च ॥
 (७७०) विसिडो विरते विसस्थुले च ॥ (७७१) बलवड्डी व्यायामसहाया
 सख्या च ॥ (७७२) सुज्झओ रजकनापितयो ॥ (७७३) वेइड्डो तनौ
 शियिले आविद्धे ऊर्ध्वाकृते प्रसस्थुले च ॥ (७७४) मलइओ हते तीक्ष्णे
 च ॥

(757) HD 1 83 BT वल्ली B वफत्राणे for वर्षत्राणे Cf इरली in
 Marathi and Dravidian Pulī (758) HD 6 64 (759) HD
 1 60 BT अकडमलिमो (760) HD (दय) 5 33 BT उअ (761)
 HD 2 112 BT योलिअ, KS गालिअ (762) HD (= हलशिखा ?)
 3 41 KS अयसिवदाने for हये शशिवदने (763) HD 2 69 B
 खज्जनो, KS खड्डो, T खचनो (764) HD 5 20 BT कलिमो B गृहे
 बद्धभूमौ for गृहोर्ध्वभूमौ B पासगृहे for पास° (765) HD 3 60 BT
 झझद्धा (?) (766) HD 7 83 BT वपो, KS वडप्पा B सभिके for
 बलाधिके (767) HD (वल्लर) 7 86 (768) HD 6 112 B मराली,
 KS मराल HD हस इति सातवाहन (769) HD (मम्मक्का) 6 143 B
 चम्मक्को, T चर्मक्का (?) (770) HD (विसडो ?) 7 62 KS पिसडो, T₂
 विसिडो (771) HD 6 91 B बलवड्डी, K बलपुच्छि, S बलपुट्टि B
 व्यायामे सभाया, K व्यायामसभाया, HD व्यायामसहेत्यन्ये (772) HD
 8 56 BT सिझिओ, KS झिझिओ B रजत° for रजक° (773) HD
 (वेइड्डो) 7 95 B वेइड्डो, T वेइड्डो KS तनौ for तनौ (774) ?

(७७५) षडप लतागृहे सततपवने हिमर्षे च ॥ (७७६) गहो
प्रिये शोभिते मलिने सनाथे विसस्थुले च ॥ (७७७) वठो नि स्नेहे अकृत-
विवाहे भृत्ये च ॥ (७७८) मथर कुटिले बहौ कुसुम्मे च ॥ (७७९)
लअण तनुकोमल्यो ॥ (७८०) मम्मण अव्यक्तवचसि रोषे च ॥
(७८१) तुण्हिक्क मृदुनिश्चल्यो ॥ (७८२) ठेणो स्यासके चरे चोरे च ॥
(७८३) तुविह्लि मधुपटले उलूखले च ॥ (७८४) पत्थरी शयने सहतौ
च ॥ (७८५) णिविह्व रत्यारभटे समुचिते च ॥ (७८६) दअरो पिशाचे
ईर्ष्याया च ॥ (७८७) झसुर ताम्बूले अर्थे च ॥ (७८८) पिजरो
(७८९) पाडलो हसवृषयो ॥ (७९०) बिम्बोवणअ क्षोमे उपधाने
निकारे च ॥ (७९१) कुल्लो असमर्थे ग्रीवाया विच्छिन्नपुच्छे वा ॥ (७९२)
चुणुणिआ मुष्टिदूते यूकाया समर्थे च ॥ (७९३) टको खल्ले छिन्ने
जघापाते तटे खनित्रे च ॥ (७९४) कोणो गर्विते निर्दये च ॥ (७९५)
णे लच्छो षण्ढे पण्डिते च ॥ (७९६) खुलुखी मिथ्यायामघटमाने च ॥

(775)HD 7 84 T सततवपन° for सततपवन° (776)HD 7 13 (777)
HD 7 83 S चडो B भ्रमे for भृत्ये (778) HD 6 145 BT
मथर BT कुटुवे for कुसुम्मे (779) HD (लयण) 7 27 B लअन,
T लयन (780) HD (मम्मणो) 6 141 B सरोषे for रोषे (781)
HD (तुण्हिक्को) 5 15 B तुण्हिक्की, KS तुम्हिक्क (782) ? BT छोणो
KS चले for चरे, K जोरे, S चोले (783) HD 5 23 BT तुविह्लि
(784) HD (पत्थरी) 6 69 S पथरी B स्वमतौ, K सततौ, T स्वतौ
(?) (785) HD 4 34 B णिच्चविड, KS णिच्चिह्व KS उद्धटे for
रत्यारभटे (786) ? KS पदयोरपि (?) (787) HD 3 61 BT झसुरी
(788) ? B विप्परो (789) HD 6 76 B पाडलो, K पाडिले, S पाडिरो
(790) HD 6 98 S बिम्बोवण (791) HD 2 61 KS कुल्लो
(792) HD 3 23 B चुच्चुणिआ, K चुंचाणिआ, S चुचुणेओ B मुष्टिकेष्ट-
काया for मुष्टिदूते यूकाया समर्थ च (793) HD 4 4 BT छिदको, S डको
(794) HD 2 45 BT छिण्ण, S किणो (795) HD 4 44 B दान्ते, KS
शाणे for षण्ढे (796) HD (खुलुखी ?) 2 76 K वेलक, S देलक KS मिथ्या
घटमाने च ?

(७९७) अण्ण ओ धूतें यूनि देवरे च ॥ (७९८) दूणा वेढ अशक्ये तडगे च ॥ (७९९) अरलो (८००) अरलाओ चिरिकाया मशके च ॥ (८०१) अच्छ अत्यर्थे शीघ्रे च ॥ (८०२) अलिआ पितृप्सरि कनिष्ठ-सोदरस्य वध्वा च ॥ (८०३) पक्कण अतिशोभावति भग्ने श्लक्ष्णे च ॥ (८०४) पब्मारो सघाते गिरिगुहाया च ॥ (८०५) पव्वज्जो काण्डे नखे शिशुमगे च ॥ (८०६) पासण्णो वेश्मद्वारे तिरश्चीने च ॥ (८०७) विप्पओ उन्मत्ते चीर्या च ॥ (८०८) कोप्परो वर्णसकरे जालके च ॥ केड्डो व्यापने फेने श्याले दुर्बले च ॥ (८१०) ओहड्ढ नीव्यामपगुण्ठने च ॥ (८११) ओहित्य रभसे त्रिादे च ॥ (८१२) तोलो (८१३) तड्डो पिशाचे शलभे च ॥ (८१४) डसरी उष्णजले स्थाल्या च ॥ (८१५) णिउक्कणो वायसे मूके च ॥ (८१६) पइरेक्क एकान्ते पृथगित्यस्मिन्नर्थे शून्ये च ॥ (८१७) तुरी उपकरणे तूलि-काया शून्ये च ॥ (८१८) वोक्कअ अनिमित्ते तात्पर्यार्थे च ॥ (८१९) पसुलो काकोले जारे च ॥ (८२०) किउडी पार्श्वद्वारे पश्चिमाङ्गणे च ॥

(797) HD 1 55 (798) HD 5 56 BT वेढ (799) HD 1 52 (800) HD (अरलाया) 1 26 BT अरलाओ BT मरक्ते for मशके (801) HD 1 49 (802) HD 1 16 BKT अलिआ (803) HD (पक्कणी) 6 65 BT पक्कण, S पचण BI अतिरोमाभाववति for अतिशोभा वति (804) HD 6 66 BT वब्मारो (805) HD 6 69 B पव्वज्जो, K चुच्चुज्जो, S चुच्चुज्जो (806) HD (पासल्ल) 6 76 BT वाअगो, KS चासण्णो (807) HD (विप्पय १) 7 49 (808) १ KS आलकारे च for जालके च (809) १ KS कुड्डो व्यापने, T केड्डो (810) HD (ओहड्डो) 1 153 (811) HD 1 168 BT ओहड्डू, KS ओहड्ड (812) HD (टोलो) 4 4 KS शेलो (813) HD 5 23 BT तोड्डो (814) HD (डहरी १) 4 7 BT डसरी, KS डसर (815) HD 4 51 BT छणी उक्कणे (१), KS णिउक्कणो B कार्मुके, KS कामे for वायसे (816) HD 6 71 B वक्क, T चक्क (817) HD 5 22 BT तुर, KS तुरि B कलि-काया for तूलिकाया (818) १ KST थोक्कअ अतिमत्रे तात्पर्यार्थे शक्ते च (819) Sk पांशुल १ KS छसुलो काकोले काले च T₂ फसुलो (820) HD (किविडा) 2 60 B किवटी, K किव्वडी

(८२१) ञा आ भ्रमरी ॥ (८२२) सि प्प तिल के शिरसो भूषणविशेषे च ॥
 (८२३) ण लु अ वृत्तिप्रियरे कर्दमिते निमित्ते प्रयोजने च ॥ (८२४) इच्छा-
 उत्तो योगिनीसुते ईश्वरे च ॥ (८२५) पहेण अ उत्सवे भोज्ये च ॥
 (८२६) चारो इच्छाबन्धनयो ॥ (८२७) जच्च दण अगुरुकुङ्कुमयो ॥
 (८२८) डिखा आतङ्के त्रासे च ॥ (८२९) दलि अ अङ्गुलौ दारुणि
 कृणिताक्षे च ॥ (८३०) चिप्प डी (८३१) विप्पत्ती व्रते उत्सवविशेषे
 च ॥ (८३२) उचाडइओ हुकृतगर्जनयो (८३३) पच्च ल असहने
 समर्थे च ॥ (८३४) साहुली वल्लशाखाभूसखीसदृशाबाहुषु ॥ (८३५) लुबी
 लतास्तवक्रयो ॥ (८३६) रजण घटकुण्डयो ॥ (८३७) धुङ्ग की मुख-
 समेदे मौने च ॥ (८३८) लुहइडिआ द्वेष्यायामस्पृश्याया च ॥ (८३९)
 सरी प्रशस्ताकृतौ दीर्घे च ॥ (८४०) गोरो ग्रीयामक्षिण सीताया च ॥
 (८४१) भसत्तो वह्निदीप्तयो ॥ (८४२) भेली चेट्यामाज्ञाया च ॥

(821) HD (छाया) 3 34 KS भ्रमरीद्राण्या for
 भ्रमरी (822) HD 8 28 KS डिप्प KS शिरसा विभूषणे च for
 शिरसो एगविशेषे (823) HD (णल्य) 4 46 (824) Sk इच्छापुत्र
 KS नियोगिसुते for योगिनीसुते (825) HD (पहेणय) 6 73
 KS पहेणअ (826) HD 3 21 (827) HD 3 52 B जयदण, K
 अवदण, S अबधण KS अगद° for अगुद° (828) Sk दश ? KS डिवा,
 T डीआ (829) HD 5 52 KS दनिअ, T दुलिअ (830) ? S om
 the word (831) ? KS चिप्पत्ति (832) ? KS उचाडइओ, T₂ ओड-
 इओ (833) HD (पच्चलो) 6 69 B पचल, KS पवन, T वच्चल
 K असमाने for असहने (834) HD 8 52 T बाहुली (835) HD
 7 28 B लुबी, T लुबी (836) B घटकुण्डयो for 'कुण्डयो (837) ?
 KS दूकि (838) HD (छोम्माइत्ती) 3 39 KS लूहइडिआ, T लुभ-
 इच्छिआ (839) HD 8 2 S सरि (840) HD (गोरा) 2 104
 B सिताया, T भीताया for सीतायाम् (841) ? Sk भस्मात्मन् ? (842)
 HD 6 110 BKS गोली B वेद्या for चेट्याम्

(८४३) कण्णो वि आ चञ्चौ अवतसे च ॥ (८४४) अल्लत्थी अङ्गदे
जलार्द्राया च ॥ (८४५) अमारो नदीमध्यद्वीपे कमठे च ॥ (८४६)
उप्पेसो भीतौ सद्भावे च ॥ इत्यादि ॥

अथ (१) आडम्बरो पटह ॥ (२) ओन्दुरो मूषिक ॥ (३)
वामलूरो वल्मीकम् ॥ (४) किरी वराह ॥ (५) लहरी तरङ्ग प्रवाहो
वा ॥ (६) तल्ल कासार ॥ (७) महाबिल गगनम् ॥ (८) पाढा शोभा ॥
(९) खेड ग्रामस्थानम् ॥ (१०) महानडो रुद्र ॥ (११) पुडङ्गणी
नल्लिनी ॥ (१२) जयण भयसनहनम् ॥ (१३) पाडल कमलम् ॥
(१४) कमडो भिक्षापात्रम् ॥ (१५) कल्ल कल्यम् ॥ (१६) गन्धुत्तमा
सुरा इत्यादय शब्दास्तत्समतद्भवात्मना प्रयोगपदवीमासादयन्ति ॥ सिद्धा
इति पद मङ्गलार्थम् ॥

॥ इति श्रीमदर्हन्दित्रैविद्यदेवश्रुतधरश्रीपादप्रसादासादितसमस्तविद्याप्रभाज-

श्रीमत्रिविक्रमदेवविरचितप्राकृतव्याकरणवृत्तौ

तृतीयाध्यायस्य चतुर्थ पाद ॥

समाप्तश्च तृतीयोऽध्याय ॥

(843) HD (कण्णोली) 2 57 (844) HD 1 54 B अल्लिद्धी, K अल्लिच्छि,
S अल्लत्थि (845) K ओमारो, S ओमालो, T उज्जारो (846) HD
1 94 BKS उक्खो, T उप्पेसो HD अपवादाथोऽप्यय दृश्यते

The following words are either तत्सम or तद्भव (1) T
खाडिवरो (2) S ओदुदुलो (3) — (4) K किरो, S किलो, T कीरो
(5) S om (6) T कल्लि (7) T महाबल (8) B पाढा, KS पाठा (9)
T खेडी (10) T महाडो (11) KS पुडङ्गणी तलिमा (12) K जयण,
T नयणी (13) T पडली कमली (14) KS कमठो (15) T कल्लि (16) —
KS तत्समवर्तमाना for तत्समतद्भवात्मना Colophon ST om from
श्रीमदर्ह down to श्रीमत् KST तृतीयस्याध्यायस्य

*

*

*

सप्रत्ययप्रकृतिसिद्धमदीर्घसूत्र-

सत्कारक बहुविधक्रियमाप्तदेश्यम् ।

शब्दानुशासनमिदं प्रगुणप्रयोग

त्रैविक्रम जपत मन्त्रमियार्थसिद्धयै ॥ १ ॥

विशन्नन्त श्रोत्र पदमधुरिमा मेदुरयति

प्रणेता नूनोऽर्थं प्रतिपदमहो साधुवचसम् ।

रस पात्रीकुर्याद् भुवनमनुभावादिव कृते-

र्यदि श्राव्य काव्य मम रसिकनैयायिकजनै ॥ २ ॥

वक्तार सन्तु सर्वेऽपि स्वाभिप्रायप्रकाशने ।

स्वपराशयसवादिकथास्वेकल्लिविक्रम ॥ ३ ॥

T om all the three stanzas as also one of the two
 Mss used for B 2 BT साधुवचन for साधुवचसम् BT °सवेदी
 कथासु for सवादिकथासु

परिशिष्टं प्रथमम्

त्रिविक्रमशब्दानुशासनस्य सूत्रपाठः

क्रमाङ्कः	पृष्ठाङ्कः	क्रमाङ्कः	पृष्ठाङ्कः
प्रथमोऽध्यायः		१८ दिहौ मिथ से	६
प्रथम पाद ।		१९ सधित्वपदे	७
१ सिद्धिलोकाच्च	३	२० न यण्	७
२ अनुक्रमन्यशब्दानुशासनवत्	३	२१ ण्ड	८
३ सज्ञा प्रत्याहारमयी वा	३	२२ शेषेऽच्यच	८
४ सुप्त्वादिरन्त्यहला	४	२३ तिङ	८
५ हो ह्रस्व	४	२४ लोप	८
६ दिदर्धि	४	२५ अन्त्यहलोऽश्रुदी	९
७ शषसा शु.	४	२६ निर्दुरि वा	९
८ स समास	४	२७ अन्तरि च नाचि	९
९ आदि खु	५	२८ शि इलुङ् नपुनरि तु	९
१० गो गणपर	५	२९ अविद्युति स्त्रियामाल्	१०
११ द्वितीय फु	५	३० रो रा	१०
१२ सयुक्त स्तु	५	३१ ह क्षुत्ककुभि	१०
१३ तु विकल्पे	५	३२ धनुषि वा	१०
१४ प्रायो लिति न विकल्प	५	३३ सशाशिषि	१०
१५ शिति दीर्घः	५	३४ स आयुरप्सरसोः	१०
१६ सानुनासिकोच्चार डित्	६	३५ दिक्प्रावृषि	११
१७ बहुलम्	६	३६ शरदामत्	११

१७ बहुलम् (१ २) १८ दीर्घह्रस्वौ मिथो वृत्ता (१ ४) १९ पदयोः
संधिर्वा (१ ५) २० न युवर्णस्यास्वे (१ ६) २१ एदोतो स्वरे (१ ७).
२२ स्वरस्योद्धृते (१ ८) २३ त्यादे (१ ९) २४ लुक् (१ १०) २५ अन्त्य-
व्यञ्जनस्य (१ ११), न श्रुदो (१ १२) २६ निर्दुरोर्वा (१ १३) २७ स्वरेऽन्तरश्च
(१ १४) २८ नात्पुनर्यादाइ वा (१ १५) २९ स्त्रियामादविद्युत (१ १५)
३० रो रा (१ १६) ३१ क्षुधो ह (१ १७), ककुभो ह (१ २१) ३२ धनुषो
वा (१ २२) ३३ आयुरप्सरसोर्वा (१ २०) ३५ दिक्प्रावृषो स (१ १९).
३६ शरदादेशत् (१ १८)

कमाङ्क	पृष्ठाङ्क	कमाङ्क	पृष्ठाङ्क.
३७ तु सखिखणभवन्तजस्मण-		द्वितीय पाद ।	
महन्ता	११	१ निष्प्रती ओत्परी मात्य-	
३८ यत्तत्सम्यग्विष्वक्कृत्यको मल्	११	स्थोर्वा	१७
३९ मोऽचि वा	११	२ आदे	१७
४० बिन्दुल्	११	३ लुगव्ययत्यदाद्यात्तदच	१७
४१ हलि डञ्जणनाम्	१२	४ वालाव्वरण्ये	१७
४२ स्वरेभ्यो वक्कादौ	१२	५ अपे. पदात्	१७
४३ क्त्वासुपोस्तु सुणात्	१३	६ इते	१८
४४ लुङ् मासादौ	१३	७ तोऽच	१८
४५ सस्कृतसस्कारे	१३	८ शोर्लुत्तयवरशोर्दि	१८
४६ डे तु किशुके	१३	९ हे दक्षिणस्य	१९
४७ वगेऽन्त्य	१४	१० तु समृद्ध्यादौ	१९
४८ विंशतिषु त्या श्लोपल्	१४	११ स्वप्रादाविल्	२०
४९ स्तमदामशिरोनभो नरि	१४	१२ पक्काङ्गारललाटे तु	२०
५० शरत्प्रावृट्	१५	१३ सप्तपर्णे फो	२०
५१ अक्षयर्थकुलाद्या वा	१५	१४ मध्यमकतमे च	२०
५२ क्लीबे गुणगा	१६	१५ हरे त्वी	२०
५३ त्रियामिमाल्लिगा	१६		

३९ वा स्वरे मश्च (१ २४) ४० मोऽनुस्वार (१ २३) ४१ ङ्जणनो
व्यञ्जने (१ २५) ४२ वक्कादावन्त (१ २६) ४३ क्त्वाभ्यादेर्णस्वोर्वा (१ २७)
४४ मासादेर्वा (१ २९) ४६ किशुके वा (१ ८६) ४७ वगेऽन्त्यो वा (१ ३०).
४८ विंशत्यादेर्लुक् (१ २८) ४९ स्तमदामशिरोनभ (१ ३२) ५० प्राट्शर-
त्तरण्य पुसि (१ ३१) ५१ वाक्षयर्थवचनाद्या (१ ३३) ५२ गुणाद्या क्लीबे वा
(१ ३४) ५३ वेमाञ्जल्याद्या त्रियाम् (१ ३५)

१ निष्प्रती ओत्परी मात्यस्थोर्वा (१ ३८) २ आदे (१ ३९) ३ त्यदाद्य-
व्ययात्तत्स्वरस्य लुक् (१ ४०) ४ वाला व्वरण्ये लुक् (१ ६६) ५ पदादपेर्वा
(१ ४१) ६ इते स्वरात्तश्च द्वि (१ ४२) ८ लुत्तयवरशप्सां शप्सां दीघ (१ ४३)
९ दक्षिणे हे (१ ४५) १० अत समृद्ध्यादौ वा (१ ४४) ११ इ स्वप्रादौ
(१ ४६) १२ पक्काङ्गारललाटे वा (१ ४७) १३ सप्तपर्णे वा (१ ४९) १४ मध्यम-
कतमे द्वितीयस्य (१ ४८) १५ ईहरे वा (१ ५१)

क्रमाङ्क.	पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क
१६ उल् ध्वनिगवयविष्वचो व	२०	३२ त्वपौ	२३
१७ शो णोऽभिज्ञादौ	२१	३३ ईल् खल्वाटस्त्यानयोरात	२३
१८ स्तावकसास्ने	२१	३४ इत्तु सदादौ	२४
१९ चण्डखण्डिते णा वा	२१	३५ आचार्ये चो हश्च	२४
२० प्रथमे ण्यो	२१	३६ श्यामाके म	२४
२१ आर्याया र्य श्वश्र्वामूल्	२१	३७ न वाव्ययोत्खातादौ	२४
२२ आसारे तु	२२	३८ घञि वा	२५
२३ तोऽन्तर्यल्	२२	३९ स्वरस्य विन्द्मि	२५
२४ पारावते तु फो	२२	४० संयोगे	२५
२५ उत्करवल्लीद्वारमात्रच	२२	४१ त्वेदित	२६
२६ शय्यादौ	२२	४२ मिराया लित्	२६
२७ त्वार्द्र उदोत्	२२	४३ मूषिकविभीतकहरिद्रा-	
२८ स्वपि	२३	पथिपृथिवीप्रतिश्रुत्यत्	२६
२९ ओदाल्या पक्तौ	२३	४४ रस्तिरौ	२६
३० फो परस्परनमस्कारे	२३	४५ इतौ तो वाक्यादौ	२६
३१ पञ्चे मि	२३	४६ वेङ्गुदशिथिलयो	२७
		४७ उ युधिष्ठिरे	२७

१६ ध्वनिविष्वचोद (१ ५२), गवये व (१ ५४) १७ शो णत्वेऽभिज्ञादौ (१ ५६) १८ उ सास्नास्तावके (१ ७५) १९ चण्डखण्डिते णा वा (१ ५३) २० प्रथमे ण्योर्वा (१ ५५) २१ आर्याया र्य श्वश्र्वाम् (१ ७७) २२ ऊद्वासारे (१ ७६) २३ तोऽन्तरि (१ ६०) २४ पारावते रो वा (१ ८०) २५ वल्युत्करपर्यन्ताश्चर्ये वा (१ ५८), द्वारे वा (१ ७९) २६ एच्छयादौ (१ ५७) २७ उदोद्वाद्र (१ ८२) २८ स्वपावुच्च (१ ५४) २९ ओदाल्यां पक्तौ (१ ८३) ३० नमस्कारपरस्परे द्वितीयस्य (१ ६२) ३१ ओत्पद्मे (१ ६१) ३२ वापौ (१ ६३) ३३ ई स्त्यानखल्वाटे (१ ७४) ३४ इ सदादौ वा (१ ७२) ३५ आचार्ये चोच्च (१ ७३) ३६ श्यामाके म (१ ७१) ३७ वाव्ययोत्खातादावदात (१ ६७) ३८ घञ्वद्धेर्वा (१ ६८) ३९ ह्रस्वोऽमि (३ ३६) ४० ह्रस्व संयोगे (१ ८४) ४१ इत् एद्वा (१ ८५) ४२ मिरायाम् (१ ८७) ४३ पथिपृथिवीप्रतिश्रुन्मूषिकहरिद्राविभीतकेष्वत् (१ ८८) ४४ तित्तिरौ र (१ ९०) ४५ इतौ तो वाक्यादौ (१ ९१) ४६ शिथिलेङ्गुदे वा (१ ८९) ४७ युधिष्ठिरे वा (१ ९६)

क्रमाङ्क-	पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क-
४८ द्विनीक्षुप्रवासिषु	२७	६३ सुभगमुसलयो	३१
४९ तु निक्षेरद्विधाकृजोरोन्ना	२८	६४ हृश्चौत्कृतूहले	३१
५० ईत काश्मीरहरीतक्यो-		६५ स्तौ	३१
लालौ	२८	६६ सूक्ष्मेऽद्रोत	३१
५१ गभीरग इत्	२८	६७ अल् दुकूले	३१
५२ वा पानीयगे	२८	६८ ईदुद्रयूढे	३२
५३ उल् जीर्णे	२९	६९ उल् कण्डूयहनूमद्रातूले	३२
५४ तीर्थे ह्यूल	२९	७० वा मधुके	३२
५५ विहीनहीने वा	२९	७१ इदेन्नूपुरे	३२
५६ एल् पीठनीडकीटशपीयूष-		७२ ओल् स्थूणातूणमूल्यतूणीर-	
विभीतकेटशपीडे	२९	कूर्परगुडूचीकूष्माणडी-	
५७ त्वदुत उपरिगुरुके	२९	ताम्बूलीषु	३२
५८ मुकुलादौ	३०	७३ ऋतोऽत्	३२
५९ रो भ्रुकुटिपुरुषयोरित्	३०	७४ आद्रा मृदुत्वमृदुककशासु	३२
६० क्षुत ईत्	३०	७५ इल् कृपगे	३३
६१ दोदोऽनुत्साहोत्सन्न		७६ शृङ्गमृगाङ्कमृत्युधृष्टमसृणेषु	
ऊच्छसि	३०	वा	३३
६२ दुरो रलुकि तु	३१		

४८ द्विन्योदत् (१ ९४), प्रवासीक्षौ (१ ९५) ४९ वा निक्षेरे ना (१ ९८), ओच्च द्विधाकृग (१ ९७) ५० हरीतक्यामीतोत् (१ ९९), आत्कश्मीरे (१ १००) ५१ पानीयादिष्वित् (१ १०१) ५३ उज्जीण (१ १०२) ५४ ताय हे (१ १०४) ५५ ऊर्होनविहीने वा (१ १०३) ५६ एत्पायूषापीडविभीतककीटशेदशे (१ १०५), नोडपीठे वा (१ १०६) ५७ वोपरौ (१ १०८) गुरो के वा (१ १०९) ५८ उतो मुकुलादिष्वित् (१ १०७) ५९ इर्भ्रुकुटौ (१ ११०), पुरषे रो (१ १११) ६० ई क्षुते (१ ११२) ६१ अनुत्साहोत्सन्ने त्सच्छे (१ ११४) ६२ लुकि दुरो वा, (१ ११५) ६३ ऊत्सुभगमुसले वा (१ ११३) ६४ कुतूहले वा हस्वश्च (१ ११७) ६५ ओत्सयोगे (१ ११६) ६६ अदूत सूक्ष्मे वा (१ ११८) ६७ दुकूले वा लश्च द्वि (१ ११९) ६८ ईर्वाद्रयूढे (१ १२०) ६९ उर्भूहनूमत्कण्डू-यवातूले (१ १२१) ७० मधुके वा (१ १२२) ७१ इदेतौ नूपुरे वा (१ १२३) ७२ ओत्कूष्माणडीतूणीरकूर्परस्थूलताम्बूलगुडूचीमूल्ये (१ १२४), स्थूणातूणे वा (१ १२५) ७३ ऋतोऽत् (१ १२६) ७४ आत्कृशामृदुकमृदुत्वे वा (१ १२७) ७५ इल्लपादो (१ १२८) ७६ मसृणमृगाङ्कमृत्युधृष्टे वा (१ १३०)

क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क
७७ पृष्ठेऽनुत्तरपदे	३३	९४ सैन्धवशनैश्चरे	३७
७८ उद् वृषमे वु	३४	९५ त्वत्सरोरुहमनोहरप्रकोष्ठा-	
७९ वृन्दारकनिवृत्तयो	३४	तोद्यान्योन्ये वश्च को	३७
८० ऋतुगे	३४	९६ कौक्षेयक उत्	३७
८१ गौणान्त्यस्य	३४	९७ शौण्डिगेषु	३७
८२ इदुन्मातु	३५	९८ गव्यउदाईत्	३८
८३ वृष्टिपृथङ्मृदङ्गनप्तृकवृष्टे	३५	९९ ऊ स्तेने वा	३८
८४ तु बृहस्पतौ	३५	१०० सोच्छ्वासे	३८
८५ उद्दोल् वृषि	३५	१०१ ऐच एड्	३८
८६ वृन्त इदेड्	३५	१०२ अइ तु वरादौ	३८
८७ ढिरादते	३५	१०३ दैत्यादौ	३९
८८ हस्तेऽरि ता	३६	१०४ नाव्याव	३९
८९ केवलस्य रि	३६	१०५ गौरव आत्	३९
९० दृश्यक्सक्किपि	३६	१०६ पौरगे चाउत्	३९
९१ ऋतुऋतुऋणऋषिऋषमे वा	३६	१०७ उच्चैर्नीचैस्सोरअ	३९
९२ क्लप्त इलि	३६	१०८ ई धैर्ये	४०
९३ चपेटाकेसरदेवरसैन्यवेदना		१०९ वा पुआय्याद्या	४०
स्वेचस्त्वित्	३७		

७७ पृष्ठे वानुत्तरपदे (१ १२९) ७८ वृषमे वा वा (१ १३३) ७९ निवृत्तवृन्दारके वा (१ १३२) ८० उद्दोल् वा (१ १३१) ८१ गौणान्त्यस्य (१ १३४) ८२ मातु-
रिद्धा (१ १३५) ८३ इदुत्तौ वृष्टिपृथङ्मृदङ्गनप्तृके (१ १३७) ८४ वा बृहस्पतौ
(१ १३८) ८५ उद्दोन्मृषि (१ १३६) ८६ इदेदोल् वृन्ते (१ १३९) ८७ आदते ढि
(१ १४३) ८८ अरिहस्ते (१ १४४) ८९ रि केवलस्य (१ १४०) ९० दृश किप्-
टक्सक (१ १४०) ९१ ऋणऋषमर्त्तृषौ वा (१ १४१) ९२ लत इलि क्लप्तक्लप्ते
(१ १४५) ९३ एत इद्वा वेदनाचपेटादेवरकेसरे (१ १४६) सैन्ये वा (१ १५०) ९४
इत्सैन्धवशनैश्चरे (१ १४९) ९५ ओतोद्धान्योन्यप्रकोष्ठातोद्याशिरोवेदनामनोहरसरोरुहे
कोश्च व (१ १५६) ९६ कौक्षेयके वा (१ १६१) ९७ उत्सौन्दर्यादौ (१ १६०) ९८
गव्यउ आअ (१ १५८) ९९ ऊ स्तेने वा (१ १४७) १०० उत्सोच्छ्वासे (१ १५७)
१०१ ऐत एत् (१ १४८) १०२ वरादौ वा (१ १५२) १०३ अइद्वैत्यादौ च
(१ १५१) १०४ नाव्याव (१ १६४) १०५ आच्च गौरवे (१ १६३) १०६ अउ-
पौरादौ च (१ १६२) १०७ उच्चैर्नीचस्येअ (१ १५४) १०८ ईधैर्ये (१ १५५)

क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क
तृतीय पाद ।		१२ खोऽपुष्पकुब्जकर्परकीले	
१ एत् साज्जला		को	४६
त्रयोदशगेऽच	४२	१३ छागशृङ्खलकिराते लकचा	४७
२ कदले तु	४२	१४ वैकादौ ग	४७
३ कर्णिकारे फो	४२	१५ खो कन्दुकमरकतमदकले	४७
४ नवमालिकावदनवफालिका-		१६ पुञ्जागभागिनीचन्द्रिकासु	
पूगफलपूतर ओल्	४२	म	४७
५ तु मयूरचतुर्थचतुर्वारचतु-		१७ शीकरे तु भहौ	४७
र्दशचतुर्गुणमयूखोल्		१८ ऊत्वे दुर्भगसुभगे व	४८
खलसुकुमारोद्दखललवण-		१९ निकषस्फटिकचिकुरे ह	४८
कुतूहले	४३	२० खघथधभाम्	४८
६ निषण्ण उम	४३	२१ ध पृथकि तु	४९
७ अस्तोरखोरच	४३	२२ चो खचितपिशाचयो	
८ प्रायो लुक्गचजतदपयवाम्	४४	सल्लौ	४९
९ नात्प	४५	२३ झो जटिले	४९
१० यश्चुतिर	४५	२४ टोर्बडिशदौ ल	४९
११ कामुकयमुनाचामुण्डाति-		२५ स्फटिके	४९
मुक्तके मो इलुक्	४६	२६ लरङ्कोठे	४९

१ एत् त्रयोदशदो स्वरस्य सस्वरव्यञ्जनेन (१ १६५) २ वा कदले (१ १६७)
 ३ वेत कर्णिकारे (१ १६८) ४ ओत्पूत्रवदनवमालिकानवफालिकापूगफले (१ १७०)
 ५ न वा मयूखलवणचतुर्गुणचतुर्थचतुर्दशचतुर्वारसुकुमारकुतूहलोद्दखलोलूखले (१ १७१)
 ६ उमो निषण्णे (१ १७४) ७ स्वरादसयुक्तस्थानादे (१ १७६) ८ कगचदपयवा
 प्रायो लुक् (१ १७७) ९ नावर्णात्प (१ १७९) १० अवर्णो यश्चुति (१ १८०)
 ११ यमुनाचामुण्डाकामुकातिमुक्तके मोऽनुनासिकश्च (१ १७८) १२ कुब्जकर्परकीले
 क खोऽपुष्पे (१ १८१) १३ छागे ल (१ १९१), शृङ्खले ख क (१ १८९),
 किराते च (१ १८३) १५ मरकतमदकले ग कदुके त्वादे (१ १८२) १६ पुञ्जाग
 भागिन्योगा म (१ १९०), चन्द्रिकाया म (१ १८५) १७ शीकरे महौ वा (१ १८४)
 १८ ऊत्वे दुर्भगसुभगे व (१ १९२) १९ निकषस्फटिकचिकुरे ह (१ १८६) २०
 खघथधभाम् (१ १८७) २१ पृथकि धो वा (१ १८८) २२ खचितपिशाचयो च
 सल्लौ वा (१ १९३) २३ जटिले जो झो वा (१ १९४) २४ डो ल (१ २०२),
 चपेटापाटौ वा (१ १९८) २५ स्फटिके ल (१ १९७) २६ अकोठे ह (१ २००)

क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क
२७ ढ कैटभशकटसटे	५०	४१ दोहदप्रदीपशातवाहना-	
२८ ठ	५०	तस्याम्	५३
२९ पिठरे हस्तु रश्च ढ	५०	४२ रल् सतत्यादौ	५३
३० लल् डोऽनुडुगे	५०	४३ अद्रुमे कदल्याम्	५३
३१ टो ड	५०	४४ कदर्थिते खोर्व	५३
३२ वेतस इति तो	५१	४५ पीते ले वा	५३
३३ प्रतिगेऽप्रतीपगे	५१	४६ डो दीपि	५४
३४ दशदहो	५१	४७ ढ पृथिव्यौषधनिशीथे	५४
३५ दम्भदरदर्भगर्दभदष्टदशन-		४८ प्रथमशिथिलमेथिशिथिर	
दग्धदाहदोहददोलादण्ड-		निषधेषु	५४
कदने तु	५२	४९ णर्दिना रुदिते	५४
३६ तुच्छे चच्छौ	५२	५० णो वातिमुक्तके	५५
३७ टल् त्रसरवृन्ततूबरतगरे	५२	५१ गर्भिते	५५
३८ ह कातरककुदवितस्ति-	५२	५२ न	५५
मातुलिङ्गे	५२	५३ आदेस्तु	५५
३९ तु वसतिभरते	५२	५४ नापिते ण्ह	५५
४० ल पलितनिम्बकदम्बे	५३	५५ पो व	५५

२७ सटाशकटकैटमे ढ (१ १९६) २८ ठो ढ (१ १९९) २९ पिठरे हो वा रश्च ढ (१ २०१) ३० डो ल (१ २०२) ३१ टो ड (१ १९५) ३२ इत्वे वेतसे (१ २०७) ३३ प्रत्यादौ ढ (१ २०६) ३४ दशदहो (१ २१८) ३५ दशनदष्ट-दग्धदोलादण्डदरदाहदम्भदर्भकदनदोहदे दो वा ढ (१ २१७), गर्दमे वा (१ ३७) ३६ तुच्छे तश्चछौ वा (१ २०४) ३७ तगरत्रसरतूबरे ट (१ २०५), वृन्ते ण्ट (१ ३१) ३८ वितस्तिवसतिभरतकातरमातुलिङ्गे ह (१ २१४), ककुदे ह (१ २२५) ४० पलिते वा (१ २१२), कदम्बे वा (१ २२२) ४१ प्रदीपिदोहदे ल (१ २२१), अतसीसातवाहने ल (१ २११) ४२ सततो र (१ २१०) ४३ कदल्यामद्रुमे (१ २२०) ४४ कदर्थिते व (१ २२४) ४५ पीते वो ले वा (१ २१३) ४६ दीपौ चो वा (१ २२३) ४७ निशीथपृथिव्योर्वा (१ २१६) वोषधे (१ २२७) ४८ मेथि शिथिरशिथिलप्रथमे थस्य ढ (१ २१५), निषधे वो ढ (१ २२६) ४९ रुदिते दिना ण (१ २०९) ५० ५१ गर्भितातिमुक्तके ण (१ २०८) ५२ नो ण (१ २२८) ५३ वादौ (१ २२९) ५४ निम्बनापिते लण्ह वा (१ २३०) ५५ पो व (१ २३१)

क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क
५६ फ पाटिपरिघपरिखापरुष		७३ अर्थपरे तो युष्मदि	५९
पनसपारिभद्रेषु	५६	७४ आदेर्ज.	५९
५७ नीपापीडे मो वा	५६	७५ भ्यौ बृहस्पतौ तु बहो	५९
५८ रल् पापद्धौ	५६	७६ रो डा पर्याणे	५९
५९ प्रभूते व	५६	७७ लो जठरवठरनिष्ठुरे	५९
६० फस्य भहौ वा	५७	७८ हरिद्रादौ	६०
६१ बो व	५७	७९ किरिवेरे ड	६०
६२ ड्वयौ कबन्धे	५७	८० खो करवीरे ण	६०
६३ विसिन्या भ	५७	८१ लो ललाटे च	६०
६४ बो भस्य कैटमे	५७	८२ लोहललाङ्गललाङ्गूले वा	६१
६५ त्वभिमन्यौ म	५७	८३ स्थूले रलूतश्चौत्	६१
६६ मन्मथे	५८	८४ बो म शबरे	६१
६७ तु ढो विषमे	५८	८५ नीवीस्वप्ने वा	६१
६८ यो जर्तयानीयोत्तरीयकृत्येषु	५८	८६ हस्य घो बिन्दो	६१
६९ इन्मयटि	५८	८७ शो सल्	६१
७० छायाया होऽकान्तौ	५८	८८ प्रत्यूषदिवसदशपाषाणे	६२
७१ यष्ट्या लल्	५८	तु ह	
७२ कतिपये वहशौ	५९		

५६ पाटिपरिघपरिखापनसपारिभद्रे फ (१ २३२) ५७ नीपापाडे मो वा (१ २३४) ५८ पापद्धा र (१ २३५) ५९ प्रभूते व (१ २३३) ६० फो भहौ (१ २३६) ६१ बो व (१ २३७) ६२ कबन्धे मयौ (१ २३९) ६३ विसिन्या भ (१ २३८) ६४ कैटमे मो व (१ २४०) ६५ वाभिमन्यौ (१ २४३) ६६ मन्मथे व (१ २४२) ६७ विषमे मो ढो वा (१ २४१) ६८ वोत्तरायानीयतीयकृत्ये ज्ज (१ २४८) ६९ मयव्यङ्ग्या (१ ५०) ७० छायाया होऽकान्तौ वा (१ २४९) ७१ यष्ट्या ल (१ २४७) ७२ लाहवौ कतिपये (१ २५०) ७३ युष्मद्वर्थपरे त (१ २४६) ७४ आदेया ज (१ २४५) ७५ बृहस्पतौ बहो भय (२ १३७) ७६ पर्याणे डा वा (१ २५२) ७८ हरिद्रादौ ल (१ २५४) ७९ किरिमेरे रो ड (१ २५१) ८० करवीरे ण (१ २५३) ८१ ललाटे च (१ २५७) ८२ लाहललाङ्गललाङ्गूले वादर्णे (१ २५६) ८३ स्थूले लो र (१ २५५) ८४ शबरे बो म (१ २५८) ८५ स्वप्न-नीव्योर्वा (१ २५९) ८६ हो घोऽनुस्वारात् (१ २६४) ८७ शषा स (१ २६०). ८८ दशपाषाणे ह (१ २६२), दिवसे स (१ २६३), प्रत्यूषे षश्च हो वा (२ १४).

क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क
८९ स्नुषाया ण्ह फो	६२	९९ मलिनधृतिपूर्ववैडूर्याणा	
९० छर्ल षट्शमीसुधाशाव		मइलदिहिपुरिमवेरुलिआ	६४
सप्तपर्णे	६२	१०० स्मरकट्वोरीसरकारौ	६४
९१ शिराया वा	६२	१०१ बाहिंवाहिरौ बहिस	६४
९२ लुम्पादपीठपादपतनदुर्गा-		१०२ कूरो गौणेषद्	६५
देव्युदुम्बरेऽचान्तर्द	६२	१०३ एण्ह एत्ताहे इदानीम	६५
९३ व्याकरणप्राकारागते कगो	६३	१०४ तिर्यक्पदातिशुकेस्ति	
९४ एवमेवदेवकुलप्रावारकयाव		रिच्छि पाइक्क सिप्पी	६५
जीवितावटावर्तमान-		१०५ गोणाद्या	६५
तावति व	६३	चतुर्थ पाद ।	
९५ ज्योर्दनुजवधराजकुलभाजन		१ स्तो	७०
कालायसकिसलयहृदयेषु	६३	२ वा रक्ते ग	७०
९६ अपतौ घरो गृहस्य	६४	३ शुल्के ज्ञ	७०
९७ स्त्रीभगिनी दुहितृवनिताना		४ क शक्तमुक्तदष्टमृदुत्व	
मित्थीबहिणीधूआविलया	६४	रुग्णेषु	७०
९८ उभयाघसोखहहेडौ	६४		

८९ स्नुषाया ण्हो न वा (१ २६१) ९० षट्शमाशावसुवासप्तगर्गषादेऽच्छ (१ २६५)
 ९१ शिराया वा (१ २६६) ९२ दुर्गादेव्युदुम्बरपादपतनपादपीठेऽ तर्द (१ २७०)
 ९३ व्याकरणप्र कारागते कगो (१ २६८) ९४ यावत्तावज्जीवितावर्तमानावटप्रावा-
 रकदेवकुलैवमेवे व (१ २७१) ९५ लुग्भाजनदनुजराजकुले ज सस्तरस्य न वा
 (१ २६७), किसलयकालायसहृदये य (१ २६९) ९६ गृहस्य घरोऽपतौ (२ १४४)
 ९७ दुहितृभगिन्योर्वूआवहिण्यौ (२ १२६), वनिताया विलया (२ १२८), स्त्रिया
 इत्थी (२ १३०) ९८ अघसो हेडु (२ १४१), मलिनोभयं (२ १३८) ९९ मलिनो-
 भयशुक्तिप्रावरणपदातेर्मइलावहसिप्पिच्छिक्काठत्तपाइक्क (२ १३८), वृतेर्दिहि (२ १३१),
 पूर्वस्य पुरिम (२ १३५), वैडूर्यस्य वेरुलिआ (२ १३३) १०१ बहिंसो बाहिंवाहिरौ
 (२ १४०) १०२ गौणस्येषत् कूर (२ १२९) १०३ एण्ह एत्ताहे इदानीम
 (२ १३४) १०४ तिर्यक्पदातिरिच्छि (२ १४३), मलिनोभयं (२ १३८) १०५
 गोणादय. (२ १७४)

१ सयुक्तस्य (२ १) २ रक्ते गो वा (२ १०) ३ शुल्के ज्ञो वा (२ ११)
 ४ शक्तमुक्तदष्टरुग्णमृदुत्वे को वा (२ २)

कमाङ्क	पृष्ठाङ्क	कमाङ्क	पृष्ठाङ्क
५ क्ष्वेडकगे खल्	७०	२० क्षमाया कौ	७३
६ ष्कस्कोर्नाग्नि	७१	२१ क्षण उत्सवे	७३
७ तुश्च रुवृक्षे	७१	२२ स्पृहादौ	७३
८ क्ष	७१	२३ थ्यश्चत्सप्सामनिश्चले	७४
९ स्थाणावहरे	७१	२४ द्यय्यर्या ज	७४
१० स्कन्दतीक्ष्णशुष्के तु खो	७१	२५ त्वमिमन्यौ जर्जौ	७४
११ स्तम्भे	७२	२६ ध्यह्योर्ज्ञल्	७४
१२ थलस्पन्दे	७२	२७ साध्वसे	७४
१३ स्त्यानचतुर्थे च तु ठ	७२	२८ ध्वजे वा	७५
१४ घ	७२	२९ इन्धौ	७५
१५ विसस्थुलास्थ्यधनार्थे	७२	३० तस्याधूर्तादौ ट	७५
१६ च कृत्तिचत्वरे	७२	३१ प्रवृत्तसदृष्टमृत्तिवृत्तेष्वा-	
१७ त्योऽचैत्ये	७३	पत्तनकदर्थितोष्ट्रे	७५
१८ श्रेवृश्चिके ज्जुर्वा	७३	३२ वा न्तन्धौ मन्धुचिह्नयो	७६
१९ उत्सवक्रक्षोत्सुकसामर्थ्ये		३३ डल् फोर्मर्दितविच्छर्दछर्दि-	
छो वा	७३	कपर्दवितर्दिगतसमर्दे	७६

५ क्ष्वेटकादौ (२६) ६ ष्कस्कयोर्नाम्नि (२४) ७ गृक्षक्षिप्तयो
स्वखल्लूदौ (२१२७) ८ क्ष ख काचित्तु छञौ (२३) ९ स्थाणावहरे
(२७) १० शुष्कस्कन्दे वा (२५), तीक्ष्णे ण (२८२) ११ स्तम्भे स्तो वा
(२८) १२ थठावस्पन्दे (२९) १३ स्त्यानचतुर्थाय वा (२३३) १४ छस्यानुष्टेष्टा-
सदष्टे (२३४) १५ ठोऽस्थिविसस्थुले (२३२) १६ कृत्तित्वरे च (२१२).
१७ त्योऽचैत्ये (२१३) १८ गृश्चिके श्वे ञ्चुर्वा (२१६) १९ सामर्थ्योत्सुकोत्सवे
वा (२२२), ऋक्षे वा (२१९) २० क्षमायां कौ (२१८) २१ क्षण उत्सवे (२२०).
२२ स्प्रहायाम् (२२३) २३ ह्रस्वात्थयश्चत्सप्तामनिश्चले (२२१) २४ द्यग्यर्ग्याञ्च
(२२४) २५ अभिमन्यौ जज्जो वा (२२५) २६-२७ साध्वसध्यह्याञ्च (२२६)
२८ ध्वजे वा (२२७) २९ इन्धोञ्च (२२८) ३० तस्याधूर्तादौ (२३०) ३१
वृत्तप्रवृत्तमृत्तिकापत्तनकदर्थिते ट (२२९), छस्यानुष्टेष्टासदष्टे (२३४) ३२ मन्यौ न्तो
वा (२४४), विहे न्यो वा (२५०) ३३ गर्तं ङ (२३५), समर्दवितर्दिविच्छर्द-
च्छर्दिक्पर्दमर्दिते र्दस्य (२३६)

क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क
३४ ढोऽर्धर्द्धिश्चद्मामूर्ध्नि तु	७६	५० ऊर्ध्वे भो वा	७९
३५ दग्धविदग्धवृद्धिदष्टावृद्धे	७६	५१ ह्र	७९
३६ पञ्चदशदत्तपञ्चाशति ण	७६	५२ वश्च विह्वले	७९
३७ झम्नो	७७	५३ काश्मीरे म्भ	७९
३८ स्तवो थो वा	७७	५४ लो वार्दे	७९
३९ रो हश्चोत्साहे	७७	५५ र्य सौकुमार्यपर्यस्तपर्याणि	७९
४० स्त	७७	५६ अररीअरिज्जमाश्चर्ये	७९
४१ पर्यस्ते टश्च	७७	५७ डेरो ब्रह्मचर्यसौन्दर्ये च	८०
४२ वात्मभस्मनि प	७७	५८ वा पर्यन्ते	८०
४३ इमक्मो	७८	५९ धैर्ये र	८०
४४ षस्पो फ	७८	६० तूर्यदशार्हशौण्डीर्ये	८०
४५ भीष्मे	७८	६१ बाष्पे होऽश्रुणि	८०
४६ श्लेष्मवृहस्पतौ तु फो	७८	६२ कार्पापणे	८०
४७ ग्मो म	७८	६३ न वा तीर्थदु खदक्षिणदीर्घे	८१
४८ न्म	७८	६४ कूष्माण्ड्या ण्डश्च तु ल	८१
४९ ताम्राग्रयोर्म्ब	७८	६५ त्वथ्वद्वधा कचिच्चलजज्ञा	८१
		६६ ह्लो ल्ह	८१

३४ श्रद्धिर्मूर्धाध न्ते वा (२ ४१) ३५ दग्धविदग्धवृद्धिदष्टावृद्धे ढ (२ ४०),
दष्टाया दाढा (२ १३९) ३६ पञ्चाशत्पञ्चदशदत्ते (२ ४३) ३७ झम्नोर्ण-
(२ ४२) ३८ स्तवे थो वा (२ ४६) ३९ वोत्साहे थो हश्च र (२ ४८)
४० स्तस्य थोऽसमस्तस्तम्बे (२ ४५) ४१ पर्यस्ते यटा (२ ४७) ४२ भस्मात्मनो
पो वा (२ ५१) ४३ इमक्मो (२ ५२) ४४ षस्पयो फ (२ ५३) ४५ भीष्मे
ष्म (२ ५४) ४६ श्लेष्मणि वा (२ ५५), वृहस्पतिवनस्पत्यो सो वा (२ ६९) ४७
ग्मो वा (२ ६२) ४८ न्मो म (२ ६१) ४९ ताम्राग्रे म्ब (२ ५६) ५० वोर्ध्वे
(२ ५९) ५१ हो भो वा (२ ५७) ५२ वा विह्वले भो वश्च (२ ५८) ५३ कश्मीरे
म्भो वा (२ ६०) ५४ उदोद्वाद्र (१ ८२) ५५ पर्यस्तपर्याणिसौकुमार्य ह्र (२ ६८)
५६ अतो रिआररिज्जरीअ (२ ६७) ५७ ब्रह्मचर्यतूर्यसौन्दर्यशौण्डीर्ये यो र (२ ६३)
५८ एत पर्यन्ते (२ ६५) ५९ धैर्ये वा (२ ६४) ६० ब्रह्मचर्यतूर्यसौन्दर्यशौण्डीर्ये
यो र (२ ६३), दशार्हे (२ ८५) ६१ बाष्पे होऽश्रुणि (२ ७०) ६२ कार्पापणे
(२ ७१) ६३ दु खदक्षिणतीर्थे वा (२ ७२) ६४ कूष्माण्ड्या ण्मो लस्तु ण्डो वा
(२ ७३) ६५ त्वथ्वद्वधा चलजज्ञा कचित् (२ १५) ६६ ह्लो ल्ह (२ ७६)

क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क
६७ इममस्महामस्मररश्मौ म्ह	८१	८२ ज्ञो ओऽविज्ञाने	८५
६८ पक्ष्मणि	८२	८३ द्वोर्द्वारे	८५
६९ श्रृणस्नह्लक्षणा ण्ह	८२	८४ रात्रौ	८५
७० सूक्ष्मे	८२	८५ रितो द्वित्वल्	८६
७१ आश्लिष्टे लघौ	८२	८६ शेषादेशस्याहोऽचोऽखो	८६
७२ ठदौ स्तब्धे	८२	८७ दीर्घान्न	८७
७३ तो हो रश्चरब्धे तु	८२	८८ कर्णिकारे णो वा	८७
७४ सो बृहस्पतिवनस्पत्यो	८२	८९ धृष्टद्युम्ने	८७
७५ शोल्लेक् खो स्तम्बसमस्त		९० वा से	८७
निस्पृहपरस्परश्मशान-		९१ प्रमुक्तगे	८८
श्मश्रौ	८३	९२ वैवगेषु	८८
७६ श्रस्य हरिश्चन्द्रे	८३	९३ तैलादौ	८८
७७ कगटडतदपक्षकपशो-		९४ पूर्वमुपरि वर्गस्य युज	८९
रुपर्यङ्गे	८३	९५ प्राक् श्लाघाप्रक्षशाङ्गे	
७८ लवरामधश्च	८४	इ लोऽत्	८९
७९ मनयाम्	८४	९६ क्षमारत्नेऽन्त्यहल	८९
८० धात्रीद्रे रस्तु	८५	९७ स्नेहाग्न्योर्वा	८९
८१ हस्य मध्याह्ने	८५	९८ शर्षततवज्रेष्वित्	९०

६७ ६८ पक्ष्मश्ममस्महाम् म्ह (२ ७४) ६९ ७० सूक्ष्मश्रृणस्नह्लक्षणा ण्ह (२ ७५)
 ७१ आश्लिष्टे लघौ (२ ४९) ७२ स्तब्धे ठडा (२ ३९) ७३ आडा र न रम्मटवौ
 (४ १५५) ७४ बृहस्पतिवनस्पत्यो सो वा (२ ६९) ७५ स्तस्य योऽसमस्तस्तम्बे
 (२ ४५), आदे इमश्चइमशाने (२ ८६) ७६ श्रो हरिश्चन्द्रे (२ ८७) ७७ कगट-
 डतदपशपसकपामूर्ध्वं लुरु (२ ७७) ७८ सर्वत्र लवरामवन्द्रे (२ ७९) ७९ अघो
 मनयाम् (२ ७८) ८० वाच्याम् (२ ८१), द्वे रो न वा (२ ८०) ८१ मध्याह्ने ह
 (२ ८४) ८२ ज्ञो ज (२ ८३) ८४ रात्रौ वा (२ ८८) ८६ अनादौ शेषादेशयो-
 द्वित्वम् (२ ८९) ८७ न दीर्घानुस्वारात् (२ ९२) ८८ कर्णिकारे वा (२ ९५)
 ८९ धृष्टद्युम्ने ण (२ ९४) ९०-९१ समासे वा (२ ९७) ९२ सेवादौ वा (२ ९९),
 ९३ तैलादौ (२ ९८) ९४ द्वितीयतुर्ययोस्परि पूर्वं (२ ९०) ९५ क्षमाश्लाघार नेऽन्त्य-
 व्यञ्जनात् (२ १०१), शाङ्गे ङात्पूर्वोऽत् (२ १००), षष्ठे लात् (२ १०३) ९६
 क्षमाश्लाघारत्नेऽन्त्यव्यञ्जनात् (२ १०१) ९७ स्नेहाग्न्योर्वा (२ १०२) ९८ शर्षततव-
 ज्रे वा (२ १०५)

क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क
९९ हर्गमर्शश्रीवीक्रियापरमर्श-		११५ हृदे दहयो	९३
कृत्स्नदिष्ट्याहं	९०	११६ चलयोरचलपुरे	९३
१०० स्याद्भव्यचैत्यचौर्यसमे		११७ ह्ये ह्योर्वा	९३
यात्	९०	११८ लघुके लहो	९४
१०१ लादऋलीवेषु	९१	११९ रलोर्हस्ताले	९४
१०२ नात्स्वप्ने	९१	१२० दर्वीकरनिवहौ दर्वी-	
१०३ स्निग्धे त्वदितौ	९१	रयणिह्वौ	९४
१०४ कृष्णे वर्णे	९१	१२१ गहिआद्या	९४
१०५ अर्ह्युच्च	९२	द्वितियोऽध्याय ।	
१०६ तन्व्यामे	९२	प्रथम पाद ।	
१०७ सुप्ते रात्	९२		
१०८ एकाचि श्व स्वे	९२	१ मन्तमणवन्तमाआलुआल-	
१०९ वा छन्नपद्ममूर्खद्वारे	९३	इरइल्लउल्लइन्ता मतुप	१०१
११० ईल ज्यायाम्	९३	२ वतुपो डित्तिअमेतल्लुक्	
१११ हश्च महाराष्ट्रे ह्योर्व्यत्यय	९३	चैतत्तद्यद	१०१
११२ लनोरालाने	९३	३ किमिदमश्च डेत्तिअडित्तिल-	
११३ वाराणसीकरेणवा रणो	९३	पह्हम	१०२
११४ ललाटे डलो	९३	४ इक पथो णस्य	१०२

९९ हर्गमर्शश्रीवीक्रियादिष्ट्यास्वित् (२ १०४) १०० स्याद्भव्यचैत्य-
चौर्यसमेषु यात् (२ १०७) १०१ लात् (२ १०६) १०२ स्वप्ने नात् (२ १०८)
१०३ स्निग्धे वादितौ (२ १०९) १०४ कृष्णे वर्णे वा (२ ११०) १०५ उच्चार्हति
(२ १११) १०६ तन्वीतुल्येषु (२ ११३) १०८ एकस्वरे श्व स्वे (२ ११४) १०९
पद्मछन्नमूर्खद्वारे वा (२ ११२) ११० ज्यायामात् (२ ११५) १११ महाराष्ट्रे
हरो (२ ११९) ११२ आलाने लनो (२ ११७) ११३ करेणूवाराणस्यो रणोर्व्य-
त्यय (२ ११६) ११४ ललाटे लडो (१ १२३) ११५ हृदे हदो (२ १२०)
११६ अचलपुरे चलो (२ ११८) ११७ ह्ये ह्यो (२ १२४) ११८ लघुके लहो
(२ १२२) ११९ हरिताले रलोर्न वा (२ १२१)

१ आल्लिल्लोललवन्तमन्तेत्तेरमणा मतो (२ १५९) २ यत्तदेतदोतोरित्तिअ
एतल्लुक् च (२ १५६) ३ इदकिमश्च डेत्तिअडित्तिलडेह्वा (२ १५७) ४ पथो णस्येकट्
(२ १५२)

त्रि प्रा २३

क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क
५ खस्य सर्वाङ्गात्	१०२	२३ मनाको डअ च वा	१०५
६ छस्यात्मनो णअ	१०२	२४ रो दीर्घात्	१०६
७ हित्थहास्त्रल	१०२	२५ डुमअडमजौल् भ्रुव	१०६
८ केर इदमर्थे	१०३	२६ लो वा विद्युत्पत्रपीतान्धात्	१०६
९ राजपराङ्किडकौ	१०३	२७ त्वादे स	१०६
१० डेच्चओ युष्मदस्मदोऽण	१०३	२८ इर शीलाद्यर्थस्य	१०६
११ वर्वते	१०३	२९ तुमत्तुआणतूणा क्त्व	१०७
१२ तैलस्यानङ्कोलाडुल्ल	१०३	३० वरइत्तगास्त्रनाद्यै	१०७
१३ त्वस्य तु डिमात्तणौ	१०३	३१ अव्ययम्	११४
१४ दो तो तस	१०४	३२ आम अभ्युपगमे	११५
१५ एकाह सिंसिआइआ	१०४	३३ त वाक्योपन्यासे	११५
१६ ल्हुत्त कृत्वसुच	१०४	३४ णइ चेअ चिअ च एवार्थे	११५
१७ भवे डिल्लुल्लडौ	१०४	३५ हद्धि निर्वंदे	११५
१८ स्वार्थे तु कश्च	१०५	३६ दर अर्थेऽल्पे वा	११५
१९ उपरे सव्याने ल्ल	१०५	३७ किणो प्रश्ने	११५
२० नवैकाद्वा	१०५	३८ मिव पिव विव विअ व व्व	
२१ मिश्राल्लिअश्	१०५	इवार्थे	११६
२२ शनैसो लिडअ	१०५	३९ किर इर हिर किलार्थे	११६

५ सर्वाङ्गादीनस्येक (२ १५१) ६ ईयस्यात्मनो णय (२ १५३) ७ त्रपो हिहत्था (२ १६१) ८ इदमर्थस्य केर (२ १४७) ९ परराजभ्या कडिकौ च (२ १४८) १० युष्मदस्मदोऽअ एच्चय (२ १४९) ११ वर्तेर्व (२ १५०) १२ अनङ्कोठातैलस्य डेल्ल (२ १५५) १३ त्वस्य डिमात्तणा वा (२ १५४) १४ तो दो तसो वा (२ १६०) १५ वैकाह सिंसिअइआ (२ १६२) १६ कृत्वसो हुत्त (२ १५८) १७ डिल्लुल्लौ भवे (२ १६३) १८ स्वाथ कश्च वा (२ १६४) १९ उपरे सव्याने (२ १६६) २० लो नवैकाद्वा (२ १६५) २१ मिश्राल्लिअ (२ १७०) २२ शनैसो डिअ (२ १६८) २३ मनाको न वा डय च (२ १६९) २४ रो दीर्घात् (२ १७१) २५ भ्रुवो मया डमया (२ १६७) २६ विद्युत्पत्रपातान्धात् (२ १७३) २७ त्वादे स (२ १७२) २८ शीलाद्यर्थस्ये (२ १४५) २९ क्वत्तुमत्तूणतुआणा (२ १४६) ३१ अव्ययम् (२ १७५) ३२ आम अभ्युपगमे (२ १७७) ३३ त वाक्योपन्यासे (२ १७६) ३४ णइ चेअ चिअ च अवधारणे (२ १८४) ३५ हद्धी निर्वंदे (२ १९२) ३६ दरार्थेऽल्पे (२ २१५) ३७ किणो प्रश्ने (२ २१६) ३८ मिव पिव विव व्व विअ इवाथ वा (२ १८२) ३९ किरिहरि किलार्थे वा (२ १८६)

क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क
४० अम्हो आश्रयै	११६	५४ हु खु निश्चयविस्मयवितर्क	११८
४१ अम्हो पश्चात्तापसूचनादु ख-		५५ णवि वैपरीत्ये	११९
सभाषणापराधानन्दादर-		५६ वेव्वे विषादभयवारणे	११९
खेदविस्मयविषादभये	११६	५७ आमन्त्रणे वेव्वे च	११९
४२ हु पृच्छादाननिवारणे	११७	५८ वा सख्या मामि हला हले	११९
४३ वणे निश्चयानुक्रम्यविकल्पे	११७	५९ दे समुखीकरणे	११९
४४ सभावने अइ च	११७	६० ओ पश्चात्तापसूचने	११९
४५ आनन्तर्ये णवरिअ	११७	६१ अण णाइ नञर्थे	१२०
४६ केवले णवर	११७	६२ निश्चयनिर्धारणे वले	१२०
४७ भन्द ग्रहणार्थे	११७	६३ मणे विमर्शे	१२०
४८ भन्दि विकल्पविषादसत्य		६४ माइ मार्थे	१२०
निश्चयपश्चात्तापेषु च	११७	६५ अलाहि निवारणे	१२०
४९ सभाषणरतिकलहे रे अरे	११८	६६ लक्षणे जेण तेण	१२०
५० हरे क्षेपे च	११८	६७ त्वोदवापोता	१२०
५१ धू कुत्सायाम्	११८	६८ उ ओ उपे	१२१
५२ ऊ गर्हाविस्मयसूचनाक्षेपे	११८	६९ प्रत्येकम पडिक्क पाडिक्क	१२१
५३ पुणस्त कृतकरणे	११८	७० स्वयमोऽर्थे अप्पणा	१२१

४० अम्हो आश्रय (२ २०८) ४१ अव्वो सूचनादु खसभाषणापराधविस्मयानन्दादरभयखेदविषादपश्चात्तापे (२ २०४) ४२ हु दानपृच्छानिवारणे (२ १९७) ४३ वणे निश्चयविकल्पानुक्रम्ये च (२ २०६) ४४ अइ सभावने (२ २०५) ४५ आनन्तर्य णवरि (२ १८८) ४६ णवर केवले (२ १८७) ४७ हन्द च ग्रहणार्थे (२ १८९) ४८ हन्दि विषादविकल्पपश्चात्तापनिश्चयसत्ये (२ १८०) ४९ रे अरे सभाषणरतिकलहे (२ २०९) ५० हरे क्षेपे च (२ २०२) ५१ धू कुत्सायाम् (२ २००) ५२ ऊ गर्हाक्षेपविस्मयसूचने (२ १९९) ५३ पुणस्त कृतकरणे (२ १७९) ५४ हु खु निश्चयवितर्कसभावनिविस्मये (२ १९८) ५५ णवि वैपरीत्ये (२ १७८) ५६ वेव्वे भयवारणविषादे (२ १९३) ५७ वेव्वे च आमन्त्रणे (२ १९४) ५८ मामि हला हले सख्या वा (२ १९५) ५९ दे समुखीकरणे च (२ १९६) ६० ओ सूचनापश्चात्तापे (२ २०३) ६१ अण णाइ नञर्थे (२ १९०) ६२ वले निर्धारणनिश्चययो (२ १८५) ६३ मणे विमर्शे (२ २०७) ६४ माइ साथ (२ १९१) ६५ अलाहि निवारणे (२ १८९) ६६ जेण तेण लक्षणे (२ १८३) ६७ अवापोते (१ १७२) ६८ उच्चोपे (१ १७३) ६९ प्रत्येकम पाडिक्क पाडिक्क (२ २१०) ७० स्वयमोर्थे अप्पणो न वा (२ २०९)

क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क
७१ एकसरिअ झटिति सप्रति	१२१	१० डसोऽस्त्रिया सर्	१२५
७२ इहरा इतरथा	१२१	११ डोर्मि	१२५
७३ मुधा मोरउल्ला	१२१	१२ अतो डो विसर्ग	१२६
७४ अयि ऐ	१२१	१३ सो	१२६
७५ उअ पश्य	१२२	१४ वैतत्तद	१२६
७६ इजेरा पादपूरणे	१२२	१५ डसे श्लुक	१२६
७७ प्याद्या	१२२	१६ डेडे	१२६
द्वितीय पाद ।		१७ डसिसो हि	१२६
१ वीप्सार्थात्तदचि सुपो मस्तु	१२३	१८ टो डेणल्	१२६
२ अम	१२३	१९ दिर्वा भ्यसि	१२७
३ श्लुजशसो	१२३	२० शस्येत्	१२७
४ णशाम	१२३	२१ मिसभ्यस्तुपि	१२७
५ हि हिं हि भिस	१२४	२२ इदुतोर्दि	१२७
६ हिंतोत्तोदोदु डसिस्	१२४	२३ चतुरो वा	१२७
७ सुतो भ्यस	१२४	२४ पुसो जसो डउडओ	१२८
८ दिर्दोत्तोदु डसौ	१२५	२५ डवो उत	१२८
९ सोर्लुक्	१२५	२६ णो शसश्च	१२८
		२७ नूनपि डसिडसो.	१२८
		२८ टो णा	१२८

७१ एकसरिअ झगिति सप्रति (२ २१३) ७२ इहरा इतरथा (० २१२)
 ७३ मोरउल्ला मुधा (२ २१४) ७४ अयो वैत् (१ १६९) ७५ उअ पश्य (२ २११)
 ७६ इजेरा पादपूरणे (० २१७) ७७ प्यादय (२ २१८)

१ वीप्सार्थात्तदचि सुपो मस्तु (३ १) २ अमोऽस्य (३ ५) ३ जशसो-
 लुक् (३ ४) ४ टा-आमोर्ण (३ ६) ५ मिसो हि हिं हिं (३ ७) ६ डसेस्तोदोदुहिहि-
 न्तोलुक् (३ ८) ७ भ्यसस्तोदोदुहिहिन्तोस्तुतो (३ ९) ८ जसशसोत्तोदोदुहिहि-
 दीर्घ (३ १२) १० डस स्स (३ १०) ११ डे म्मि डे (३ ११) १२ अत-
 सेडो (३ २) १३ अत सेडो (३ २) १४ वैतत्तद (३ ३) १५ डसेस्तोदोदुहिहि-
 न्तोलुक् (३ ८) १६ डे म्मि डे (३ ११) १७ डसेस्तोदोदुहिहिन्तोलुक् (३ ८) १८
 टामोर्ण (३ ६), टाण शस्येत् (३ १४) १९ भ्यसि वा (३ १३) २० टाण शस्येत्
 (३ १४) २१ मिसभ्यस्तुपि (३ १५) २२ इदुतोर्दीर्घ (३ १६) २३ चतुरो वा
 (३ १७) २४ पुसि जसो डउ डओ वा (३ २०) २५ वोतो डवो (३ २१) २६
 जसशसोर्णो वा (३ २२) २७ डसिड सो पुक्कीवे वा (३ २३) २८ टो णा (३ २४).

क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क
२९ श्लुगानपि सो	१२९	४७ क्पि	१३२
३० मङ्लुगसबुद्धेर्नप	१२९	४८ उदता त्वस्वमामि	१३३
३१ शिशिशिश्च जश्शसो	१२९	४९ आर सुपि	१३३
३२ शो शु स्त्रिया तु	१२९	५० मातुरा अरा	१३३
३३ आदीत सोश्च	१२९	५१ सज्ञायामर	१३४
३४ डसे शशाशिशे	१३०	५२ आ सौ वा	१३४
३५ टाडिडसाम्	१३०	५३ राज्ञ	१३४
३६ नात शा	१३०	५४ टो णा	१३४
३७ पुसोऽजातेर्डीव्वा	१३०	५५ जश्शस्डसिडसा णोश्	१३४
३८ डीप्रत्यये	१३१	५६ णोणाडिष्विदना ज	१३५
३९ हरिद्राच्छये	१३१	५७ इणममामा	१३५
४० कियत्तदोऽस्वमामि सुपि	१३१	५८ भिस्भ्यसाम्सुप्स्वीत्	१३५
४१ स्वसृगाडाल्	१३१	५९ डस्डसिटा णोणोर्डण्	१३५
४२ डोश्लुकौ तु सबुद्धे	१३१	६० पुस्याणो राजवच्चान	१३६
४३ ऋदन्ताङ्	१३२	६१ टो वात्मनो णिआ णइआ	१३६
४४ नाम्नि डरम्	१३२	६२ सर्वादेर्जसोऽतो डे	१३७
४५ टापो डे	१३२	६३ डेस्स्थस्सिस्मि	१३७
४६ ह्रस्वलीढूत	१३२		

२९ अक्लीवे सौ (३ १९) ३० क्वावे स्वरान्म् से (३ २५) ३१ जस्शस् ईङ्णय
सप्रागदीर्घा (३ २६) ३२ स्त्रियासुदोतौ वा (३ २७) ३३ ईत सेश्वा वा (३ २८).
३४ ३५ टाडम्डेरदादिदेद्वा तु डसे (३ २९) ३६ नात आत् (३ ३०) ३७ अजाते
पुस (३ ३२) ३८ प्रत्यये डीर्न वा (३ ३१) ३९ छायाहरिद्रयो (३ ३४) ४०
कियत्तदोऽस्वमामि (३ ३३) ४१ स्वस्तादेर्डा (३ ३५) ४२ डो दीर्घा वा (३ ३८)
४३ ऋतोऽद्वा (३ ३९) ४४ नाम्न्यर वा (३ ४०) ४५ वाप ए (३ ४१) ४६
ईदूतोर्हस्व (३ ४२) ४७ क्पि (३ ४३) ४८ ऋतासुदस्यमोसु वा (३ ४४) ४९
आर स्यादौ (३ ४५) ५० आ अरा मातु (३ ४६) ५१ नाम्न्यर (३ ४७)
५२ आ सौ न वा (३ ४८) ५३ राज्ञ (३ ४९) ५४ टो णा (३ ५१) ५५ जस्-
शस्डसिडसां णौ (३ ५०) ५६ इर्जस्य णो णा डौ (३ ५२) ५७ इणममामा (३ ५३).
५८ ईद् भिस्भ्यसाम्सुपि (३ ५४) ५९ आ जस्य टाडसिडस्सु सणाणोध्वण् (३ ५५)
६० पुस्यन आणो राजवच्च (३ ५६) ६१ आत्मनष्टो णिआ णइआ (३ ५७)
६२ अत सर्वादेर्जस (३ ५८) ६३ डे स्सिस्मित्या (३ ५९)

क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क
६४ अनिदमेतदस्तु कियत्तद्		८० इहेण डयम	१४०
स्त्रिया च हि	१३७	८१ न त्थ	१४०
६५ आमा डेसि	१३७	८२ क्लीवे स्वमेदमिणमिणमो	१४०
६६ कितद्भया सश्	१३७	८३ कि कि	१४०
६७ कियत्तद्भयो डस्	१३८	८४ तदिदमेतदा सेसि तु	
६८ ईत सेसार्	१३८	डसामा	१४०
६९ डिरिआ डाहे डाला काले	१३८	८५ एत्तो एत्ताहे डसिनैतद्	१४१
७० म्हा डसे	१३८	८६ ये डेल्	१४१
७१ किमो डीस डिणो	१३८	८७ एतदो म्मावदितौ वा	१४१
७२ डो तदस्तु	१३८	८८ सुनैस इणमो इण	१४१
७३ इदमेतत्कियत्तद्भयो		८९ तस्सौ सोऽक्लीवे तदश्च	१४१
डिणा	१३९	९० सुप्यदसोऽसु	१४२
७४ क्वचित्सुपि तदो ण	१३९	९१ अहद्वा सुना	१४२
७५ त्रतसि च किमो ल्क	१३९	९२ इआओ म्मो	१४२
७६ इदम इम	१३९		
७७ पुसि सुना त्वय स्त्रिया-		तृतीय पाद ।	
मिमिआ	१३९		
७८ अत्सुस्सिहस्से	१३९	१ युष्मत्सुना तुव तुं तुम तुह	१४३
७९ टाससि ण	१४०	२ अमा तुमे तुए च	१४३

६४ न वानिदमेतदो हिं (३ ६०) ६५ आमो डेसि (३ ६१) ६६ कितद्भया
 डास (३ ६२) ६७ कियत्तद्भयो टस (३ ६२) ६८ ईदभ्य स्सासे (३ ६४)
 ६९ डेर्डाहे डाला इआ काले (३ ६५) ७० डसेम्हा (३ ६६) ७१ किमो डिणोडीसौ
 (३ ६८) ७२ तदो डो (३ ६७) ७३ इदमेतत्कियत्तद्भयो डिणा (३ ६९)
 ७४ तदो ण स्यादो क्वचित् (३ ७०) ७५ किम क्वत्तसोश्च (३ ७१) ७६ इदम
 इम (३ ७२) ७७ पुस्त्रियोर्नवायमिमिआ सौ (३ ७३) ७८ स्सिस्सयोर्त् (३ ७४)
 ७९ णोमशसटामिसि (३ ७७) ८० अमेणम् (३ ७८) ८१ न त्थ (३ ७६)
 ८२ क्लीवे स्यमेदमिणमो च (३ ७९) ८३ किम किं (३ ८०) ८४ वेदतदेतदो
 डसाम्भया सेसिमो (३ ८१) ८५ वतदो डसेस्तो त्ताहे (३ ८२) ८६ त्ये च तस्य
 लुक् (३ ८३) ८७ एरदीतौ म्मौ वा (३ ८४) ८८ वेसेणमिणमो सिना (३ ८५)
 ८९ तदश्च त सोऽक्लीवे (३ ८६) ९० सु स्यादा (३ ८८) ९१ वान्सो दस्य
 ह्योनोदाम् (३ ८७) ९२ म्मावयेओ वा (३ ८९)

१ युष्मदस्तु तुव तुह तुम सिना (३ ९०) २ त तु तुम तुव तुह तुमे तुए
 अमा (३ ९२)

क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क
३ जसा मे तुब्मे तुग्हे उग्हे		१४ वा ञ्मो म्हज्झौ	१४६
तुब्म	१४३	१५ अस्मत्सुना अम्हि हमहअम	
४ शसा वो च	१४३	हमहम्मयम्मि	१४६
५ टा मे ते दे दि तुम तुमइ	१४४	१६ मो मे वअ जसा	१४६
६ डिटाभ्या तुमए तुइ तुए		१७ अम्हे अम्हो अम्ह	१४६
तुमाइ तुमे	१४४	१८ णे च शसा	१४६
७ तुब्म तुहितो तुम्ह डसिना	१४४	१९ म णे ण मि मिम मममम्मि	
८ तु तुइ डिण्डसौ	१४४	अह मम्हाम्ह अमा	१४६
९ तुव तुम तुह तुब्म	१४४	२० मि मइ ममाइ मए मे डिटा	१४७
१० भिसा मेतुब्मेहुब्मेहुग्हे-		२१ मम णे मआइ ममए टा	१४७
हितुग्हेहि	१४५	२२ णेऽम्हेह्यम्हाह्यम्हेऽम्ह	
११ उम्होय्हतुह्म तुब्म भ्यासि	१४५	भिसा	१४७
१२ तुब्मोम्होय्हतइतुह्म तुम्ह		२३ मइ मम मह मज्झ डसौ	१४७
तुवतुम तुमे तुमाइ तुमो-		२४ अम्ह मम भ्यासि	१४७
देतेदितितुइए डसा	१४५	२५ अम्ह मज्झ मज्झ मइ मह	
१३ तुम्हाण तुम्भ तुम्भाण तुमाण		महं मे च डसा	१४७
तुवाण तुहाण तुब्म वो मे			
त्वामा	१४५		

३ मे तुब्मे तुज्झ तुम्ह तुग्हे उग्हे जसा (३ ९१) ४ वो तुज्झ तुब्मे तुग्हे उग्हे मे शसा (३ ९३) ५ मे दि दे ते तइ तुम तुमइ तुमए तुमे तुमाइ टा (३ ९४) ६ तुमे तुमए तुमाइ तइ तए ञिना (३ १०१) ७ तुह तुब्म तहिन्तो डसिना (३ ९७) ८ ९ तु तुव तुम तुह तुब्मा डौ (३ १०२) तइ तुव तुम तुह तुब्मा डसौ (३ ९६) १० मे तुब्मेहि उज्झेहि उम्हेहि तुग्हेहि उग्हेहि भिसा (३ ९५) ११ तुब्मतुग्होय्होम्हा भ्यासि (३ ९८) १२ तइ तु ते तुम्ह तुह तुह तुव तुम तुमे तुमो तुमाइ दि दे इ ए तुब्मोम्होय्हो डसा (३ ९९) १३ तु वो मे तब्म तुब्म तुम्भाण तुवाण तुमाण तुहाण उम्हाण आमा (३ १००) १४ ञ्मो म्हज्झो वा (३ १०४) १५ अस्मदो मिम अम्मि अम्हि ह अह अहय सिना (३ १०५) १६ १७ अम्ह अम्हे अम्हो मो वय मे जसा (३ १०६) १८ अम्हे अम्हो अम्ह णे शसा (३ १०८) १९ णे ण मि अम्मि अम्ह मम्ह म मम मिम अह अमा (३ १०७) २० २१ मि मे मम ममए ममाइ मइ मए मयाइ णे टा (३ १०९) २२ अम्हेहि अम्हाहि अम्ह अम्हे णे भिसा (३ ११०) २३ मइ मम मह मज्झा डसौ (३ १११) २४ ममाम्हा भ्यासि (३ ११२) २५ मे मइ मम मह मह मज्झ मज्झ अम्ह अम्ह डसा (३ ११३).

क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क
२६ अम्हे अम्हो अम्हाण ममाण		३९ अस्तासोर्डिप्	१५०
महाण मज्झाण मज्झा		४० डसिसघ्ठाश्च	१५१
म्हाम्ह णे णो आमा	१४८	४१ डिपोऽस्	१५१
२७ अम्ह मम मज्झ मह डिपि	१४८	४२ लुक् क्यडोर्यस्तु	१५१
२८ चतुरो जश्शसभ्या चउरो		चतुथ पाद ।	
चत्तारो चत्तारि	१४८	१ लटस्तिताविजेच्	१५२
२९ तिणिण त्रे	१४८	२ सिप्यास्सेसि	१५२
३० दोणिण दुवे वेणिण द्वे	१४८	३ मिमिबिटौ	१५२
३१ दो वे टादौ च	१४९	४ झिझौ न्ति न्ते इरे	१५२
३२ ति त्रे	१४९	५ थध्वमित्थाहचौ	१५३
३३ ण्ह ण्ह सरयाया आमोऽ		६ मो म मु मस्महिङ्	१५३
विशतिगे	१४९	७ अत एवैच् से	१५३
३४ द्विवचनस्य बहुवचनम्	१४९	८ त्वस्तेर्म्होम्हि ममोमिना	१५३
३५ डेसो डम्	१४९	९ सिना ल्सि	१५३
३६ तादर्थ्ये डेस्तु	१५०	१० तिडात्थि	१५४
३७ वधाड्डाइ च	१५०	११ णिजदेदावावे	१५४
३८ कचिदसादे	१५०	१२ शुष्यादेरविर्वा	१५४

२६ णे णो मज्झ अम्ह अम्हो अम्हाण ममाण महाण मज्झाण आमा (३ ११४) २७ अम्ह मम मह मज्झा डा (३ ११६), मि मइ ममाइ मए मे दिना (३ ११५) २८ चतुरश्चत्तारो चउरो चत्तारि (३ १२०) २९ त्रेस्तिणिण (३ १२१) ३० दुवे दोणिण वेणिण च जस्ससा (३ १२०) ३१ द्वेदा वे (३ ११९) ३२ त्रेस्ती तृतीयादौ (३ ११८) ३३ सख्याया आमो ण्ह ण्ह (३ १२३) ३४ द्विवचनस्य बहुवचनम् (३ १३०) ३५ चतुर्थ्या षष्ठी (३ १३१) ३६ तादर्थ्येडैर्वा (३ १३२) ३७ वधाड्डाइश्च वा (३ १३३) ३८ कचिद् द्वितीयादे (३ १३४) ३९ द्वितीया-तृतीययो सप्तमी (३ १३५) ४० पञ्चम्यास्तृतीया च (३ १३६) ४१ सप्तम्या द्वितीया (३ १३७) ४२ क्यडोर्यलुक् (३ १३८)

१ त्यादीनामाद्यत्रयस्याद्यस्येचैचौ (३ १३९) २ द्वितीयस्य सि से (३ १४०) ३ तृतीयस्य मि (३ १४१) ४ बहुष्वाद्यस्य न्ति न्ते इरे (३ १४२) ५ मध्यमस्ये-त्थाहचौ (३ १४३) ६ तृतीयस्य मोमुमा (३ १४४) ७ अत एवैच् से (३ १४५) ८ मिमोमेम्हिम्होम्हा वा (३ १४७) ९ सिनास्ते सि (३ १४६) १० अत्थिस्त्या-दिना (३ १४८) ११ णेरदेदावावे (३ १४९) १२ गुर्वादेरविर्वा (३ १५०)

क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क
१३ भ्रमेराड	१५४	२९ भिदिविदिच्छिदो डेच्छ	१५८
१४ लुगाविल् भावकर्मत्ते	१५४	३० डोच्छ वचिमुचिरुदिश्रुभुज	१५९
१५ अदेल्लुन्यात्खोरत	१५५	३१ ड मेच्छात्तत	१६०
१६ तु मौ	१५५	३२ कदो ह	१६०
१७ मोममुप्विच्च	१५५	३३ स्स	१६०
१८ क्ते	१५५	३४ त्विज्जाल्लिड	१६०
१९ एच्च क्त्वातुतव्यभविष्यति	१५६	३५ एकस्मिन्प्रथमादेविध्यादिषु	
२० वा लट् लोट् छत्तृषु	१५६	दु सु सु	१६०
२१ ज्जा ज्जे	१५६	३६ बहो न्तु ह मो	१६१
२२ भूतार्थस्य सी हीअ ही	१५६	३७ सोस्तु हि	१६१
२३ हल ईअ	१५६	३८ लुगिज्जहीज्जस्विज्जेऽत	१६१
२४ अहेस्यासी तेनास्ते	१५६	३९ लङ् लट् ओश्च जर्जरौ	१६१
२५ भविष्यति हिरादि	१५६	४० मध्ये चाजन्तात्	१६२
२६ हा सा मिमोमुमे वा	१५६	४१ माणन्तौल् च लङ्	१६२
२७ हिस्सा हित्था मुमोमस्य	१५७	४२ शतृशानचो	१६२
२८ डच्छ दृशिगम इजादौ		४३ स्त्रियामी च	१६२
हिलुक् च वा	१५८		

१३ भ्रमेराडो वा (३ १५१) १४ लुगावी क्तभावकर्मसु (३ १५२) १५ अदेल्लु-
वयादेरत आ (३ १५३) १६ मौ वा (३ १५४) १७ इच्च मो मु मे वा (३ १५५).
१८ क्ते (३ १५६) १९ एच्च क्त्वातुतव्यभविष्यत्सु (३ १५७) २० वर्तमानापञ्चमीश
तृषु वा (३ १५८) २१ ज्जाज्जे (३ १५९) २२ सी ही हाअ भूतार्थस्य (३ १६२).
२३ व्यञ्जनादाअ (३ १६३) २४ तेनास्तेरास्यहेसी (३ १६४) २५ भविष्यति
हिरादि (३ १६६) २६ मिमोमुमे स्सा हा न वा (३ १६७) २७ मसुमाना
हिस्सा हित्था (३ १६८) २८ श्रुगमिरुदिविदिदृशिमुचिवचिच्छिदिभिदिभुजा सोच्छ गच्छं
रोच्छ वच्छ दच्छ मोच्छ वोच्छ छेच्छ मेच्छ मोच्छ (३ १७१), सोच्छादय इजादिषु
हिलुक् च वा (३ १७२) २९-३१ = (३ १७१ १७२) ३२ कदो ह (३ १७०) ३३
मे स्स (३ १६९) ३४ ज्जात्सप्तम्या इर्वा (३ १६५) ३५ दु सु सु विध्यादिष्वेक-
स्मिन्नयाणाम् (३ १७३) ३६ बहुषु तु ह मो (३ १७६) ३७ सोर्हिर्वा (३ १७४)
३८ अत इज्जस्विज्जहीज्जेल्लको वा (३ १७५) ३९ वर्तमानाभविष्यन्त्योश्च ज्ज ज्जा
वा (३ १७७) ४० मध्ये च स्वरान्ताद्वा (३ १७८) ४१ न्तमाणो (३ १८०).
४२ शत्रानश (३ १८१) ४३ ई च स्त्रियाम् (३ १८२)

क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क
४४ घेत् तुतव्यम्त्वास्तु ग्रहे	१६३	६० ड सीदपति	१६६
४५ अन्त्यस्य वचिमुचिरदि		६१ मीले प्रादेर्दे तु	१६६
शुभुजा डोत्	१६३	६२ चलस्फुटे	१६६
४६ ता डो दश	१६३	६३ शकगे	१६६
४७ आ भूतमविष्यति च कृज	१६३	६४ उवर्णस्याव	१६६
४८ नमोद्विजरुदा व	१६४	६५ योरेड्	१६७
४९ चर्नूतिमदिव्रजाम्	१६४	६६ अर उ	१६७
५० छगमिष्यमासाम्	१६४	६७ अरि वृषाम्	१६७
५१ रुधो न्यम्मौ	१६४	६८ रुषगेऽचो दि	१६७
५२ युधबुधगृधकुधसिधमुहा च		६९ हलोऽक्	१६८
ज्झ	१६४	७० त्वनत	१६८
५३ जर स्विदाम्	१६४	७१ अचोऽचाम्	१६८
५४ छिदिभिदो न्द	१६५	७२ णो हश्च चिजिपृथुधस्तुहु-	
५५ ढ कथिवर्धाम्	१६५	लूभ्य	१६८
५६ वेष्टे	१६५	७३ भावकर्मणि तु वर्यग्लुक् च	१६९
५७ समुदो लर्	१६५	७४ मर्चे	१६९
५८ खादधावि लुक्	१६५	७५ अन्त्यस्य हनखनो	१६९
५९ र सृजि	१६६		

४४ क्त्वातुतव्येषु घेत् (४ २१०) ४५ वचो वोत् (४ २११), रुदभुजमुचा
तोऽन्त्यस्य (४ २१२) ४६ दशस्तेन दृ (४ २१३) ४७ आ कृणो भूतमविष्यतोश्च
(४ २१४) ४८ रुदनमोव (४ २२६), उद्विज (४ २२७) ४९ व्रजनृतमदां च
(४ २२५) ५० गमिष्यमासा छ (४ २१५) ५१ रुधो न्यम्मा च (४ २१८)
५२ युधबुधगृधकुयसिधमुहा ज्झ (४ २१७) ५३ स्विदा ज्झ (४ २२४) ५४
छिदिभिरो न्द (४ २१६) ५५ कथिवर्धो ढ (४ २२०) ५६ वेष्ट (४ २२१)
५७ समो ह् (४ २२२) ५८ खादधावोलुक् (४ २२८) ५९ सृजो र (४ २२९)
६० सदपतोर्ड (४ २१९) ६१ प्रादेर्मिले (४ २३२) ६२ स्फुटि चले (४ २३१)
६३ शकादाना द्वित्वम् (४ २३०) ६४ उवर्णस्याव (४ २३३) ६५ युगर्गस्य गुण
(४ २३७) ६६ रुवर्णस्यार (४ २३४) ६७ वृषादीनामरि (४ २३५) ६८ रुषा
दीना दीर्घ (४ २३६) ६९ व्यञ्जनाददन्ते (४ २३९) ७० स्वरादनतो वा
(४ २४०) ७१ स्वराणां स्वरा (४ २३८) ७२ चिजिशुहस्तुनूपूराणां णो हश्च
(४ २४१) ७३ न वा कर्मभावे व्व क्यस्य च लुक् (४ २४२) ७४ म्मश्चे
(४ २४३) ७५ हन्खनोऽन्त्यस्य (४ २४४)

क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क
७६ दुहलिहवहहृहा भरत उच्च	१६९	९३ निवृपतोर्णिहोडो वा	१७३
७७ दहेर्श्वर्	१७०	९४ धवलोद्धटोर्दुमोगौ	१७३
७८ बन्धो न्ध	१७०	९५ भ्रमेवेष्टोस्तालिअण्टपरि-	
७९ रुध उपसमनो	१७०	आलौ	१७३
८० द्वे गमिगे	१७०	९६ रावो रञ्जयते	१७३
८१ ईर हृकृतृजाम्	१७१	९७ तुलिडोल्योरोहामरक्खोलौ	१७४
८२ अर्जेर्विण्ण	१७१	९८ आसघ सभावे	१७४
८३ आरभ आढप्प	१७१	९९ अपेरल्लिवपणामचच्चुप्पा	१७४
८४ णप्पणज्जौ झ	१७१	१०० गुल्लुगुच्छोत्थङ्घोव्वेल्लो-	
८५ सिप्प सिचस्सिहो	१७१	ल्लाला उन्नमे	१७४
८६ वाहिप्पो व्याहु	१७१	१०१ प्रकाशेर्णुव्व	१७४
८७ ग्रहेर्घेप्प	१७२	१०२ णिहुव्व कमे	१७४
८८ छिप्प स्पृशते	१७२	१०३ नशेर्विप्पगालनासवपल्लाव-	
८९ दीसल् दशे	१७२	हारवविउडा	१७५
९० वचेरुञ्जः	१७२	१०४ वल आरोपे	१७५
९१ ईअइज्जो यक्	१७२	१०५ विरेचेरोल्लुड्डोल्लुड्डु-	
९२ स्पृहदूजो सिहदूमौ णिचो	१७३	पल्लुत्था	१७५
		१०६ कम्पेर्विच्छोल	१७५

७६ ञ्मो दुहलिहवहहृहामुच्चात् (४ २४५) ७७ दहो ज्ञ (४ २४६)
 ७८ बन्धो न्ध (४ २४७) ७९ समनूपाद्रुधे (४ २४८) ८० गमादाना द्वित्वम्
 (४ २४९) ८१ हृकृतृजामीर (४ २५०) ८२ अर्जेर्विण्ण (४ २५१) ८३ आरभेरा-
 ढप्प (४ २५४) ८४ ज्ञो णव्वणज्जा (४ २५०) ८५ लिहसिचो सिप्प (४ २५५)
 ८६ व्याहृगेर्वाहिप्प (४ २५३) ८७ ग्रहेर्घेप्प (४ २५६) ८८ स्पृशेच्छिप्प (४ २५७)
 ८९-९० दशिवचेर्डीसडुच्च (१ १६१) ९१ ईअइज्जो क्यस्य (३ १६०) ९२ वूडो
 दूम (४ २३), स्पृह सिह (४ ३४) ९३ निवृपत्योर्णिहोड (४ २२) ९४ धवलेदुम
 (४ २४), उद्धटेदुग्ग (४ ३३) ९५ भ्रमेस्तालिअण्टतमाडो (४ ३०) ९६ रञ्जे
 राव (४ ४९) ९७ दोले रत्थोल (४ ४८), तूलोरोहाम (४ २५) ९८ सभावोरासघ
 (४ ३५) ९९ अपरन्विचच्चुप्पणामा (४ ३९) १०० उन्नमेत्थव्वोल्लालगुल्लुगु-
 च्छोपेला (४ ३६) १०१ प्रकाशेर्णुव्व (४ ४५) १०२ कमेर्णिहुव्व (४ ४४)
 १०३ नशेर्विउडनासवहारवविप्पगालपलावा (४ ३१) १०४ आरोपेर्वल (४ ४७)
 १०५ विरेचेरोल्लुड्डोल्लुड्डपल्लुत्था (४ २६) १०६ कम्पेर्विच्छोल (४ ४६)

क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क
१३८ जृम्मेऽवेर्जम्भा	१८१	१५३ दृशिरोअस्त्रणिअच्छाव-	
१३९ जुञ्जुजुजुप्पा युजे	१८१	अच्छावज्जावअज्जपुलअपु-	
१४० जनो जाजम्मौ	१८१	लोअदेक्खावअक्खपेच्छा-	
१४१ उत्थल उत्थले	१८१	वआसपासणिअसञ्चवाव	
१४२ घूर्णैधुम्मपहल्लघोलघुला	१८१	क्खान्	१८३
१४३ लिम्पो लिप	१८१	१५४ झरपज्झरपच्चडुखिरणि-	
१४४ शदेझडपक्खोडौ	१८१	डुअणिव्वला क्षरे	१८३
१४५ ने सदोर्मज्ज	१८२	१५५ कासेरवाद्रास	१८३
१४६ पुच्छ पुच्छे	१८२	१५६ न्यसेर्णिमणुमौ	१८३
१४७ गण्ठो ग्रन्थे	१८३	१५७ ग्रहेर्णिरुवारगेण्हवलहर-	
१४८ तुवरजअडौ त्वरे	१८२	पग्गाहिपच्चुआ	१८४
१४९ अतिडि तुर	१८२	तृतीयोऽध्याय ।	
१५० तुर शतृतिडि	१८२	प्रथम पाद ।	
१५१ पर्यसपल्लपल्लोद्वपल्लहत्था	१८२	१ होहुवहवा भुवेस्तु	१८५
१५२ मृदातेर्मलपरिहट्टखुड्डपन्नाड		२ पृथक्स्पष्टे णिव्वड	१८५
चड्डमड्डमडा	१८३	३ प्रमौ हुप्प	१८५

१३८ अवेर्जम्भो जम्भा (४ १५७) १३९ युजो जुञ्जुजुजुप्पा (४ १०९)
 १४० जनो जाजम्मौ (४ १३६) १४१ उत्थल उत्थले (४ १७४) १४२ घूर्णो घुल-
 घोलघुम्मपहल्ला (४ ११७) १४३ लिपो लिम्प (४ १४९) १४४ शदो झडपक्खोडौ
 (४ १३०) १४५ ने सदो मज्ज (४ १२३) १४६ प्रच्छ पुच्छ (४ ९७) १४७
 ग्रन्थो गण्ठ (४ १२०) १४८ त्वरस्तुवरजअडौ (४ १७०) १४९ त्यादिशत्रोस्तुर
 (४ १७) १५० तुरोत्यादौ (४ १७२) १५१ पर्यस पलोद्वपल्लपल्लहत्था (४ २००)
 १५२ मृदो मल्लमल्लपरिहट्टखुड्डमड्डपन्नाडा (४ १२६) १५३ दृशो निअच्छापे-
 क्खावअच्छावयज्जवज्जसच्चवेक्खावक्खावक्खावक्खावपुलोअपुलअनिआवआसपासा
 (४ १८१) १५४ क्षर खिरझरपज्झरपच्चडुखिरणिट्टुआ (४ १७३) १५५ अवा
 काशो वास (४ १७९) १५६ न्यसो णिमणुमौ (४ १९९) १५७ ग्रहो वल्लोण्हहर
 पङ्गनिरुवाराहिपच्चुआ (४ २०९)

१ भुवेहोहुवहवा (४ ६०) २ पृथक्स्पष्टे णिव्वड (४ ६२) ३ प्रमौ हुप्पो
 वा (४ ६३)

कमाङ्क	पृष्ठाङ्क	कमाङ्क	पृष्ठाङ्क
४ हु के	१८५	१८ हण शृणोते	१८८
५ हु रचिति	१८५	१९ म्लैवापच्वाऔ	१८८
६ आघ्राक्षिस्नामाङ्घणिज्झ-		२० कुञ कुण	१८८
राब्बुत्ता	१८६	२१ काणेक्षिते णिआर	१८८
७ रा वेर्लिय	१८६	२२ निष्ठम्मे निट्ठुह	१८८
८ निना लिहक्कणिलुक्कणिलिअ-		२३ श्रमे वापम्फ	१८८
लिकलुक्कणिरुग्घा	१८६	२४ सदाणोऽवष्टम्मे	१८९
९ सार प्रहु	१८६	२५ णिव्वोलो मन्थुनौष्ठमालिन्ये	१८९
१० प्रसुख्वेल्लवअल्लौ	१८६	२६ गुललश्चाटौ	१८९
११ महमहो गन्धे	१८६	२७ पअल्लो लम्बनशैथिल्ययो	१८९
१२ झरझरसुमरविम्हरहरहल		२८ क्षुरे कम्म	१८९
लुढपअरपम्हुहा स्मरते	१८७	२९ णिलुञ्छो निष्पाताच्छोटे	१८९
१३ व्याघ्रेराअड्ड	१८७	३० साहट्टसाहट्टौ सवु	१९०
१४ निस्सुर्निहरनिलदाढवर-		३१ ओहिरोग्घौ निद्र	१९०
हाढा	१८७	३२ उद्ध ओरम्मावसुऔ	१९०
१५ जाग्रैज्जग्ग	१८७	३३ ख्वो रञ्जरुण्टौ	१९०
१६ पट्ठोड्डल्लपिज्जा पिबे	१८७	३४ कोक्कवोक्कौ व्याहु	१९०
१७ धुवो धूअ	१८८	३५ सनाम आट्टड	१९०

४ के हू (४ ६४) ५ अचिति हु (४ ६९) ६ आघ्राङ्घ (४ ९३),
 स्नातेरम्भुत्त (४ ९४) क्षेणिज्झरो वा (४ २०) ७ विलिडेप्पिरा (४ ५६) ८
 लिहक्कणिलुक्कणिलिअ, (४ ५५) ९ प्रहुगे सार (४ ८४)
 १० प्रसरे पयल्लोवेल्लौ (४ ७७) ११ महमहो गन्धे (४ ७८) १२ स्मरेझरझरभरभल
 लढविम्हरसुमरपथरपम्हुहा (४ ७४) १३ व्याघ्रेराअड्ड (४ ८९) १४ निस्सरेर्णीहर-
 नीलधाढवरहाडा (४ ७९) १५ जाग्रैज्जग्ग (४ ८०) १६ पिबे पिज्जडल्लपट्ठोष्ट
 (४ ९०) १७ धूगेधूव (४ ५९) १८ श्रुटेहण (४ ५८) १९ म्लैवापच्वाऔ
 (४ ९८) २० कुञे कुण (४ ६५) २१ काणेक्षिते णिआर (४ ६६) २२ निष्ठम्मा-
 वष्टम्मे णिट्ठुहसदाण (४ ६७) २३ श्रमे वावम्फ (४ ६८) २४ निष्ठम्मावष्टम्मे
 णिट्ठुहसदाण (४ ६७) २५ मन्थुनौष्ठमालिन्ये णिव्वोल (४ ६९) २६ चाटौ
 गुलल (४ ७३) २७ शैथिल्यलम्बने पयल्ल (४ ७०) २८ क्षुरे कम्म (४ ७२)
 २९ निष्पाताच्छोटे णिलुञ्छ (४ ७९) ३० सवुगे साहरसाहट्टौ (४ ८२) ३१
 निद्रातेरोहीरौघौ (४ ९२) ३२ उद्धातेरोरम्मावसुआ (४ ९९) ३३ ख्वे रञ्जरुण्टो
 (४ ५७) ३४ व्याहगे कोक्कवोक्कौ (४ ७६) ३५ आट्टे सनाम (४ ८३)

क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क
३६ ओह्रौसराववतरेस्तु	१९०	४९ भञ्जेवेमअमुसुमूरमूरपविर-	
३७ शक्रेस्तरतीरपारचआ	१९१	ञ्जसूरसूडकरञ्जनिरञ्ज-	
३८ सोल्लपउल्लौ पचे	१९१	विरा	१९३
३९ वेअड खचे	१९१	५० गर्जेवुक्क	१९३
४० णिव्वलो मुचेहु खे	१९१	५१ ङिको वृषे	१९३
४१ अवहेडमेल्लणिल्लुञ्छोसिक-		५२ तिजेरोसुक्क	१९३
दिसडरेअवछणडा	१९१	५३ आरोलवमालौ पुञ्जे	१९३
४२ सिञ्चसिप्पौ सिचे	१९१	५४ कम्मवमुप्पुजि	१९४
४३ रचेविडविड्ढावहोग्गहा	१९२	५५ विडवमर्जि	१९४
४४ केवलाअसारवसमारोव		५६ लञ्जेर्जीह	१९४
हत्था समारचे	१९२	५७ राजे सहरेहछञ्जरिराग्घा	१९४
४५ मस्जेराउड्ढणिल्लुवुड्ढुप्पा	१९२	५८ घटेर्गड	१९४
४६ अनुव्रजते पडिअग्ग	१९२	५९ समो गल	१९४
४७ वञ्जेवेहवेलवजूर-		६० हासेन स्फुटतेर्मु	१९४
वोम्मच्छा	१९२	६१ मण्डेष्टिविडिकरिडचिञ्च-	
४८ रोसाणोवुसलुहलुच्छपुच्छ-		चिञ्चिल्लचिञ्चआ	१९४
फुसफुस्सघसहुला मार्थे	१९३	६२ तुडिरुल्लुक्कणिल्लुकोल्लूरो	
		वखुडलुक्कतोडखुड्ढुडान्	१९५

३६ अवतरेरोहरोरसौ (४ ८५) ३७ शक्रेश्चतरतीरपारा (४ ८९) ३८ पचे
 सोल्ल पउल्लो (४ ९०) ३९ खचेवेअड (४ ८९) ४० हु खे णिव्वल (४ ९२).
 ४१ मुचेश्चङ्गावहेडमेल्लोसिकोअवणिल्लुञ्छवसाडा (४ ९१) ४२ सिचे सिञ्चसिम्पौ
 (४ ९६) ४३ रचेरुग्गहावहविडविड्ढा (४ ९४) ४४ समारचेरवहत्थसारवसमार-
 केलाया (४ ९५) ४५ मस्जेराउड्ढणिल्लुवुड्ढुप्पा (४ १०१) ४६ अनुव्रजे पडिअग्ग-
 (४ १०७) ४७ वञ्जेवेहवेलवजूरवोम्मच्छा (४ ९३) ४८ मृजेरुवुसलुञ्छपुञ्छपुस-
 फुसपुसलुहलुलोसाणा (४ १०५) ४९ भञ्जेवमयमुसुमूरमूरसूरसूडविरपविरञ्जकरञ्ज-
 नीरञ्जा (४ १०५) ५० गर्जवुक्क (४ ९८) ५१ वृषे ङिक (४ ९९) ५२ तिजेरोसुक्क-
 (४ १०४) ५३ पुञ्जेरोलवमालौ (४ १०२) ५४ वोपेन कम्मव (४ १११) ५५
 अर्जेविडव (४ १०८) ५६ लस्जेर्जीह (४ १०३) ५७ राजेरग्गछञ्जसहरीररेहा
 (४ १००) ५८ घटेर्गड (४ ११२) ५९ समो गल (४ ११३) ६० हासेन स्फुटे-
 र्मु (४ ११४) ६१ मण्डेष्टिञ्चचिञ्चअचिञ्चिल्लीडटिविडिका (४ ११५) ६२ तुडे-
 स्तोडतुड्ढुडुडोवखुडो लुक्कणिल्लुक्कलुक्कोडूरा (४ ११६)

क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क
६३ घुसलविरोलौ मन्थे	१९५	७६ सतपा झख	१९७
६४ ढसोत्यधौ विवृतिरुधो	१९५	७७ ओअगसमानौ व्यापि	
६५ णिहर आक्रन्दे	१९५	समाप्यो	१९७
६६ ओअन्दोहालौ छिदेराडा	१९५	७८ णिरवो वुभुक्ष्याक्षिप्यो	१९७
६७ णिल्लूरल्लूरणिव्वरणिच्छल-		७९ क्षिपिरिड्डुस्वपरिहुलघत्तलुह	
दुहावणिज्झोडा	१९५	फेळणोल्लसोल्लगल्लथान्	१९७
६८ अट्ट कथे	१९६	८० उत्क्षिपिरुत्थगघोसिक्रहम्बु-	
६९ कथेर्वज्जरपज्जरसग्घसास		वाल्लत्थगुल्लुगुञ्छाब्भुत्तान्	१९७
साहचवजप्पपिसुण		८१ वेपेराअब्बाअज्झौ	१९८
बोल्लोव्वाला	१९६	८२ विरणडौ गुपे	१९८
७० दु खे णिव्वर	१९६	८३ चचारवेलवावुपालमे	१९८
७१ निषेधेर्हक्क	१९६	८४ खउरपड्डुहौ क्षुमे	१९८
७२ जूर कुधे	१९६	८५ प्रदीपे सधुक्काब्भुत्ततेअव-	
७३ विसुरश्च खिदे	१९६	सधुमा	१९८
७४ तड्डुवविण्णतड्डुतड्डुस्तने	१९६	८६ अल्लिअ उपसर्पे	१९८
७५ निर पद्यतेर्वल	१९७	८७ कमवसलिसलोद्दा स्वपे	१९८

६३ मन्थेर्घुसलविरोलौ (४ १२१) ६४ विवृतेर्ढस (४ ११८), ढसोत्यध (४ १३३) ६५ आक्रन्देर्णीहर (४ १३१) ६६ आडा ओअन्दोहालो (४ १२५) ६७ छिदेर्दुहावणिच्छल्लणिज्झोडणिव्वरणिल्लूरल्लूरा (४ १२४) ६८ कथेऽट्ट (४ ११९) ६९ कथेर्वज्जरपज्जरोप्पालपिसुणसघबोल्लचवजप्पसीससाहा (४ २) ७० दु खे णिव्वर (४ ३) ७१ निषेधेर्हक्क (४ १३४) ७२ कुवेर्जूर (४ १३५) ७३ खिदेर्जूर-विसूरौ (४ १३२) ७४ तनेस्तड्डुतड्डुतड्डुवविरल्ला (४ १३७) ७५ निर पद्यतेर्वल (४ १२८) ७६ सतपेर्क्षख (४ १४०) ७७ व्यापेरोअग (४ १४१), समापे समाण (४ १४२) ७८ वुभुक्षिवीज्योर्णीरववोज्जौ (४ ५), आक्षिपेर्णीरव (४ १४५) ७९ क्षिपेर्गल्लत्थाड्डुक्खसोल्लपेळ्णोल्लुहल्लुहल्लुपरीघत्ता (४ १४३) ८० उत्क्षिपेर्गुल्लुगुञ्छो-त्थंघाल्लत्थोब्भुतोत्तिस्सिक्रहक्खुवा (४ १४४) ८१ वेपेरायम्बायज्झौ (४ १४७) ८२ गुपेर्विरणडौ (४ १५०) ८३ उपालम्भेर्क्षखपचारवेलवा (४ १५६) ८४ क्षुमे खउरपड्डुहौ (४ १५४) ८५ प्रदीपेस्तेअवसड्डुमसधुक्काब्भुत्ता (४ १५२) ८६ उप सपरल्लिअ (४ १३९) ८७ स्वपे कमवसलिसलोद्दा (४ १४६)

क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क
८८ बडबडो विलपे	१९९	९७ गमिरणुवज्जावज्जासाकुसो-	
८९ रभिराडो रम्मडवौ	१९९	कुसोइच्छाईअवहरावसे-	
९० भाराक्रान्ते नमेर्निसुड	१९९	हवडअवरिअलवरिअल्लवो-	
९१ उब्भाववेल्लणिसरकोड्डुम-		ल्लणिरिणासवच्छुडुणिण-	
सक्खुडुखेडुमोहाअकिलि-		णिम्महपच्छन्दणिलुक्क	
किञ्चा रमते	१९९	रम्मणिणिवहान्	२००
९२ पडिसापारिसामौ शमे	१९९	९८ प्रत्यागमागमाभ्यागमा पल्लो-	
९३ लुमे सभाव	१९९	ट्टाहिपच्छुओम्मच्छा	२०१
९४ आक्रामिरोहावोत्थार-		९९ रिहरिगौ प्रविशे	२०१
च्छुन्दान्	२००	१०० सगमोऽब्भिड	२०१
९५ विश्रमेर्णिप्पा	२००	१०१ डिप्पणिड्डुहौ विगले	२०१
९६ डुण्डुल्लडुमडण्डल्लभमाड		१०२ णिवहणिरणासणिरिणिज्ज-	
भम्मभमुडतलअण्टझण्ट-		रोञ्चचड्डा पिपे	२०१
गुमटिरिटिल्लपरिपरघमचक्क-		१०३ बलेव्वम्फ	२०१
मभमडघसझम्पडुसा		१०४ भ्रशे पिडुपिट्टुल्लुल्ल-	
भ्रमे	२००	पुड्डुडा	२०२
		१०५ भवेव्वुक्क	२०२

८८ विलपेअखवडवडौ (४ १४८) = ८९ आडो रमे रम्मडवौ (४ १५५)
 ९० भाराक्रान्ते नमेर्निसुड (४ १५८) ९१ रमे सक्खुडुवेड्डोब्भावकिलि-
 किञ्चकोट्टुममोहायणीसरवेला (४ १६८) ९२ शमे पडिसापारिसामौ (४ १६७)
 ९३ लुमे सभाव (४ १५३) ९४ आक्रमेरोहावोत्थारच्छुन्दा (४ १६०) ९५
 विश्रमेर्णिप्पा (४ १५९) ९६ भ्रमेष्टिरिटिल्लडुण्डुल्लडण्डल्लचक्कम्मभम्मडभमडभमाडतल-
 अण्टझण्टझम्पमुमगुमफुमफुसडुमडुसपरीपरा (४ १६१) ९७ गमेरईअच्छाणुव-
 ज्जावज्जासोविकुसावकुसपच्चडुपच्छन्दणिम्महणीणीणिलुक्कपदअरम्मपरिअल्लवोलपरिअल-
 णिरिणासणिवहावसेहावहरा (४ १६२) ९८ आडा अहिपच्छुअ (४ १६३) प्रत्याङ्ग
 पलोट्ट (४ १६६), अभ्याडोऽम्मत्थ (४ १६५) ९९ प्रविशे रिअ (४ १६३) १००
 समा अब्भिड (४ १६४) १०१ विगलेस्थिप्पणिट्टुहा (४ १७५) १०२ पिपेर्णिवह-
 णिरिणासणिरिणज्जरोञ्चचड्डा (४ १८५) १०३ दलिवल्लोविसट्टवम्मौ (४ १७६).
 १०४ भ्रशे फिडफिट्टुडुफुट्टुक्कमुल्ला (४ १७७) १०५ भवेव्वुक्क (४ १८६)

क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क
१०६ पुरग्धवाग्घोडाहिरेमागु		११८ विसट्टो दले	२०४
माड्डुमा	२०२	११९ त्रसेर्वज्जडरौ	२०४
१०७ आहाहिलघवच्चाहिल		१२० वोज्जो वीजेश्च	२०४
क्खमहसिहचिल्लुम्प-		१२१ गवेषेर्धत्तगमेसडुण्डुल-	
चम्पा काक्षे	२०२	डण्डोला	२०४
१०८ नशिखहरावसेहणिवहप		१२२ तक्षेञ्चञ्छरम्परम्फा	२०४
डिसासेहणिरिणासान्	२०२	१२३ हसेर्गुञ्ज	२०४
१०९ साअट्ठाणच्छकड्ढाच्छा-		१२४ दहिरहिल्लालुक्खौ	२०४
अच्छाणच्छा कृषे	२०२	१२५ विकसे कोआसवोसग्गौ	२०५
११० असावक्खोड	२०३	१२६ श्लिषोऽवआससामग्ग-	
१११ उल्लसेरुसलोसुम्मारोअ		परिअन्ता	२०५
णिल्लसगुञ्जोल्लपुलआआ	२०३	१२७ जुगुप्सतेर्दुग्गुञ्जझूण	
११२ सदिशोऽप्पाह	२०३	दुग्गुच्छा	२०५
११३ त्रसेर्घिस	२०३	१२८ वलग्गचडमारुहे	२०५
११४ भासेर्भिस	२०३	१२९ हुल्लो लक्ष्यात् स्वले	२०५
११५ प्रतीक्षेर्विहिरविरमाल-		१३० गाहोऽवाद्वाह	२०५
सामआ	२०३	१३१ गुम्मगुम्मडौ मुहे	२०५
११६ स्ससेर्हसडिम्मौ	२०३	१३२ अपुण्णगा केन	२०६
११७ मृक्षेश्चोप्पड	२०४	१३३ धातवोऽर्थान्तरेष्वपि	२१६

१०६ पुरेग्घाडाग्घवोडुमाडगुमाहिरेमा (४ १६९) १०७ काक्षेराहाहिलघाहिलख-
वच्चवम्फमहसिहचिल्लुम्पा (४ १९२) १०८ नशेरिणासणिवहावसेहणिसासेहावहरा
(४ १७८) १०९ कृषे कडटसाअड्टाञ्चाणच्छायच्छाड्छा (४ १८७) ११० असाव-
क्खोड (४ १८८) १११ उल्लसेरुसलोसुम्मणिञ्जसपुलआअगुज्जोल्लारोआ (४ २०२)
११२ सदिशेरप्पाह (४ १८०) ११३ त्रसेर्घिस (४ २०४) ११४ भासेर्भिस
(४ २०३) ११५ प्रतीक्षे सामयविहोरविरमाला (४ १९३) ११६ स्ससेर्हसडिम्मौ
(४ १९७) ११७ मृक्षेश्चोप्पड (४ १९१) ११८ दलिवल्लोर्विसड्वम्फौ (४ १७६)
११९ त्रसेर्धर्गवोज्जवज्जा (४ १९८) १२० बुभुक्षिवीज्योर्णारववोज्जौ (४ ५)
१२१ गवेषेर्दुण्डुल्लण्डोल्लगमेसघत्ता (४ १८९) १२२ तक्षेस्तच्छञ्छरम्परम्फा
(४ १९४) १२३ हसेर्गुञ्ज (४ १९६) १२४ दहेरहिल्लालुक्खौ (४ २०८) १२५
विकसे कोआसवोसट्टौ (४ १९५) १२६ श्लिषे सामग्गावयासपरिअन्ता (४ १९०)
१२७ जुगुप्सतेर्दुग्गुञ्जदुग्गुञ्छा (४ ४) १२८ आहेश्चडवलग्गा (४ २०७) १३०
अवाद्वाहेवाह (४ २०५) १३१ मुहेर्गुम्मगुम्मडौ (४ २०७) १३२ केनाप्पुण्णा-
दय (४ २५८) १३३ धातवोऽर्थान्तरेऽपि (४ २५९)

क्रमाङ्क	द्वितीय पाद ।	पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क
१	दस्तस्य शौरसेन्यामखाव		१८ एवार्ये एव	२२०
	चोऽस्तो	२१७	१९ हञ्जे चेत्याह्वाने	२२०
२	अघ क्वचित्	२१७	२० अतो डसेर्दुदोश्	२२०
३	तावति खोर्वा	२१७	२१ आत्सावामन्य इनो न	२२०
४	थो घ	२१७	२२ म	२२०
५	इहहचोर्हस्य	२१८	२३ भवताम्	२२१
६	भुवो भ	२१८	२४ भविष्यति स्सि	२२१
७	अन्त्यादिदेति मो ण	२१८	२५ इचेचोर्दद्	२२१
८	यो ग्य	२१८	२६ शेष प्राकृतवत्	२२१
९	पूर्वस्य पुरव	२१८	२७ मागध्यां शौरसेनीवत्	२२२
१०	इअदूणौ क्त्व	२१८	२८ त्वाङ्गाहो डस	२२३
११	कृगमोर्दुअ	२१९	२९ आमो डाहड्	२२३
१२	इदानीमो द्वाणि	२१९	३० सौ पुस्येलत	२२४
१३	तस्मात्ता	२१९	३१ हगेऽहवयमो	२२४
१४	णं नन्वथे	२१९	३२ छोऽनादौ श्र	२२४
१५	अम्महे हर्षे	२१९	३३ क्ष ऋक	२२४
१६	हीही विदूषके	२१९	३४ स्क प्रेक्षाचक्षे	२२४
१७	हीमाणहे निर्वेदविस्मये	२२०	३५ स सषो सयोगेऽग्रीष्मे	२२५

१ तो दोऽनादौ शौरसेन्यामयुक्तस्य (४ २६०) २ अघ क्वचित् (४ २६१), ३ वादेस्तावति (४ २६२) ४ थो व (४ २६७) ५ इहहचोर्हस्य (४ २६८) ६ भुवो भ (४ २६९) ७ मोऽन्त्याणो वेदेतो (४ २७९) ८ न वा यो ग्य (४ २६२) ९ पूर्वस्य पुरव (४ २७०) १० क्त्व इयदूणौ (४ २७१) ११ कृगमो डडुअ (४ २७२) १२ इदानीमो द्वाणि (४ २७७) १३ तस्मात्ता (४ २७८) १४ ण नन्वथ (४ २८३) १५ अम्महे हर्ष (४ २८४) १६ हीही विदूषकस्य (४ २८५) १७ हीमाणहे विस्मयनिर्वेदे (४ २८२) १८ एवार्ये ग्येव (४ २८०) १९ हञ्जे चेत्याह्वाने (४ २८१) २० अतो डसेर्दोडाहू (४ २७६) २१ आ आमन्त्र्ये सौ वेनो न (४ २६३) २२ मो वा (४ २६४) २३ भवद्भवतो (४ २६५) २४ भविष्यति स्सि (४ २७५) २५ दिरिचेचो (४ २७३) २६ शेष प्राकृतवत् (४ २८६) २७ शेष शौरसेनीवत् (४ ३०२) २८ अवर्णाद्वा डसो डाह (४ २९९) २९ आमो डाहं वा (४ ३००) ३० अत एत्सो पुसि मागध्याम् (४ २८७), ३१ अहवयमोर्दगे (४ ३०१) ३२ छस्य श्रोऽनादौ (४ २९५) ३३ क्षस्य ऋक (४ २९६) ३४ स्क प्रेक्षाचक्षो (४ २९७) ३५ सषो सयोगे सोऽग्रीष्मे (४ २८९)

क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क
३६ झो श्लौ	२२५	५३ टा नेन तदिदमो	२२८
३७ न्यण्यज्ञा जर्	२२५	५४ नाए ख्रियाम्	२२८
३८ जो व्रजे	२२५	५५ डसेस्तोतुशत	२२९
३९ जयद्या य	२२५	५६ तडिजेच	२२९
४० छट्टौ स्तम्	२२६	५७ एय्य एव भविष्यति	२२९
४१ स्थर्थौ स्तम्	२२६	५८ इय्यो यक	२२९
४२ चिष्टस्तिष्ठस्य	२२६	५९ कृजो डीर	२२९
४३ नो नणो पैशाच्याम्	२२६	६० कत्वा तून	२३०
४४ न्यण्यज्ञां जर्	२२६	६१ एव दूहनत्थनौ	२३०
४५ राज्ञो ज्ञो वा चिच्	२२७	६२ शेष शौरसेनीवत्	२३०
४६ तत्तदो	२२७	६३ न प्रायो लुक्कादिच्छल्लषट्-	
४७ शषो स	२२७	शम्यन्तसूत्रोक्तम्	२३०
४८ लो ल	२२७	६४ रो लस्तु चूलिकापैशा-	
४९ दुस्तिर्याहशगे	२२८	च्याम्	२३०
५० र्यस्त्रष्टा रिअसिनसिटा-		६५ गजडदबघझढधभा कचट	
कचित्	२२८	तपखल्लठथफाल्	२३१
५१ टोस्तु तु	२२८	६६ अन्येषामादियुजि न	२३१
५२ य पो हृदये	२२८	६७ शेष प्राग्वत्	२३१

३६ रसोर्लशौ (४ २८८) ३७ न्यण्यज्ञा ज्ज (४ २९३) ३८ व्रजो ज (४ २९४)
 ३९ जयद्या य (४ २९२) ४० छट्टयोस्त (४ २९०) ४१ स्थर्थयोस्त (४ २९१) ४२
 तिष्ठचिष्ठ (४ २९८) ४३ णो न (४ ३०६) ४४ ज्ञो ज्ज पैशाच्याम् (४ ३०३),
 न्यण्योर्ज्ज (४ ३०५) ४५ राज्ञो वा चिच् (४ ३०४) ४६ तदोस्त (४ ३०७)
 ४७ शषो स (४ ३०९) ४८ लो ल (४ ३०८) ४९ यादशादेर्दुस्ति (४ ३१७)
 ५० र्यस्त्रष्टा रियसिनसिटा कचित् (४ ३१४) ५१ टोस्तुर्वा (४ ३११) ५२ हृदये
 यस्य प (४ ३१०) ५३-५४ तदिदमोष्टा नेन ख्रिया तु नाए (४ ३२२) ५५ अतो
 व्सेर्डातोडातू (४ ३२१) ५६ इचेच (४ ३१८), आत्तेश्च (४ ३१९) ५७ भविष्यत्येय्य
 एव (४ ३२०) ५८ क्यस्येय्य (४ ३१५) ५९ कृजो डीर (४ ३१६) ६० कत्वस्तून
 (४ ३१२) ६१ दूहनत्थनौ एव (४ ३१३) ६२ शेष शारसेनीवत् (४ ३२३)
 ६३ न कगचजादिषट्शम्यन्तसूत्रोक्तम् (४ ३२४) ६४ रस्य लो वा (४ ३२६)
 ६५ चूलिकापैशाचिके तृतीयतुर्ययोराद्यद्वितीयौ (४ ३२५) ६६ नादियुज्योरन्येषाम्
 (४ ३२७) ६७ शेष प्राग्वत् (४ ३२८)

क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क
तृतीय पाद ।		१२ डेतुलडेवडावियत्कियति च	
१ प्रायोऽपभ्रशोऽचोऽच्	२३२	व्यादेर्वतुप	२३९
२ अचोऽस्तवोऽखौ कखतथ		१३ डेतुहे त्रल	२३९
पफा गघदधबभान्	२३२	१४ यत्तदोडैत्तु	२४०
३ तु मो ड्वम्	२३४	१५ कुत्रात्रे च डेत्यु	२४०
४ ह्यो म्हम्	२३४	१६ त्वतलौ प्पणम्	२४०
५ रो लुकमध	२३४	१७ तव्यस्य एव्वइएव्वउ एवा	२४१
६ क्वचिदभूतोऽपि	२३५	१८ क्व इ इउ इवि अवि	२४२
७ विपदापत्सपदि द इ	२३५	१९ एप्प्येप्पिण्वेव्येविणु	२४३
८ कय यथा तथा डिहडिध		२० तुम एवमणाणहमणहिं च	२४४
डिमडेमास्थादे	२३६	२१ गमेस्त्वेप्पिण्वोरेलुक्	२४४
९ दादेडैहो याहक्ताहक्कीहगी-		२२ तनो णअल्	२४५
हशाम्	२३७	२३ छस्य युष्मदादेर्डार-	२४६
१० डरसोऽताम्	२३८	२४ जणि जणु न नइ नावइ	
११ यावत्तावत्युमहिंमा वादे	२३८	नाइ इवार्यै	२४६
		२५ तणेण रेसि रेसि तेहिं केहिं	
		तादर्थ्यै	२४८

१ स्वराणां स्वरा प्रायोऽपभ्रशे (४ ३२९) २ अनादौ स्वरादसयुक्तानां कखतधपफा गघदधबभा (४ ३९६) ३ मोऽनुनासिको वो वा (४ ३९७) ४ म्हो म्भो वा (४ ४१२) ५ वाधो रो लुक् (४ ३९८) ६ अभूतोऽपि क्वचित् (४ ३९९) ७ आपद्विपत्सपदा द इ (४ ४००) ८ कथं यथा तथा थोदरेमेमेहेधा ङत (४ ४०१) ९ याहक्ताहक्कीहगीहशा दादेडैह (४ ४०२) १० अता डइस् (४ ४०३) ११ यावत्तावतोर्वादिर्म उ महिं (४ ४०४) १२ वा यत्तदोऽतोडैवड (४ ४०७) १३ त्रस्य डेतुहे (४ ४३६) १४ यत्रतत्रयोस्त्रस्य डिदेत्थवत्तु (४ ४०४) १५ एत्थु कुत्रात्रे (४ ४०५) १६ त्वतलो प्पण (४ ४३७) १७ तव्यस्य इएव्वउ एव्वउ एवा (४ ४३८) १८ क्व इइउइविअवय (४ ४३९) १९ एप्प्येप्पिण्वेव्येविणव (४ ४४०) २० तुम एवमणाणहमणहिं च (४ ४४१) २१ गमेरोप्पिण्वेप्पोरेलुक्वा (४ ४४२) २२ तनोणअ (४ ४४३) २३ युष्मदादेरीयस्य डार (४ ४३४) २४ इवाथ ननउनाइ-नावइजणिजगव (४ ४४४) २५ तादर्थ्यै केहितेहिरोसिरेसितणेणा (४ ४२५)

क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क
२६ स्वार्थे डु पुनर्विनाध्रुवम्	२४९	४३ दिवा दिवे	२५८
२७ डेडाववश्यम्	२४९	४४ सह सह	२५८
२८ परमेकशसोर्डडि	२५०	४५ मा म	२५९
२९ अडडडुल्ला स्वार्थिक-		४६ कुत कउ कहतिहु	२५९
कलुक् च	२५१	४७ अथवा मनागहवइ मणाउ	२६०
३० तद्योगजाश्च	२५२	४८ इतसेत्तहे	२६१
३१ डीत स्त्रियाम्	२५३	४९ पश्चात्पच्छइ	२६१
३२ अदन्ताड्डा	२५३	५० ततस्तदा तो	२६१
३३ इदतोऽति	२५४	५१ त्वनुसाहावन्यथासर्वौ	२६१
३४ इदानीमेव्वहि	२५४	५२ किं काइकवणौ	२६१
३५ एव जि	२५४	५३ उन्नविच्चवुत्ता विषण्ण-	
३६ एवमेम	२५५	वर्त्मोक्ता	२६२
३७ नहि नाहि	२५५	५४ अत्तु परस्परस्य	२६२
३८ प्रत्युत पच्चलिउ	२५५	५५ अन्यादशस्याण्णाइसावरा-	
३९ एवमेव एमइ	२५६	इसौ	२६३
४० सम समाणु	२५६	५६ वहिल्लागा शीघ्रादीनाम्	२६३
४१ किल किर	२५७	५७ हुहुबुधिग्धिगा शब्दचेष्टा-	
४२ पणिम प्राइम प्राउ प्राइव		नुकृत्यो	२७०
प्रायस	२५७	५८ अनर्थका घइमादय	२७१

२६ पुनर्विना स्वार्थे डु (४ ४२९), एव पर सम ध्रुव मा मनाक एम्ब पर समाण ध्रुव म मणाउ (४ ४१८) २७ अवश्यमो डेडो (४ ४२७) २८ एकशसो ड (४ ४२८) २९ अडडडुल्ला स्वार्थिककलुक् च (४ ४२९) ३० योगजाश्चैषाम् (४ ४३०) ३१ स्त्रियां तदन्ताड्डी (४ ४३१) ३२ आन्तान्ताड्डा (४ ४३२) ३३ अस्येदे (४ ४३३) ३४ ३६ पश्चादेवमेवेवेदानो प्रत्युतेतस पच्छइ एम्बइ जि एम्बहि पच्चलिउ एत्तहे (४ ४२०) ३७ किलाथवादिवासहनहे किराहवइ दिवे सह नाहि (४ ४१९) ३८-३९ = (४ ४२०) ४० = (४ ४१८) ४१ = (४ ४१९) ४२ प्रायस प्राउ प्राइव प्राइम्बपणिम्वा (४ ४१४) ४३ ४४ = (४ ४१९) ४५ = (४ ४१८) ४६ कुतस कउ कहतिहु (४ ४१६) ४७ = (४ ४१९) ४८ ४९ = (४ ४२०) ५० ततस्तदोस्तो (४ ४१७) ५१ वान्यथोऽनु (४ ४१५), सर्वस्य साहो वा (४ ३६६) ५२ किम काइकवणौ वा (४ ३६७) ५३ विषण्णोक्तवर्त्मनो वुन्नवुत्तविच्च (४ ४२१) ५४ परस्परस्यादिर (४ ४०९) ५५ अन्यादशोऽन्नाइसावराइसौ (४ ४१३) ५६ शीघ्रादीना वहिल्लादय (४ ४२२) ५७ हुहुबुधुग्धादय शब्दचेष्टानुकरणयो (४ ४२३) ५८ घइमादयोऽनर्थका (४ ४२४)

क्रमाङ्क	चतुर्थ पाद ।	पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क
	१ दिहौ सुपि	२७३	१७ सुससो	२८१
	२ स्वम्यम उत्	२७५	१८ हो जसामन्त्र्ये	२८२
	३ ओत्सौ पुसि तु	२७५	१९ हिं मिस्सुपो	२८२
	४ ए भिसि	२७६	२० स्त्रिया डेहिं	२८२
	५ टि	२७६	२१ डस्टस्योर्हे	२८२
	६ डिनेच्च	२७६	२२ हुमाम्भ्यसो	२८३
	७ डसेर्हेहु	२७७	२३ उदोतौ जश्शस	२८४
	८ भ्यसो हु	२७७	२४ ई नपि	२८४
	९ सुस्सुहो डस	२७७	२५ कान्तस्यात उ स्वमो	२८५
	१० आमो ह	२७८	२६ सर्वगात् डि हिं	२८५
	११ टो णानुस्वारौ	२७८	२७ डसिर्हे	२८६
	१२ ए चेदुत	२७८	२८ तु किमो डिह	२८६
	१३ हि हे डिडस्यो	२७९	२९ डस सुश यत्तत्किभ्य	२८६
	१४ हु भ्यस	२८०	३० स्त्रिया डहे	२८७
	१५ आमोर्हं च	२८०	३१ यत्तद् धु तु स्वमो	२८७
	१६ डसो लुक्	२८१	३२ इदम इमु नपुसके	२८८
			३३ एतदेह एहो एहु स्त्रीनृनपि	२८८

१ स्यादौ दीर्घस्त्वौ (४ ३३०) २ स्यमोरस्योत् (४ ३३१) ३ सौ पुस्योद्वा (४ ३३२) ४ मिस्सेद्वा (४ ३३५) ५ एट्ठि (४ ३३३) ६ डिनेच्च (४ ३३४) ७ डसेर्हेहु (४ ३३६) ८ भ्यसो हु (४ ३३७) ९ डस सुहोस्सव (४ ३३८) १० आमो ह (४ ३३९) ११ आट्ठो णानुस्वारौ (४ ३४२) १२ ए चेदुत (४ ३४३) १३ १४ डसिभ्यस्डिना हेहुद्वय (४ ३४१) १५ हु चेदुद्भ्याम् (४ ३४०) १६ षष्ठ्या (४ ३४५) १७ स्यमज्जसासा लुक् (४ ३४४) १८ आमन्त्र्ये जसो हो (४ ३४६) १९ मिस्सुपोहिं (४ ३४७) २० डेहिं (४ ३५२) २१ डसडस्योर्हे (४ ३५०) २२ भ्यसामोर्हु (४ ३५१) २३ स्त्रियां जसूशसोर्द्धोत् (४ ३४८) २४ क्लीबे जसूशसोरि (४ ३५३) २५ कान्तस्यात उं स्यमो (४ ३५४) २६ डेहिं (४ ३५७) २७ सर्वादेर्डेसर्हा (४ ३५५) २८ किमो डिहे वा (४ ३५६) २९ यत्तत्किभ्यो डसो डामुर्न वा (४ ३५८) ३० स्त्रियां डहे (४ ३५९) ३१ यत्तद् स्यमोर्धुत् (४ ३६०) ३२ इदम इमु क्लीबे (४ ३६१) ३३ एतद् स्त्रीपुक्लीबे एह एहो एहु (४ ३६२)

क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क
३४ जश्शसोरेइ	२८८	५० सुपाग्हासु	२९५
३५ ओइ अदस	२८९	५१ लटो हिं वा झइयो	२९५
३६ इदम आअ	२८९	५२ हि थास्सिपो	२९५
३७ सौ युष्मदस्तुहु	२९०	५३ सत्तम्याश्च	२९६
३८ तुम्हे तुम्हइ जश्शसो	२९०	५४ हु थध्वमो	२९६
३९ भिसा तुम्हेहिं	२९०	५५ उं मिबिटो	२९७
४० डयग्मा पइ तइ	२९१	५६ हु मस्महिडो	२९७
४१ तुज्ज तुघ्र तउ डसिडसा	२९२	५७ इदुदेत्स्वहे	२९८
४२ सुपा तुम्हासु	२९३	५८ स्यस्य सो लटि	२९९
४३ तुम्हहमाम्भ्यस्भ्याम्	२९३	५९ पर्याप्तौ भुव पहुच्च	२९९
४४ अस्मदोऽम्हह	२९३	६० व्रजेर्वञ्ज	३००
४५ सौ हउं	२९३	६१ वृजो वुव	३००
४६ मइ डयग्मा	२९३	६२ क्रिये कीसु	३००
४७ डस्डसिना महु मज्झु	२९४	६३ पस्सगण्हौ दशिग्रहो	३०१
४८ अम्हइ अम्हे जश्शसो	२९४	६४ तक्षाद्याभ्छोल्लादीन्	३०१
४९ भिसाम्हेहिं	२९५		

३४ एइज्जसोरेइ (४ ३६३) ३५ अदस ओइ (४ ३६४) ३६ इदम आअ (४ ३६५) ३७ युष्मद सौ तुहु (४ ३६८) ३८ जस्शसोस्तुम्हे तुम्हइ (४ ३६९) ३९ भिसा तुम्हेहिं (४ ३७१) ४० टाडयमा पइ तइ (४ ३७०) ४१ डसिडस्य तउ तुज्ज तुघ्र (४ ३७२) ४२ तुम्हासु सुपा (४ ३७४) ४३ भ्यसाम्भ्या तुम्हह (४ ३७३) ४४ अम्हह भ्यसाम्भ्याम् (४ ३८०) ४५ सावस्मदो हउं (४ ३७५) ४६ टाडयमा मइ (४ ३७७) ४७ महु मज्झु डसिडस्य (४ ३७९) ४८ जस्शसोरेइ अम्हइ (४ ३७६) ४९ अम्हेहिं भिसा (४ ३७८) ५० सुपा अम्हासु (४ ३८१) ५१ त्यादेराद्यत्रयस्य सबन्धिनी हिं न वा (४ ३८२) ५२ मध्यत्रयस्याद्यस्य हि (४ ३८३) ५३ पड बहुत्वे हु (४ ३८४) ५५ अन्त्यत्रयस्याद्यस्य उ (४ ३८५) ५६ बहुत्वे हु (४ ३८६) ५७ हिस्वयोरिदुदेत् (४ ३८७) ५८ वत्स्यतिस्स्य स (४ ३८८) ५९ भुव पर्याप्तौ हुच्च (४ ३९०) ६० व्रजेर्वञ्ज (४ ३९२) ६१ वृजो वुवो वा (४ ३९१) ६२ क्रिये कीसु (४ ३८९) ६३ दशोपस्स (४ ३९३), ग्रहेर्गण्ह (४ ३९४) ६४ तक्षाद्यादीनां छोल्लादय (४ ३९५).

क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क
६५ हो स्तोखच्चारलाघवम्	३०३	६९ शौरसेनीवत्	३०४
६६ बिन्दोरन्ते	३०३	७० तद्व्यत्ययश्च	३०५
६७ हलस्थैङ	३०३	७१ शेष सस्कृतवत्	३०६
६८ लिङ्गमतन्त्रम्	३०३	७२ झाडगास्तु देश्या सिद्धा	३०६

६५ कादिस्थैदोतोखच्चारलाघवम् (४४१०) ६८ लिङ्गमतन्त्रम् (४४४५).
 ६९ शौरसेनीवत् (४४४६) ७० व्यत्ययश्च (४४४७) ७१ शेष सस्कृतवत्सिद्धम्
 (४४४८).

परिशिष्टं द्वितियम्

प्राकृतसूत्राणामकारादिक्रमेणानुक्रमणिका

पृष्ठाङ्कः	क्रमाङ्कः
३८ अइ तु वैरादौ	१ २ १०२
१५ अक्षयर्थकुलाद्या वा	१ १ ५१
१७६ अचुक्कवाकौ विज्ञापे	२ ४ १११
१६८ अचोऽचाम्	२ ४ ७१
२३२ अचोऽस्तवोऽखौ कखतथ-	
पफा गघदधबभान्	३ ३ २
१९६ अट्ट कथे	३ १ ६८
२५१ अडडडुल्ला स्वार्थिककलुक् च	३ ३ २९
१२० अण णाई नञर्थे	२ १ ६१
१५३ अत एवैच् से	२ ४ ७
१८२ अतिडि तु	२ ४ १४९
२२० अतो डसेदुदीश	३ २ २०
१२६ अतो डो विसर्ग	२ २ १२
२६२ अत्खु परस्परस्य	३ ३ ५४
१३९ अत्सुस्सिहिस्से	२ २ ७८
२६० अथवा मनागहवइ मणाड	३ ३ ४७
२५३ अदन्ताड्वा	३ ३ ३२
१५५ अदेल्लुक्पात्खोरत	२ ४ १५
५३ अद्रुमे कदल्याम्	१ ३ ४३
२१७ अघ काचित्	३ २ २
२७१ अनर्थका घइमादय	३ ३ ५८
१३७ अनिदमेतदस्तु कियत्तद	
स्त्रिया च हि	२ २ ६४
३ अनुकमन्यशब्दानुशासनवत्	
	१ १ २

पृष्ठाङ्कः	क्रमाङ्कः
१९२ अनुव्रजते पडिअग्ग	३ १ ४६
९ अन्तरि च नाचि	१ १ २७
१६२ अन्त्यस्य वचिमुचिरुदि-	
श्रुमुजा डोत्	२ ४ ४५
१६९ अन्त्यस्य हनखनो	२ ४ ७५
९ अन्त्यहलोऽश्रुदुदी	१ १ २५
२१८ अन्यादिदेति मो ण.	३ २ ७
२६३ अन्यादशस्याण्णाइसावराइसौ	३ ३ ५५
२३१ अन्येषामादियुजि न	३ २ ६६
६४ अपतौ घरो गृहस्य	१ ३ ९६
२०६ अपुण्णगा केन	३ १ १३२
१७ अपे पदात्	१ २ ५
११६ अब्भो पश्चात्तापसूचनादु ख-	
सभाषणापराधानन्दादर-	
खेदविस्मयविषादभये	२ १ ४१
१२३ अम	२ २ २
१४३ अमा तुमे तुण च	२ ३ २
२१९ अम्महे हर्षे	३ २ १५
२९४ अम्हइ अम्हे जइशसो	३ ४ ४८
१४७ अम्ह मज्झ मज्झ मइ मह	
महं मे च डसा	२ ३ २५
१४७ अम्ह मम भ्यसि	२ ३ २४
१४८ अम्ह मम मज्झ मह डिपि	२ ३ २७
१४६ अम्हे अम्हो अम्ह	२ ३ १७

पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क
१४८ अम्हो अम्हो अम्हाण ममाण	
महाण मज्झाण मज्झा	
म्हाम्ह णे णो आमा	२३२६
११६ अम्हो आश्चर्ये	२१४०
१२१ अयि पे	२१७४
१६७ अर उ	२४६६
७९ अररीअरिज्जमाश्चर्ये	१४५६
१६७ अरि वुषाम्	२४६७
१७१ अर्जेविंढप्प	२४८२
५९ अर्थपरे तो गुष्मदि	१३७३
१७४ अपैरल्लिवपणामचच्चुप्पा	२४९९
९२ अर्हत्तुच्च	१४१०५
१२० अलाहि निवारणे	२१६५
३१ अल्ल दुक्कले	१२६७
१९८ अल्लिअ उपसर्पे	३१८६
१९१ अवहेडमेल्लणिल्लुज्जोसिक्क	
दिसडरेअवछणडा	३१४१
१० अविद्युति स्त्रियामाल्	११२९
११४ अव्ययम्	२१३१
२०३ असावम्बोड	३१११०
१५० अस्टासोर्डिप्	२३३९
४३ अस्तोरखोरच	१३७
१४६ अस्मत्सुना अग्निह हमहअम	
हमहम्मयम्मि	२३१५
२९३ अस्मदोऽम्हह	३४४४
१४२ अहद्वा सुना	२२९१
१५७ अहेस्यासी तेनास्ते	२४२४
२०० आक्रामिरोहावोत्थारच्छुन्दान्	३१९४
१८६ आग्राक्षिस्नामाइग्घणिज्जरा	
वुत्ता	३१६

पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क-
२४ आचार्ये चो हश्च	१२३५
२२० आत्सावामन्त्र्य इनो न	३२२१
५ आदि खु	११९
१२९ आदीत सोश्च	२२३३
१७ आदे	१२२
५९ आदेर्ज	१३७४
५५ आदेस्तु	१३५३
३२ आद्वा मृदुत्वमृदुककशासु	१२७४
११७ आनन्तर्ये णवरिअ	२१४५
१६३ आ भूतभविष्यति च कृज्	२४४७
११५ आम अभ्युपगमे	२१३२
११९ आमन्त्रणे वेवे च	२१५७
१३७ आमा डेसि	२२६५
२२३ आमो डाहह	३२२९
२७८ आमो ह	३४१०
२८० आमो ह च	३४१५
१३३ आर सुपि	२२४९
१७१ आरभ आढण्ण	२४८३
१९३ आरोलवमालौ पुज्जे	३१५३
२१ आर्याया र्यं श्वश्चामूल	१२२१
१७८ आल्लीडोऽल्लि	२४१२१
८२ आश्रिष्टे लयौ	१४७१
१७४ आसघ सभावे	२४९८
२२ आसारे तु	१२२२
१३४ आ सौ वा	२२५२
२०२ आहाहिलंघवच्चाहिलक्खमह-	
सिहचिल्लुम्पचम्पा काक्षे	३११०७
२८४ ई नपि	३४२४
२१८ इअदूणौ कत्व	३२१०

पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क
१४२ इआऔ म्मौ	२ २ ९२
१०२ इक पथो णस्य	२ १ ४
२२१ इचेचोर्वट्	३ २ २५
१२२ इजेरा पादपूरणे	२ १ ७६
१३५ इणममामा	२ २ ५७
२६१ इतसेत्तहे	३ ३ ४८
१८ इते	१ २ ६
२६ इतौ तो वास्यादौ	१ २ ४५
२४ इत्तु सदादौ	१ २ ३४
२५४ इदतोऽति	३ ३ ३३
२८९ इदम आअ	३ ४ ३६
१३९ इदम इम	२ २ ७६
२८८ इदम इमु नपुसके	३ ४ ३२
१३९ इदमेतत्कियत्तद्भयष्टो	
डिणा	२ २ ७३
२५४ इदानीमेव्वहि	३ ३ ३४
२१९ इदानीमो न्दाणि	३ २ १२
१२७ इदुतोर्दि	२ २ २२
२९८ इदुदेत्स्वहे	३ ४ ५७
३२ इदुद्वयूढे	१ २ ६८
३५ इदुन्मातु	१ २ ८२
३२ इदेन्नू पुरे	१ २ ७१
७५ इन्धौ	१ ४ २९
५८ इन्मयटि	१ ३ ६९
२२९ इय्यो यक	३ २ ५८
१०६ इर शीलाद्यर्थस्य	२ १ २८
३३ इल् कृपणे	१ २ ७५
१२१ इहरा इतरथा	२ १ ७२
२१८ इहहचोर्हस्य	३ २ ५
१४० इहेण डयम	२ २ ८०
१७२ ईअइजौ यक्	२ ४ ९१

पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क
२८ ईत काश्मीरहरीतस्यो-	
लालौ	१ २ ५०
१३८ ईत सेसार	२ २ ६८
४० ई धैर्ये	१ २ १०८
१७१ ईर हकृतृजाम्	२ ४ ८१
२३ ईल् खत्वाटस्त्यानयोरात	
	१ २ ३३
९२ ईल् ज्यायाम्	१ ४ ११०
१२२ उअ पश्य	२ १ ७५
१२१ उ ओ उपे	२ १ ६८
३९ उच्चैर्नीचैसोरअ	१ २ १०७
२२ उत्करवल्लीद्वारमात्रच	२ ४ २५
१९७ उत्क्षिपिस्त्यगघोसिकहक्व-	
वाल्लत्थगुलुगुञ्जाम्भुत्तान्	
	३ १ ८०
१८१ उत्थल उच्चले	२ ४ १४१
७३ उत्सवक्कक्षोत्सुकसामर्थ्ये	
छो वा	१ ४ १९
३५ उद्दोल् मृषि	१ २ ८५
१३३ उदता त्वस्वमामि	२ २ ४८
२८४ उदोतौ जश्शस	३ ४ २३
१९० उद्व ओरुम्मावसुऔ	३ १ ३२
३४ उद् वृषमे वु	१ २ ७८
२६२ उन्नविच्चवुत्ता विषण्ण	
वर्त्माका	३ ३ ५३
१०५ उपरे सब्याने लल्ल	२ १ १९
१९९ उन्भाववेल्लणिसरकोड्डुम-	
सक्खुड्डुखेड्डुमोद्वाअकिल-	
किंचा रमते	३ १ ९१
६४ उभयाधसोरवहहेड्डौ	१ ३ ९८

पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क
२९७ ऊ मिषिटो	३४५५
१४५ उम्होर हतु हतुम्भ भ्यनि	२३११
२७ उ युधिष्ठिरे	१२४७
३२ उल् कण्डूयहनूमद्रातले	१२६९
२९ उल् जीणे	१२५३
२० उल् ध्वनिगवयविष्वचो व	१२१६
२०३ उल्लसैरुसलोसुभारोअणि ल्लसगुज्जोल्लपुलआआ	३११११
१६७ उवर्णस्याव	२४६४
११८ ऊ गहाविस्मयसूचनाक्षेपे	२१५२
४८ ऊत्वे दुर्भगसुभगे व	१३१८
७९ ऊध्वे भो वा	१४५०
३८ ऊ स्तेने वा	१२९९
३६ ऋतुऋजुऋणऋषिऋषमे वा	१२९१
३४ ऋतुगे	१२८०
३२ ऋतोऽत्	१२७३
१३२ ऋदन्ताडु	२२४३
१६० एकस्मिन्प्रथमादेविध्यादिषु दुसु मु	२४३५
९२ एकाचि श्व स्वे	१४१०८
१०४ एकाह सिसिआइआ	२११५
१२१ एक्कसरिअ झटिति सप्रति	२१७१
८ एड	११२१
१५६ एच्च क्त्वातुतव्यभविष्यति	२४१९
६५ एण्ह एत्ताहे इदानीम	१३१०३

पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क-
२८८ एतदेहएहोएहु स्त्रीनृनपि	३४३३
१४१ एतदो म्मावदितौ वा	२२८७
१४१ एत्तो एत्ताहे डसिनैतद्	२२८५
४२ एत् साज्जला	
त्रयोदशगेऽच	१३१
२४३ एण्येप्पिण्वेव्येविणु	३३१९
२७६ ए भिसि	३४४
२२९ एय्य एव भविष्यति	३२५७
२९ एल् पीठनीडकीह शपीयूष-	
विभीतकेहशापीडे	१२५६
२५४ एव जि	३३३५
२५५ एवमेम	३३३६
२५६ एवमेव एमइ	३३३९
६३ एवमेवदेवकुलप्रावारकयाव-	
जीवितावटावर्तमान	
तावति व	१३९४
२२० एवार्ये एव्व	३२१८
२७८ ए चेदुत	३४१२
३८ ऐच एड्	१२१०१
१९५ ओअन्दोहालौ छिदेराडा	३१६६
१९७ ओअग्गसमाणौ व्यापि-	
समाप्यो	३१७७
२८९ ओइ अदस	३४३५
२७५ ओत्सौ पुसि तु	३४३
२३ ओदाल्या पत्तौ	१२२९
११९ ओ पश्चात्तापसूचने	२१६०
३२ ओल् स्थूणात्तूणमूल्यतूणीर-	
कूर्परगुड्डीकूष्माणडी-	
ताम्बूलीषु	१२७२

पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क
१९० ओह्रौरौसराववतरेस्तु	३ १ ३६	१३१ किंयत्तदोऽस्वमामि सुप्ति	२ २ ४०
१९० ओह्रिरोग्धौ निद्र	३ १ ३१	१३८ किंयत्तद्भयो डस्	२ २ ६७
७० क शक्तमुक्तदष्टमृदुत्व- रुग्णेषु	१ ४ ४	११५ किणो प्रश्ने	२ १ ३७
८३ कगटडतदपःकःपशो- रुपर्यद्रे	१ ४ ७७	१०२ किमिदमश्च डेत्तिअडित्तिल-	
५९ कतिपये वहशौ	१ ३ ७२	डेहहम्	२ १ ३
२३६ कथ यथा तथा डिहडिध-		१३८ किमो डीस डिणो	२ २ ७१
डिमडेमास्थादे	३ ३ ८	११६ किर इर हिर किलार्थे	२ १ ३९
१९६ कथेर्वज्जरपज्जरसग्घसास		६० किरिवेरे ड	१ ३ ७९
साहचवजप्पपिसुण		२५७ किल किर	३ ३ ४१
बोल्लोव्वाला	३ १ ६९	२५९ कुत कउ कहतिहु	३ ३ ४६
५३ कदर्थिते खोर्व	१ ३ ४४	२४० कुत्रात्रे च डेत्यु	३ ३ १५
४२ कदले तु	१ ३ २	६५ कूरो गौणेषद	१ ३ १०२
१९८ कमवसलिसलोद्वा स्वपे		८१ कूप्माण्ड्या ण्डश्च तु ल	
	३ १ ८७		१ ४ ६४
१७५ कम्पेर्विच्छोल	२ ४ १०६	२१९ कृगमोर्डुअ	३ २ ११
१९४ कम्मवमुपभुंजि	३ १ ५४	१८८ कृञ कुण	३ १ २०
८७ कर्णिकारे णोवा	१ ४ ८८	२२९ कृञो डीर	३ २ ५९
४२ कर्णिकारे फो	१ ३ ३	१६० कृदो ह	२ ४ ३२
१८८ काणेक्षिते णिआर	३ १ २१	१७९ कृपौ णिजवह	२ ४ १२९
२८५ कान्तस्यात उं स्वमो	३ ४ २५	९१ कृष्णे वर्णे	१ ४ १०४
४६ कामुक्यमुनाचामुण्डाति-		३६ कृत्यत इलि	१ २ ९२
मुक्तके मो इलुक्	१ ३ ११	१०३ केर इदमर्थे	२ १ ८
८० कार्षापणे	१ ४ ६२	१७८ केर् च वे	२ ४ १२३
७९ काश्मीरे म्म	१ ४ ५३	३६ केवलस्य रि	१ २ ८९
१८३ कासेरवाद्वास	२ ४ १५५	१९२ केवलाअसारवसमारोव-	
२६१ किं काइकवणौ	३ ३ ५२	हत्था समारचे	३ १ ४४
१४० किं किं	२ २ ८३	११७ केवले णवर	२ १ ४६
१३७ किंत्तद्भया सश	२ २ ६६	१९० कोक्कवोक्कौ व्याहु	३ १ ३४
		३७ कौक्षेयक उत्	१ २ ९६
		१५५ के	२ ४ १८
		२४२ क्त्व इइउइविअवि	३ ३ १८

पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क
२३० क्त्वा तून्	३२६०
१३ क्त्वासुपोस्तु सुणात्	११४३
१७८ क्रिय कीण	२४१२२
३०० क्रिये कीसु	३४६२
१६ क्लीबे गुणगा	११५२
१४० क्लीबे स्वमेदमिणमिणमो	२२८२
२३५ कचिदभूतोऽपि	३३६
१५० कचिदसादे	३३३८
१३९ कचित्सुपि तदो ण	२२७४
१३२ किप	२४४७
७१ क्ष	१४८
२२४ क्ष ँक	३२३३
७३ क्षण उत्सवे	१४२१
७३ क्षमाया कौ	१४२०
१९७ क्षिपिरङ्कखपरिहुलघत्तङ्गह-	
फेल्णोलसोल्लगल्लथान्	३१७९
३० क्षुत ईत्	१२६०
१८९ क्षुरे कम्म	३१२८
८९ क्षमारत्तेऽन्त्यहल	१४९६
७० क्ष्वेडकगे खल्	१४५
१९८ खउरपङ्गुहौ क्षुमे	३१८४
४८ खघथधमाम्	१३२०
१०२ खस्य सर्वाङ्गात्	२१५
१६५ खादधावि लुक्	२४५८
४७ खो कन्दुकमरकतमदकले	१३१५
६० खो करखीरे ण.	१३८०
४६ खोऽपुष्पकुब्जकर्परकी ले	
को	१३१२

पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क
२३१ गजडदबघझढधभा कचट	
तपखळटथफाल्	३२६५
१८२ गण्डो ग्रन्थे	२४१४७
२८ गभीरग इत्	१२५१
२०० गमिरणुवज्जावज्जसाक्कुसो-	
क्कुसाइच्छअईअवहरअवसे-	
हवडअवरिअलवरिअल्लवो-	
ल्लणिरिणासवच्छडुणिण-	
णिम्महपच्छन्दणिलुक्करम्म-	
णिणिवहान्	३१९७
२४४ गमेस्त्वेप्येपिण्वोरैलुक्	३३३१
१९३ गर्जेर्बुक्क	३१५०
५५ गर्भिते	१३५१
२०५ गवेपेर्वत्तगमेसडुडुल्लडडोला	
	३११२१
३८ गव्यउदाईत्	१२९८
९४ गहिआद्या	१४१२१
२०५ गाहोऽवाद्वाह	३११३०
१७७ गुण्ड उडूले	२४११७
२०५ गुम्मगुम्मडौ मुहे	३११३१
१८९ गुललश्चाटौ	३१२६
१७४ गुलुगुच्छोत्थङ्घोव्वेल्लो-	
ल्लाला उन्नमे	२४१००
५ गो गणपर	१११०
६५ गोणाद्या	१३१०५
३४ गौणान्त्यस्य	१२८१
३९ गौरव आत्	१२१०५
७८ गमो म	१४४७
२०३ ग्रसेर्घिस	३१११३
१७२ ग्रहेर्वेण्ण	२४८७

पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क
१८४ ग्रहेर्णिरुवारगेणहबलहर-	
पग्गाहिपन्चुआ	२४ १५७
२५ घञि वा	१२ ३८
१९४ घटेर्गड	३१ ५८
१९५ घुसलविरोलौ मन्थे	३१ ६३
१८१ घूर्णेर्घुम्मपहलघोलघुला	
	२४ १४२
१६३ घेतु तुतव्यक्त्वासु ग्रहे	
	२४ ४४
२८६ डस सुशूयत्तत्किभ्य	३४ २९
२८६ डसिह	३४ २७
१५१ डसिसघाश्च	२३ ४०
१२६ डसिसो हि	२२ १७
१३० डसे शशाशिशे	२२ ३४
१२६ डसे श्लुक्	२२ १५
२७७ डसेहेंहु	३४ ७
२२९ डसेस्तोतुशत	३२ ५५
२८१ डसो लुक्	३४ १६
१२५ डसोऽस्त्रिया सर्	२२ १०
१३५ डस्डसिता णोणोर्डण्	२५९
२९४ डस्डसिना महुमज्झु	३४ ४७
२८२ डस्डस्योहे	३४ २१
१४४ डिटाभ्या तुमण तुइ तुप	
तुमाइ तुमे	२३ ६
२७६ डिनेच्च	३४ ६
१५१ डिपोऽस्	२३ ४१
१३८ डिदिआ डाहे डाला काले	
	२२ ६९
१३१ डीप्रत्यये	२२ ३८
१२६ डेहें	२२ १६

पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क
१२५ डेर्मिर्	२१ ११
१३७ डेस्थस्सिमि	२२ ६३
१४९ डेसो डम्	२३ ३५
२९१ डधम्टा पइ तइ	३४ ४०
५७ ड्वयौ कवन्थे	१३ ६२
७२ च कृत्तिचत्वरे	१४ १६
१९८ चच्चारवेलवावुपालमे	३१ ८३
२१ चण्डखण्डिते णा वा	१२ १९
१४८ चतुरो जइशस्भ्यां चउरो	
चत्तारो चत्तारि	२३ २८
१२७ चतुरो वा	२२ २३
३७ चपेटाकेसरदेवरसैन्यवेदना-	
स्वेचस्वित्	१३ ९३
१६४ चर्नुतिमदिव्रजाम्	२४ ४९
९३ चलयोरचलपुरे	१४ ११६
१६६ चलस्फुटे	२४ ६२
२२६ चिष्टस्तिष्ठस्य	३२ ४२
४९ चो खचितपिशाचयो	
सल्लौ	१३ २२
१६४ छर्गमिष्यमासाम्	२४ ५०
६२ छल् षट्शमीसुधाशाव-	
सप्तपर्णे	१३ ९०
२४६ छस्य युष्मदादेर्डा	३३ २३
१०२ छस्यात्मनो णअ	२१ ६
४७ छागशृङ्खलकिराते लकचा	
	१३ १३
१७६ छादेर्नूमनुमोव्वालडक्क-	
पव्वालसंतुमा	२४ ११०
५८ छायाया होऽकान्तौ	१३ ७०
१६५ छिदिभिदो न्द	२४ ५४

पृष्ठाङ्कः	क्रमाङ्कः
१७२ छिप स्पृशते	२४८८
२२४ छोऽनादौ श्र	३२३२
२४६ जणि जणु न नइ नावइ नाइ इवार्ये	३३२४
१८१ जनो जाजम्मौ	२४१४०
२२५ जयद्या य	३२३९
१६४ जर् स्विदाम्	२४५३
२८८ जश्शसोरेइ	३४३४
१३४ जश्शस्डसिडसा णोश्	२२५५
१४३ जसा भे तुब्भे तुय्हे उय्हे तुब्भ	२३३
१७९ जाणमुणौ ज्ञ	२४१३०
१८७ जाग्रैर्जग्ग	३११५
१८१ जुज्जजुज्जुप्पा युजे	२४१३९
२०५ जुगुप्सतेर्दुग्गुच्छञ्जणदुग्गुच्छा	३११२७
१९६ जूर कुधे	३१७२
१८१ जूम्मेऽवेर्जम्भा	२४१३८
२२५ जो व्रजे	३२३८
१५६ ज्ञा ज्ञे	२४२१
७७ ज्ञम्मो	१४३७
८५ ज्ञो जोऽविज्ञाने	१४८२
२१ ज्ञो णोऽभिज्ञादौ	१२१७
६३ ज्योर्दनुजवधराजकुलभाजन कालायसकिसलयहृदयेषु	१३९५
१८७ झरझरसुमरविम्हरहरहल लुठपअरपम्हुहा स्मरते	३११२
१८३ झरपझरपच्चडुखिरणि डुडुअणिब्बला क्षरे	२४१५४

त्रि प्रा २५

पृष्ठाङ्कः	क्रमाङ्कः
३०६ झाडगास्तु देश्या सिद्धा	३४७२
१५२ झिझौ न्ति न्ते इरे	२४४
४९ झो जटिले	१३२३
५२ टल वसरवृन्ततूवरतगरे	३३७
१३० टाडिडसाम्	२२३५
२२८ टा नेन तदिदमो	३२५३
१३२ टापो डे	२२४५
१४४ टा भे ते दे दि तुम तुमइ	२३५
१४० टाससि ण	२२७९
२७६ टि	३४५
५० टो ड	१३३१
१२६ टो डेणल्	२२१८
१२८ टो णा	२२२८
१३४ टो णा	२२५४
२७८ टो णानुस्वारौ	३४११
४९ टोर्बडिशादौ ल	१३२४
१३६ टो वात्मनो णिआ णइआ	२२६१
२२८ टोस्तु तु	३२५१
५० ठ	१३२८
८२ ठढौ स्तब्धे	१४७२
१६० ठ मेश्छात्तत	२४३१
१६६ ठ सीदपति	२४६०
२३८ ठइसोऽताम्	३३१०
१५८ ठच्छ दशिगम इजादौ हिलुक च वा	२४२८
७६ डल् फोर्मर्दितविच्छर्दछर्दि- कपर्दवितर्दिगर्तसमर्दे	१४३३
१२८ डवो उत	२२२५

पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क
१९३ डिको वृषे	३ १ ५१
२०१ डिप्पणिङ्गुहौ विगले	३ १ १०१
२५३ डीत स्त्रियाम्	३ ३ ३१
२०० डुण्डुल्लडुमडण्डल्लममाड-	
भम्मभमुडतलअण्टझण्टगुम-	
टिरिटिल्लपरिपरघम-	
चक्कमभमडघसझम्पडुसा	
भ्रमे	३ १ ९६
१०६ डुमअडमऔल् भ्रुव	२ १ २५
१०३ डेच्चओ युष्मदस्मदोऽण	२ १ १०
२४९ डेडाववश्यम	३ ३ २७
१३ डे तु किङ्गुके	१ १ ४६
२३९ डेत्तहे त्रल	३ ३ १३
२३९ डेत्तलडेवडावियत्कियति च	
व्यादेर्वतुप	३ ३ १२
८० डेरो ब्रह्मचर्यसौन्दर्ये च	१ ४ ५७
१५९ डोच्छ वचिमुचिरुदिश्रुभुज	२ ४ ३०
१३८ डो तदस्तु	२ २ ७२
५४ डो दीपि	१ ३ ४६
१३१ डोऽल्लुको तु सबुद्धे	२ २ ४२
७७ ड्मकमो	१ ४ ४३
१९५ ढसोत्थयौ विवृतिरुध्यो	३ १ ६४
५० ढ. कैटभशकटसटे	१ ३ २७
१६५ ढ. कथिवर्धाम्	२ ४ ५५
५४ ढ पृथिव्यौषधनिशीथे	१ ४ ४७
३५ ढिराहते	१ २ ८७
७६ ढोऽर्धर्द्धिश्चद्दामूर्ध्नि तु	१ ४ ३४
२१९ ण नन्वर्थे	३ २ १४

पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क.
११५ णइ चेअ चिअ च्च एवार्ये	२ १ ३४
१७१ णप्पणज्जौ झ	२ ४ ८४
५४ णर्दिना रुदिते	१ ३ ४९
११९ णवि वैपरीत्ये	२ १ ५५
१२३ णशाम	२ २ ४
१५४ णिजदेदावावे	२ ४ ११
१९१ णिव्वलो मुचेर्दु खे	३ १ ४०
१९७ णिरवो वुमुक्ष्याक्षिप्यो	३ १ ७८
१८९ णिलुञ्छो निप्पाताच्छोटे	३ १ २९
१९५ णिल्लूरल्लूरणिव्वरणिच्छल्ल-	
दुहावणिज्झोडा	३ १ ६७
२०१ णिवहणिरिणासणिरिणिज्ज	
रोश्चचड्डा पिषे	३ १ १०२
१८९ णिव्वोलो मन्युनौष्टमालिन्ये	३ १ २५
१९५ णिहर आक्रन्दे	३ १ ६५
१७४ णिहुव कमे	२ ४ १०२
१४६ णे च शसा	२ ३ १८
१४७ णेऽम्हेहम्हाहम्हेऽम्ह	
भिसा	२ ३ २२
१३५ णोणाडिष्विदना ज.	२ २ ५६
५५ णो वातिमुक्तके	१ ३ ५०
१२८ णो शसश्च	२ २ २६
१६८ णो हश्च चिजिपूश्रुधूस्तुहु-	
लूभ्य	२ ४ ७२
१४९ ण्ह ण्ह संख्याया आमोऽ-	
विंशतिगे	२ ३ ३३
११५ तं वाक्योपन्यासे	२ १ ३३
३०१ तक्षाद्याश्छोल्लादीन्	३ ४ ६४

पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क
२०४ तक्षेत्रञ्छरम्परम्फा	३१ १२२
२२९ तडिजेच	३२ ५६
१७७ तडेराहोडविहोडौ	२४ ११८
१९६ तडुवविग्लतडतडुस्तने	३१ ७४
२४८ तणेणरेसिरेसितोहिकेहि	
तादर्थ्ये	३३ २५
२६१ ततस्तदा तो	३३ ५०
१४० तदिदमेतदा सेसि तु	
डसामा	२२ ८४
२५२ तद्योगजाश्च	३३ ३०
३०५ तद्व्यत्ययश्च	३४ ७०
९२ तन्व्यामे	१४ १०६
२२७ तत्तदो	३२ ४६
२४१ तव्यस्य एव्वइएव्वउएव्वा	
	३३ १७
२१९ तस्मात्ता	३२ १३
१४१ तस्सौ सोऽक्कीवे तदश्च	
	२२ ८९
१६३ ता ढो हश	२४ ४६
१५० तादर्थ्ये डेस्तु	२३ ३६
७८ ताम्नाम्रयोर्म्भ	१४ ४९
२१७ तावति खोर्वा	३२ ३
८ तिड.	११ २३
१५४ तिडान्ति	२४ १०
१९३ तिजेरोसुक्क	३१ ५२
१४८ तिणिण त्रे	२३ २९
१४९ ति त्रे.	२३ ३२
६५ तिर्यक्पदातिशुकेस्तिरिच्छि	
पाङ्क सिप्पी	१३ १०४
२९ तीर्थे ब्रूल	१२ ५४

पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क
२८६ तु किमो डिह	३४ २८
५२ तुच्छे चच्छौ	१३ ३६
२९२ तुज्झ तुभ्र तउ डसिडसा	
	३४ ४१
१९५ तुडिरुल्लुक्कणिल्लुकोल्लूरो-	
क्खुडल्लुक्कतोडक्खुड्खुडान्	
	३१ ६२
५८ तु ढो विषमे	१३ ६७
१४४ तु तुइ डिण्डसौ	२३ ८
२८ तु निर्झरद्विधाक्कजोरोन्ना	
	१२ ४९
३५ तु बृहस्पतौ	१२ ८४
१४४ तुब्भ तुहितो तुम्ह डसिना	
	२३ ७
१४५ तुब्भोब्भोहत्तइतुहत्तुहत्तुम्ह-	
तुवत्तुमत्तुमेत्तुमाइत्तुमादेत्ते-	
दितितुइए डसा	२३ १२
२४४ तुम एवमणाणहमणहिं च	
	३३ २०
१०७ तुमत्तुआणतूणा क्व २१ २९	
४३ तु मयूरचतुर्थचतुर्वारचतुर्दश-	
चतुर्गुणमयूखोल्लखल-	
सुकुमारोदूखललवण-	
कुतूहले	१३ ५
२३४ तु मो ड्वम्	३३ ३
१५५ तु मौ	२४ १६
२९३ तुम्हहमाग्भ्यस्भ्याम्	३४ ४३
१४५ तुम्हाणतुब्भतुब्भाणतुमाण-	
तुवाणतुहाणतुब्भवोमे	
त्वामा	२३ १३
२९० तुम्हे तुम्हइ जशसो	३४ ३८

गृष्टाङ्क	क्रमाङ्क
१७४ तुलिडोल्योरोहामरक्खोलौ	२४९७
१४४ तुव तुम तुह तुम्भ	२३९
१८२ तुवरजअडौ त्वरे	२४१४८
५२ तु वसतिभरते	१३३९
५ तु विकल्पे	१११३
११ तु सक्खिणभवन्तजम्मण-	
महन्ता	११३७
१९ तु समृद्धयादौ	१२१०
१८२ तुर शतृतिडि	२४१५०
८० तूर्यदशार्हशौण्डीर्ये	१४६०
२४५ तूनो णअल्	३३२२
१०३ तैलस्यानङ्कोलाड्डेल	२११२
८८ तैलादौ	१४९३
१८ तोऽच	१२७
८२ तो ढो रश्चारब्धे तु	१४७३
२२ तोऽन्तर्यल्	१२२३
७३ त्योऽचैत्ये	१४१७
१३९ त्रतसि च किमो ल्क	२२७५
२०४ त्रमेर्वज्जडरौ	३१११९
२४० त्वतलौ ण्णम्	३३१६
३७ त्वत्सरोरुहमनोहरप्रकोष्ठा-	
तोद्यान्योन्ये वश्च को	१२९५
८१ त्वथ्वद्वध्वा कचिच्चलजज्ञा	
	१४६५
२९ त्वदुत उपरिगुरुके	१२५७
१६८ त्वनत	२४७०
२६१ त्वनुसाहावन्यथासर्वौ	
	३३५१
७४ त्वभिमन्यौ जर्जौ	१४२५
५७ त्वभिमन्यौ म	१३६५

गृष्टाङ्क	क्रमाङ्क
१५३ त्वस्तेर्मह्महोमिह ममोमिना	२४८
१०३ त्वस्य तु डिमात्तणौ	२११३
२३ त्वपौ	१२३२
२२३ त्वाङ्गाहो डस	३२२८
१०६ त्वादे स	२१२७
२२ त्वाद्र उदोत्	१२२७
१६० त्विज्जालिड	२४३४
२६ त्वेदित	१२४१
१२० त्वोदवापोता	२१६७
७२ थलस्पन्दे	१४१२
१८० थिण्णस्तुप-	२४१३५
२१७ थो घ	३२४
१५३ थध्वमिथाहचौ	२४१
७४ थ्यश्चत्सत्सामनिश्चले	१४२३
५१ दशदहो	१३३४
७६ दग्धविदग्धवृद्धिदद्वावृद्धे	१४३५
५२ दम्भदरदर्भगर्भदद्भुदशन-	
दग्धदाहदोहददोलादण्ड-	
कदने तु	१३३५
११५ दर अर्धेऽल्पे वा	२१३६
९४ दर्वीकरनिवहौ दव्वी	
रयणिहवौ	१४१२०
२१७ दस्तस्य शौरसेन्यामखाव-	
चोऽस्तो	३२१
२०४ दहिरहिऊलालुक्खौ	३११२४
१७० दहेक्षर	२४७७
२३७ दादेर्द्धो यादक्तादक्कीदगी-	
दशाम्	३३९

पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क
११ द्विकप्रावृषि	११ ३५
४ दिर्दार्धि-	११ ६
१२५ दिर्दोत्तोदोदु डसौ	२२ ८
१२७ दिर्वा भ्यसि	२२ १९
२५८ दिवा दिवे	३३ ४३
६ दिहौ मिथ से	११ १८
२७३ दिहौ सुपि	३४ १
८७ दीर्घान्न	१४ ८७
१७२ दीसल् हशे	२४ ८९
१९६ दु खे णिन्वर	३१ ७०
३१ दुरो रलुकि तु	१२ ६२
२२८ दुस्तिर्याहशगे	३२ ४९
१६९ दुहलिहवहुरुहा भरत उच्च	२४ ७६
३६ हसेऽरि ता	१२ ८८
१८३ दृशिरोअक्खणिअच्छाव-	
अच्छच्चजावअज्झपुलअपु-	
लोअदेक्खावअक्खपेच्छा-	
वआसपासणिअसच्चवाव-	
क्खान्	२४ १५३
१७६ दृशेर्दावदक्खवर्दसा	२४ ११३
३६ दृश्यक्सक्किपि	१२ ९०
११९ दे समुखीकरणे	२१ ५९
३८ दैत्यादौ	१२ १०३
८८ दैवगेषु	१४ ९२
१४८ दोणिण दुवे बेणिण द्वे	२३ ३०
१०४ दो तो तस	२१ १४
३० दोदोऽनुत्साहोत्सन्न	
ऊच्छसि	१२ ६१
१४९ दो बे टादौ च	२३ ३१

पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क
५३ दोहदप्रदीपशातवाहना-	
तस्याम्	१३ ४१
७४ द्यय्यर्या ज	१४ २४
५ द्वितीय फु	११ ११
२७ द्विनीधुप्रवासिषु	१२ ४८
१४९ द्विवचनस्य बहुवचनम्	२३ ३४
१७० द्वे गमिगे	२४ ८०
८५ द्रोर्द्धरि	१४ ८३
४९ ध पृथकि तु	१३ २१
१० धनुषि वा	११ ३२
१७३ धवलोद्घटोर्दुमोगौ	२४ ९४
२१६ धातवोऽर्थान्तरेष्वपि	३१ १३३
८५ धात्रीद्रे रस्तु	१४ ८०
१८८ ध्रुवो धूज	३१ १७
११८ धू कुत्सायाम्	२१ ५१
८७ धृष्टद्युम्ने	१४ ८९
८० धैर्यै र	१४ ५९
१७९ धो दह भ्रद	२४ १३१
१७८ ध्मो धुमोद	२४ १२५
७४ ध्यह्योर्झल्	१४ २६
७५ ध्वजे वा	१४ २८
५५ न	१३ ५२
१४० न त्थ	२२ ८१
२३० न प्रायो लुक्कादिच्छल्लषद्-	
शम्यन्तसूत्रोक्तम्	३२ ६३
१६४ नमोद्विजखदा व	२४ ४८
७ न यण्	११ २०
४२ नवमालिकावदनवफलिका-	
पूगफलपूतर ओल्	१३ ४

पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क
८१ न वा तीर्थेदु खक्षिणदीर्घे	१ ४ ६३
२४ न वाव्ययोत्खातादौ	१ २ ३७
१०५ नवैकाद्वी	२ १ २०
२०२ नशिखहरावसेहणिवहपडि	
सासेहणिरिणासान् ३ १ १०८	
१७५ नशेर्विपगालनासवपलाव-	
हारावविउडा	२ ४ १०३
२५५ नहि नाहि	३ ३ ३७
२२८ नाय खियाम्	३ २ ५४
१३० नात शा	२ २ ३६
४५ नात्प	१ ३ ९
९१ नात्स्वमे	१ ४ १०२
५५ नापिते ण्ह	१ ३ ५४
१३२ नाम्नि डरम्	२ २ ४४
३९ नाव्याव	१ २ १०४
४८ निकषस्फटिकचिकुरे ह	
	१ ३ १९
१८६ निना लिहकणिलुकणिलिअ-	
लिकलुकणिरुग्घा	३ १ ८
१९७ निर पद्यतेर्वल	३ १ ७५
१७९ निरण्पथक्कठाचिडा	२ ४ १२७
९ निर्दुरि वा	१ १ २६
१७७ निमेर्निम्मवनिम्माणौ	२ ४ १२०
१७३ निवृपतोर्णिहोडो वा	२ ४ ९३
१२० निश्चयनिर्धारणे वले	२ १ ६२
४३ निषण्ण उम	१ ३ ६
१९६ निषेधेर्हक्क	३ १ ७१
१८८ निवृम्भे निह्दुह	३ १ २२
१७ निष्पत्तौ ओत्पत्ती माल्य-	
स्थोर्वा	१ २ १

पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क
१८७ निस्सुर्निहरनिलदाढव-	
हाढा	३ १ १४
५६ नीपापीडे मो वा	१ ३ ५७
६१ नीवीस्वमे वा	१ ३ ८५
१२८ नृनपि डसिडसो	२ २ २७
१८२ ने सदेर्मज्ज	२ ४ १४५
२२६ नोनो पौशाच्याम्	३ २ ४३
७८ न्म	१ ४ ४८
२२५ न्यण्यज्ञज्जा जर्	३ २ ३७
२२६ न्यण्यज्ञा जर्	३ २ ४४
१८३ न्यसेर्णिमणुमौ	२ ४ १५६
१८९ पअल्लो लम्बनशैथिल्ययो	
	३ १ २७
२० पकाङ्गारललाटे तु	१ २ १२
८२ पक्षमणि	१ ४ ६८
२५७ पग्गिम प्राइम प्राउ प्राइव	
प्रायस	३ ३ ४२
७६ पञ्चदशदत्तपञ्चाशति ण	
	१ ४ ३६
१८७ पट्टघोड्डल्लपिज्जा पिबे	
	३ १ १६
१९९ पडिसापारिसामौ शमे	
	३ १ ९२
२३ पबे मि	१ २ ३१
२५० परमेकशसोर्डडि	३ ३ २८
१७६ परिवाडो घटे	२ ४ ११२
१८२ पर्यस पल्लपल्लोड्डपल्लत्था	
	२ ४ १५१
७७ पर्यस्ते टश्च	१ ४ ४१
२९९ पर्याप्तौ भुवोप हुच्च	१ ४ ५९
२६१ पश्चात्पच्छइ	३ ३ ४९

पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क
३०१ पस्सगण्हौ दृशिग्रहो	३४६३
२२ पोरवते तु फो	१२२४
५० पिठरे हस्तु रश्च ढ	१३२९
५३ पीते ले वा	१३४५
१३९ पुसि सुना त्वय स्त्रिया-	
मिमिआ	२२७७
१२८ पुसो जसो डउडओ	२२२४
१३० पुसोऽजातेर्डीव्वा	२२३७
१३६ पुस्याणो राजवच्चान	२२६०
१८२ पुच्छ पृच्छे	२४१४६
११८ पुणरुत्त कृतकरणे	२१५३
४७ पुन्नागभागिनीचन्द्रिकासु	
म	१३१६
२०२ पुरग्धवाग्घोडाहिरमाग्गु-	
माड्डुमा	३११०६
८९ पूर्वमुपरि वर्गस्य युज	१४९४
२१८ पूर्वस्य पुरव	३२९
१८५ पृथक्स्पष्टे णिव्वड	३१२
३३ पृष्ठेऽनुत्तरपदे	१२७७
५५ पो व	१३५५
३९ पौरगे चाउत्	१२१०६
१२२ प्याद्या	२१७७
१७४ प्रकाशेर्णुव्व	२४१०१
५१ प्रतिगेऽप्रतीपगे	१३३३
२०३ प्रतीक्षेर्विहिरविरमाल	
सामआ	३१११५
२०१ प्रत्यागमागमाभ्यागमा पल्ल-	
ट्टाहिपच्चुओम्मच्छा	३१९८
२५५ प्रत्युत पञ्चलिउ	३३३८
६२ प्रत्यूषदिवसदशपाषाणे तु	
ह.	१३८८

पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क
१२१ प्रत्येकम पडियक्क पाडिक्क	
	२१६९
५४ प्रथमशिथिलमेथिशिथिर-	
निषघेषु	१३४८
२१ प्रथमे प्यो	१२२०
१९८ प्रदीपे सधुक्कावुत्ततेअव	
सधुमा	३१८५
५६ प्रभूते व	१३५९
१८५ प्रभौ हुण्ण	३१३
८८ प्रमुक्तगे	१४९१
७५ प्रवृत्तसदष्टमृत्तिवृत्तेष्ठा	
पत्तनकदर्थितोष्टे	१४३१
१८६ प्रसुरुवेल्लवअल्लौ	३११०
१७६ प्रस्थापे पेड्वपेड्वौ	२४११४
८९ प्राक् श्याघाग्लक्षशाङ्गै	
ड्लोऽत्	१४९५
२३२ प्रायोऽपन्नशेऽचोऽच्	३३१
५ प्रायो लितिन विकल्प	१११४
४४ प्रायो लुक्कगचजतदपयवाम्	
	१३८
१७५ प्लावेरोव्वालपव्वालौ	२४१०८
५६ फ पाटिपरिघपरिखापरुष-	
पनसपारिभद्रेषु	१३५६
१८० फक्कस्थक्क	२४१३३
५७ फस्य भहौ वा	१३६०
२३ फो परस्परनमस्कारे	१२३०
१९९ बडबडो विलपे	३१८८
१७० बन्धो न्ध	२४७८
२०१ बलेर्वम्फ	३११०३
६ बहुलम्	१११७
१६१ बहौ न्तु ह मो	२४३६

पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क
८० बाष्पे होऽश्रुणि	१४६१
६४ बाहिबाहिरौ बहिसि	१३१०१
११ बिन्दुल्	११४०
३०३ बिन्दोरन्ते	३४६६
५७ विसिन्या भ	१३६३
६१ वो म शबरे	१३८४
५७ वो व	१३६१
३०० ब्रूजो वुव	३४६१
११७ भन्द ग्रहणार्थे	२१४७
११७ भन्दि विकल्पविषादसत्य- निश्चयपश्चात्तापेषु च	२१४८
१९३ भञ्जेवेमभमुसुमूरमूरपविर- ञ्जसूरसूडकरञ्जनिरञ्ज- विरा	३१४९
२२१ भवताम्	३२२३
२२१ भविष्यति स्सि	३२२४
१५७ भविष्यति हिरादि-	२४२५
१०४ भवे डिल्लोडौ	२११७
२०२ भषेर्बुक्	३११०५
१९९ भाराक्रान्ते नमोर्निसुड	३१९०
१६९ भावकर्मणि तु वर्यग्लुक्	२४७३
२०३ भासेर्भिस	३१११४
१५८ भिदिविदिच्छिदो डेच्छ	२४२९
१८० भियो भाबिहौ	२४१३६
२९० भिसा तुहोहिं	३४१३६
१४५ भिसा भेतुग्मेबुग्मेह्युग्मे- हितुग्मेहि	२३१०
२९५ भिसाम्हेहिं	३४४९

पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क
१३५ भिस्भ्यसाम्भुप्स्वीत्	२२५८
१२७ भिस्भ्यस्सुपि	२२२१
७८ भीष्मे	१४४५
१८० भुजिरणभुञ्जकम्मसमाण- चमडचडुजेमजिमान्	२४१३७
२१८ भुवो भ	३२६
१५६ भूतार्थस्य सी हीअ हीर	४२२२
२७७ भ्यसो हु	३४८
५९ भ्यौ बृहस्पतौ तु बहो	१३७५
२०२ भ्रशे पिडूपिडुक्कुल्लपुड- पुडा	३११०४
१७३ भ्रमवेष्टयोस्तालिअण्टपरि- आलौ	२४९५
१५४ भ्रमेराड	२४१३
१४६ म णे ण मि मिम म्ममम्मि अह मग्माह अमा	२३१९
२२० म	३२२२
२९३ मइ डयम्टा	३४४६
१४७ मइ मम मह मज्झ डसौ	२३२३
१२९ मङ्गुगसबुद्धेर्नप	२२३०
१२० मणे विमर्श	२१६३
१९४ मण्डेष्टिविडिकरिडचिञ्च- चिञ्चिल्लचिञ्चआ	३१६१
२० मध्यमकतमे च	१२१४
१६२ मध्ये चाजन्तात्	२४४०
८४ मनयाम्	१४७९
१०५ मनाको डअं च वा	२१२३
१०१ मन्तमणवन्तमाआलुआल- इरइल्लउल्लइन्ता मतुप	२११
५८ मन्मथे	१३६६

पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क
१४७ मम णे मआइ ममए टा	२३२१
१६९ मर्चे	२४७४
६४ मलिनधृतिपूर्ववैडूर्याणा	
मइलदिहिपुरिमवेरुलिआ	१३९९
१९२ मस्जेराउडुणउडुवुडुखुप्पा	३१४५
१८६ महमहो गन्धे	३१११
१२० माइ मार्थे	२१६४
२२२ मागध्या शौरसेनीवत्	३२२७
१६२ माणन्तौल च लड	२४४१
१३३ मातुरा अरा	२२५०
२५९ मा म	३३४५
१४७ मि मइ ममाइ मए मे डिटा	२३२०
२६ मिराया लित्	१२४२
१५२ मिर्मिविटौ	२४३
११६ मिव पिव विव विअ व व्व	
इवार्थे	२१३८
१०५ मिश्राल्लिअश्	२१२१
१७६ मिश्रेर्मीसालमेलवौ	२४१०९
१६६ मीले प्रादेर्दे तु	२४६१
३० मुकुलादौ	१२५८
१२१ मुघा मोरउल्ला	२१७३
२६ मूषिकविभीतकहरिद्रा	
पथिपृथिवीप्रतिश्रुत्यत्	१२४३
२०४ मृक्षेश्चोपड	३१११७
१८३ मृद्रातेर्मलपरिहृदुखुपन्नाड-	
चडुमडुमडा	२४१५२
११ मोऽचि वा	११३९
१४६ मो मे वअ जसा	२३१६
१५३ मो म मु मस्महिङ्	२४६

पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क
१५५ मोममुष्विच्च	२४१७
१८८ म्लैर्वापव्वाऔ	३११९
१३८ म्हा डसे	२२७०
२२८ य पो हृदये	३२५२
११ यत्तत्सम्यग्विष्वक्पृथको मल्	११३८
२४० यत्तदोर्देत्तु	३३१४
२८७ यत्तद् ध्रु त्र स्वमो	३४३१
४५ यश्चुतिर	१३१०
५८ यष्ट्या लल्	१३७१
१७७ यापेर्जव	२४११५
२३८ यावत्तावत्युमार्हिमा वादे	३३११
१६४ युधबुधगृधकुधसिधमुहा च	
ज्झ	२४५२
१४३ युष्मत्सुना तुव तु तुम तुह	२३१
५८ यो जर्तीयानीयोत्तरीयकृत्येषु	१३६८
१६७ योरेङ्	२४६५
१६६ र सृजि	२४५९
१९२ रचेर्विडविडुवहोग्गहा	३१४३
१९९ रभिराडो रम्मडवौ	३१८९
९४ रलोर्हरिताले	१४११९
५६ रल् पापद्धौ	१३५८
५३ रल् सप्तत्यादौ	१३४२
२६ रस्तिर्तिरौ	१२४४
१०३ राजपराङ्गिकडकौ	२१९
१९४ राजे सहरेहृछजरिराग्या	३१५७
१३४ राज्ञ	२२५३

पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क
२२७ राज्ञो ज्ञो वा चिञ्	३२४५
८५ रात्रौ	१४८४
१८६ रा वेलियं	३१७
१७३ रावो रञ्जयते	२४९६
८६ रितो द्वित्वल्	१४८५
२०१ रिहरिगौ प्रविशे	३१९९
१७० रुध उपसमनो	२४७९
१६४ रुधो न्यम्भौ	२४५१
१९० रुवो रुञ्जरुण्टौ	३१३३
१६७ रुषगेऽचो द्वि	२४६८
५९ रो डा पर्याणे	१३७६
१०६ रो दीर्घात्	२१२४
३० रो भ्रुकुटिपुरुषयोरित्	१२५९
१७५ रोमन्थेरोग्गालवग्गालौ	२४१०७
१० रो रा	११३०
२३० रो लस्तु चूलिकापैशाच्याम्	३२६४
२३४ रो लुकमध	३३५
१९३ रोसाणोबुसलुहलुच्छपुच्छ-	
फुसफुस्सघसहुला माध्वं	३१४८
७७ रो हश्चोत्साहे	१४३९
७५ रत्स्याधूर्तादौ ट	१४३०
१४१ र्थं डेल्	२२८६
७९ र्थं सौकुमार्यपर्यस्तपर्याणि	१४५५
२२८ र्यक्ष्ण्टा रिअसिनसिटा	
कचित्	३२५०
२१८ र्यो ग्य	३२८
९० र्षर्षतप्तवज्रेष्वित्	१४९८
१६० र्स	२४३३

पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क
५३ ल पलितनिम्बकदम्बे	१३४०
१२० लक्षणे जेण तेण	२१६६
९४ लघुके लहो	१४११८
१९४ लज्जेर्जाह	३१५६
१५२ लट्स्तिप्ताविजेच्	२४१
२९५ लटो हि वा झञ्झ्यो	३४५१
१६१ लङ्लटोश्च जर्जरी	२४३९
९३ लनोरालाने	१४११२
४९ लरङ्कोटे	१३२६
९३ ललाटे डलो	१४११४
५० लल् डोऽनुडुगो	१३३०
८४ लवरामधश्च	१४७८
९१ लादक्लीबेषु	१४१०१
३०३ लिङ्गमतन्त्रम्	३४६८
१८१ लिम्पो लिप	२४१४३
१५१ लुक् क्यडोर्यस्य तु	२३४२
६२ लुक्पादपीठपादपतनदुर्गा-	
देव्युदुम्बरेचान्तर्द	१३९२
१७ लुगव्ययत्यदाद्यात्तदच	१२३
१५४ लुगाविल् भावकर्मके	२४१४
१६१ लुगिज्जहीज्जस्विज्जेऽत	२४३८
१३ लुङ् मासादौ	११४४
१९९ लुमे सभाव	३१९३
५९ लो जठरवठरनिष्ठुरे	१३७७
८ लोप	११२४
६० लो ललाटे च	१३८१
२२७ लो ल	३२४८
७९ लो वार्दे	१४५४
१०६ लो वा विद्युत्पत्रपीतान्धात्	२१२६

पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क
६१ लोहललाङ्गललाङ्गुले वा	१ ३ ८२
१०४ लुक्त कृत्वसुच	२ १ १६
१७२ वचेरुञ्च	२ ४ ९०
१९२ वञ्चेर्वेहववेल्बजूर-	
वोम्मच्छा	३ १ ४७
११७ वगेनिश्चयानुक्रमप्यविकल्पे	२ १ ४३
१०१ वतुपो डित्तिअमेतल्लुक	
चैतत्तद्यद	२ १ २
१५० वधाड्डा च	२ ३ ३७
१०७ वरइत्तगास्सृताद्यै	२ १ ३०
१४ वर्गेऽन्य	१ १ ४७
१०३ वर्वते	२ १ ११
१७५ वल आरोपे	२ ४ १०४
२०५ वलगचडमारुहे	३ १ १२८
७९ वञ्च विह्वले	१ ४ ५२
२६३ वहिल्लगा शीघ्रादीनाम्	
	३ ३ ५६
९२ वा छन्नपन्नमूर्खद्वारे	१ ४ १०९
७७ वात्मभस्मनि प	१ ४ ४२
७६ वा न्तन्धौ मन्पुचिह्वयो	
	१ ४ ३२
८० वा पर्यन्ते	१ ४ ५८
२८ वा पानीयगे	१ २ ५२
४० वा पुआय्याद्या	१ २ १०९
१४६ वा भो म्हज्झौ	२ ३ १४
३२ वा मधूके	१ २ ७०
७० वा रक्ते ग	१ ४ २
९३ वाराणसीकरेण्वा रणो	
	१ ४ ११३
१५६ वा लदलोदछत्तु	२ ४ २०

पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क
१७ वालाव्वरण्ये	१ २ ४
११९ वा सरया मामि हला हले	
	२ १ ५८
८७ वा से	१ ४ ९०
१७१ वाहिण्पो व्याहु	२ ४ ८६
१४ विंशतिषु त्या ऋपोल्	१ १ ४८
२०५ विकसे कोआसवोसगौ	
	३ १ १२५
१७७ विक्रोशे पक्खोड	२ ४ ११६
१९४ विडवमर्जि	३ १ ५५
२३५ विपदापत्सपदि द इ	३ ३ ७
१९८ विरणडौ गुपे	३ १ ८२
१७५ विरेचेरोल्लुङ्गोल्लुङ्ग	
पल्लथा	२ ४ १०५
२०० विअमेणिण्णा	३ १ ९५
७२ विसस्थुलास्थ्यधनार्थे	१ ४ १५
२०४ विसट्ठो दले	३ १ ११८
१९६ विसूरश्च खिदे	३ १ ७३
१७९ विस्मर पम्हसवीसरौ	
	२ ४ १२८
२९ विहीनहीने वा	१ २ ५५
१२३ वोप्सार्थात्तदचि सुपो मस्तु	
	२ २ १
७१ वुश्च रुवुक्षे	१ ४ ७
३५ वृन्त इदेड्	१ २ ८६
३४ वृन्दारकनिवृत्तयो	१ २ ७९
३५ वृष्टिपृथङ्मृदङ्गनन्तृकवृष्टे	
	१ २ ८३
१९१ वेअड खवे	३ १ ३९
२७ वेङ्गुदशिथिलयो	१ २ ४६
५१ वेतस इति तो	१ ३ ३२
१०८ वेपेराअग्गाअज्झौ	३ १ ८१

पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क
११९ वेवे विषादभयवारणे	२१५६
१६५ वेवे	२४५६
४७ वैकादौ ग	१३१४
१२६ वैतत्तद	२२१४
२०४ वोज्जो वीजेश्च	३११२०
५७ वो भस्य कैटमे	१३६४
६३ व्याकरणप्राकारागते कगो	१३९३
१८७ व्याप्रेराअड्ड	३११३
३०० व्रजेर्वज्ज	३४६०
१६६ शकगो	२४६३
१९१ शकेस्तरतीरपारचआ	३१३७
१६२ शतृशानचो	२४४२
१८१ शदेर्झडपखोडौ	२४१४४
१०५ शनैसो लिडअ	२१२२
२२ शय्यादौ	१२२६
१५ शारत्प्रावृद्	११५०
११ शारदामत्	११३६
४ शषसा शु	११७
२२७ शषो स	३२४७
१४३ शसा वो च	२३४
१२७ शस्येत्	२२२०
५ शिति दीर्घ	१११५
९ शि डलुङ्ग नपुनरि तु	११२८
४७ शीकरे तु भहौ	१३१७
७० शुत्के ङ्ग	१४३
१५४ शुष्यादेरविर्वा	२४१२
३३ शृङ्गमृगाङ्गमृत्युघृष्टमसृणेषु	
वा	१२७६
२२१ शेष प्राकृतवत्	३२२६
२३१ शेष प्राग्वत्	३२६७

पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क
२३० शेषं शौरसेनीवत्	३२६२
३०६ शेष सस्कृतवत्	३४७१
८६ शेषादेशस्याहोऽचोऽखो	१४८६
८ शेषेऽच्यच	११२२
६१ शो सल्	१३८७
८३ शोर्लुक् खो स्तम्बसमस्त	
निसृहपरस्परश्मशान-	
श्मश्रौ	१४७५
१८ शोर्लुक्प्रत्ययवशोर्दि	१२८
१२९ शो शु ख्रिया तु	२२३२
३७ शौण्डगेषु	१२९७
३०४ शौरसेनीवत्	३४६९
८३ श्रस्य हरिश्चन्द्रे	१४७६
७३ श्रेर्वृश्चिके ज्जुर्वा	१४१८
८२ श्रष्णस्तह्लक्षणा ण्ह	१४६९
१२९ श्रिशिशिइ जइशसो	२२३१
१२९ श्रुगनपि सो	२२२९
८१ श्रमष्मसमह्यामस्मररश्मौ सह	१४६७
२४ श्यामाके म	१२३७
१८८ श्रमे वापम्फ	३१२३
१८० श्र्ठाघ' सलाह'	२४१३४
२०५ श्रिलषोऽवआससामग्गपरि-	
अन्ता	३११२६
१२३ श्र्लुजइशसो	२२३
७८ श्रेष्मबृहस्पतौ तु फो.	१४४६
७१ श्र्कस्कोर्नाम्नि	१४६
७२ ह्र	१४१४
२३० ह्रव ह्रनत्थूनौ	३२६१
२२६ छट्टौ स्टम्	३२४०

पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क
७८ षस्पो फ	१४४४
२०१ सगमोऽब्मिड	३११००
३ सज्ञा प्रत्याहारमयी वा	११३
१३४ सज्ञायामर	२२५१
१९७ सतपा झख	३१७६
१८९ सदाणोऽवहम्मे	३१२४
२०३ सदिशोऽप्पाह	३१११२
१९० सनाम आहड	३१३५
५ सयुक्त स्तु	१११२
२५ सयोगे	१२४०
१३ सस्कृतसंस्कारे	११४५
४ स समास	११८
२२५ स सवो सयोगेऽग्रीष्मे	३२३५
१० स आयुवप्सरसो	११३४
२९६ सप्तम्याश्च	३४५३
२० सप्तपर्णे फो	१२१३
२५६ सम समाणु	३३४०
१४ स्तनमदामशिरोनभो नरि	११४९
७ सधिसत्वपदे	१११९
१६५ समुदो लर्	२४५७
१९४ समो गल	३१५९
११७ सभावने अइ च	२१४४
११८ सभाषणरतिकलहे रे अरे	२१४९
२८५ सर्वगात् डि हिं	३४२६
१३७ सर्वादिर्जसोऽतो डे	२२६२
१० सशाशिषि	११३३
२५८ सह सहं	३३४४

पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क
२०२ साअइढाणच्छकइढाच्छा-	
अइढाणच्छा कृषे	३११०९
७४ साध्वसे	१४२७
६ सानुनासिकोच्चार डित्	१११६
१८६ सार प्रहु	३१९
१९० साहइसाहरो सबु	३१३०
१९१ सिञ्चसिण्णो सिचे	३१४२
३ सिद्धिलोकाच्च	१११
१७१ सिण्ण सिचक्खिहो	२४८५
१५२ सिण्णस्सेसि	२४२
६२ सिराया वा	१३९१
१५३ सिना विस	२४९
१२४ सुतो भ्यस	२२७
१४१ सुनैस इणमो इण	२२८८
२९३ सुपा तुम्हासु	३४४२
२९५ सुपाग्हासु	३४५०
१४२ सुण्यदसोऽमु	२२९०
४ सुप्स्वादिरन्त्यहला	११४
३१ सुभगमुसलयो	१२६३
२८१ सुससो	३४१७
२७७ सुस्सुहो डस	३४९
८२ सूक्ष्मे	१४७०
३१ सूक्ष्मेऽद्भोत	१२६६
३७ सैन्धवशनैश्चरे	१२९४
१२६ सो	२२१३
३८ सोच्छवासे	१२१००
८२ सो बृहस्पतिवनस्पत्यो	१४७४
१२५ सोर्लुक्	२२९
१९१ सोल्लपज्झौ पचे.	३१३८

पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क
१६१ सोस्तु हि	२४३७
२२४ सौ पुस्येलत	३२३०
२९० सौ युष्मदस्तु	३४३७
२९३ सौ हउ	३४४५
२२४ स्क प्रेक्षाचक्षे	३२३४
७१ स्कन्दतीक्ष्णशुक्ले तु खो	१४१०
७७ स्त	१४४०
७२ स्तम्भे	१४११
७७ स्तवो थो वा	१४३८
२१ स्तावकसास्ते	१२१८
७० स्तो	१४१
३१ स्तौ	१२६५
१७८ स्त्य' सम खा	२४१२४
७२ स्त्यानचतुर्थे च तु ठ	१४१३
२८२ स्त्रिया डेहि	३४२०
२८७ स्त्रिया डहे	३४३०
१६ स्त्रियामिमाञ्जलिगा	११५३
१६२ स्त्रियामी च	२४४३
६४ स्त्रीभगिनीदुहितृवनिताना-	
मिथीबहिणीधूआविलया	१३९७
२२६ स्थर्थौ स्तम्	३२४१
१७८ स्थष्टुकुरौ	२४१२६
७१ स्थानावहरे	१४९
६१ स्थूले रलूतश्चौत्	१३८३
९१ स्निग्धे त्वदितौ	१४१०३
६२ स्नुषाया ण्ह फो	१३८९
८९ स्नेहाग्न्योर्वा	१४९७
१८० स्पृशिष्ठिवालुक्खपरिस-	
फासफसालिहच्छिहान्	२४१३२

पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क
१७३ स्पृहदूजो सिहदूमौणिचो	२४९२
७३ स्पृहादौ	१४२२
४९ स्फटिके	१३२५
६४ स्मरकटवोरीसरकारौ	१३१००
२९९ स्यस्य सो लटि	३४५८
९० स्याद्भ्यचैत्य चौर्यसमे	
यात्	१४१००
२०३ स्रसेल्हसडिग्भौ	३१११६
९२ स्रुघ्ने यत्	१४१०७
२२५ स्रो श्रौ	३२३६
२३ स्वपि	१२२८
२० स्वप्नादाविल्	१२११
२७५ स्वयम उत्	३४२
१२१ स्वयमोऽर्थे अपपणा	२१७०
२५ स्वरस्य बिन्द्वमि	१२३९
१२ स्वरेभ्यो वक्रादौ	११४२
१३१ स्वसृगाङ्गुल्	२२४१
२४९ स्वार्थे ड पुनर्विनाधुवम्	३३२६
१०५ स्वार्थे तु कश्च	२२१८
५२ ह कातरक्कुदवितरित-	
मातुलिङ्गे	१३३८
१० ह क्षुत्ककुभि	११३१
२२४ हमेऽहवयमो	३२३१
२२० हज्जे चेट्याह्वाने	३२१९
११८ हण शणोते	३११८
११५ हद्दि निर्वेदे	२१३५
१३१ हरिद्राच्छाये	२२३९
६० हरिद्रादौ	१३५८

पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क	पृष्ठाङ्क	क्रमाङ्क
११८ हरे धेपे च	२१५०	११७ हु पृच्छादाननिवारणे	२१४२
२० हरे त्वी	१२१५	२८० हु भ्यस	३४१४
९० हर्षामर्षश्रीक्षीक्रियापरामर्श-		२९७ हु मस्महिडो	३४५६
कृत्स्नदिष्ट्याहं	१४९९	१८५ हु के	३१४
१५७ हा सां मिमोमु मे वा	२४२६	११८ हु खु निश्चयविस्मयवितर्के	
१५६ हल ईअ	२४२३		२१५४
१२ हलि डजननाम	११४१	२९३ हु थध्वमो	३४५४
१६८ हलोऽक्	२४६९	२८३ हुमाभ्यसो	३४२२
३०३ हल्स्थैडु	३४६७	१८५ हुरचिति	३१५
९३ हश्च महाराष्ट्रे होव्यत्यय		२०५ हुल्लो लक्ष्यात् स्वले	
	१४१११		३११२९
३१ हश्चौकुतूहले	१२६४	२७० हुहुरुधिगिघगा शब्दचेष्टा	
२०४ हसेर्गज्ज	३११२३	नुकृत्यो	३३५७
६१ हस्यघो विन्दो	१३८६	१९ हे दक्षिणस्य	१२९
८५ हस्यमध्याह्ने	१४८१	२८१ हो जसामन्त्र्ये	३४१८
१९४ हासेन स्फुटतेर्मु	३१६०	१८५ होहुवहवा भुवेस्तु	३११
२८२ हि भिस्सुणो	३४१९	४ हो हस्व	११५
१२४ हितोत्तोदोदु डसिस्	२२६	९३ हो होर्वा	१४११७
१२४ हिं हिं हि भिस	२२५	९३ हदे दहयो	१४११५
१०२ हित्थहास्त्रल	२१७	१३२ हस्वलीदूत	२२४६
२९५ हि थास्सिपो	३४५२	३०३ हो स्तोत्रचारलाघवम्	
१५७ हिस्सा हित्था मुमोमस्य			३४६५
	२४२७	१७७ ह्लादेरवच्छलणिचश्च	
२७९ हि हे डिडुस्यो	३४१३		२४११९
२२० हीमाणहे निर्वेदविस्मये		८१ हो बह	१४६६
	३२१७	७९ ह	१४५१
२१९ ही ही वैदूषके	३२१६		

परिशिष्टं तृतीयम्

छन्दःछायापन्नत्वेनाभिमतः सूत्रपाठः

प्रथमोऽध्यायः

[प्रथम पाद]

सिद्धिर्लोका^१च्चा^२नुक्तमन्यशब्दानुशासनवत्^३ ।
सज्ञा प्रत्याहारमयी वा^४ सुप्स्वादिरन्यहला^५ ॥ १ ॥
हो ह्रस्वो^६ दिर्दो^७ शषसा शु^८ स समास^९ आदि खु^{१०} ।
गो गणपरो^{११} द्वितीय कु^{१२} सयुक्त स्तु^{१३} तु विकल्पे^{१४} ॥ २ ॥
प्रायो लिति न विकल्प^{१५} शिति दीव^{१६} सानुनासिकोच्चार डित्^{१७} ।
बहुल^{१८} दिहौ मिथ से^{१९} सधिसुवपदे^{२०} न य^{२१}ण्णेड^{२२} ॥ ३ ॥
शेषे^{२३}च^{२४}स्तिडो^{२५} लोपो^{२६}ऽन्त्यहलोऽश्रदुदि^{२७} निर्दुरि वा^{२८} ।
अन्तरि च नाचि^{२९} शि^{३०}लुङ् नपुनरि^{३१} त्वविद्युति स्त्रियामाल्^{३२} रो रा^{३३} ॥ ४ ॥
ह क्षुत्कृमि^{३४} धनुषि वा^{३५} सशाशिषि^{३६} स आयुरप्सरसो^{३७} ।
दिवप्रावृषि^{३८} शरदामत्^{३९} तु सक्खिणभवन्तजम्मणमहन्ता^{४०} ॥ ५ ॥
यत्तत्सम्यग्विषवकृथको मल्^{४१} मोऽचि वा^{४२} बिन्दुल्^{४३} ।
हलि डजणनमा^{४४} स्त्रेभ्यो वक्रादौ^{४५} क्त्वासुपोस्तु सुणात्^{४६} ॥ ६ ॥
लुङ् मासादौ^{४७} सस्कृतसस्कारे^{४८} डे तु किशुके^{४९} वर्गे^{५०}ऽन्त्य^{५१} ।
विशतिषु त्या श्लोपल्^{५२} स्नमदामशिरोनभो नरि^{५३} शरत्प्रावृट्^{५४} ॥ ७ ॥
अक्षयथकुलाद्या वा^{५५} क्लीबे गुणगा^{५६} स्त्रियामिमाज्जलिगा^{५७} ।

[द्वितीय पाद]

निष्प्रती ओत्परी माल्यस्थो^१वादे^२लुंगाव्यय ॥ ८ ॥
त्यदाद्यात्तदचो^३ वालाव्वरण्ये^४ऽपे पदा^५दिते^६ ।
तोऽच^७ शोलुंसयवरशोर्दि^८हो दक्षिणेऽस्^९ तु समृद्धयादौ^{१०} ॥ ९ ॥
स्वप्नादाविल्^{११} पक्काङ्गारललाटे तु^{१२} सप्तपणे^{१३} फो^{१४} ।
मध्यमकतमे च^{१५} हरे त्वी^{१६} उल् ध्वनिगवयविष्वचो वो^{१७} ज्ञो णो ॥ १० ॥
[ऽ]भिज्ञादौ^{१८} स्तावकसास्त्रे^{१९} णा वा चण्डखण्डिते^{२०} प्रथमे प्यो^{२१} ॥ ११ ॥
आयाया यं श्वश्वामूल्^{२२} आसारे तु^{२३} तोऽन्त्यैल्^{२४} ॥ ११ ॥

पारावते तु फो^{१४}रुकरवल्लीद्वारमात्रच^{२५} शय्यादौ^{२६} ।
 त्वादोत्^{२७}स्वपि^{२८} ओदात्या पक्तौ^{२९} फो परस्परनमस्कारे^{३०} ॥ १२ ॥
 पद्मे मि^{३१} त्वर्पा^{३२} वील्लव्वाटस्थानयोरान्त^{३३} इत्तु सदादौ^{३४} ।
 आचार्ये चो हश्च^{३५} श्यामाके मो^{३६} न वाव्ययोत्खातादौ^{३७} ॥ १३ ॥
 घञि वा^{३८} स्वरस्य बिन्द्वमि^{३९} सयोगे^{४०} त्वेदितो^{४१} मिराया लि^{४२} ।
 मूषिकविभीतकहरिद्रापथिपृथिवीप्रतिश्रुत्यत्^{४३} ॥ १४ ॥
 रस्तित्रिरा^{४४} वितौ तो वाक्यादौ^{४५} वेङ्गुदक्षिथिलयो^{४६} ।
 उ युधिष्ठिरे^{४७} द्विनीक्षुप्रवासिषु^{४८} तु निर्झरद्विधाकृजोरोन्ना^{४९} ॥ १५ ॥
 ईत काश्मीरहरीतक्योर्ला^{५०} गभीरग इत्^{५१} ।
 वा पानीयग^{५२} उल् जीर्णे^{५३} तीर्थे ह्य^{५४} ल्वहीनहीने वा^{५५} ॥ १६ ॥
 एल्पीठनीडकीटशपीयूषविभीतकेटशपीडे^{५६} ।
 त्वदुत उपरिगुरुके^{५७} मुकुलादौ^{५८} रो भ्रुकुटिपुरुष इ^{५९} क्षुत ईत्^{६०} ॥ १७ ॥
 दोदोनुत्साहोत्सन्नञ्जलसि^{६१} दुरो रलुकि तु^{६२} सुभगमुसलयो^{६३} ।
 हश्चात्कुतूहले^{६४} स्तौ^{६५} सूक्ष्मे^{६६} ऽद्वोतोऽल्लूकूल^{६७} ईदुद्व्यूढे^{६८} ॥ १८ ॥
 उल् कण्डूयहनूमद्वातूले^{६९} वा मधू^{७०} इदे ।
 न्नूपुर^{७१} ओल् स्थूणात्तूणमूल्यतूणीरकूर्परगुडूची ॥ १९ ॥
 कूष्माण्डीताम्बूली^{७२} त्वतोऽता^{७३} द्वा मृदुत्वमृदुककुशासु^{७४} ।
 इल् कृपणे^{७५} शृङ्गमृगाङ्गमृत्पुष्ट्युष्टुम्नमसृणेषु वा^{७६} पृष्ठे ॥ २० ॥
 [ऽ]नुत्तरपद^{७७} उद् वृषभे^{७८} वुवृन्दारकनिवृत्तयो^{७९} र्कतुगे^{८०} ।
 गौणान्धस्ये^{८१} दुन्मातु^{८२} वृष्टिपृथङ्मृदङ्गनपृक्वृष्टे^{८३} ॥ २१ ॥
 तु वृहस्पता^{८४} वुदूदोल्मृषि^{८५} वृन्त इदेङ्^{८६} ढिराहते^{८७} ऽक्षेऽ रि ।
 सा^{८८} केवलस्य^{८९} रिर्दश्यक्सकिप्यु^{९०} तुक्कुण्णकृषिकृषभे वा^{९१} ॥ २२ ॥
 कल्स इलि^{९२} चपेटाकेसरदेवरसैन्यवेदनास्वेचस्त्वित्^{९३} ।
 सैन्धवशनैश्वरे^{९४} त्वत्सरोरुहमनोहरप्रकोष्ठातोद्या ॥ २३ ॥
 [ऽ]न्योन्ये वश्र क्तो^{९५} कौक्षेयक उत्^{९६} शौण्डिगेषु^{९७} गव्यउदाईत्^{९८} ।
 ऊ स्तोने वा^{९९} सोच्छवास^{१००} ऐच एङ्^{१०१} अइ तु वैरादौ^{१०२} ॥ २४ ॥
 दैत्यादौ^{१०३} नाव्यावो^{१०४} गौरव^{१०५} आत्पौरगे चाउत्^{१०६} ।
 उच्चैर्नीचैस्त्रोरभ^{१०७} ई धैर्ये^{१०८} वा पुआय्याद्या^{१०९} ॥ २५ ॥

[तृतीय पाद]

एत्साज्जला त्रयोदशगेऽच^१ कदले तु^२ कर्णिकारे फो^३ ।
 नवमालिकाबदरनवफलिकापूगफलपूतर ओल्^४ ॥ २६ ॥
 तु मयूरचतुर्थचतुर्वारचतुर्दशचतुर्गुणमयूखो-
 लखलसुकुमारोदूखललवणकुत्तहले^५ निषण्ण उम^६ ॥ २७ ॥
 अस्तोरखोरच^७ प्रायो लुक्काचजतदपयवा^८ नात्प^९ ।
 यश्रुतिर^{१०} कामुकयमुनाचामुण्डातिमुक्तके मो ड्लक्^{११} ॥ २८ ॥
 खोऽपुष्पकुब्जकर्परकीले को^{१२} श्रृङ्गागशृखलकिराते ।
 लकचा^{१३} वैकादौ ग^{१४} खो कन्दुकमरकतमदकले^{१५} ॥ २९ ॥
 पुन्नागभागिनीचन्द्रिकासु म^{१६} शीकरे तु भहौ^{१७} ।
 उत्वे दुर्भंगसुभगे वो^{१८} निकषस्फटिकचिकुरे ह^{१९} ॥ ३० ॥
 खघथधमा^{२०} ध पृथकि तु^{२१} चो खचितपिशाचयो सल्लौ^{२२} ।
 झ। जटिले^{२३} टोबडिशदौ ल^{२४} स्फटिके^{२५} लरङ्कोठे^{२६} ॥ ३१ ॥
 ढ कैटभशकटसटे^{२७} ठ^{२८} पिठरे हस्तु रश्त्र^{२९} ढो लल् ङो-
 [s] नुडुगे^{३०} टो ङो^{३१} वेतस इति तो^{३२} प्रतिगेऽप्रतीपगे^{३३} दशदहो^{३४} ॥ ३२ ॥
 दम्भदरदर्भगदभदष्टदशनदग्धदाहदोहददोला-
 दण्डकदने तु^{३५} तुच्छे चच्छौ^{३६} टल् त्रसरवृन्ततूबरतगरे^{३७} ॥ ३३ ॥
 ह कातरककुदवितस्तिमातुलिङ्गे तु^{३८} वसतिभरते वा^{३९} ।
 लो निम्बपालितयो^{४०} दौहदप्रदीपशातवाहनातस्याम्^{४१} ॥ ३४ ॥
 रल् सप्तव्यादा^{४२} वद्भुमे कदल्या^{४३} कदर्थिते खोर्व^{४४} ।
 पीते ले वा^{४५} ङो दीपि^{४६} ढ पृथिव्यौषधनिशीथे^{४७} ॥ ३५ ॥
 प्रथमशिथिलमेथिशिथिरनिषधेषु^{४८} णों दिना रुदिते^{४९} ।
 णो वातिमुक्तके^{५०} गर्भिते न^{५१} आदेस्तु^{५२} नापिते ण्ह^{५३} पो व^{५४} ॥ ३६ ॥
 फ पाटिपरिघपरिखापरुषपनसपारिभद्रेषु^{५५} ।
 नीपापीडे मो वा^{५६} रल् पापद्धौ^{५७} प्रभूते व^{५८} ॥ ३७ ॥
 फस्य भहौ वा^{५९} बो वो^{६०} ड्वयौ कबन्धे^{६१} बिसिन्या भ^{६२} ।
 वो भस्य कैटमे^{६३} त्वाभिमन्यौ मो^{६४} मन्मथे^{६५} तु ङो विषमे^{६६} ॥ ३८ ॥
 यो जर्तीयानीयोत्तरीयकृद्येषु^{६७} इन्मयटि^{६८} ।
 छायाया होऽकान्तौ^{६९} यष्टशा लल्^{७०} कतिपये ब्रह्मौ^{७१} ॥ ३९ ॥

अर्थपरे तो युष्मद्या^{७३}देजों^{७४} भ्यौ बृहस्पतौ तु बहो^{७५} ।
 रो डा पयाणे^{७६} लो जठरवठरनिष्ठुरे^{७७} हरिद्रादौ^{७८} ॥ ४० ॥
 किरिवरे ड^{७९} खो करवीरे गो^{८०} लो ललाटे च^{८१}
 लोहललाङ्गललाङ्गूले वा^{८२} स्थूले रलूतश्चौत्^{८३} ॥ ४१ ॥
 बो म शबरे^{८४} नीवीस्वप्ने वा^{८५} हस्य घो बिन्दो^{८६} ।
 शो सल्^{८७} प्रत्यूषदिवसदशपाषाणे तु ह^{८८} स्तुषाया ण्ह^{८९} फो ॥ ४२ ॥
 छल् षट्शमीसुधाशावससपणे^{९०} सिराया वा^{९१} ।
 लुक् पादपीठपादपतनदुगादेव्युदुम्बरेऽचान्तद^{९२} ॥ ४३ ॥
 व्याकरणप्राकारागते कगो^{९३} रेवमेवदेवकुल ।
 प्रावारकयावज्जीवितावटवतमानतावति व^{९४} ॥ ४४ ॥
 ज्योर्दनुजराजकुलभाजनकालायसकिसलयहृदयेषु^{९५} ।
 अपतौ घरो गृहस्य^{९६} स्त्रीभगिनीदुहितृवनिताना ॥ ४५ ॥
 मिथ्याबहिणीधूआविलआ^{९७} उभयाधसोरवहृद्दौ^{९८} ।
 मलिनधृतिपूर्ववैड्याणा मङ्गलदिहीपुरिमवेखलिआ^{९९} ॥ ४६ ॥
 स्मरकेट्वोरीसरकारौ^{१००} बाहिबाहिरौ बहिस^{१०१} ।
 कूरो गौणेषद^{१०२} एण्ह एत्ताहे इदानीम^{१०३} ॥ ४७ ॥
 तिर्यक्पदातिशुक्तेस्तिरिच्छिपाङ्कसिप्पि^{१०४} गोणाद्या^{१०५} ।

[चतुर्थ पाद]

स्तो^१र्वा रक्ते ग^२ शुल्के ज्ञ^३ क शक्तमुक्तदष्टमृदुत्व ॥ ४८ ॥
 रुग्णेषु^४ क्ष्वेडकगो खल्^५ क्स्कोनास्त्रि^६ वुश्च रुर्वक्षे^७ ।
 क्ष^८ स्थाणावहरे^९ स्कन्दतीक्ष्णशुष्के तु खो^{१०} स्तम्भे ॥ ४९ ॥
 ल्यो^{११}ऽस्पन्दे स्थानचतुर्थे च तु ट^{१२} छो^{१३} विसस्थुलास्थ्यधनार्थे^{१४} ।
 च कृत्तिचत्वरे^{१५} त्योऽचैत्ये^{१६} श्रेर्वृश्चिके न्नुर्वा^{१७} ॥ ५० ॥
 उत्सवऋक्षोऽसुकसामर्थ्ये छो वा^{१८} क्षमाया कौ^{१९} ।
 क्षण उत्सवे^{२०} स्पृहादौ^{२१} ध्यश्चत्सप्सामनिश्चले^{२२} द्यय्ययां ॥ ५१ ॥
 ज^{२३}स्वाभिमन्यौ जजौ^{२४} ध्यह्योर्झल्^{२५} साध्वसे^{२६} ध्वजे^{२७} वेन्धौ^{२८} ।
 तस्याधूर्तादौ ट^{२९} प्रवृत्तसदष्टमृत्तिवृत्तेष्टा ॥ ५२ ॥
 पत्तनकदर्थितोष्ट्रे^{३०} वा न्तन्धौ मन्युचिह्न^{३१}योर्डल् फो ।
 मर्दिताविच्छदच्छर्दिक्पद्वितर्दिगर्तसमर्दे^{३२} ॥ ५३ ॥

ढोऽर्धद्विंशद्वामूर्धनि तु^{४४} दग्धविदग्धवृद्धिदष्टावृद्धे^{३५} ।
 पञ्चदशदत्तपञ्चाशति गो^{४६} ज्ञम्नो^{४७} स्तवे थो वा^{३८} ॥ ५४ ॥
 रो हश्चोत्साहे^{४९} स्त ४० पर्यस्ते टश्च^{४१} वात्मभस्मनि प ४२ ।
 इम्वमो^{४२} प्यस्यो फो^{४३} भीष्मे^{४४} श्लेष्मबृहस्पतौ तु फो^{४५} मर्मो मो^{४६} न्म ४८ ॥ ५५ ॥
 ताम्राम्रयोम्ब^{४९} ऊध्व भो वा^{५०} ह्यो^{५१} वश्च विह्वले^{५२} काश्मीरे ।
 म्मो^{५३} लो वाद्रे^{५४} र्य सौकुमार्यपर्यस्तपर्याणि^{५५} ॥ ५६ ॥
 अररीअरिजमाश्वये^{५६} डेरो ब्रह्मचर्यसोन्दर्ये च^{५७} ।
 वा पयन्ते^{५८} धैर्य र^{५९} स्तूर्यदशाहशौण्डीर्ये^{६०} ॥ ५७ ॥
 ब्रापे होऽश्रुणि^{६१} कार्षापणे^{६२} न वा तीर्थदु खदक्षिणदीर्घे^{६३} ।
 कूष्माण्ड्या डश्च तु ल^{६४} स्वध्वद्वधा कचिच्चञ्जज्ञा^{६५} ह्यो ल्ह^{६६} ॥ ५८ ॥
 इमभस्मह्यामस्मररश्मौ म्ह^{६७} पक्षमणि^{६८} श्रृणस्र ।
 ह्रस्वणा णह^{६९} सूक्ष्म^{७०} आश्लिष्टे लघौ^{७१} ठढौ स्तब्धे^{७२} ॥ ५९ ॥
 तो ढो रश्चारब्धे तु^{७३} सो बृहस्पतिवनस्पत्यो^{७४} ।
 शोर्लुक् खो स्तम्बसमस्तनि स्पृहपरस्परश्मशानश्मश्रौ^{७५} ॥ ६० ॥
 श्रस्य हरिश्रन्दे^{७६} कगाटडतदप^{७७} कपशोरुपयद्रे^{७८} ।
 लवरामधश्च^{७९} मनया^{८०} धात्रीद्रे रस्तु^{८१} हस्य मध्याह्ने^{८२} ॥ ६१ ॥
 ज्ञो जोऽविज्ञाने^{८३} द्वोद्वारे^{८४} रात्रौ^{८५} रितो द्वित्वल्^{८६} ।
 शेषादेशस्याहोऽचोऽखो^{८७} दीघान्न^{८८} कर्णिकारे गो वा^{८९} ॥ ६२ ॥
 घृष्टद्युम्ने^{९०} वा से^{९१} प्रमुक्तगे^{९२} दैवगेषु^{९३} तैलादौ^{९४} ।
 पूर्वमुपरि वगयुज^{९५} प्राक्श्लाघाश्लक्षणाङ्गे^{९६} डलोत्^{९७} ॥ ६३ ॥
 इमारत्नेऽन्त्यहल^{९८} स्नेहाग्न्योवा^{९९} शर्षतसवज्रेष्वित्^{१००} ।
 हर्षामर्षश्रीहीक्रियापरामर्शकृत्स्नदिष्ट्याहे^{१०१} ॥ ६४ ॥
 स्याद्भ्रज्यचैत्यचौयसमे यात्^{१०२} लादङ्कीबेषु^{१०३} नात्स्वप्ने^{१०४} ।
 स्निग्धे त्वदितौ^{१०५} कृष्णे वर्णे^{१०६} ऽहस्युच्च^{१०७} तन्व्यामे^{१०८} ॥ ६५ ॥
 सुब्धे रा^{१०९} देकाचि श्व स्वे^{११०} वा छन्नपन्नमूर्खद्वारे^{१११} ।
 ईल् ज्याया^{११२} हश्च महाराष्ट्रे होव्यत्ययो^{११३} लनोरालाने^{११४} ॥ ६६ ॥
 चाराणसीकरेणवा रणो^{११५} ललटे डलो^{११६} हृदे दहयो^{११७} ।
 चलयोरचलपुरे^{११८} ह्ये होवा^{११९} लघुके लहो^{१२०} रलोर्हरिताले^{१२१} ॥ ६७ ॥
 दर्वाकरनिवहौ दग्धीरयणिहवौ तु^{१२२} गहिआद्या^{१२३} ।

[प्रथमोऽध्यायः समाप्त]

द्वितीयोऽध्यायः

[प्रथम पाद]

मन्तमणवन्तमाभालुआलइरइलउलइन्ता मनुप^१ ॥ ६८ ॥
वतुपो डित्तिअमेतल्लुक् चैतद्यत्तद^२ किमिदमश्च ।
डेट्तिअडित्तिलडेह^३मिक पथो णस्य^४ खस्य सवाज्जात्^५ ॥ ६९ ॥
छस्यात्मनो णओ^६ हित्थहाखल^७ केर इदमर्थे^८ ।
राजपराङ्गिकडकौ डे^९अओ युष्मदस्मदोऽणो^{१०}र्व वते^{११} ॥ ७० ॥
तैलस्यानङ्गोलाङ्गुल^{१२}स्वस्य तु डिमात्तणो^{१३} दो तो ।
तत्स^{१४} एकाद् सि सिआ इआ^{१५} ल्हत्त कृत्वसो^{१६} भवे डिल्लोड^{१७} ॥ ७१ ॥
स्वार्थे तु क^{१८}ओपरे संव्याने ल्लु^{१९} नवैकाद्वा^{२०} ।
मिश्राल्लिअ^{२१} शनैसो डिअ^{२२} मनाको डअ च वा^{२३} रो दीर्घात्^{२४} ॥ ७२ ॥
डुमअडमओल्ल भ्रुवो^{२५} लो वा विद्युत्पत्रपीतान्धात्^{२६} ।
त्वादे स^{२७} इर शीलाद्यथस्य^{२८} तुमत्तुआणत्तूणा क्व^{२९} ॥ ७३ ॥
वरङ्कत्तास्तुनाद्यै^{३०}रव्यय^{३१}मभ्युपगमे आम^{३२} ।
त वाक्योपन्यासे^{३३} णइ चेअ विअ च एवार्थे^{३४} ॥ ७४ ॥
हद्धी निर्वेदे^{३५} दर अर्थेऽल्पे वा^{३६} किणो ग्रन्थे^{३७} ।
मिव पिव विव विअ व व्व इवार्थे^{३८} किर इर हिर किलाथे^{३९} ॥ ७५ ॥
अम्हो आश्रये^{४०}ऽब्भो पश्चात्तापसूचनादु ख ।
सभाषणापराधानन्दादरखेदविस्मयविषादभये^{४१} ॥ ७६ ॥
हु पृच्छादाननिवारणे^{४२} वणे निश्चयानुकम्प्यविकल्पे^{४३} ।
सभावने अइ चा^{४४}नन्तर्ये णवरिअ^{४५} केवले णवर^{४६} ॥ ७७ ॥
भन्द गृहाणार्थे^{४७} भन्दि विकल्पविषादसत्यनिश्चयपश्चा ।
त्तापेषु च^{४८} सभाषणरतिकलहे रे अरे^{४९} हरे क्षेपे च^{५०} ॥ ७८ ॥
धू कुत्साया^{५१}मू गहाविस्मयसूचनाक्षेपे^{५२} ।
पुणरुत्तं कृतकरणे^{५३} हु खु निश्चयविस्मयवितर्के^{५४} ॥ ७९ ॥
णवि वैपरीत्ये^{५५} वेव्वे विषादभयवारणे^{५६} ।
आमन्त्रणे वेव्वे च^{५७} वा सत्ख्या मामि हला हले^{५८} ॥ ८० ॥
दे समुखीकरणे च^{५९} ओ पश्चात्तापसूचने^{६०} ।
अण णाइ नजर्ये^{६१} निश्चयनिधारणे वले^{६२} ॥ ८१ ॥

मणे विमर्शे^{६३} माइ मर्थे^{६४}ऽलाहि निवारणे^{६५} ।
 लक्षणे जेण तेण^{६६} त्वोदवापोता^{६७} उ ओ उपे^{६८} ॥ ८२ ॥
 अत्येकम पाडिएक पाडिक^{६९} स्वयमप्पणा^{७०} ।
 एक्कसरिअ झटिति सप्रति^{७१} इहरा इतरथा^{७२} मुधा मोर ॥ ८३ ॥
 उल्ला^{७३} अथि ऐ^{७४} उअ पइये^{७५}जेरा पादपूरणे^{७६} प्याद्या ७७ ।

[द्वितीय पाद]

चीप्साथात्तदचि सुपो मस्तु^१ अम^२ श्लुगूजशसो^३ णशाम^४ हि हि^५ ॥ ८४ ॥
 हि मिसो^६ हितो त्तो दो दु डसिस्^६ सुतो भ्यसो^७ दिदोत्तोदोदु डसो^८ ।
 सोल्लुंक्^९ डसोऽस्त्रिया सर्^{१०} डेर्मिर^{११}तो डो विसग^{१२} सो^{१३} ॥ ८५ ॥
 चैतत्तदो^{१४} डसे श्लुक^{१५} डेडै^{१६} डसिसो हि^{१७} टो डेणल्^{१८} ।
 दिवा^{१९} भ्यसि^{२०} शस्येत्^{२०} भिस्भ्यस्सुपी^{२१}दुतोदि^{२२} चतुरो वा^{२३} ॥ ८६ ॥
 पुसो जसो डउ डओ^{२४} डवो उतो^{२५} णो शसश्च^{२६} नृनपि डसिडसो^{२७} ।
 टो णा^{२८} श्रुगनपि सो^{२९}र्मड्लुगसडुद्धेनप^{३०} शि शि शिड् जस्शस्^{३१} ॥ ८७ ॥
 शो शु स्त्रिया त्वा^{३२}दीत सोश्च^{३३} डसे शशाशिशे^{३४} टाडिडसाम्^{३५} ।
 नात झा^{३६} पुसोऽजातेर्डीव्वा^{३७} प्रत्यये^{३८} हरिद्राच्छाये^{३९} ॥ ८८ ॥
 कियत्तदोऽस्वमामि सुपि^{४०} स्वसृगाडुल्^{४१} डोश्लुकौ तु सडुद्धे^{४२} ।
 कदन्ताडु^{४३} नाझि डर^{४४} टापो डे^{४५} हस्वलीदूत^{४६} ॥ ८९ ॥
 क्किप^{४७} उदृता त्वस्वमामि^{४८} आर सुपि^{४९} मातुराअरा^{५०} सज्ञाया ।
 मर^{५१} आ सौ वा^{५२} राज्ञ^{५३}ष्टो णा^{५४} जशसूडसिडसा णोश्^{५५} ॥ ९० ॥
 णोणाडि प्विदना ज^{५६} इणममामा^{५७} भिस्भ्यसाम्मुप्स्वीत्^{५८} ।
 डसूडसिदा णोणोर्डण्^{५९} पुस्याणो राजवच्चान^{६०} ॥ ९१ ॥
 टो वात्मनो णिआ णइआ^{६१} सवादेर्जसोऽतो डे^{६२} ।
 डेस्त्थस्सि^{६३}भ्यनिदमेतदस्तु कियत्तद स्त्रिया च हिममाम्^{६४} ॥ ९२ ॥
 डेसि^{६५} कितझया सश्^{६६} कियत्तझयो डस्^{६७} इत से- ।
 सार्^{६८} डिरिआ डाहे डाला काले^{६९} म्हा डसे^{७०} किमो डीसडिणो^{७१} ॥ ९३ ॥
 डो तद^{७२} इदमेतकियत्तझयष्टो डिणा^{७३} कचित्सुपि तदो ण^{७४} ।
 अतसि च किमो ल्क^{७५} इदम इम^{७६} पुसि सुना त्वय स्त्रियामिमिआ^{७७} ॥ ९४ ॥

अत्सुस्सिहिस्से^{५८} टाससि ण^{५९} इहेण डयमा^{६०} न तथ^{६१} ।
 क्खिं त्वमेदमिणमिणमो^{६२} किं किं^{६३} तदिदमेतदा से सिं ॥ ९५ ॥
 तु डसामा^{६४} एत्तो एत्ताह डसिनैतद^{६५} थं डेल्ल^{६६} ।
 एत्तो म्मावदितौ वा^{६७} सुनैस इणमो इण^{६८} त सौ सो ॥ ९६ ॥
 [५]क्खिं तदश्च^{६९} सुप्पदसोऽमु^{७०} अहद्वा सुना^{७१} इआऔ म्मौ ।

[तृतीय पाद]

युष्मत्सुना तुव तु तुम तुहा^१मा तुमे तुए च^२ जसा भे ॥ ९७ ॥
 तुब्भे तुय्हे उय्हे तुब्भ^३ शसा वो च^४ टा भे ते ।
 दे दि तुम तुमइ^५ डिटाम्भा तुमए तुइ तुए तुमाइ तुमे^६ ॥ ९८ ॥
 तुब्भ तुहिंतो तुम्ह डसिना^७ तु तुइ डिम्डसौ^८ तुव तुम तुह ।
 तुब्भ^९ भिसा भे तुब्भेद्युब्भेद्युय्हेहि तुय्हेहि^{१०} ॥ ९९ ॥
 उम्होय्ह तुय्ह तुब्भ भ्यसि^{११} तुब्भोब्भोय्ह तइ तुह तुह तुम्ह ।
 तुव तुम तुमे तुमाइ तुमो दे ते दि ति तु इ ए डसो^{१२}म्हाण ॥ १०० ॥
 तुब्भ तुब्भाण तुमाण तुवाण तुहाण तुब्भ वो भे त्वामा^{१३} ।
 वा ष्मो म्हुज्झौ^{१४} अस्मत्सुनाम्हि हमहअमह म्म्यम्मि^{१५} ॥ १०१ ॥
 मो भे वअ जसा^{१६}म्हे अम्हो अम्ह^{१७} णे च शसा^{१८} ।
 म णे ण मि मिम मममम्हि अह मम्ह अम्ह अमा^{१९} ॥ १०२ ॥
 मि मइ ममाइ मए मे डिटा^{२०} मम णे मआइ ममए टा^{२१} ।
 णे अम्हे ह्यम्हाह्यम्हे अम्ह भिसा^{२२} मइ मम मह मज्झ डसौ^{२३} ॥ १०३ ॥
 अम्ह मम भ्यसि^{२४} अम्ह मज्झ मज्झ मइ सह मह मे च डसा^{२५} ।
 अम्हे अम्हो अम्हाण ममाण महाण मज्झाण ॥ १०४ ॥
 मज्झाम्हाम्ह णे गो आमा^{२६} अम्म मम मज्झ मह डिपि^{२७} चतुरो ।
 जस्सशम्भा चउरो चत्तारो चत्तारि^{२८} तिणिण त्रे^{२९} ॥ १०५ ॥
 दोणिण दुवे बेणिण द्वे^{३०}दो वे टादौ च^{३१} ति त्रे^{३२} ण्ह ।
 ण्ह सत्थयाया आमोऽविंशतिगे^{३३} द्विवचनस्य बहुवचनम्^{३४} ॥ १०६ ॥
 डेसो डम्^{३५} तादर्थ्यं डेस्तु^{३६} वधाड्डाइ च^{३७} कचिदसादे^{३८} ।
 अस्तासो डिप्^{३९} डसिडस्ताश्च^{४०} डिपोऽस्^{४१} लुक्कयडोयस्य तु^{४२} ॥ १०७ ॥

[चतुर्थ पाद]

लटस्तिताविजेच्^१ सिप्थास्से सि^२ मिर्मिविदौ^३ शिन्नौ ।
न्ति न्ते इरे^४ थध्वमित्थाहचौ^५ मो ममु मस्महिङ्^६ ॥ १०८ ॥
अत एवैच् से^७ त्वस्तेर्ह भो म्हि ममोमिना^८ सिना स्सि^९ तिडात्थि^{१०} ।
णिजदेदावावे^{११} शुण्यादेरविवा^{१२} अमेराड^{१३} ॥ १०९ ॥
लुगाविल्भावकमक्ते^{१४} ऽदेल्लुक्यात्खोरतस्तु मौ^{१५} ।
मोममुष्विच्च^{१७} के^{१८} एच्च क्वातुतव्यभविष्यति^{१९} ॥ ११० ॥
वा लङ्लोट्छतृषु^{२०} जाज्जे^{२१} भूतार्थस्य सी हीअ ।
ही^{२२} हल ईओ^{२३} ऽहेस्यासी तेना^{२४} स्तेर्भविष्यति हिरादि^{२५} ॥ १११ ॥
हासां मिमोमुमे वा^{२६} हिस्सा हित्था मुमोमस्य^{२७} ।
डच्छ दशिगम इजादौ हिलुक् च वा^{२८} भिदिविदिच्छिदो डेच्छ^{२९} ॥ ११२ ॥
डोच्छ वचिमुचिरुदिश्रुभुजो^{३०} ड मेञ्छात्तत^{३१} कृदो ह^{३२} स^{३३} त्वि ।
जाल्लिङ^{३४} एकस्मिन्प्रथमादेर्विध्यादिषु दु सु मु^{३५} बहौ न्तु ह मो^{३६} ॥ ११३ ॥
सोस्तु हि^{३७} लुगिज्जहीजस्विज्जे^{३८} ऽतो लङ्लोट्छ जर्जरी^{३९} मध्ये ।
चाजन्ता^{४०} न्मानन्तौल् च लङ^{४१} शतृशानच^{४२} स्त्रियामी च^{४३} ॥ ११४ ॥
घेतुंतव्यक्त्वासु ग्रहे^{४४} रन्त्यस्य वचिमुचिरुदिश्रुभुजा डोत्^{४५} ।
ता ढो दश^{४६} आ भूतभविष्यति च कृजो^{४७} नमोद्विजरुदा व^{४८} ॥ ११५ ॥
चर्तृतिमदिवजा^{४९} छर्गमिष्यमासा^{५०} रुधो न्धम्भौ^{५१} ।
युधबुधगृधकुधसिधमुहा च ज्झो^{५२} जर्स्विदा^{५३} छिदिभिदो न्द^{५४} ॥ ११६ ॥
ढ कथिवर्धा^{५५} वेष्टे^{५६} समुदो लर्^{५७} खादधावि लुक्^{५८} र सृजि^{५९} ड ।
सीदपति^{६०} मीले प्रादेर्दे^{६१} तु^{६२} चलस्फुटे^{६३} शकग^{६४} उवर्णस्याव^{६५} ॥ ११७ ॥
योरेङ्^{६६} अरउ^{६७} ररि वृषा^{६८} रुषरोऽचोदि^{६९} हलोऽक्^{७०} त्वनतो^{७१} ऽचोऽचा^{७२} णो ।
हश्च चिजिपूश्रुधूस्तुह्लुभ्यो^{७३} वर्भावकर्मणि तुवर्गलुक् च^{७४} ॥ ११८ ॥
मर्चे^{७५} रन्त्यस्य हनखनो^{७६} दुर्हलिहवहरुहा भरत उच्च^{७७} दहे ।
झर्^{७८} बन्धो न्धो^{७९} रुध उपसमनो^{८०} द्वे^{८१} गमिग^{८२} ईर हकृतृजाम्^{८३} ॥ ११९ ॥
अर्जेर्विदप्प^{८४} आरभ आढप्पो^{८५} णप्पणजौ ज्ञ^{८६} ।
सिप्प सिचस्तिहो^{८७} वाहिप्पो व्याहु^{८८} प्रह्वेप्प^{८९} ॥ १२० ॥

छिप्प स्पृशते^{१०}र्दीसल् दशे^{१०}र्वचैर्^{१०} इअइजौ यक्^{११} ।
 स्पृहदूजो सिंहदूमौ णिचो^{१२}निवृपतोर्णिहोडो वा^{१३} ॥ १२१ ॥
 धवलोद्घटोदुमोगौ^{१४} भ्रमवेष्टोस्तालिअण्टपरिआलौ^{१५} ।
 रावो रञ्जयते^{१६}स्तुलिडोल्योरोहामरखोलौ^{१७} ॥ १२२ ॥
 आसघ सभावे^{१८}रपेरल्लिवपणामचच्चुप्पा^{१९} ।
 गुलुगुच्छोत्थवोव्वेल्लोलाला उन्नमे^{१००}प्रकाशेर्णुव्व^{१०१} ॥ १२३ ॥
 णिहुव कमे^{१०२}नंशेर्विप्पगालणासवपलावहारवविउडा^{१०३} ।
 वल आरोपे^{१०४}र्विरिचिरोलुङ्गोलुङ्गलपल्लत्था^{१०५} ॥ १२४ ॥
 कम्पेर्विच्छोलो^{१०६}रोमन्थेरोगालवग्गालौ^{१०७} ।
 क्खवेरोव्वालपव्वालौ^{१०८}मिश्रेर्मसालमेलवौ^{१०९} ॥ १२५ ॥
 छदेर्नूमनुमोव्वालडक्कपव्वालसन्तुमा^{११०} ।
 अच्चुक्कवोक्कौ विज्ञापे^{१११}परिवाडो घटे^{११२}ईशे ॥ १२६ ॥
 दावदक्खवदसा^{११३}प्रस्थापे पेडुवपेडुवौ^{११४} ।
 यापेजवो^{११५}विकोशे पक्खोडो^{११६}गुण्ड उध्दूले^{११७} ॥ १२७ ॥
 तड आहोडविहोडौ^{११८}ह्लादेरवअच्छलणिचश्च^{११९} ।
 निमेर्निम्मवनिम्माणौ^{१२०}आल्लीडोऽल्लि^{१२१}क्रिय कीण^{१२२} ॥ १२८ ॥
 केर्व वे^{१२३}स्य सम खा^{१२४}ध्मो धुमोद^{१२५}स्थष्ठकुडुरौ^{१२६} ।
 णिरप्पथक्कठाचिट्ठा^{१२७}विस्मर पम्हसवीसरौ^{१२८} ॥ १२९ ॥
 कृपौ णिजवहो^{१२९}जाणमुणौ ज्ञो^{१३०}धो दह श्रद^{१३१} ।
 स्पृशिश्छिवालुक्खफरिसफासफसालिहच्छिहान्^{१३२} ॥ १३० ॥
 फक्कस्थक्क^{१३३}श्लाघ सलाह^{१३४}थिप्पस्तृपो^{१३५}भियो भाविहो^{१३६} ।
 भुजिरण्णभुजकम्मसमाणचमडचड्डुजेमजिमान्^{१३७} ॥ १३१ ॥
 जृम्भोऽवेजम्भा^{१३८}जुञ्जुज्जुप्पा युजे^{१३९}जंनो जाजम्मौ^{१४०} ।
 उत्थल्ल उच्चले^{१४१}धूर्णेधूर्म्मपहल्लवोल्लुला^{१४२} ॥ १३२ ॥
 लिम्पो लिप^{१४३}शदेर्झडपक्खोडौ^{१४४}ने सदेर्मज्ज^{१४५} ।
 पुच्छ प्रच्छे^{१४६}गण्ठो ग्रन्थे^{१४७}स्तुवरजअडौ त्वरे^{१४८}रतिडि तुर^{१४९} ॥ १३३ ॥

तूर शतृतिडि^{१५०} पयस् पल्लट्टपलोट्टपल्लहथा^{१५१} ।
 मृद्वातेर्मलपरिहट्टसुडुपण्णाडचड्डुमड्डुमडा^{१५२} ॥ १३४ ॥
 दृशिरोअक्खणिअच्छावअच्छवजावअज्झपुलअपुलोअ ।
 देक्खावअक्खपेच्छावआसपासणिअसच्चवावक्खान्^{१५३} ॥ १३५ ॥
 झरपज्झरपच्चड्डुखिरणिड्डुअणिब्बला ।
 क्षरे^{१५४} काशेरवाद्वासो^{१५५} न्यसेर्णिमणुमौ^{१५६} ग्रहे ॥ १३६ ॥
 णिंरवारगेणहबलहरपगाहिपच्चुआ ।

[द्वितीयोऽध्याय समाप्त]

तृतीयोऽध्यायः

[प्रथम पाद]

हेदुवहवा भुवेस्तु^१ पृथक्स्पष्टे णिव्वड^२ प्रभो हुप्प^३ ॥ १३७ ॥
 हू के^४ दुरचिन्त्या^५ प्राक्षिस्त्रामाङ्गघणिज्झराब्बुत्ता^६ ।
 रा वेर्लीयो^७ निना ह्किणिलुकणिलिअलिकलुकणिरुग्घा^८ ॥ १३८ ॥
 सार ग्रहु^९ असुरुवेल्लपयल्लौ^{१०} महमहो गन्धे^{११} ।
 झरझरसुमरविम्हरभरभललढपअरपम्हुहा स्मरते^{१२} ॥ १३९ ॥
 व्याप्रेराअड्डो^{१३} निस्सुणीहरणीलदाडवरहाडा^{१४} ।
 जाप्रेजग्ग^{१५} पट्टघोट्टडल्लपिज्जा पिबे^{१६} धुवो ॥ १४० ॥
 धूओ^{१७} हण शृणोते^{१८} मल्लै वापव्वाओ^{१९} क्ख कुण^{२०} ।
 काणेक्षिते णिआरो^{२१} निष्टम्भे णिट्ठुह^{२२} अमे वापफ^{२३} ॥ १४१ ॥
 सदाणोऽवष्टम्भे^{२४} णिव्वोलो मन्थुनौष्ठमालिन्ये^{२५} ।
 गुललश्चाटौ^{२६} पअल्लो लम्बनशयिल्ययो^{२७} क्षुरे कम्म^{२८} ॥ १४२ ॥
 णीलुल्लो निष्पाताच्छोटे^{२९} साहट्टसाहरौ सवु^{३०} ।
 ओहीरोघौ निद्र^{३१} उद्ध ओरुम्मावसुओ^{३२} खवो ॥ १४३ ॥

रुजस्तौ^{३३} कोक्कवोक्कौ व्याहु^{४४} सनाम आहड^{३५} ।
 ओहौसराववतरेस्तु^{३६} शकेस्तरतीरपारचआ^{४७} ॥ १४४ ॥
 सोल्लपउलौ पचे^{३८}वेअड खचे^{३९}णिव्वलो मुचेहुं खे^{४०} ।
 अवहेडमेल्लणिल्लुओसिकदिसडरेअवछण्डा^{४१} ॥ १४५ ॥
 सिञ्चसिम्पौ सिचे^{४२} रचेविडविडुवहोगाहा^{४३} ।
 केलाअसारवसमारोवहत्था समारचे^{४४} ॥ १४६ ॥
 मस्जेराउड्डणितडुवुड्डुप्पा^{४५} अनुव्रजते ।
 पडिअगो^{४६} वञ्जेवेहवेलवजूरवोम्मच्छा ॥ १४७ ॥
 रोसाणोबुसलहलुच्छपुच्छफुसफुस्सघसहुला माष्टे^{४८} ।
 भजेवेमअमुसुमूरमूरपविरजसूरसूडकरज ॥ १४८ ॥
 निरजविरो^{४९} गर्जेबुको^{५०} डिको वृषे^{५१} तिजेरोसुक्क^{५२} ।
 आरोलवमालौ पुजे^{५३} कम्मवमुपभुजि^{५४}विडवमर्जि^{५५} ॥ १४९ ॥
 लज्जेर्जीहो^{५६} राजे सहरेहच्छजरिराग्घा^{५७} ।
 घटेगढ^{५८} समो गलो^{५९} हासेन स्फुटतेमुर^{६०} ॥ १५० ॥
 मण्डेष्टिविडिकरिडचिचचिचिल्लचिचआ^{६१} ।
 तुडिरुल्लुक्कणिल्लुक्कोल्लूरोक्खुडलुक्कतोडखुट्टखुडान्^{६२} ॥ १५१ ॥
 घुसलविरोलौ मन्थे^{६३}डसोत्थघौ विवृतिरुथ्यो^{६४} ।
 णीहर आक्रन्दे^{६५}रोअदोदालौ छिदेराड^{६६} ॥ १५२ ॥
 णिल्लूरलूरणिव्वरणिच्छल्लदुहावणिज्झोडा^{६७} ।
 अट्ट कथे^{६८} कथेवज्जरपज्जरसग्घसाससाहचव ॥ १५३ ॥
 जपपिसुणबोल्लोब्बाला^{६९} दु खे णिव्वरो^{७०} निषेधेहक्क^{७१} ।
 जूर क्रुधे^{७२}विसूरश्च खिदे^{७३}स्तडुवविरल्लतड ॥ १५४ ॥
 तड्ढास्तने^{७४}र्निर पद्यतेवल^{७५} सतपा झख^{७६} ।
 ओअग्गसमाणौ व्यापिसमाप्यो^{७७}र्णीरवो बुमुक्ष्याक्षिप्यो^{७८} ॥ १५५ ॥
 क्षिपिरडुक्खपरिहुलघत्तच्छुहफेल्लणोल्लसोल्लगल्लत्थान्^{७९} ।
 उत्क्षिपिरुत्थम्भोस्सिक्कहक्खुवाल्लत्थगुल्लुगुल्ल ॥ १५६ ॥
 उब्भुत्तान्^{८०} बेपेराअब्बाअज्झौ^{८१} विरणडौ गुपे^{८२} ।
 चच्चार वेलव उपालभे^{८३} खउरपड्डुहौ ॥ १५७ ॥

क्षुभे ८४ प्रदीपे सधुक्काब्भुत्तेअवसधुमा ८५ ।

अल्लिअ उपसपे ८६ कमवसलिसलोटा स्वपे ८७ डवडो विलपे ॥ १५८ ॥

रभिराडो रम्भढवौ ८८ भाराक्रान्ते नमेर्गिसुड ९० ।

उब्भाववेल्हणीसरकोड्डुमसक्खुड्डुखेड्डुमोटाअ ॥ १५९ ॥

किलिकिचा रमे ९१ पडिसा परिसाम शमे ९२ लुभे सभाव ९३ ।

आक्रामिरोहावोत्थारच्छुन्दान् ९४ विश्रमेर्गिप्पा ९५ ॥ १६० ॥

डुण्डुलडुमडडलभमाडभम्मभमुड ।

तलअटसटगुमटिरिटिल्लपरीपर ॥ १६१ ॥

घमचक्कमभमडघसझपडुसा अमे ९६ ।

गभिरणुवज्जअवज्जसअक्कुसउक्कुसअइच्छअई ॥ १६२ ॥

अवहरअवसेहवडअवरिअलवरिअल्लवोल्लणिरिणास ।

वच्छड्डुणिणणिम्महपच्छदणिलक्करभणीणिवहान् ९७ ॥ १६३ ॥

प्रत्यागमागमाभ्यागमा पलोटाहिपच्छुओम्मच्छा ९८ ।

रिहरिगौ प्रविशे ९९ सगमोऽडिभड १०० डिप्पणिड्डुहौ विगले १०१ ॥ १६४ ॥

णिवहणिरिणासणिरिणिज्जरोचचड्डा १०२ पिषेर्वलेर्वफ १०३ ।

अशे पिडपिट्ठुकुल्लपुट्टपुडा १०४ भषे ॥ १६५ ॥

बुक्क १०५ पूरेरगवग्वाडाहिरमाग्गुमोद्धुमा १०६ ।

आहाहिलघवच्चाहिलक्खमहसिहचिल्लपचपा काक्षे १०७ ॥ १६६ ॥

नशिरवहरावसेहणिवहपडिसासेहणिरिणासान् १०८ ।

साअड्डाणच्छकड्डाच्छाअछाणछा कृषे १०९ रसा ॥ १६७ ॥

वक्खोड ११० उल्लसेरुसलोसुभारोअणिछस ।

गुजोल्लपुलआआ १११ सदिशोऽप्पाहो ११२ ग्रसेर्विस ११३ ॥ १६८ ॥

भासेर्विस ११४ प्रतीक्षेर्विहिरविरमालसामआ ११५ सस्से- ।

ल्हंसडिभौ ११६ अक्षेओप्पडो ११७ विसट्टो दले ११८ सस्सेवज्जडरौ ११९ ॥ १६९ ॥

वोज्जो वीजेश्च १२० गवेषेवत्तगमेसड्डुल्ल ।

डडोला १२१ स्तक्षेश्चञ्चरपरफा १२२ हसेर्गुज ॥ १७० ॥

दहिरहिज्जललुक्खौ १२४ विकसे कोआसवोसगौ १२५ ।

श्लिषोऽवआससामग्गपरिअता १२६ जुगुप्सते- ॥ १७१ ॥

दुग्मुच्छृणुदुग्मुच्छा^{१२७} वलगाचडमारुहे^{१२८} ।
हुहो लक्ष्यात्स्वले^{१२९} ग्राहोऽवाद्वाहो^{१३०} गुम्मगुम्मडौ ॥ १७२ ॥
मुहे^{१३१} रप्पुणगा केन^{१३२} धातवोऽर्थान्तरेष्वपि^{१३३} ।

[द्वितीय पाद]

दस्तस्य शौरसेन्यामखावचोऽस्तो^१ रध कचि^२त्तावति खो ॥ १७३ ॥
चा^३ शो ध^४ इहहचोर्हस्य^५ भुवो भो^६ऽन्थादिदेति मो णो^७ यो^८ ख्य^९ ।
पूर्वस्य पुरव^{१०} इअदूणौ क्व^{११} कृगसो डदुअ^{१२} इदानीमो ॥ १७४ ॥
लदार्णि^{१३} तस्मात्ता^{१४} ण नन्वर्थे^{१५}ऽस्महे हर्षे^{१६} ।
ही ही वैदूषके^{१७} हीमाणहे निर्वेदविस्मये^{१८} ॥ १७५ ॥
एवार्थे येव^{१९} हजे चेव्याह्वाने^{२०}ऽतो डसेर्दुदोश्^{२१} ।
आत्सावामन्य इनो नो^{२२} मो^{२३} भवता^{२४} भविष्यति स्सि^{२५}रिचेचो ॥ १७६ ॥
दैर्^{२६} शेष प्राकृतव^{२७}न्मागध्या शौरसेनीवत्^{२८} ।
त्वाङ्गाहो डस्^{२९} आमो डि^{३०} सौ पुस्येलतो^{३१} हगेऽहवयमो^{३२} ॥ १७७ ॥
छोऽनादौ श्र^{३३} क्ष^{३४} ऽक^{३५} स्क प्रेक्षाचक्षे^{३६} स सपो सयोगे ।
[स]ग्रीष्मे^{३७} सौ श्लौ^{३८} न्यण्यज्ञा जर्^{३९} जो व्रजे^{४०}जयद्या य^{४१} ॥ १७८ ॥
छटौ स्त^{४२} स्थथौ स्त^{४३} चिष्टस्तिष्ठस्य^{४४} नो नणो पैशाच्याम्^{४५} ।
न्यण्यज्ञा जर्^{४६} राज्ञो ज्ञो वा चिन्^{४७} तल् तदो^{४८} शषो सो^{४९} लो ल^{५०} ॥ १७९ ॥
दुस्तिर्यादशगे^{५१} र्यञ्जष्टा रिअसिनसिटा कचि^{५२}टोस्तु तु^{५३}थ ।
पो हृदये^{५४} टा नेन तदिदमो^{५५}नाए स्त्रिया^{५६} डसेस्तोतुशत^{५७} ॥ १८० ॥
तडिजेच^{५८} एय्य एव भविष्यति^{५९} इय्यो यक^{६०} कृजो डीर^{६१} कवा ।
तर्न^{६२} ह्व टूनत्थूनौ^{६३} शेष शौरसेनीवत्^{६४} ॥ १८१ ॥
न प्रायो लुक्कादिच्छल्षट्शभ्यन्तसूत्रोक्तम्^{६५} ।
रो लस्तु चूलिकापैशाच्या^{६६} गजडदघझढधभाम् ॥ १८२ ॥
कचटतपखल्लठथफाल्^{६७} अन्येषामादियुजि न^{६८} शेष प्राग्वत् ।

[तृतीय पाद]

प्रायोऽपभ्रशोऽचोऽच्^१ अचोऽस्तवोऽखौ कखतथपफा ॥ १८३ ॥
गघदधबभान्^२ तु मो ड्व^३ ह्यो म्भं^४ रोलुकमघ^५ कचिदभूतोऽपि ।
विपदापत्सपदि द इ^६ कथतथायथि डिहडिभडिमडेमा था- ॥ १८४ ॥

दे०दादेडेहो याहत्तादकीहगीहशा^{१०} डइसोऽताम्^{१०} ।
 यावत्तावस्युमहिमा वादे^{११}डेतुलडेवडा ॥ १८५ ॥
 वियक्कियति च व्यादेवतुपो^{१२} डेतहे त्रल^{१३} ।
 यत्तदोडेत्तु^{१४} कुत्रात्रे च हेत्थु^{१५} त्वतलौ प्पणम्^{१६} ॥ १८६ ॥
 तव्यस्य एव्वइएव्वउएव्वा^{१७} क्त्व इ इउ इवि अवि^{१८} ।
 एप्पेप्पिण्वेव्वेविणु^{१९} तुम एवमणाणहमणहि च^{२०} गमे- ॥ १८७ ॥
 स्वेप्पेपिण्वेप्पोरेलुक्^{२१} तृनोऽणअल्^{२२} छस्य युप्पमदादेर्दार^{२३} ।
 जणि जणु न नइ नावइ नाइ इवार्थे^{२४} तणेण रेसि रेसि ॥ १८८ ॥
 तेहि केहि तादर्थ्ये^{२५} स्वार्थे डु पुनर्विनाधुवम^{२६} ।
 डेंडाववश्यम^{२७} परमेकशसोडडि^{२८} अडडडुल्ला ॥ १८९ ॥
 स्वार्थिककलुक् च^{२९} तद्योगजाश्च^{३०} डीत स्त्रिया^{३१}मदन्ताड्डा^{३२} ।
 इदतोऽति^{३३} इदानीमेव्वहि^{३४} एव जि^{३५} एवमेम^{३६} नहि नाहि^{३७} ॥ १९० ॥
 प्रत्युत पच्चलिउ^{३८} एवमेवेमइ^{३९} सम समाणु^{४०} किल किर^{४१} ।
 पग्गिमाप्राड्मप्राउप्राइवप्रायसो^{४२} दिवा ॥ १९१ ॥
 दिवे^{४३} सह सहु^{४४} मा मं^{४५} कुत कउ कहतिहु^{४६} ।
 अथवा मनागहवइ मणाउ^{४७}मितसेत्तहे^{४८} पश्चात् ॥ १९२ ॥
 पच्छइ^{४९} ततस्तदा तो^{५०} त्वनुसाहावन्यथासवौ^{५१} ।
 कि काइकवणौ^{५२} उन्नविच्चवुत्ता विषण्णवर्त्तोत्ता^{५३} ॥ १९३ ॥
 अत्तु परस्परस्या^{५४}न्यादशस्यान्नाइसाववरा ।
 इसौ^{५५} वहिल्लगा शीघ्रादीना^{५६} हुट्टुखिगिगगा ॥ १९४ ॥
 शब्दचेष्टानुकृत्यो^{५७}रनयका घइमादय ।

[चतुर्थ-पाद]

दिहौ सुपि^१ स्वम्यत उ^२दोत्सौ पुसि त्वे^३ भिसि^४ ॥ १९५ ॥
 टि^५ डिनेच्च^६ डसेहे^७ म्यसो हु^८ सुस्सुहो डस^९ ।
 आमो ह^{१०} टो णानुस्वारौ^{११} ए चेदुतो^{१२} हि हे डिडसेहु^{१३} ॥ १९६ ॥
 भ्यस^{१४} आमो ह च^{१५} डसो लुक्^{१६} सुससो^{१७}हो जसामन्थे^{१८} ।
 हि भिस्सुपो^{१९} स्त्रिया डे^{२०}डस् डस्योहे^{२१} हुमाम्म्यस^{२२} उदोतौज- ॥ १९७ ॥
 शशस^{२३} इ नपि^{२४} कान्तस्यात उ स्वमो^{२५} सर्वगाड्डि हि^{२६} डसि हंम्^{२७} ।
 तु किमो डिहे^{२८} डस सुश् यत्तत्किम्य^{२९} स्त्रिया डहे^{३०} यत्तत् ॥ १९८ ॥

ध्रु त्रु स्वमो^{३१}रिदम इमु नपुसक^{३२} एतदेह एहो एहु ।
 छीनृनपि^{३३} जश्शसोरेइ^{३४} ओइ अदस^{३५} इदम आअ ^{३६} ॥ १९९ ॥
 सौ युष्मदस्तुहु^{३७} तुम्हे तुम्हइ जश्शसो^{३८}र्मिसा तुम्हेहि^{३९} ।
 डयम्या पइ तइ^{४०} तुज्झ तुध तउ डसिडसा^{४१} सुपा तुम्हासु^{४२} ॥ २०० ॥
 तुम्हहमाम्भ्यस्म्या^{४३}मस्मदोऽम्हह^{४४} सौ हउ^{४५} मइ डयम्या^{४६} ।
 डसुडसिसा महु मज्झा^{४७}म्हइमम्हे जश्शसो^{४८}र्मिसाम्हेहि^{४९} ॥ २०१ ॥
 सुपाम्हासु^{५०} लटो हि वा झइयो^{५१}हिंथास्सिपो^{५२}[ससम्याश्च]हुं थ- ।
 ध्वमो^{५३}रु मिबिटो^{५४}हुं मस्महिडो^{५५}रिदुदेस्वहे ^{५६} ॥ २०२ ॥
 स्यस्य सो लटि^{५७} पर्यासौ भुवो पहुच्च^{५८} ब्रजेवञ्ज ^{५९} ।
 ब्रूजो ब्रुव ^{६०} क्रिये कीसु^{६१} प्रस्सगृण्हौ इशिग्रहो ^{६२} ॥ २०३ ॥
 तक्षाद्याञ्छोलादीन्^{६३} होस्तोरुच्चारलाघव^{६४} बिन्दो ।
 रन्ते^{६५} हलस्थैडो^{६६} लिङ्गमतन्त्र^{६७} शौरसेनीवत्^{६८} ॥ २०४ ॥
 तद्वयत्ययश्च^{६९} शेषं सस्कृतवद्^{७०} झाडगास्तु देइया सिद्धा ^{७१} ।

[तृतीयोऽध्यायः समाप्त]

चतुर्थ परिशिष्टम्

अपभ्रंशपद्यसूची

Index of Apabhramsa's Stanzas

[The figures indicate the number of the stanza in III in v]

अइतुगात्तु ज थणह-१५३
(हे ३९० १)
अगलिअनेहनिवट्टाह-१०२
(हे ३३२ १)
अगिण उणहउ होइ जगु-१०९
(हे ३४३ १)
अज्जु वि नाहु महु जिज वरि-९४
(हे ४२३ ३)
अन्ने ते दीहर लोअण-६३
(हे ४१४ १)
अब्भा लगा डुगरिहि-१६१
(हे ४४५ १)
अम्मिणु सत्थावत्थेहि-२
(हे ३९६ २)
अम्मि पओहर वज्जमा-२६
(हे ३९५ ५)
अम्हे थोवा रिउ बहुअ-१४३
(हे ३७६ १)
अह रचसि जाइट्टिअण-७७
(हे ४२२ १७)
अह विरलपहाउ जि-१११
(हे ३४१ ३)
अंगहि अगु न मिलिउ-५८
(हे ३३२ २)
अंबणु लाइवि जे गया-१४२
(हे ३७६ २)

असुजलें प्राइव गोरिअहे-६४
(हे ४१४ ३)
आअई लोअहो लोअणई-१३२
(हे ३६५ १)
आअहि जम्महि-१४६
(हे ३८३ ३)
आअहो दडुकलेवरहो-१३४
(हे ३६५ ३)
उअ कणिआरु पफुलिअउ-५
(हे ३९६ ५)
एइ ति घोडा एह थलि-१००
(हे ३३० ४)
एउं गुण्हेप्पिणु धु मइ-२२
(हे ४३८ १)
एक कुडुली पचहि रुद्धी-७८
(हे ४२२ १२)
एकमेकउं जइ वि पेक्खइ-९१
(हे ४२२ ५)
एकसि सीलकलकिअह-४६
(हे ४२८ १)
एकहि अक्खिहि सावणु-
(हे ३५७ २)
एक्कु कइह वि न आवहि-७४
(हे ४२२ १)
एत्तउं बोप्पिणु सउणि ठिउ-१५४
(हे ३९१ १)

एत्तेहें मेह पिअंति जलु-५६

(हे ४१९४)

एसी पिउ रूसेलु हउँ-६१

(हे ४१४४)

एह कुमारी एहो वरु-१३०

(हे ३६२१)

ओ गोरीमुहणिज्जिअउ-११

(हे ४०१२)

कमलहें मेलिबि-१२३

(हे ३५३१)

कहिं ससहरु कहिं मअरहरु-८४

(हे ४२२७)

कतु जं सीहहें उवमिअइ-५९

(हे ४१८२)

कतु महारउ हलि सहिए-१२७

(हे ३५८१)

कुजर सुमरि म सलइउ-१४९

(हे ३८७१)

कुजर अन्नहें तरुवरह-८८

(हे ४२२८)

केम समप्पउ दुट्टु दिणु-१०

(हे ४०११)

खग्गविसाहिउँ जहिं लहहुं-१४८

(हे ३८६१)

खज्जइ न कसरैकहिं-९३

(हे ४२३२)

खेडुय कयमहेहिं-८३

(हे ४२२९)

गअउ सु केसरि-९०

(हे ४२२१५)

गंगा गमेप्पिणु जो मरइ-३३

(हे ४४२२)

त्रि प्रा २७

गपिणु वाणारसिहि नर-३२

(हे ४४२१)

गिरिहें सिलायलु-११२

(हे ३४११)

गुण्हिं न सपइ कित्ति पर-४५

(हे ३३५१)

चलैहिं चलैतहिं लोअणैहिं-८१

(हे ४२२१४)

चचलु जीविउ धुनु मरणु-४३

(हे ४१८३)

चपअकुपलमज्जि-३६

(हे ४४४४)

चूडलउ चुण्णीहोइसइ-१५७

(हे ३९५२)

जइ कैवइ पावीसु पिउ-४

(हे ३९६४)

जइ तुह तुट्टु नेहडा-१२६

(हे ३५६१)

जइ पवसतें सहुं न गय-६५

(हे ४१९३)

जइ पुच्छह घर वड्डाह-१३१

(हे ३६४१)

जइ भग्गा पारकडा-७

(हे ३७९२)

जइ सु न आवइ दूइ वरु-७३

(हे ३६७१)

जइ सो वडिदि प्रयावदी-२०

(हे ४०४१)

जहिं खडिज्जइ सरिण सरु-१२५

(हे ३५७१)

ज दिट्टुँ सोमग्गहणु-१

(हे ३९६०१)

जाइज्जइ तहिँ देसडइ-६८ (हे ४१९ २)	जो पुणु मणि जि-८५ (हे ४२२ १३)
जाउ म जतउ पल्लवह-५४ (हे ४२० १)	ढोला एँह परिहासडी-४१ (हे ४२५ १)
जाम न निवडइ कुभअडि-१८ (हे ४०६ १)	ढोला मई तुहुँ वारिआ-९८ (हे ३३० २)
जामहिँ विसमी कज्जगइ-१७ (हे ४०६ ३)	ढोला सौवला-९७ (हे ३३० १)
जिडिंमदिउँ नायउ वसि करहु-४४ (हे ४२७ १)	तउ गुणसपइ तुज्ज मदि-१४१ (हे ३७२ १)
जिम जिम वकिम लोअणह-१३ (हे ३४४ १)	तणहँ तइजी भगि न वि-१०८ (हे ३२९ १)
जिम तिम तिकखा लेवि-१५६ (हे ३९५ १)	तरुणहो तरुणिहो-११७ (हे ३४६ १)
जिम सुउरिस तिम् घग्गलई-७५ (हे ४२२ २)	तरुहुँ वि वकलु-११३ (हे ३४१ २)
जीविउँ कासु न वल्लहउँ-१२८ (हे ३५८ २)	त तेत्तिउँ जलु सायरहो-१६० (हे ३९५ ७)
जे छडेविणु रअणनिहि-८६ (हे ४२२ ३)	तिलहँ तिलत्तणु ताउँ पर-१६ (हे ४०६ २)
जेत्तेहँ तेत्तेहँ वारि घरि-१९ (हे ४३६ १)	तुच्छमज्जेहँ तुच्छ-१२० (हे ३५० १)
जेप्पि असेसु कसाअबलु-२९ (हे ४४० १)	ते मुग्गडा हराविआ-७३ (हे ४०९ १)
जेप्पि चएप्पिणु सअल धर-३१ (हे ४४१ २)	तुम्हेहिँ अम्हेहिँ ज किअउँ-१३६ (हे ३७१ १)
जे महु दिण्णा दिअहडा-१०३ (हे ३३३ १)	दइवु घडावइ वणि-११४ (हे ३४० १)
जेवडु अंतरु पट्टणगामह-१९ (हे ४०७ १)	दहमुहु सुवणमअकरु-१०१ (हे ३३१ १)
जो गुण गोवइ अप्पणा-१०७ (हे. ३३८ १)	दिअहा जति झडप्पडहि-१५२ (हे ३८८ १)

दिवैहि विदत्तउँ खाहि वढ-७९

(हे ४२२ ४)

दूरुङ्गाणे पडिउ खलु-१०६

(हे ३३७ १)

देव दुक्कणिअअधणु-३०

(हे ४४१ १)

देसुचाडणु सिहिकडणु-२३

(हे ४३८ २)

भवलु विसूरइ-११५

(हे ३४० २)

न किर खाइ न पिअइ-६०

(हे ४१९ १)

पई मई बेहि वि-१३७

(हे ३७० ३)

पई मुकाहँ वि वरतर-१३९

(हे ३७० १)

पई मेल्लितेहँ महु मरणु-१३८

(हे ३७० ४)

पहिआ दिट्टी गोरडी-५१

(हे ४३१ १)

पाइ विलगगी अत्रडी-१६२

(हे ४४५ २)

पिअसगमि कउ निहडी-५५

(हे ४१८ १)

पिउ आगअउ-५२ (हे ४३२ १)

पुत्तँ जाए कवणु गुणु-१५९

(हे ३९५ ६)

पेक्खेविणु मुहुँ जिणवरह-३९

(हे ४४४ ३)

पेम्मडि पच्छायावडा-९६

(हे ४२४ १)

प्रेगाणि चिट्ठदि नाहु-१२९

(हे ३६० १)

प्राइम मुणिहँ वि भतडी-६२

(हे ४१४ २)

प्रिअ एवहिँ करँ सेल्लु करि-१५१

(हे ३८७ ३)

फोडेन्ति जे हिअडउँ-४९

(हे ३५० २)

बप्पीहा काई बोळिएण-१४५

(हे ३८३ २)

बप्पीहा पिउ पिउ करवि-१४४

(हे ३८३ १)

बम्ह तँ विरला के वि नर-६

(हे ४१२ १)

बलिअढमत्थणि महुमहणु-१४७

(हे ३८४ १)

बाह विछोडवि जाहि तुहुँ-२८

(हे ४३९ ३)

बिट्ठिए मई भणिअ तुहुँ-९९

(हे ३३० ३)

बिंवाहरि तणु रअणवणु-९

(हे ४०१ ३)

भग्गउँ देखिखवि निअअबलु-१२४

(हे ३२४ १)

भण सहि निहुअउँ तेम-१२

(हे ४०१ ४)

भमर म रुणल्लणि-१३५

(हे ३६८ १)

भमरा एत्थु वि लिंबडइ-१५०

(हे ३८७ २)

भल्ला हुआ जु मारिआ-१२१

(हे ३५१ १)

भाइँरहि जिम भारइ-११८

(हे ३४७ १)

मई जाणिउँ पिअविरहिअह-१४
 (हे ४०१ ५)
 मई जाणिउँ बुझीसुँ हउँ-९२
 (हे ४२३ १)
 मई भाणिअउ बलिआउ-१५
 (हे ४०२ १)
 मई बुत्तउ तुहुँ धुर धरहि-७२
 (हे ४२१ १)
 महु कतहौँ गुट्टिअहौँ-६७
 (हे ४१६ १)
 महु कतहौँबि दोसडा-४८
 (हे ३७९ १)
 महु हिअउँ तइ-१४०
 (हे ३७० २)
 भाणि पणढइ जइ ण तणु-६६
 (हे ४१८ ४)
 मुहकबरिबध तेहँ सोह-३७
 (हे ३८२ १)
 रक्खइ सा विसहारिणी-२७
 (हे ४३९ २)
 रविअथमणसमाउलेंण-३८
 (हे ४४४ १)
 वळ्ळेहँ गिण्हइ फलइ-१०५
 (हे ३३६ १)
 बलआवालिणिवडणभएण-४०
 (हे ४४४ २)
 वायसु उड्ढावँतिअएँ-११९
 (हे ३५२ १)
 विप्पिअआरउ जइ वि पिउ-११०
 (हे ३४३ २)
 विरहाणलजालकरालिअउ-७०
 (हे ४१५ १)

विरहाणलजालकरालिअउ-४७
 (हे ४२९ १)
 विहवि पणढइ वकुडउ-६९
 (हे ४१८ ६)
 विहवे कस्सु थिरत्तणउँ-८२
 (हे ४२२ ६)
 विहि विणडउ पीडतु गह-८९
 (हे ३८५ १)
 वासु महारिसि एँउँ भणइ-८
 (हे ३९९ १)
 सत्थावत्थहँ आलवणु-८०
 (हे ४२२ १६)
 सबधु करेप्पिणु-३
 (हे ३९६ ३)
 सरिहिँ न सँरँहिँ न सर-७६
 (हे ४२२ १०)
 संगरसँरँहिँ वि जो-११६
 (हे ३४५ १)
 सता भोग जु परिहरइ-१५५
 (हे ३८९ १)
 सदेसँ काँइ तुम्हारेण-३५
 (हे ४३४ १)
 साअरु उप्परि तणु धरइ-१०४
 (हे ३३४ १)
 सामिपसाउ सलज्जु पिउ-५०
 (हे ४३० १)
 सावसलोणी गोरडी-५७
 (हे ४२० ३)
 साहु वि लोउ तडप्फइ-२१
 (हे ३६६ १)
 सिरि चडिआ खति-१६३
 (हे ४४५ ३)

सिरि जरखंडी लोअडी-१५
 (हे ४२३ ४)
 सीसि सेहेरु खणु-१६४
 (हे ४४६ १)
 सुदरसव्वगाउ विला-१२२
 (हे ३४८ १)
 सुमरिज्जह त वल्लहँ-४२
 (हे ४२६ १)
 सौण्वा पर वारिआ-२४
 (हे ४३८ ३)
 सोसउ म सोसउ च्चिअ-१३३
 (हे ३६५ २)

हत्थि मारणउ-३४
 (हे ४४३ १)
 हरि नच्चाविउ पगणइ-५३
 (हे ४२० २)
 हिअइ खुडुक्कइ गोरडी-१५८
 (हे ३९५ ४)
 हिअडा जइ वेरिअ घणा-२५
 (हे ४३९ १)
 हिअडा पइँ बहु वोल्लिअँ-८७
 (हे ४२२ ११)

पञ्चमं परिशिष्टम्

देश्यशब्दसूची

[अस्या सूच्या प्रथम स्थूलाक्षरैर्देश्यशब्द, तदनन्तर प्रस्तुतग्रन्थस्य पृष्ठाङ्क, ततो गीर्वाणभाषया देश्यशब्दस्य अर्था, तत कसयोर्मध्ये मध्यमाक्षरै हेमचन्द्राचार्य-विरचिताया देशीनाममालाया बोधक दे, अथवा हेमचन्द्राचार्यविरचितस्य प्राकृत व्याकरणस्य बोधक हेदया इत्यक्षरम्, तत तत्रत्यरूपभेदार्थभेदयोर्निर्देश, ततो वर्गाङ्क श्लोकाङ्कश्च]

अ

अइरजुवई ६६ अचिरयुवति (दे-१ ४८)
 अइराणी ३२६ इन्द्राणी (दे-१ ५८)
 अइरिप्पो ३१४ क या बन्ध
 (दे-अइरिपो १२६)
 अउज्झहरो ९७ रहस्यभेदी (दे-१ ४२)
 अकासिअ २०७ प र्या स म्
 (दे-अकासि १८)
 अकंडतलिमो ३३४ अ प रि णी त,
 निष्प्रेमा (दे-१ ६०)
 अकन्तो २०९ प्रगृह्य (दे-अकत १९)
 अक्कसालो ३२७ ब ला त्का र
 (दे-अक्कसाला १ ५८)
 अक्कोडो ३२५ अज, छाग (दे-१ १२)
 अक्को ३२० दूत (दे-१ ६)
 अक्खणवेर्ल ३३२ निधुवनम्, प्रदोष.
 (दे-१ ५९)
 अक्खवाआ ३१२ दिक्
 (दे-अक्खवाया १ ३५)
 अगडिगोहो ३३१ यौ व नो त्क ट
 (दे-अगडिगोहो १ ४०)
 अगिला ३२२ अविच्छिन्नस्वररोदनम्
 (दे-अगिला अवज्ञा १ १७)

अगिआओ ९९ इन्द्रगोप (दे-१ ५३)
 अङ्किअ २०९ आलिङ्गितम् (दे-१ ११)
 अच्छं ३३५ अ त्य र्थ म्, शा प्र म्
 (दे-१ ४९)
 अच्छिवडण ९७ निमीलनम् (दे-१ ३९)
 अच्छिविअच्छी १०९ प र स्प रा कृ णि
 (दे-१ ४१)
 अच्छिह्रल्लो १०८ द्वेष्य (दे-१ ४१)
 अजडो ९४ अजड शीघ्रकारित्वात्
 अजणिक्क ३१४ सायभोजनम्
 अज्जमो ६९ ऋजु
 अज्जसिअ २१२ उत्कृष्टम् (दे-१ ३०)
 अज्झंसिअ २१५ दृष्टम् (दे-१ ३०)
 अज्झोलिआ ३२७ पुन पुनर्या दुह्यते
 धेनु (दे-अज्झोल्ली दुग्धदोह्या
 धेनु १७)
 अट्टण्णो ११२ आर्तिज्ञ
 अट्टो २१२ यात (दे-१ १०)
 अट्टलो ३२३ अनपराध
 अडअणा १०८ असती (दे-१ १८)
 अडउज्झिअं ३१९ वि प री त र त म्
 (दे-१ ४२)
 अड्डा ३१० प्रलम्बा केशा

अडो ३१७ आराम
 अड्डिम ३२१ अतिरिक्तम्
 अणगोपल्लव २१३ पुनश्चक्तम्
 अणडो १४ अनृतम् (दे-अणाडो ११८)
 अणरह ६६ नववधू
 (दे-अणवहुआ १४८)
 अणरामअ ३१८ अरति
 (दे-अणरामओ १४१)
 अणत्त ३१९ निर्माल्यम् (दे-११०)
 अणहृप्पणअ २१३ भस्तिस्तम्
 (दे-१४८)
 अणिकज्जो २०६ अ न व स्थि त
 (दे-४३३)
 अणिमं ३२४ मुखम् (दे-अणिह १५१)
 अणुअज्झिओ २१० प्रयात, प्रति-
 जागरित (दे-अणुवज्जिअ १४१)
 अणुअत्थ ३३० प्रकामम्
 अणुदिव ६८ दिनमुखम् (दे-११९)
 अणुसूआ ११४ आ स ज प्र स वा
 (दे-१२३)
 अण्णइओ ११० सर्वत्रार्थे तृप्त
 (दे-११९)
 अण्णं २१४ आरोपितम्
 अण्णओ ३३६ धूर्त, देवर, युवा
 (दे-१५१)
 अण्णसअं २१३ आस्तुतम्
 अण्णोलो ३१९ दिनमुखम्
 (दे-अणोलय ११९)
 अत्तिहरी १५ आर्तिहरी सतर्पणशीलत्वात्
 (दे-१२५)
 अत्थकं ६८ अकाण्डम् (देव्या-२१७४)
 अद्धघरणी ३१० नववधू

अन्तरिज्ज ११० रशना, क टि सू त्र म्
 (दे-१३५)
 अपुण्ण २०६ आ क्रा न्त म्
 (दे-अप्पुण्ण पूर्णम् १२०)
 अप्पुण्ण २१० प रि पूर्ण म्
 (दे-अप्पुण्ण १२०)
 अब्बा ६८ अम्बा
 अब्बुद्धसिरी १८ मनोरथाधिकफल-
 प्राप्ति (दे-१४२)
 अब्भपिसाओ ३२२ अभ्रपिशाच, राहुः
 अमअणिग्गमो ३३० शशा, चन्द्र
 (दे-११५)
 अमआ ६६ असुरा (दे-११५)
 अमलो ३२८ ध्वस्ततेजा
 अमारो ३३८ नदीमध्यद्वीपम्, कमठ
 अरणी ६९ सरणि, मार्ग, रथ्या
 अरल ३१६ चीरी, कोटकविशेष-
 (दे-१५२)
 अरलाओ ३३६ चिरिका, मशक-
 (दे-अरलाया १२६)
 अरलो ३३६ चि रि का, म श क
 (दे-१५३)
 अलमज्जुलो ३१७ अलस (दे-१४६)
 अलवलवसहो १११ धूर्त, दुष्ट, पृष्ठवाही
 बलीवर्द (दे-अलमलो १२५)
 अलिअल्लिका ३१८ कस्तूरी (दे-१५६)
 अलिआ ४० आली, सखी (दे-११६),
 ३३६ पितृष्वसा, कनिष्ठसोदरस्य
 वधू (दे-११६)
 अलिणो ३१५ वृश्चिक (दे-१११)
 अलिसार ३१९ क्षीरम्
 (दे-अलिआर १२३)
 अल्लओ ३१० कृतपरिचय (दे-११२)

अल्लुथी ३३८ अङ्गदम्, ज ला द्रा
 (दे-१ ५४)
अल्लिओ १०७ अ म र
 (दे-अल्लिओ १ १३)
अल्ली ३१३ व्याघ्र
 (दे-अलिअल्ली, आरेअल्ली १ ५६)
अवअणिओ ३१९ अन्त्य (दे-१ ४४)
अवअण्हं ३०९ उ ल्ख ल म्
 (दे-अवअण्णो १ २६)
अवआरो ३२६ लो क या त्रा (दे-अवयारो
 माध्यामुत्सवविशेष १ ३२)
अवऊढं ३२९ व्यलीकम्
 (दे-अवगूढ १ २०)
अवकुम्माणिका ३२५ विलास
अवगदो २१३ आक्रान्तम्
अवडओ ३१७ आराम
 (दे-१ २०, १ ५३)
अवडाहिअं २१२ उत्कृष्टम्
 (दे-१ ४७)
अवडुअं ३३२ उल्लुखलम्, विसस्थुलम्
 (दे-अवडुओ १ २६)
अवडुक्किअ ११० कूपाश्रयटेषु निपतितम्
 (दे-अवडक्किओ १ ४७)
अवज्झसो ३२७ कटि
 (दे-अवज्झस १ ५६)
अवरिज्जं १०९ अद्वितीयम् (दे-अवरिज्जो
 अद्वितीय १ ३६), ३१४ उत्त-
 रीयम्
अवसरिओ ३२२ विरह
अवहट्ठो २०९ दर्पित (दे-१ २३)
अवहड ३२० मुसलम् (दे-१ ३२)
अवहोओ ९६ विरह (दे-१ ३५)

अवगो ३२० अपामार्ग
 (दे-आवगो १ ६२)
अवाहिओ २१३ अध्यासितम्
अविअं २०९ उक्तम् (दे-१ १०)
अविणयवई ९४ अविनयपति
 (दे-१ १८)
अविरिक्क ३१४ सायभोजनम् (दे-अव-
 रिक्को क्षणरहित, निरवसर १ २०)
असङ्गिओ २०९ सक्त (दे-१ ५५)
असगअ ३२१ प्रावरणम्
 (दे-असगय १ ३४)
असारा ३०७ कदली (दे-१ १२)
अहद्धो ३२७ स्नेह र हित
 (दे-अअखो १ १३)
अहिअलो ९५ क्रोध (दे-१ ३६)
अहिरिओ ३२० विच्छाय
 (दे-अहिरीओ १ २७)
अहिरेइअं २१० परिपूर्णम्
अहिसिओ १०९ प्रहशङ्कया रुदित
 (दे-१ ३०)
अहिहरअ ३२२ देवगृहम्
 (दे-अहिहर १ ५७)
अहेल्लो ३११ ईश्वर (दे-अहिल्लो १ १०)
अहोरणं ३१४ उत्तरीयम् (दे-१ २५)
अगवल्लिज ३२९ तनुचलनम्
 (दे-१ ४२)
अंगुत्थल ३२७ अङ्गुलीयकम्
 (दे-१ ३१)
अंगुलिज ३१९ इक्षुशकलम्
 (दे-अगलिअ १ २८)
अजणइसिआ ३१९ तापिच्छम्
 (दे-१ ३७)

अंजणिआ ३१९ तापिच्छम्
(दे-१ ३७)
अंतल्ली ३३२ उदरम्, ऊर्मिमध्यम्
(दे-अंतल्ली १ ५५)
अंबडो ३२५ निष्ठुर (दे-१ १६)

आ

आअट्टिआ ३३२ परायत्ता, नववधू
(दे-आअट्टिआ १ ६८)
आअरं ३२० मुसलम्
(दे-आअर उदूखलम् १ ७४)
आअलणं ३१४ रतिगृहम्
(दे-आलयण १ ६६)
आअल्लो ३२२ के श ब न्ध न म्
(दे-आमोडो १ ६२)
आअं ३१६, ३३३ दधि (दे-आअ
दीर्घम्, अतिदीर्घम्, मुसलम्,
विषमम्, कालायसम् १ ७३)
आआसतल ९७ हर्म्यपृष्ठम् (दे-१ ७२)
आइप्पणं २११ पिष्ठम् (दे-१ ७८)
आओ ६५ आप (दे-१ ७)
आडम्बरो ३३८ पटह
आडोरो ३०६ श्वपच
(दे-आणूवो १ ६४)
आणक्को ३२५ तिर्यक्
(दे-आणिक्क तिर्यक्सुरतम् १ ६१)
आणन्दवडो ९७ नववध्वा र क्ता र ण
वन्नम्, प्रथमरजस्वलाया रक्ताक्त
पट (दे-१ ७२)
आणुअं ६८ आननम् (दे-१ ६२)
आदओ ३२९ आदर्श
(दे-आहओ १ १४)

आमल्लुअ ३३१ धम्मिल्लरचना
(दे-आमेलो १ ६२)
आमेलो ३२२ केशबन्धनम् (दे-१ ६२)
आरद्धो २०९ वृद्धिगत, गृहायातश्च
(दे-१ ७५)
आरनाल ९६ कमलम् (दे-१ ६६)
आरतिओ ३१५ मा ला का र
(दे-आरमिओ १ ७१)
आरदर ३३० संकटम् (दे-१ ७८)
आरिल्लो ३१५ बन्ध (दे-१ ६३)
आरेइअ २०९ मुकुलितम्, मुक्तम्,
आन्तम्, पुलकितम् (दे-१ ७७)
आरोग्गिअं २१० परिपूर्णम् (दे-१ ६९)
आलत्थओ ३१५ के की, म यू र
(दे-आलत्थो १ ६५)
आलोल ३२२ केशबन्धनम्
आलसो ३१५ वृश्चिक
(दे-आलासो १ ६१)
आवसण ३१४ रतिगृहम्
(दे-आलयण १ ६६)
आविअं २०९ प्रोतम् (दे-१ ७६)
आसघो ६७ आस्था
आहड ११३ सीत्कार
(दे-आहुड १ ७४)
आहविओ २१४ चूर्णितम्
आहित्यो २०७ रुद्ध, ग लि त
(दे-१ ७६)

इ

इक्कुसी ३२६ नी ला ब्ज म्
(दे-इक्कुस १ ७९)
इच्छाउत्तो ३३७ योगिनीसुत, ईश्वर

इह्री ३३४ वर्षत्राणम्, सिंह, व्याघ्र
(दे-१ ८३)
ईदग्गिधूम ९८, ३२४ तु हिनम्
(दे-१ ८०)

उ

उअआरो ३३२ ग्राम, सघ
उअक्किअ २१४ पुञ्जीकृतम् (दे-१ १०७)
उअह्वारी ३१६ दोहनकारी
(दे-१ १०८)
उइत्तण ३०८ नि व स न म्
(दे-उइत्तण १ १०३)
उक्कगो २०६ अनवस्थित
उकट्टी ३१२ कूपतुला (दे-उकदी १ ८७)
उक्कास २१२ उत्कुष्टम्
(दे-उक्कासिअ १ ११४)
उक्कासारो ३१६ भीरु
उक्कासिअ २१४ रणलब्धम्
(दे-१ ११४)
उक्किअ २१२ प्रसृतम्
उक्कुण्ड २१३ विप्रलब्ध
(दे-उक्कुण्डो १ ९१)
उक्खण्डिअ २१४ वृद्धितम्
(दे-१ ११२)
उक्खिण्ण २०६ अवकीर्णम्
(दे-१ १३०)
उग्गाहिओ २११ निपुणगृहीत विर-
चितश्च (दे-उग्गाहिअं १ १०४)
उग्गालो ३१५ तनुस्रोत, सुस्वल्पजल-
प्रवहणम् (दे-ओग्गालो १ १५१)
उग्गाहिअ २०८ उत्क्षिप्तम्
उग्घओ २१३ वि स्ती र्ण
(दे-उग्घाओ १ १२६)

उग्घक्क २०७ प्रलपितम्
उच्चण्णो २१० आरूढ (दे-१ ११०)
उच्चलो २१५ दृष्ट
उच्चड ३२१ शौर्येण क्रियते यच्चरितम्
(दे-उच्चड १ १०६)
उच्चड्ढिगो ३३३ नि सीम, अधिकप्रमाणः
(दे-उच्चड्ढिओ १ १०६)
उच्चतो ३१९ गाढ
(दे-उच्चत्थो दढ १ ९७)
उच्चाडन ३३३ उपवनम्, शीतम्
(दे-उच्चाडो विपुल १ ९७)
उच्चुलो २०७ उद्विग्न
(दे-उच्चुल १ १२७)
उच्छड्ढिअ २१२ मुषितम्
(दे-उच्छड्ढिअं १ ११२)
उच्छण्डिअ २०९ शरादिव्यथितम्,
अपहतम् (दे-१ ११२)
उच्छलओ ३१३ गृहम्
(दे-उत्थलिअं १ १०७)
उच्छुण्ण २१० परिपूर्णम्
उच्छुरिअ २१३ आपूर्णम्
(दे-उच्छुर १ ९०)
उच्छुलो २१३ अ ध्या सित म्,
२१५ विधारित (दे-१ १३१)
उच्छुरण २०७ उच्छिष्टम्
(दे-उच्छुरणं १ १०६)
उज्जणिअं २०८ वक्रितम्, निम्नीकृतम्
(दे-१ १११)
उज्जरिअं २०८ शुष्कम्, निम्नीकृतम्
(दे-१ १३३)
उज्जलो ९८ बहु बल वा न्
(दे-१ १५०), २१३ अध्यासितम्
(दे-१ ९७, हेव्या-२ १७४)

उज्जोगल ३२५ भट (१)

उज्जमाणा २११ पलायितम्

(दे-उज्जमण १ १०३)

उज्जरिओ २१३ विस्तीर्ण

(दे-उज्जरिअ १ १३३)

उज्ज ३२३ अरम्यम् (दे-ओज्ज १ १४८)

उड्ढाहिअं २०८ उ त्क्षिप्तम्

उड्ढो ३१५ कूपादिखनक (दे-१ ८५)

उणिआ ३१४ कृसरा, यवागू

(दे-उणिहआ १ ८८)

उत्तप्पो २१३ अध्यासितम् (दे-१ १३१)

उत्ताणफलं ३०८ एरण्ड

(दे-उत्ताणपत्तय १ १२०)

उत्तालो ३२३ गर्वित (दे-उत्तप्पो १ १३१)

उत्तिरिविड्ढिअ ३२२ उपर्युपरिस्थानम्

(दे-उत्तिरिविड्ढी १ १२२)

उत्थल्लपत्थल्ला १०९ पार्श्वयुगापवृत्ति

(दे-१ १२२)

उत्थिअ २१४ रणलब्धम्

उद्दच्छिओ २११ निषिद्ध

उद्दणो ९६ उद्ददन (दे-१ ९९)

उद्दणो ३३३ कुरर, सगर्व, प्रतिशब्द

(दे-उद्दणा चुल्लो १ ८७)

उद्दरिअं २१२ उत्खातम्

(दे-उद्दरिअ १ ११०)

उद्दालिअ २११ रणद्रुतम्

(दे-उद्दलिअ १ १००)

उद्दो ३३३ ककुदम्, जलमानुष,

दातपृष्ठ (दे-उद्दं १ १२३)

उद्दओ २०७ भ्रान्त

(दे-उद्दओ १ १२४)

उद्दच्छो २१३ लिप्तम्

(दे-उद्दथो १ ९६)

उद्दरिअ २०६ अर्दित

(दे-उद्दरिअ १ १००)

उद्दुमाअ २१० परिपूर्णम्

उद्दुसिअ २०९ रोमाञ्चितम्

उद्दूलिअ २१२ अवनतम्

उप्पक्किआ ३१५ रजकी

(दे-उप्पक्किआ १ ११४)

उप्पड्ढिअ २१३ नष्टम्

उप्पह ३१३ गृहम्

उप्पा ३२१ मण्यादेर्माज्जनम्

(दे-ओप्पा १ १४८)

उप्पालओ ३२२ रणरणकम्

उप्पिअ २०७ हृत रोषित वियुक्त च

(दे-उप्पित्थ १ १२९)

उप्पिणिर ३२२ शून्यम्

उप्पित्थो २०७ त्रस्त, क्रुद्ध

(दे-१ १२९)

उप्पिगरिआ ३२१ हस्तोत्क्षेप

(दे-उप्पिगालिआ करोत्सङ्ग-

१ ११८)

उप्पिजल ३३३ रतम्, काक, रज-

(दे-१ १३५)

उप्पुलपोलिअ ३२१ को लुकेन त्वरा

(दे-उच्चुलउलिअ १ १२१)

उप्फेसो ३३८ भीति, सद्भाव

(दे-१ ९४)

उब्बालो २१३ अध्यासितम्

(दे-ओब्बालो १ १०२)

उब्भग्गो २०७ मुण्डित

(दे-उब्भग्गो गुण्डित १ ९५)

उब्भालण २१० प रि पूर् ण म्
 (दे-१ १०३)
 उम्मच्छ २०९ असबद्ध क्रोवेन भङ्ग्या
 च भणितम् (दे-१ १२५)
 उम्मण्डो २०७ उद्धत (दे-१ १२४)
 उम्मरिअ २०८ उन्मूलितम् (१ १००)
 उम्मल २१० घनीभूतम् (दे-१ ९१)
 उम्मल्ला ३१४ तृष्णा (दे-१ ९४)
 उम्मल्लो ३३३ भू प ति , सा न्द्र म्
 (दे-१ १३१)
 उम्मुहो ९६ उन्मुख (दे-१ ९९)
 उरओ ६९ ऋजु
 उरणी ३२३ पशु (दे-उररी १ ८८)
 उरुसोल्लो २०६ प्रेरित (दे-उरुसोल्ल
 १ १०८)
 उलुकुसिअ २०९ रो मा ञ्चि त म्
 (दे-उलुकसिअ १ ११५)
 उलुहतो ३१३ काक (दे-१ १०९)
 उलुहुण्डिय २१४ हे षि त म्
 (दे-उलुउण्डिअ १ ११९)
 उलुहुलिओ २१० अ वि तृ त्त
 (दे-उलुहलिओ १ ११७)
 उल्लिक २१२ दुश्चेष्टितम्
 उल्लुक्को २०६ त्रुटित (दे-१ ९२)
 उल्लुण्डिअ २०७ क्षिप्तम्, २१४ रण
 लब्धम् (दे-१ १०९)
 उल्लुसिअ २०९ रोमाञ्चितम्
 (दे-उल्लसिअ १ ११५)
 उल्लूढो २१० आरूढ (दे-१ १००)
 उवउज्जो ११२ उपकारी (दे-१ १०८)
 उवलडतो ३१५ चूडावलयम्
 (दे-उवलभत्ता १ १२०)

उवसद्धो ३१४ सारथि
 उवसेरो ३१४ रथार्ह (दे-उवसेर रति-
 योयम् १ १ १०४)
 उव्वत्ताल ३२२ अविच्छिन्नस्वररोदनम्
 (दे-उव्वत्ताल १ १०१)
 उव्वत्तो २१० गलित, विरक्त
 (दे-१ १२९)
 उव्विल २०७ चकितम्, क्लान्तम्
 (दे-उप्पित्थ १ १ १२९)
 उव्वेल ३१४ कौशलम्
 उस्सा ३२२ गाव
 उचाडइओ ३३७ हुकृतम्, गर्जनम्
 उडल ३३१ मन्त्र (दे-१ १२९)
 ऊ
 ऊआ ९६ यूका (दे-१ १३१)
 ऊढ २०८ त्यक्तम्
 ऊणदिअ ४० आनन्दितम्
 (दे-१ १४१)
 ऊसअ २०९ उप धा नी कृ त म्
 (दे-१ १४०)
 ऊसलिअ २०९ रोमाञ्चितम्
 (दे-१ १४१)
 ऊसविअ २०७ उद्भ्रान्तम्
 (दे-१ १४३)
 ऊससिअ २०९ उप धा नी कृ त म्
 ऊसाअत्तो ३०८ खेदेन शिथिल
 (दे-ऊसाअतो १ १४१)
 ऊसारो ३१५ गर्त (दे-१ १४०)
 ऊसुभिअ ११२ रुद्धगलोदनम्
 (दे-१ १४३)

ए

एकघरिल्लो ३१८ देवर (दे-१ १४६)
 एकमुहो ३३२ निर्धम (२), अधन
 (दे-१ १४८)
 एकलो (पकलो?) ११२ प्रबल
 एकसाहिल्लो ३३० य सममुषित
 (दे-१ १४६)
 एकग ३०६ चन्दनम् (दे-१ १४४)
 एराणी ३२६ इन्द्राणी (दे-१ १४७)
 एलविलो ९७ वृष, धनवान्

ओ

ओअग्निअ २०७ आघ्रातम्
 (दे-ओअग्निअ १ १७२)
 ओअल्लो ९८ अपसार, कम्प, २०९
 छन्न (दे-१ १६५)
 ओआमिअ २०८ अभिभूतम्
 (दे-ओहाइओ १ १५६)
 ओइल्लयं २१३ विप्रलब्ध
 (दे-ओइल्ल १ १५८)
 ओक्खलिअ २१४ त्रुटितम्
 (दे-ओक्खलिअ १ ११२)
 ओग्निवो ३१० नीहार
 (दे-ओग्नीओ १ १४९)
 ओच्छल्लो ३११ चोर (दे-उच्छल्लो,
 ओच्छल्लो १ १०१)
 ओज्जरो ११३ भीष्म
 (दे-ओज्जलो १ १५४)
 ओज्जहारिअं २१२ प्रक्षिप्तम्, विक्षिप्तम्
 (दे-उज्जहारिअ १ १३८)
 ओट्टअं २०८ अभिभूतम्

ओत्थअ २११ अवसन्नम्
 (दे-ओत्थओ १ १५१)
 ओत्थरिअ २१४ रणलब्धम्
 (दे-ओत्थरिओ १ १६९)
 ओन्दुरो ४० उन्दुह, ३३८ मूषिक
 ओर्ण २१० मृष्टम् (दे-ओप्पा १ १४८)
 ओमहिअ २१४ पुरस्कृतम्
 ओमिस २०७ अप्रवृत्तम्
 ओरम्पिअ २१४ त्रुटितम् (दे-१ १७१)
 ओरल्ली ३१२ गभीरदीर्घरव
 (दे-१ १५४)
 ओरिल्लं ३३० पश्चात् (दे-ओरिल्लो
 अचिरकाल १ १५५)
 ओलअण ३३३ दयिता, नववधू
 (दे-ओलइणी १ १६०)
 ओलुक्की ३०९ चक्षुस्थगनक्रीडा
 (दे-ओलुक्की छन्नरमणम्, नष्टवा
 यन्न शिशवः क्रीडन्ति १ १५३)
 ओलेहडो २०८ प्रवृद्ध, अन्यासक्त
 (दे-१ १७२)
 ओवाअओ ९९ अस्तकाल अपातप
 (दे-१ १६२)
 ओसक्किओ २१५ मुक्त
 (दे-ओसक्की १ १४९)
 ओसण्णो २०६ त्रुटित (दे-१ १५६)
 ओसत्त २१२ अवनतम्
 ओसत्थो ३२९ परिरम्भणम्
 ओसरिओ २०८ आकीर्ण, अक्षि-
 निकोचात्सकुचित (दे-१ १७१)
 ओसविअ २११ अवसन्नम्
 (दे-ओसविअ १ १६८)
 ओसा ३०९ नीहार (दे-१ १६४)

ओसाओ ३१५ पीडा (दे-१ १५२)
 ओसायण ६५ आपोशनम् (दे-१ ६४)
 ओसिक्खओ ३१८ गतिविघात
 (दे-ओसिक्खअ १ १७३)
 ओहट्ट ३३६ नीवी, अवगुण्ठनम्
 (दे-ओहट्टो १ १५३)
 ओहरणं २०७ आघ्रातम् (दे-१ १७४)
 ओहल्ली ११४ अपसृति
 ओहस ३०६ चन्दनम् (दे-ओहरिस
 चन्दनघर्षणशिला १ १६९)
 ओहिअ ३०७ अधोमुखम्
 (दे-ओहुर १ १५७)
 ओहित्थ ३३६ रमसम्, विषाद
 (दे-१ १६८)

क

कइलबइल्लो ३२२ स्वेच्छोत्थायी
 बलीवर्द (दे-२ २५)
 कउल ३३० गोमयखण्डम् (दे-२ ७)
 कउह ३१७ नित्यम् (दे-२ ५)
 ककुड ६७ ककुदम्
 ककाल ६९ कङ्काल, शरीरास्थि
 कक्खडो ६७ कर्कश (दे-२ ११)
 कच्च ११० कार्यम् (दे-२ २)
 कच्छर ३०९ कर्दम (दे-कच्छरो २ २)
 कडअल्ली ३३३ कण्ठ, कर्णिका
 (दे-२ १५)
 कडण्पो ६८ कलाप समूह (दे-२ १३)
 कडसी ३१७ इमशानम् (दे-२ ६)
 कड (पड १) ३१५ पश्चिमाङ्गणम्
 कडंतर ३३० शूर्पादिजीर्णभाण्डम्
 (दे-२ १६)

कडतरिअं २०६ छिन्नम्, छिद्रितम्
 (दे-२ २०)
 कडंत ३२० मुसलम् (दे-२ ५६)
 कडिल्ल १०९ गहनम्, दौवारिक,
 कटिबन्धम्, निर्विवरम्, विपक्ष,
 आशी (दे-२ ५०)
 कडो २०९ उपरत, क्षाण (दे-२ ५)
 कणआ ३१६ नीवी
 कणइल्लो १०७ शुक्र (दे-२ २१)
 कणई १०८ लता (दे-२ ५)
 कण्णाराम ३२१ अवतस
 कण्णोविआ ३३८ चञ्चू, अवतस
 (दे-कण्णोल्ली २ ५७)
 कत्त ६७ कलत्रम्
 कत्थइ ६९ कचित्
 कन्दोइ ९७ उत्पलम् (दे-२ ९)
 कप्परिअ २१४ आरोपितम् (दे-२ २०)
 कमडो ३३८ भिक्षापात्रम्
 कमडो ३३२ दधिकलशी, पिठरम्
 (दे-२ ५५)
 कमणी ११० निश्रेणि, सोगानम्
 (दे-२ ८)
 कमल १०० आस्यम्, कलह
 (दे-२ ५४)
 कमलो ३११ चोर (दे-कलमो २ २०)
 कमिओ २०६ उपसर्पित (दे-२ ३)
 करअडी ३१९ स्थूलवन्नम्
 (दे-करयरी २ १६)
 करइल्लो ३०७ शुष्कमहीन (दे-२ १७)
 करमो २०९ क्षीण (दे-२ ६)
 करडो ३३२ शार्दूल, वायस
 (दे-करडो २ ५५)

करमरी ११३ हठहता स्त्री
(दे-२ १५)
करलं ३१९ अवशुष्कम् (दे-करिल १
२ १०)
कराङ्गी ३१७ शाल्मलि (दे-२ १८)
करिल्लं ६६ करीरम्
करोडो ३३२ काक, नालिकेर, वृष
(दे-२ ५४)
कालबू ६७ अलाबू
कलिमं ९७ उत्पलम् (दे-२ ९)
कली ३२८ शात्रव (दे-२ २)
कलेर ६९ करालम् (दे-२ ५३)
कल्लं ३३८ कल्यम्
कल्लो ३२० ह्री, लजा
कव्वाल ३३२ कर्मस्थानम्, वेश्म
(दे-२ ५२)
कहेडो ३३१-तक्षण (दे-२ १३)
कहोडो ३१६ तक्षण (दे-कहेडो २ १३)
कंकअसुकओ ३११ अल्पसुकृतलभ्य
(दे-जकअसुकओ ३ ४५)
कंठमल्लं ३२९ यानपात्रम् (दे-२ २०)
कंठिओ ३२९ द्वा स्थ (दे-२ १५)
कंठो २२९ सूकर (दे-२-५१)
कंडदिणारो ३१२ वृति विवरम्
(दे-कंठदीणारो २ २४)
कंडपडवं ३२९ तिरस्करिणी
(दे-कंडपडवा २ २५)
कंपरं ३३१ विज्ञानम् (दे-कबरोर १३)
काअपिउला ११३ कोविला
(दे-२ ३०)
काअरो ९९ कातर (दे-२-५८)
काअजी ३१३ परिहास
(दे-कायदी २ २८)

काणड्डी ३१३ परिहास
(दे-काणड्डी २ २८)
कामकिसोरो ३२० गर्दम (दे-२ ३०)
काया ३२८ रेखा (दे-२ २६)
कारिम ११३ कृत्रिमम् (दे-२ ३७)
काल ९८ तमित्तम् (दे-२६)
कालणो ३२५ पुमान्
(दे-कालओ धूर्त २ २८)
कालिआ ३३३ ऋणवृद्धि, काय,
अम्बुद (दे-२ ५८)
कालिबअ ३३२ शरीरम्, अम्बुद
(दे-कालिबो २ ५९)
काहल्ली ३३२ व्ययकरणम्, आध्रम्
(दे-२ ५९)
काहिलो ३२८ वत्सपालक (दे-२ २८)
किक्किडी ३०९ सर्प
(दे-किक्किडी २ ३२)
किण्ह ३३३ सिताशुकम्, सूक्ष्मम्
(दे-२ ५९)
किमिघरवसण ९४ कौशेयम्
किरिकिरिआ ११० कर्णोपकर्णिका,
कुतूहलम् (दे-किरिइरिआ २ ६१)
किरी ३३८ वराह
किरो ४० किरि, वराह (दे-२ ३०)
किवडी ३३६ पार्श्वद्वारम्, पश्चिमाङ्गणम्
(दे-किविडी २ ६०)
किवाडो २११ स्खलित
(दे-किबोडो २ ३१)
किलिणी ३१५ प्रतोली, रथ्या
(दे-किलणी २ ३१)
किंजुक्खो ३२९ शिरीष
(दे-किंजक्खो २ ३१)

कीलं ३१६ स्तोकम् (दे-२ २१)
 कीला ३१० नववधू (दे-२ ३३)
 कुई ३२३ बलाका
 कुकुला ३१० नववधू (दे-२ ३३)
 कुच्छिणी ३१२ वृत्तिविवरम्
 (दे-कुच्छि २ २४)
 कुच्छिमई ११२ गर्भवती (दे-२ ४१)
 कुहमिओ ३१६ महिष
 (दे-कुहमिओ २ १५)
 कुट्टारो ३३१ चर्मकार
 (दे-कुट्टाओ २ ३७)
 कुडओ ११३ लताग्रहम् (दे-२ ३१)
 कुडक्को ११३ लताग्रहम् (दे-२ ३१)
 कुडुक्को १०९ लताग्रहम् (दे-२ ३१)
 कुडुम्बिअ ११० सुरतम्
 (दे-कुडुच्चिअ २ ४१)
 कुडुगो १०९ लताग्रहम् (दे-२ ३१)
 कुडू ६८ कुतुकम् (दे-२ ३३)
 कुणिआ ३१२ वृत्तिविवरम् (दे-२ २४)
 कुदो २१३ आक्रान्तम् (दे-कुद २ ३४)
 कुम्मणो १०८ म्लान (दे-२ ४०)
 कुरुडो ३३२ अनघ, निपुण
 (दे-कुरुडो २ ६३)
 कुरुलो ३३२ अनघ, निपुण
 (दे-२ ६३)
 कुलो ३३५ असमर्थ, ग्रीवा, विच्छिन्न
 पुच्छ (दे-२ ६१)
 कुल्लो ३२५ शृगाल (दे-२ ३४)
 कुविलो ३११ चोर
 (दे-कुमिलो २ ६९)
 कुसुमालो ३११ चोर (दे-२ १०)
 कुहणी ३१५ रथ्या
 (दे-कुहिणी २ ६२)

कुहिणं ३११ कूर्परम्
 (दे-कुहिणी २ ६२)
 कुगो १०९ लताग्रहम् (दे-२ ३१)
 कुड ३२८ हव्यवम, अग्नि (दे-२ ३३)
 कुडिओ ३२६ ग्रामेश (दे-२ ३७)
 कुतो ३१७ शुक्र (दे-२ २१)
 कुभी ३२३ सुवर्णादिकमन्तनिर्धाय बहि-
 बद्ध कर्पटकखण्डम् (दे-कुटी वज्र-
 निबद्ध द्रव्यम् २ ३४)
 कूरं ३०८ भक्तम् (दे-२ ४३)
 केआ ३१६ केली (दे-केधा रज्जु २ ४४)
 केडो ३३६ व्यापनम्, फेन, श्याल,
 दुर्बल
 कैजू ३३२ रज्जु, असती, कन्द
 (दे-केआ २ ४४)
 कोच्चण ३२२ अलीकहितकरणम्
 (दे-२ ४८)
 कोज्जरिअ २१० पूरितम्
 (दे-कोज्जरिअं २ ५०)
 कोट्टी ३३३ स्खलना, दोहविषमा गौ
 (दे-२ ६४)
 कोडिल्लो ११२ पिशुन (दे-२ ४०)
 कोणो ३३५ गर्वित, निर्दय
 (दे-२ ४५)
 कोण्णाअं ३०८ म्लानम्
 कोत्थर ३३१ विज्ञानम् (दे-२ १३)
 कोत्थुअवत्थं ३१६ नीवी
 (दे-कुत्थुहवत्थं २ ३८)
 कोप्पो ३३६ वर्णसंकर, जालकम्
 कोप्पो ९६ अपराध. (दे-२ ४५)
 कोलंब ३१६ पिठरम्
 (दे-कोलंबो २ ४७)

कोलीर ६७ कुबविन्दम् (दे-२ ४६)
कोसलो ३१६ नीवा (दे-कोसल २ ३८)
कोसिओ ३२९ कुविन्द

ख

खट्टगो ३१६ छाया (दे-खट्टग २ ६८)
खडइअ २१० सकुचितम् (दे-२ ७२)
खडरिअ ३०८ क लु ष म् (दे-खरडिअ
रूक्षम् २ ७९)
खड्ड ६७ खेलम्, ३०८ इमश्रु
(दे-२ ६६)
खड्डिको ३२६ सैनिक
(दे-खड्डिको २ ७०)
खण्डिओ २१५ मद्यासक्त (दे-२ ७८)
खज्जोओ ९९ खद्योत, तारका
(दे-२ ६९)
खन्धमसो ९९ भुज (दे-२ ७१)
खन्धलट्टी ९९ भुज, स्कन्धस्य यष्टि
(दे-२ ७१)
खण्णरो ३२३ रूक्ष (दे-२ ६९)
खण्णिअ २१० परिपूर्णम्
(दे-खरिअ २ ६७)
खव्वणो ३०८ दक्ष (दे-खवो, खव्वो
वामकर २ ७७)
खरडिओ ३२३ रूक्ष
(दे-खरडिअ २ ७९)
खरुण्णा ३२३ विषमा भू
खल्लिरिआ ३०८ सकेत (दे-२ ७०)
खल्लिरी ३०८ सकेत (दे-२ ७०)
खवडिअ ३३० प्रतिहतगमनम्
(दे-२ ७१)
खवलिओ २१० कुपित (दे-२ ७२)

त्रि प्रा २८

खव्वो ३३३ वामहस्त, गर्दभ
(दे-२ ७७)
खसिअ २१३ आपूर्णम्
खजणो ३३४ खजरीट, कर्दम
(दे-२ ६९)
खडीधारा ३१८ अत्युष्णोदकधारा
(दे-खवीधारो २ ७२)
खंदजी ३०८ स्थूलेन्धनवह्नि
(दे-खदग्गी २ ७०)
खिंखिणी ३१७ शुमाली (दे-२ ७४)
खुडिआ ३२७ स्वल्परतम्
(दे-खुडिअ २ ७२)
खुड्डो ६८ क्षुल्लक (दे-२ ७४)
खुड्ड ३२७ स्वल्परतम् (दे-२ ७४)
खुरहखुडी १११ प्रणयकोप
(दे-खुरडुक्खुडी २ ७६)
खुलुखी ३३५ मिथ्याघटमानम्
(दे-खुखुणा २ ७६)
खेआलुअ ३२६ हाम, हासे सति
हसितम् (दे-खेआलु नि सह,
असहन इत्यन्ये २ ७७)
खेड ३३८ ग्रामस्थानम्
खोडो ३१३ धार्मिक (दे-२ ८०)
खोड्डी ३०९ दासी (दे-खोष्टी २ ७७)
खोहत्त ३२३ पाणिभ्यामाहत जलम्

ग

गअणरई ३०८ मेघ (दे-२ ८८)
गअसाउल्लो ११० विरक्त
(दे-गयसाउलो २ ८८)
गज्जणसहो ३२३ मृगनिषेधरव
(दे-२ ८८)

गज्जिलिओ १०९ स्पृष्टेऽङ्गे हाम् ,
 पुलक (दे-गजोलिअ २ १००)
 गज्जोलो ११२ पाडित
 (दे-गजिल्लो २ ८३)
 गणसमो ३१३ गोष्ठया रत
 (दे-२ ८६)
 गत्तडी ११३ गायिका (दे-२ ८२)
 गहहो ३१९ कुमुदम् (दे-गहह २ ४३)
 गन्धपिसाओ ३०७ गान्धिक
 (दे-२ ८७)
 गन्धुत्तमा ३३८ सुरा
 गमरोट्ट ३१९ शेखरकम्
 गमिअ २११ अवधत्तम्
 गलत्थलिओ २०६ प्रेरित (दे-२ ८७)
 गल्ल ६८ गण्डम्
 गहकल्लोलो ३२२ ग्रहकल्लोल , राहु
 गहण ३२८ निर्जलस्थानम् (दे-२ ८२)
 गहणी ३१४ बन्दी (दे-२ ८४)
 गहरो ६९ गृध्र (दे-२ ८४)
 गहिआ ९४ काम्यमाना (दे-२ ८५)
 गहिल्लो ६६ ग्रहिल
 गहेरो ३१४ बन्दी (दे-गहरी
 गृध्न २ ८४)
 गज ३३० गण्ड (दे-गजो गल्ल २ ८१)
 गामरोडो १११ योऽ तर्भुत्तवा ग्राम भुक्ते
 (दे-गामरोडो २ ९०)
 गामहण ६६ ग्रामस्थानम् (दे-२ ९०)
 गावी १०९ गौ
 गाडी ३०६ मञ्जरी
 गिडिली ३२४ ऐक्षव दलम्, इक्षुखण्डम्
 (दे-गडीरी २ ८२)
 गुडिओ २१० सनद्ध

गुज्जणिअ २०६ स घ टि त म्
 (दे-गुजेत्तिअ २ २२)
 गुत्थिअ २०८ उन्मूलितम्
 गुप्पी ३३० इच्छा (दे-गुम्मा २ १०)
 गुमिलो ११० मूट , २१५ मूढ
 स्खलित आपूर्णश्च (दे-गुमिल
 २ १०२)
 गुम्मडो २१० आपूरित , स्खलित ,
 आमूलात्सवलित , मूढ , विघटितः
 (दे-२ १०३)
 गुम्मिओ २१४ मूलोत्सन्न
 गुलिअ २०८ मथितम्
 गोड्डा ३२६ यव (दे-गोड्ड २ १०४)
 गोच्चअ ३२९ प्रतोद
 (दे-गोच्चओ २ ९७)
 गोजा ३०७ कलशी (दे-गोआ २ ८९)
 गोड्ड ३०७ स्तनयोः परिरचितो वासो
 ग्रन्थि (दे-गोड्डअ २ ९३),
 ३०९ पङ्क , कर्दम (दे-गोड्ड
 २ १०४)
 गोणिको ६६ गोनीक , गवामयनम् ,
 गवां समूह (दे-गोणिको २ ९७)
 गोणो ६५ गौ (दे-२ १०४)
 गोत्तण्हाण ३२६ पि त्रो र्ज ला ज्ज लि
 (दे-२ ९३)
 गोप्पी ३०६ बाला
 गोस्पण्डिआ ३१९ गोधा
 (दे-गोरफिडी २ ९८)
 गोरिहिअ २०७ त्रस्त
 गोरो ३३७ ग्रीवा , अक्षि , सीता
 (दे-गोरा २ १०४)
 गोला ६५ गोदा , ३३२ गौ , नदी
 (दे-२ १०४)

गोविओ ३२६ अल्पजल्पन (दे-२ ९७)
 गोसण्णो ९८ मूर्ख (दे-२ ९७)
 गोसो ६६ गोसर्ग, प्रत्यूष (दे-२ ९६)
 गोहो ३२७ ग्राम्यजनाग्रणी (दे-२ ८९)
 गोडी ३०६ मञ्जरी (दे-गोठी २ ९५)
 गोजल ३३० ग्रैवेयम्
 गोजी ३०६ मञ्जरी (दे-२ ९५)

घ

घग्घत्थण ३१० खेद
 (दे-घुग्घुच्छणय २ ११०)
 घग्घर ३२५ जघने वल्लविशेष
 (दे-२ १०७)
 घडिअघडा ११० गोष्ठी (दे-२ १०५)
 घडी ११० गोष्ठी (दे-२ १०५)
 घणवाहिओ ३२५ इन्द्र
 (दे-घणवाही २ १०७)
 घरअन्द ९७ दर्पण, मुकुरम्
 (दे-२ १०७)
 घायणो ६७ गायन (दे-२ १०८)
 घुग्घुरुडो ३१४ राशि
 (दे-घुग्घुरुडो २ १०९)
 घुग्घुस्सिअं २०९ अशङ्क भणितम्
 (दे-२ १०९)
 घुत्तिअअं २०९ अन्विष्टम्
 (दे-घुत्तिअ २ १०९)
 घुस्सिणिअं २०९ अन्विष्टम्
 (दे-२ १०९)
 घुस्सिम ६६ घुस्सणम्
 घोलिअ ३३४ हठाकृतम्, शिलातलम्
 (दे-२ ११२)

च

चउक्क ६९ चतुष्पथ (दे-३ २)
 चक्कग्गहो ३२० मकर
 (दे-पक्कग्गहो ६ २३)
 चक्कडिअ २१० प्रीणितम्
 (दे-चक्कडिअ ३ ६)
 चक्कल ११३ परिवर्तुलम् (दे-३ २०)
 चक्खिअं २१५ आस्वादितम्
 चच्चा ९९ चर्चा, तलाहति (दे-३ १९)
 चच्चिको ९८ स्थासक, चर्चिक
 (हेव्या २ १७४)
 चडआणा ३१३ कुन्तला
 (दे-चडो ३ १)
 चडिआसो ३१४ आटोप
 (दे-चडिआरो ३ ५)
 चण्टिअं २०९ छत्रम्
 चण्डिको १०८ कोप (दे-३ २)
 चण्डिज्जो १०८ पिशुन, कोप
 (दे-३ २०)
 चटुरुडो ३०८ शा त वा हन
 (दे-चउरचिधो ३ ७)
 चन्दोज्ज ९७ कुमुदम् (दे-३ ४)
 चप्पलओ १०८ मिथ्याबहुभाषी
 (दे-३ २०)
 चप्पल ३२५ मिथ्यावच (दे-३ २०)
 चवेडी ९८ करसपुटाघात (दे-३ ३)
 चलणाओहो ४० चरणायुध, कुक्कुट
 (दे-३ ७)
 चंचरिओ ४१ चञ्चरीक, अमर
 (दे-३ ६)
 चंचुप्परं ३१३ मिथ्या
 (दे-चचप्पर ३ ४)

चदवडाआ ३१० अर्धप्रागृतदेहा
 (दे-३ ७)
 चारवाओ ३२४ ग्रीष्मवात (दे-३ ९)
 चारो ३३७ इच्छा, बन्धनम्
 (दे-३ २१)
 चिक्र ४० स्तोकम् (दे-३ २१)
 चिक्खअणो १११ असहन
 चिक्खिल ३०९ कर्दम
 (दे-चिक्खलो ३ ११)
 चित्तओ ३१३ व्याघ्र
 चित्तल १०९ रम्यम् (दे-३ ४)
 चित्तविओ २०८ परितोषित
 चिप्पडी ३३७ प्रतम्, उत्सवविशेष
 चिमिण २०९ रोमाञ्चितम्
 (दे-चिमिणो २ ११)
 चिरओ ३२८ कुल्या, अल्पा कृत्रिमा
 सरित् (दे-चिरिचिरा-चिरिचिरा
 ३ १३)
 चिरिआ ३२६ कुटी (दे-चिरया ३ ११)
 चिरिक्का ३२७ चार्मण वारिभाण्डम्
 (दे-३ २१)
 चिरिचिरिआ ९५ चिरिचिराति ध्वनि-
 र्यस्या (दे-३ १३)
 चिलिचिडिआ ९५ चिलिचिलातिध्वनि
 र्यस्या (दे-३ १३)
 चिल्लो ३११ बाल (दे-३ १०)
 चुक्को ३१३ मुष्टि (दे-३ १४)
 चुच्चुलिअ ३१९ चुलकम्
 (दे-चुंचुलि ३ २३)
 चुट्टी ३३१ शिखा (दे-चोट्टी ३ १)
 चुडुली ३२३ उल्का (दे-३ १५)
 चुप्पो ३२३ मेढुर (दे-चुप्पो सस्नेह
 ३ १५)

चुल्लो ३११ बाल (दे-३ २०)
 चुल्लोडओ ३२० ज्येष्ठ (दे-३ १७)
 चुचुणिआ ३३५ मुष्टिद्वयम्, यूका,
 समर्थ (दे-३ २३)
 चुचुमालिओ ३१७ अलस
 (दे-चुचुमाला ३ १८)
 चुचुलिआरो ३२० चुलकम्
 (दे-चुचुलिपूरो २ १८)
 चुदिणी ३३१ कुमारा
 चेडो ३११ बाल (दे-३ १०)
 चेडा ३३३ शिखा, नवमालिका
 (दे-३ ३९)

छ

छट्टा ६७ छटा
 छट्टो ३०७ मर्म (दे-वट्टा १ ७ ३१)
 छवडी ३१६ चर्म (दे-६ ५५)
 छाआ ३३७ भ्रमरी (दे-छाया ३ ३४)
 छाइलो १०९ रूपवान्, ३२० वैदग्ध्य
 वान् (दे-३ ३५)
 छाहो ३१९ गगनम् (दे-छाही ३ २६)
 छलिक २११ स्पृष्टम्, २१२ क्षुतम्
 (दे-३ ३६)
 छिच्छअणो ३२४ असोढा
 (दे-छिक्कोअणो ३ २९)
 छिच्छई १०८ असती
 छिच्छओ ९५ अक्षिप्त नयनप्रीत्यनर्ह-
 त्वात् (दे-३ १७४)
 छिच्छि ६६ धिक् धिक्
 छिच्छिणरमण ३०९ चक्षु स्थगन
 क्रीडा (दे-छिछटरमण ३ ३०)
 छिण्णालो ९५ सदाचारच्छिन्ना लात्या-
 दत्त इति

छिण्णो ९५ छिन्न स्पर्शरन्ध्रत्वात्
(दे-३ २७)

छिल्ल ६९ छिद्रम् (दे-३५)

छिविअ ३१८ इक्षुशकलम् (दे-३ २७)

छिविओ ३०९ चय, समूह
(दे-छिविओ ३ ३६)

छिहडहिल्लो ३१६ दधि (दे-सिहड
हिल्लो बालो, दधिसर, मयूर
८ ५४)

छिल्लोली ३१५ तनुलोत, स्वल्पजल
प्रवहणम् (दे-३ २७)

छुप्पल्लय ३१९ शेखरकम् (दे-चुप्पलो
चुभलो शेखर ३ १६)

छुहइद्धिआ ३३७ द्वेष्ट्या, अस्पृश्या
(दे-छोब्भाइत्ती ३ ३९)

छुह्मिअ २१९ पार्श्वपरावृत्तम् (दे-३ ३०)

छेओ ३२० विदग्ध

छेणो ६७ स्तेन

छेत्तसोवणी ३३१ क्षेत्रजागर
(दे-छेत्तसोवणय ३ ३२)

छेलिआ ३२५ अल्पपुष्पा स्रक्
(दे-छेली ३ ३१)

छोहो ३०९ समूह (दे-३ ३९)

ज

जच्चदण ३३७ अगुरु, कुहूकुमम्
(दे-३ ५२)

जच्छन्दो ६८ स्वच्छन्द (दे-३ ४३)

जणउत्तो ९६ ग्रामप्रधाननर
(दे-३ ५२)

जण्णहरो ९६ यज्ञहर, राक्षस
(दे-३ ४३)

जमण ३१५ बालशिखा
(दे-जवणं ३ ४१)

जम्बाल ६८ शैवालम् (दे-३ ४२)

जयण ३३८ भयसहननम्

जरण्हो १०९ ऋद्ध (दे-३ ४०)

जवण ३३४ हय, श शि व द ना
(दे-जवण हलशिखा ३ ४१)

जवो ३२५ पुमान्

जहणारोहो ९७ ऊरु (दे-३ ४४)

जहणूसुअ ९८ जघनांशुकम्
(दे ३ ४५)

जघामओ ११३ दूत (दे-३ ४२)

जंघालुओ ११३ दूत (दे-३ ४२)

जपेक्खिरमगिरओ ११० यद् दृष्ट
तद्याचते (दे-३ ४४)

जभर्णभणो ११३ स्वैरभाषण
(दे-जभणवो ३ ४४)

जभलो ३२० मूर्ख (दे-३ ४१)

जाई ३१७ मदिरा, सुरा (दे-३ ४५)

जिग्घिअ २०७ आघ्रातम् (दे-३ ४६)

जीविअमई ३२४ कामुकाकर्षिणी मृगी
(दे-जीवयमई ३ ४६)

जुअणो ११३ युवा

जुण्णो ३२० वैदग्ध्यवान् (दे-३ ४७)

जूसिअ २०८ क्षिप्तम्

जोअणा ९९ तारका (दे-३ ५०)

जोइओ ९९ ज्योतिरिङ्गण, खद्योत
(दे-३ ५०), ३१६ व्याघ्र-
(दे-जोडिओ ३ ४९)

जोइक्खो ९६ ज्योतिष्क (दे-३ ४९)

जोइसो ९९ तारका (दे-३ ५०)

जोई ९८ विद्युत्, ज्योति (दे-३ ४९)

जोओ ९५ चन्द्र (दे-३४०)
 जोडो ९९ तारका (दे-३४९)
 जोव्वणजोअं ३१२ जरा
 (दे-जोव्वणवेअ ३५१)
 जोव्वणणी ३१२ जरा
 (दे-जोव्वणोव्व ३५१)
 जोव्वणिर ३१२ जरा
 (दे-जोव्वणणीर ३५१)

झ

झडी ३१० गुल्म (दे-झडी निरन्तर-
 वृष्टि ३५३)
 झण्टिअ २१० प्रहृतम् (दे-३५५)
 झत्थो २१२ गत (दे-झत्थ ३६१)
 झसिअ २०८ पर्यस्तम् (दे-३६२)
 झरओ ३३० सुवर्णकार (दे-३५४)
 झरको ३२३ वृणमनुष्य (दे-३५५)
 झल्लरी ३११ गुल्म
 झसुर ३३५ ताम्बूलम्, अर्थ
 (दे-३६१)
 झसो ३३४ गम्भीर, तटस्थ, दीर्घ,
 अवश (दे-३६०)
 झंटिलिआ ३११ चक्रमणम्
 (दे-झंटिलिआ ३५५)
 झंडली ३२३ असती (दे-३५४)
 झडुली ३२३ असती (दे-३६१)
 झाड ३०६ लतादिगहनम् (दे-३५७)
 झुत्ति ३१० स्रोत (दे-३३८)
 झुत्ती ३२८ रजस्वला (दे-३५८)

ट

टको ३३५ खड्ग, छिन्न, जंघापात,
 तटम्, खनित्रम् (दे-४४)

टोबरो ४० तुम्बुरु (दे-४४)

ठ

ठाणिज्ज ११२ गौरवम् (दे-४५)
 ठाणो ३१३ अहकार (दे-४५)
 ठेणो ३३५ स्थासक, चर, चोर

ड

डक्खरो ३३१ युवा, तरुण
 (दे-पडिक्खरो क्रूर १६२५)
 डड्डो २०७ व्रस्त
 डव्वो ३३० वामकर (दे-४६)
 डसरी ३३६ उष्णजलम्, स्थाली
 (दे-डहरी १४७)
 डहरो ३११ बाल (दे-४८)
 डको ३१३ काक (दे-टको ४१३)
 डडर ३२२ ईर्ष्या कलह
 (दे-डडरो ४१६)
 डडरिआ ३०९ कर्दम
 (दे-डडरिओ ४१५)
 डडसिओ ३१९ ग्रामतस
 (दे-डडसिओ ४१५)
 डडा ३०९ कर्दम (दे-डडो ४१६)
 डमिओ ६८ दाम्भिक (दे-४८)
 डाली ३१३ शाखा (दे-४९)
 डिडओ २०८ जलान्त पतित
 (दे-डिडय ४१५)
 डिवओ ३३० वामकर
 डिखा ३३७ आतङ्क, त्रास
 डुल्लरय ३०७ कपर्दीनां भूषा, कपर्दि-
 कामि कृतमाभरणम् (दे-डुल्लरय
 १११०)

गिरासो ६७ नृशस
 (दे-गिराहो ४ ३७)
 गिरिको ३११ चोर (दे-गिरिको ४ ४९)
 गिरित्तो २१४ नत (दे-गिरिको ४ ३०)
 गिरुत्त २१५ निश्चितम् (दे-४ ३०)
 गिवच्छण ३१० अवतारणम्
 (दे-४ ४०)
 गिवाओ ३२३ प्रस्वेद (दे-४ ३४)
 गिव्वूढो २०७ उद्धत (दे-४ ३३)
 गिलापा ३३१ पतद्ग्रह, पात्रम्
 (दे-गिलको ४ ३१)
 गिल्लको ३३१ पतद्ग्रह, पात्रम्
 (दे-४ ३१)
 गिविद्धो २०७ सुमोत्थित
 (दे-गिविद्धो ४ ४८)
 गिव्वहण ६६ उद्धहनम्, विवाह
 (दे-४ ३९)
 गिव्विद्ध ३३५ रत्नारमट, समुच्चित
 (दे-४ ३४)
 गिसुद्धो २०७ निपातित (दे-४ ३६)
 गिस्सीमिओ २१४ निर्वासित
 गिहल ३१८ कूलम्
 (दे-गिहण कुलम् ४ २७)
 गिहसो ३१८ वल्लीकम् (दे-४ २५)
 गिहुअं ९७ निधुवनम्, सुरतम्
 (दे-४ ५०)
 गिहुण ३२० व्यापार (दे-४ २६)
 गिंदणिआ ३२५ कुतृणल्लनम्
 (दे-गिंदणि ४ ३५)
 गीसङ्को ९७ वृष (निशङ्क)
 गीसारो ३२३ मण्डप (दे-४ ४१)
 गेलच्छिआ ३१२ कूपतुला
 (दे-गेलिच्छी ४ ४४)

गेलच्छो ३३५ षण्ट, पण्डित
 (दे-४ ४४)
 गेवच्छण ३१० अवतारणम्
 (दे-४ ४०)
 गेव्व ३२९ तीव्रम् (दे-गिंव्व ककुद्
 व्याज ४ ४८)
 गेसरो ३०७ सूर्य (दे-४ ४४)

त

तग्ग ३२८ सूत्रम् (दे-५ १)
 तडहडिओ २०६ अनवस्थित
 (दे-तडहडिअ ५ ९)
 तड्डो ३३६ पिशाच, शलभ (दे-५ ३८)
 तणसोल्ल ४० तृणशूकम्, मलिका
 (दे-५ ६)
 तणेसी ६९ तृणराशि (दे-५ ३)
 तण्णाअ १११ आर्द्रम्
 (दे-तण्णाय ५ २)
 तत्तिहो ११२ तच्छील (दे-५ ३)
 तत्ती १११ तत्परता (दे-५ २०)
 तत्तुडिल्ल ३३१ सुरतम् (दे-५ ६)
 तमणी ३३३ लता, व्यधिकरणम्
 (दे-तमणी भुज ५ २०)
 तम्बकिमी ९९ इन्द्रगोप (दे-५ ६)
 तम्बकुसुम ९५ कुरबक कुरण्टक च
 (दे-५ ९)
 तरिडी ३१० अनुष्णो वायु
 (दे-तिरिड्डी उष्णवात ५ १२)
 तलपत्त ३२४ योनि, वराङ्गम्
 (दे-तलवत्ती ५ २१)
 तलप्फल ३१० शालि
 (दे-तलप्फलो ५ ७)

तल ६५ तल्पम् (दे-५ १९)
 तलारो ६८ तलवर, पुरा-यक्ष
 (दे-५ ३)
 तलिमो ३३४ गृहोर्ध्वभूमि, वासगृहम्,
 कुट्टिमम्, भ्राष्ट्रम् शय्या
 (दे-५ २०)
 तल्ल ६५ तल्पम्, ३३८ कासार
 (दे-५ १९)
 तेल्लड ६५ तल्पम् (दे-तल तल्ल ५ १९)
 तहल्ली ३३० अपस्ति
 (दे-तहल्लीआ गोवाट ५ ८)
 तड ३०८ शिरोहीनम् (दे-५ १९)
 तामरो ३२६ सुन्दर
 (दे-तामर रम्यम् ५ १०)
 तारत्तरो ३१८ सुहूर्त (दे-५ १०)
 तालफली ३०९ दासी
 (दे-तालफली ५ ११)
 तिक्खालिअ २११ शातम्, ताक्षितम्
 (दे-५ १३)
 तिच्चिरिओ ३३० निरन्तरम्
 (दे-तिच्चिरिअ स्नानार्द्रम् ५ १२)
 तिच्ची ३१३ सार, ३१६ स्तोकम्
 (दे-तिच्ची सारम् ५ ११)
 तिमिच्छाहो ३३० पथिक
 (दे-५ १३)
 तिविडी ३०८ सूचा (दे-पुटिका तिविडा
 सूचीति केचित् ५ १२)
 तिगिआ ३०८ पुष्परज
 (दे-तिगिआ ५ १२)
 तिगिच्छी ३०८ पुष्परज
 (दे-तिगिच्छी ५ १२)
 तुच्छअ २१५ रजितम् (दे-५ १५)

तुण्हक ३३५ मृदु, निश्चल
 (दे-तुण्हको ५ १५)
 तुरी ३३६ उपकरणम्, तूलिका, शून्यम्
 (दे-५ २२)
 तुगी ३११ रात्रि (दे-५ १४)
 तुबिल्लि ३३५ मधुपटलम्, उल्लखलम्
 (दे-५ २३)
 तेआलीसा ६७ त्रिचत्वारिंशत्
 तेवण्णा ६६ त्रिपञ्चाशत्
 तोमरिओ ११४ शस्त्रप्रमार्जक
 (दे-५ १८)
 तोमरी ३२५ लता (दे-५ १७)
 तोलणो ३२५ पुमान् (दे-५ १८)
 तोलो ३३६ पिशाच, शलभ
 (दे-टोलो ४ ४)

थ

थको ३२६ प्रसज्जनम्
 (दे-थको अवसर ५ २४)
 थमिअ २१२ विस्मृतम् (दे-५ २५)
 थलओ ३२३ मण्डप (दे-५ २५)
 थसलो ३२६ पृथु (दे-थसलो ५ ५८)
 थासो ३२७ पृथु (दे-थसो ५ २५)
 थिरण्णोसो ९६ चपलहृदय
 (दे-५ २७)
 थेट्टो ३१३ गृहम्
 थेणिल्लअ २११ हृतम्
 (दे-थेणिल्लिअ ५ ३२)
 थेरोसण ९७ अम्बुजम् (दे-५ २९)
 थेवो ६५ स्तोक, ९५ बिन्दु
 (दे-५ २९)
 थोओ ३२० रजक (दे-५ ३२)

थोको १५ स्तोक (दे-५ २९)
 थोवो १५ स्तोक (दे-५ २९)
 थोह ३३० बलम् (दे-५ ३०)

द

दअरो ३३५ पिशाच, ईर्ष्या
 दअं ३३४ उदक्कम्, शोक
 (दे-दय ५ ३३)
 दड्ढाली ११३ दववर्त्म, दवामिमार्ग
 दमदडो ३२२ भ्रमर
 दरमत्ता ३२७ बलात्कार (दे-५ ३७)
 दरवल्लहो ९९ कान्त (दे-५ ३७)
 दरदरो ३१४ उल्लास (दे-५ ३७)
 दलिअ ३३७ दारु, अङ्गुलि,
 कृणिताक्ष (दे-५ ५२)
 दडवणं ३२१ आज्यम्
 दावो ३३३ दास, गर्दभ
 (दे-दाओ प्रतिभू ४ ५ ३८)
 दिरिआ ३२४ कामुकाकषिणी मृगी
 दुक्खित्तो ३०७ कम्प
 दुग्ग ६९ दुखम् (दे-५ ५३)
 दुग्गुच्छ २११ भ्रमितम्
 दुग्घोडो १०७ द्विप (दे-५ ४४)
 दुहुहणो ३११ चोर
 दुहोलणा ११४ दुग्धापि या दुह्यते गौ
 (दे-दुहोली ५ ४६)
 दुप्परिअल्लं ३०७ अशक्यम्
 (दे-५ ५५)
 दुब्भो ३२२ भ्रमर (दे-घगो ४ ५ ५७)
 दुम्मइणी १११ कलहपरा (दे-५ ४७)
 दुहअ २१४ रणलब्धम्
 (दे-दुहओ ५ ४५)

दुदुमिअ २०८ रसितम् (दे-५ ४५)
 दूणावेढ ३३६ अशक्यम्, तडाग
 (दे-५ ५६)

दूणो १०७ द्विप (दे-५ ४४)
 दूसल ३२५ उद्वेग (दे-५ ४३)
 दूसलो ६८ दुर्भग (दे-५ ४३)
 देवरिअ ३१२ सुतजन्मनि तूर्यम्
 (दे-थेवरिअ ५ २९)
 दोग ६६ युग्मम् (दे-५ ४९)
 दोग्घोडो १०७ द्विप (दे-५ ४४)
 दोडि ३१४ सायभोजनम्
 दोवेलि ३१४ सायभोजनम् (दे-५ ५०)
 दोणणिजन्तो ९५ चद्र (दे-५ ५१)
 दोसारअणो ९५ चन्द्र
 दोसिणी ६७ ज्योत्स्ना (दे-५ ५०)
 दोसो ९९ कोप (दे-५ ५६)
 दोहणी ३०९ कर्दम (दे-५ ४८)
 दोहासल ३२७ कटि (दे-५ ५०)

घ

घणिआ ६६ धन्या, प्रियतमा
 (दे-५ ५८)
 घणी ३११ पर्याप्ति, गुप्ति (दे-५ ६२)
 घमो ३२५ विलास
 घम्मअ ३२४ रक्तबलि, पुरुषोपहार
 (दे-५ ६३)
 घसल ३२७ पृथु (दे-५ २५)
 धारा ३२६ रणमुखम् (दे-५ ५९)
 धारावासो १०० दर्दुर (दे-५ ६३)
 धिरत्थु ६६ धिगस्तु
 धुराओ १०० भ्रमर
 (दे-धुअगाओ ५ ५७)

धुङ्की ३३७ मौनम्, मुखसभेद
धुत्तो २१३ आकान्तम् (दे-५ ५८)
धुरिअ ३२७ पृथु (दे-५ ६२)
धुधुमारा ३२६ इन्द्राणी (दे-५ ६०)
धूमद्धमअहिंसीओ ९६ कृत्तिका
(५ ६२)
धूमरी १०९ तुहिनम् (दे-५ ६१)
धोरणी ११३ पक्ति

न

नलिअ ६७ निलय (दे-णलिअ ४ २०)
निअत्थ ३०९ परिहितम्, वल्लम्
(दे-णिअत्थ ४ ३३)
निङ्गुरिआ ३०९ भाद्रपदसितदशम्या-
मुत्सवविशेष (दे-णिङ्गुरिआ
४ ४५)
निहेलण ६७ निलय
(दे-णिहेलण ४ ५१)

प

पअरो १०० प्रवर, अर्थपर
पअलाओ ९६ फणी, सर्प (दे-६ ७०)
पइओ २१३ विस्तीर्ण
(दे-पइअ भात्सितम् ६ ६४)
पइणो २१३ आकान्तम् (दे-६ ७)
पइरेकं ३३६ एकान्त, शून्यम्
(दे-६ ७१)
पउडं ३१३ गृहम् (दे-६ ४)
पउलिअ ३०८ शूलप्रोत मासम्
(दे-६ २९)
पऊढ ३२६ दीर्घमन्दिरम् (दे-६ ४)
पक्कड्डिअं २१५ प्रस्फुरितम्
(दे-पक्खड्डिअ ६ २०)

पक्कण ३३६ अतिशोभावत्, भग्नम्,
श्लक्ष्णम् (दे-पक्कणी ६ ६५)
पक्क २११ पिष्टम् (दे-पक्को ६ ६४)
पग्गेज्जो ३०९ समूह (दे-पग्गेजो
६ १५)
पच्चल ३३७ असहन, समर्थ
(दे-पच्चलो ६ ६९)
पच्चावेणिओ २११ समुखागत
(दे-पच्चोवणी ६ २४)
पच्चुअ ३२७ दीर्घम्
(दे-पच्चुहिअ १ ६ २५)
पच्चुच्छाहण ३१७ सुरा
(दे-पच्चुच्छुहणी ६ ३५)
पच्चुडरिअ २०९ प्रत्युद्गतम्
(दे-उच्चुलउलिअ १ १ १२१)
पच्चूहो ३२७ सूर्य (दे-६ ५)
पज्जा ३१० अधिकार (दे-६ १)
पझामुरो ३११ प्रवया वृद्ध
पञ्चावण्णा ६६ पञ्चपञ्चाशत्
पट्ट ३२८ अशुकम्
पडअसाइमा ३२५ शबरमूर्धनि पत्रपुटी
पडडाली ३१८ काडा
पडमा ११३ दूष्यपटगृहम्
(दे-पडवा ६ ६)
पड ३०७ ग्रामसीमास्थानम्
पडसुगा ३१८ ज्या, मावी
(दे-पडसुआ ६ १४)
पडिअग्गिअ २१५ वर्धापितम्, परि
भुक्तम् (दे-६ ७४)
पडिओ ३३२ बन्दी, आचार्य
(दे-पडिअज्जओ १ ६ ३१)
पडिक्किआ ३१२ प्रतिकृति
(दे-पडिक्को प्रतिक्रिया ६ १९)

पडिक्खरो ९५ प्रतिकूल (दे-६ १८)

पडिच्छिरो ३१७ सदश
(दे-पडित्थिरो ६ २०)

पडिणिअसण ३१२ निशि प्रावरणम्
(दे-६ ३६)

पडिपल्लो ३०७ विहितपूज
(दे-पडिएल्लो १ ६ ३२)

पडिरिगअ २१० भग्नम्
(दे-पडिरजिअ ६ ८२)

पडिचैसो ३१२ विक्षेप (दे-६ २१)

पडिसाओ ९४ घर्षरकण्ठ (दे-६ १७)

पडिसारिअं २११ स्मृतम् (दे-६ ३३)

पडिसिद्धी ६८ प्रतिस्पर्धा (दे-६ ७७)

पडिसोत्तो ९५ प्रतिकूल (दे-६ १८)

पडिहत्थो २१३ आपूर्णम् (दे-६ १९),
३२८ प्रतिक्रिया (दे-६ १९,
६ २८ वचनमिति सातवाहन)

पडीरो ३२९ चोरसहति (दे-६ ८)

पडुज्जइणी ३१२ तरुणी
(दे-पडुज्जुवई ६ ३१)

पडोहरं ३१६ पश्चिमाङ्गणम्
(दे-६ २२)

पडुल्लो ३१८ अधन (दे-पच्चलो
असहन १ ६ ६९)

पड्डो ३३० वामकर

पणओ ३०९ कर्दम (दे-६ ७)

पण्डरङ्गो ९९ महेश्वर (दे-६ २३)

पणवण्णा ६६ पञ्चपञ्चाशत्
(दे-६ २७)

पत्तण ३३४ बाणफलम्, शरपुखम्
(दे-६ ६४)

पत्तण्णी ३१५ रथ्या

पत्तल ३०८ तीक्ष्णम् (दे-६ १४)

पत्थण ३१९ स्थूलवन्नम्

पत्थर ९८ पादताडनम् (दे-पत्थरा ६ ८),
३१८ ज्या, मौर्वी (दे-पत्थरं
ऋजु ६ १०)

पत्थरी ३२५ शयनम्, सहति
(दे-पत्थारी ६ ६९)

पत्थेवाअ ६६ पाथेयम्

पण्फाडो ३३० अग्निविशेष (दे-६ ९)

पण्भारो ३३६ सघात, गिरिगुहा
(दे-६ ६६)

पण्हुलो ९९ केसर (दे-६ १३)

पण्हुट्टो २०८ प्रमुषित, प्रमुष्ट

पण्हुर ३२० अपमृत्यु (दे-६ ३)

परट्टो २१५ भीत, पतित, पीडित-
परभत्तो ९८ भीरु, निष्पीड
(दे-परिब्भतो ६ ७२)

परिअट्टलिअ २१० परिच्छिन्नम्
(दे-६ ३६)

परिअडी ३२० मूर्ख (दे-६ ७३)

परिअड्डिअं २१० प्रकटितम्

परिअम्मिअ २१२ अलकृतम्

परिअमओ ३२७ कर्मकृतम्

परिआली ३२९ भोजनमाण्डम्
(दे-परिअली ६ १२)

परिक्खाइअ २१२ परिक्षीणम्

परिच्चुड २०८ उत्क्षिप्तम्

परिहाइअ २०६ परिक्षीणम्
(दे-परिहाओ ६ २५)

परिहालो ३०७ जलनिर्गम (दे-६ २९)

परेओ ९८ परेत, पिशाच (दे-६ १२)

पल ३२३ प्रस्वेद (दे-६ १)

पलसू ३२६ सेवा (दे-६ ३)
पलहिअओ १०८ मृख
पलट्टीहो ९७ पर्यस्तजिहो गुह्यहर
 (दे-६ ३५)
पलुवाअं ३२७ क्षेत्रम् (दे-६ २६)
पलुविअं ९७ लाक्षारक्तम् (दे-६ १९)
पल्लोह २०८ पर्यस्तम् (दे-६ ३५)
पल्लुत्थ २०८ पर्यस्तम्
पविरजिओ २१२ स्निग्ध (दे-६ ७४)
पव्वजो ३३६ काण्डम्, नखम्, शिशुमृग
 (दे-६ ६९)
पव्वचलओ ३१९ अशक्त
 (दे-पञ्चबलोको आसक्त ६ ३४)
पसवडक ३१८ अवलोक (दे-६ ३०)
पसंडी ३१७ कनकम् (दे-६ १०)
पसाइमा ३२५ शबरमूर्धनि पत्रपुटी
 (दे-पसाइमा २०)
पसुलो ३३६ काकोल, जार
पहट्ट २०६ अविरतहट्टम्
 (दे-पहट्टो हस ६ ९)
पहट्टो ९६ प्रवृष्ट, गर्वा (दे-६ ९)
पहणी ३१६ समुखागतिनिरोध
 (दे-६ ५)
पहम्मो ३२९ देवखातम्
 (दे-पहम्म ६ ११)
पहेणय ३३७ उत्सव, भोज्यम्
 (दे-६ ७३)
पहोइअ २०७ पर्याप्तम्- (दे-६ २६)
पंगुरण ६७ प्रावरणम् (दे-६ ४३)
पडारो ३१८ गोप (दे-पेंडारो ६ ५८)
पाउरण ६७ प्रावरणम्, ९८ कवच
 (दे-पाउरणी ६ ४३)

पाओ ९६ फणी, सर्प (दे-६ ३८)
पाडल ३२९ अब्जम् ३३८ कमलम्,
 (दे-पाडलो ६ ७६)
पाडलो ३३५ हस, ऋष (दे-६ ८६)
पाडहुओ १०९ प्रतिभू (दे-पाडहुओ
 ६ ४२)
पाडिअज्जो ३२७ वक् पतिगृहात्पितृ-
 गृह नेता (दे-६ ४३)
पाडिग्गहो ३२७ विश्राम (दे-पाडि-
 अगो ६ ४४)
पाडुकी ३२६ त्रणिशिविका (दे-६ ३९)
पाढा ३३८ शाभा
पाणट्टी ३१५ रथ्या (दे-पाणट्टी ६ ३९)
पाणाअओ ३०७ श्वपच (दे-६ ३८)
पाणाओ ३१८ पा णि द्रया घा त
 (दे-पाणाला ६ ४०)
पाणो ३२७ चाण्डाल (दे-६ ३८)
पादुग्गो ३०८ सम्य (दे-पाडिग्गो
 ६ ४२)
पारद्ध २११ अभिपीडितम् (दे-६ ७७)
पारमरो ३२३ रक्ष (दे-पारपरो ६ ४४)
पारावरो ३२४ वातायनम् (दे-६ ४३)
पासणिओ १०९ साक्षी (दे-६ ४१)
पासणो ३३६ वेदमद्वारम्, तिरश्चीनम्
 (दे-पासल्ल ६ ७६)
पासाणिओ १०९ साक्षा (दे-६ ४१)
पासावओ ९६ गवाक्ष (दे-६ ४३)
पासो ९६ अक्षि (दे-६ ७५)
पाहिआवडा ३१२ ललना
पिउच्छा ९९ सखी, ११४ पितृष्वसा
 (दे-६ ४९)
पिउसिआ ११४ पितृष्वसा

पिच्छल्ल ३०७ लज्जा

(दे-पिच्छली ६ ७४)

पिडिल्लिको ३१२ क्रूर

पिणाओ ३२७ बलात्कार (दे-६ ४९)

पिण्डइअ २१४ प्रशा तम् (दे-६ ५४)

पिप्पिडिअ ११० यत्किंचित्पठितम्

(दे-६ ५०)

पिब्व १०८ जलम् (दे-६ ४६)

पिल्लरी ३३१ धर्म (दे-६ ७९)

पिहुण ३१९ पुच्छम् (दे-पेहुण ६ ५६)

पिंजरो ३३५ हस, वष

पिंजलं ३१४ प्रमाणम्

पिंजुरुओ ३१८ मेरुण्ड (पक्षी)

(दे-पिंजरो ६ ५०)

पिंडरवो ३१४ तलादाना विक्रेता वणिक्

(दे-पेडइओ कणादिविक्रेता

६ ५९)

पीडरई ३१२ चौयण वधू (दे-६ ५१)

पुअई ३२६ चाण्डाल

पुअडो ३३१ तरुण (दे-६ ५३)

पुआई ४० पिशाच उन्मत्तश्च

(दे-६ ४०), ३३१ तरुण

(दे-६ ८०)

पुआइणिआ ४१ पिशाचिनी, उन्मत्ता,

दु शीला (दे-६ ५४)

पुइओ ३२६ चाण्डाल

पुडइणी ३३८ नलिनी

पुण्णाली १०८ असती (दे-६ ५३)

पुरिल्लदेवा ९८ दैत्या (दे-६ ५५)

पुण्फी ११४ पितृष्वसा (दे-पुण्फा ६ ५२)

पुल्ली ३१३ व्याघ्र (दे-६ ७९)

पुडरिआ ३१२ उ त्क लि का

(दे-पुडपुरिआ ६ ५५)

पुसुल ३०९ विसवाद

पूणो ३२३ गर्वित

पेआल ३१३ प्रमाणम् (दे-६ ५७)

पेक्किअ २०९ वषरटितम्

पेज्जलिअ २०९ सघटितम्

(दे-पेज्जल प्रमाणम् ६ ५७)

पेट्ट ३२२ उदरम् (दे-६ ६०)

पेण्डइअ २११ पिण्डितम्

(दे-पेण्ड ६ ८१)

पेलव ३२९ मार्दवम्

पेसणआरी ९५ दूती (दे-६ ५९)

पेडओ ३३१ तरुण (दे-६ ५३)

पेडलो ३१८ रस (दे-६ ५८)

पोअग्गो ३१२ निर्भय (दे-पोअडो

६ ३१)

पोइओ ३२७ ज्योतिरिङ्गण, खद्योत

(दे-पोइओ कान्दविक, खद्योत

इत्यन्ये ६ ६३)

पोट्टलिक ३२३ सुवर्णादिकमन्तर्निधाय

वह्निबद्ध कर्पटकखण्डम्

पोरत्थो ९९ मत्सरी (दे-६ ६२)

पोरवग्गो ३२७ विश्राम

(दे-पाइअग्गो ६ ४४)

पोलिओ ३२६ सौनिक (दे-६ ६२)

फ

फलस ३२० कार्पास (दे-फलही ६ ८२)

फसुलो २१५ मुक्त (दे-फसुलो ६ ८२)

फुड्ड २०८ स्पृष्टम्

फुल्लधओ १०७ अमर (दे-फुल्लधुओ

६ ८५)

फेणवडो ३१६ वरुण (दे-फेणवडो

६ ८५)

व

वइल्लो ६७ बलीवर्द (दे-६ ९१)
 वक्करो ३१३ परिहास (दे-वक्कर ६ ८९)
 वन्दिणो ११२ बन्दी
 बन्धोल्लो ११२ मेलक (दे-६ ८९)
 बब्बरी ३३१ धम्मिल्लरचना (दे-६ ९०)
 बम्हहर ९६ कमलम् (दे-६ ९१)
 बम्हाणी ३१९ गोधा (दे-बम्हाणी ६ ९०)
 बम्ही ६८ वाणी
 बलवट्टी ३३४ व्यायामसहा, सखी (दे-६ ९१)
 बलामोडी ११३ बलात्कार (दे-६ ९२)
 बव्वाडो ३०८ दक्षिणो हस्त (दे-६ ८९)
 बहल ३०९ कर्दम (दे-६ ८९)
 बहुजाणो ९८ चोरो वूर्तश्च (दे-बहुणो ६ ९७)
 बहुधारिणी ३१० नववधू (दे-बहुधारिणी ७ ५०)
 बहुरा ३१७ शृगाली (दे-बहुरावा ६ ९१)
 बहुराणो ३०८ असिधारा (दे-बहुराणा ६ ९१)
 बकडो ३२५ अज, छाग
 बहलो ११२ अपस्मार
 बाउल्लो ११३ पुत्रिका, कुमारिक्रीडो-चिता सालभजिका (दे-६ ९२)
 बिम्बोवणअ ३३५ क्षोभ, उपधानम्, विकार (दे-६ ९८)
 बुक्कणो ३१३ काक (दे-६ ९४)
 बुड्डिरो ११० महिष

बुल्लुबुलो ६६ बुद्बुद (दे-बुल्लुबुलो ६ ९५)
 बोडो ३३३ धार्मिक, यती (दे-६ ९६)
 बोडुर ३०८ इमश्रु (दे-६ ९५)
 बोल्लो ३१८ कञ्जकल (दे-बोल्लो ६ ९०)
 बोदी ३३३ रूपम्, शरीरम्, वचनम् (दे-६ ९९)

भ

भग्गलअ ३१६ अप्रियम् (दे-भमल ६ ११०)
 भच्चो ११४ भगिनीसुत
 भट्ठिओ ९८ विष्णु (दे-६ १०)
 भद्दिसिरी ३०६ चन्दनम् (दे-६ १०२)
 भल्लुकी ३१७ क्रीष्टी, शृगाली (दे-६ १०१)
 भसआ ३१७ शृगाली (दे-भसुआ ६ १०१)
 भसत्तो ३३७ वह्नि, दीप्त
 भगोटण ३२१ व्रणितम्
 भडो ३२५ सुतासुतो दौहित्र (दे-६ १०९)
 भहलओ ३२० मूर्ख (दे-भमलो ६ ११०)
 भाअलो ३२४ जात्यतुरग (दे-६ १०४)
 भाइरो ११३ भीरु (दे-६ १०७)
 भाउज्जा १०८ भातृवधू (दे-६ १०३)
 भाउल ३१६ आषाढे कात्यायन्या उत्सवविशेष (दे-भाउअ ६ १०३)

भावई ३०७ गृहिणा (दे-भावइआ
वामिकगृहिणी ६ १०४)
भिङ्ग ९८ वृष्णम् (दे-४ १०४)
भित्तर ३०० गृहद्वारम् (दे-६ १०५)
भित्त ३२० गृहद्वारम् (दे-६ ११०)
भूयो ३३० यन्त्रवाहक (दे-६ १०७)
भेज्जलो ११३ भीरु (दे-६ १०७)
भेज्जो ११३ भाद (दे-६ १०७)
भेली ३३७ चेटी, आज्ञा (दे-६ ११०)
भोइओ ९९ ग्रामेश (दे-६ १०८)
भोट्टणो ३०७ मृतम् (दे-भुत्तणो,
भोत्तणो ६ १०६)

म

मइओ २१३ त्रिस्तीर्ण (दे-मइअ
मलितम् ६ ११४)
मइमोहिणी १०० सुरा (दे-६ ११३)
मइलपुत्ती १०७ पुष्पवती
मई ३१७ मदिरा, सुरा (दे-६ ११३)
मगो ३३० पश्चात् (दे-६ १११)
मघोणो १०८ मघवा
मडप्फरो ११४ मधुपर (दे-मडप्फरी
६ १२०)
मड्डलो ३२३ गर्वित
मड्डा ३२७ बलात्कार (दे-६ १४०)
मड्डो ३१७ अलस (दे-मट्टो ६ ११२)
मणिणाअहरो ३२९ वार्धि, समुद्र
(दे-मणिणायहर ६ १२८)
मज्झिमगड ३२३ उदरम्
(दे-६ १२५)
मत्तल्ली ३२७ बलात्कार (दे-६ ११३)
मत्तवालो ११३ मत्त (दे-६ १२२)

मदोली ९५ मद, कामपरपराकारण-
त्वात् (दे-६ १०७)
म'पा ३३० आज्ञा
मम्भक्खर ३१७ सुरा
मम्मको ११४ गर्व, ३३६ गव,
उत्कण्ठा (दे-मम्मका ६ १४३)
मम्मण ३३५ अव्यक्त वच, रोष
(दे-मम्मणो ६ १४१)
मरट्टो ३१५ गर्व (दे-२ १२०)
मराली ९५ द्वती (दे-२ १४२)
मरालो ३३४ सुन्दर, जलस, मसण
(दे-६ ११२)
मरलो ३२९ भूत (दे- ११४)
मरो ३४४ केशसचय (दे- १४०)
मलइओ ३३४ हत, तीक्ष्ण
मलओ ३१५ गिर्यकदेश (दे-६ १४४)
मलहलो ३१८ कलकल (दे-मलहरो
६ १२०)
मलो ३२३ प्रस्वेद (दे-२ १११)
महई ३२३ पितृमन्दिरम् (दे-महण १
६ ११४)
महल्लो ११२ सुखर, ३३२ सुखर,
राशि, विस्तार्य, (दे-६ १४३)
महानडो ३३८ रुद्र
महाविल ६३८ गगनम्
महारअण ३२५ वल्लम्
महालक्खो ३३१ तद्वण (दे-६ १२१)
महालक्खो ४१ महालयपक्ष
(दे-६ १२७)
महिड ३०९ कर्दम
(दे-महेड्डा ६ ११९)

महुरालिअ २१४ निर्वासित
(दे-६ १२५)

मंजरो ६९ मार्जार

मतक्खर ३०८ लज्जा (दे-मतक्ख
६ १४१)

मथर ३३५ कुटिल, बहु, कुसुम्भम्
(दे-६ १४५)

माअली ३२९ मृदु (दे-माइली
६ १२९)

माइन्दो ४० साकन्द (दे-१२८)

माउआ ९९ सखी (दे-६ १४८)

माउच्छा ११२ मातृष्वसा
(दे-६ १३१)

माउसिआ ११२ मातृष्वसा
(दे-माअलिआ ६ १३१)

माडा ३०८ समकालम्

माणसी ११२ मायावी, मनस्वी
(दे-६ १४७)

मादलिआ ३२० माता (दे-६ १३१)

माभाइ ११४ अभयम् (दे-६ १२९)

मामा ३१३ मातुलभार्या (दे-६ ११२)

मामी ३१३ मातुलभार्या (दे-६ ११२)

माला ३१४ ज्योत्स्ना (दे-६ १२८)

माला ३२२ डाकिनी (दे-माला
ज्योत्स्ना ६ १२८)

माहिवाओ ४० माधवात
(दे-६ १३१)

मिओ २१५ विघटित

मिलाओ ३२७ बलात्कार (दे-मिणाय
६ ११३)

मुकुडी ३११ जूट (दे-मुक्कुडी
६ ११७)

त्रि प्रा २९

मुग्गुओ ३२४ नकुल (दे-मुगुसो,
मुग्गसो ६ ११८)

मुचमुडो ३११ जूट (दे-मुक्कुडो
राशि १ ६ १३६)

मुम्मिअ २१४ शीलितम्

मुर्ई ३२३ असती (दे-६ १३५)

मुरुओ २०६ त्रुटित (दे-मुरिअ
६ ११५)

मुरुडी ३१७ शृगाली (दे-मुब्बिआ
६ १०१)

मुल्लिअ २१४ शीलितम्

मुव्वहइ ६६ उद्वहति

मुहत्थडी ३२९ मुखेन पतनम्
(दे-६ १३६)

मुहरोमराई ९५ म्रू श्मश्रूवा
(दे-६ १३६)

मुहल ११३ मुखम् (दे-६ १३४)

मुहिअ ३२२ मृषाकरणम् (दे-६ १३४)

मुहुलो ३१४ बन्दी

मुक्कुडो ३१४ राशि (दे-मुक्कुडो
६ १३६)

मुगुरुडो ३१४ राशि

मुडी ३२५ नीरङ्गी, अवगुण्ठनशील
(दे-६ १३३)

मूसल ४१ मांसलम् (दे-६ १३७)

मेक्ख ३१२ पार्श्वक्षेत्राद्यम्

मेठिअ ३१३ गृहम्

मेहुणिआ १०८ मातुलात्मजा, स्थाली
(दे-६ १४८)

मोओ २१२ गत (दे-६ १४८)

मोडी ३१७ भगिनी

मोरअ ३२० अपामार्ग

मोरत्तओ ३०७ श्वपच (दे-६ १४०)

मोरह् ३२० अपामार्ग (दे-मउरदो
६ ११८)

मोरो ३०७ श्वपच (दे-६ १४०)

र

रअणिद्धअ ९७ कुमुदम् (दे-७ ४)

रइलक्ख ९८ रतिलक्ष्यम्, जघनम्
(दे-७ १३)

रद्धी ३०८ प्रधानम् (दे-७ २)

रल्ला ३२६ प्रियगव (तृणधान्यम्)
(दे-७ १)

रसाओ १०८ अमर (दे-रसाळ
७ २)

रजणं ३३७ कुण्डम्, घट

रभडिआ ३१९ गोधा (दे-रप्फडिआ
७ ४)

राअल्लो ३२६ प्रियगव (दे-राअला
७ १)

राडी ३२५ रणम् (दे-७ ४)

राला ३२६ प्रियगव (दे-७ १)

राहो ३३५ प्रिय, शोभित, मलिन,
सनाथ, विसस्थुल (दे-७ १३)

रिगो ३२८ प्रवेश (दे-७ ५)

रिज्जोली ११२ ऋक्षालि, नक्षत्रमाला
(दे-७ ७)

रिट्ठो ४० अरिष्टो दैत्य काको वा
(दे-७ ६)

रिमिणो १०८ रोदनशील (दे-७ ७)

रुअरुइआ ११४ उत्कलिका (दे-७ ८)

रुमिल्ल २०८ अभिलषितम्

रुवसिणी ११० रूपवती (दे-७ ९)

रेक्किअं २१५ आक्षिप्तम् (दे-रेक्किअ
७ १४)

रेण ३०९ कर्दम (दे-रेणी ७ ९)

रोडी ३३२ इच्छा, मति (दे-७ १५)

रोप्पलो ३२४ वातायनम्

रोरली ३२४ कृष्णश्रावणचतुर्दशी,
३१८ कलकल (दे-७ १५)

रोलो ३२८ दरिद्र (दे-रोरो रद्ध
७ ११)

रोह ३३२ इच्छा, मति (दे-रोह प्रमा-
णम् ७ १६)

रोहिआ ३२४ व्रणिशिबेवा (दे-रोडी
७ १५)

ल

लअणं ३३५ तनु, कोमल (दे-लयण
७ २७)

लअणा १०८ लता (दे-७ २७)

लअणी १०८ लता (दे-७ २७)

लक्कुडो ६७ लगुड (दे-७ १९)

लक्खिओ २१५ विघटित

लडहा १११ विलासवती (दे-७ १७)

लज्जालुइणी १११ लज्जावती

लम्बा ९६ केशा (दे-७ २६)

लम्मिको ३११ चोर

(दे-लपिक्खो ७ १९)

लल्ल ३२८ स्पृहान्वितम् (दे-७ २६)

लवओ २०८ सुप्त

लसअं ३२८ विटपिक्खीरम् (दे-लसकं
तक्खीरम् ७ १८)

लसुअं ३२२ तैलम् (दे-७ १८)

लहरी ३३८ तरङ्ग, प्रवाह

लाइअं ३३३ अजिरार्धम्, भूषणम्,
गृहीतम् (दे-७ २७)

लाइलो ३१४ बलीवर्द (दे-७ १९)

लासअविम्हओ ३१५ केकी, मयूर
(दे-लासयविहओ ७ २१)

लाहिलो १०९ लम्पट

लिलो ३२९ यज्ञ (दे-लीलो ७ २३)

लिहओ २०८ सुप्त (दे-लिहओ ७ २८)

लिको ३११ बाल (दे-७ २२)

लुको २०८ सुप्त (दे-लुको ७ २८)

लुच्छी ३१३ कुन्तला

लुबी ३३७ लता, स्तबक (दे-७ २८)

लोहो २११ अत्यासक्त स्मृतश्च
(दे-लोहो ७ २९)

लिहको २१२ गत

व

वअलो ३१८ कलकल (दे-वयलो ७ ८४)

वअलो ३२८ वट (दे-वयडो ७ ३५)

वइरोडो ९४ जार (दे-७ ४२)

वई ३१० मर्यादा

वउवलओ ३२१ विषरहितो भुजग
(दे-वइवलओ ७ ५१)

वकड ३२५ मेघतिमिरम् (दे-७ ३५)

वक्खलिअ २१४ उ त्स ज्जि त म्
(दे-वक्खलय ७ ४६)

वग्गोवओ ३२४ नकुल (दे-वग्गोओ
७ ४०)

वग्घसिअ ३२५ रणम्

वज्जा ३१० अधिकार (दे-७ ३१)

वट्टाविअ २११ समापितम्

वडप्प ३३५ लतागृहम्, सततपवन,
हिमवर्ष (दे-७ ८४)

वडलसरो ३१८ जपवान्

वडवो ६६ विडम्बना (दे-७ ९५)

वड्डुइओ ३३१ चर्मकार (दे-वड्डुइओ
७ ४४)

वड्डुअरो ६८ बृहत्तर

वढो ६८ वट (मूर्ख १)

वणपक्खसावओ ३२२ शरभ
(दे-७ ५२)

वणार्ई ६५ वनराजि (दे-वणार्ई ७ ३८)

वत्ती ३१० मर्यादा (दे-७ ३१)

वदल ३२५ मेघतिमिरम् (दे-७ ३५)

वन्द ४० वृन्दम् (हेव्या-२ ७९)

वपझओ ३०७ भार

वप्पओ ३३१ चातक कुमारश्च
(दे-वप्पीओ ७ ४०)

वप्पिअ २१० परिपूर्णम्

वप्पिओ ११२ केदार (दे-वप्पिणो
७ ८५)

वप्पिवअ ३२७ क्षेत्रम् (दे-वप्पिणो
७ ८५)

वप्पीहो चातक कुमारश्च (दे-वप्पीहो
६ ९०)

वप्पो ३३४ भूतगृहीत, बलाधिक
(दे-७ ८३)

वरइत्तो १०७ नूतनवर (दे-७ ४४)

वरणडो १११ वरण, प्राकार
(दे-७ ८५)

वलअणी ३२७ वृत्ति (दे-७ ४३)

वलविओ ३१८ जपवान्

वलिअ ३१८ ज्या, मौर्वी (दे-वलिअ
७ ३४)

वलुकी ३२८ कर्कटी

वल्लंक् ३२८ भीषणम्

वल्लरो २३४ मरु, महिष, तरुण,
 जेत्रम् अरण्यम् (दे-वल्लर ७ ८२)
 ववडओ २२८ द्विज
 ववहिओ २१२ उन्मत्त
 वसतुडो २१३ काक (दे-वसभुद्धो
 ७ ४९)
 वहओ ३२४ मणिकार (दे-वेअडिओ १
 ७ ७७)
 वहिओ ६७ मथित
 वहुज्जा १०८ कनीयसी श्रथू
 (दे-वहुग्वा १ ७ ४०)
 वहुणिआ ११३ ज्येष्ठभ्रातृवधू
 (दे-वहुण्णी ७ ४१)
 वहुहाडिणी ११४, ३३१ यावध्वा उपरि
 परिणीयते (दे-७ ५०)
 वठो ३२५ नि स्नेह, अकृतविवाह,
 मृत्य (दे-७ ८३)
 वजरो ६९ मार्जार
 वाअडो १०७ शुक्र
 वाउत्तो ३२२ विट (दे-७ ८८)
 वाउल्लो १०८ प्रलपिता (दे-७ ५६)
 वाडी ६६ वृत्ति (दे-७ ४३)
 वाडुबी ३१७ अशालकार
 (दे-पाडुची ६ ३९)
 वाणो ३२६ चाण्डाल (दे-६ ३८)
 वामरोरो ४० वामद्वर वल्मीकम्
 वामलूरो ३३८ वल्मीकम्
 वामो २१३ आक्रान्तम् (दे-७ ४७)
 वारिज्जो ११२ विवाह (दे-७ ५५)
 वालप्प ३२२ पुच्छम् (दे-७ ५७)
 वालिओ ३२३ गर्वित
 वावडो ९८ कुटुम्बी व्यापृत
 (दे-७ ५४)

वासी ३३१ शिखा (दे-पासी ६ ३७)
 वासुली ३०९ पक्ति (दे-७ ५५)
 विआलो ३११ चोर (दे-७ १०)
 विउल ३१९ क्षीरम्
 विउलो २११ आविग्र
 (दे-विओलो ७ ६३)
 विक्खिण्णो २१४ अवकीर्ण
 (दे-विक्खिण्ण ७ ८८)
 विच्छुओ ३१७ पिशाच
 विच्छेओ ३२२ विलास (दे-७ ९०)
 विज्झड्डो ३०९ समूह
 (दे-विच्छड्डो ७ ३२)
 विडत्त २११ अजितम्
 विडप्प ३२२ राहु (दे-७ ६५)
 विडुर ६८ विस्तार
 विडुरिआ ३११ रात्रि
 (दे-विडुरिओ ७ ६७)
 वित्तई ३२३ गर्वित (दे-७ ९१)
 विददुणा ३०७ लज्जा (दे-७ ६५)
 विप्पओ ३३६ चोरी, उन्मत्त
 (दे-विप्पय १ ७ ४९)
 विप्पत्ती ३३० व्रतम्, उत्सवविशेष
 विमइओ २१३ विस्तीर्ण
 (दे-विमइअ ७ ७१)
 विरणिणअ ३२२ आर्द्रम्
 (दे-विरलिअं ७ ७१)
 विरिचरो १०७ धाराविरचनशील
 (दे-विरिचरो ७ ९३)
 विरुअ ६५ विरुद्धम् (दे-७ ६३)
 विसग्गो ६७ व्युत्सर्ग
 विसारो ९६ सैन्यम् (दे-७ ७२)
 विसिडो ३३४ विरत, विसंस्थूल
 (दे-विसडो १ ७ ६२)

विस्सुओ २१२ उन्मत्त
 विहलो ३१८ ज्या, मोर्वी
 विहाडणो १९ अनर्थ (दे-७ ७१)
 विहिमिहिओ २०६ विकसित
 (दे-विहसिग्विअ ७ ६१)
 विहुडुओ ६७ विधुतुदो राहु
 (दे-७ ६५)
 वीवी ६८ वीची
 वीलणी ३२६ पिच्छिलम् (दे-वीलण
 ७ ७३)
 वीली ६८ वीची
 वेआल ३२८ अन्वकार (दे-वेआलो
 ७ ९५)
 वेइडो ३३४ तनु, शिथिल, आविद्ध,
 ऊर्ध्वीकृत, विसस्थुल (दे-वेइडो
 ७ ९५)
 वेखासओ ३१६ विरूप
 वेखासो ३१६ विरूप (दे-विकखासो
 ७ ६३)
 वेडिओ २१५ वेष्टित
 वेडिओ ३२४ मणिकार (दे-७ ७७)
 वेडूणी ३०७ लजा (दे-वेडूणा, वेडूणय
 इति केचित्, ७ ६५)
 वेडो ३०८ इमथु (दे-वेडो ६ ९५)
 वेणिअ १११ वचनीयम् (दे-७ ७५)
 वेणुसाओ १०० भ्रमर (दे-७ ७८)
 वेणो ३१० पिशाचाक्रान्त (दे-७ ७४)
 वेल्बो ६६ विडम्बना (दे-७ ९५)
 वेला ३१० मर्यादा
 वेल् ३११ चोर (दे-७ ९४)
 वेल्रा ३०८ लजा (दे-वेल्णा ७ ६५)
 वेल्रिआ ९६ वल्ली (दे-७ ३२)

वेल्दरी १११ विलासवती (दे-७ ७६)
 वेल्व ३३२ विलास, रता
 (दे-वेल्हलो १ ७ ९६)
 वेल्हलो १०७ कोमलो विलासी च
 (दे-७ ९६)
 वेल्हाइअ २१० सकुचितम् (दे-७ ७९)
 वेल्ली ९६ वल्ली (दे-७ ३२)
 वेड ३१४ सुरापिष्टम् (दे-वेडसुरा
 कलषा सुरा ७०७८)
 वोक्कअ ३३६ अनिमित्त तात्पर्यम्
 वोरिगण्ण २१२ अलकृतम्
 वोद्दी ३३१ तरुणी (दे-वोद्दी ७ ४०)
 वोलीणो २१५ अतिक्रान्त
 वोसट्टो २०६ विकसित (दे-वोसट्ट
 ८ ८१)
 वोसिरणं ६६ व्युत्सर्जनम्

स

सअराह ३०८ झटिति (दे-सअराह
 ८ ११)
 सअली ३१७ शृगाली
 सइकोडी ४० शतकोटि
 सइदिट्ट ३०९ मनोरथेनैव सघटना
 (दे-८ ९१)
 सइलत ३०९ मनोरथेनैव सघटना
 (दे-सइलम ८ १८)
 सइलासिओ १०८ मयूर (दे-८ २०)
 सइसिलिणो ३३१ युवा तरुण
 (दे-सइसिलिबो स्कन्द कुमार
 ८ २०)
 सउलिओ २०६ प्रेरित
 (दे-सउलिअ ८ १२)

सकण्यं ३३२ आर्द्रम्, अल्पम्, चापम्, प्रचुरम्
सखरो ३३० ग्रष्ट
सगओ २१५ मुक्त
 (दे-सगहो सगहो ८४)
सगहो १०० मुक्त (दे-८४)
सच्छिहो ३१८ सदृश
 (दे-सच्छहो ८९)
सडा ३१० प्रलम्बा केशा
 (दे-सडा ८४६)
सढअ ३१९ कुमुदम् (दे-सढय ८३)
सणिओ ३२५ साक्षी (दे-८४७)
सणिअ ३२२ आर्द्रम् (दे-८५)
सत्ती ३३३ बन्धनम्, वचनम्, इच्छा,
 शिरःस्त्रक् (दे-८१)
सत्थो २१२ गत (दे-८१)
सत्थरो ६८ सस्तर (दे-८४)
सद्दाल १०७ नूपुरम् (दे-८१०)
सप्पत्तिआ ३०६ बाला
 (दे-सप्पत्तिआ ८१८)
सविस ३१७ मदिरा (दे-सविस ८४)
समराइअं २११ पिष्टम्
समुद्दणवणीअ ९५ चन्द्र (दे-८५०)
समुद्दहर ९५ अम्बुगुहम् (दे-८२१)
सरली ३१६ चीरा (दे-८२)
सराहओ ३०९ सर्प (दे-८१२)
सराहो ३३० दर्पाद्भुर (दे-८५)
सरिवओ ३१६ हस
 (दे-सेरवओ ८४८)
सरिवाओ ३२१ आसार (दे-८१२)
सरिसाहुलो ११० सदृश (दे-८९)
सरी ३३७ प्रशस्ताकृति, दीर्घ
 (दे-८२)

सरेवाओ २१६ हस (दे-सेरवओ
 ८४८)
सहउत्थिआ ९५ सहोत्थिता दूती
 (दे-८९)
सकरो १०० रथ्या (दे-८-६)
सखोडी ३११ व्यतिकर (दे-सघोडी
 ८८)
सगा ३१६ वल्का, प्रग्रह (दे-८२)
सगोल ६८ सघात (दे-८४)
सघयण ६७ सहननम्, शरीरमित्यर्थ
 (दे-८१४)
सचारी ९५ दूती
सचुलो ३१२ पिशुन (दे-सभुलो
 ८७)
सडी ३१७ वल्का, प्रग्रह (दे-८२)
सपुओ ३१० पिशाचाक्रान्त
 (दे-सिपुअ ८३०)
सफ ३१९ कुमुदम् (दे-८१)
सफाली ३२९ पक्ति (दे-८५)
सविड्डाणा ३२२ आभिजात्यम्
 (दे-सत्तिअणा ८१६)
ससोसिओ २१५ चूर्णित भीत
 आरूढ उद्विग्नश्च
साइआ ६९ सारिका
साउलो ११२ अनुराग (दे-७५५)
साणिअ २११ शातम् (दे-साणइअ
 ८१३)
सामरी ६८ शात्मलि (दे-सामरा
 ८२३)
सामली ६८ शात्मलि (दे-८२३)
सारोवही ३०७ लज्जा
साही ३१५ रथ्या (दे-८६)

साहली ११०, ३३७ वस्त्रम्, शाखा, भू,
•सखी, सदृश, बाहु (दे-८५२)
सिअणअ ३१७ इमशानम् (दे-सीअ
णअ ८५५)
सिअिरो ९९ ध्वनि
सिह्वा ३१० सुप्तनासिकानाद
(दे-सिह्वा ८२९)
सिणी ३०७ लजा
सिण्ठो ३१५ केकी मयूर
(दे-सिण्ठो ८२०)
सिण्हा ३१० नीहार (दे-८५३)
सिण्ण ३३७ तिलक, शिरोभूषणम्
(दे-८२८)
सिण्पी ६८ सूची
सिलिपो ३११ बाल (दे-सिलिबो
८३०)
सिहडो ३१० सुप्तनासिकानाद
(दे-सिबाडा ८२९)
सिहण्डहिल्लो १११ बाल
(दे-सिहडहिल्लो ८५४)
सिहिण ९६ स्तनम् (दे-७३१)
सिंदीर ३३१ नूपुरम् (दे-८१०)
सिंदूरिआ ३२१ राज्यम्
(दे-सिदुरय ८५४)
सिंधुवणओ ३१५ हुताश,
(दे-सिंधुवणो अग्नि ८३२)
सिंहलओ ३२१ वस्त्रादेर्धूपस्य यन्त्रम्
(दे-सीहलय ८३४)
सीउग्ग १११ हिमकाले दुर्दिनम्
सीउल्ली १११ हिमकाले दुर्दिनम्
सीसकं ६८ शिरपत्रम् (दे-८३४)
सीहली ३३३ शिखा, नवमालिका
(दे-साहलिआ ८५५)

सुई ३२८ बुद्धि (दे-८३६)
सुज्झओ ३३४ रजक, नापित
(दे-८५६)
सुज्झुओ ३२० रजक (दे-सुज्झओ
८५६)
सुढिओ २०६ श्रान्त (दे-८३६)
सुण्हसिओ १११ निद्रालु (दे-८३९)
सुदारणी ३२९ चाण्डाली
(दे-सुदारणी ८३९)
सुदुम्मणिआ ३१४ रूपवती
(दे-८४०)
सुलोसो ३२० कौसुम्भनिवसनम्
(दे-सुलस ८३७)
सुव्विजा ३२१ माता
(दे-सुव्विआ ८३८)
सुहरओ ९७ दारिकागृह चटकश्च
(दे-८५६)
सूरङ्गो ९६ दीप (दे-८४१)
सूरङ्गओ ९७ दिवस (दे-८४२)
सूरली १०७ मध्याह्न (दे-८५७)
सेआलिआ ३२५ दूर्वा
(दे-सेआली ८२७)
सेआलो ३२६ ग्रामेश (दे-८५८)
सेओ ३२८ विनायक (दे-८४२)
सेट्टी ३२६ ग्रामेश (दे-८४२)
सेवाल ६७ जम्बालम् (दे-८४३)
सोअणो ३२१ मल्ल (दे-सोवणो ८५८)
सोअ ३२१ स्वाप (दे-८४४)
सोआलो ३२१ उपयाचितकम्
(दे-सेआलुओ ८४४)
सोज्झिओ ३३० निद्रालु
सोत्ती १०९ तरङ्गिणी, नदी (दे-८४४)
सोमाल ३०७ मासम् (दे-८४४)

सोरी ३२६ सौनिक
(दे-सउरी शकुनिक ८८)
सोल्ल ३०७ मांसम् (दे-८४४)
सोवण ३२१ अन्त पुरम् (दे-८५८)
सोहिल्ल २११ पिष्टम्

ह

हडमहडो ९७ स्वस्य (दे-८६५)
हडहड ११२ अनुराग (दे-८७४)
हडुव ३१६ कलह (दे-भडण ६१०१)
हणं ३११ दूरम् (दे-८५९)
हत्थर ३३० साहाय्यम् (दे-हत्थल्ला
८६१)
हत्थ ३१२ शीघ्रम् (दे-८३९)
हद्धिण ३०९ चक्षु स्थगनक्राडा
(दे-गदीणी २८३)
हरण ३२५ वस्त्रम्
हर ३२८ तृणम्
हलबोलो ३१८ कलकल (दे-८६४)
हल्लप्फलिअ २१२ त्वरितम्
(दे-८५९)
हल्लबोलो ३१८ कलकल (दे-८६४)
हालो ३०८ शातवाहन (दे-८६६)
हासिअ २०८ दत्तम्
हिक्का ३१५ रजकी (दे-८६६)
हिज्जो ६७ द्य
हित्त ३२३ असती

हित्तो २०७ व्रस्त (दे-८६७)
हिमोर ६८ हिमोदरम्
हिल्ला ३१५ सिकता (दे-हिला हिल्ला
८६६)
हिंडोली ३१५ केदारस्य रक्षणयन्त्रम्
(दे-हिंडोल हिंडोलाय ८६९)
हिंविआ ३३० यत्रक पदमुत्क्षिप्य विशु
क्रीडति (दे-हिंविअ एकपद-
गमनक्राडा ८६८)
हीरण १११ त्रपा (दे-८६७)
हीसमण २१४ उन्नतं उत्तम चुम्बितं च
(दे-८६८)
हुडुमा ३२० पताका (दे-हुडुमो
८७०)
हुरुहुण्डिअ २१२ अवनतम्
हुलिअ ४० लघुशीघ्रमित्यर्थः
हुलुविआ ३२८ प्रसवपरा
(दे-हुलुव्वी ८७१)
हूमो ३२९ लोहकार (दे-८७१)
हेआलं ३२८ अहिभोगाहस्तेन
निवारणम् (दे ८७२)
हेक्किअ २१४ उन्नतम्, उत्तम चुम्बितं च
हेरिम्बो ४० हेरम्ब (दे-८७२)
हेला ३२२ अविच्छिन्नस्वररोदनम्
(दे-हेला वेग ८७१)
हेलुअं २१२ क्षुत्तम् (दे-८७२)
हेसिअं २०८ रसितम्

षष्ठं परिशिष्टम्

धात्वादेशसूची

(अ) सस्कृत-प्राकृत

[अस्या सूच्या प्रथम स्थूलाक्षरैः सस्कृतधातुरूपम्, ततः कस्योमध्ये भावकमणि रूपनिदेशः सोपसर्गकसस्कृतधातुनिर्देशो वा, ततः प्राकृतभाषायामुपलभ्यमाना तस्य आदेशाः, ततः अध्यायाङ्कः, पादाङ्कः सूत्राङ्कश्च ॥ (अप) अपभ्रंशे]

अर्ज्-विडव ३ १ ५५
अर्ज्य्-(भावकमणि) विडप् २ ४ ८२
अर्प्य्-अलिव, पणाम, चच्चुप् २ ४ ९९
अस्-(नि+अस्) णिम, णुम २ ४ १५६,
(परि+अस्) पल्लट्, पल्लोट्,
पल्लहत् २ ४ १५१
आप्-(वि+आप्) ओअग् ३ १ ७७,
(सम्+आप्) समाण ३ १ ७७
ईक्ष्-(प्रति+ईक्ष्) विहिर, विरमाल,
सामअ ३ १ ११५
कथ्-वज्जर, पज्जर, सग्घ, सास, साह,
चव, जप्प, पिसुण, बोल्ल, उन्वाल
३ १ ६९, (दु ख कथ्) णिव्वर
३ १ ७०
कम्य्-णिहुव २ ४ १०२
कम्प्य्-विच्छोल २ ४ १०६
कस्-(वि+कस्) कोआस, वोसग्ग
३ १ १२५
काशय्-(प्र+काशय्) णुव्व २ ४ १०१
कास्-(अव+कास्) वास २ ४ १५५
काक्ष्-आह, अहिलघ, वच्च, अहिलक्ख,
मह, सिंह, चिळुम्प, चम्प
३ १ १०७

कृ-कृण ३ १ २०, (काणेक्षित कृ)
णिआर ३ १ २१, (विष्टम्भ कृ)
णिट्ठुह ३ १ २२, (श्रम कृ)
वापम्फ ३ १ २३, (अवष्टम्भ कृ)
सदाण ३ १ २४, (मन्युनौष्ठ-
मालिन्य कृ) णिव्वोल ३ १ २५,
(चाटु कृ) गुलल ३ १ २६,
(लम्बन कृ, श्रोथिल्य कृ) पअल्ल
३ १ २७, (क्षुरविषय कृ) कम्म
३ १ २८, (निष्पतन कृ, आच्छो-
टनं कृ) णिलुण्ठ ३ १ २९,
(खुट्शब्द कृ) खुडुक्क (अप)
३ ४ ६४, (घडघडशब्द कृ)
घुडुक्क (अप) ३ ४ ६४
कृप्-अवहावे, अवहावय (२ ४ १२९)
कृष्-साअडु, अणच्छ, कडु, अच्छ,
आअच्छ, आणच्छ ३ १ १०९,
(असि ट्) अक्खोड ३ १ ११०
क्रन्द्-(आ + क्रन्द्) णिहर ३ १ ६५
क्रम्-(आ + क्रम्) ओहाव, उत्थार,
छुन्द ३ १ ९४, चम्प (अप)
३ ४ ६४
क्री-क्रीण २ ४ १२२, (वि + क्री)
विके २ ४ १२३

क्रुथ्-जूर ३ १ ७२
 क्रथ्-अट्ट ३ १ ६८
 क्षर्-क्षर, पञ्क्षर, पञ्चड्ड, खिर, गिड्डुअ,
 णिब्बल २ ४ १५४
 क्षि-णिज्झर ३ १ ६
 क्षिप्-अड्डक्ख, परि, हुल, घत्त, छुह,
 फेल, णोल्ल, सोल्ल, गल्लथ
 ३ १ ७९, (आ + क्षिप्) गिरव
 ३ १ ७८, (उद् + क्षिप्) उत्थग्व,
 उसिक्क, हक्खुव, अल्लथ, गुल्ल
 गुल्ल, अब्भुत्त ३ १ ८०
 क्षुभ्-खउर, पड्डुह ३ १ ८४
 खच्-वेअड ३ १ ३९
 खिद्-विसूर ३ १ ७३
 गर्ज्-बुक्क ३ १ ५०, (वृषकतृक गर्ज्)
 डिक ३ १ ५१
 गम्-अणुवज्ज, अवज्जस, अक्कुस,
 उक्कुस, अहच्छ, अई, अवहर,
 अवसेह, वडअ, वरिअल, वरिअल्ल,
 वोल्ल, णिरिणास, वच्छड्ड, णिण,
 णिम्मह, पच्छन्द, णिल्लक्क, रम्भ,
 णि, णिवह ३ १ ९७, (प्रति + आ +
 गम्) पल्लोट्ट ३ १ ९८, (आ +
 गम्) अहिपच्छुअ ३ १ ९८,
 (अभि + आ + गम्) उम्मच्छ
 ३ १ ९८, (सम् + गम्) अब्भिड
 ३ १ १००
 गल्- (वि + गल्) गिड्डुह, डिप्प
 ३ १ १०१
 गवेष्-घत्त, गमेस, डुण्डुल्ल, डण्डोल
 ३ १ १२१
 गाह्- (अव + गाह) वाह ३ १ १३०

गुप्-विर, णड ३ १ ८२
 ग्रन्थ्-गण्ट २ ४ १४७
 ग्रस्-विस ३ १ ११३
 ग्रह्-णिरुवार, गेण्ह, बल, हर, पग्ग,
 अहिपच्छुअ २ ४ १५७, (भाव
 कमणि) वेप्प २ ४ ८७, गण्ह
 (अप) ३ ४ ६३
 घट्-गड ३ १ ५८, (सम् + घट्) मल
 ३ १ ५९
 घटय्-परिवाड २ ४ ११२, (उद् +
 घटय्) उग्ग २ ४ ९४
 घूर्ण्-घुम्म, पहल्ल, वोल, घुल
 २ ४ १४२
 घ्रा- (आ + घ्रा) आह्गघ ३ १ ६
 चल्- (उद् + चल्) उत्थल २ ४ १४१
 छादय्-नूम, नुम, उव्वाल, डक्क,
 पव्वाल, सतुम २ ४ ११०
 छिद्-णिल्लूर, लूर, णिव्वर, णिच्छल्ल,
 दुहाव, णिज्झोड ३ १ ६७,
 (आ + छिद्) ओअन्द, उद्दाल
 ३ १ ६६
 जन्-जा, जम्म २ ४ १४०
 जुगुप्स्-दुगुल्ल, झण, दुगुल्ल ३ १ १२७
 जृम्भ्-जम्भा २ ४ १३८
 ज्ञा-जाण, मुण २ ४ १३०, (भाव
 कमणि) णप्प, णज्ज २ ४ ८४
 ज्ञापय्- (वि + ज्ञापय्) अच्चुक्क, वोक्क
 २ ४ १११
 तन्-तड्डव, विरल्ल, तड, तड्ड ३ १ ७४
 तप्- (सम् + तप्) झख ३ १ ७६
 तक्ष्-चल्ल, रम्प, रम्फ ३ १ १२२,
 छोल (अप) ३ ४ ६४

ताडय्-आहोड, विहोड २ ४ ११८

तिज्-ओसुक ३ १ ५२

तुङ्-उल्लुक, गिल्लुक, उल्लूर, उक्खुड,
लुक, तोड, खुट्ट, खुड ३ १ ६२

तुल्य्-ओहाम २ ४ ९७

तृ-(अव+तृ) ओहर, ओसर ३ १ ३६

तृप्-थिप् २ ४ १३५

त्रस्-वज्ज, डर ३ १ ११९, वोज्ज
३ १ १२०

त्वर्-तुवर, जड २ ४ १४८, तूर
२ ४ १५०

दल्-विसट्ट ३ १ ११८

दर्शय्-दाव, दक्खव, दस २ ४ ११३

दह्-अहिऊल, आलुक्ख ३ १ १२४,
झलक (अप) ३ ४ ६४

दिश्-(सम्+दिश्) अप्पाह ३ १ ११२

दीप्-(प्र+दीप्) सधुक, अब्बुत्त, तेअव,
सधुम ३ १ ८५

ट्-(आ+ट्) सनाम ३ १ ३५

ट्श-ओअक्ख, णिअच्छ, अवअच्छ,
चज्ज, अवअज्ज, पुलअ, पुलोअ,
देक्ख, अवअक्ख, पेच्छ, अवआस,
पास, णिअ, सच्चव, अवक्ख
२ ४ १५३, (भावकमणि) दीस
२ ४ ८९, पस्स (अप) ३ ४ ६३

दोलय्-रक्खोल २ ४ ९७

ट्रै-(नि+ट्रै, ट्रा) ओहिर, उगघ
३ १ ३१

धवलय्-दुम २ ४ ९४

धा-(उद्+धा) सद्दह २ ४ १३१

धू-(धूञ् कम्पने) धुव ३ १ १७

धूलय्-(उद्+धूलय्) गुण्ठ २ ४ ११७

ध्मा-(उद्+ध्मा) उद्धुमा २ ४ १२५

नम्-(भारकान्त नम्) निसुड
३ १ ९०

नमय्-(उद्+नमय्) गुल्लुगुच्छ,
उत्थव, उव्वेह, उल्लाल २ ४ १००

नश्-अवहर, अवसेह, णिवह, पडिसा,
सेह, णिरिणास ३ १ १०८

नाशय्-विप्पगाल, नासव, पलाव,
हारव, विउड २ ४ १०३

पच्-सोछ, पउछ ३ १ ३८

पद्-(निस+पद्) वल ३ १ ७५

पा-(पिक्)-पट्ट, घोट्ट, डल्ल, पिज्ज
३ १ १६

पातय्-णिहोड २ ४ ९३

पिष्-णिवह, णिरिणास, णिरिणिज्ज,
रोञ्ज, चट्ट ३ १ १०२

पुञ्ज-आरोल, वमाल ३ १ ५३

पृ-(वि+आ+पृ) आअड्ड ३ १ १३

पृ-अग्वव, अग्वोड, अहिरैम, अगुम,
अद्धुम ३ १ १०६

प्रच्छ-पुच्छ २ ४ १४६

प्लावय्-ओव्वाल, पव्वाल २ ४ १२८

फक्-थक् २ ४ १३३

बुभुक्ष्-णिरव ३ १ ७८

ब्रू-बुव (अप) ३ ४ ६१

भञ्ज्-वेमअ, मुसुमूर, मूर, पविरज्ज,
सूर, सूड, करज्ज, निरज्ज, विर
३ १ ४९

भष्-बुक् ३ १ १०५

भावय्-(सम्+भावय्) आसव
२ ४ ९८

भास्-भिस ३ १ ११४

भी-भा, बिह (बीह) २ ४ १३६
 भुज्-अण्ण, भुज्ज, कम्म, समाण,
 चमड, चड्ड, जेम, जिम २ ४ १३७,
 (उप+भुज्) कम्मव ३ १ ५४
 भू-हो, हुव, हव ३ १ १, णिव्वड
 ३ १ २, (ग्र+भू) हुप्प ३ १ ३,
 (पयासौ भू) पडुच्च (अप)
 ३ ४ ५९
 भ्रम्-डण्डुल, डुम, डण्डल, भसाड,
 भम्म, भमुड, तलअण्ट, झण्ट,
 गुम, टिरिटिल, परि, पर, घम,
 चकम, भमड, घस, झम्प, डुस
 ३ १ ९६
 भ्रम्य्-तालिअण्ट २ ४ ९५
 भ्रश्-पिड्ड, पिट्ट, छुक, छुल, पुट्ट, पुड
 ३ १ १०४
 मण्ड्य्-टिविडिक, रिड, चिञ्च, चिञ्चिल,
 चिञ्चअ ३ १ ६१
 मन्थ्-घुसल, विरोल ३ १ ६३
 मस्ज्-आउड्ड, णिउड्ड, बुड्ड, खुप्प
 ३ १ ४५
 मिश्र्य्-मीसाल, मेलव २ ४ १०९
 मी- (निर्+मी) निम्मव, निम्माण
 २ ४ १२०
 मुच्-अवहड, मेल, णिल्लुल्ल, उसिक,
 दिसड, रेअव, छण्ड ३ १ ४१,
 (दु खं मुच्) णिव्वल ३ १ ४०
 मुह्-गुम्म, गुम्मड ३ १ १३१
 मृज्-रोसाण, उबुस, लुह, लुल्ल, पुच्छ,
 फुस, फुस्स, घस, हुल ३ १ ४८
 मृद्-मल, परिहट्ट, खुड्ड, पन्नाड, चड्ड,
 मड्ड, मड २ ४ १५२

मृक्ष्-(मृक्ष) चोप्पड ३ १ ११७
 म्लै-वा, पव्वाअ ३ १ १९
 याप्य्-जव २ ४ ११५
 युज्-जुअ, जुज्ज, जुप्प २ ४ १३९
 रच्-विडविड्ड, अवह, उग्गाह ३ १ ४३,
 (सम् + आ + रच्) केवलाअ,
 सारव, समार, उवहत्थ ३ १ ४४
 रञ्ज्य्-राव २ ४ ९६
 रभ्-(आ + रभ्) रम्भ, डव ३ १ ८९,
 (भावकर्मणि) आठप्प २ ४ ८३
 रम्-उब्भाव, वेल्ल, णिसर, कोडुम,
 सक्खुड, खेड्ड, मोट्टाअ, किलिकिञ्च
 ३ १ ९१
 राज्-सह, रेह, छज्ज, रिर, अग्घ
 ३ १ ५७
 रु-रुअ, रुण्ट ३ १ ३३
 रुध्-उत्थघ ३ १ ६४
 रुह्-(आ + रुह्) वलगा, चड
 ३ १ १२८
 रेच्य्-(वि + रेच्य्) ओल्लुड्ड,
 उल्लुड्ड, पल्लत्थ २ ४ १०५
 रोप्य्-(आ + रोप्य्) वल २ ४ १०४
 रोमन्थ्य्-ओगाल, वग्गाल २ ४ १०७
 लप्-(वि + लप्) झख ३ १ ७६,
 वडवड ३ १ ८८
 लभ्-(उप + आ + लभ्) चच्चार,
 वेवव ३ १ ८३
 लस्-(उद् + लस्) ऊसल, ऊसुम्भ,
 आरोअ, णिल्लस, गुज्जोल्ल, पुल-
 आअ ३ १ १११
 लस्ज्-जीह ३ १ ५६
 लिप्-लिम्प २ ४ १४३

ली-(आ+ली)-अलि २ ४ १२१,
(नि+ली) लिहक, णिलक,
णिलिअ, लिह, लुक, णिरगघ
३ १ ८, (वि+ली) विरा,
विराअ ३ १ ७
लुभ्-सभाव ३ १ ९३
लहाद्-अवअच्छ २ ४ ११९
लहाद्य्-अवअच्छ २ ४ ११९
वज्ज्-वेहव, वेलव, जूरव, उम्मच्छ
३ १ ४७, (भावकमणि) उच्च
२ ४ ९०
वल्-वम्फ ३ १ १०३
वा-(उद्+वा) ओरुम्मा, वसुआ
३ १ ३२
विकोशय्-पक्खोड २ ४ ११६
विश्-(प्र+विश्) रिह, रिग्ग ३ १ ९९
वीज्-वोज्ज ३ १ १२०
वृ-(सम्+वृ) साहट्ट, साहर ३ १ ३०,
(नि+वृ-णिच्) णिहोड २ ४ ९३
वृत्-(वि+वृत्) ढस ३ १ ६४
वैप्-आअब्ब, आअज्ज ३ १ ८१
वैष्टय्-परिआल २ ४ ९५
व्रज्-(अनु+व्रज्) पडिअग्ग ३ १ ४६,
वज्ज (अप) ३ ४ ६०
शक्-तर, तीर, पार, चअ ३ १ ३७
शद्-झड, पक्खोड २ ४ १४४
शब्दाय्-धुदुअ (अप) ३ ४ ६४
शम्-पडिसा, परिसाम ३ १ ९२
श्रम्-(वि+श्रम्) णिप्पा ३ १ ९५
श्रु-हण ३ १ १८
श्रुय्-सलाह २ ४ १३४
श्रिप्-अवआस, सामग्ग, परिअन्त
३ १ १२६
श्वस्-(निस् + श्वस्) झस् ३ १ ७६

सद्-(नि + सद्) मज्ज २ ४ १४५
सिच्-सिच्च, सिप्प ३ १ ४२, (भाव-
कर्मणि) सिप्प २ ४ ८५
सिध्-(नि + सिध्) हक् ३ १ ७१
सृ-(प्र + सृ) उवेल, वअल, महमह
३ १ १०, (नि + सृ) निहर,
निल, दाढ, वरहाड ३ १ १४
सृप्-(उप + सृप्) अलिअ ३ १ ८६
स्वल्-(लक्ष्यात् स्वल् ढुल) ३ १ १२९
स्त्यै-(सम् + स्त्यै) खा २ ४ १२४
स्था-निरप्प, णिरप्प, थक्, ठा, चिह्ठा
२ ४ १२७, (उद् + स्था) उढ्,
उक्कुर २ ४ १२६
स्थापय्-(प्र + स्थापय्) पेढव, पेढुव
२ ४ ११४
स्ना-अब्बुत्त, ण्हा ३ १ ६
स्निह्-(भावकमणि) सिप्प २ ४ ८५
स्पृहय्-सिह, दूम २ ४ ९२
स्पृश्-छिव, आलुक्ख, फरिस, फास,
फस, आलिह, छिह २ ४ १३२,
(भावकर्मणि) छिप्प २ ४ ८८
स्फुद् (हासेन स्फुद्) मुर ३ १ ६०
स्मृ-झर, झर, सुमर, विम्हर, हर,
हल, लुढ, पअर, पम्हुह ३ १ १२,
(वि + स्मृ) पम्हस, वीसर
२ ४ १२८
स्नस्-लहस, डिम्म ३ १ ११६
स्वप्-कमवस, लिस, लोट्ट ३ १ ८७
हस्-गुज्ज ३ १ १२३
हृ-(प्र + हृ) सार ३ १ ९,
(वि + आ + हृ) वोक्क, कोक्क,
३ ३ ३४, कोक्क ३ १ ३४,
(वि + आ + हृ) (भावकर्मणि)
वाहिप्प २ ४ ८६

(आ) प्राकृत-संस्कृत

[अस्या सूच्या प्रथम स्थूलाक्षरैः प्राकृतधात्वादेशनिर्देशः, ततः कसयोर्मध्ये संस्कृते समानाधिक धातुरूपम्, ततः त्रिविक्रमीयशब्दानुशासनस्य अध्यायाङ्कपादाङ्क सूत्राङ्कश्च ।]

अ

अइच्छ-(गम्) ३ १ ९७
 अई-(गम्) ३ १ ९७
 अक्कुस-(गम्) ३ १ ९७
 अक्खोड-(असि कृष्) ३ १ ११०
 अग्गुम-(पृ) ३ १ १०६
 अग्घ-(राज्) ३ १ ५७
 अग्घव-(पृ) ३ १ १०६
 अग्घोड-(पृ) ३ १ १०६
 अच्चुक्क-(वि + ज्ञापय्) २ ४ १११
 अच्छ-(कृष्) ३ १ १०९
 अट्ट-(कथ्) ३ १ ६८
 अट्टक्ख-(क्षिप्) ३ १ ७९
 अणच्छ-(कृष्) ३ १ १०९
 अणुवज्ज-(गम्) ३ १ ९७
 अण्ण-(मुञ्ज) २ ४ १३७
 अट्टुम-(पृ) ३ १ १०६
 अण्णाह-(सम् + दिश्) ३ १ ११२
 अब्बुत्त-(प्र + दीप्) ३ १ ८५
 अब्भिड-(सम् + गम्) ३ १ १००
 अब्भुत्त-(उद् + क्षिप्) ३ १ ८०
 अल्लत्थ-(उद् + क्षिप्) ३ १ ८०
 अल्लि-(आ + ली) २ ४ १२१
 अल्लिअ-(उप + सृप्) ३ १ ८६
 अल्लिव-(अर्णय्) २ ४ ९९
 अवअक्ख-(दृश्) २ ४ १५३
 शवअच्छ-(ह्राद, ह्रादय्) २ ४ ११९,
 (दृश्) २ ४ १५३

अवअज्झ-(दृश्) २ ४ १५३
 अवआस-(दृश्) २ ४ १५३, (श्लिष्)
 ३ १ १२६
 अवक्ख-(दृश्) २ ४ १५३
 अवज्जस-(गम्) ३ १ ९७
 अवसेह-(गम्) ३ १ ९७, (नश्)
 ३ १ १०८
 अवह-(रच्) ३ १ ४३
 अवहर-(नश्) ३ १ १०८, (गम्)
 ३ १ ९७
 अवहावे-(कृप्) २ ४ १२९
 अवहेड-(मुच्) ३ १ ४१
 अहिऊल-(दह्) ३ १ १२४
 अहिपच्छुअ-(आ + गम्) ३ १ ८९
 (ग्रह्) २ ४ १५७
 अहिरेम-(पृ) ३ १ १०६
 अहिलक्ख-(काक्ष्) ३ १ १०७
 अहिलंघ-(काक्ष्) ३ १ १०७

आ

आअच्छ-(कृष्) ३ १ १०९
 आअज्झ-(वेप्) ३ १ ८१
 आअड्ढ-(वि + आ + पृ) ३ १ १३
 आअब्ब-(वेप्) ३ १ ८१
 आइग्घ-(आ + घ्रा) ३ १ ६
 आउड्ढ-(मस्ज्) ३ १ ४५
 आढण्ण-(आ + रम्) २ ४ ८३
 आणच्छ-(कृष्) ३ १ १०९

आरोअ-(उद् + लस्) ३ १ १११
 आरोल-(पुञ्ज्) ३ १ ५३
 आलिह-(स्पृश) २ ४ १३२
 आलुक्ख-(स्पृश) २ ४ १३२,
 (दह्) ३ १ १२४
 आसघ-(सम् + भावय्) २ ४ ९८
 आह-(काक्ष्) ३ १ १०७
 आहोड-(ताडय्) २ ४ ११८

उ

उक्कुर-(उद् + स्था) २ ४ १२६
 उक्कुस-(गम्) ३ १ ९७
 उक्खुड-(तुद्) ३ १ ६२
 उग्ग-(उद् + घटय्) २ ४ ९४
 उग्गह-(रच्) ३ १ ४३
 उग्घ-(नि + द्रै) ३ १ ३१
 उञ्च-(वञ्च्) २ ४ ९०
 उट्ठ-(उद् + स्था) २ ४ १२६
 उत्थग्घ-(उद् + क्षिप्) ३ १ ८०
 उत्थल-(उद् + चल्) २ ४ १४१
 उत्थघ-(हृष्) ३ १ ६४, (उद् +
 नमय्) २ ४ १००
 उत्थार-(आ + क्रम्) ३ १ ९४
 उद्दाल-(आ + छिद्) ३ १ ६६
 उद्धुमा-(उद् + ध्मा) २ ४ १२५
 उवुस-(मृज्) ३ १ ४८
 उब्भाव-(रम्) ३ १ ९१
 उम्मच्छ-(वञ्च्) ३ १ ४७,
 (अभि + आ + गम्) ३ १ ९८
 उल्लाल-(उद् + नमय्) २ ४ १००
 उल्लुक्-(तुद्) ३ १ ६२
 उल्लुङ्ग-(वि + रेचय्) २ ४ १०५
 उल्लूर-(तुद्) ३ १ ६२

उवहत्थ-(सम् + आ + रच्)
 ३ १ ४४
 उवेल्ल-(प्र + सृ) ३ १ १०
 उव्वाल-(कथ्) ३ १ ६९, (छादय्)
 २ ४ ११०
 उव्वेल्ल-(उद् + नमय्) २ ४ ११०
 उसिक्क-(मुच्) ३ १ ४१,
 (उद् + क्षिप्) ३ १ ८०

ऊ

ऊसल-(उद् + लस्) ३ १ १११
 ऊसुम्भ-(उद् + लस्) ३ १ १११

ओ

ओअक्ख-(हृश्) २ ४ १५३
 ओअग्ग-(वि + आ + आप्)
 ३ १ ७७
 ओअन्द-(आ + छिद्) ३ १ ६६
 ओग्गाल-(रोमन्थय्) २ ४ १०७
 ओरुम्मा-(उद् + वा) ३ १ ३२
 ओल्लुङ्ग-(वि + रेचय्) २ ४ १०५
 ओव्वाल-(प्लावय्) २ ४ १०८
 ओसर-(अव + तृ) ३ १ ३६
 ओसुक्क-(तिज्) ३ १ ५२
 ओहर-(अव + तृ) ३ १ ३६
 ओहाम-(तुल्य्) २ ४ ९७
 ओहाव-(आ + क्रम्) ३ १ ९१
 ओहिर-(नि + द्रै) ३ १ ३१

क

कड्ड-(कृष्) ३ १ १०९
 कमवस-(स्वप्) ३ १ ८७
 कम्म-(धुरविषय कृ) ३ १ २८,
 (मुज्) २ ४ १३७

कम्मव-(उप + भुज्) ३ १ ५४

करञ्ज-(भञ्ज्) ३ १ ४९

किलिकिञ्च-(रम्) ३ १ ९१

कीण-(क्री) २ ४ १२२

कुण-(कृ) ३ १ २०

केवलाञ्ज-(सम् + आ + रच्)

३ १ ४४

कोआस-(वि + कस्) ३ १ १२५

कोक्क-(वि + आ + ह्) ३ १ ३४

कोडुम-(रम्) ३ १ ९१

ख

खउर-(क्षुभ्) ३ १ ८४

खा-(सम् + स्तथै) २ ४ १२४

खिर-(क्षर्) ० ४ १५४

खुट्ट-(तुट्) ३ १ ६२

खुड-(तुड्) ३ १ ६२

खुडुक-(अप) (खुट्टशब्द कृ)

३ ४ ६४

खुड्ड-(मृट्) २ ४ १५२

खुप्प-(मस्त्) ३ १ ४५

खेड्ड-(रम्) ३ १ ९१

ग

गड-(घट्) ३ १ ५८

गण्ट-(ग्रन्थ्) २ ४ १४७

गण्ह-(अप) (ग्रह्) ३ ४ ६३

गमेस-(गवेष्) ३ १ १२१

गल-(सम् + घट्) ३ १ ५९

गल्लत्थ-(क्षिप्) ३ १ ७९

गुञ्ज-(हस्) ३ १ १२३

गुञ्जोल्ल-(उद् + लस्) ३ १ १११

गुण्ट-(उद् + धूल्य्) २ ४ ११७

गुम-(भ्रम्) ३ १ ९६

गुम्म-(मुह्) ३ १ १३१

गुम्मड-(मुह्) ३ १ १३१

गुलल-(चाट्ट कृ) ३ १ २६

गुलुगुञ्ज-(उद् + क्षिप्) ३ १ ८०

गुलुगुञ्ज-(उद् + नमय्) २ ४ १००

गेण्ह-(ग्रह्) २ ४ १५७

घ

घत्त-(क्षिप्) ३ १ ७९, (गवेष्)

३ १ १२१

घम-(भ्रम्) ३ १ ९६

घस-(मृज्) ३ १ ४८, (भ्रम्)

३ १ ९६

घिस-(ग्रस्) ३ १ ११३

घुडुक-(अप) (घडवडाशब्द कृ)

३ ४ ६४

घुम्म-(घूर्ण्) २ ४ १४२

घुल-(घूर्ण्) २ ४ १४२

घुसल-(मन्थ्) ३ १ ६३

घेप्प-(ग्रह्) २ ४ ८७

घोट्ट-(पा) ३ १ १६

घोल-(घूर्ण्) २ ४ १४२

च

चअ-(शक्) ३ १ ३७

चक्कम-(भ्रम्) ३ १ ९६

चच्चार-(उप + आ + लम्) ३ १ ८३

चच्चुप्प-(अर्पय्) २ ४ ९९

चञ्ज-(तक्ष्) ३ १ १२२

चज्ज-(दृश्) २ ४ १५३

चिट्ठा-(स्था) २ ४ १२७

चड-(आ + रुह्) ३ १ १२८

चङ्- (भुज्) २४ १३७, (मृद्)
२४ १५२, (पिप्) ३१ १०२
चमड- (भुज्) २४ १३७
चम्प- (काक्ष्) ३१ १०७, (अप)-
(आ + क्रम्) ३४ ६४
चव- (कथ्) ३१ ६९
चिञ्च- (मण्डय्) ३१ ६१
चिञ्चञ- (मण्डय्) ३१ ६१
चिञ्चिल्ल- (मण्डय्) ३१ ६१
चिल्लुम्प- (काक्ष्) ३१ १०७
चोण्ड- (अक्ष्) ३१ ११७

छ

छज्ज- (राज्) ३१ ५७
छण्ड- (मुच्) ३१ ४१
छिप्प- (स्पृश्) २४ ८८
छुक- (अक्ष्) ३१ १०४
छुन्द- (आ + क्रम्) ३१ ९४
छुल्ल- (अक्ष्) ३१ १०४
छुह- (क्षिप्) ३१ ७९
छाल्ल- (अप)- (तक्ष्) ३४ ६४
छिव- (स्पृश्) २४ १३२
छिह- (स्पृश्) २४ १३२

ज

जड- (त्वर्) २४ १४८
जप्प- (कथ्) ३१ ६९
जम्मा- (जृभ्) २४ १३८
जम्म- (जन्) २४ १४०
जव- (थापय्) २४ ११५
जा- (जन्) २४ १४०
जागृ- (जग) ३१ १५
जाण- (ज्ञा) २४ १३०

त्रि प्रा ३०

जिम- (भुज्) २४ १३७
जीह- (लस्ज्) ३१ ५६
जुञ्ज- (युज्) २४ १३९
जुज्ज- (युज्) २४ १३९
जुण्ण- (युज्) २४ १३९
जूर- (कुध्) ३१ ७२
जूरव- (क्वच्) ३१ ४७
जेम- (भुज्) २४ १३७

झ

झड- (शद्) २४ १४४
झण्ट- (अम्) ३१ ९६
झम्प- (अम्) ३१ ९६
झर- (स्मृ) ३१ १२, (क्षर्)
२४ १५४
झलक्क- (अप)- (वह्) ३४ ६४
झख- (सतप्, निश्चस्, विलप्)
३१ ७६
झूण- (जुगुप्स्) ३१ १२७
झूर- (स्मृ) ३१ १२

ट

टिरिटिल्ल- (अम्) ३१ ९६
टिविडिक- (मण्डय्) ३१ ६१

ठ

ठा- (स्था) २४ १२७

ड

डक्क- (छादय्) २४ ११०
डण्डल्ल- (अम्) ३१ ९६
डण्डोल- (गवेष्) ३१ १२३
डर- (अस्) ३१ ११९

डल्ल-(पा) ३ १ १६
 डव-(आ + रम्) ३ १ ८९
 डिक्क-(वृषकर्तृक गर्ज्) ३ १ ५१
 डिप्प (वि + गल्) ३ १ १०१
 डिम्म-(स्वस्) ३ १ ११६
 डण्डुल्ल-(गवेष्) ३ १ १२१, (अम्) ३ १ ९६
 डुम-(अम्) ३ १ ९६
 डुस्-(अम्) ३ १ ९६

ढ

ढस्-(वि + वृत्) ३ १ ६४

ण

णज्ज-(ज्ञा) २ ४ ८४
 णड-(गुप्) ३ १ ८२
 णप्प-(ज्ञा) २ ४ ८४
 णि-(गम्) ३ १ ९७
 णिअ-(दृश्) २ ४ १५३
 णिअच्छ-(दृश्) २ ४ १५३
 णिआर-(काणोक्षित कृ) ३ १ २१
 णिउड्ड-(मस्ज्) ३ १ ४५
 णिच्छल्ल-(छिद्) ३ १ ६७
 णिज्झर-(क्षि) ३ १ ६
 णिज्झोड-(छिद्) ३ १ ६७
 णिट्ठुह-(निष्टम्भ कृ) ३ १ २२
 णिड्डुअ-(क्षर्) २ ४ १५४
 णिड्डुह-(वि + गल्) ३ १ १०१
 णिण-(गम्) ३ १ ९७
 णिप्पा-(वि + अम्) ३ १ ९५
 णिब्वल्ल-(क्षर्) २ ४ १५४, (हु खं मुच्) ३ १ ४०
 णिम-(नि + अस्) २ ४ १५६

णिम्मह-(गम्) ३ १ ९७
 णिरग्घ-(नि + ली) ३ १ ८
 णिरप्प-(स्था) २ ४ १२७
 णिरव-(बुभुक्ष्, आ + क्षिप्) ३ १ ७८
 णिरिणास्-(गम्) ३ १ ९७, (पिष्) ३ १ १०२, (नश्) ३ १ १०८
 णिरिणिज्ज-(पिष्) ३ १ १०२
 णिस्वार-(ग्रह्) २ ४ १५७
 णिलिअ-(नि + ली) ३ १ ८
 णिलुक्क-(गम्) ३ १ ९७, (नि + ली) ३ १ ८
 णिलुञ्ज-(निष्पतन कृ, आच्छोटन कृ) ३ १ २९
 णिल्लस-(उद् + लस्) ३ १ १११
 णिल्लुक्क-(तुद्) ३ १ ६२
 णिल्लुञ्ज-(मुच्) ३ १ ४१
 णिल्लूर-(छिद्) ३ १ ६७
 णिवह-(गम्) ३ १ ९७, (पिष्) ३ १ १०२, (नश्) ३ १ १०८
 णिव्वड-(भू) ३ १ २
 णिव्वर-(छिद्) ३ १ ६७, (हु खं कथ्) ३ १ ७०
 णिव्वोल-(मन्युनौष्ठमालिन्य कृ) ३ १ २५
 णिसर-(रम्) ३ १ ९१
 णिहर-(आ + कन्द्) ३ १ ६५
 णिहुव-(कमय्) २ ४ १०२
 णिहोड-(नि + वृ, पत्) २ ४ ९३
 णुम-(नि + अस्) २ ४ १५६
 णुव्व-(प्र + काशय्) २ ४ १०१
 णोल्ल-(क्षिप्) ३ १ ७९

त

- तड-(तन्) ३ १ ७४
तडु-(तन्) ३ १ ७४
तडुव-(तन्) ३ १ ७४
तर-(शक्) ३ १ ३७
तलअण्ट-(अम्) ३ १ ९६
तालिअण्ट-(अमय्) २ ४ ९५
तीर-(शक्) ३ १ ३७
तुवर-(वर्) २ ४ १४८
तूर-(वर्) २ ४ १५०
तेअव-(प्र + दीप्) ३ १ ८५
तोड-(तुड्) ३ १ ६२

थ

- थक्क-(फक्क) २ ४ १३३, (स्था)
२ ४ १२७
थिण्प-(तुप्) २ ४ १३५

द

- दक्खव-(दशय्) २ ४ ११३
दस-(दर्शय्) २ ४ ११३
दाढ-(निस् + सु) ३ १ १४
दाव-(दर्शय्) २ ४ ११३
दिसड-(मुच्) ३ १ ४१
दीस-(दश) २ ४ ८९
दुगुञ्ज-(जुगप्स्) ३ १ १२७
दुम-(धवल्य्) २ ४ ९४
दुहाव (छिद्) ३ १ ६७
दूम-(सृह्) २ ४ ९२
देक्ख-(दश) २ ४ १५३

ध

- धुट्ठुअ (अप) -(शब्दाय्) ३ ४ ६४
धुव-(धू) ३ १ १७

न

- नासव-(नाशय्) २ ४ १०३
निम्मव-(निर् + मी) २ ४ १२०
निम्माण-(निर् + मी) २ ४ १२०
निरञ्ज-(भञ्ज्) ३ १ ४९
निरण्प-(स्था) २ ४ १२७
निल-(निस् + सु) ३ १ १४
निसुड-(भाराक्रान्त नम्) ३ १ ९०
निहर-(नि + सु) ३ १ १४
नुम-(छादय्) २ ४ ११०
नूम-(छादय्) २ ४ ११०

प

- पअर-(स्मृ) ३ १ १२
पअल्ल-(लम्बन कृ, शैथिल्य कृ)
३ १ २७
पउल्ल-(पच्) ३ १ ३८
पक्खोड-(शब्) २ ४ १४४,
(विकोशय्) २ ४ ११६
पग्ग-(ग्रह) २ ४ १५७
पच्चडु-(क्षर्) २ ४ १५४
पच्छन्द-(गम्) ३ १ ९७
पज्जर-(कथ्) ३ १ ६९
पज्झर-(क्षर्) २ ४ १५४
पट्ट-(पा) ३ १ १६
पडिअग्ग-(अनु + व्रज्) ३ १ ४६
पडिसा-(नश्) ३ १ १०८, (शम्)
३ १ ९२
पड्डुह-(क्षुम्) ३ १ ८४
पणाम-(अर्पय्) २ ४ ९९
पन्नाड-(सृद्) २ ४ १५२
पम्हस-(वि + स्मृ) २ ४ १२८

पग्हुह-(स्ठ) ३ १ १२
 पर-(अम्) ३ १ ९६
 परि-(अम्) ३ १ ९६, (क्षिप्) ३ १ ७९
 परिअन्त-(स्थि) ३ १ १२६
 परिआल-(वेष्ट्य) २ ४ ९५
 परिवाड-(वट्य) २ ४ ११२
 परिस्साम-(शम्) ३ १ ९२
 परिहट्ट-(मृद्) २ ४ १५२
 पल्लट्ट-(परि + अस्) २ ४ १५१
 पल्लत्थ-(वि + रेच्य) २ ४ १०५
 पलाव-(नाशय) २ ४ १०३
 पल्लोट्ट-(परि + अस्) २ ४ १५१,
 (प्रति + आ + गम्) ३ १ ९८
 पल्लत्थ-(परि + अस्) २ ४ १५१
 पविर्ज्ज-(भञ्ज्) ३ १ ४९
 पव्वाअ-(म्लै) ३ १ १९
 पव्वाअल-(प्लावय) २ ४ १०८,
 (छादय) २ ४ ११०
 पस्स (अप)-(दृश्) ३ ४ ६३
 पहल्ल-(घूर्ण) २ ४ १४२
 पहुच्च-(पर्याप्त्यर्थे भू) (अप) ३ ४ ५९
 पार-(शक्) ३ १ ३७
 पास-(दृश्) २ ४ १५३
 पिज्ज-(पा) ३ १ १६
 पिट्ट-(अश्) ३ १ १०४
 पिड्ड-(अश्) ३ १ १०४
 पिसुण-(कथ्) ३ १ ६९
 पुच्छ-(मृज्) ३ १ ४८, (प्रच्छ्) २ ४ १४६
 पुट्ट-(अश्) ३ १ १०४
 पुड-(अश्) ३ १ १०४

पुलअ-(दृश्) २ ४ १५३
 पुलआअ-(उद् + लस्) २ १ १११
 पुलोअ-(दृश्) २ ४ १५३
 पेच्छ-(दृश्) २ ४ १५३
 पेड्डव-(प्र + स्थापय्) २ ४ ११४
 पेड्डव-(प्र + स्थापय्) २ ४ ११४

फ

फरिस्-(स्पृश्) २ ४ १३२
 फस्-(स्पृश्) २ ४ १३२
 फास्-(स्पृश्) २ ४ १३२
 फुस्-(मृज्) ३ १ ४८
 फुस्स-(मृज्) ३ १ ४८
 फेल्ल-(क्षिप्) ३ १ ७९

ब

बुक्क-(गर्ज्) ३ १ ५०, (भष्) ३ १ १०५
 बडबड-(वि + लप्) ३ १ ८८
 बल-(ग्रह्) २ ४ १५७
 बुड्ड-(मस्ज्) ३ १ ४५
 बुव (अप)-(ब्रू) ३ ४ ६१
 बिह (बीह)-(मी) २ ४ १३६
 बोल्ल-(कथ्) ३ १ ६९

भ

भमड-(अम्) ३ १ ९६
 भमाड-(अम्) ३ १ ९६
 भम्म-(अम्) ३ १ ९६
 भमुड-(अम्) ३ १ ९६
 भा-(मी) २ ४ १३६
 भिस्-(भास्) ३ १ ११४
 भुज्ज-(भुज्) २ ४ १३७

म

- मज्ज-(मि + सद्) २ ४ १४५
 मड-(मृद्) २ ४ १५२
 मड्ड-(मृद्) २ ४ १५२
 मल-(मृद्) २ ४ १५२
 मह-(काक्ष) ३ १ १०७
 महमह-(प्र + स) ३ १ ११
 मीसाल-(मिश्रय्) २ ४ १०९
 मुण-(ज्ञा) २ ४ १३०
 मुर-(हासेन स्फुट्) ३ १ ६०
 मुसुमूर-(भञ्ज्) ३ १ ४९
 मूर-(भञ्ज्) ३ १ ४९
 मेलव-(मिश्रय्) २ ४ १०९
 मेल्ल-(मुच्) ३ १ ४१
 मोट्टाअ-(रम्) ३ १ ९१

र

- रक्खोल-(दोलय्) २ ४ ९७
 रम्प-(तक्ष्) ३ १ १२२
 रम्फ-(तक्ष्) ३ १ १२२
 रम्भ-(गम्) ३ १ ९७, (आ + रम्)
 ३ १ ८९
 राव-(रञ्जय्) २ ४ ९६
 रिग्ग-(प्र + विञ्) ३ १ ९९
 रिड-(मण्डय्) ३ १ ६१
 रिर-(राज्) ३ १ ५७
 रिह-(राज्) ३ १ ५७, (प्र + विञ्)
 ३ १ ९९
 रुज्ज-(रु) ३ १ ३३
 रुण्ट-(रु) ३ १ ३३
 रेअव-(मुच्) ३ १ ४१
 रेह-(राज्) ३ १ ५७
 रोञ्च-(पिष्) ३ १ १०२
 रोसाण-(मृज्) ३ १ ४८

ल

- लिक्क-(नि + ली) ३ १ ८
 लिम्प-(लिप्) २ ४ १४३
 लिस-(स्वप्) ३ १ ८७
 लुक्क-(नि + ली) ३ १ ८, (तुद्)
 ३ १ ६२
 लुढ-(स्मृ) ३ १ १२
 लुच्छ-(मृज्) ३ १ ४८
 लुह-(मृज्) ३ १ ४८
 लूर-(छिद्) ३ १ ६७
 लोट्ट-(स्वप्) ३ १ ८७
 लहस-(सस्) ३ १ ११६
 लिहक्क-(नि + ली) ३ १ ८

व

- वअल्ल-(प्र + स) ३ १ १०
 वग्गाल-(रोमन्थय्) २ ४ १०७
 वच्च-(काक्ष्) ३ १ १०७
 वच्छड्ड-(गम्) ३ १ ९७
 वज्ज-(व्रस्) ३ १ ११९, (अप)-
 (व्रज्) ३ ४ ६०
 वज्जर-(कथ्) ३ १ ६९
 वडअ-(गम्) ३ १ ९७
 वम्फ-(वल्) ३ १ १०३
 वमाल-(पुञ्ज्) ३ १ ५३
 वरहाढ-(निस् + स) ३ १ १४
 वरिअल्ल-(गम्) ३ १ ९७
 वरिअल्ल-(गम्) ३ १ ९७
 वल-(आ + रोपय्) २ ४ १०४,
 (निर् + पद्) ३ १ ७५
 वलग्ग-(आ + रुह्) ३ १ १२८
 वसुआ-(उद् + वा) ३ १ ३२
 वा-(म्लै) ३ १ १९

वापम्फ-(श्रम कृ) ३ १ २३
 वास-(अव + कास्) २ ४ १५५
 वाह-(अव + गाह्) ३ १ १३०
 वाहिष्प-(वि + आ + ह्) २ ४ ८६
 विउड-(नाशय्) २ ४ १०३
 विक्रे-(वि + क्री) २ ४ १२३
 विच्छोल-(कम्पय्) २ ४ १०६
 विडव-(अजय्) ३ १ ५५
 विडविडु-(रच्) ३ १ ४३
 विढप्प-(अजय् भावकर्मणि) २ ४ ८२
 विप्पगाल-(नाशय्) २ ४ १०३
 विम्हर-(स्मृ) ३ १ १२
 विर-(भञ्ज्) ३ १ ४९, (गुप्) ३ १ ८२
 विरमाल-(प्रति + ईक्ष्) ३ १ ११५
 विरल्ल-(तन्) ३ १ ७४
 विरा-(वि + ली) ३ १ ७
 विराअ-(वि + ली) ३ १ ७
 विरोल-(मन्थ्) ३ १ ६३
 विसट्ट-(दल्) ३ १ ११८
 विसूर-(खिद्) ३ १ ७३
 विहिर-(प्रति + ईक्ष्) ३ १ ११५
 विहोड-(ताडय्) २ ४ ११८
 वीसर-(वि + स्मृ) २ ४ १२८
 वेअड-(खच्) ३ १ ३९
 वेमअ-(भञ्ज्) ३ १ ४९
 वेलव-(वञ्च्) ३ १ ४७, (उप + आ + लम्) ३ १ ८३
 वेल्ल-(स्मृ) ३ १ ९१
 वेहव-(वञ्च्) ३ १ ४७
 वोक्क-(वि + ज्ञापय्) २ ४ १११,
 (वि + आ + ह्) ३ १ ३४

वोज्ज-(वीज्) ३ १ १२०, (त्रस्) ३ १ १२०

वोल्ल-(गम्) ३ १ ९७

वोसग्ग-(वि + कस्) ३ १ १२५

स

सक्खुडु-(स्मृ) ३ १ ९१

सग्घ-(कथ्) ३ १ ६९

सच्चव-(दृश्) २ ४ १५३

सदह-(श्रद् + धा) २ ४ १३१

समाण-(भुज्) २ ४ १३७, (सम् + आप्) ३ १ ७७

समार-(सम् + आ + रच्) ३ १ ४४

सलाह-(श्लाघ्) २ ४ १३४

सह-(राज्) ३ १ ५७

सतुम-(छादय्) २ ४ ११०

संदाण-(अवष्टम्भ कृ) ३ १ २४

सधुक्क-(प्र + दीप्) ३ १ ८५

सधुम-(प्र + दीप्) ३ १ ८५

संभाव-(लुम्) ३ १ ९३

संनाम-(आ + द्) ३ १ ३५

साअड्ड-(कृष्) ३ १ १०९

सामअ-(प्रति + ईक्ष्) ३ १ ११५

सामग्ग-(श्लिष्) ३ १ १२६

सार-(प्र + ह्) ३ १ ९

सारव-(सम् + आ + रच्) ३ १ ४४

सास-(कथ्) ३ १ ६९

साह-(कथ्) ३ १ ६९

साहट्ट-(सम् + वृ) ३ १ ३०

साहर-(सम् + वृ) ३ १ ३०

सिञ्च-(सिच्) ३ १ ४२

सिण्ण-(सिच्) ३ १ ४२, (सिच्;

खिह्) २ ४ ८५

सिह्- (स्पृह्) २ ४ ९२, (काश्) ३ १ १०७

सुमर- (स्मृ) ३ १ १२

सूड- (भञ्ज्) ३ १ ४९

सूर- (भञ्ज्) ३ १ ४९

सेह- (नश्) ३ १ १०८

सोल्ल- (क्षिप्) ३ १ ७९, (पच) ३ १ ३८

ह

हक्क- (नि + सिध्) ३ १ ७१

हक्कलुव- (उद् + क्षिप्) ३ १ ८०

हण- (श्रु) ३ १ १८

हर- (ग्रह्) २ ४ १५७, (स्मृ) ३ १ १२

हल- (स्मृ) ३ १ १२

हव- (भू) ३ १ १

हारव- (नाशय्) २ ४ १०३

हुप्प- (ग्र + भू) ३ १ ३

हुल- (क्षिप्) ३ १ ७९, (मृज्) ३ १ ४८

हुल्ल- (लक्ष्यात् स्वल्) ३ १ १२९

हुव- (भू) ३ १ १

हो- (भू) ३ १ १

सप्तमं परिशिष्टम्

भरतमुनिनिबद्धं प्राकृतभाषाणा स्वरूपम्

[१७ ७ २५, ५९-६३]

एओआरपराणिअ अआरपर च* पाअए णत्थि ।
वसआरमज्झिमाणि अ कचवग्गतवग्गाणिहणाइ ॥ ७ ॥
वच्चति कगतदयवा लोप, अत्थ च से वहति सरा ।
खधथधभा उण हत्त उव्वेति अत्थ अमुचता ॥ ८ ॥
उप्परहुत्तरआरो हेट्ठाहुत्तो* अ पाअए णत्थि ।
मोत्तूण भद्रवोद्रहपद्रहूदचन्द्रधा*ईसु* ॥ ९ ॥
खधथधभाण हआरो मुहमेहकहावहूपहूपसु ।
कगतदयवाण णिच्च बीयम्मि ठिओ सरो होइ ॥ १० ॥
छ इति षकारो नित्य बोद्धव्य षट्पदादियोगेषु ।
किलशब्दान्त्यो रेफो भवति तथा खु त्ति खलुशब्द ॥ ११ ॥
ड इति च भवति टकारो भटकटककुटीतटाद्येषु ।
सत्त्व च भवति शषयो सर्वत्र, यथा विस सका ॥ १२ ॥
अस्पष्टश्च दकारो भवत्यनादौ तकार इतराद्य ।
व*डवातडागतुल्यो भवति डकारोऽपि च ल*कार ॥ १३ ॥
[व*धमधुशब्दे च तथा धकारवर्णो हकारता याति ।
शठपाठपीठिकादिषु ठकार]वर्णोऽपि ढत्वमुपयाति ।
सर्वत्र च प्रयोगे भवति नकारोऽपि च णकार ॥ १४ ॥
आपानं आवाण भवति पकारेण वत्वयुक्तेन ।
अयथातथादिकेषु तु थ*कारवर्णो व्रजति धत्वम् ॥ १५ ॥
फरुषं फरुषं विद्यात्पकारवर्णोऽपि फत्वमुपयाति ।
यस्तु मृत सोऽपि मओ, यश्च मृग सोऽपि हि तथैव ॥ १६ ॥
ओकारत्व गच्छेदौकारश्चौषधादिषु नियुक्त ।
प्रचलाचिराचलादिषु भवति चकारोऽपि तु यकार ॥ १७ ॥
अपरस्परनिष्पन्ना ह्येव प्राकृतसमाश्रया वर्णा ।
सयुक्तानां तु पुनर्वक्ष्ये परिवृत्तिसयोगम् ॥ १८ ॥

The * mark indicates that the text printed in GOS edition has been emended by me

अप्सत्सथ्या छ इति तथा भ्यह्यध्या भवन्ति तु झकारा ।
 छ ङ, स्त त्थ, ष्मो ण्ह, क्षणो ण्ह, क्ष खकाररूपोऽपि ॥ १९ ॥
 आश्चर्यं अच्छरिअ, निश्चयमिच्छन्ति णिच्छय च त*था ।
 वत्स वच्छ च त*था अप्सरस तद्वदच्छरअ ॥ २० ॥
 उत्साहो उच्छाहो पथ्य पच्छ च विज्ञेयम् ।
 तुभ्य तुज्झ मह्य मज्झ विन्ध्यश्च भवति विंज्ञो त्ति ॥ २१ ॥
 दष्टो दष्टो त्ति तथा हस्तोऽपि च भवति हत्थो त्ति ।
 ग्रीष्मो गिम्हो त्ति तथा शृक्ष्ण सण्ह सदा तु विज्ञेयम् ॥ २२ ॥
 उष्ण उण्ह यक्षो जक्खो पल्लंको* भवति पर्यङ्क* ।
 विपरीतं ह्रमयोगे ब्रह्मादौ स्याद् बृहस्पतौ फत्वम् ॥ २३ ॥
 यज्ञो भवति च जन्नो भीष्मो भिम्हो त्ति विज्ञेयम् ।
 उपरिगतोऽधस्ताद्वा भवेत्ककारादिकस्तु यो वर्णः ।
 स हि संयोगविहीन शुद्ध कार्यं प्रयोगेऽस्मिन् ॥ २४ ॥
 [एवमेतन्मया प्रोक्तं किञ्चित्प्राकृतलक्षणम् ।
 शेषं देशीप्रसिद्धं च ज्ञेयं विप्रा प्रयोगतः ॥ २५ ॥]

× × ×

गङ्गासागरमध्ये तु ये देशाः संप्रकीर्तिता ।
 एकारबहुला भाषा तेषु तज्ज्ञ प्रयोजयेत् ॥ ५९ ॥
 विन्ध्यसागरमध्ये तु ये देशाः श्रु(स्थि?)तिमागता ।
 नकारबहुला तेषु भाषा तज्ज्ञ प्रयोजयेत् ॥ ६० ॥
 सुराष्ट्रावन्तिदेशेषु वेत्रवत्युत्तरेषु च ।
 ये देशास्तेषु कुर्वीत चकारप्रायसश्रयाम् ॥ ६१ ॥
 हिमवत्सिन्धुसौवीरान् ये जनाः समुपाश्रिताः ।
 उकारबहुला तज्ज्ञस्तेषु भाषा प्रयोजयेत् ॥ ६२ ॥
 चर्मण्वतीनदीतीरे ये चार्बुदसमाश्रयाः ।
 ओकारबहुला नित्यं तेषु भाषा प्रयोजयेत् ॥ ६३ ॥

Above is the text in Bharata's Nāṭyaśāstra (XVII, 7-25, 59-63) on the principal Prakrit and on some characteristics of its dialects. I give below the description of the Prakrit language as found there.

त्रिविक्रमविरचिते प्राकृतशब्दानुशासने

Vowels—The following vowels are not found in Prakrits, viz , ऋ, ॠ, ऌ, ॡ, ऐ, औ and विसर्ग

Consonants—The following consonants are not found in Prakrits, viz , ढ, ञ, ण, श, ष

Treatment of single (and non-initial or medial ?) consonants

(1) Non-initial क, ग, त, द, य and व lose their vocalic element, the vowel left carrying the sense of the word

(2) Non-initial ख, घ, च, य, ध and भ are changed to ह

Illustrations of (2) मुख = मुह, मेघ = मेह, कथा = कहा, वधू = वहू; and प्रभूत = पहुत

(3) ष (initial) is changed to छ षट्पद = छप्पअ

(4) ट (non initial) is changed to ड, भट = भड, कटक = कडअ; कुटी = कुडी and तट = तड

(5) श and ष (initial as well as non-initial) are changed to स, विष = विस, शङ्का = संका

(6) ठ changed to ढ शठ = सढ, पाठ = पाढ, पीठ = पीढ

(7) न (initial as well as non-initial) is changed to ण everywhere

(8) प (non-initial) is changed to व आपान = आवाण

(9) ड (non-initial) is changed to ल, वडवा = वलवा तडाग = तलाग

(10) च (non-initial) is changed to य, प्रचल = पयल, अचिर = अह्र, अचल = अयल

(11) Non-initial द becomes soft and pronounced with a light vocalic sound (अस्पष्ट or लघुप्रयत्न, corresponding to लघुप्रयत्नतरयश्रुति of Hemacandra)

(12) Miscellaneous words किल = किर, खलु = खु, यथा = जधा, तथा = तधा, परुष = फरस, मृत or मृग = मअ, औषध = ओसह

Treatment of conjunct consonants

(1) रेफ as first or second member of a conjunct consonant is not found in Prakrits except in the following words भद्र, वोद्रह, हद्र, द्रह, चन्द्र and धात्री

(2) श्र = छ, आश्रय = अछरिअ, निश्रय = निच्छअ

(3) प्स = छ, अप्सरस् = अच्छरा

(4) त्स = छ, उत्साह = उच्छाह

(5) थ्य = छ, पथ्य = पेच्छ

- (6) भ्य = झ , तुभ्य = तुज्झ
- (7) झ = झ , मझ = मज्झ
- (8) ध्य = झ , विन्ध्य = विंझ
- (9) ष्ट = ढ , दष्ट = दढ
- (10) स्त = त्थ , हस्त = हत्थ
- (11) ष्म = म्ह , ग्रीष्म = गिम्ह
- (12) क्षण = ण्ह , श्लक्ष्ण = सण्ह
- (13) ण्ण = ण्ह , उण्ण = उण्ह
- (14) क्ष = ख , यक्ष = जक्ख
- (15) ह्य = म्ह , ब्रह्मा = बम्हा
- (16) र्य = ल्ल , पयङ्क = पल्लक
- (17) स्प = फ , बृहस्पति = बहप्फइ
- (18) ज्ञ = ज्ञ , यज्ञ = जन्न
- (19) ष्म = म्ह , भीष्म = भिम्ह
- (20) क्र or क = क , अक = अक्क , शक्र = सक

At the end of the treatment of Prakrit Grammar, a manuscript of Bharata's Nāṭyaśāstra adds

एवमेतन्मया प्रोक्त किञ्चित्प्राकृतलक्षणम् ।

शेष देशप्रसिद्ध च ज्ञेय विप्रा प्रयोगत ॥

In stanzas 59-63 of the same adhyāya, Bharata states certain dialectal peculiarities of the Desabhāsās which deserve notice

(1) ए (at the end of a masculine noun in Nom case?) is found in regions between गङ्गा and सागर (Magadha?)

(2) उ (as [above]) is found in regions of हिमवान् and सिन्धुसौवीर (a characteristic of Apabhramśa?)

(3) ओ (as above) is found in the regions चमण्वती and अर्बुद mountains (a characteristic of Śaurasenī?)

(4) न is found in place of ण in regions between विन्ध्य and सागर (a characteristic of Paisāci?)

(5) च (a clear palatal sound?) is found in regions like सौराष्ट्र, अवन्ती and river वेन्नवती (a characteristic of the influence of Prācyā or Paisāci?)

त्रुटिशोधनम्

[प्राधान्येन त्रिविक्रमप्राकृतशब्दानुशासनस्था एव त्रुटयोऽत्र निर्दिष्टा ।]

पृष्ठम्	सूत्रम्	अशुद्धम्	शुद्धम्
१४	१ १ ४७	अङ्गण । अगण	अङ्गण अगण
१४	१ १ ४७	अन्तर अन्तर	अन्तर अतर
५७	१ ३ ६३	भिसिन्या भ	बिसिन्या भ
६२	१ ३ ८८ (टि)	M T पच्चूसो	M T पच्चूसो
७७	१ ३ ८९	ण्ह फो	ण्ह फो
७९	१ ४ १२	वश्च विह्वले	भश्च विह्वले
९१	१ ४ १०१	किलित	किलिन्त
९२	१ ४ १०७	स्नुष्ने रात्	खुष्ने रात्
९२	१ ४ १०७	खुष्ने सयु°	खुष्ने सयु°
१००	पुष्पिका	प्रथमोध्यायस्य	प्रथमाध्यायस्य
१०२	२ १ ३	°डित्तिलएद्दहम्	°डित्तिलडेद्दहम्
१२९	२ २ २९	श्नुगनपि सो	श्लुगनपि सो
१४५	२ ३ १२	°दित्तुइए ळसा	°दित्तितुइए ळसा
१७५	२ ४ १०४	वल आरोपे	वल आरोपे
१८१	२०४ ४२	घूर्णेघुम्म°	घूर्णेघुम्म°
१९४	३ १ ५४	कम्मवसुपभुजि	कम्मवसुपभुजि
२०७	(४६)	णिव्वूठो	(४६) णिव्वूठो
२५३	३ ३ ३२	तदन्तज्जाम्म	तदन्ताज्जाम्म
२८२	३ ४ २०	स्त्रियां डेहिं	स्त्रियां डेहिं